

วิเคราะห์หลักกฎหมาย

จากความเห็นของ คณะกรรมการว่าด้วย การปรับเป็นพินัย

โดย กองกฎหมายกระบวนการยุติธรรม
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

คำนำ

“วิเคราะห์หลักกฎหมายจากความเห็นของคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย” ฉบับนี้เป็นเอกสารที่รวบรวมหลักการตีความบทบัญญัติตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ และกฎลำดับรองที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งหลักคิดจากการให้ความเห็นของคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยที่ได้วางแนวทางและวินิจฉัยเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการปรับเป็นพินัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นคู่มือและแนวทางให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐในการบังคับใช้กฎหมาย และประชาชนทั่วไปในการรับรู้และเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายนี้ นอกจากนี้ ยังมุ่งหมายในการสรุปหลักกฎหมายว่าด้วยการปรับเป็นพินัยเฉพาะประเด็นที่คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยได้ให้ความเห็นไว้เท่านั้น ส่วนคำอธิบายรายมาตรา และคู่มือการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตลอดจนกฎหมายฉบับอ้างอิงนั้น สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้เผยแพร่ไว้ในเว็บไซต์ www.ocs.go.th ด้วยแล้ว

กองกฎหมายกระบวนกรยุติธรรมหวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารฉบับนี้น่าจะเป็นประโยชน์เพื่อใช้ในการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงานและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตลอดจนประชาชนทั่วไปและผู้สนใจในการศึกษาหาความรู้ทางกฎหมายในเรื่องนี้เพิ่มเติมอีกด้วย

กองกฎหมายกระบวนกรยุติธรรม
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
มีนาคม ๒๕๖๙

สารบัญ

เรื่อง

หน้า

๑. ความเป็นกฎหมายกลาง	๑
๒. การแจ้ง การยื่น หรือการส่งหนังสือหรือเอกสาร.....	๓
๓. หลักเกณฑ์ในการพิจารณาการกระทำความผิดทางพินัย.....	๖
๔. หลักเกณฑ์การกำหนดค่าปรับเป็นพินัย.....	๘
๕. การนำหลักเกณฑ์การเปรียบเทียบในคดีอาญามาใช้บังคับ.....	๑๐
๖. การผ่อนชำระค่าปรับเป็นพินัย และการปิดนัดการผ่อนชำระ.....	๑๑
๗. การวางระเบียบเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์การกำหนดค่าปรับเป็นพินัย.....	๑๓
๘. อายุความการปรับเป็นพินัย.....	๑๕
๙. การจัดทำรายงานและสรุปผลการปรับเป็นพินัย.....	๑๗
๑๐. ผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย.....	๑๙
๑๑. ผู้มีอำนาจออกประกาศกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย.....	๒๑
๑๒. การกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย กรณีกฎหมายที่มีผู้รักษาการหลายคน/ไม่มีผู้รักษาการ/ มีการโอนอำนาจหน้าที่ไปยังหน่วยงานอื่น.....	๒๒
๑๓. คณะกรรมการเปรียบเทียบไม่มีอำนาจออกคำสั่งปรับเป็นพินัย.....	๒๔
๑๔. การกำหนดตำแหน่งและระดับของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งมีอำนาจปรับเป็นพินัย.....	๒๖
๑๕. องค์คณะในการปรับเป็นพินัย.....	๒๙
๑๖. เขตอำนาจของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการปรับเป็นพินัย.....	๓๒

สารบัญ(๒)

เรื่อง

หน้า

๑๗. การแสวงหาข้อเท็จจริงและการรวบรวมพยานหลักฐาน.....	๓๓
๑๘. การแจ้งข้อกล่าวหา.....	๓๕
๑๙. การขอชำระค่าปรับก่อนออกคำสั่งปรับเป็นพินัย.....	๓๘
๒๐. การยุติเรื่อง.....	๓๙
๒๑. กรรมเดียวเป็นความผิดพินัยหลายบท.....	๔๐
๒๒. กรรมเดียวเป็นทั้งความผิดทั้งพินัยและอาญา.....	๔๑
๒๓. ความผิดหลายกรรม.....	๔๒
๒๔. ความผิดหลายกรรม บางกรรมเป็นพินัย บางกรรมเป็นอาญา.....	๔๓
๒๕. การออกและการแจ้งคำสั่งปรับเป็นพินัย.....	๔๔
๒๖. รายละเอียดของคำสั่งปรับเป็นพินัย.....	๔๗
๒๗. วิธีการปรับเป็นพินัยตามกฎหมายเฉพาะ.....	๔๘
๒๘. การปฏิเสธข้อกล่าวหาหรือไม่ชำระค่าปรับ.....	๕๑
๒๙. การชำระค่าปรับเป็นพินัย.....	๕๓
๓๐. การชำระค่าปรับผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์.....	๕๔
๓๑. ค่าปรับนำส่งรายได้แผ่นดิน.....	๕๖
๓๒. การดำเนินการในชั้นพนักงานอัยการและในชั้นศาล.....	๕๘
๓๓. เหตุยุติคดี.....	๕๙
๓๔. การห้ามบันทึกประวัติอาชญากรรม.....	๖๐
๓๕. การกำหนดเวลาออกอนุบัญญัติ.....	๖๑

สารบัญ(๓)

เรื่อง

หน้า

๓๖. การเปลี่ยนความผิดทางอาญา เป็นความผิดทางพินัย (บัญญัติ ๑).....๖๓
๓๗. การเปลี่ยนความผิดทางอาญา เป็นความผิดทางพินัย (บัญญัติ ๒).....๖๔
๓๘. ข้อยกเว้นการเปลี่ยนความผิดทางอาญาเป็นความผิดทางพินัย ๖๕
๓๙. การเปลี่ยนความผิดทางอาญาในข้อบัญญัติที่้องถิ่น.....๖๗
๔๐. การเปลี่ยนความผิดที่มีโทษปรับทางปกครอง
เป็นความผิดทางพินัย (บัญญัติ ๓) ๖๘
๔๑. การดำเนินคดีอาญาที่ค้างอยู่ขณะที่มีการเปลี่ยนความผิดเป็นพินัย....๖๙

ภาคผนวก

๑. พระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕
๒. กฎกระทรวงการแสวงหาข้อเท็จจริง การรวบรวมพยานหลักฐาน และการชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหา พ.ศ. ๒๕๖๖
๓. กฎกระทรวงการชำระค่าปรับเป็นพินัยผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๖
๔. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๖
๕. รวมความเห็นของคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยที่เกี่ยวข้อง

๙

ความเป็น กฎหมายกลาง

พระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ มีเจตนารมณ์เพื่อให้มีการเปลี่ยนโทษอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวและโทษปรับทางปกครองของกฎหมายที่ระบุไว้ในบัญชีท้ายเป็นมาตรการปรับเป็นพินัยที่สร้างขึ้นใหม่ไม่ให้มีสภาพเป็นโทษอาญา อันเป็นการดำเนินการเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ที่บัญญัติให้รัฐพึงกำหนดโทษทางอาญาเฉพาะความผิดร้ายแรง ประกอบกับแผนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายได้กำหนดให้ปรับปรุงกฎหมายในการกำหนดโทษทางอาญาให้เหมาะสมกับสภาพความผิดหรือกำหนดมาตรการลงโทษ ให้เหมาะสมกับการกระทำความผิดและฐานะของผู้กระทำความผิด เพื่อให้บุคคลต้องรับโทษหนักเกินสมควรหรือต้องรับภาระในการรับโทษที่แตกต่างกันอันเนื่องมาจากฐานะทางเศรษฐกิจ การเปลี่ยนสภาพบังคับไม่ให้เป็นโทษอาญาโดยกำหนดกระบวนการเป็นการเฉพาะตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ จึงมีเจตนารมณ์ในการช่วยเหลือประชาชนที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดไม่ต้องเข้าสู่กระบวนการทางอาญาและไม่มีประวัติอาชญากรรมติดตัว (เรื่องเสร็จที่ ๑๔๔๐/๒๕๖๖)

การที่มาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ กำหนดให้การปรับเป็นพินัยตามกฎหมายทั้งปวง ให้ดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ โดยไม่ให้ถือว่าการปรับเป็นพินัยหรือคำสั่งปรับเป็นพินัยเป็นการกระทำทางปกครองหรือคำสั่งทางปกครอง และกำหนดให้การปรับเป็นพินัยไม่เป็นโทษอาญา ประกอบกับการที่พระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ มีสาระสำคัญเป็นการกำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณาและการกำหนดค่าปรับสำหรับความผิดที่มีกฎหมายกำหนดให้ต้องชำระค่าปรับเป็นพินัย นั้น แสดงให้เห็นว่าพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ มีสถานะเป็น “กฎหมายกลาง” ทำนองเดียวกับประมวลกฎหมายอาญาและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่กำหนดหลักเกณฑ์ในทางสารบัญญัติและวิธีสบัญญัติเพื่อใช้ในการพิจารณาและกำหนดโทษอาญา และด้วยสถานะความเป็นกฎหมายกลางตามมาตรา ๕ นี้เอง ทำให้พระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ เป็นแม่บทด้านวิธีสบัญญัติ เพราะหากกฎหมายเฉพาะฉบับใดกำหนดโทษปรับเป็นพินัยไว้ แต่ไม่ได้กำหนดวิธีปฏิบัติในการปรับไว้ชัดเจน ย่อมต้องใช้กระบวนการตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ เป็นหลักปฏิบัติ อันจะการเป็นลดความสับสนและมาตรฐานที่คลั่งกันระหว่างหน่วยงานของรัฐในการปรับเป็นพินัยได้อีกทางหนึ่ง

อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยได้วินิจฉัยวางหลักไว้ว่าแม้พระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ได้วางหลักการให้มีการเปลี่ยนโทษอาญาและโทษทางปกครองบางประการตามที่ระบุในบัญชีท้ายให้เป็นมาตรการปรับเป็นพินัย โดยไม่ให้ถือว่าการปรับเป็นพินัยหรือคำสั่งปรับเป็นพินัยเป็นการกระทำทางปกครองหรือคำสั่งทางปกครอง และไม่ให้เป็นโทษอาญา เพื่อให้ผู้กระทำความผิดไม่ต้องเข้าสู่กระบวนการทางอาญา โดยไม่ได้มุ่งหมายให้เปลี่ยนกระบวนการหรือการใช้อำนาจตามที่กฎหมายเฉพาะนั้นบัญญัติไว้ ดังเช่นกรณีมาตรา ๑๑๑/๒ แห่งพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. ๒๕๓๕ และมาตรา ๑๑๗/๒ แห่งพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งกำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยมีอำนาจประกาศหรือโฆษณาการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติประกันวินาศภัยฯ หรือพระราชบัญญัติประกันชีวิตฯ หรือกฎกระทรวงหรือประกาศที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว อันเกิดจากการกระทำความผิดของบริษัท ตัวแทนประกันวินาศภัย ตัวแทนประกันชีวิต นายหน้าประกันวินาศภัย

นายหน้าประกันชีวิต ผู้ประเมินวินาศภัย หรือนักคณิตศาสตร์ประกันภัยนั้น จึงเป็นการดำเนินการตามกระบวนการที่พระราชบัญญัติประกันวินาศภัยฯ และพระราชบัญญัติประกันชีวิตฯ บัญญัติไว้เป็นการเฉพาะ คณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยจึงยังคงมีอำนาจกำหนดหรือปรับปรุง หลักเกณฑ์และวิธีการประกาศหรือโฆษณาการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกันวินาศภัยฯ หรือพระราชบัญญัติประกันชีวิตฯ กฎกระทรวงหรือประกาศที่ออกตามความในพระราชบัญญัติดังกล่าว เพื่อให้สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยดำเนินการให้สอดคล้องกับความผิดอาญาที่ได้เปลี่ยนเป็นความผิดทางพินัยต่อไปได้ (เรื่องเสร็จที่ ๑๗๒๙/๒๕๖๗)

นอกจากนั้น การที่มาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ กำหนดไม่ให้อำนาจการปรับเป็นพินัยหรือคำสั่งปรับเป็นพินัยเป็นการกระทำทางปกครองหรือคำสั่งทางปกครอง ยังเป็นการป้องกันมิให้เกิดปัญหาในการตีความกฎหมายที่อาจมีขึ้นได้ว่า การพิจารณาและการออกคำสั่งปรับของเจ้าหน้าที่ซึ่งมีอำนาจปรับเป็นพินัยเป็นการกระทำทางปกครองหรือเป็นการออกคำสั่งทางปกครองซึ่งอยู่ในอำนาจของศาลปกครองตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒

ส่วนการที่มาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ กำหนดให้การปรับเป็นพินัยไม่เป็นโทษอาญา นั้น ย่อมเป็นการแสดงให้เห็นว่า แม้ค่าปรับเป็นพินัยซึ่งเป็นการชำระเงินในทำนองเดียวกับโทษปรับสถานเดียวของโทษอาญา แต่การชำระเงินค่าปรับเป็นพินัยเป็นมาตรการทางกฎหมายในการป้องปรามการกระทำผิดกฎหมายที่ไม่ใช่โทษอาญา ดังนั้น ผลของการกระทำความผิดทางพินัยจึงมีเพียงการต้องชำระเงินค่าปรับเท่านั้น ไม่มีการจำคุกหรือกักขังแทนค่าปรับ ตลอดจนไม่มีการบันทึกประวัติอาชญากรรมดังเช่นกรณีที่เป็นโทษอาญาก็เพื่อให้สอดคล้องและได้สัดส่วนกับการกระทำความผิดที่ไม่ร้ายแรง โดยกรณีนี้ คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยได้วางหลักไว้ว่า ในการดำเนินการปรับเป็นพินัย หน่วยงานของรัฐต้องปฏิบัติตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ รวมทั้งกฎกระทรวงและระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีที่ออกตามพระราชบัญญัติดังกล่าว ส่วนหลักเกณฑ์เดิมที่กำหนดขึ้นเพื่อใช้สำหรับการเปรียบเทียบปรับอาญาย่อมไม่อาจนำมาใช้บังคับแก่การดำเนินการปรับเป็นพินัยได้ (เรื่องเสร็จที่ ๑๐๖๖/๒๕๖๖ และเรื่องเสร็จที่ ๑๔๖๔/๒๕๖๖)

ความเห็นของคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยที่เกี่ยวข้อง

ที่	ชื่อเรื่อง	เรื่องเสร็จ
๑	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจปรับเป็นพินัยและหลักเกณฑ์ในการปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑	๑๐๖๖/๒๕๖๖
๒	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ ของสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล	๑๔๔๐/๒๕๖๖
๓	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การดำเนินการตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒	๑๔๖๔/๒๕๖๖
๔	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การประกาศหรือโฆษณาการกระทำผิดทางพินัยตามกฎหมายว่าด้วยการประกันวินาศภัย และกฎหมายว่าด้วยการประกันชีวิต	๑๗๒๙/๒๕๖๗

๒

การแจ้ง การยื่น หรือการส่งหนังสือหรือเอกสาร

บทบัญญัติมาตรา ๖ กำหนดวิธีปฏิบัติในการแจ้ง ยื่น หรือส่งหนังสือหรือเอกสารให้แก่บุคคลใดเป็นการเฉพาะ กรณีนี้ได้มีบทบัญญัติในพระราชบัญญัตินี้กำหนดไว้เป็นประการอื่น เช่น การแจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาได้ชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหาตามมาตรา ๑๙ ซึ่งความในมาตรา ๖ วรรคหนึ่ง กำหนดให้แจ้ง ยื่น หรือส่งหนังสือหรือเอกสารให้แก่บุคคลนั้น ณ ภูมิลำเนาหรือที่อยู่ที่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร และหากได้ดำเนินการแจ้ง ยื่น หรือส่งตามที่อยู่ดังกล่าวให้ถือว่าเป็นการดำเนินการโดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว ทั้งนี้ เพื่อให้มีหลักฐานในการแจ้ง ยื่น หรือส่งหนังสือที่ชัดเจน และป้องกันการโต้แย้งเกี่ยวกับขั้นตอนในการส่งหนังสือหรือเอกสารว่าเป็นการส่งโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

แต่อย่างไรก็ดี การแจ้งหรือส่งหนังสือของเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือการยื่นเอกสารหรือส่งหนังสือเพื่อชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกกล่าวหาจะทำโดยวิธีการอื่นนอกจากวิธีการที่กำหนดในมาตรา ๖ ก็ยังสามารถดำเนินการได้ เพียงแต่ถ้าได้แจ้ง ยื่น หรือส่งหนังสือหรือเอกสารตามวิธีการที่กำหนดไว้ตามมาตรา ๖ ถือว่าเป็นการยื่นโดยชอบด้วยกฎหมาย ผู้ได้รับเอกสารหรือส่งหนังสือจะโต้แย้งไม่ได้ ดังที่มีการกำหนดในข้อ ๙ แห่งกฎกระทรวงการแสวงหาข้อเท็จจริง การรวบรวมพยานหลักฐาน และการชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหา พ.ศ. ๒๕๖๖ ที่กำหนดให้การชี้แจง การแก้ข้อกล่าวหา หรือการยอมรับสารภาพต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้ถูกกล่าวหาจะทำเป็นหนังสือ หรือทำด้วยวาจา หรือทำโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ ในกรณีที่ทำได้ด้วยวาจา ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐบันทึกไว้และให้ผู้ถูกกล่าวหาลงนามไว้เป็นหลักฐาน และในข้อ ๔ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๖ ได้กำหนดให้หน่วยงานของรัฐต้องจัดให้มีช่องทางติดต่อสื่อสารโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ถูกกล่าวหาหรือบุคคลอื่นใดมีสิทธิยื่นคำร้อง คำรับสารภาพ คำชี้แจง คำแก้ข้อกล่าวหา แต่สำหรับการติดต่อสื่อสารที่เจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นผู้ดำเนินการติดต่อผู้ถูกกล่าวหาหรือบุคคลอื่นใดเพื่อแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐาน จะดำเนินการโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ได้เมื่อผู้ถูกกล่าวหาหรือบุคคลอื่นนั้นยินยอมหรือร้องขอ

นอกจากนี้ ในมาตรา ๖ วรรคสองและวรรคสาม ได้กำหนดหลักเกณฑ์การคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาในกระบวนการพิจารณาความผิดทางพินัยไว้ด้วย โดยมีแนวทางเช่นเดียวกับการคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาในคดีอาญาตามมาตรา ๑๓ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กล่าวคือ กรณีที่ผู้กระทำความผิดทางพินัยไม่สามารถพูด หรือได้ยิน หรือสื่อความหมายได้ ให้แจ้งหนังสือหรือเอกสารในรูปแบบที่ผู้กระทำความผิดทางพินัยสามารถเข้าใจได้ หรือจะแจ้งให้ผู้กระทำความผิดทางพินัยทราบด้วยการสื่อความหมายโดยวิธีอื่นก็ได้ เช่น การใช้ภาษามือ หรือจัดทำหนังสือในรูปแบบอักษรเบรลล์ และกรณีผู้ถูกกล่าวหาหรือพยานไม่สามารถพูด หรือได้ยิน หรือสื่อความหมายได้กำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐ พนักงานอัยการ หรือศาล จัดหาล่ามภาษามือหรือให้มีการถามตอบหรือสื่อความหมายโดยวิธีอื่นตามที่เห็นสมควรได้

ทั้งนี้ คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยได้วางหลักเกี่ยวกับการแจ้ง การยื่น หรือการส่งหนังสือหรือเอกสารไปยังภูมิลำเนาหรือที่อยู่ที่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรไว้ ดังนี้

(๑) ข้อพิจารณาเกี่ยวกับภูมิลำเนา หมายความว่าถึงภูมิลำเนาของบุคคลธรรมดาตามที่กำหนดในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (เรื่องเสร็จที่ ๑๑๘๙/๒๕๖๘) ได้แก่

- ถิ่นที่บุคคลนั้นมีสถานที่อยู่เป็นแหล่งสำคัญ (ภูมิลำเนาของบุคคลธรรมดาตามมาตรา ๓๗ ปพพ.)

- กรณีมีถิ่นที่อยู่หลายแห่งหรือหลักแหล่งที่ทำการงานหลายแห่ง ให้ถือเอาแห่งใดแห่งหนึ่งเป็นภูมิลำเนา (ภูมิลำเนาของบุคคลที่มีถิ่นที่อยู่หลายแห่งตามมาตรา ๓๘ ปพพ.)

- กรณีไม่ปรากฏภูมิลำเนา ให้ถือว่าถิ่นที่อยู่เป็นภูมิลำเนา (ภูมิลำเนาไม่ปรากฏตามมาตรา ๓๙ ปพพ.)

- ถ้าไม่มีที่อยู่ปกติเป็นหลักแหล่งหรือเป็นผู้ครองชีพในการเดินทางไปมาปราศจากหลักแหล่งที่ทำการงาน หากพบตัวที่ใด ให้ถือว่าเป็นภูมิลำเนา (ตามมาตรา ๔๐ ปพพ.)

(๒) กรณีบุคคลมีชื่อปรากฏอยู่ในทะเบียนบ้าน แม้จะไม่ปรากฏว่าบุคคลดังกล่าวได้อาศัยอยู่ ณ ที่อยู่ดังกล่าว หรือไม่มีที่พำนักเป็นหลักแหล่ง หากมีการส่งหนังสือไปยังที่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรแล้ว ย่อมถือว่าเป็นการแจ้งข้อกล่าวหาโดยชอบด้วยพระราชบัญญัตินี้แล้ว (เรื่องเสร็จที่ ๘๗๘/๒๕๖๗)

(๓) หากปรากฏข้อเท็จจริงหรือหลักฐานอย่างหนึ่งอย่างใดในชั้นการแสวงหาข้อเท็จจริงของเจ้าหน้าที่ที่ยืนยันได้ว่า ผู้ถูกกล่าวหาภูมิลำเนาอยู่ที่ใด ก็สามารถส่งหนังสือแจ้งข้อกล่าวหาไปยังภูมิลำเนาดังกล่าวได้และให้ถือว่าเป็นการส่งโดยชอบแล้วเช่นเดียวกับการแจ้ง หรือการส่ง หนังสือหรือเอกสารไปยังที่อยู่ตามที่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร (เรื่องเสร็จที่ ๑๑๘๙/๒๕๖๘)

(๔) กรณีทะเบียนบ้านกลาง ไม่ใช่หลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร เนื่องจากเมื่อพิจารณาบทนิยามคำว่า “ทะเบียนบ้านกลาง” ตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งหมายถึง ทะเบียนซึ่งผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนดให้จัดทำขึ้นสำหรับลงรายการบุคคลที่ไม่อาจมีชื่อในทะเบียนบ้าน ดังนั้น การส่งหนังสือไปยังทะเบียนบ้านกลางย่อมไม่ถึงตัวผู้ถูกกล่าวหา และไม่ปฏิบัติตามความมุ่งหมายของมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ นอกจากนี้ การส่งหนังสือหรือเอกสารให้แก่บุคคลผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านกลาง ไม่อาจตีความเทียบเคียงบทบัญญัติมาตรา ๓๓ วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎรฯ ที่กำหนดให้ส่งเอกสารให้ผู้ถูกออกหมายจับ หรือผู้ถูกออกหมายจับที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านกลางให้ส่งไว้

ณ ที่อยู่ที่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนครั้งสุดท้ายก่อนย้ายมาในทะเบียนบ้านกลางได้ เนื่องจากกรณีดังกล่าวมุ่งหมายให้ใช้เฉพาะผู้ถูกออกหมายจับหรือผู้ถูกย้ายออกจากทะเบียนบ้านตามมาตรา ๓๓ วรรคสอง ซึ่งมีความมุ่งหมายแตกต่างจากพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ (เรื่องเสร็จที่ ๑๑๘๙/๒๕๖๘)

(๕) การส่งหนังสือหรือเอกสารหรือคำสั่งปรับเป็นพินัยให้แก่ผู้กระทำความผิดซึ่งเป็นชาวต่างชาติ นักท่องเที่ยว หรือคนต่างด้าว ซึ่งอยู่ในราชอาณาจักร แต่ไม่มีที่พำนักเป็นหลักแหล่ง แม้จะไม่มีที่อยู่ ที่ปรากฏตามเอกสารหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยทะเบียนราษฎร แต่การที่บุคคลดังกล่าวเข้ามาในราชอาณาจักรจะต้องมีการแจ้งที่พักอาศัยต่อพนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานตำรวจตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองด้วย ดังนั้น เจ้าหน้าที่ของรัฐจึงสามารถขอความร่วมมือจากสถานีตำรวจหรือสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองในการตรวจสอบข้อมูลที่อยู่ของคนต่างด้าวและส่งคำสั่งปรับเป็นพินัยไปยังที่อยู่ตามที่บุคคลนั้นได้แจ้งไว้ต่อหน่วยงานของรัฐได้ (เรื่องเสร็จที่ ๘๗๘/๒๕๖๗)

ความเห็นของคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยที่เกี่ยวข้อง

ที่	ชื่อเรื่อง	เรื่องเสร็จ
๑	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การเทียบตำแหน่งข้าราชการกรุงเทพมหานครเพื่อแต่งตั้งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย การส่งคำสั่งปรับเป็นพินัย และการดำเนินการอื่นในกรณีที่มีการผิดนัดการผ่อนชำระค่าปรับเป็นพินัย	๘๔/๒๕๖๗
๒	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการปรับเป็นพินัย กรณีการกระทำความผิดตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. ๒๕๓๙	๘๗๘/๒๕๖๗
๓	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การส่งหนังสือแจ้งข้อกล่าวหาแก่ผู้กระทำความผิดทางพินัย ซึ่งมีชื่อในทะเบียนบ้านกลาง	๑๑๘๙/๒๕๖๘

๓

หลักเกณฑ์ในการพิจารณา การกระทำความผิดทางพนัน

เนื่องจากพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ได้เปลี่ยนโทษอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียว และโทษปรับทางปกครองของกฎหมายที่ระบุไว้ในบัญชีท้าย ให้เป็นมาตรการปรับเป็นพินัย โดยการปรับเป็นพินัยไม่เป็นโทษอาญา ตามมาตรา ๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการปรับเป็นพินัยจะไม่ใช่โทษอาญา แต่ความผิดทางพนันนี้มีลักษณะเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเช่นเดียวกับการกระทำความผิดอาญาแต่ไม่ร้ายแรงถึงขนาดที่กำหนดให้เป็นความผิดอาญา มาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ จึงให้นำหลักเกณฑ์ในการพิจารณาการกระทำความผิดอาญามาใช้ในการพิจารณาการกระทำความผิดทางพนันด้วย โดยให้นำบทบัญญัติตามประมวลกฎหมายอาญา ในภาค ๑ บทบัญญัติทั่วไป ลักษณะ ๑ บทบัญญัติที่ใช้แก่ความผิดทั่วไป เฉพาะหมวด ๒ การใช้กฎหมายอาญา อันเป็นหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการรับโทษของบุคคล การกระทำที่ถือเป็นการกระทำความผิด ในราชอาณาจักรไทย การกระทำความผิดนอกราชอาณาจักรไทย หมวด ๔ ความรับผิดชอบในทางอาญา อันเป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับองค์ประกอบในการกระทำความผิด ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเจตนา ประมาท การกระทำความผิดด้วยความจำเป็น หรือเพื่อป้องกันสิทธิของตนหรือผู้อื่น การกระทำความผิดที่ไม่ต้องรับโทษ การกระทำความผิดของเด็ก หมวด ๕ การพยายามกระทำความผิด และหมวด ๖ ตัวการและผู้สนับสนุน มาใช้บังคับแก่การปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ โดยอนุโลม เว้นแต่จะบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น

การนำหลักเกณฑ์ในการพิจารณาการกระทำความผิดอาญามาใช้ในการพิจารณาการกระทำความผิดทางพนันนี้ คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยได้เคยวินิจฉัยวางหลักไว้ว่า เมื่อกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติไม่ได้บัญญัติเกี่ยวกับการกำหนดค่าปรับเป็นพินัยไว้เป็นอย่างอื่น ประกอบกับมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ บัญญัติให้นำหมวด ๒ การใช้กฎหมายอาญา มาใช้บังคับโดยอนุโลมซึ่งมาตรา ๑๗ แห่งประมวลกฎหมายอาญา บัญญัติให้นำบทบัญญัติในภาค ๑ แห่งประมวลกฎหมายอาญา ไปใช้ในกรณีความผิดตามกฎหมายอื่นด้วย เว้นแต่กฎหมายนั้น ๆ จะได้บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น ดังนั้น การปรับเป็นพินัยในกรณีผู้กระทำความผิดหลายคน ในความผิดอันเดียวกัน ในกรณีเดียวกัน จึงต้องสั่งปรับเป็นพินัยเรียงตามรายตัวบุคคล ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๑ แห่งประมวลกฎหมายอาญา (เรื่องเสรีจที ๑๘๐/๒๕๖๗)

อย่างไรก็ตาม หลักเกณฑ์ในการพิจารณาการกระทำความผิดทางพนันตามมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ไม่ได้บัญญัติให้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับบทนิยาม โทษ การกระทำความผิดหลายบท หลายกระทง การกระทำความผิดอีก และอายุความที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับด้วย เนื่องจากในพระราชบัญญัตินี้ได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์สำหรับเรื่องดังกล่าวไว้เป็นการเฉพาะ ให้สอดคล้องกับการพิจารณาและกำหนดมาตรการบังคับในการฝ่าฝืนกฎหมายที่ไม่ร้ายแรง เพื่อให้ได้สัดส่วนกับการกระทำความผิด ผลกระทบต่อสังคม ฐานะของผู้กระทำความผิด และผลประโยชน์ที่ผู้กระทำความผิดได้รับตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๙ ถึงมาตรา ๑๘

สำหรับแนวทางปฏิบัติในการปรับเป็นพินัย นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี ได้อาศัยอำนาจตามมาตรา ๘ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ วางระเบียบปฏิบัติในการ

ปรับเป็นพินัยไว้ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๖ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ให้เป็นไปโดยเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๖ โดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีดังกล่าว ได้กำหนดแนวปฏิบัติสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐในการปรับเป็นพินัยในเรื่องต่าง ๆ ได้แก่ การดำเนินการโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ หลักเกณฑ์การพิจารณากำหนดค่าปรับเป็นพินัย การพิจารณาให้ผ่อนชำระค่าปรับเป็นพินัย การรายงานการสั่งปรับเป็นพินัยให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐทราบและการจัดทำสรุปผลการปรับเป็นพินัย ผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยคนเดียวและองค์คณะ รวมทั้งการแจ้งข้อกล่าวหาและการทำคำสั่งปรับเป็นพินัย เป็นต้น

แนวทางปฏิบัติสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐในการปรับเป็นพินัยในเรื่องต่างๆ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๖

ความเห็นของคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยที่เกี่ยวข้อง

ที่	ชื่อเรื่อง	เรื่องเสร็จ
๑	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการปรับเป็นพินัย กรณีการกระทำความผิดตามมาตรา ๑๐๑/๑ และมาตรา ๑๐๑/๒ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๑	๑๘๐/๒๕๖๗

หลักเกณฑ์การกำหนด ค่าปรับเป็นพินัย

ในกรณีที่มีกระทำความผิดทางพินัย และเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจปรับเป็นพินัยหรือศาลสั่งให้ชำระค่าปรับเป็นพินัยแล้ว ผู้กระทำความผิดผู้นั้นมีหน้าที่ต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยตามจำนวนเงินที่เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือศาลกำหนด อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติที่ผ่านมามักเกิดปัญหาการกำหนดจำนวนค่าปรับตามกฎหมาย เนื่องจากกฎหมายกำหนดให้เป็นดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการกำหนดจำนวนเงินค่าปรับ โดยไม่มีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนอันอาจก่อให้เกิดความเสี่ยงที่เจ้าหน้าที่ของรัฐจะใช้ดุลพินิจโดยไม่เป็นธรรม นอกจากนี้ ในบางกรณีการกำหนดจำนวนเงินค่าปรับที่เท่ากันอาจส่งผลกระทบต่อผู้กระทำความผิดบางคนหรือไม่สอดคล้องกับผลร้ายที่เกิดขึ้นกับสังคม และอาจส่งผลให้ผู้กระทำความผิดเลือกที่จะชำระค่าปรับและกระทำความผิดซ้ำอีก เนื่องจากผลประโยชน์ที่ได้รับจากการกระทำความผิดมีมากกว่าผลร้ายจากการชำระค่าปรับ ดังนั้น เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาในการกำหนดจำนวนค่าปรับดังกล่าว พระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ จึงได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการกำหนดค่าปรับเป็นพินัยให้มีความเหมาะสมไว้ในมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง โดยกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐและศาลจะต้องพิจารณาปัจจัยในการกำหนดค่าปรับเป็นพินัยให้เหมาะสมกับข้อเท็จจริงต่าง ๆ ดังนี้

๑. ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับระดับความรุนแรงของผลกระทบที่เกิดขึ้นแก่ชุมชนหรือสังคมจากการกระทำความผิดทางพินัย และพฤติการณ์อื่นอันเกี่ยวกับสภาพความผิดทางพินัย ตามมาตรา ๙ (๑)
๒. ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความรู้ผิดชอบ อายุ ประวัติ ความประพฤติ สติปัญญา การศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ สิ่งแวดล้อม การกระทำความผิดซ้ำ และสิ่งอื่นทั้งปวงเกี่ยวกับผู้กระทำความผิดทางพินัย ตามมาตรา ๙ (๒)
๓. ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผลประโยชน์ที่ผู้กระทำความผิดทางพินัยหรือบุคคลอื่นได้รับจากการกระทำความผิดทางพินัย ตามมาตรา ๙ (๓)
๔. ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสถานะทางเศรษฐกิจของผู้กระทำความผิดทางพินัย ตามมาตรา ๙ (๔)

นอกจากหลักเกณฑ์การกำหนดค่าปรับเป็นพินัยดังกล่าวแล้ว ได้มีการออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๖ เพื่อกำหนดแนวปฏิบัติให้เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ในการกำหนดค่าปรับเป็นพินัยด้วย โดยข้อ ๖ และข้อ ๘ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีดังกล่าว กำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องคำนึงถึงข้อเท็จจริงตามมาตรา ๙ (๑) เพื่อกำหนดจำนวนค่าปรับเป็นพินัยในเบื้องต้นก่อน จากนั้นจึงพิจารณาข้อเท็จจริงตามมาตรา ๙ (๒) ถึง (๔) ประกอบกัน เพื่อใช้เป็นเหตุในการลดหรือเพิ่มจำนวนค่าปรับเป็นพินัยนั้น โดยในกรณีที่ผู้กระทำความผิดทางพินัยได้รับผลประโยชน์จากการกระทำความผิดทางพินัย จำนวนค่าปรับเป็นพินัยต้องไม่ต่ำกว่าผลประโยชน์ที่ได้รับ แต่ต้องไม่เกินอัตราขั้นสูงที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยกำหนดไว้ และในกรณีที่ผู้กระทำความผิดทางพินัยมีฐานะยากจนและกระทำความผิดด้วยความจำเป็นเพื่อยังชีพของตนและครอบครัว ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐกำหนดค่าปรับเป็นพินัยในอัตราต่ำที่สุดเท่าที่จะทำได้ แต่ต้องไม่ต่ำกว่าห้าสิบบาทหรือน้อยกว่าอัตราขั้นต่ำที่กฎหมายกำหนดไว้ แล้วแต่กรณี

ทั้งนี้ คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยได้วินิจฉัยวางหลักเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การกำหนดค่าปรับเป็นพินัยไว้ ดังนี้

(๑) กรณีที่หน่วยงานของรัฐจะจัดทำตารางกำหนดอัตราค่าปรับเป็นพินัยตามกฎหมายเฉพาะ ซึ่งเป็นการกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการกำหนดค่าปรับเป็นพินัยนั้น หากการจัดทำตารางดังกล่าวมีการวางแนวทางการกำหนดอัตราค่าปรับเป็นพินัยให้เหมาะสมกับข้อเท็จจริงในแต่ละกรณีตามหลักเกณฑ์

ที่กำหนดในมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ

และไม่ขัดหรือแย้งกับหลักเกณฑ์ตามข้อ ๖ และข้อ ๘ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี

ว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัยฯ ที่กำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐ

ต้องคำนึงถึงข้อเท็จจริงตามที่มาตรา ๙ บัญญัติไว้ กล่าวคือ คำนึงถึง

ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับระดับความรุนแรงของผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการกระทำ

ความผิดตามมาตรา ๙ (๑) เพื่อกำหนดจำนวนค่าปรับเป็นพินัย

ในเบื้องต้นก่อน แล้วจึงนำข้อเท็จจริงตามมาตรา ๙ (๒) ถึง (๔) มาประกอบการ

พิจารณา และต้องคำนึงถึงปัจจัยเกี่ยวกับตัวผู้กระทำความผิด

ผลประโยชน์ที่ได้รับจากการกระทำความผิด รวมทั้งสถานะทางเศรษฐกิจ

ของตัวผู้กระทำความผิด ซึ่งเป็นพฤติการณ์เกี่ยวกับตัวผู้กระทำความผิด

ที่จะต้องพิจารณาตามข้อเท็จจริงในแต่ละกรณี เพื่อใช้เป็นเหตุผลหรือเพิ่ม

จำนวนค่าปรับเป็นพินัยแล้ว ย่อมสามารถเสนอรัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมาย

ซึ่งบัญญัติความผิดเป็นพินัย เป็นผู้ออกระเบียบตามมาตรา ๙ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐถือปฏิบัติเป็นการภายในได้ (เรื่องเสรีจที่ ๑๓๕๓/๒๕๖๗)

(๒) การดำเนินการปรับเป็นพินัยในความผิดตามกฎหมายเฉพาะจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ รวมทั้งกฎกระทรวงและระเบียบที่ออกตามพระราชบัญญัติดังกล่าว และโดยที่มาตรา ๙ วรรคหนึ่งและวรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ประกอบกับข้อ ๖ ข้อ ๗ และข้อ ๘ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัยฯ ได้กำหนดหลักเกณฑ์การกำหนดค่าปรับเป็นพินัยและการผ่อนชำระค่าปรับเป็นพินัย เพื่อเป็นหลักเกณฑ์กลางให้เจ้าหน้าที่ของรัฐและหน่วยงานของรัฐต่าง ๆ ถือปฏิบัติในการกำหนดค่าปรับเป็นพินัยและการผ่อนชำระค่าปรับเป็นพินัยไว้แล้ว เจ้าหน้าที่ของรัฐจึงถือปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ดังกล่าวได้ (เรื่องเสรีจที่ ๑๐๖๖/๒๕๖๖)

ความเห็นของคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยที่เกี่ยวข้อง

ที่	ชื่อเรื่อง	เรื่องเสรีจ
๑	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจปรับเป็นพินัยและหลักเกณฑ์ในการปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑	๑๐๖๖/๒๕๖๖
๒	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การพิจารณาอนุมัติให้กรมพัฒนาธุรกิจการค้าดำเนินการแตกต่างจากระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๖	๑๓๕๓/๒๕๖๗

การนำหลักเกณฑ์การเปรียบเทียบ ในคดีอาญา มาใช้บังคับ

เมื่อมีการเปลี่ยนความผิดอาญาซึ่งมีโทษปรับสถานเดียวเป็นความผิดทางพินัยแล้ว มาตรา ๕ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ได้บัญญัติให้การปรับเป็นพินัยตามกฎหมายทั้งปวง ให้ดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ ดังนั้น การปรับเป็นพินัยจึงต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ รวมทั้งกฎกระทรวงและระเบียบที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว เพื่อให้การดำเนินการปรับเป็นพินัยซึ่งมีลักษณะแตกต่างจากโทษทางอาญามีหลักเกณฑ์ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับลักษณะการกระทำความผิดที่ไม่ใช่ความผิดร้ายแรง ด้วยเหตุนี้ หน่วยงานของรัฐจึงไม่อาจนำหลักเกณฑ์และวิธีการเปรียบเทียบตามกฎหมายเฉพาะซึ่งเป็นหลักเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นเพื่อใช้สำหรับการเปรียบเทียบคดีความผิดทางอาญามาใช้บังคับแก่การดำเนินการปรับเป็นพินัยได้ แต่ต้องประกาศกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการปรับเป็นพินัยขึ้นใหม่ เพื่อวางหลักเกณฑ์การกำหนดค่าปรับเป็นพินัยให้สอดคล้องกับมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ

ทั้งนี้ คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยได้วินิจฉัยวางหลักในเรื่องการนำหลักเกณฑ์การปรับในคดีอาญามาใช้บังคับแก่การปรับเป็นพินัยไว้ ดังนี้

(๑) หน่วยงานของรัฐจะนำหลักเกณฑ์และวิธีการเปรียบเทียบที่กำหนดขึ้นเพื่อใช้สำหรับการเปรียบเทียบทางอาญามาใช้บังคับแก่การดำเนินการปรับเป็นพินัยไม่ได้ แต่จะต้องดำเนินการปรับเป็นพินัยตามหลักเกณฑ์ที่พระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ รวมทั้งกฎกระทรวงการแสวงหาข้อเท็จจริง การรวบรวมพยานหลักฐาน และการชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหา พ.ศ. ๒๕๖๖ กฎกระทรวงการชำระค่าปรับเป็นพินัยผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๖ และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๖ กำหนดไว้ (เรื่องเสร็จที่ ๑๐๖๖/๒๕๖๖)

(๒) บัญชีอัตราโทษปรับในคดีอาญา (ยึดถือการเปรียบเทียบ) ที่กำหนดขึ้นเพื่อให้ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการกำหนดค่าปรับผู้กระทำความผิดตามกฎหมายเฉพาะ ไม่อาจนำมาใช้บังคับแก่การดำเนินการปรับเป็นพินัยได้ (เรื่องเสร็จที่ ๑๕๐๓/๒๕๖๖)

ความเห็นของคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยที่เกี่ยวข้อง

ที่	ชื่อเรื่อง	เรื่องเสร็จ
๑	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจปรับเป็นพินัยและหลักเกณฑ์ในการปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑	๑๐๖๖/๒๕๖๖
๒	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ ตามกฎหมายที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของกรุงเทพมหานคร	๑๕๐๓/๒๕๖๖

๖

การผ่อนชำระค่าปรับพินัย และการผิดนัดการผ่อนชำระ

โดยที่การปรับเป็นพินัยเป็นมาตรการลงโทษผู้กระทำความผิดที่ไม่ร้ายแรง ประกอบกับผู้กระทำความผิดบางคนอาจเป็นผู้มีรายได้น้อย มาตรา ๙ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ จึงได้กำหนดมาตรการเพื่อลดผลกระทบที่อาจเกิดแก่ผู้ต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยโดยกำหนดให้ผู้กระทำความผิดสามารถร้องขอผ่อนชำระค่าปรับเป็นพินัยต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งออกคำสั่งปรับเป็นพินัยหรือร้องขอต่อศาลในกรณีที่คดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาล อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดขอผ่อนชำระค่าปรับเป็นพินัย ไม่ได้หมายความว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือศาลจะต้องอนุญาตให้ผ่อนชำระตามที่มีการร้องขอทุกกรณี โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือศาลจะต้องพิจารณาว่าผู้กระทำความผิดผู้นั้นสามารถชำระค่าปรับเป็นพินัยในคราวเดียวกันได้หรือไม่ หากไม่อาจชำระค่าปรับในคราวเดียวกันได้ จึงจะสั่งให้ผ่อนชำระค่าปรับเป็นพินัย

สำหรับการพิจารณาว่าผู้กระทำความผิดจะสามารถชำระค่าปรับเป็นพินัยในคราวเดียวกันได้หรือไม่นั้น ข้อ ๗ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๖ ได้กำหนดเกณฑ์การพิจารณาของเจ้าหน้าที่ของรัฐไว้ โดยให้เจ้าหน้าที่ของรัฐพิจารณาจากฐานะการเงิน รายได้ รายจ่าย และภาระหนี้สิน ในกรณีที่เห็นว่าผู้กระทำความผิดมีรายได้น้อยกว่ารายจ่ายซึ่งรวมถึงหนี้สินที่ต้องชำระจึงจะอนุญาตให้ผ่อนชำระได้ แต่หากปรากฏข้อเท็จจริงว่าผู้กระทำความผิดทางพินัยมีพฤติการณ์ว่าจะหลีกเลี่ยงไม่ชำระค่าปรับเป็นพินัย จะไม่อนุญาตให้ผ่อนชำระก็ได้

ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดได้รับอนุญาตให้ผ่อนชำระค่าปรับเป็นพินัยแล้ว เจ้าหน้าที่ของรัฐจะพิจารณากำหนดจำนวนเงินและระยะเวลาในการผ่อนชำระ โดยพิจารณาจากจำนวนค่าปรับเป็นพินัย ประกอบกับฐานะการเงิน รายได้ รายจ่าย และภาระหนี้สิน เพื่อไม่ให้กระทบต่อการดำรงชีวิตของผู้กระทำความผิดทางพินัยและครอบครัว โดยระยะเวลาในการผ่อนชำระต้อง

เสร็จสิ้นก่อนที่คดีจะขาดอายุความไม่น้อยกว่าหกสิบวัน ทั้งนี้ ตามข้อ ๗ วรรคสอง แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัยฯ ซึ่งในเรื่องนี้ คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย ได้วินิจฉัยวางหลักไว้ว่า กรณีที่มาตรา ๑๐๑/๑ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๑ ได้กำหนดโทษปรับเป็นพินัยไว้ ๒ ลักษณะ คือ (๑) โทษปรับเป็นพินัยซึ่งปรับได้ไม่เกินหนึ่งล้านบาท และ (๒) โทษปรับเป็นพินัยรายวันซึ่งปรับไม่เกินวันละหนึ่งแสนบาทตลอดระยะเวลาที่ไม่ได้ปฏิบัติให้ถูกต้องหรือหยุดการกระทำ ซึ่งโทษปรับเป็นพินัยลักษณะแรกเป็นการพิจารณาออกคำสั่งปรับเป็นพินัยเพื่อให้ชดเชยความผิดที่กระทำมาตั้งแต่ต้นจนถึงวันกำหนดชำระค่าปรับเป็นพินัย ส่วนกรณีโทษปรับเป็นพินัยรายวันเป็นมาตรการที่มีไว้สำหรับบังคับให้ผู้กระทำความผิดต้องเลิกกระทำผิดและดำเนินการแก้ไขเสียใหม่

ให้ถูกต้องจึงเป็นคนละกรณีกับโทษปรับเป็นพินัยลักษณะแรก และเจ้าหน้าที่ของรัฐมีอำนาจพิจารณาปรับเป็นพินัยรายวันจนกว่าผู้กระทำความผิดจะปฏิบัติให้ถูกต้องหรือหยุดการกระทำที่ฝ่าฝืนมาตรา ๑๐๑/๑ โดยในส่วนของค่าปรับเป็นพินัยรายวันนั้น หากผู้กระทำความผิดร้องขอผ่อนชำระค่าปรับเป็นพินัยรายวัน เจ้าหน้าที่ของรัฐจะให้ผ่อนชำระก็ได้ตามที่มาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ บัญญัติไว้ (เรื่องเสรีจที ๑๘๐/๒๕๖๗)

อย่างไรก็ตาม หากผู้กระทำความผิดทางพินัยได้รับอนุญาตให้ผ่อนชำระค่าปรับเป็นพินัยแล้ว หากผู้กระทำความผิดนั้นผิดนัดชำระค่าปรับเป็นพินัยงวดหนึ่งงวดใดโดยไม่มีเหตุอันสมควร มาตรา ๙ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ได้กำหนดให้การผ่อนชำระค่าปรับเป็นพินัยเป็นอันยกเลิกและผู้กระทำความผิดต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยที่ยังค้างชำระอยู่ให้ครบถ้วนภายในเวลาที่เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือศาลกำหนด หากไม่ชำระค่าปรับเป็นพินัยภายในกำหนดเวลาดังกล่าว เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องดำเนินการส่งสำนวนให้พนักงานอัยการเพื่อพิจารณาดำเนินคดีต่อไปตามมาตรา ๒๓ หรือกรณีที่ผู้กระทำความผิดทางพินัยขอผ่อนชำระในชั้นที่ศาลมีคำพิพากษา หากไม่ชำระค่าปรับเป็นพินัยภายในเวลาที่ศาลกำหนด ให้ศาลมีอำนาจออกหมายบังคับคดีเพื่อยึดทรัพย์สินหรืออายัดสิทธิเรียกร้องในทรัพย์สินของผู้นั้นเพื่อชำระค่าปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๓๐ แล้วแต่กรณี ซึ่งในเรื่องนี้ คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยได้วินิจฉัยวางหลักไว้ว่า กรณีที่ผู้กระทำความผิดทางพินัยผิดนัดการผ่อนชำระค่าปรับเป็นพินัยงวดหนึ่งงวดใดโดยไม่มีเหตุอันสมควร มาตรา ๙ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ บัญญัติให้การผ่อนชำระเป็นอันยกเลิก แต่ผู้กระทำความผิดทางพินัยยังคงมีหน้าที่ต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยที่ยังค้างชำระอยู่ให้ครบถ้วนภายในเวลาที่เจ้าหน้าที่ของรัฐกำหนด หากไม่ชำระค่าปรับเป็นพินัยภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐสรุปข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย พยานหลักฐาน ซึ่งรวมถึงข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนเงินค่าปรับเป็นพินัยที่เจ้าหน้าที่ของรัฐได้รับชำระไว้แล้วบางส่วน และส่งสำนวนให้พนักงานอัยการเพื่อดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลตามมาตรา ๒๓ ต่อไป สำหรับเงินค่าปรับเป็นพินัยที่เจ้าหน้าที่ของรัฐได้รับชำระไว้แล้วนั้น เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่จำเป็นต้องคืนเงินดังกล่าวให้แก่ผู้กระทำความผิดทางพินัย เว้นแต่จะมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีตามมาตรา ๒๕ วรรคสอง หรือศาลจะไม่มีคำสั่งปรับเป็นพินัย หรือมีคำพิพากษาให้ปรับน้อยกว่าที่ผู้กระทำความผิดได้ผ่อนชำระไว้แล้ว (เรื่องเสรีจที ๘๔/๒๕๖๗)

ความเห็นของคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยที่เกี่ยวข้อง

ที่	ชื่อเรื่อง	เรื่องเสรีจ
๑	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การเทียบตำแหน่งข้าราชการกรุงเทพมหานครเพื่อแต่งตั้งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย การส่งคำสั่งปรับเป็นพินัย และการดำเนินการอื่นในกรณีที่มีการผิดนัดการผ่อนชำระค่าปรับเป็นพินัย	๘๔/๒๕๖๗
๒	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการปรับเป็นพินัย กรณีการกระทำความผิดตามมาตรา ๑๐๑/๑ และมาตรา ๑๐๑/๒ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๑	๑๘๐/๒๕๖๗

๓

การวางระเบียบเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ การกำหนดค่าปรับเป็นพินัย

โดยที่มาตรา ๙ วรรคหนึ่งและวรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ประกอบกับข้อ ๖ ข้อ ๗ และข้อ ๘ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๖ ได้กำหนดหลักเกณฑ์การกำหนดค่าปรับเป็นพินัยและการผ่อนชำระค่าปรับเป็นพินัย เพื่อเป็นหลักเกณฑ์กลางให้เจ้าหน้าที่ของรัฐและหน่วยงานของรัฐต่าง ๆ ถือปฏิบัติในการกำหนดค่าปรับเป็นพินัยและการผ่อนชำระค่าปรับเป็นพินัยไว้แล้วก็ตาม แต่การกำหนดหลักเกณฑ์ดังกล่าวเป็นเพียงการกำหนดกรอบไว้อย่างกว้าง ด้วยเหตุนี้ มาตรา ๙ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ จึงกำหนดให้รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายที่บัญญัติความผิดทางพินัยสามารถวางระเบียบเพื่อกำหนดรายละเอียดในการกำหนดค่าปรับเป็นพินัยและการผ่อนชำระค่าปรับเป็นพินัย เพื่อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ดุลพินิจในการกำหนดค่าปรับให้เหมาะสมและเป็นไปในแนวทางเดียวกันได้ แต่ระเบียบดังกล่าวจะต้องไม่ขัดหรือแย้งต่อพระราชบัญญัติและระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีดังกล่าว

ทั้งนี้ คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยได้วินิจฉัยวางหลักในเรื่องการวางระเบียบเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์การกำหนดค่าปรับเป็นพินัยไว้ ดังนี้

(๑) หน่วยงานของรัฐต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การกำหนดค่าปรับเป็นพินัยและการผ่อนชำระค่าปรับเป็นพินัยตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ รวมทั้งกฎกระทรวงและระเบียบที่ออกตามพระราชบัญญัติดังกล่าว อย่างไรก็ตาม หากรัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายที่บัญญัติความผิดทางพินัยประสงค์จะวางระเบียบเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์การกำหนดค่าปรับเป็นพินัยและการผ่อนชำระค่าปรับเป็นพินัยเพิ่มเติมในรายละเอียดเพื่อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการดังกล่าว ให้เหมาะสมแก่การปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย ก็สามารถดำเนินการวางระเบียบตามมาตรา ๙ วรรคสาม ได้ โดยให้คำนึงถึงความสะดวก รวดเร็ว เป็นธรรม และไม่เป็นภาระแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องจนเกินสมควร และต้องไม่ขัดหรือแย้งต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัยฯ (เรื่องเสร็จที่ ๑๐๖๖/๒๕๖๖ และเรื่องเสร็จที่ ๑๓๕๓/๒๕๖๗)

(๒) รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยจะวางระเบียบเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์การกำหนดค่าปรับเป็นพินัยและการผ่อนชำระหรือไม่ก็ได้ โดยในกรณีที่ยังไม่ได้มีการออกระเบียบตามมาตรา ๙ วรรคสาม ไว้เป็นการเฉพาะ การพิจารณาคำหนดค่าปรับเป็นพินัยและการผ่อนชำระก็ยังมีหลักเกณฑ์กลางที่กำหนดรองรับไว้แล้วตามข้อ ๖ และข้อ ๗ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัยฯ ทั้งนี้ ตามมาตรา ๙ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ (เรื่องเสร็จที่ ๑๔๙๐/๒๕๖๗)

ความเห็นของคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยที่เกี่ยวข้อง

ที่	ชื่อเรื่อง	เรื่องเสร็จ
๑	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจปรับเป็นพินัยและหลักเกณฑ์ในการปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑	๑๐๖๖/๒๕๖๖
๒	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การพิจารณาอนุมัติให้กรมพัฒนาธุรกิจการค้าดำเนินการแตกต่างจากระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๖	๑๓๕๓/๒๕๖๗
๓	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ในกระบวนการปรับเป็นพินัย	๑๔๙๐/๒๕๖๗

๘

อายุความ
การปรับเป็นพินัย

การที่มาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ กำหนดให้ในคดีความผิดทางพินัย ถ้ามิได้มีการปรับเป็นพินัยหรือฟ้องภายในกำหนดสองปีนับแต่วันกระทำความผิดเป็นอันขาดอายุความ เว้นแต่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยจะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น นั้น เนื่องจากเมื่อความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวซึ่งถูกเปลี่ยนเป็นความผิดทางพินัยตามบัญชีท้ายพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวมีอัตราค่าปรับสูงสุดถึงสามสิบล้านบาท การแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานจึงอาจยุ่งยากกว่าคดีอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวซึ่งมีอายุความหนึ่งปีนับแต่วันกระทำความผิดตามมาตรา ๙๕ (๕) แห่งประมวลกฎหมายอาญา ประกอบกับ

ที่ผ่านมาหน่วยงานของรัฐมีปัญหาการดำเนินคดีที่ขาดอายุความ ดังนั้น เพื่อเร่งรัดให้หน่วยงานของรัฐตรวจสอบและดำเนินการปรับเป็นพินัยให้เสร็จสิ้น และเพื่อไม่ให้ค้างคาเป็นภาระแก่ประชาชนและตัวระบบราชการเองที่หากปล่อยเวลาไว้เนิ่นนานพยานหลักฐานจะสูญหายหรือเลอะเลือนไปได้ การกำหนดอายุความในการออกคำสั่งปรับเป็นพินัยหรือฟ้องคดีต่อศาลจึงกำหนดไว้เป็นระยะเวลาสองปี อันเป็นกำหนดอายุความที่มากกว่าอายุความในคดีอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวสองเท่า และมีเวลานานพอที่หน่วยงานของรัฐจะดำเนินการโดยไม่กลายเป็นเครื่องมือที่สร้างความเดือดร้อนเกินสมควรแก่ประชาชน ทั้งนี้ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ออกคำสั่งหรือออกคำสั่งแล้ว ผู้ถูกกล่าวหาปฏิเสธหรือไม่ยอมชำระค่าปรับภายในระยะเวลาที่กำหนด หากไม่มีการฟ้องคดีต่อศาลภายในสองปีนับแต่วันกระทำความผิด ความผิดทางพินัยจะเป็นอันยุติลงเพราะคดีขาดอายุความตามที่มาตรา ๓๓ (๔) แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ กำหนดไว้ อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่มิได้กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยได้กำหนดอายุความไว้เป็นการเฉพาะอายุความในการออกคำสั่งปรับเป็นพินัยหรือฟ้องคดีต่อศาลย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายนั้นกำหนดไว้

สำหรับกรณีบรรดาความผิดทางพินัยที่เปลี่ยนจากความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวตามกฎหมายในบัญชีท้ายพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ที่ไม่ได้กำหนดอายุความไว้เป็นการเฉพาะ มาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ได้กำหนดให้มีอายุความตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ ยกเว้นความผิดที่ได้กระทำก่อนวันที่เปลี่ยนเป็นความผิดทางพินัยให้มีอายุความตามกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่เปลี่ยนเป็นความผิดทางพินัย กล่าวคือ หนึ่งปีตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๙๕ (๕) แห่งประมวลกฎหมายอาญา ส่วนความผิดที่มีโทษปรับทางปกครองที่มีลักษณะเดียวกับความผิดทางพินัย และกฎหมายส่วนใหญ่ไม่ได้กำหนดอายุความไว้ มาตรา ๔๔ ดังกล่าวจึงกำหนดให้ในกรณีกฎหมายที่มีโทษปรับทางปกครองใดไม่ได้กำหนดอายุความไว้ในกฎหมายนั้น ให้มีอายุความตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้

นอกจากนี้ คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยได้วางหลักเรื่องอายุความสะดุดหยุดลงไว้ว่า ในกรณีที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยไม่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับอายุความไว้เป็นอย่างอื่น ประกอบกับไม่มีบทบัญญัติใดในพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ กำหนดให้อายุความคดีความผิดทางพินัยสะดุดหยุดลง ดังนั้น ในระหว่างที่หน่วยงานของรัฐขอหารือต่อคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย จึงไม่มีผลให้อายุความสะดุดหยุดลง การปรับเป็นพินัยหรือฟ้องผู้กระทำความผิดจึงต้องกระทำภายในกำหนดสองปีนับแต่วันกระทำความผิดตามมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว (เรื่องเสร็จที่ ๑๑๓๙/๒๕๖๗)

ความเห็นของคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยที่เกี่ยวข้อง

ที่	ชื่อเรื่อง	เรื่องเสร็จ
๑	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติการชูดินและถมดิน พ.ศ. ๒๕๔๓	๑๑๓๙/๒๕๖๗

๙

การจัดทำรายงานและ สรุปผลการปรับเป็นพินัย

โดยที่มาตรา ๑๓ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ กำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้สั่งปรับเป็นพินัยรายงานการสั่งปรับเป็นพินัยให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่ตนสังกัดทราบ และให้หน่วยงานของรัฐจัดทำสรุปผลการปรับเป็นพินัยของหน่วยงานนั้นแล้วเปิดเผยผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้ประชาชนทราบเป็นประจำทุกปี ดังนั้น เพื่อให้การจัดทำรายงานของหน่วยงานของรัฐเป็นแนวทางเดียวกัน ข้อ ๙ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๖ จึงได้กำหนดแนวทางสำหรับการจัดทำรายงานการสั่งปรับเป็นพินัยให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐทราบ โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐอาจจัดทำรายงานเป็นรายเดือน รายไตรมาส หรือรายปี ตามที่หัวหน้าหน่วยงานของรัฐกำหนด โดยให้คำนึงถึงปริมาณคดีความผิดทางพินัย ส่วนการจัดทำสรุปผลการปรับเป็นพินัยเพื่อเปิดเผยผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ นั้น อย่างน้อยต้องระบุข้อมูล ดังต่อไปนี้

๑. จำนวนคดีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐยุติการพิจารณาค่าปรับเป็นพินัย
  ๒. จำนวนคดีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐมีคำสั่งปรับเป็นพินัย
  ๓. จำนวนคดีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐส่งสำนวนให้พนักงานอัยการตามมาตรา ๒๓
  ๔. จำนวนคดีที่พนักงานอัยการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐฟ้องคดีต่อศาล
  ๕. จำนวนคดีที่ศาลมีคำพิพากษาว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดทางพินัย และจำนวนคดีที่ศาลสั่งยกฟ้องหรือไม่รับไว้พิจารณา
  ๖. จำนวนเงินค่าปรับเป็นพินัยทั้งหมดที่เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือศาลมีคำสั่งปรับเป็นพินัย และจำนวนเงินค่าปรับเป็นพินัยทั้งหมดที่ได้รับการชำระ
  ๗. จำนวนคดีที่ศาลมีคำสั่งตามมาตรา ๑๐ โดยแยกคำสั่งตามมาตรา ๑๐ วรรคหนึ่งและวรรคสอง
  ๘. ข้อมูลอื่นตามที่คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยกำหนด
- โดยการจัดทำข้อมูลข้างต้น ให้แยกตามประเภทฐานความผิดและให้จัดทำโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งสามารถประมวลผลได้

อย่างไรก็ดี ในกรณีที่มีกฎหมายเฉพาะกำหนดให้หน่วยงานของรัฐต้องประกาศหรือโฆษณาการกระทำความผิดตามกฎหมายเฉพาะให้ประชาชนทราบอยู่แล้ว นั้น คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยได้วางหลักไว้ว่า การรายงานการสั่งปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๑๓ ดังกล่าว เป็นการรายงานข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการตามความผิดทางพินัยเท่านั้น หากหน่วยงานของรัฐต้องรายงานการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายที่เป็นความผิดอาญาไม่ว่าจะเปรียบเทียบได้หรือไม่ ภายใต้กลไกของกฎหมายเฉพาะซึ่งไม่ใช่ความผิดทางพินัย ก็สมควรรายงานการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายนั้นแยกออกจากรายงานตามมาตรา ๑๓ (เรื่องเสรีจี้ที่ ๑๗๒๙/๒๕๖๗) นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่ของรัฐจะนำข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการปรับเป็นพินัยที่ใช้เพื่อประโยชน์ในการจัดทำรายงานตามมาตรา ๑๓ ไปใช้ในทางที่เป็นโทษแก่ผู้กระทำความผิดทางพินัยในเรื่องอื่นที่มีใช้การพิจารณาค่าปรับเป็นพินัยหรือการจัดทำรายงานดังกล่าวมิได้ เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น ทั้งนี้ ตามข้อ ๑๔ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัยฯ (เรื่องเสรีจี้ที่ ๑๐๖๖/๒๕๖๖)

๘ เรื่องอย่างน้อยที่ต้องระบุในการจัดทำสรุปผลการปรับเป็นพินัย

ความเห็นของคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยที่เกี่ยวข้อง

ที่	ชื่อเรื่อง	เรื่องเสร็จ
๑	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจปรับเป็นพินัยและหลักเกณฑ์ในการปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑	๑๐๖๖/๒๕๖๖
๒	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การประกาศหรือโฆษณาการกระทำความผิดทางพินัยตามกฎหมายว่าด้วยการประกันวินาศภัยและกฎหมายว่าด้วยการประกันชีวิต	๑๗๒๙/๒๕๖๗

๑๐

ผู้มีอำนาจ ปรับเป็นพินัย

เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดจะมีอำนาจปรับเป็นพินัยนั้น มาตรา ๑๔ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ได้วางหลักเกณฑ์ไว้ว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดจะมีอำนาจปรับเป็นพินัยตามกฎหมายใดให้เป็นไปตามที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยนั้นบัญญัติไว้

อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยมิได้บัญญัติให้เจ้าหน้าที่ของรัฐตำแหน่งใดมีอำนาจปรับเป็นพินัยไว้ มาตรา ๑๔ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ประกอบกับข้อ ๑๐ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัยฯ กำหนดให้รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายนั้นประกาศกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย โดยรัฐมนตรีจะกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐอื่นใดที่มีใช้เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งรับผิดชอบในการปฏิบัติตามกฎหมายนั้นเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยมิได้ เว้นแต่เป็นกรณีที่นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีจะวางระเบียบกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องร่วมกันหรือทำแทนกันในการดำเนินการปรับเป็นพินัย

ด้วยเหตุนี้ คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยจึงได้วางหลักไว้ว่า ในการประกาศกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย รัฐมนตรีจะกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐอื่นใดที่มีใช้เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งรับผิดชอบในการปฏิบัติตามกฎหมายนั้นเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยมิได้ ประกอบกับบทนิยามคำว่า “เจ้าหน้าที่ของรัฐ” ตามมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ กำหนดความหมายว่า พนักงานเจ้าหน้าที่ เจ้าพนักงาน นายทะเบียน คณะบุคคล และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เรียกชื่ออย่างอื่น บรรดาที่กฎหมายบัญญัติให้มีอำนาจปรับเป็นพินัยหรือที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดให้เป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย ตามมาตรา ๑๔ ดังนั้น หากมีเจ้าหน้าที่ในสังกัดหน่วยงานอื่นเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ เจ้าพนักงาน นายทะเบียน คณะบุคคล หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เรียกชื่ออย่างอื่น รับผิดชอบในการปฏิบัติตามกฎหมายด้วย รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายนั้น ย่อมมีอำนาจประกาศกำหนดให้บุคคลนั้นเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจปรับเป็นพินัยได้ แม้ว่าบุคคลดังกล่าวจะมีได้สังกัดหน่วยงานในกระทรวงหรืออยู่ภายใต้กำกับดูแลของรัฐมนตรีก็ตาม (เรื่องเสร็จที่ ๖๓๖/๒๕๖๖ เรื่องเสร็จที่ ๘๘๖/๒๕๖๖ เรื่องเสร็จที่ ๑๕๑๕/๒๕๖๖ และเรื่องเสร็จที่ ๖๙๔/๒๕๖๗)

สำหรับในกรณีที่ค่าปรับเป็นพินัยซึ่งกฎหมายบัญญัติไว้มีอัตราอย่างสูงไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท รัฐมนตรีจะกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐคนเดียวเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยก็ได้ แต่ถ้าค่าปรับเป็นพินัยที่กฎหมายบัญญัติไว้มีอัตราอย่างสูงเกินหนึ่งหมื่นบาท ต้องกำหนดให้การปรับเป็นพินัยกระทำเป็นองค์คณะ ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่น้อยกว่าสามคน

ความเห็นของคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยที่เกี่ยวข้อง

ที่	ชื่อเรื่อง	เรื่องเสร็จ
๑	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การประกาศกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕	๖๓๖/๒๕๖๖
๒	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การประกาศกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ พ.ศ. ๒๕๕๖	๘๘๖/๒๕๖๖
๓	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ ตามกฎหมายที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของกรมการขนส่งทางบก	๑๕๑๕/๒๕๖๖
๔	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยและการนำเงินค่าปรับเป็นพินัยส่งเข้ากองทุนตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. ๒๕๓๕	๖๙๔/๒๕๖๗

๑๑

ผู้มีอำนาจออกประกาศกำหนด เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย

การที่มาตรา ๑๔ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ กำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดจะมีอำนาจปรับเป็นพินัย ให้เป็นไปตามกฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยนั้นบัญญัติไว้ หากกฎหมายมิได้บัญญัติไว้ ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายนั้นประกาศกำหนด ซึ่งคำว่า “กฎหมาย” ดังกล่าวมีความหมายว่าอย่างไรนั้น คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยได้วางหลักไว้ว่า หมายรวมถึง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ และพระราชกำหนด ที่ตราขึ้นโดยอำนาจขององค์กรนิติบัญญัติตามรัฐธรรมนูญ ดังนั้น พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๒๘ และข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครที่ออกตามพระราชบัญญัติดังกล่าว ซึ่งถูกเปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวเป็นความผิดทางพินัยและมีได้กำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยไว้ จึงเป็นอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยผู้รักษาการตามกฎหมายที่จะออกประกาศกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย และเมื่อข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครเป็น “กฎหรือข้อบังคับ” ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครซึ่งเป็นผู้รักษาการตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครจึงไม่อาจออกประกาศกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยได้ แต่ต้องเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยซึ่งเป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานครฯ (เรื่องเสร็จที่ ๗๕๕/๒๕๖๗)

ความเห็นของคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยที่เกี่ยวข้อง

ที่	ชื่อเรื่อง	เรื่องเสร็จ
๑	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การออกประกาศกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครซึ่งออกตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๒๘	๗๕๕/๒๕๖๗

๑๒

การกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย

กรณีกฎหมายที่มีผู้รักษาการหลายคน/ไม่มีผู้รักษาการ/ มีการโอนอำนาจหน้าที่ไปยังหน่วยงานอื่น

โดยที่มาตรา ๑๔ วรรคหนึ่ง กำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดจะมีอำนาจปรับเป็นพินัยตามกฎหมายได้นั้น ให้เป็นไปตามที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยนั้นได้บัญญัติไว้ แต่หากกฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยไม่ได้บัญญัติไว้ ก็ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายนั้นประกาศกำหนด และมาตรา ๑๔ วรรคสอง กำหนดให้รัฐมนตรีจะกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐอื่นใดที่มีใช้เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งรับผิดชอบในการปฏิบัติตามกฎหมายนั้นเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยไม่ได้ เว้นแต่เป็นกรณีของผู้กระทำความผิดทางพินัยหลายกรรมต่างกันในนายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีได้วางระเบียบกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องร่วมกันหรือทำแทนกันในการดำเนินการปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๑๗ วรรคสาม ประกอบกับกรณีที่ค่าปรับเป็นพินัยที่กฎหมายบัญญัติไว้มีอัตราอย่างสูงไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท ดังนั้น หลักการตามมาตรา ๑๔ ดังกล่าว จึงเป็นกรณีที่กฎหมายกำหนดอำนาจของรัฐมนตรีผู้รักษาการไว้เป็นการเฉพาะในการกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย ซึ่งรัฐมนตรีผู้รักษาการแต่ละกระทรวงย่อมต้องรับผิดชอบและมีหน้าที่ต้องดำเนินการในส่วนที่อยู่ในความรับผิดชอบของส่วนราชการในแต่ละกระทรวงของตน

ทั้งนี้ คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยได้วางหลักเกี่ยวกับกรณีกฎหมายที่มีผู้รักษาการหลายคน กรณีไม่มีผู้รักษาการ หรือมีการโอนอำนาจหน้าที่ไปยังหน่วยงานอื่น (เรื่องเสรีจที ๖๓๖/๒๕๖๖) ไว้ดังนี้

(๑) หลักการกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยของรัฐมนตรีผู้รักษาการ

- รัฐมนตรีจะกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐอื่นใดที่มีใช้เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งรับผิดชอบในการปฏิบัติตามกฎหมายนั้นเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยมิได้

(๒) ข้อยกเว้นการกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยของรัฐมนตรีผู้รักษาการ

- กรณีที่ผู้กระทำความผิดทางพินัยหลายกรรมต่างกันในนายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีได้วางระเบียบให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องร่วมกันหรือทำแทนกันในการดำเนินการปรับเป็นพินัยตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๗ วรรคสาม

(๓) กรณีไม่มีผู้รักษาการตามกฎหมาย

- กรณีที่กฎหมายไม่ได้กำหนดผู้รักษาการไว้ อาจต้องพิจารณาเนื้อหาของกฎหมายนั้น ทั้ฉบับว่าในแต่ละหมวดหรือแต่ละส่วนได้กำหนดรัฐมนตรีผู้รักษาการไว้เป็นการเฉพาะหมวดหรือเฉพาะส่วนด้วยหรือไม่ หากกำหนดไว้ก็ให้เป็นอำนาจของรัฐมนตรีผู้รักษาการในหมวดหรือส่วนนั้นที่ได้กำหนดไว้ โดยเฉพาะแล้วเป็นผู้มีอำนาจกำหนดเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยต่อไป ส่วนกรณีทั้งหมดหรือส่วนใดไม่ได้กำหนดรัฐมนตรีผู้รักษาการไว้ อาจเนื่องมาจากเนื้อหาของหมวดหรือส่วนดังกล่าวไม่มีบทบัญญัติที่กำหนดให้เจ้าหน้าที่ต้องดำเนินการใด ๆ

(๔) กรณีที่กฎหมายกำหนดให้โอนบรรดา
หน้าที่และอำนาจของรัฐมนตรีผู้รักษาการ

- รัฐมนตรีผู้รักษาการตามบทบัญญัติ
ที่มีการแก้ไขเพิ่มเติมหรือที่รับโอนหน้าที่
และอำนาจนั้น ย่อมเป็นผู้มีหน้าที่และอำนาจ
ในการออกประกาศกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมี
อำนาจปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๑๔ แต่หากเป็น
เพียงการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่นหรือโอนอำนาจเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับ
การปฏิบัติราชการไปเป็นของหน่วยงานใหม่
รัฐมนตรีตามที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นผู้รักษาการ
ยังคงเป็นรัฐมนตรีซึ่งมีอำนาจออกประกาศกำหนด
เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจปรับเป็นพินัย

ความเห็นของคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยที่เกี่ยวข้อง

ที่	ชื่อเรื่อง	เรื่องเสร็จ
๑	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การประกาศกำหนด เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติว่าด้วย การปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕	๖๓๖/๒๕๖๖

๑๓

คณะกรรมการเปรียบเทียบ ไม่มีอำนาจออกคำสั่งปรับเป็นพินัย

แม้ว่ามาตรา ๓๙ จะกำหนดให้เปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวตามกฎหมายในบัญชี ๑ ทำयพระราชบัญญัตินี้ เป็นความผิดทางพินัยตามพระราชบัญญัตินี้ และให้ถือว่าอัตราโทษปรับอาญาที่บัญญัติไว้ในกฎหมายดังกล่าว เป็นอัตราค่าปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัตินี้ก็ตาม แต่มาตรา ๕ วรรคสองได้กำหนดให้การปรับเป็นพินัยไม่เป็นโทษอาญา ประกอบกับมาตรา ๑๔ วรรคหนึ่ง กำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดจะมีอำนาจปรับเป็นพินัยตามกฎหมายใด ให้เป็นไปตามที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยนั้นบัญญัติไว้ ในกรณีที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยมิได้บัญญัติไว้ ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายนั้นประกาศกำหนด ดังนั้น การพิจารณาอำนาจของคณะกรรมการเปรียบเทียบว่ายังคงมีอำนาจปรับเป็นพินัยด้วยหรือไม่นั้น จึงควรพิจารณาถึงหลักการและความมุ่งหมายของพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ ที่เป็นกฎหมายกลางในทางวิธีสบัญญัติเพื่อใช้ในการพิจารณาและกำหนดค่าปรับสำหรับความผิดที่มีกฎหมายกำหนดให้ต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยทำนองเดียวกับประมวลกฎหมายอาญา และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาศติอาญา แต่ไม่ให้การปรับเป็นพินัยเป็นโทษอาญา โดยแม้ว่าค่าปรับเป็นพินัยจะเป็นการชำระเงินในทำนองเดียวกับโทษปรับสถานเดียวของโทษอาญา แต่การชำระเงินค่าปรับเป็นพินัยเป็นมาตรการทางกฎหมายเพื่อป้องปรามการกระทำผิดกฎหมายที่ไม่ใช่โทษอาญา ผลของการกระทำ ความผิดทางพินัยจึงเป็นเพียงการชำระเงินค่าปรับเท่านั้นโดยไม่มีการจำคุกหรือกักขังแทนค่าปรับ และไม่มีการบันทึกประวัติอาชญากรรมดังเช่นกรณีที่เป็นโทษอาญา การกำหนดให้มีคณะกรรมการเปรียบเทียบเพื่อพิจารณาเปรียบเทียบค่าปรับในศติอาญาจึงมีหลักเกณฑ์และความมุ่งหมายที่แตกต่างกับการกำหนดให้มีเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจปรับเป็นพินัยเป็นการเฉพาะ ซึ่งสอดคล้องกับ หลักวินิจฉัยของคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยที่ได้วางหลักเกี่ยวกับการกำหนดให้คณะกรรมการเปรียบเทียบไม่มีอำนาจออกคำสั่งปรับเป็นพินัย ดังนี้

(๑) คณะกรรมการเปรียบเทียบเป็นผู้ซึ่งกฎหมายนั้นบัญญัติให้มีอำนาจในการเปรียบเทียบความผิดอาญาซึ่งมีโทษปรับสถานเดียว มิใช่เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจปรับเป็นพินัย หากกฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยมิได้บัญญัติเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจปรับเป็นพินัยไว้ ก็ย่อมต้องเสนอให้รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายนั้นเป็นผู้ประกาศกำหนด (เรื่องเสร็จที่ ๑๐๖๖/๒๕๖๖)

(๒) เมื่อพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ มาตรา ๓๙ บัญญัติให้เปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวตามกฎหมายในบัญชี ๑ ทำยพระราชบัญญัตินี้เป็นความผิดทางพินัย และให้ถือว่าอัตราโทษปรับอาญาที่บัญญัติไว้ในกฎหมายดังกล่าวเป็นอัตราค่าปรับเป็นพินัยโดยได้กำหนดกระบวนการดำเนินการปรับเป็นพินัยไว้เป็นการเฉพาะ ประกอบกับมาตรา ๕ และมาตรา ๑๔ กำหนดไม่ให้ถือว่าการปรับเป็นพินัยเป็นโทษอาญา และเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดจะมีอำนาจปรับเป็นพินัย ให้เป็นไปตามกฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยนั้นกำหนด หรือเป็นไปตามที่รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายฉบับนั้นประกาศกำหนด ย่อมแสดงให้เห็นว่าเพื่อให้การดำเนินการปรับเป็นพินัยมีลักษณะที่แตกต่างจากโทษอาญาและมีหลักเกณฑ์ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับลักษณะของการกระทำความผิดทางพินัยที่ไม่ใช่ความผิดร้ายแรง คณะกรรมการเปรียบเทียบซึ่งเป็นผู้มีอำนาจออกคำสั่งปรับในคดีอาญา จึงไม่ใช่เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจปรับเป็นพินัย แต่คณะกรรมการเปรียบเทียบยังคงมีอำนาจเปรียบเทียบคดีความผิดอาญาที่มีโทษจำคุกและความผิดลหุโทษที่มีโทษจำคุกตามกฎหมายซึ่งไม่ได้เปลี่ยนเป็นความผิดทางพินัยได้ต่อไป (เรื่องเสร็จที่ ๑๕๐๓/๒๕๖๖)

(๓) หลักเกณฑ์และวิธีการเปรียบเทียบซึ่งเป็นหลักเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นเพื่อใช้สำหรับการเปรียบเทียบทางอาญา ย่อมไม่อาจนำมาใช้บังคับแก่การดำเนินการปรับเป็นพินัยได้ เพราะการดำเนินการปรับเป็นพินัยต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การกำหนดค่าปรับเป็นพินัยตามที่พระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ รวมทั้งกฎกระทรวงและระเบียบที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวกำหนดไว้โดยเฉพาะ (เรื่องเสร็จที่ ๑๐๖๖/๒๕๖๖ และเรื่องเสร็จที่ ๑๕๐๓/๒๕๖๖)

ความเห็นของคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยที่เกี่ยวข้อง

ที่	ชื่อเรื่อง	เรื่องเสร็จ
๑	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจปรับเป็นพินัยและหลักเกณฑ์ในการปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑	๑๐๖๖/๒๕๖๖
๒	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ ตามกฎหมายที่อยู่ในพื้นที่และอำนาจของกรุงเทพมหานคร	๑๕๐๓/๒๕๖๖

๑๔

การกำหนดตำแหน่งและระดับ ของเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจปรับเป็นพินัย

ตามที่มาตรา ๑๔ วรรคหนึ่ง ได้กำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดจะมีอำนาจปรับเป็นพินัย ตามกฎหมายใด ให้เป็นไปตามที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยนั้นได้บัญญัติไว้ กรณีที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยไม่ได้บัญญัติไว้ ให้รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายนั้นเป็นผู้ประกาศกำหนด และมาตรา ๑๔ วรรคสอง ได้กำหนดเกณฑ์ของค่าปรับเป็นพินัยโดยหากมีอัตราอย่างสูงไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท รัฐมนตรีจะกำหนดให้มีเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยได้ แต่ถ้าค่าปรับเป็นพินัยที่กฎหมายบัญญัติไว้มีอัตราอย่างสูงเกินหนึ่งหมื่นบาท ต้องกำหนดให้การปรับเป็นพินัยกระทำเป็นองค์คณะประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่น้อยกว่า ๓ คน โดยมาตรา ๑๔ ไม่ได้กำหนดตำแหน่งและระดับของเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจปรับเป็นพินัยไว้ จึงต้องพิจารณาประกอบกับข้อ ๑๐ วรรคหนึ่ง แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๖ ซึ่งกำหนดให้กรณีที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยมิได้บัญญัติให้เจ้าหน้าที่ของรัฐตำแหน่งใดมีอำนาจปรับเป็นพินัย ให้รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายนั้น ประกาศกำหนดบัญชีรายชื่อตำแหน่งข้าราชการและพนักงานของหน่วยงานของรัฐที่มีตำแหน่ง **ไม่ต่ำกว่าระดับชำนาญการขึ้นไปหรือเทียบเท่า**เป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย เมื่อพิจารณาบทบัญญัติตามมาตรา ๑๔ วรรคหนึ่ง ประกอบกับข้อ ๑๐ วรรคหนึ่ง แล้ว จะเห็นได้ว่า การกำหนดตำแหน่งและระดับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่จะเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยนอกจากต้องพิจารณาดำเนินการประเภทวิชาการที่มีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับชำนาญการขึ้นไปเป็นตำแหน่งหลักแล้ว ยังสามารถพิจารณาดำเนินการเทียบเท่าสำหรับตำแหน่งประเภทอื่นหรือตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นได้ด้วย

จนถึงปัจจุบันนี้ รัฐมนตรีผู้รักษาการในแต่ละกระทรวงได้ตรากฎหมายลำดับรองเพื่อกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ที่มีอำนาจปรับเป็นพินัยไว้ตามกฎหมายต่าง ๆ หลายฉบับ เช่น

- กระทรวงมหาดไทย ออกประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง กำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ที่มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ กำหนดผู้ที่มีอำนาจปรับเป็นพินัยในความผิดตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ ไว้ ประกอบด้วย ๑. นายกเทศมนตรี ๒. ปลัดเทศบาล ๓. รองปลัดเทศบาล ๔. หัวหน้าสำนักปลัดเทศบาล ๕. หัวหน้าฝ่ายนิติการ และ ๖. นิติกร ระดับชำนาญการขึ้นไปที่ได้รับผิดชอบงานดำเนินคดีทางกฎหมาย

- กระทรวงการคลัง ออกประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ที่มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. ๒๕๓๕ กำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ที่มีอำนาจปรับเป็นพินัยในบรรดาความผิดที่มีอัตราโทษปรับสถานเดียวและมีอัตราอย่างสูงไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทตามพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ประกอบด้วย ๑. รองเลขาธิการด้านกฎหมายและตรวจสอบ ๒. ผู้ช่วยเลขาธิการสายกฎหมายและคดี ๓. ผู้ช่วยเลขาธิการสายคุ้มครองสิทธิประโยชน์ ๔. ผู้อำนวยการฝ่ายอาวุโส ฝ่ายวางแผนและพัฒนากฎหมาย และ ๕. ผู้อำนวยการกลุ่มงาน กลุ่มงานคดี และได้กำหนดให้การพิจารณาและดำเนินการปรับเป็นพินัยในบรรดาความผิดที่มีอัตราโทษปรับสถานเดียวและมีอัตราอย่างสูงเกินหนึ่งหมื่นบาทตามพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ให้กระทำเป็นองค์คณะ

- กระทรวงพาณิชย์ ออกประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง กำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ที่มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. ๒๕๓๔ พ.ศ. ๒๕๖๖ กำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐ

ผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. ๒๕๓๔ ประกอบด้วย ๑. ข้าราชการซึ่งดำรงตำแหน่งระดับชำนาญการขึ้นไป ในสังกัดกองกฎหมาย กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์ ๒. ข้าราชการซึ่งดำรงตำแหน่งระดับชำนาญการขึ้นไป ในสังกัดกองป้องปรามการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์ และ ๓. ข้าราชการซึ่งดำรงตำแหน่งระดับชำนาญการขึ้นไป ในสังกัดกองเครื่องหมายการค้า กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์

- กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ออกประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย ตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ กำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ ประกอบด้วย ๑. อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ๒. รองอธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ๓. ผู้อำนวยการสำนักอุทยานแห่งชาติ ๔. ผู้อำนวยการสำนักวิจัยการอนุรักษ์ป่าไม้และพันธุ์พืช ๕. ผู้อำนวยการสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ ๖. นักวิชาการป่าไม้ นักวิทยาศาสตร์ นิติกร นายสัตวแพทย์ นักกฎหมาย ซึ่งดำรงตำแหน่งระดับชำนาญการขึ้นไป ๗. เจ้าพนักงานป่าไม้ชำนาญงาน และเจ้าพนักงานป่าไม้อาวุโส และ ๘. นักวิชาการป่าไม้ระดับปฏิบัติการ เป็นต้น

อย่างไรก็ดี ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐบางแห่งมีอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ตำแหน่งประเภทวิชาการหรือตำแหน่งประเภทอื่นหรือตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่น ในระดับชำนาญการขึ้นไปหรือเทียบเท่า ไม่เพียงพอแก่การปฏิบัติหน้าที่ในการเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยได้เคยมีความเห็นให้หน่วยงานของรัฐสามารถดำเนินการตามข้อ ๑๗ เพื่อขออนุมัติคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยเพื่อดำเนินการที่แตกต่างจากที่กำหนดไว้ในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัยฯ ได้ตามที่จำเป็น (เรื่องเสร็จที่ ๑๔๖๔/๒๕๖๖ และเรื่องเสร็จที่ ๑๓๕๓/๒๕๖๗)

ทั้งนี้ คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยได้พิจารณาประเด็นเกี่ยวกับการกำหนดตำแหน่งและระดับของเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจปรับเป็นพินัยโดยวางหลักไว้ ดังนี้

(๑) ข้อ ๑๐ วรรคหนึ่ง เป็นเกณฑ์การกำหนดให้ข้าราชการและพนักงานของหน่วยงานของรัฐที่มีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับชำนาญการขึ้นไปเป็นตำแหน่งหลักเพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาและยังกำหนดให้มีการเทียบกับตำแหน่งประเภทอื่นซึ่งเทียบได้ไม่ต่ำกว่าตำแหน่งระดับชำนาญการขึ้นไปด้วย เพื่อให้การบังคับใช้เรื่องนี้ได้จำกัดเฉพาะตำแหน่งประเภทวิชาการเท่านั้น แต่รวมถึงตำแหน่งประเภทอื่นหรือตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นซึ่งมีมาตรฐานตำแหน่ง หน้าที่ความรับผิดชอบ และคุณภาพของงานโดยประมาณไม่ต่ำกว่าในระดับชำนาญการขึ้นไปในหน่วยงานของรัฐต่าง ๆ ด้วย (เรื่องเสร็จที่ ๖๒/๒๕๖๗ เรื่องเสร็จที่ ๘๔/๒๕๖๗ เรื่องเสร็จที่ ๑๑๐/๒๕๖๗ เรื่องเสร็จที่ ๒๑๘/๒๕๖๗ เรื่องเสร็จที่ ๑๓๕๓/๒๕๖๗ และเรื่องเสร็จที่ ๑๕๖๐/๒๕๖๘)

(๒) การตีความถ้อยคำว่า “ตำแหน่งที่เทียบเท่า” ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัยฯ เป็นการเทียบตำแหน่งเพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยซึ่งมีอยู่ตามกฎหมายหลายฉบับที่อยู่ในความรับผิดชอบของข้าราชการอื่นที่มีใช้ข้าราชการพลเรือน เช่น ข้าราชการตำรวจ หรือพนักงานขององค์กรอื่นของรัฐ เช่น รัฐวิสาหกิจ สถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ จึงสมควรพิจารณาถ้อยคำให้มีผลใช้บังคับได้และไม่กระทบต่อการปฏิบัติราชการของหน่วยงานของรัฐโดยไม่ใช้การตีความอย่างแคบ เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการปรับเป็นพินัยมีประสิทธิภาพ เช่น การตีความให้ข้าราชการพลเรือนตำแหน่งเจ้าพนักงานป่าไม้ระดับชำนาญงานและระดับอาวุโส ซึ่งเป็นตำแหน่งประเภททั่วไปในสังกัดกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช (เรื่องเสร็จที่ ๖๒/๒๕๖๗) พนักงานเทคนิคจระดับอาวุโส (เรื่องเสร็จที่ ๘๔/๒๕๖๗) เจ้าพนักงานป่าไม้ชำนาญงาน

และเจ้าพนักงานป่าไม้อาวุโส (เรื่องเสรีจที่ ๑๑๐/๒๕๖๗) และพนักงานเทศกิจระดับชำนาญงาน (เรื่องเสรีจที่ ๒๑๘/๒๕๖๗) ซึ่งแม้ตำแหน่งดังกล่าวเป็นตำแหน่งประเภททั่วไป มิใช่ตำแหน่งประเภทวิชาการเหมือนตำแหน่งระดับชำนาญการก็ตาม แต่เมื่อพิจารณาเทียบมาตรฐานตำแหน่ง หน้าที่ความรับผิดชอบ และคุณภาพของงาน โดยประมาณแล้ว อาจเทียบได้ว่ามีลักษณะเดียวกัน จึงสามารถเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยได้

(๓) กรณีที่หน่วยงานของรัฐมีข้าราชการและพนักงานระดับชำนาญการขึ้นไปหรือเทียบเท่า ไม่เพียงพอกับปริมาณคดีในความรับผิดชอบได้อันอาจส่งผลให้ไม่สามารถบังคับใช้กฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพและก่อให้เกิดภาระแก่ประชาชน หน่วยงานของรัฐก็สามารถดำเนินการแตกต่างจากข้อ ๑๐ โดยดำเนินการขออนุมัติคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยตามข้อ ๑๗ เพื่อดำเนินการแตกต่างจากที่กำหนดไว้ในระเบียบได้ (เรื่องเสรีจที่ ๑๔๖๔/๒๕๖๖ และเรื่องเสรีจที่ ๑๓๕๓/๒๕๖๗)

ความเห็นของคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยที่เกี่ยวข้อง

ที่	ชื่อเรื่อง	เรื่องเสรีจ
๑	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การดำเนินการตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒	๑๔๖๔/๒๕๖๖
๒	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การเทียบตำแหน่งข้าราชการของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ซึ่งมีตำแหน่งชำนาญการขึ้นไปหรือเทียบเท่าตามข้อ ๑๐ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๖	๖๒/๒๕๖๗
๓	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การเทียบตำแหน่งข้าราชการกรุงเทพมหานครเพื่อแต่งตั้งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย การส่งคำสั่งปรับเป็นพินัย และการดำเนินการอื่นในกรณีที่มีการผิดนัดการผ่อนชำระค่าปรับเป็นพินัย	๘๔/๒๕๖๗
๔	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การปรับเป็นพินัยกรณีการกระทำความผิดเป็นความผิดกฎหมายหลายบท และการกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. ๒๕๖๒	๑๑๐/๒๕๖๗
๕	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การเทียบตำแหน่งพนักงานเทศกิจระดับชำนาญงานเพื่อแต่งตั้งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย ตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕	๒๑๘/๒๕๖๗
๖	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การพิจารณาอนุมัติให้กรมพัฒนาธุรกิจการค้าดำเนินการแตกต่างจากระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๖	๑๓๕๓/๒๕๖๗
๗	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง อำนาจในการปรับเป็นพินัยของพนักงานเทศบาล ระดับชำนาญงาน ซึ่งรักษาราชการแทนในตำแหน่งผู้อำนวยการกองช่าง ตามพระราชบัญญัติการขุดดินและถมดิน พ.ศ. ๒๕๔๓	๑๕๖๐/๒๕๖๘

๑๕

องค์คณะในการปรับ
เป็นพินัย

กรณีกฎหมายที่กำหนดความผิดที่มีโทษปรับเป็นพินัย และบัญญัติค่าปรับเป็นพินัยในอัตราอย่างสูงเกินหนึ่งหมื่นบาท การพิจารณาปรับเป็นพินัยต้องกระทำเป็นองค์คณะ ซึ่งประกอบด้วยหัวหน้าองค์คณะหนึ่งคน และองค์คณะอีกไม่น้อยกว่าสองคน โดยเมื่อมีกรณีที่จะต้องพิจารณาเป็นองค์คณะ ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐกำหนดองค์คณะจากบัญชีรายชื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามที่รัฐมนตรีผู้รักษาการประกาศกำหนด หรือแต่งตั้งองค์คณะโดยระบุเพียงตำแหน่งผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยก็ได้ ทั้งนี้ ในระหว่างการพิจารณา หากมีเหตุที่ทำให้องค์คณะคนใดคนหนึ่งไม่อาจพิจารณาปรับเป็นพินัยต่อไปได้ ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐในบัญชีรายชื่อเพื่อประกอบเป็นองค์คณะแทน

การพิจารณาปรับเป็นพินัยเป็นองค์คณะมีหลักเกณฑ์การพิจารณาตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๑๑ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๖ ดังนี้

๑. หัวหน้าองค์คณะและองค์คณะทุกคนมีหน้าที่พิจารณาวินิจฉัย จะงดออกเสียงมิได้

๒. ให้หัวหน้าองค์คณะถามองค์คณะที่เข้าร่วมพิจารณาที่ละคน ให้ออกความเห็นและลงมติทุกประเด็นที่จะพิจารณา โดยให้หัวหน้าออกความเห็นและลงมติเป็นคนสุดท้าย

๓. การวินิจฉัยให้ถือตามความเห็นของฝ่ายข้างมาก ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ออกเสียงลงคะแนนใหม่โดยพลันอีกครั้งหนึ่ง ถ้าคะแนนเสียงยังเท่ากันอีก ให้ถือว่าองค์คณะมีมติในทางที่เป็นคุณแก่ผู้ถูกกล่าวหามากกว่าหรือเป็นผลร้ายแก่ผู้ถูกกล่าวหาน้อยกว่า แล้วแต่กรณี

๔. องค์คณะที่ร่วมพิจารณาผู้ใดไม่เห็นพ้องด้วยกับเสียงข้างมากมีสิทธิทำความเห็นแย้งแนบไว้ในสำนวน

ทั้งนี้ คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยได้วางหลักเกี่ยวกับการกำหนดองค์คณะไว้ ดังนี้

(๑) การปรับเป็นพินัยที่ต้องกระทำเป็นองค์คณะเป็นหลักกฎหมายที่กำหนดให้องค์คณะทำหน้าที่กึ่งตุลาการ (quasi-judicial) ในการพิจารณาปรับเป็นพินัย เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยซึ่งได้รับการแต่งตั้งจึงต้องเข้าร่วมพิจารณา เพื่อให้ครบองค์คณะและต้องได้พิจารณาให้ความเห็นและลงมติทุกคนโดยห้ามงดออกเสียง (เรื่องเสร็จที่ ๑๘๐/๒๕๖๗)

(๒) การพิจารณาโดยองค์คณะเป็นการใช้อำนาจกึ่งตุลาการ ไม่ใช่การใช้อำนาจในทางบริหารหรือทางปกครอง จึงไม่อาจมอบหมายหรือมอบอำนาจได้ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และในข้อ ๑๐ วรรคห้า แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัยฯ กำหนดไว้เป็นการเฉพาะแล้วว่า หากเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐจากประกาศบัญชีรายชื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยเพื่อประกอบเป็นองค์คณะแทน ดังนั้น เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งเป็นองค์คณะจึงไม่สามารถมอบหมายให้บุคคลอื่นปฏิบัติราชการแทนได้ ส่วนกรณีการรักษาราชการแทนเกิดขึ้นโดยผลของกฎหมายตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ เพื่อให้การปฏิบัติราชการเป็นไปโดยต่อเนื่อง ซึ่งจะต้องเป็นตำแหน่งที่กำหนดไว้ให้รักษาราชการแทนและเป็นกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่ง หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ โดยผู้รักษาราชการแทนมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับผู้ดำรงตำแหน่งซึ่งตนแทน ดังนั้น ในกรณีที่มีการแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งใดเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ

การปรับเป็นพินัยจึงอาจให้ผู้รักษาราชการแทนตำแหน่งนั้นปฏิบัติหน้าที่แทนได้โดยผลของกฎหมาย (เรื่องเสรีจที ๑๘๐/๒๕๖๓)

ในกรณีที่มีกฎหมายอื่นแต่งตั้งให้ผู้ดำรงตำแหน่งใดเป็นกรรมการหรือให้มีอำนาจหน้าที่อย่างใดให้ผู้รักษาราชการแทนมีอำนาจหน้าที่เป็นกรรมการหรืออำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับผู้ดำรงตำแหน่งนั้นในการรักษาราชการแทนด้วย ดังนั้น หากตำแหน่งที่มีการรักษาราชการแทนนั้น เป็นตำแหน่งที่มีการประกาศกำหนดให้เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยแล้ว ผู้รักษาราชการแทนในตำแหน่งนั้นย่อมเป็นองค์คณะในการปรับเป็นพินัยได้ (เรื่องเสรีจที ๑๕๖๐/๒๕๖๘)

(๓) หากเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งออกคำสั่งปรับเป็นพินัยมีเหตุทำให้ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ หัวหน้าหน่วยงานของรัฐสามารถพิจารณากำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐบุคคลอื่นจากบัญชีรายชื่อที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดเพื่อปฏิบัติหน้าที่แทนได้ อนึ่ง ในกรณีที่การปรับเป็นพินัยใดต้องทำเป็นองค์คณะ หากมีเหตุที่ทำให้องค์คณะคนใดคนหนึ่งไม่อาจพิจารณาปรับเป็นพินัยต่อไปได้ ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐในบัญชีรายชื่อดังกล่าวเพื่อประกอบเป็นองค์คณะแทนได้ด้วย (เรื่องเสรีจที ๑๔๙๐/๒๕๖๓)

(๔) หัวหน้าหน่วยงานของรัฐซึ่งเป็นผู้มีอำนาจในการกำหนดองค์คณะเพื่อพิจารณาปรับเป็นพินัยสำหรับการกระทำความผิดตามกฎหมายใด ย่อมต้องพิจารณาจากหน่วยงานหลักในการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายดังกล่าว เช่น กรณีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งเป็นกรณีกฎหมายตามมาตรา ๓๙ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ที่กำหนดให้กฎหมายตามบัญชี ๑ ท้ายพระราชบัญญัติ ซึ่งกำหนดให้เปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวเป็นความผิดทางพินัย และให้ถือว่าอัตราโทษปรับอาญาในกฎหมายดังกล่าว เปลี่ยนเป็นอัตราค่าปรับเป็นพินัยเท่านั้น โดยการปฏิบัติหน้าที่อื่นยังคงเป็นไปตามกฎหมายดังกล่าวอันมีสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นหน่วยงานหลักในการปฏิบัติหน้าที่ แม้ว่าฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการชำนาญการจะมาจากเจ้าหน้าที่ในสังกัดอื่นด้วยก็ตาม ดังนั้น เลขานุการสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจึงเป็นหัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจกำหนดหัวหน้าองค์คณะ และองค์คณะในการดำเนินการปรับเป็นพินัย (เรื่องเสรีจที ๑๘๐/๒๕๖๓)

(๕) การกำหนดองค์คณะในการพิจารณาปรับเป็นพินัย หัวหน้าหน่วยงานของรัฐสามารถกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐตามที่รัฐมนตรีผู้รักษาราชการได้ ประกาศกำหนดให้เป็นเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามกฎหมายนั้น ๆ ได้ แม้ว่า จะเป็นเจ้าหน้าที่ในสังกัดของหน่วยงานอื่นก็ตาม (เรื่องเสรีจที ๑๘๐/๒๕๖๓)

(๖) การกำหนดองค์คณะในการพิจารณาปรับเป็นพินัย ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐกำหนดผู้เป็นหัวหน้าองค์คณะหนึ่งคนและองค์คณะอีกไม่น้อยกว่าสองคน จากบัญชีรายชื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดไว้ได้ตามที่เห็นสมควร ตามนัยมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ประกอบกับข้อ ๑๐ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี

ว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัยฯ แม้ว่าในประกาศกำหนดเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยนั้น จะกำหนดไว้ว่า “รายชื่อผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยซึ่งมีอัตราอย่างสูงไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท” ก็ไม่ใช่เงื่อนไข ในการห้ามแต่งตั้งองค์คณะจากเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยจากบัญชีรายชื่อดังกล่าว (เรื่องเสร็จที่ ๑๒๒๗/๒๕๖๗)

(๗) การดำเนินกระบวนการพิจารณาปรับเป็นพินัยที่เป็นองค์คณะ สามารถดำเนินการได้ โดยไม่จำเป็นต้องให้ผู้ถูกกล่าวหายินยอมหรือรับสารภาพก่อน (เรื่องเสร็จที่ ๑๘๐/๒๕๖๗)

ความเห็นของคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยที่เกี่ยวข้อง

ที่	ชื่อเรื่อง	เรื่องเสร็จ
๑	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การดำเนินการตาม กฎหมายว่าด้วยการปรับเป็นพินัย กรณีการกระทำความผิดตามมาตรา ๑๐๑/๑ และมาตรา ๑๐๑/๒ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษา คุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๑	๑๘๐/๒๕๖๗
๒	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การกำหนดหัวหน้า องค์คณะและองค์คณะจากบัญชีรายชื่อแนบท้ายประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กำหนดเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามกฎหมายว่าด้วย การสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๖๖	๑๒๒๗/๒๕๖๗
๓	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การใช้วิธีการอิเล็กทรอนิกส์ ในกระบวนการปรับเป็นพินัย	๑๔๙๐/๒๕๖๗
๔	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง อำนาจในการปรับเป็นพินัย ของพนักงานเทศบาล ระดับชำนาญงาน ซึ่งรักษาราชการแทนในตำแหน่ง ผู้อำนวยการกองช่าง ตามพระราชบัญญัติการขุดดินและถมดิน พ.ศ. ๒๕๔๓	๑๕๖๐/๒๕๖๗

๑๖

เขตอำนาจของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในการปรับเป็นพินัย

เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยหรือมีการกล่าวหาหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐพบว่าการกระทำความผิดทางพินัย ไม่ว่าจะความผิดนั้นจะเกิดขึ้นในท้องที่ใด เจ้าหน้าที่ของรัฐนั้นก็มีอำนาจแสวงหาข้อเท็จจริงสำหรับการกระทำความผิดทางพินัยที่เกิดขึ้นได้ไม่ว่าท้องที่ใดทั่วราชอาณาจักร เว้นแต่หัวหน้าหน่วยงานของรัฐจะได้กำหนดเขตอำนาจของเจ้าหน้าที่ของรัฐไว้เป็นอย่างอื่น

สำหรับอำนาจในการดำเนินการกับการกระทำที่เป็นความผิดทางพินัยในท้องที่ใด ย่อมต้องพิจารณาหลักการบังคับใช้กฎหมายเฉพาะในเรื่องนั้น ประกอบกับเขตพื้นที่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานของรัฐ หากการกระทำความผิดได้กระทำลงในท้องที่ใด เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีการประกาศกำหนดให้เป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยสามารถดำเนินการปรับเป็นพินัยตามกฎหมายนั้นได้เฉพาะในเขตพื้นที่ความรับผิดชอบของตน โดยไม่ต้องพิจารณาว่าหน่วยงานใดเป็นผู้ก่อสร้าง เป็นเจ้าของ หรือครอบครองสิ่งหรือสิ่งก่อสร้างที่มีการกระทำความผิดนั้น (เรื่องเสร็จที่ ๔๘/๒๕๖๙)

ความเห็นของคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยที่เกี่ยวข้อง

ที่	ชื่อเรื่อง	เรื่องเสร็จ
๑	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง ผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย ตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ และพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ บริเวณสะพานชลมารควิถีเฉลิมพระเกียรติ ๘๔ พรรษา	๔๘/๒๕๖๙

๑๓)

การแสวงหาข้อเท็จจริง และการรวบรวมพยานหลักฐาน

เมื่อมีเหตุอันควรสงสัย หรือมีการกล่าวหา หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐพบเห็นว่าการกระทำความผิดทางพินัย หรือความปรากฏด้วยวิธีอื่นใด เจ้าหน้าที่ของรัฐมีหน้าที่ในการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานโดยไม่ชักช้า โดยการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานนั้น เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่จะต้องรวบรวมพยานหลักฐานทุกชนิดเท่าที่สามารถจะทำได้ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่าง ๆ อันเกี่ยวกับการกระทำความผิดทางพินัย ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาเสนอพยานหลักฐานเพื่อแสดงความบริสุทธิ์ของตน ให้เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่จะต้องรวบรวมพยานหลักฐานนั้นไว้ในสำนวนการแสวงหาข้อเท็จจริง ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวงการแสวงหาข้อเท็จจริง การรวบรวมพยานหลักฐาน และการชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหา พ.ศ. ๒๕๖๖ และต้องดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๖ ด้วย

คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยได้วางหลักเกี่ยวกับการแสวงหาข้อเท็จจริงและการรวบรวมพยานหลักฐานไว้ ดังนี้

(๑) เจ้าหน้าที่ของรัฐมีหน้าที่ต้องเริ่มการแสวงหาข้อเท็จจริงโดยมิชักช้า เมื่อความปรากฏว่าการกระทำความผิดทางพินัยเกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็กรณีที่มีการกล่าวหา หรือกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐพบเห็นเอง หรือความปรากฏด้วยวิธีอื่นใด โดยไม่ต้องรอให้มีการกล่าวหาว่าการกระทำความผิด เช่น กรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐพบเห็นเองว่า มีการติดต่อ ชักชวน แนะนำตัว ติดตาม หรือรับเร้าบุคคลเพื่อการค้าประเวณี ในลักษณะเป็นที่เดือดร้อนรำคาญแก่สาธารณชนตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. ๒๕๓๙ เจ้าหน้าที่ของรัฐย่อมมีหน้าที่ต้องเริ่มการแสวงหาข้อเท็จจริงโดยไม่จำเป็นต้องรอให้มีการกล่าวหาว่าการกระทำความผิดดังกล่าว (เรื่องเสรีจที่ ๘๗๘/๒๕๖๗)

(๒) กฎหมายกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐรวบรวมพยานหลักฐานทุกชนิดเท่าที่สามารถจะทำได้ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่าง ๆ อันเกี่ยวกับการกระทำความผิด เพื่อให้รู้ว่ามีการกระทำความผิดทางพินัยหรือไม่ และใครเป็นผู้กระทำความผิด และสามารถแสวงหาข้อเท็จจริงสำหรับการกระทำความผิดที่เกิดขึ้นไม่ว่าในท้องที่ใดทั่วราชอาณาจักร โดยจะดำเนินการเองหรือมอบหมายให้ข้าราชการและพนักงานของหน่วยงานของรัฐดำเนินการแทนก็ได้ รวมทั้ง อาจขอความร่วมมือจากหน่วยงานอื่นของรัฐที่มีเจ้าหน้าที่ประจำอยู่ตามท้องที่ต่าง ๆ หรือเอกชนให้ดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดได้ตามความจำเป็น รวมทั้งอาจอาศัยวิธีการสืบค้นข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ผ่านระบบฐานข้อมูลต่าง ๆ หรือการตรวจสอบจากพยานแวดล้อม หรือบุคคลข้างเคียงเท่าที่จะสามารถดำเนินการได้ เพื่อประโยชน์ในการแสวงหาข้อเท็จจริงก่อนการแจ้งข้อกล่าวหาและการออกคำสั่งปรับเป็นพินัยต่อไป (เรื่องเสรีจที่ ๑๔๔๐/๒๕๖๖)

(๓) การแจ้งความตามกฎหมายเฉพาะ เพื่อประสงค์จะให้พนักงานสอบสวน เจ้าพนักงานท้องถิ่น หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ในการลงโทษผู้กระทำความผิด ถือเป็นกรกล่าวหาว่าการกระทำความผิดทางพินัยขึ้นตามกฎกระทรวงการแสวงหาข้อเท็จจริงฯ แล้ว เพื่อนำไปสู่กระบวนการในการแสวงหาข้อเท็จจริง การรวบรวมพยานหลักฐาน และการแจ้งคำสั่งปรับเป็นพินัยตามที่กฎหมายกำหนดต่อไป (เรื่องเสรีจที่ ๑๓๙๖/๒๕๖๗)

(๔) เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ ที่ไม่ใช่ส่วนราชการ เช่น สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล ซึ่งเป็นรัฐวิสาหกิจในสังกัดกระทรวงการคลัง เมื่อเป็นเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่ได้รับแต่งตั้งโดยชอบด้วยกฎหมาย จากรัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายนั้น ให้เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐตามมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ อันเป็นการดำเนินการหรือปฏิบัติหน้าที่ราชการของเจ้าหน้าที่ของรัฐตามที่พระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ กำหนดไว้ เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานนั้นย่อมถือเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญาด้วย เนื่องจากเป็นบุคคลซึ่งได้รับแต่งตั้งตามกฎหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ราชการ ไม่ว่าจะประจำหรือครั้งคราว และไม่ว่าจะได้รับค่าตอบแทนหรือไม่ ตามบทนิยามคำว่า “เจ้าพนักงาน” ตามมาตรา ๑ (๑๖) แห่งประมวลกฎหมายอาญา ดังนั้น กรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐดังกล่าวถามชื่อหรือที่อยู่ผู้กระทำความผิดทางพินัยแล้วไม่ยอมบอก หรือแกล้งบอกชื่อหรือที่อยู่อันเป็นเท็จ บุคคลดังกล่าวย่อมมีความผิดฐานไม่ยอมบอก หรือแกล้งบอกชื่อหรือที่อยู่อันเป็นเท็จต่อเจ้าพนักงานตามมาตรา ๓๖๗ แห่งประมวลกฎหมายอาญา เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถใช้มาตรการในการร้องทุกข์กล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนให้ดำเนินคดีอาญาต่อบุคคลดังกล่าวได้ (เรื่องเสรีจที่ ๑๔๔๐/๒๕๖๖)

(๕) กรณีประชาชนพบเห็นการกระทำความผิดทางพินัยแล้วมาแจ้งความต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ แต่เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ดำเนินการ หากในกฎหมายเฉพาะนั้น กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ไม่ปฏิบัติตาม จะต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดตามที่มีการแจ้งความ ประชาชนสามารถแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยคนอื่นให้ดำเนินการตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ กับเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้นต่อไปเสมือนว่าเป็นผู้กระทำความผิดทางพินัยเสียเอง เช่น บทบัญญัติมาตรา ๕๙ แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ ที่กำหนดให้พนักงานสอบสวน เจ้าพนักงานท้องถิ่น หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๕๑ (กำหนดให้ประชาชนผู้พบเห็นการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ แจ้งความต่อพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ และถือว่าบุคคลนั้นเป็นผู้เสียหาย) ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดตามที่ได้มีการแจ้งความนั้น (เรื่องเสรีจที่ ๑๓๙๖/๒๕๖๗)

ความเห็นของคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยที่เกี่ยวข้อง

ที่	ชื่อเรื่อง	เรื่องเสรีจ
๑	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ ของสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล	๑๔๔๐/๒๕๖๖
๒	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการปรับเป็นพินัย กรณีการกระทำความผิดตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. ๒๕๓๙	๘๓๘/๒๕๖๗
๓	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การแบ่งค่าปรับตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ ของกรุงเทพมหานคร	๑๓๙๖/๒๕๖๗

๑๘

การแจ้งข้อกล่าวหา

เมื่อมีการกระทำที่เป็นความผิดทางพินัย เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องแจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ เพื่อให้ผู้ถูกกล่าวหาได้ชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหาที่ตนพอสสมควร และเมื่อได้แสวงหาและรวบรวมพยานหลักฐานเพียงพอแล้วว่ามีผู้ใดกระทำความผิดทางพินัย ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีคำสั่งปรับเป็นพินัยและส่งคำสั่งให้ผู้นั้นต่อไป โดยการแจ้งข้อกล่าวหาอาจแยกได้เป็น ๒ กรณีดังนี้

๑. กรณีที่เป็นการกระทำความผิดซึ่งหน้า เมื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐพบว่า มีบุคคลกำลังกระทำความผิดทางพินัย หรือมีพยานหลักฐานซึ่งแทบจะไม่มี ความสงสัยว่าบุคคลนั้นได้กระทำความผิดทางพินัย และเป็นกรณีความผิดที่เจ้าหน้าที่ของรัฐคนเดียวเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยได้ ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐแจ้งเป็นหนังสือหรือด้วยวาจาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบข้อกล่าวหาพร้อมทั้งข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดทางพินัยและแจ้งด้วยว่าผู้ถูกกล่าวหาจะมีสิทธิให้การทันที หรือจะให้ถ้อยคำภายหลัง ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งก็ได้ หากผู้ถูกกล่าวหายอมรับและสารภาพและไม่ได้มีข้อโต้แย้ง ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐบันทึกการสารภาพและการไม่โต้แย้งนั้นไว้ และให้ผู้กระทำความผิดลงนามไว้เป็นหลักฐาน แล้วจึงออกคำสั่งปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๒๐ เว้นแต่กรณีการออกคำสั่งปรับเป็นพินัยต้องกระทำเป็นองค์คณะ ให้เสนอองค์คณะเพื่อพิจารณาออกคำสั่งเป็นพินัยต่อไป (ข้อ ๘ วรรคหนึ่ง แห่งกฎกระทรวงการแสวงหาข้อเท็จจริง การรวบรวมพยานหลักฐาน และการชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหา)

๒. กรณีไม่ใช่การกระทำความผิดซึ่งหน้า หรือพยานยังมีความน่าสงสัยว่าบุคคลนั้นได้กระทำความผิดทางพินัยหรือไม่ หรือไม่มีเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือองค์คณะที่จะพิจารณาการกระทำความผิดในกรณีนั้น ได้ทันที ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐหรือผู้ซึ่งหน่วยงานของรัฐมอบหมายแจ้งข้อกล่าวหาเป็นหนังสือ พร้อมทั้งระบุข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดทางพินัยต่อผู้กล่าวหา และแจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหาภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง (ข้อ ๘ วรรคสอง แห่งกฎกระทรวงการแสวงหาข้อเท็จจริง การรวบรวมพยานหลักฐาน และการชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหา)

คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยได้วางหลักเกี่ยวกับการแจ้งข้อกล่าวหาไว้ ดังนี้

(๑) การแจ้งข้อกล่าวหากรณีความผิดซึ่งหน้าตามข้อ ๘ วรรคหนึ่งนั้น สามารถดำเนินการได้ทั้งกรณีความผิดที่เจ้าหน้าที่ของรัฐคนเดียวหรือองค์คณะเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย (เรื่องเสรีจี้ที่ ๑๓๕๓/๒๕๖๗)

(๒) หากมีข้อเท็จจริงว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือองค์คณะสามารถพิจารณาการกระทำความผิดนั้นได้ เช่น มีองค์คณะที่อยู่ประจำ ณ สถานที่ทำการ และผู้กระทำความผิดได้มาปรากฏตัวโดยยอมรับสารภาพและยินยอมชำระค่าปรับ เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้เป็นองค์คณะคนใดคนหนึ่งย่อมสามารถแจ้งข้อกล่าวหาด้วยวาจาต่อบุคคลดังกล่าวได้โดยตรงตามข้อ ๘ วรรคหนึ่ง และในกรณีที่ผู้กล่าวหายังคงประสงค์จะรับสารภาพและยินยอมชำระค่าปรับเป็นพินัยโดยมิได้มีข้อโต้แย้ง องค์คณะสามารถออกคำสั่งปรับเป็นพินัยเป็นหนังสือและแจ้งคำสั่งให้แก่ผู้กระทำความผิดหรือผู้ที่ได้รับมอบอำนาจจากผู้กระทำความผิด ซึ่งปรากฏอยู่ต่อหน้าเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยตรงได้ โดยไม่ต้องส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับตามมาตรา ๒๐ อันเป็นข้อกำหนดที่ใช้สำหรับการส่งคำสั่งปรับเป็นพินัยแก่บุคคล ซึ่งมีได้อยู่เฉพาะหน้า (เรื่องเสรีจี้ที่ ๑๓๕๓/๒๕๖๗)

(๓) การแจ้งข้อกล่าวหาแก่นิติบุคคลและบุคคลธรรมดาซึ่งเป็นผู้แทนของนิติบุคคล ในกรณีองค์ประกอบความผิดของนิติบุคคลและบุคคลธรรมดาซึ่งเป็นผู้แทนของนิติบุคคลแตกต่างกัน ควรมีหนังสือแจ้งข้อกล่าวหาของนิติบุคคลและผู้แทนนิติบุคคลแยกเป็นคนละฉบับ เพื่อให้ผู้ถูกกล่าวหาสามารถเข้าใจและแก้ข้อกล่าวหาของตนได้อย่างถูกต้อง เนื่องจากผู้ถูกกล่าวหาจะมีสถานะทางกฎหมายหลายสถานะและมีสิทธิ

และเหตุผลที่จะชี้แจงข้อกล่าวหาในแต่ละสถานะที่ต่างกัน แต่ในกรณีที่ผู้แทนของนิติบุคคลซึ่งต้องรับผิดชอบร่วมกับนิติบุคคลนั้น เป็นผู้จัดการหรือผู้แทนของนิติบุคคลที่มีหน้าที่ในการรับแจ้งข้อกล่าวหาต่อนิติบุคคลตามที่กำหนดในข้อ ๘ วรรคสาม แห่งกฎกระทรวงการแสวงหาข้อเท็จจริง การรวบรวมพยานหลักฐาน และการชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหาฯ ด้วยแล้ว การแจ้งข้อกล่าวหาแก่ผู้แทนของนิติบุคคลนั้น เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถส่งหนังสือแจ้งข้อกล่าวหาแก่บุคคลดังกล่าวไปในคราวเดียวกันได้ (เรื่องเสรีจ ๑๓๕๓/๒๕๖๗)

(๔) การส่งหนังสือแจ้งข้อกล่าวหาแก่นิติบุคคลและผู้แทนของนิติบุคคลซึ่งต้องร่วมรับผิดชอบกับนิติบุคคล กรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐส่งหนังสือแจ้งข้อกล่าวหาไปในคราวเดียวกันสามารถส่งหนังสือไปยังที่ตั้งสำนักงานใหญ่ของนิติบุคคลได้ แม้ว่าภูมิสำเนาหรือที่อยู่ที่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยทะเบียนราษฎรของนิติบุคคลและบุคคลธรรมดาจะแตกต่างกัน เนื่องจากมาตรา ๓๘ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กำหนดให้กรณีที่บุคคลธรรมดาที่มีถิ่นที่อยู่หลายแห่งซึ่งอยู่สลับเปลี่ยนกันไปหรือมีหลักแหล่งที่ทำการงานเป็นปกติหลายแห่ง ให้ถือเอาแห่งใดแห่งหนึ่งเป็นภูมิลำเนาของบุคคลนั้น ประกอบกับมีแนวคำพิพากษาศาลฎีกาที่พิพากษาว่า สำนักทำการงานซึ่งเป็นนิติบุคคลอันเป็นหลักแหล่งที่ทำการงานเป็นปกติของผู้มีอำนาจทำการแทนนิติบุคคล ถือเป็นภูมิลำเนาของผู้มีอำนาจทำการแทนนิติบุคคลอีกแห่งหนึ่งด้วย (เรื่องเสรีจ ๑๓๕๓/๒๕๖๗)

(๕) การส่งหนังสือแจ้งข้อกล่าวหาแก่บุคคลอื่นซึ่งต้องรับผิดชอบร่วมกับนิติบุคคล ที่มีใช้ผู้จัดการหรือผู้มีอำนาจจัดการแทนนิติบุคคล ต้องพิจารณาจากภูมิลำเนาของแต่ละบุคคลเป็นรายกรณีไป เช่น ความรับผิดชอบของผู้แทนนิติบุคคลตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติกำหนดความรับผิดเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด สมาคม และมูลนิธิ พ.ศ. ๒๕๔๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวกับความรับผิดในทางอาญาของผู้แทนนิติบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๐ ที่บัญญัติให้ ในกรณีที่บริษัทจำกัดได้กระทำความผิดตามมาตรา ๗ ถึงมาตรา ๒๔ ถ้าการกระทำความผิดของบริษัทจำกัดนั้นเกิดจากการสั่งการหรือการกระทำการของกรรมการ หรือผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของบริษัทจำกัดนั้น หรือในกรณีที่บุคคลดังกล่าวมีหน้าที่ต้องสั่งการหรือกระทำการและละเว้นไม่สั่งการหรือไม่กระทำการจนเป็นเหตุให้บริษัทจำกัดนั้นกระทำความผิด ผู้นั้นมีความผิดทางพินัยต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยไม่เกินห้าหมื่นบาท (เรื่องเสรีจ ๑๓๕๓/๒๕๖๗)

(๖) การแจ้งข้อกล่าวหากรณีฟ้องคดีประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ของรัฐจากหลายหน่วยงาน การจะพิจารณาว่าบุคคลใดเป็นหัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่ต้องแจ้งข้อกล่าวหาตามข้อ ๘ วรรคสอง แห่งกฎกระทรวงการแสวงหาข้อเท็จจริง การรวบรวมพยานหลักฐาน และการชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหาฯ ต้องพิจารณาว่าหน่วยงานของรัฐหน่วยงานใดเป็นหน่วยงานหลักซึ่งมีหน้าที่และภารกิจในการปฏิบัติตามกฎหมายฉบับนั้น เนื่องจากหน่วยงานหลักดังกล่าวย่อมมีความรู้และความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน โดยหัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่เป็นหน่วยงานหลักนั้นจะเป็นผู้มีอำนาจแจ้งข้อกล่าวหา (เรื่องเสรีจที่ ๑๘๐/๒๕๖๗)

(๗) การแจ้งข้อกล่าวหาเป็นหนังสือแก่ผู้ถูกกล่าวหาซึ่งมีสัญชาติไทย ถ้าได้ส่งหนังสือไปยังภูมิลำเนาหรือที่อยู่ที่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร ให้ถือว่าได้แจ้งโดยชอบแล้ว แต่หากไม่มีผู้รับ ผู้รับย้ายที่อยู่ หรือไม่สามารถติดต่อได้ ควรนำบทบัญญัติการนับระยะเวลาในการส่งคำสั่งปรับเป็นพินัยในมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ มาใช้บังคับโดยอนุโลม โดยให้ถือว่าผู้นั้นได้รับแจ้งตั้งแต่ครบสิบห้าวันนับแต่วันที่ปรากฏในทะเบียนตอบรับ การเริ่มนับระยะเวลาที่ให้ผู้ถูกกล่าวหาดำเนินการชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหาจึงเริ่มนับเมื่อพ้นกำหนดเวลาสิบห้าวันดังกล่าวและเมื่อพ้นกำหนดเวลาที่ผู้ถูกกล่าวหาจะต้องชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหาแล้ว เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องดำเนินการพิจารณาสั่งปรับเป็นพินัยต่อไป (เรื่องเสรีจ ๘๔๔/๒๕๖๘)

(๘) การแจ้งข้อกล่าวหาแก่ผู้ถูกกล่าวหาซึ่งเป็นคนต่างด้าว มีข้อพิจารณาดังนี้

๑) กรณีคนต่างด้าวยังอยู่ในราชอาณาจักร การที่ชาวต่างชาติ นักท่องเที่ยว หรือคนต่างด้าว จะเข้ามาในราชอาณาจักรจะต้องมีการแจ้งที่พำนักอาศัยต่อพนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานตำรวจ ตามมาตรา ๓๗ และมาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒ ดังนั้น การแจ้งข้อกล่าวหา แก่ผู้ถูกกล่าวหาซึ่งเป็นคนต่างด้าวอาจพิจารณาเทียบเคียงกับหลักการส่งคำสั่งปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถขอความร่วมมือจากสถานีตำรวจ หรือสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองในการตรวจสอบข้อมูลที่อยู่ของบุคคลดังกล่าว และแจ้งข้อกล่าวหาไปยังที่อยู่ ตามที่บุคคลนั้นได้แจ้งไว้ต่อหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมืองฯ และให้ถือว่าผู้นั้นได้รับแจ้ง ตั้งแต่วันครบสิบห้าวันนับแต่วันที่ปรากฏในทะเบียนตอบรับ (เรื่องเสร็จที่ ๘๔/๒๕๖๗ และเรื่องเสร็จที่ ๘๗๘/๒๕๖๗)

๒) กรณีที่ผู้กระทำความผิดซึ่งเป็นคนต่างด้าวไม่อยู่ในราชอาณาจักรภายหลังกระทำความผิดแล้ว การดำเนินคดีในส่วนความผิดทางพินัยแก่ผู้กระทำความผิดซึ่งเป็นคนต่างด้าวซึ่งอยู่นอก ราชอาณาจักร เช่น การส่งหนังสือแจ้งข้อกล่าวหา การส่งคำสั่งปรับเป็นพินัย หรือการบังคับคดี จะดำเนินการได้ ต่อเมื่อติดตามตัวผู้ถูกกล่าวหาได้ ซึ่งอาจใช้วิธีการขอความช่วยเหลือหรือประสานงานกับกระทรวง การต่างประเทศเพื่อติดตามตัวผู้ถูกกล่าวหา หรืออาจประสานสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองโดยแจ้งข้อมูล ผู้ถูกกล่าวหาหรือผู้กระทำความผิดทางพินัยให้แก่สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองเพื่อตรวจสอบและพิจารณา การอนุญาตให้เข้ามาในราชอาณาจักร หรืออาจขอความร่วมมือให้สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองแจ้งให้ หน่วยงานของรัฐผู้ออกคำสั่งปรับเป็นพินัยทราบ เมื่อบุคคลดังกล่าวเดินทางเข้ามาในราชอาณาจักร เพื่อประโยชน์ในการดำเนินคดีตามกฎหมายแก่บุคคลต่างด้าวดังกล่าวต่อไปภายในอายุความ (เรื่องเสร็จที่ ๘๔๔/๒๕๖๗ และเรื่องเสร็จที่ ๘๔๔/๒๕๖๘)

ความเห็นของคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยที่เกี่ยวข้อง

ที่	ชื่อเรื่อง	เรื่องเสร็จ
๑	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การเทียบตำแหน่ง ข้าราชการกรุงเทพมหานครเพื่อแต่งตั้งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับ เป็นพินัย การส่งคำสั่งปรับเป็นพินัย และการดำเนินการอื่นในกรณีที่มี การผิดนัดการผ่อนชำระค่าปรับเป็นพินัย	๘๔/๒๕๖๗
๒	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การดำเนินการตาม กฎหมายว่าด้วยการปรับเป็นพินัย กรณีการกระทำความผิดตามมาตรา ๑๐๑/๑ และมาตรา ๑๐๑/๒ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษา คุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๑	๑๘๐/๒๕๖๗
๓	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การส่งหนังสือ แจ้งข้อกล่าวหา การส่งคำสั่งปรับเป็นพินัย และการบังคับคดีความผิดทางพินัย แก่คนต่างด้าว ตามพระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑	๘๔๔/๒๕๖๗
๔	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การพิจารณาอนุมัติให้ กรมพัฒนาธุรกิจการค้าดำเนินการแตกต่างจากระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ ของสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล	๑๓๕๓/๒๕๖๗
๕	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การปรับเป็นพินัย ตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. ๒๕๓๙	๘๔๔/๒๕๖๘

๑๙

การขอชำระค่าปรับก่อนออกคำสั่งปรับเป็นพินัย

เมื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐพบว่าการกระทำความผิดทางพินัย และแจ้งข้อกล่าวหา พร้อมทั้งแจ้งสิทธิให้การให้ถ้อยคำของผู้ถูกกล่าวหาแล้ว หากผู้ถูกกล่าวหาทยอมรับสารภาพและมีข้อโต้แย้งในชั้นนี้ ข้อ ๘ วรรคหนึ่ง แห่งกฎกระทรวงการแสวงหาข้อเท็จจริง การรวบรวมพยานหลักฐาน และการชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหา พ.ศ. ๒๕๖๖ กำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐบันทึกการรับสารภาพและการไม่โต้แย้งนั้นไว้ และให้ผู้กระทำความผิดลงนามไว้เป็นหลักฐาน แล้วออกคำสั่งปรับเป็นพินัย เว้นแต่กรณีการออกคำสั่งปรับเป็นพินัย (ต้องกระทำเป็นองค์คณะ ให้เสนอองค์คณะเพื่อพิจารณาออกคำสั่งปรับเป็นพินัยต่อไป)

ประเด็นข้อพิจารณาคือ หากผู้ถูกกล่าวหาขอชำระค่าปรับเป็นพินัยก่อนเจ้าหน้าที่ของรัฐออกคำสั่งปรับเป็นพินัย หรือก่อนครบกำหนดเวลาที่จะถือว่าผู้ถูกกล่าวหาได้รับแจ้งคำสั่งปรับเป็นพินัย จะสามารถทำได้หรือไม่ คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยได้วินิจฉัยวางหลักสรุปได้ว่า กรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาได้รับหนังสือแจ้งข้อกล่าวหาแล้ว หากมาปรากฏตัวอยู่เฉพาะหน้าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย และประสงค์จะชำระค่าปรับเป็นพินัยก่อนเจ้าหน้าที่ของรัฐออกคำสั่งปรับเป็นพินัย หรือก่อนครบกำหนดเวลาที่จะถือว่าผู้ถูกกล่าวหาได้รับแจ้งคำสั่งปรับเป็นพินัย ถือว่ากรณีดังกล่าวผู้ถูกกล่าวหาทยอมรับสารภาพและมีข้อโต้แย้งตามข้อ ๘ วรรคหนึ่ง แห่งกฎกระทรวงการแสวงหาข้อเท็จจริงฯ เจ้าหน้าที่ของรัฐนั้นสามารถส่งคำสั่งปรับเป็นพินัยให้แก่ผู้กระทำความผิดซึ่งปรากฏอยู่ต่อหน้าเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยตรงได้ และมีผลทำให้หน่วยงานของรัฐสามารถรับชำระค่าปรับเป็นพินัยดังกล่าวในขณะนั้นได้ทันที (เรื่องเสร็จที่ ๖๔๕/๒๕๖๗)

นอกจากนี้ โดยที่ข้อ ๙ แห่งกฎกระทรวงการแสวงหาข้อเท็จจริง การรวบรวมพยานหลักฐาน และการชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหาฯ กำหนดให้การยอมรับสารภาพต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้ถูกกล่าวหาจะทำเป็นหนังสือ หรือทำด้วยวาจา หรือทำโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ เมื่อผู้ถูกกล่าวหาซึ่งประสงค์จะชำระค่าปรับเป็นพินัยออนไลน์ผ่านทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ก่อนที่เจ้าหน้าที่ของรัฐจะออกคำสั่งปรับเป็นพินัย หรือก่อนครบกำหนดเวลาที่จะถือว่าผู้ถูกกล่าวหาได้รับแจ้งคำสั่งปรับเป็นพินัย หากหน่วยงานของรัฐสามารถออกแบบให้ผู้ต้องทยอมรับสารภาพผ่านระบบดังกล่าว พร้อมทั้งบันทึกว่ายินยอมให้หน่วยงานของรัฐไม่ต้องส่งคำสั่งปรับเป็นพินัยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับไว้เป็นหลักฐาน หน่วยงานของรัฐก็สามารถรับชำระค่าปรับเป็นพินัยที่มีการชำระผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ก่อนที่หน่วยงานของรัฐจะออกคำสั่งปรับเป็นพินัย หรือก่อนครบกำหนดเวลาที่จะถือว่าผู้ถูกกล่าวหาได้รับแจ้งคำสั่งปรับเป็นพินัยได้ (เรื่องเสร็จที่ ๖๔๕/๒๕๖๗)

ความเห็นของคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยที่เกี่ยวข้อง

ที่	ชื่อเรื่อง	เรื่องเสร็จ
๑	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การขออนุมัติ เพื่อดำเนินการแตกต่างจากระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติ ในการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๖ การชำระค่าธรรมเนียมผ่านทางค่างชำระ และค่าปรับเป็นพินัย และการออกกฎหมายเพื่อกำหนดวิธีดำเนินการเรียก ค่าปรับเป็นพินัยเป็นการเฉพาะของกรมทางหลวง	๖๔๕/๒๕๖๗

๒๐

การยุติเรื่อง

หลักเกณฑ์การพิจารณาออกคำสั่งปรับเป็นพินัย หรือการยุติเรื่องเป็นไปตามข้อ ๑๒ แห่งกฎกระทรวง การแสวงหาข้อเท็จจริง การรวบรวมพยานหลักฐาน และการชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหา พ.ศ. ๒๕๖๖ ที่กำหนดไว้ว่า เมื่อพ้นกำหนดเวลาที่ผู้ถูกกล่าวหาจะต้องชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหาแล้ว ไม่ว่าผู้ถูกกล่าวหาจะได้ชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหาหรือไม่ และเมื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐได้พิจารณา

จากคำชี้แจงหรือคำแก้ข้อกล่าวหา (ถ้ามี) ประกอบกับข้อเท็จจริงที่แสวงหาได้แล้วเห็นว่า ผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดทางพินัย ให้ดำเนินการสั่งปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ต่อไป แต่ในกรณีที่ไม่ได้ความว่าผู้ขึ้นกระทำความผิดทางพินัย หรือมีเหตุตามกฎหมายที่ผู้ถูกกล่าวหาไม่ต้องรับโทษ หรือคดีขาดอายุความแล้ว ให้ส่งยุติเรื่องและแจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ

ประเด็นมีข้อพิจารณาว่า ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐได้ออกคำสั่งปรับเป็นพินัยไปแล้ว และปรากฏข้อเท็จจริงในภายหลังว่าเป็นการออกคำสั่งแก่ผู้ซึ่งไม่ได้กระทำความผิดทางพินัยจะส่งยุติเรื่องได้หรือไม่นั้น คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยได้วินิจฉัยวางหลักไว้ว่า หลักเกณฑ์การยุติเรื่องตามข้อ ๑๒ แห่งกฎกระทรวงการแสวงหาข้อเท็จจริง การรวบรวมพยานหลักฐาน และการชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหาฯ เป็นการดำเนินการในชั้นก่อนการออกคำสั่งปรับเป็นพินัยของเจ้าหน้าที่ของรัฐ แต่หากเป็นกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐได้ออกคำสั่งปรับเป็นพินัยไปแล้ว และปรากฏข้อเท็จจริงในภายหลังว่าเป็นการออกคำสั่งแก่ผู้ซึ่งไม่ได้กระทำความผิดทางพินัย กรณีจึงไม่เข้าเหตุในการยุติเรื่องและไม่สามารถนำหลักเกณฑ์การยุติเรื่องตามข้อ ๑๒ มาปรับใช้ได้ แต่สามารถประสานพนักงานอัยการเพื่อพิจารณาสั่งไม่ฟ้องต่อไป (เรื่องเสร็จที่ ๙๓๕/๒๕๖๘)

นอกจากนี้ กรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐแสวงหาข้อเท็จจริงแล้วและไม่สามารถระบุตัวผู้กระทำความผิดหรือผู้ซึ่งเชื่อได้ว่ากระทำความผิดได้ ย่อมไม่มีเหตุที่จะทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องแสวงหาข้อเท็จจริงนั้นต่อไป และเจ้าหน้าที่ของรัฐมีอำนาจดำเนินการหรือยุติการดำเนินการตามที่กฎหมายกำหนดได้โดยไม่ต้องได้รับความเห็นชอบจากหัวหน้าหน่วยงานของรัฐ

ความเห็นของคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยที่เกี่ยวข้อง

ที่	ชื่อเรื่อง	เรื่องเสร็จ
๑	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การแก้ไขหรือเพิกถอน และการดำเนินการอื่นต่อคำสั่งปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕	๙๓๕/๒๕๖๘

๒๑

กรมเดียวเป็นความผิดพินัยหลายบท

การกระทำความผิดกรมเดียวที่เป็นความผิดหลายบท โดยหลักแล้วจะต้องใช้กฎหมายที่มีโทษหนักที่สุดลงโทษแก่ผู้กระทำความผิด การกระทำความผิดทางพินัยที่เป็นความผิดกรมเดียวที่เป็นความผิดทางพินัยหลายบทก็ใช้หลักการเดียวกัน โดยมาตรา ๑๕ บัญญัติให้ใช้กฎหมายบทที่มีโทษปรับเป็นพินัยสูงสุดในการปรับผู้กระทำความผิดทางพินัย

การปรับทางพินัยบุคคลซึ่งกระทำความผิดทางพินัยที่เป็นความผิดกรมเดียวเป็นความผิดทางพินัยหลายบท เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องพิจารณาว่าจะใช้กฎหมายใดปรับผู้กระทำความผิดทางพินัย ถ้าเจ้าหน้าที่ของรัฐทราบว่าการกระทำนั้นเป็นความผิดทางพินัยตามกฎหมายอื่นที่มีอัตราโทษปรับที่สูงกว่า ให้ระงับการรับชำระค่าปรับเป็นพินัย และส่งสำนวนให้เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจปรับเป็นพินัยสำหรับความผิดที่กฎหมายกำหนดค่าปรับเป็นพินัยสูงกว่าดำเนินการต่อไป แต่หากเจ้าหน้าที่ของรัฐได้ดำเนินการปรับเป็นพินัยในบทที่มีค่าปรับเป็นพินัยเบากว่า และผู้กระทำความผิดได้ชำระค่าปรับเป็นพินัยในบทเบาแล้ว เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่สามารถสั่งปรับเป็นพินัยในบทหนักได้อีก เพราะแม้จะมีอัตราค่าปรับที่แตกต่างกัน แต่ก็มีความผิดที่ไม่ร้ายแรงเหมือนกัน ความผิดทางพินัยสำหรับการกระทำนั้นจึงย่อมเป็นอันยุติซึ่งเป็นไปตามหลักกฎหมายทั่วไปที่กำหนดให้ไม่สามารถดำเนินคดีในการกระทำความผิดเดียวกันนั้นซ้ำได้อีก

อย่างไรก็ดี หลักการกรมเดียวผิดกฎหมายหลายบทให้ลงโทษบทหนัก ไม่นำมาใช้บังคับกับกฎหมายว่าด้วยป่าชุมชน โดยมาตรา ๙๒ แห่งพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งเป็นกฎหมายเฉพาะมีวัตถุประสงค์ที่จะยกเว้นมิให้นำหลักการกรมเดียวผิดกฎหมายหลายบทให้ลงโทษบทหนักตามมาตรา ๙๐ แห่งประมวลกฎหมายอาญา มาใช้บังคับ ต่อมาเมื่อมีพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ ซึ่งมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว กำหนดให้นำหลักทั่วไปตามมาตรา ๙๐ แห่งประมวลกฎหมายอาญา มาบัญญัติไว้ ดังนั้น เมื่อมีการเปลี่ยนความผิดที่มีโทษปรับทางปกครองเป็นความผิดทางพินัยแล้ว การกระทำความผิดที่เป็นทั้งความผิดทางพินัยตามพระราชบัญญัติป่าชุมชนฯ และเป็นความผิดทางพินัยหรือความผิดทางอาญาตามกฎหมายอื่นด้วย เจ้าหน้าที่ของรัฐจึงยังคงมีอำนาจปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๙๒ แห่งพระราชบัญญัติป่าชุมชนฯ ซึ่งเป็นกฎหมายเฉพาะที่ยกเว้นการใช้บังคับมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย ซึ่งเป็นบททั่วไปเช่นเดียวกับประมวลกฎหมายอาญาด้วย (เรื่องเสร็จที่ ๑๑๐/๒๕๖๗)

ความเห็นของคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยที่เกี่ยวข้อง

ที่	ชื่อเรื่อง	เรื่องเสร็จ
๑	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การปรับเป็นพินัยกรณีการกระทำความผิดเป็นความผิดกฎหมายหลายบท และการกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. ๒๕๖๒	๑๑๐/๒๕๖๗

๒๒

กรมเดียวเป็นความผิดทั้งพินัยและอาญา

ในกรณีที่การกระทำความผิดเป็นทั้งความผิดอาญาและความผิดทางพินัย มาตรา ๑๖ กำหนดให้ลงโทษอาญา เนื่องจากเป็นโทษที่หนักกว่า ซึ่งสอดคล้องกับบทบัญญัติมาตรา ๙๐ แห่งประมวลกฎหมายอาญา ที่บัญญัติว่า เมื่อการกระทำใดอันเป็นกรมเดียวเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท ให้ใช้กฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุดลงโทษผู้กระทำความผิด โดยให้ดำเนินการดังนี้

(๑) ถ้าความผิดอาญานั้นไม่อาจเปรียบเทียบได้ ให้ระงับการดำเนินการปรับเป็นพินัย และแจ้งพนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินคดีอาญาต่อไป

(๒) ในกรณีตาม (๑) ถ้าเจ้าหน้าที่ของรัฐได้ปรับเป็นพินัยไปก่อนแล้ว การปรับเป็นพินัยดังกล่าวไม่เป็นการตัดอำนาจของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการที่จะดำเนินคดีอาญา และในกรณีที่ศาลในคดีอาญามีคำพิพากษาถึงที่สุดลงโทษอาญาแก่ผู้กระทำความผิด ให้ความผิดทางพินัยเป็นอันยุติ และให้ศาลในคดีอาญาสั่งคืนค่าปรับเป็นพินัยที่ได้ชำระแล้วให้แก่ผู้กระทำความผิด ในกรณีที่ศาลในคดีอาญาพิพากษาลงโทษปรับไม่ว่าจะลงโทษจำคุกด้วยหรือไม่ก็ตาม ให้ศาลในคดีอาญาสั่งให้นำค่าปรับเป็นพินัยที่ชำระแล้วมาหักกลบกับโทษปรับ หากยังมีจำนวนเงินค่าปรับเป็นพินัยที่ชำระแล้วเหลืออยู่ ให้ศาลในคดีอาญาสั่งให้คืนเงินที่เหลือนั้นให้แก่ผู้กระทำความผิดด้วย

(๓) ถ้าความผิดอาญานั้นเปรียบเทียบได้ และผู้กระทำความผิดได้ชำระค่าปรับเป็นพินัย หรือทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับเป็นพินัยตามคำสั่งของศาลแล้ว ให้คดีอาญานั้นเป็นอันเลิกกัน แต่ไม่ตัดสิทธิผู้เสียหายที่จะเรียกค่าเสียหายจากการกระทำของผู้กระทำความผิดนั้น

(๔) ถ้าความผิดอาญานั้นเปรียบเทียบได้ และได้มีการชำระค่าปรับตามที่เปรียบเทียบแล้ว ให้ความผิดทางพินัยนั้นเป็นอันยุติ เช่น การขูดดินหรือถมดินโดยไม่ได้รับใบรับแจ้งจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น ตามมาตรา ๑๗ หรือมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติการขูดดินและถมดิน พ.ศ. ๒๕๔๓ ซึ่งเป็นการกระทำความผิดอาญาตามมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง ย่อมเป็นการกระทำความผิดตามมาตรา ๒๐ หรือมาตรา ๒๗ ซึ่งกำหนดให้ต้องทำการขูดดินหรือถมดินให้ถูกต้องตามกฎหมายกระทรวง ซึ่งเป็นการกระทำความผิดทางพินัยตามมาตรา ๓๖ อยู่ในตัว จึงเป็นการกระทำความผิดเป็นทั้งความผิดทางพินัยและความผิดอาญา และโดยที่ความผิดอาญาในกรณีนี้ เป็นความผิดอาญาที่เปรียบเทียบได้ตามมาตรา ๔๒ กรณีจึงต้องดำเนินการเปรียบเทียบผู้ต้องหาในความผิดตามมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง (เรื่องเสร็จที่ ๑๑๓๙/๒๕๖๗)

ความเห็นของคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยที่เกี่ยวข้อง

ที่	ชื่อเรื่อง	เรื่องเสร็จ
๑	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติการขูดดินและถมดิน พ.ศ. ๒๕๔๓	๑๑๓๙/๒๕๖๗

๒๓

ความผิดหลายกรรม

การปรับเป็นพินัยกรณีกระทำความผิดทางพินัยหลายกรรม มีหลักการทำนองเดียวกับกรณีการกระทำความผิดอาญาหลายกรรมตามมาตรา ๙๑ แห่งประมวลกฎหมายอาญา ที่กำหนดว่ากรณีที่ได้กระทำการอันเป็นความผิดหลายกรรมต่างกัน ให้ศาลลงโทษผู้นั้นทุกกรรมเป็นกระทงความผิดไป ซึ่งมาตรา ๑๗ กำหนดไว้ว่าถ้าผู้กระทำความผิดทางพินัยกระทำความผิดหลายกรรม กำหนดให้ปรับเป็นพินัยผู้นั้นทุกกรรมเป็นกระทงความผิดไป โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถออกคำสั่งปรับเป็นพินัยสำหรับการกระทำความผิดหลายกรรมที่กระทำต่างวาระกันรวมเป็นคำสั่งเดียวกัน แต่ต้องระบุข้อเท็จจริงในการกระทำความผิดแต่ละกรรม ตลอดจนอัตราค่าปรับเป็นพินัยตามที่กฎหมายบัญญัติและจำนวนค่าปรับเป็นพินัยที่เจ้าหน้าที่ของรัฐกำหนดแต่ละกรรมสำหรับการกระทำความผิดทุกกรรมให้ชัดเจน เพื่อให้ผู้ถูกกล่าวหาได้รับทราบข้อกล่าวหา และชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหา สำหรับการกระทำทุกกรรม (เรื่องเสร็จที่ ๙๓๕/๒๕๖๘)

ในกรณีความผิดทางพินัยหลายกรรมอยู่ในอำนาจปรับของเจ้าหน้าที่หลายหน่วยงาน ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐปรับเป็นพินัยในความผิดที่อยู่ในอำนาจของตน และแจ้งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีอำนาจพิจารณาในความผิดทางพินัยอื่นทราบเพื่อดำเนินการต่อไป

ความเห็นของคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยที่เกี่ยวข้อง

ที่	ชื่อเรื่อง	เรื่องเสร็จ
๑	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การแก้ไขหรือเพิกถอน และการดำเนินการอื่นต่อคำสั่งปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕	๙๓๕/๒๕๖๘

๒๔

ความผิดหลายกรรม บางกรรมพินัย บางกรรมอาญา

เนื่องจากการปรับเป็นพินัยเป็นมาตรการที่ไม่ใช่โทษอาญา ดังนั้น ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยพบการกระทำความผิดหลายกรรมต่างกัน มีทั้งความผิดทางพินัยและความผิดอาญา เจ้าหน้าที่ของรัฐจึงต้องแยกการดำเนินคดีในการปรับเป็นพินัยและอาญาออกจากกัน โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐดำเนินการปรับเป็นพินัยสำหรับความผิดทางพินัย และแจ้งพนักงานสอบสวนให้พิจารณาดำเนินคดีอาญาสำหรับความผิดอาญา และในกรณีที่มีการร้องทุกข์กล่าวโทษคดีอาญา หากพนักงานสอบสวนพบการกระทำความผิดทางพินัยรวมอยู่ด้วย พนักงานสอบสวนนั้นมีหน้าที่แจ้งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องพิจารณาดำเนินการปรับเป็นพินัย เช่น กรณีความผิดตามมาตรา ๕ (ติดต่อกัน ชักชวน แนะนำตัว ติดตาม หรือรับเร้าบุคคลเพื่อการค้าประเวณี) มาตรา ๖ (มั่วสุมในสถานการค้าประเวณี) และมาตรา ๗ (โฆษณา ชักชวน หรือแนะนำด้วยเอกสาร สิ่งพิมพ์ หรือกระทำให้แพร่หลายด้วยวิธีใดไปยังสาธารณะเพื่อเรียกร้องหรือติดต่อเพื่อการค้าประเวณี) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณีฯ มีองค์ประกอบความผิดในส่วนการกระทำและเจตนาที่แตกต่างกัน จึงเป็นความผิดหลายกรรมต่างกัน โดยความผิดตามมาตรา ๕ เป็นความผิดทางพินัย ส่วนความผิดตามมาตรา ๖ และมาตรา ๗ เป็นความผิดอาญา กรณีจึงต้องดำเนินการตามมาตรา ๑๘ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ เจ้าหน้าที่ของรัฐจึงสามารถปรับเป็นพินัยได้เฉพาะความผิดตามมาตรา ๕ เพียงมาตราเดียว และหากเห็นว่าการกระทำความผิดได้เข้าองค์ประกอบตามมาตรา ๖ หรือมาตรา ๗ ต้องแจ้งพนักงานสอบสวน เพื่อพิจารณาดำเนินคดีอาญาต่อไป (เรื่องเสรีจที ๘๗๘/๒๕๖๗)

 ตัวอย่างจริง: พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณีฯ

พฤติกรรมความผิด	ประเภทโทษ	ใครเป็นคนจัดการ?
ม.๕ (ติดต่อกัน/ชักชวน/เร้า)	● พินัย	เจ้าหน้าที่ของรัฐ (ส่งปรับพินัย)
ม.๖ (มั่วสุมในสถานการค้าประเวณี)	● อาญา	พนักงานสอบสวน (ดำเนินคดีอาญา)
ม.๗ (โฆษณา/สิ่งพิมพ์/ชักชวน)	● อาญา	พนักงานสอบสวน (ดำเนินคดีอาญา)

ความเห็นของคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยที่เกี่ยวข้อง

ที่	ชื่อเรื่อง	เรื่องเสรีจ
๑	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการปรับเป็นพินัย กรณีการกระทำความผิดตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. ๒๕๓๙	๘๗๘/๒๕๖๗

๒๕

การออกและการแจ้งคำสั่งปรับเป็นพินัย

บทบัญญัติมาตรา ๒๐ กำหนดว่า เมื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐได้ดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริง และรวบรวมพยานหลักฐานเกี่ยวกับการกระทำความผิดทางพินัยแล้ว และเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้นเห็นว่า มีพยานหลักฐานเพียงพอว่าผู้ใดกระทำความผิดทางพินัย ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีคำสั่งปรับเป็นพินัยและส่งคำสั่งให้ผู้นั้นทราบทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับไปยังที่อยู่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรของผู้ถูกกล่าวหาหรือตามที่ได้แจ้งไว้ต่อหน่วยงานของรัฐ และให้ถือว่าผู้นั้นได้รับแจ้งตั้งแต่วันที่ครบสิบห้าวันนับแต่วันที่ปรากฏในทะเบียนตอบรับ ดังนั้น จึงไม่สามารถแจ้งคำสั่งปรับเป็นพินัยทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ได้ ซึ่งจะแตกต่างจากกฎหมายว่าด้วยการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์

สรุปความเห็นของคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยเกี่ยวกับการออกและการแจ้งคำสั่งปรับพินัยได้ดังนี้

๑. การส่งคำสั่งปรับเป็นพินัยให้แก่ผู้กระทำความผิดซึ่งปรากฏอยู่ต่อหน้าเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยที่มาตรา ๒๐ กำหนดให้ส่งคำสั่งปรับเป็นพินัยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับให้แก่ผู้ถูกกล่าวหาซึ่งมีได้ อยู่เฉพาะหน้า เพื่อให้มีหลักฐานในการส่งคำสั่งที่ชัดเจนและป้องกันการโต้แย้ง แต่กรณีผู้กระทำความผิด ปรากฏตัวต่อหน้าเจ้าหน้าที่ของรัฐและยินยอมจะชำระค่าปรับเป็นพินัย หากตีความบทบัญญัติดังกล่าว โดยจำกัด ย่อมเป็นการสร้างขั้นตอนและภาระให้แก่ทั้งประชาชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐ และทำให้กระบวนการปรับเป็นพินัยต้องล่าช้าออกไป ซึ่งไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมาย ดังนั้น กรณีนี้เจ้าหน้าที่ของรัฐ จึงสามารถส่งคำสั่งปรับพินัยให้แก่ผู้กระทำความผิดซึ่งปรากฏอยู่ต่อหน้าเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยตรงได้ แต่กรณีนี้ไม่อาจใช้กับการปรับเป็นพินัยที่อัตราค่าปรับเป็นพินัยสูงเกินกว่าหนึ่งหมื่นบาทเนื่องจากเป็นอำนาจขององค์คณะ (เรื่องเสร็จที่ ๘๔/๒๕๖๗)

๒. กรณีที่คำสั่งปรับเป็นพินัยที่ส่งไปทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับแล้วถูกส่งกลับมายังเจ้าหน้าที่ของรัฐ เนื่องจากไม่มีผู้รับ ผู้รับย้ายที่อยู่ หรือไม่สามารถติดต่อได้นั้น มาตรา ๒๐ ให้ถือว่าผู้ถูกกล่าวหาได้รับแจ้งคำสั่งปรับเป็นพินัยตั้งแต่วันที่ครบสิบห้าวันนับแต่วันที่ที่เจ้าหน้าที่ไปรษณีย์ได้นำส่งและระบุเหตุขัดข้องดังกล่าวไว้ในใบตอบรับ หากผู้ถูกกล่าวหาไม่ชำระค่าปรับเป็นพินัยภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในคำสั่งปรับเป็นพินัย เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องดำเนินการสรุปข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย พยานหลักฐาน และส่งสำนวนให้พนักงานอัยการเพื่อดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลตามมาตรา ๒๓ ต่อไป (เรื่องเสรีที่ ๘๔/๒๕๖๓)

๓. กรณีความผิดทางพินัยที่องค์คณะมีอำนาจปรับเป็นพินัย หากมีพยานหลักฐานซึ่งแทบจะไม่มีควมสงสัยว่าบุคคลนั้นกระทำความผิดทางพินัย และมีองค์คณะที่อยู่ประจำ ณ สถานที่ทำการ ซึ่งสามารถพิจารณาออกคำสั่งปรับเป็นพินัยได้ทันทีในวันที่ผู้กระทำความผิดหรือผู้รับมอบอำนาจจากผู้กระทำความผิดปรากฏตัวต่อหน้าเจ้าหน้าที่ของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้เป็นองค์คณะคนใดคนหนึ่งย่อมสามารถแจ้งข้อกล่าวหาด้วยวาจาต่อบุคคลดังกล่าวได้โดยตรง และในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาได้รับสารภาพและยินยอมชำระค่าปรับเป็นพินัย องค์คณะสามารถออกคำสั่งปรับเป็นพินัยและแจ้งคำสั่งเป็นหนังสือให้แก่ผู้กระทำความผิดหรือผู้ได้รับมอบอำนาจซึ่งปรากฏอยู่ต่อหน้าเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยตรงได้ โดยไม่ต้องส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ (เรื่องเสรีที่ ๑๓๕๓/๒๕๖๓)

๔. การมีคำสั่งปรับเป็นพินัยและส่งคำสั่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ มาตรา ๒๐ กำหนดให้ส่งไปยังที่อยู่อย่างหนึ่งอย่างใดใน ๒ แห่ง ได้แก่ (๑) ที่อยู่ที่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรของผู้ถูกกล่าวหา หรือ (๒) ที่อยู่ตามที่ได้แจ้งไว้ต่อหน่วยงานของรัฐ และให้ถือว่าผู้นั้นได้รับแจ้งตั้งแต่วันครบสิบห้าวันนับแต่วันที่ปรากฏในทะเบียนตอบรับ ดังนั้น ในการส่งคำสั่งปรับเป็นพินัย หากปรากฏข้อเท็จจริงว่าผู้แทนของนิติบุคคลนั้นได้แจ้งว่าที่ตั้งสำนักงานใหญ่ของนิติบุคคลเป็นที่อยู่ของผู้แทนของนิติบุคคล เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยจึงสามารถส่งคำสั่งปรับเป็นพินัยไปยังที่อยู่นั้นได้ (เรื่องเสรีที่ ๑๓๕๓/๒๕๖๓)

๕. การส่งคำสั่งปรับเป็นพินัยให้แก่ผู้กระทำความผิดที่เป็นชาวต่างชาติ นักท่องเที่ยว หรือคนต่างด้าว ที่ไม่มีที่พำนักเป็นหลักแหล่งจะต้องส่งไปยังที่อยู่ใด เนื่องจากการที่ชาวต่างชาติ นักท่องเที่ยว หรือคนต่างด้าว จะเข้ามาในราชอาณาจักรจะต้องมีการแจ้งที่พักอาศัยต่อพนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานตำรวจตามมาตรา ๓๗ และมาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒ ด้วย ดังนั้น เจ้าหน้าที่ของรัฐจึงสามารถขอความร่วมมือจากสถานีตำรวจหรือสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองในการตรวจสอบข้อมูลที่อยู่ของบุคคลดังกล่าว และส่งคำสั่งปรับเป็นพินัยไปยังที่อยู่ตามที่อยู่ของผู้นั้นได้แจ้งไว้ต่อหน่วยงานของรัฐ หรือส่งไปยังที่อยู่ที่อยู่ของผู้นั้นได้แจ้งไว้ในขั้นตอนการชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหาหรือรับสารภาพได้ และให้ถือว่าผู้นั้นได้รับแจ้งตั้งแต่วันครบสิบห้าวันนับแต่วันที่ปรากฏในทะเบียนตอบรับ (เรื่องเสรีที่ ๘๔/๒๕๖๓ เรื่องเสรีที่ ๘๔๔/๒๕๖๓ และเรื่องเสรีที่ ๘๗๘/๒๕๖๓)

๖. กรณีหนังสือแจ้งข้อกล่าวหาที่ส่งไปยังผู้ถูกกล่าวหาซึ่งเป็นคนต่างด้าวทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ แต่ถูกส่งกลับมายังเจ้าหน้าที่ของรัฐ เนื่องจากไม่มีผู้รับ ผู้รับย้ายที่อยู่หรือไม่สามารถติดต่อได้ หากเจ้าหน้าที่ของรัฐได้ดำเนินการส่งคำสั่งปรับเป็นพินัยไปยังที่อยู่ตามที่ได้แจ้งไว้ต่อหน่วยงานของรัฐแล้ว การส่งหนังสือดังกล่าวย่อมเป็นการส่งที่ชอบด้วยกฎหมายแล้ว แต่หากข้อเท็จจริงปรากฏว่าผู้ถูกกล่าวหาซึ่งเป็นคนต่างด้าวเดินทางออกไปนอกราชอาณาจักรแล้ว การแจ้งข้อกล่าวหาตามกระบวนการปรับเป็นพินัยจะดำเนินการได้ต่อเมื่อติดตามตัวผู้ถูกกล่าวหาได้ ซึ่งอาจใช้วิธีการขอความช่วยเหลือหรือประสานงานกับกระทรวงการต่างประเทศเพื่อติดตามตัวผู้ถูกกล่าวหา หรือประสานข้อมูลกับสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองเพื่อตรวจสอบและพิจารณาการเข้ามาในราชอาณาจักรต่อไป (เรื่องเสรีที่ ๘๔๔/๒๕๖๘)

๗. กรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านกลาง ทะเบียนบ้านกลางเป็นทะเบียน ซึ่งผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนดให้จัดทำขึ้นสำหรับลงรายการบุคคลซึ่งไม่อาจมีชื่อในทะเบียนบ้าน ทะเบียนบ้านกลางจึงมิใช่ทะเบียนบ้านตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร การส่งหนังสือแจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาไปยังทะเบียนบ้านกลางย่อมไม่ถึงตัวผู้ถูกกล่าวหา และไม่เดินทางไป ตามความมุ่งหมายของมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ อย่างไรก็ตาม โดยที่การส่ง หนังสือแจ้งข้อกล่าวหายังคงสามารถส่งไปยังภูมิลำเนาของผู้ถูกกล่าวหาได้ ดังนั้น ในกรณีที่พบว่ามีการกระทำความ ผิดทางพินัยเกิดขึ้น เจ้าหน้าที่ของรัฐมีหน้าที่แสวงหาข้อเท็จจริงตามข้อ ๖ แห่งกฎกระทรวงการแสวงหา ข้อเท็จจริง การรวบรวมพยานหลักฐาน และการชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหาฯ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริง และพฤติการณ์ต่าง ๆ อันเกี่ยวกับการกระทำความผิดทางพินัย รวมไปถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับภูมิลำเนาหรือที่อยู่ ทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรของผู้ถูกกล่าวหาเพื่อแจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหา รับทราบ หากปรากฏข้อเท็จจริงหรือหลักฐานอย่างหนึ่งอย่างใดยืนยันได้ว่า ผู้ถูกกล่าวหา มีภูมิลำเนาอยู่ที่ใด ก็สามารถส่งหนังสือแจ้งข้อกล่าวหาไปยังภูมิลำเนาดังกล่าวได้และถือได้ว่าเป็นการส่งโดยชอบแล้วเช่นเดียวกับการ แจ้งหรือส่งหนังสือหรือเอกสารไปยังที่อยู่ตามที่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการ ทะเบียนราษฎร ในกรณีนี้ เจ้าหน้าที่ของรัฐจะขอความร่วมมือจากหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนตามข้อ ๗ แห่งกฎกระทรวงดังกล่าวเพื่อประโยชน์ในการแสวงหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับภูมิลำเนาของผู้ถูกกล่าวหาด้วยก็ได้ (เรื่องเสรีจที ๑๑๘๙/๒๕๖๘)

ความเห็นของคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยที่เกี่ยวข้อง

ที่	ชื่อเรื่อง	เรื่องเสรีจ
๑	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การเทียบตำแหน่งข้าราชการกรุงเทพมหานครเพื่อแต่งตั้งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย การส่งคำสั่งปรับเป็นพินัย และการดำเนินการอื่นในกรณีที่มีการผิดนัดการผ่อนชำระค่าปรับเป็นพินัย	๘๔/๒๕๖๗
๒	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การพิจารณาอนุมัติให้กรมพัฒนาธุรกิจการค้าดำเนินการแตกต่างจากระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๖	๑๓๕๓/๒๕๖๗
๓	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การส่งหนังสือแจ้งข้อกล่าวหา การส่งคำสั่งปรับเป็นพินัย และการบังคับคดีความผิดทางพินัยแก่คนต่างด้าว ตามพระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑	๘๔๔/๒๕๖๗
๔	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการปรับเป็นพินัย กรณีการกระทำความผิดตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. ๒๕๓๙	๘๗๘/๒๕๖๗
๕	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. ๒๕๓๙	๘๔๔/๒๕๖๘
๖	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การส่งหนังสือแจ้งข้อกล่าวหาแก่ผู้กระทำความผิดทางพินัยซึ่งมีชื่อในทะเบียนบ้านกลาง	๑๑๘๙/๒๕๖๘

๒๖

รายละเอียดของคำสั่งปรับเป็นพินัย

คำสั่งปรับเป็นพินัยต้องทำเป็นหนังสือ โดยระบุวัน เดือน ปี และลงลายมือชื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยหรือลายมือชื่อขององค์คณะทุกคนตามข้อ ๑๒ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัยฯ รวมทั้งต้องมีรายละเอียดต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๑ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ซึ่งประกอบด้วย (๑) ข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับการกระทำอันเป็นความผิดทางพินัย (๒) อัตราค่าปรับเป็นพินัยที่กฎหมายบัญญัติและจำนวนค่าปรับเป็นพินัยที่เจ้าหน้าที่ของรัฐกำหนดให้ต้องชำระ (๓) ระยะเวลาที่ต้องชำระซึ่งต้องไม่น้อยกว่าสิบห้าวันแต่ไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง (๔) กระบวนการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องดำเนินการต่อไป ถ้าผู้ถูกกล่าวหาปฏิเสธข้อกล่าวหาหรือไม่ชำระค่าปรับเป็นพินัยภายในระยะเวลาที่กำหนด (๕) สิทธิในการขอผ่อนชำระตามมาตรา ๙ วรรคสอง หรือการยื่นคำร้องขอต่อศาลตามมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ และ (๖) รายละเอียดอื่นใดที่เห็นสมควรอันจะทำให้ผู้ถูกกล่าวหาเข้าใจสภาพแห่งการกระทำความผิดหรือที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ถูกกล่าวหา นอกจากนี้ ในการส่งคำสั่งปรับเป็นพินัย มาตรา ๒๑ ได้กำหนดรายละเอียดของคำสั่งปรับเป็นพินัยไว้ซึ่งคล้ายคลึงกับการแจ้งคำสั่งทางปกครองตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง และเพื่อความสะดวกแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ ในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัยฯ ได้กำหนดแนวทางในการทำคำสั่งปรับเป็นพินัยไว้แนบท้ายระเบียบฉบับดังกล่าวด้วยแล้ว

สำหรับการออกคำสั่งปรับเป็นพินัยในกรณีที่ถูกกฎหมายกำหนดให้ชำระค่าปรับเป็นพินัยทั่วไป และค่าปรับเป็นพินัยรายวัน เป็นกรณีที่จะต้องพิจารณาประกอบกับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นด้วย กล่าวคือ หากเป็นกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐแจ้งคำสั่งให้ปฏิบัติให้ถูกต้องหรือหยุดการกระทำที่ฝ่าฝืนไปพร้อมกับการแจ้งข้อกล่าวหาแล้ว ควรทำเป็นคำสั่งฉบับเดียวโดยกำหนดทั้งการปรับเป็นพินัยทั่วไปและการปรับเป็นพินัยเป็นรายวันด้วย แต่หากเป็นกรณีที่พบว่าไม่มีการปฏิบัติให้ถูกต้องหรือหยุดการกระทำที่ฝ่าฝืนนั้นหลังจากมีคำสั่งปรับเป็นพินัยทั่วไปแล้ว กรณีนี้จึงต้องทำคำสั่งปรับเป็นพินัยรายวันอีกฉบับหนึ่ง (เรื่องเสร็จที่ ๑๘๐/๒๕๖๗)

ความเห็นของคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยที่เกี่ยวข้อง

ที่	ชื่อเรื่อง	เรื่องเสร็จ
๑	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการปรับเป็นพินัย กรณีการกระทำความผิดตามมาตรา ๑๐๑/๑ และมาตรา ๑๐๑/๒ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๑	๑๘๐/๒๕๖๗

๒๓

วิธีการปรับเป็นพินัย ตามกฎหมายเฉพาะ

ในการดำเนินการปรับเป็นพินัยตามกฎหมายที่กำหนดความผิดทางพินัยนั้น มาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ กำหนดให้ดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ โดยกำหนดกระบวนการในการแสวงหาข้อเท็จจริงและการรวบรวมพยานหลักฐาน การมีคำสั่งปรับเป็นพินัย การส่งคำสั่งปรับเป็นพินัย การมีผลของคำสั่งปรับเป็นพินัย และรายละเอียดของคำสั่งปรับเป็นพินัยไว้ในมาตรา ๑๙ มาตรา ๒๐ และมาตรา ๒๑ อย่างไรก็ตาม หากกฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดเป็นพินัยฉบับใดกำหนดวิธีดำเนินการของเจ้าหน้าที่ไว้เป็นการเฉพาะหรือแตกต่างจากกฎหมายว่าด้วยการปรับเป็นพินัย มาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ บัญญัติมิให้นำความในมาตรา ๑๙ มาตรา ๒๐ และมาตรา ๒๑ มาใช้บังคับ เนื่องจากพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ มีความมุ่งหมายเพียงเปลี่ยนโทษอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวให้เป็นความผิดทางพินัยเพื่อลดภาระและเพิ่มสิทธิเสรีภาพให้แก่ประชาชน มิได้มีความมุ่งหมายในการเปลี่ยนกระบวนการหรือการใช้อำนาจตามกฎหมายเฉพาะ อีกทั้งการเปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวเป็นความผิดทางพินัย มาตรา ๓๙ ก็บัญญัติเพียงให้ถืออัตราโทษทางอาญาเป็นอัตราค่าปรับเป็นพินัย โดยไม่ได้ตัดอำนาจของเจ้าหน้าที่ของรัฐตามกฎหมายนั้น ๆ

มาตรา ๒๒ จึงเป็นบทบัญญัติกเว้นการดำเนินการเกี่ยวกับการแสวงหาข้อเท็จจริง และรวบรวมพยานหลักฐาน การมีคำสั่งปรับเป็นพินัย การส่งคำสั่งปรับเป็นพินัย และการมีผลของคำสั่งปรับเป็นพินัย และรายละเอียดของคำสั่งปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๑๙ มาตรา ๒๐ และมาตรา ๒๑ ดังนั้น กรณีที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยได้บัญญัติวิธีการดำเนินการไว้เป็นการเฉพาะหรือแตกต่างจากที่พระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ กำหนดไว้ เจ้าหน้าที่ที่ตามกฎหมายดังกล่าวก็ยังคงมีหน้าที่และอำนาจในการดำเนินการตามที่กฎหมายนั้นบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะได้

สรุปความเห็นของคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยเกี่ยวกับการปรับเป็นพินัยตามกฎหมายเฉพาะตามมาตรา ๒๒ ได้ดังนี้

(๑) กรณีที่กฎหมายบัญญัติความผิดทางพินัย โดยได้บัญญัติวิธีการดำเนินการใดไว้เป็นการเฉพาะแล้ว ก็ให้ดำเนินการตามกฎหมายเฉพาะนั้นได้ เจ้าหน้าที่ที่ตามกฎหมายเฉพาะจึงยังคงมีหน้าที่และอำนาจในการดำเนินการตามที่กฎหมายนั้นกำหนดไว้ เช่น

- กฎหมายว่าด้วยการจราจรทางบก มาตรา ๑๔๐ มาตรา ๑๔๐/๑ มาตรา ๑๔๑ และมาตรา ๑๔๑/๑ กำหนดหลักเกณฑ์ในการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐาน การว่ากล่าวตักเตือน การออกใบสั่ง การส่งใบสั่งและการมีผลของใบสั่ง และการชำระค่าปรับไว้เป็นการเฉพาะ เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามกฎหมายดังกล่าวจึงสามารถใช้ขั้นตอนและกระบวนการในการออกใบสั่งซึ่งถือเป็นคำสั่งปรับเป็นพินัยตามที่กฎหมายว่าด้วยการจราจรทางบกกำหนดได้ รวมทั้งกรณีแบบใบสั่งที่มีประกาศสำนักงานตำรวจแห่งชาติกำหนดแบบไว้แล้ว ก็เป็นกรณีที่ถือว่ากฎหมายว่าด้วยการจราจรทางบกกำหนดรายละเอียดของคำสั่งปรับไว้เป็นการเฉพาะแล้วเช่นกัน (เรื่องเสรีที่ ๑๔๖๔/๒๕๖๖)

- กฎหมายว่าด้วยการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง มาตรา ๔๔ และมาตรา ๔๖ กำหนดหน้าที่และอำนาจของเจ้าพนักงานท้องถิ่นและพนักงานเจ้าหน้าที่ในการ ตักเตือนหรือสั่งให้ผู้กระทำความผิดแก้ไขหรือขจัดความสกปรกหรือความไม่เป็นระเบียบ หรือการแจ้งให้ ผู้กระทำความผิดลบ ล้าง กวาด เก็บ ตกแต่ง หรือปรับปรุงสิ่งที่เป็นความผิดมิให้ปรากฏอีกต่อไป รวมทั้ง การดำเนินการในกรณีที่ผู้กระทำความผิดไม่ปฏิบัติตาม ดังนั้น เจ้าพนักงานท้องถิ่นและพนักงานเจ้าหน้าที่ ยังคงสามารถดำเนินการตามที่กฎหมายดังกล่าวบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะได้ แต่ไม่รวมถึงอำนาจในการจับกุม ผู้กระทำความผิดที่กำหนดไว้สำหรับการดำเนินคดีอาญา เพราะความผิดดังกล่าวมิใช่ความผิดอาญาอีกต่อไป (เรื่องเสรีจที ๑๕๐๓/๒๕๖๖)

- กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้รับงานไปทำที่บ้าน และกฎหมายว่าด้วยความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน กำหนดวิธีการในการ ปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานตรวจแรงงานหรือพนักงานตรวจความปลอดภัย ในการเข้าไปตรวจสถาน ประกอบการ และสอบถามข้อเท็จจริง รวมทั้งสั่งการให้นายจ้าง ลูกจ้าง หรือผู้เกี่ยวข้องอื่นแก้ไขหรือปฏิบัติ ให้ถูกต้องตามกฎหมาย และหากผู้ได้รับคำสั่งยินยอมปฏิบัติตามคำสั่งแล้ว กฎหมายกำหนดให้การดำเนินคดี เป็นอันระงับไปด้วย และเมื่อมีการปฏิบัติตามคำสั่งภายในระยะเวลาที่กำหนดย่อมทำให้ความผิดระงับ และไม่ต้องดำเนินการปรับเป็นพินัยอีก แต่หากไม่ปฏิบัติตามคำสั่งภายในระยะเวลาที่กำหนด ก็จะต้องเข้าสู่ กระบวนการปรับเป็นพินัยโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ต่อไป (เรื่องเสรีจที ๑๖๑๔/๒๕๖๖)

(๒) กรณีที่เป็นขั้นตอนอื่นซึ่งไม่มีการกำหนดเกี่ยวกับกระบวนการในการแสวงหาข้อเท็จจริง การรวบรวมพยานหลักฐาน และการแจ้งคำสั่งปรับเป็นพินัยไว้เป็นการเฉพาะ ก็ไม่อาจถือได้ว่าเป็นกรณีที่ กฎหมายกำหนดวิธีดำเนินการเกี่ยวกับความผิดทางพินัยไว้เป็นการเฉพาะ อันจะเข้าข่ายยกเว้นตามมาตรา ๒๒ เช่น

- การแจ้งความตามมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็น ระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งเป็นเพียงขั้นตอนการกล่าวหาว่ามีการกระทำความผิด ทางพินัยเกิดขึ้น โดยมีได้บัญญัติเกี่ยวกับกระบวนการในการแสวงหาข้อเท็จจริง การรวบรวมพยานหลักฐาน และการแจ้งคำสั่งปรับเป็นพินัยไว้เป็นการเฉพาะ จึงไม่อาจถือได้ว่าการแจ้งความดังกล่าวเป็นกรณีที่กฎหมาย กำหนดวิธีดำเนินการเกี่ยวกับความผิดทางพินัยไว้เป็นการเฉพาะ (เรื่องเสรีจที ๑๓๙๖/๒๕๖๗)

(๓) กรณีที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยไม่ได้กำหนดวิธีดำเนินการไว้เป็นการเฉพาะ หรือแตกต่างจากพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ หน่วยงานของรัฐย่อมไม่สามารถออกกฎกระทรวง เพื่อกำหนดระเบียบหรือวิธีการอื่นใดเกี่ยวกับวิธีดำเนินการค่าปรับเป็นพินัยไว้เป็นการเฉพาะหรือให้แตกต่าง ตามมาตรา ๒๒ ได้ เช่น

- พระราชบัญญัติกำหนดค่าธรรมเนียมการใช้ยานยนต์บนทางหลวงและสะพาน พ.ศ. ๒๕๔๗ ไม่ได้บัญญัติหลักเกณฑ์วิธีดำเนินการเรียกค่าปรับเป็นพินัยไว้เป็นการเฉพาะ กรมทางหลวง จึงไม่สามารถอาศัยอำนาจตามมาตรา ๓ (๔) ที่ให้อำนาจรัฐมนตรีในการออกกฎกระทรวงกำหนดระเบียบ และวิธีการอื่นเพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติดังกล่าว ในการออกกฎกระทรวงเพื่อกำหนดระเบียบ หรือวิธีการอื่นใดเกี่ยวกับวิธีการเรียกค่าปรับเป็นพินัยไว้เป็นการเฉพาะหรือแตกต่างตามมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ได้ (เรื่องเสรีจที ๖๔๕/๒๕๖๗)

ความเห็นของคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยที่เกี่ยวข้อง

ที่	ชื่อเรื่อง	เรื่องเสร็จ
๑	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การดำเนินการตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒	๑๔๖๔/๒๕๖๖
๒	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ ตามกฎหมายที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของกรุงเทพมหานคร	๑๕๐๓/๒๕๖๖
๓	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ ของกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน	๑๖๑๔/๒๕๖๖
๔	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การขออนุมัติเพื่อดำเนินการแตกต่างจากระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๖ การชำระค่าธรรมเนียมผ่านทางค่างชำระและค่าปรับเป็นพินัย และการออกกฎหมายเพื่อกำหนดวิธีดำเนินการเรียกค่าปรับเป็นพินัยเป็นการเฉพาะของกรมทางหลวง	๖๔๕/๒๕๖๗
๕	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การแบ่งค่าปรับตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ ของกรุงเทพมหานคร	๑๓๙๖/๒๕๖๗

๒๘ การปฏิเสธข้อกล่าวหา หรือไม่ชำระค่าปรับ

เมื่อได้มีการแจ้งคำสั่งปรับเป็นพินัยแล้ว ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาปฏิเสธข้อกล่าวหาหรือไม่ชำระค่าปรับเป็นพินัยภายในระยะเวลาที่เจ้าหน้าที่ของรัฐกำหนดไว้ในหนังสือแจ้งคำสั่งปรับเป็นพินัย มาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ได้กำหนดหลักเกณฑ์ไว้ ดังนี้

๑. ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐสรุปข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย พยานหลักฐาน และส่งสำนวนให้พนักงานอัยการเพื่อดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลต่อไป การกำหนดดังกล่าวเป็นการลดขั้นตอนในการดำเนินคดี โดยมีตัวอย่างความเห็นของคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย กรณีการปฏิเสธข้อกล่าวหาหรือไม่ชำระค่าปรับภายในระยะเวลาที่กำหนดตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยมีหน้าที่ต้องสรุปข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย พยานหลักฐาน และส่งสำนวนให้พนักงานอัยการเพื่อดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลต่อไป โดยไม่ต้องส่งสำนวนไปยังพนักงานสอบสวนเพื่อทำการสอบสวนและเปรียบเทียบตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ก่อนฟ้องคดีต่อศาลตามมาตรา ๑๔๕ แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ อีก (เรื่องเสรีจที่ ๑๔๖๔/๒๕๖๖)

๒. เจ้าหน้าที่ของรัฐดำเนินการฟ้องคดีเอง หากกฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยนั้นบัญญัติให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีอำนาจดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลได้เอง ซึ่งในกรณีนี้เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลเองโดยไม่ต้องส่งสำนวนให้พนักงานอัยการ เช่น กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภคที่กำหนดให้เจ้าหน้าที่คุ้มครองผู้บริโภคมีอำนาจฟ้องคดีแก่ผู้กระทำการละเมิดสิทธิผู้บริโภคต่อศาลได้ เมื่อรัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายได้ประกาศกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภคแล้ว เจ้าหน้าที่ดังกล่าวย่อมมีอำนาจดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลได้เอง โดยไม่ต้องส่งสำนวนให้พนักงานอัยการตามมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ อย่างไรก็ตาม เจ้าหน้าที่ของรัฐตามกฎหมายดังกล่าวในการที่จะส่งสำนวนให้พนักงานอัยการเพื่อดำเนินการฟ้องคดีต่อศาล เนื่องจากมาตรา ๒๓ ใช้คำว่า “เจ้าหน้าที่ของรัฐอาจดำเนินการฟ้องคดีโดยไม่ต้องส่งให้พนักงานอัยการ”

อนึ่ง การดำเนินการในชั้นพนักงานอัยการ พนักงานอัยการจะไม่สามารถกำหนดค่าปรับเป็นพินัยให้เป็นอย่างอื่นแตกต่างจากที่เจ้าหน้าที่ของรัฐกำหนดได้ เนื่องจากบุคคลผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ คือ เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือศาลเท่านั้น ส่วนพนักงานอัยการมีอำนาจพิจารณาว่าเห็นด้วยกับคำสั่งปรับเป็นพินัยของเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือไม่ ถ้าเห็นด้วยก็ฟ้องศาล แต่ถ้าไม่เห็นด้วยก็สั่งไม่ฟ้อง พนักงานอัยการจึงไม่สามารถตรวจสอบการใช้ดุลพินิจในการกำหนดจำนวนเงินค่าปรับเป็นพินัยของเจ้าหน้าที่ของรัฐได้

ในส่วนของวิธีการและรูปแบบการส่งข้อมูลคดีปรับเป็นพินัยไปยังพนักงานอัยการเพื่อฟ้องคดีต่อศาลตามมาตรา ๒๓ นั้น โดยที่ข้อ ๑๕ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัยฯ กำหนดว่า ในกรณีที่ศาลกำหนดวิธีพิจารณาความผิดทางพินัยโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ การจัดทำสำนวนตามมาตรา ๒๓ ให้จัดทำด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ให้สอดคล้องกับวิธีพิจารณาความผิดที่ศาลกำหนดดังกล่าว โดยมีข้อบังคับและแนวทางต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- ข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยวิธีพิจารณาความผิดทางพินัย พ.ศ. ๒๕๖๖ โดยข้อ ๗ แห่งข้อบังคับดังกล่าวซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยวิธีพิจารณาความผิดทางพินัย (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๘ กำหนดให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาตามข้อบังคับนี้ ดำเนินการโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์เป็นหลัก เว้นแต่หน่วยงานหรือบุคคลใดที่เกี่ยวข้องยังไม่สามารถรองรับการใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ก็ให้ปฏิบัติตามวิธีการที่มีการใช้งานกันอย่างแพร่หลายอยู่เดิมไปพลางก่อน

- ประกาศสำนักงานศาลยุติธรรม เรื่อง การใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ในการดำเนินคดีความผิดทางพินัย ลงวันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๖๖ โดยข้อ ๖ กำหนดให้การยื่นคำคู่ความและเอกสารทางคดีต่อศาลทางอิเล็กทรอนิกส์ ให้ยื่นทางระบบบริการออนไลน์ศาลยุติธรรม (Court Integral Online Service : CIOS) ซึ่งเป็นระบบรับส่งอิเล็กทรอนิกส์ของสำนักงานศาลยุติธรรม

- พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๔๔ มาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง กำหนดรองรับเกี่ยวกับการรับฟังพยานหลักฐานทางอิเล็กทรอนิกส์ไว้ว่า ห้ามมิให้ปฏิเสธการรับฟังข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เป็นพยานหลักฐานในกระบวนการพิจารณาตามกฎหมายเพียงเพราะเหตุว่าเป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

- หนังสือสำนักงานอัยการสูงสุด ที่ อส ๐๐๐๗ (พก)/๑๔๔๒๙ ลงวันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๖๖ ที่มีถึงปลัดกระทรวงคมนาคม แจ้งแนวปฏิบัติในการส่งสำนวนคดีความผิดทางพินัยให้พนักงานอัยการ โดยกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐส่งสำนวนคดีความผิดทางพินัยในรูปแบบเอกสารและในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ไปยังสำนักงานคดีของสำนักงานอัยการสูงสุดที่มีอำนาจและหน้าที่ดำเนินคดีความผิดทางพินัย ซึ่งเป็นการกำหนดหลักเกณฑ์เพื่อรองรับวิธีพิจารณาความผิดทางอิเล็กทรอนิกส์ตามที่ศาลยุติธรรมกำหนด

ดังนั้น การจัดทำสำนวนให้พนักงานอัยการเพื่อฟ้องคดีต่อศาล จึงสามารถจัดทำด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งสอดคล้องกับวิธีพิจารณาความผิดของศาลตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๑๕ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัยฯ (เรื่องเสร็จที่ ๑๔๙๐/๒๕๖๗)

ความเห็นของคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยที่เกี่ยวข้อง

ที่	ชื่อเรื่อง	เรื่องเสร็จ
๑	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การดำเนินการตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒	๑๔๖๔/๒๕๖๖
๒	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ในกระบวนการปรับเป็นพินัย	๑๔๙๐/๒๕๖๗

๒๙

การชำระค่าปรับ เป็นพินัย

เมื่อผู้กระทำความผิดทางพินัยได้ชำระค่าปรับเป็นพินัยครบถ้วนตามที่เจ้าหน้าที่ของรัฐกำหนดแล้ว มาตรา ๒๗ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ได้กำหนดผลของการชำระค่าปรับไว้ดังนี้

๑. กรณีชำระค่าปรับครบถ้วนตามจำนวนที่เจ้าหน้าที่ของรัฐกำหนด ก่อนฟ้องคดีต่อศาล ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือพนักงานอัยการ แล้วแต่กรณี ยุติการดำเนินการฟ้องคดี

๒. กรณีมีการฟ้องคดีต่อศาลแล้ว ก่อนศาลมีคำพิพากษา ให้ศาลสั่งจำหน่ายคดี

อย่างไรก็ดี หากเป็นกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาแล้ว ก็ต้องชำระค่าปรับตามคำพิพากษาของศาล ซึ่งอาจจะน้อยหรือมากกว่าที่เจ้าหน้าที่ของรัฐสั่งปรับก็ได้ เนื่องจากในการพิจารณาคดีศาลไม่ผูกพันตามคำสั่งปรับของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

เมื่อได้มีการชำระค่าปรับเป็นพินัยครบถ้วนแล้ว ถือว่าความผิดทางพินัยเป็นอันยุติตามที่กำหนดในมาตรา ๓๓ (๑) แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ

สำหรับวิธีการในการยุติการปรับเป็นพินัยนั้นจะต้องทำเป็นหนังสือ โดยข้อ ๑๒ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัยฯ กำหนดให้การยุติการปรับเป็นพินัยต้องทำเป็นหนังสือระบุวัน เดือน ปี และลงลายมือชื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยหรือลายมือชื่อขององค์คณะทุกคน แล้วแต่กรณี โดยในชั้นการพิจารณาของพนักงานอัยการ หนังสือดังกล่าวจะเป็นหลักฐานสำคัญที่จะใช้ในการพิจารณาสำนวนคดีความผิดทางพินัยในเรื่องเงื่อนไขระงับคดีตามที่กำหนดในข้อ ๑๗ แห่งระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีความผิดทางพินัยของพนักงานอัยการ พ.ศ. ๒๕๖๖ ที่กำหนดให้ในการพิจารณาสำนวนคดีความผิดทางพินัย พนักงานอัยการต้องพิจารณาเรื่องเงื่อนไขระงับคดีก่อน ซึ่งหากการชำระค่าปรับเป็นพินัยครบถ้วนก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือมีการทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับเป็นพินัยครบถ้วนแล้ว พนักงานอัยการต้องสั่งยุติการดำเนินคดี และแจ้งคำสั่งยุติการดำเนินคดีแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อแจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบโดยเร็ว หรือหากเป็นกรณีที่คดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลแล้ว พนักงานอัยการก็จะใช้เป็นหลักฐานประกอบการแถลงข้อเท็จจริงให้ศาลทราบถึงความผิดทางพินัยเป็นอันยุติเพื่อให้ศาลมีคำสั่งจำหน่ายคดีตามมาตรา ๒๗ ต่อไป (เรื่องเสร็จที่ ๑๔๙๐/๒๕๖๗)

ความเห็นของคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยที่เกี่ยวข้อง

ที่	ชื่อเรื่อง	เรื่องเสร็จ
๑	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ในกระบวนการปรับเป็นพินัย	๑๔๙๐/๒๕๖๗

๓๐

การชำระค่าปรับผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์

มาตรา ๓๕ เป็นบทบัญญัติรองรับในการอำนวยความสะดวกในการชำระค่าปรับเป็นพินัยให้สามารถชำระผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ ภายใต้แนวคิดว่าการชำระค่าปรับที่สะดวกและรวดเร็วเป็นตัวชี้วัดหนึ่งในการบังคับใช้กฎหมายที่มีประสิทธิภาพ จึงกำหนดให้ผู้กระทำความผิดสามารถชำระผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง และต่อมาได้มีการออกกฎกระทรวงการชำระค่าปรับเป็นพินัยผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๖ โดยข้อ ๒ ของกฎกระทรวงดังกล่าว ได้กำหนดช่องทางการรับชำระค่าปรับเป็นพินัย ประกอบด้วย (๑) ธนาคาร (๒) หน่วยบริการรับชำระเงินที่เป็นของรัฐหรือเอกชนตามที่หน่วยงานของรัฐกำหนด (๓) เครื่องรับจ่ายเงินอัตโนมัติ (ATM) (๔) บัตรอิเล็กทรอนิกส์ (๕) โมบายล์แบงกิง (Mobile Banking) (๖) อินเทอร์เน็ตแบงกิง (Internet Banking) และ (๗) สถานที่หรือวิธีการอื่นใดที่สามารถเข้าถึงการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ได้ นอกจากนี้ ในข้อ ๓ ของกฎกระทรวงดังกล่าว ได้กำหนดให้หน่วยงานของรัฐต้องจัดให้มีช่องทางการชำระค่าปรับเป็นพินัยผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ตามข้อ ๒ เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงและใช้ได้โดยสะดวกอย่างน้อยหนึ่งช่องทาง โดยหน่วยงานของรัฐจะเรียกค่าธรรมเนียมหรือค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมจากค่าปรับเป็นพินัยไม่ได้

คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับมาตรา ๓๕ สรุปได้ดังนี้

(๑) กรณีที่มาตรา ๑๔๑ แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ กำหนดช่องทางการชำระค่าปรับไว้แล้ว ประกอบด้วย การส่งทางธนาณัติหรือการส่งตัวแลกเงินของธนาคารทางไปรษณีย์ลงทะเบียน การชำระโดยวิธีธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ บัตรเครดิต หรือวิธีการอื่นผ่านธนาคารหรือหน่วยบริการรับชำระเงิน รวมถึงชำระค่าปรับที่สถานีตำรวจทั่วราชอาณาจักร คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยจึงให้ความเห็นว่าเมื่อมาตรา ๓๕ กำหนดว่า “เพื่อประโยชน์ในการอำนวยความสะดวกในการชำระค่าปรับเป็นพินัย...” มาตรา ๓๕ จึงไม่ใช่บทบังคับเด็ดขาดเกี่ยวกับวิธีการชำระค่าปรับเป็นพินัยที่ต้องชำระผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ได้เพียงประการเดียว แต่เป็นเพียงการกำหนดรองรับเพื่ออำนวยความสะดวกในการชำระค่าปรับเป็นพินัยให้สามารถชำระผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยมาตรา ๓๕ ไม่ได้บังคับให้ต้องชำระค่าปรับผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์เท่านั้น ผู้กระทำความผิดยังคงสามารถชำระค่าปรับตามช่องทางที่กฎหมายฉบับอื่นกำหนดไว้ได้ (เรื่องเสร็จที่ ๑๔๖๔/๒๕๖๖)

(๒) ข้อ ๒ ประกอบกับข้อ ๓ แห่งกฎกระทรวงการชำระค่าปรับเป็นพินัยผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ฯ กำหนดช่องทางการชำระค่าปรับเป็นพินัยทางอิเล็กทรอนิกส์และกำหนดช่องทางการชำระค่าปรับเป็นพินัยผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงและใช้ได้โดยสะดวกอย่างน้อยหนึ่งช่องทางซึ่งตามช่องทางอย่างน้อยหนึ่งช่องทางนั้น หน่วยงานของรัฐจะเรียกค่าธรรมเนียมหรือค่าใช้จ่ายเพิ่มเติม หรือหักเงินค่าปรับเป็นพินัยบางส่วนเพื่อเป็นค่าบริการประชาชนไม่ได้ (เรื่องเสร็จที่ ๑๕๑๕/๒๕๖๖)

หน่วยงานของรัฐต้องจัดให้มีช่องทางการชำระค่าปรับเป็นพินัยผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์

เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงและใช้ได้โดยสะดวกอย่างน้อยหนึ่งช่องทาง ตามกฎกระทรวงการชำระค่าปรับเป็นพินัยผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๖

(๑) ธนาคาร

(๒) หน่วยบริการรับชำระเงินที่เป็นของรัฐหรือเอกชนตามที่หน่วยงานของรัฐกำหนด

(๓) ATM

(๔) บัตรอิเล็กทรอนิกส์

(๕) โมบายล์แบงกิง (Mobile Banking)

(๖) อินเทอร์เน็ตแบงกิง (Internet Banking)

(๗) สถานที่หรือวิธีการอื่นใดที่สามารถเข้าถึงการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ได้

ความเห็นของคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยที่เกี่ยวข้อง

ที่	ชื่อเรื่อง	เรื่องเสร็จ
๑	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การดำเนินการตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒	๑๔๖๔/๒๕๖๖
๒	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ ตามกฎหมายที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของกรมการขนส่งทางบก	๑๕๑๕/๒๕๖๖

๓๑

คำปรับนำส่ง เป็นรายได้แผ่นดิน

มาตรา ๓๖ กำหนดให้นำคำปรับเป็นพินัยส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน เว้นแต่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยหรือกฎหมายอื่นจะบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น การบัญญัติดังกล่าวจึงสอดคล้องกับ มาตรา ๓๔ แห่งพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๑ ที่กำหนดว่าให้บรรดาเงินที่หน่วยงานของรัฐจัดเก็บหรือได้รับไว้เป็นกรณีพิเศษให้นำส่งคลังตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด เว้นแต่จะมีกฎหมายกำหนดเป็นอย่างอื่น อย่างไรก็ตาม มีกฎหมายบางฉบับกำหนดการจัดการคำปรับจากการบังคับการตามกฎหมายไว้เป็นการเฉพาะ จึงทำให้ต้องพิจารณาว่า กรณีใดจึงต้องนำส่งคำปรับเป็นพินัยเป็นรายได้แผ่นดิน หรือได้รับการยกเว้นเนื่องจากมีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น สำหรับกรณีที่กฎหมายบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น นั้นสรุปได้ดังนี้

(๑) กฎหมายที่กำหนดความผิดเป็นพินัยหรือกฎหมายอื่นใดกำหนดยกเว้นให้สามารถหักเงินคำปรับไปใช้จ่ายเป็นเงินสินบน รางวัล หรือเงินค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานหรือนำส่งเข้ากองทุนตามกฎหมายได้ กรณีนี้ไม่ต้องส่งเงินส่วนดังกล่าวเข้าคลังเป็นรายได้แผ่นดิน (เรื่องเสร็จที่ ๑๔๖๔/๒๕๖๖) เช่น

- มาตรา ๔๙ แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ บัญญัติให้คำปรับที่เปรียบเทียบเป็นรายได้ของราชการส่วนท้องถิ่น จึงเป็นกรณีที่กฎหมายบัญญัติการจัดการคำปรับไว้เป็นอย่างอื่น (เรื่องเสร็จที่ ๑๕๐๓/๒๕๖๖)

- มาตรา ๑๕๗ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๕ บัญญัติให้คณะรัฐมนตรีจะอนุมัติให้นำเงินค่าเปรียบเทียบปรับคดีอาญาที่เป็นอำนาจของข้าราชการตำรวจ เงินคำปรับตามกฎหมายว่าด้วยการจราจรทางบก เฉพาะส่วนที่จะต้องนำส่งเป็นรายได้แผ่นดิน และเงินค่าปรับทางปกครองที่ข้าราชการตำรวจสั่งปรับตามกฎหมาย ให้เป็นของกองทุนเพื่อการสืบสวน สอบสวน การป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดทางอาญา โดยไม่ต้องนำส่งเป็นรายได้แผ่นดินได้ (เรื่องเสร็จที่ ๑๕๗๔/๒๕๖๖)

(๒) กรณีทำความตกลงกับกระทรวงการคลังไม่ต้องส่งเป็นรายได้แผ่นดิน

- การหักเงินคำปรับเป็นพินัยเป็นปัญหาในทางปฏิบัติเกี่ยวกับวิธีการหักเงินและวิธีการจ่ายเงินคำปรับเป็นพินัยที่หน่วยงานได้รับไว้ ดังนั้น หน่วยงานผู้ดำเนินการควรหารือกระทรวงการคลังในฐานะที่เป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบกฎหมาย (ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การกำหนดประเภทและอัตรา การหักเงินคำปรับก่อนนำส่งคลัง (ฉบับที่ ๓) อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติเงินคงคลัง พ.ศ. ๒๕๔๑) เพื่อกำหนดแนวทางและวิธีปฏิบัติในเรื่องดังกล่าวให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ในการปรับเป็นพินัยต่อไป (เรื่องเสร็จที่ ๑๕๑๕/๒๕๖๖)

- พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. ๒๕๓๕ ไม่ได้กำหนดให้เงินคำปรับตกเป็นรายได้ของกองทุนทดแทนผู้ประสบภัย และเงินคำปรับซึ่งเป็นเงินที่กฎหมายกำหนดเพื่อเป็นสภาพบังคับให้ปฏิบัติตามกฎหมายก็มีใช่เงินที่เป็นรายได้จากการดำเนินงานของสำนักงาน คปภ. สำนักงาน คปภ. จึงไม่สามารถเก็บเงินคำปรับเป็นพินัยที่ได้ส่งปรับดังกล่าวไว้เป็นเงินรายได้เพื่อใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ของกองทุนทดแทนผู้ประสบภัยหรือนำไปใช้เพื่อกิจการของสำนักงาน คปภ. ได้ เว้นแต่จะทำได้ทำความตกลงกับกระทรวงการคลัง (เรื่องเสร็จที่ ๖๙๔/๒๕๖๗)

นอกจากนี้ คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย ได้ให้ความเห็นในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการออกระเบียบเพื่อแบ่งค่าปรับเป็นพินัย โดยในกฎหมายที่บัญญัติให้สามารถแบ่งค่าปรับเป็นพินัยแก่บุคคลตามที่กฎหมายกำหนดไว้แล้ว ผู้รักษาการตามกฎหมายสามารถออกระเบียบเกี่ยวกับการแบ่งค่าปรับเป็นพินัยได้ เพราะเป็นการอาศัยอำนาจในฐานะหัวหน้าฝ่ายปกครองวางระเบียบไว้เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติ (เรื่องเสร็จที่ ๓๖๙/๒๕๖๘)

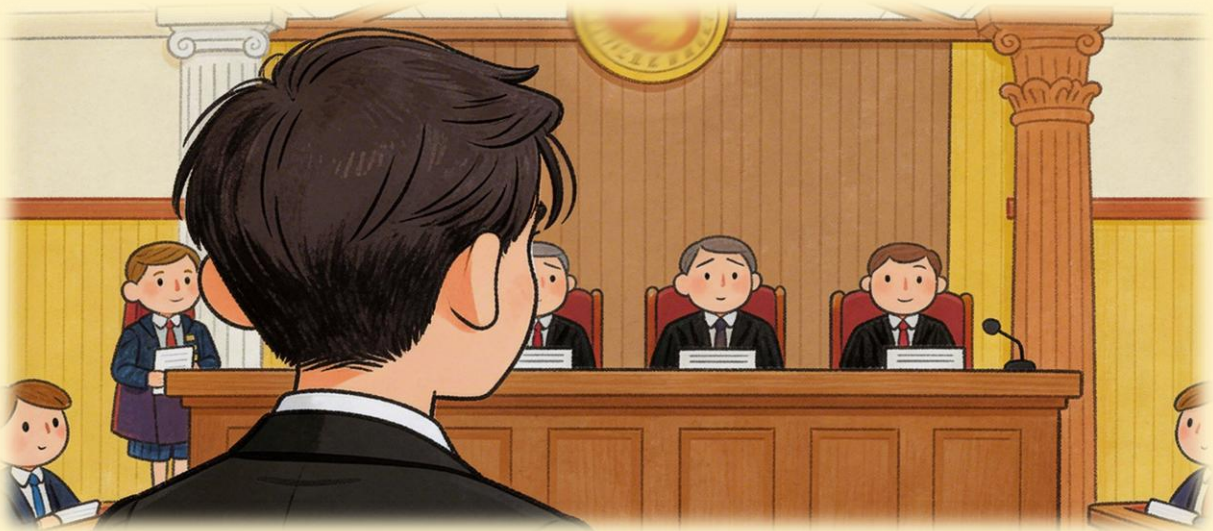

ความเห็นของคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยที่เกี่ยวข้อง

ที่	ชื่อเรื่อง	เรื่องเสร็จ
๑	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การดำเนินการตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒	๑๔๖๔/๒๕๖๖
๒	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ ตามกฎหมายที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของกรมการขนส่งทางบก	๑๕๑๕/๒๕๖๖
๓	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ ตามกฎหมายที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของกรุงเทพมหานคร	๑๕๐๓/๒๕๖๖
๔	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การหักค่าปรับเป็นพินัยตามกฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานตำรวจแห่งชาติเข้ากองทุนเพื่อการสืบสวน สอบสวน การป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดทางอาญา	๑๕๗๔/๒๕๖๖
๕	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยและการนำค่าปรับเป็นพินัยส่งเข้ากองทุนตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. ๒๕๓๕	๖๙๔/๒๕๖๗
๖	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การออกระเบียบกระทรวงมหาดไทยเพื่อแบ่งค่าปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕	๓๖๙/๒๕๖๘

๓๒

การดำเนินการในชั้น พนักงานอัยการและในชั้นศาล

คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยให้ความเห็นเกี่ยวกับการดำเนินคดีความผิดทางพินัยในประเด็นคำขอท้ายฟ้องกรณีการกระทำความผิดที่มีค่าปรับเป็นพินัยทั่วไปและค่าปรับเป็นพินัยรายวัน โดยกรณีนี้ในคำขอท้ายฟ้องจะต้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาปรับเป็นพินัยทั้ง ๒ ลักษณะในคำขอเดียวกันเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาเรื่องการฟ้องซ้ำตามข้อ ๖ แห่งข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยวิธีพิจารณาความผิดทางพินัย พ.ศ. ๒๕๖๖ ประกอบมาตรา ๓๙ (๔) แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่กำหนดให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องย้อนมะเร็งไปเมื่อมีคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดในความผิดซึ่งได้ฟ้อง (ข้อ ๖ กำหนดให้ในกรณีที่ข้อบังคับไม่ได้กำหนดไว้ให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวงมาใช้บังคับโดยอนุโลมเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับข้อบังคับนี้) กรณีนี้จึงได้นำมาตรา ๓๙ (๔) แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาใช้บังคับโดยอนุโลม (เรื่องเสร็จที่ ๑๘๐/๒๕๖๗)

ความเห็นของคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยที่เกี่ยวข้อง

ที่	ชื่อเรื่อง	เรื่องเสร็จ
๑	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการปรับเป็นพินัย กรณีการกระทำความผิดตามมาตรา ๑๐๑/๑ และมาตรา ๑๐๑/๒ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๑	๑๘๐/๒๕๖๗

๓๓

เหตุยุติคดี

มาตรา ๓๓ กำหนดเหตุที่ทำให้คดีความผิดทางพินัยเป็นอันยุติไว้ ดังต่อไปนี้

(๑) เมื่อชำระค่าปรับเป็นพินัยหรือทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับเป็นพินัยครบถ้วนแล้ว เช่น ผู้กระทำความผิดชำระค่าปรับเป็นพินัยผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ครบถ้วนแล้ว ความผิดทางพินัยดังกล่าวจึงเป็นอันยุติตามบทบัญญัตินี้ (เรื่องเสร็จที่ ๖๔๕/๒๕๖๗)

(๒) ผู้กระทำความผิดทางพินัยถึงแก่ความตาย เนื่องจากความผิดทางพินัยเป็นความรับผิดชอบเฉพาะตัว เมื่อผู้กระทำความผิดเสียชีวิต ความผิดทางพินัยจึงยุติลงโดยไม่ตกทอดสู่ทายาทหรือกองมรดก

(๓) เมื่อเปรียบเทียบความผิดอาญาตามมาตรา ๑๖ (๔) กรณีการกระทำความผิดเป็นทั้งความผิดทางพินัยและความผิดทางอาญา และความผิดทางอาญาสามารถเปรียบเทียบได้ หากมีการชำระค่าปรับตามที่เปรียบเทียบแล้ว ความผิดทางพินัยเป็นอันยุติ

(๔) เมื่อคดีขาดอายุความ หากไม่มีคำสั่งปรับเป็นพินัยหรือฟ้องคดีภายในกำหนดสองปี นับแต่วันกระทำความผิด คดีเป็นอันขาดอายุความตามมาตรา ๑๑ ซึ่งส่งผลให้คดีความผิดทางพินัยเป็นอันยุติ

(๕) เมื่อพ้นระยะเวลาบังคับคดี หากไม่มีการชำระค่าปรับเป็นพินัยหรือชำระค่าปรับเป็นพินัยแล้วแต่ยังไม่ครบถ้วน และเกินห้าปีนับแต่วันที่มิคำสั่งหรือคำพิพากษา มาตรา ๑๒ กำหนดว่าจะบังคับตามคำสั่งหรือคำพิพากษานั้นไม่ได้อีกต่อไป และส่งผลให้คดีความผิดทางพินัยดังกล่าวเป็นอันยุติ

ทั้งนี้ เมื่อคดีความผิดทางพินัยเป็นอันยุติตามเหตุข้างต้น เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องออกคำสั่งยุติการปรับเป็นพินัยเป็นหนังสือ โดยต้องระบุวัน เดือน ปี และลงลายมือชื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยหรือลายมือชื่อองค์คณะทุกคน ตามข้อ ๑๒ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัยฯ

ความเห็นของคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยที่เกี่ยวข้อง

ที่	ชื่อเรื่อง	เรื่องเสร็จ
๑	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การขออนุมัติ เพื่อดำเนินการแตกต่างจากระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติ ในการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๖ การชำระค่าธรรมเนียมผ่านทางค่างชำระ และค่าปรับเป็นพินัย และการออกกฎหมายเพื่อกำหนดวิธีดำเนินการ เรียกค่าปรับเป็นพินัยเป็นการเฉพาะของกรมทางหลวง	๖๔๕/๒๕๖๗

๓๔ การห้ามบันทึกประวัติอาชญากรรม

เนื่องจากการปรับเป็นพินัยไม่ใช่โทษทางอาญา มาตรา ๓๔ จึงบัญญัติห้ามมิให้หน่วยงานของรัฐบันทึกการกระทำความผิดทางพินัยของบุคคลใดรวมไว้ในบันทึกประวัติอาชญากรรม หรือในฐานะเป็นประวัติอาชญากรรม รวมทั้งไม่อาจบันทึกการกระทำความผิดดังกล่าวไว้ในแบบบันทึกประวัติผู้ต้องหา ซึ่งใช้กับกรณีการกระทำความผิดอาญาได้ (เรื่องเสร็จที่ ๑๐๖๖/๒๕๖๖)

อย่างไรก็ดี การเก็บรักษาข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการปรับเป็นพินัยเพื่อประโยชน์ในการใช้ประกอบการพิจารณากำหนดค่าปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ หรือเพื่อประโยชน์ในการจัดทำรายงานการสั่งปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๑๓ เจ้าหน้าที่ของรัฐย่อมดำเนินการดังกล่าวได้ตามข้อ ๑๔ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัยฯ แต่จะนำข้อมูลนั้นไปใช้ในทางที่เป็นโทษแก่ผู้กระทำความผิดทางพินัยในเรื่องอื่นที่มีใช้การพิจารณากำหนดค่าปรับเป็นพินัยหรือการจัดทำรายงานดังกล่าวมิได้ เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น ทั้งนี้ บันทึกประวัติดังกล่าวควรใช้คำว่า “ผู้ถูกกล่าวหา” หรือ “ผู้กระทำความผิดทางพินัย” จะใช้คำว่า “ผู้ต้องหา” ซึ่งใช้เรียกบุคคลที่ถูกกล่าวหาว่าได้กระทำความผิดทางอาญามีได้ (เรื่องเสร็จที่ ๑๐๖๖/๒๕๖๖)

ความเห็นของคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยที่เกี่ยวข้อง

ที่	ชื่อเรื่อง	เรื่องเสร็จ
๑	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง เจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งมีอำนาจปรับเป็นพินัยและหลักเกณฑ์ในการปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑	๑๐๖๖/๒๕๖๖

๓๕

การกำหนดเวลาออกอนุบัญญัติ

มาตรา ๓๗ กำหนดให้ผู้มีหน้าที่และอำนาจในการออกกฎหมายลำดับรอง ซึ่งได้แก่ผู้รักษาการตามกฎหมายดำเนินการออกกฎหมายลำดับรอง ดังต่อไปนี้

๑. การออกระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัยและระยะเวลาในการดำเนินการ (มาตรา ๘ วรรคสอง) ซึ่งปัจจุบันมีการออกระเบียบดังกล่าวแล้ว คือ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๖

๒. การออกระเบียบกำหนดหลักเกณฑ์การกำหนดค่าปรับเป็นพินัย (มาตรา ๙ วรรคสาม) โดยเป็นการกำหนดหลักเกณฑ์การกำหนดค่าปรับเป็นพินัยและการผ่อนชำระค่าปรับเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ซึ่งการกำหนดเวลาในการออกระเบียบตามข้อนี้เป็นเพียงระยะเวลาเร่งรัดให้รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายดำเนินการเท่านั้น หากรัฐมนตรีฯ ยังไม่ได้ออกระเบียบตามมาตรา ๙ วรรคสาม ไว้เป็นการเฉพาะ การพิจารณาค่าปรับเป็นพินัยและการผ่อนชำระก็ยังมีหลักเกณฑ์กลางที่กำหนดรองรับไว้แล้วตามข้อ ๖ (ข้อเท็จจริงและปัจจัยต่าง ๆ ที่ต้องคำนึงถึงในการกำหนดค่าปรับเป็นพินัย) และข้อ ๗ (ข้อพิจารณาในการที่จะให้ผู้กระทำความผิดผ่อนชำระค่าปรับเป็นพินัย) แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัยฯ (เรื่องเสร็จที่ ๑๔๙๐/๒๕๖๗)

๓. การออกประกาศกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย (มาตรา ๑๔ วรรคหนึ่ง) ซึ่งปัจจุบันผู้รักษาการตามกฎหมายต่าง ๆ ได้ออกประกาศเพื่อกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยแล้ว เช่น ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย ตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. ๒๕๕๑ พ.ศ. ๒๕๖๘ ประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง กำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐให้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติกำหนดความผิดเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด สมาคม และมูลนิธิ พ.ศ. ๒๕๙๙ พ.ศ. ๒๕๖๘

๔. การออกระเบียบกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐร่วมกันหรือทำแทนกันในการดำเนินการปรับเป็นพินัย (มาตรา ๑๗ วรรคสาม) ซึ่งปัจจุบันยังไม่มีการออกระเบียบดังกล่าว

๕. การออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานกรณีพบว่าการกระทำความผิดทางพินัย (มาตรา ๑๙) ซึ่งปัจจุบันมีการกำหนดหลักเกณฑ์ดังกล่าวแล้ว คือ กฎกระทรวงการแสวงหาข้อเท็จจริง การรวบรวมพยานหลักฐาน และการชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหา พ.ศ. ๒๕๖๖

๖. การออกระเบียบการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานอัยการและการกำหนดผู้มีอำนาจชี้ขาดความเห็นแย้ง (มาตรา ๒๕ วรรคสี่) ซึ่งปัจจุบันมีการออกระเบียบดังกล่าวแล้ว คือ ระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีความผิดทางพินัยของพนักงานอัยการ พ.ศ. ๒๕๖๖

๗. การออกข้อบังคับกำหนดวิธีพิจารณาคดีความผิดทางพินัย (มาตรา ๒๘ วรรคสอง) ซึ่งปัจจุบันมีการออกข้อบังคับดังกล่าวแล้ว คือ ข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีความผิดทางพินัย พ.ศ. ๒๕๖๖

๘. การออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการให้ชำระค่าปรับเป็นพินัยผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ (มาตรา ๓๕) ซึ่งปัจจุบันมีการออกกฎกระทรวงดังกล่าวแล้ว คือ กฎกระทรวงการชำระค่าปรับเป็นพินัยผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๖

ความเห็นของคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยที่เกี่ยวข้อง

ที่	ชื่อเรื่อง	เรื่องเสร็จ
๑	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ในกระบวนการปรับเป็นพินัย	๑๔๙๐/๒๕๖๗

๓๖

การเปลี่ยนความผิดทางอาญาเป็นความผิดทางพินัย (บัญชี ๑)

มาตรา ๓๙ กำหนดให้เปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวตามกฎหมายที่กำหนดในบัญชี ๑ ท้ายพระราชบัญญัติ จำนวน ๑๖๘ ฉบับ เป็นความผิดทางพินัย และให้ถือว่าอัตราโทษปรับทางอาญาที่กำหนดไว้ในกฎหมายดังกล่าว เป็นอัตราค่าปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัตินี้

ในการนี้ คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยได้กำหนดแนวทางการแก้ไขเพิ่มเติมถ้อยคำของบทบัญญัติที่มีการเปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวเป็นความผิดทางพินัย (เรื่องเสร็จที่ ๘๙๖/๒๕๖๖) ดังนี้

“มาตรา .. ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา .. มีความผิดทางพินัยต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยไม่เกิน.....บาท”

อย่างไรก็ดี มาตรา ๓๙ บัญญัติแต่เพียงให้เปลี่ยนอัตราโทษปรับอาญาเป็นอัตราค่าปรับเป็นพินัย มิได้มุ่งหมายที่จะเปลี่ยนแปลงการดำเนินการเกี่ยวกับเงินค่าปรับตามที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยนั้น หรือกฎหมายอื่นบัญญัติไว้ (เรื่องเสร็จที่ ๑๕๗๔/๒๕๖๖) และไม่ได้มีผลต่อหน้าที่และอำนาจของเจ้าหน้าที่ที่รับชำระเงินค่าปรับแทนเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย เช่น นายทะเบียนของกรมการขนส่งทางบกยังคงมีอำนาจรับชำระค่าปรับตามใบสั่งที่ค้างชำระแทนเจ้าพนักงานจราจรพร้อมกับรับชำระภาษีสำหรับรถได้ (เรื่องเสร็จที่ ๑๕๑๕/๒๕๖๖) นอกจากนี้ เมื่อความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวเปลี่ยนเป็นความผิดทางพินัยแล้ว จึงไม่มีกรณีที่ประชาชนจะเป็นผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาอีก (เรื่องเสร็จที่ ๑๓๙๖/๒๕๖๗)

ความเห็นของคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยที่เกี่ยวข้อง

ที่	ชื่อเรื่อง	เรื่องเสร็จ
๑	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง แนวทางการแก้ไขถ้อยคำของกฎหมายในบัญชีท้ายพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ และแนวทางการพิจารณาคดีที่ไม่ต้องเปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวเป็นความผิดทางพินัยตามมาตรา ๔๑	๘๙๖/๒๕๖๖
๒	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ ตามกฎหมายที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของกรมการขนส่งทางบก	๑๕๑๕/๒๕๖๖
๓	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การหักค่าปรับเป็นพินัยตามกฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานตำรวจแห่งชาติเข้ากองทุนเพื่อการสืบสวน สอบสวน การป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดทางอาญา	๑๕๗๔/๒๕๖๖
๔	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การแบ่งค่าปรับตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ ของกรุงเทพมหานคร	๑๓๙๖/๒๕๖๗

๓๓)

การเปลี่ยนความผิดทางอาญาเป็นความผิดทางพินัย (บัญชี ๒)

มาตรา ๔๐ กำหนดให้ความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวในกฎหมายที่กำหนดในบัญชี ๒ ท้ายพระราชบัญญัตินี้ จำนวน ๓๓ ฉบับ เปลี่ยนเป็นความผิดทางพินัยได้เมื่อมีการตราเป็นพระราชกฤษฎีกา ทั้งนี้ การตราพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวอาจเปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวเป็นความผิดทางพินัย บางมาตราหรือทุกมาตราก็ได้ และจะกำหนดเงื่อนไขในการเปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับอาญาสถานเดียวเป็นความผิดทางพินัยไว้ด้วยหรือไม่ก็ได้

สำหรับวิธีการเสนอร่างพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว คณะรัฐมนตรีจะต้องเสนอร่างพระราชกฤษฎีกา ให้สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาเป็นเวลาไม่น้อยกว่าหกสิบวัน และเมื่อพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวแล้ว หากสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาได้มีมติไม่เห็นชอบ จึงจะสามารถนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงตราพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวต่อไป ทั้งนี้ เนื่องจากการเปลี่ยนโทษดังกล่าวถือเป็นเรื่องที่มีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชน จึงควรต้องได้รับความเห็นชอบจากฝ่ายนิติบัญญัติด้วย

ในการนี้ คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยได้กำหนดแนวทางการใช้ถ้อยคำกรณีที่จะมีการตราพระราชกฤษฎีกาเปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวสำหรับกฎหมายในบัญชี ๒ เป็นความผิดทางพินัย (เรื่องเสร็จที่ ๘๙๖/๒๕๖๖) ดังนี้

“มาตรา .. ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา .. มีความผิดทางพินัยต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยไม่เกิน.....บาท”

ทั้งนี้ หากยังไม่มีมีการตราพระราชกฤษฎีกาเพื่อเปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียว ในกฎหมายที่กำหนดในบัญชี ๒ ให้เป็นความผิดทางพินัย บรรดาความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียว ตามกฎหมายนั้นยังคงมีสถานะเป็นโทษปรับทางอาญาและไม่อาจนำพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ มาใช้บังคับได้ (เรื่องเสร็จที่ ๑๔๓๘/๒๕๖๖)

ความเห็นของคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยที่เกี่ยวข้อง

ที่	ชื่อเรื่อง	เรื่องเสร็จ
๑	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง แนวทางการแก้ไขถ้อยคำของกฎหมายในบัญชีท้ายพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ และแนวทางการพิจารณากรณีที่ไม่ต้องเปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวเป็นความผิดทางพินัยตามมาตรา ๔๑	๘๙๖/๒๕๖๖
๒	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การบังคับค่าปรับและการเปลี่ยนเป็นความผิดทางพินัยของค่าปรับตามมาตรา ๖๕ แห่งพระราชบัญญัติการจัดสรรที่ดิน พ.ศ. ๒๕๔๓	๑๔๓๘/๒๕๖๖

๓๘

ช้อยกเว้นการเปลี่ยนความผิดทางอาญาเป็นความผิดทางพินัย

มาตรา ๔๑ กำหนดให้ความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียวตามกฎหมายในบัญชี ๑ และบัญชี ๒ ท้ายพระราชบัญญัตินี้ ไม่รวมถึงกรณีดังต่อไปนี้

(๑) ความผิดนั้นมีโทษสำหรับผู้กระทำความผิดที่เป็นบุคคลธรรมดา เป็นโทษจำคุกหรือโทษที่สูงกว่า แต่โทษสำหรับกรณีที่นิติบุคคลเป็นผู้กระทำความผิดเดียวกันนั้น เป็นโทษปรับสถานเดียว

(๒) ความผิดนั้นมีโทษปรับสถานเดียวแต่มีเงื่อนไขไว้เป็นการเฉพาะให้รับโทษสูงกว่าโทษปรับเมื่อกระทำความผิดอีกหรือเมื่อมีเหตุอื่นตามที่กฎหมายกำหนดด้วย

คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยได้วางแนวทางการพิจารณามาตรา ๔๑ และยกตัวอย่างไว้ในเรื่องเสร็จที่ ๘๘๖/๒๕๖๖ และเรื่องเสร็จที่ ๑๖๑๔/๒๕๖๖ ดังนี้

กรณีตามมาตรา ๔๑ (๑) ต้องเป็นกรณีที่บุคคลธรรมดาและนิติบุคคลกระทำความผิดอย่างเดียวกัน แต่กฎหมายบัญญัติให้บุคคลธรรมดาที่กระทำความผิดนั้นต้องรับโทษจำคุกหรือโทษอาญาที่สูงกว่า ส่วนนิติบุคคลที่กระทำความผิดเดียวกันนั้นต้องรับโทษปรับสถานเดียว โดยมีกรณีตัวอย่างเช่น มาตรา ๘๘ แห่งพระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. ๒๕๓๙ มาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๕๙ มาตรา ๖๐ และมาตรา ๖๒ แห่งพระราชบัญญัติธุรกิจรักษาความปลอดภัย พ.ศ. ๒๕๕๘ มาตรา ๗๔ แห่งพระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๘๓ แห่งพระราชบัญญัติแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๓ นอกจากนี้ กรณีดังกล่าวจะต้องมีองค์ประกอบของการกระทำความผิดเช่นเดียวกันด้วย แต่หากองค์ประกอบของการกระทำความผิดระหว่างบุคคลธรรมดาและนิติบุคคลมีความแตกต่างกันย่อมไม่เข้าข่ายช้อยกเว้นตามกรณีนี้ เช่น กรณีตามมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. ๒๕๓๔

กรณีตามมาตรา ๔๑ (๒) มีข้อพิจารณา ดังนี้

- กรณีที่กฎหมายกำหนดความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียวแต่มีเงื่อนไขไว้เป็นการเฉพาะให้รับโทษสูงกว่าโทษปรับ และโทษที่สูงกว่าโทษปรับต้องเป็นโทษอาญาเท่านั้น ไม่รวมถึงกรณีที่กฎหมายกำหนดโทษปรับสถานเดียวและกำหนดมาตรการอื่นเพิ่มเติมจากโทษปรับ เช่น กำหนดให้ศาลมีคำสั่งริบทรัพย์ หรือมีคำสั่งให้เลิกประกอบกิจการ เนื่องจากเป็นมาตรการอื่นที่ไม่ใช่โทษอาญา กรณีดังกล่าวจึงสามารถเปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวเป็นความผิดทางพินัยได้

- เงื่อนไขที่กำหนดไว้เป็นการเฉพาะให้รับโทษสูงกว่าโทษปรับเมื่อกระทำความผิดอีกต้องเป็นกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นบุคคลเดียวกันและกฎหมายกำหนดให้บุคคลเดียวกันนั้นต้องรับโทษอาญาที่สูงกว่าโทษปรับเมื่อกระทำความผิดเดียวกันซ้ำอีก โดยมีกรณีตัวอย่างเช่น มาตรา ๑๐๒ แห่งพระราชกำหนดการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๑

- เงื่อนไขที่กำหนดไว้เป็นการเฉพาะให้รับโทษสูงกว่าโทษปรับเมื่อมีเหตุอื่นตามที่กฎหมายกำหนดต้องเป็นการกระทำความผิดที่มีองค์ประกอบความผิดเดียวกันกับความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียว และกฎหมายกำหนดให้ต้องรับโทษสูงกว่าโทษปรับเมื่อมีเหตุอื่นตามที่กฎหมายกำหนดไว้ โดยมีกรณีตัวอย่างเช่น มาตรา ๖ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติเครื่องแบบทหาร พุทธศักราช ๒๔๗๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม

โดยพระราชบัญญัติเครื่องแบบทหาร (ฉบับที่ ๓) พุทธศักราช ๒๔๘๕ และมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒

สำหรับกรณีที่ถูกกฎหมายกำหนดความผิดอาญาและกำหนดโทษจำคุกไว้ และได้กำหนดเหตุลดโทษไว้สำหรับการกระทำที่มีองค์ประกอบความผิดเดียวกัน โดยกำหนดให้ผู้กระทำความผิดเมื่อมีเหตุดังกล่าวได้รับเพียงโทษปรับสถานเดียว เป็นกรณีที่กฎหมายมีวัตถุประสงค์ลดโทษให้แก่ผู้กระทำความผิด เนื่องจากเห็นว่าการกระทำความผิดโดยมีเหตุที่ถูกกฎหมายกำหนดไว้เป็นการกระทำความผิดที่ไม่ร้ายแรง และไม่ควรรับโทษถึงจำคุก จึงไม่เข้าข่ายกรณีตามมาตรา ๔๑ (๒) จึงสามารถเปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวเป็นความผิดทางพินัยได้ โดยไม่เข้าช้อยกเว้นตามมาตรา ๔๑ (๒)

ความเห็นของคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยที่เกี่ยวข้อง

ที่	ชื่อเรื่อง	เรื่องเสร็จ
๑	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง แนวทางการแก้ไขถ้อยคำของกฎหมายในบัญชีท้ายพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ และแนวทางการพิจารณากรณีที่ไม่ต้องเปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวเป็นความผิดทางพินัยตามมาตรา ๔๑	๘๙๖/๒๕๖๖
๒	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ ของกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน	๑๖๑๔/๒๕๖๖

๓๙

การเปลี่ยนความผิดอาญา ในข้อบัญญัติท้องถิ่น

มาตรา ๔๒ กำหนดหลักเกณฑ์การเปลี่ยนความผิดอาญาในข้อบัญญัติท้องถิ่น โดยให้เปลี่ยนอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเฉพาะในการกำหนดโทษปรับอาญาเป็นการปรับเป็นพินัยไม่เกินอัตราที่กำหนดสำหรับการกำหนดโทษปรับอาญา และให้เปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวเป็นความผิดทางพินัย และให้ถือว่าอัตราโทษปรับอาญาที่บัญญัติไว้ในข้อบัญญัติท้องถิ่นดังกล่าวเป็นอัตราค่าปรับเป็นพินัย โดยคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยได้วางแนวทางการแก้ไขถ้อยคำในบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องไว้ในเรื่องเสร็จที่ ๘๙๖/๒๕๖๖

ความเห็นของคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยที่เกี่ยวข้อง

ที่	ชื่อเรื่อง	เรื่องเสร็จ
๑	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง แนวทางการแก้ไขถ้อยคำของกฎหมายในบัญชีท้ายพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ และแนวทางการพิจารณากรณีที่ไม่ต้องเปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวเป็นความผิดทางพินัยตามมาตรา ๔๑	๘๙๖/๒๕๖๖

๔๐

การเปลี่ยนความผิด ที่มีโทษปรับทางปกครอง เป็นความผิดทางพินัย (บัญชี ๓)

มาตรา ๔๓ กำหนดให้เปลี่ยนความผิดที่มีโทษปรับทางปกครองเป็นความผิดทางพินัย ตามบัญชี ๓ ท้ายพระราชบัญญัติ จำนวน ๓ ฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. ๒๕๖๒ พระราชบัญญัติ เรือไทย พุทธศักราช ๒๕๕๑ และพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคม พ.ศ. ๒๕๖๒ เนื่องจากกฎหมาย ทั้งสามฉบับดังกล่าวกำหนดโทษปรับทางปกครอง โดยกรณีที่ผู้กระทำความผิดไม่ยินยอมชำระค่าปรับ ให้เสนอ ต่อศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีอาญาพิจารณาเพื่อออกคำสั่งบังคับคดีต่อไป ซึ่งเป็นหลักการเดียวกับมาตรการ ปรับเป็นพินัย จึงได้กำหนดให้เปลี่ยนโทษปรับทางปกครองตามกฎหมายดังกล่าวเป็นความผิดเป็นพินัย และให้ถือว่าอัตราโทษปรับทางปกครองที่บัญญัติไว้ในกฎหมายดังกล่าวเป็นอัตราค่าปรับเป็นพินัย ตามพระราชบัญญัตินี้ (เรื่องเสร็จที่ ๘๙๖/๒๕๖๖)

ความเห็นของคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยที่เกี่ยวข้อง

ที่	ชื่อเรื่อง	เรื่องเสร็จ
๑	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง แนวทางการแก้ไขถ้อยคำ ของกฎหมายในบัญชีท้ายพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ และแนวทางการพิจารณากรณีที่ไม่ต้องเปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับ สถานเดียวเป็นความผิดทางพินัยตามมาตรา ๔๑	๘๙๖/๒๕๖๖

๙๑

การดำเนินคดีอาญาที่ค้างอยู่ ขณะที่มีการเปลี่ยนความผิดเป็นพินัย

มาตรา ๔๕ กำหนดแนวทางการดำเนินคดีอาญาที่ค้างอยู่ ขณะที่มีการเปลี่ยนความผิดเป็นพินัย โดยแบ่งการพิจารณาตามขั้นตอนเป็น ๓ กรณี ดังนี้

๑. **ถ้าอยู่ในระหว่างการดำเนินการของผู้มีอำนาจเปรียบเทียบ** ให้ถือว่าผู้มีอำนาจเปรียบเทียบนั้นเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐตามพระราชบัญญัตินี้ และดำเนินการปรับเป็นพินัยไปตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อให้การดำเนินคดีมีความต่อเนื่องและรวดเร็ว เนื่องจากการเปรียบเทียบถือเป็นส่วนหนึ่งของการออกคำสั่งปรับโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบกฎหมายนั้น ทั้งนี้ หากผู้มีอำนาจเปรียบเทียบได้มีการดำเนินการใดๆ ไปบ้างแล้ว ย่อมถือว่าเป็นกรณีที่อยู่ระหว่างการดำเนินการของผู้มีอำนาจเปรียบเทียบแล้ว (เรื่องเสรีจที่ ๑๑๓๙/๒๕๖๓)

๒. **ถ้าอยู่ในระหว่างการดำเนินการของพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ** ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ แล้วแต่กรณี ส่งเรื่องไปให้เจ้าหน้าที่ของรัฐภายในสามสิบวันนับแต่วันที่เปลี่ยนเป็นความผิดทางพินัยเพื่อดำเนินการต่อไป เนื่องจากพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการไม่มีอำนาจปรับเป็นพินัย ประกอบกับการกำหนดให้ส่งเรื่องไปให้เจ้าหน้าที่ของรัฐปรับเป็นพินัยอาจจะทำให้คดียุติลงโดยเร็ว เนื่องจากในการปรับเป็นพินัยมีช่องทางให้ผู้กระทำความผิดมีโอกาสผ่อนชำระค่าปรับ หรือขอทำงานบริการสังคมแทนค่าปรับได้ และผู้กระทำความผิดจะไม่ต้องเข้าสู่กระบวนการดำเนินคดีอาญาอีกต่อไป

๓. **ถ้าอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาล** ให้ศาลพิจารณาปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัตินี้ โดยกระบวนการพิจารณาคดีของศาลในคดีความผิดทางพินัยเป็นไปตามข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีความผิดทางพินัย พ.ศ. ๒๕๖๖

กรณีตัวอย่างเช่น หากเจ้าพนักงานจราจรได้ออกใบสั่งให้แก่ผู้ขับขี่ที่ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการจราจรทางบกหรือตามกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องแล้ว แต่ผู้กระทำความผิดดังกล่าวยังมิได้ชำระค่าปรับก่อนวันที่บรรดาความผิดอาญาตามกฎหมายดังกล่าวได้ถูกเปลี่ยนเป็นความผิดทางพินัย ย่อมถือว่ายังอยู่ในระหว่างการดำเนินการของผู้มีอำนาจเปรียบเทียบ ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบสามารถออกคำสั่งปรับเป็นพินัยต่อไปได้ตามมาตรา ๔๕ (๑) แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ สำหรับในกรณีพนักงานสอบสวน หากรัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายยังมีได้ประกาศกำหนดให้พนักงานสอบสวนเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย และคดีอยู่ในระหว่างการดำเนินการของพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการจะต้องส่งสำนวนกลับไปยังเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยต่อไปตามมาตรา ๔๕ (๒) แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ แต่หากมีการประกาศกำหนดให้พนักงานสอบสวนเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐตามกฎหมายดังกล่าวแล้ว พนักงานสอบสวนย่อมสามารถออกคำสั่งปรับเป็นพินัยต่อไปได้ (เรื่องเสรีจที่ ๑๔๖๔/๒๕๖๖)

ความเห็นของคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยที่เกี่ยวข้อง

ที่	ชื่อเรื่อง	เรื่องเสร็จ
๑	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การดำเนินการตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติการจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒	๑๔๖๔/๒๕๖๖
๒	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติการชุดดินและถมดิน พ.ศ. ๒๕๔๓	๑๑๓๙/๒๕๖๓

ภาคผนวก

๑. พระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕
๒. กฎกระทรวงการแสวงหาข้อเท็จจริง การรวบรวมพยานหลักฐาน และการชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหา พ.ศ. ๒๕๖๖
๓. กฎกระทรวงการชำระค่าปรับเป็นพินัยผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๖
๔. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๖
๕. รวมความเห็นของคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยที่เกี่ยวข้อง

ภาคผนวก

พระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕

พระราชบัญญัติ

ว่าด้วยการปรับเป็นพินัย

พ.ศ. ๒๕๖๕

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ

พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๕

เป็นปีที่ ๗ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว
มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติว่ารัฐพึงกำหนดโทษอาญาเฉพาะความผิดร้ายแรง กรณีจึงเป็นการสมควรกำหนดให้การกระทำความผิดในลักษณะที่เป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายในกรณีที่ไม่ใช่ความผิดร้ายแรงและโดยสภาพไม่กระทบต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนอย่างร้ายแรง หรือไม่มีผลกระทบต่อส่วนรวมอย่างกว้างขวางเป็นความผิดทางพินัย โดยไม่ถือเป็นการผิดอาญา และให้กำหนดค่าปรับเป็นพินัยสำหรับผู้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม โดยไม่ถือเป็นการโทษอาญา

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดสองร้อยสี่สิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป เว้นแต่บทบัญญัติแห่งมาตรา ๓๗ และมาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“ปรับเป็นพินัย” หมายความว่า สั่งให้ผู้กระทำความผิดทางพินัยต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยไม่เกินที่กฎหมายกำหนด

“ความผิดทางพินัย” หมายความว่า การกระทำหรืองดเว้นการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย และกฎหมายนั้นบัญญัติให้ต้องชำระค่าปรับเป็นพินัย

“เจ้าหน้าที่ของรัฐ” หมายความว่า พนักงานเจ้าหน้าที่ เจ้าพนักงาน นายทะเบียน คณะบุคคล และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เรียกชื่ออย่างอื่น บรรดาที่กฎหมายบัญญัติให้มีอำนาจปรับเป็นพินัย หรือที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดให้เป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๑๔

มาตรา ๔ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และมีอำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑

บททั่วไป

มาตรา ๕ การปรับเป็นพินัยตามกฎหมายทั้งปวง ให้ดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ โดยไม่ให้ถือว่าการปรับเป็นพินัยหรือคำสั่งปรับเป็นพินัยเป็นการกระทำทางปกครองหรือคำสั่งทางปกครอง

การปรับเป็นพินัยไม่เป็นโทษอาญา

มาตรา ๖ ในกรณีพระราชบัญญัตินี้มิได้กำหนดไว้เป็นประการอื่น การใดที่กำหนดให้แจ้ง ยื่น หรือส่งหนังสือหรือเอกสารให้บุคคลใดเป็นการเฉพาะ ถ้าได้แจ้ง ยื่น หรือส่งหนังสือหรือเอกสารให้บุคคลนั้น ณ ภูมิลำเนาหรือที่อยู่ที่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร ให้ถือว่าได้แจ้ง ยื่น หรือส่งโดยชอบด้วยพระราชบัญญัตินี้แล้ว

ในกรณีปรากฏต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐว่าผู้กระทำความผิดทางพินัยไม่สามารถพูดหรือได้ยิน หรือสื่อความหมายได้ ให้แจ้งหนังสือหรือเอกสารในรูปแบบที่ผู้กระทำความผิดทางพินัยสามารถเข้าใจได้ หรือจะแจ้งให้ผู้กระทำความผิดทางพินัยทราบด้วยการสื่อความหมายโดยวิธีอื่นก็ได้

ในกระบวนการพิจารณาความผิดทางพินัย หากผู้ถูกกล่าวหา หรือพยานไม่สามารถพูดหรือได้ยิน หรือสื่อความหมายได้ ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐ พนักงานอัยการ หรือศาล จัดล่ามภาษามือให้หรือจัดให้ถาม ตอบ หรือสื่อความหมายโดยวิธีอื่นที่เห็นสมควร

มาตรา ๗ ผู้ใดกระทำความผิดทางพินัยต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยตามจำนวนเงินที่เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือศาลกำหนดตามวิธีการที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งต้องไม่เกินจำนวนสูงสุดที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยนั้นบัญญัติไว้ เว้นแต่พระราชบัญญัตินี้จะบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น

มาตรา ๘ ให้นำบทบัญญัติในภาค ๑ บทบัญญัติทั่วไป ลักษณะ ๑ บทบัญญัติที่ใช้แก้ความผิดทั่วไป เฉพาะหมวด ๒ การใช้กฎหมายอาญา หมวด ๔ ความรับผิดในทางอาญา หมวด ๕ การพยายามกระทำความผิด และหมวด ๖ ตัวการและผู้สนับสนุน แห่งประมวลกฎหมายอาญา มาใช้บังคับแก่การปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัตินี้ด้วยโดยอนุโลม เว้นแต่พระราชบัญญัตินี้จะบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ให้เป็นไปโดยเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีจะวางระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัย รวมทั้งระยะเวลาในการดำเนินการ เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งต่อพระราชบัญญัตินี้ก็ได้ ระเบียบดังกล่าวเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

มาตรา ๙ ในการกำหนดค่าปรับเป็นพินัย ให้พิจารณาให้เหมาะสมกับข้อเท็จจริงดังต่อไปนี้

(๑) ระดับความรุนแรงของผลกระทบที่เกิดขึ้นแก่ชุมชนหรือสังคมจากการกระทำความผิดทางพินัย และพฤติการณ์อื่นอันเกี่ยวกับสภาพความผิดทางพินัย

(๒) ความรู้ผิดชอบ อายุ ประวัติ ความประพฤติ สติปัญญา การศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ สิ่งแวดล้อม การกระทำความผิดซ้ำ และสิ่งอื่นทั้งปวงเกี่ยวกับผู้กระทำความผิดทางพินัย

(๓) ผลประโยชน์ที่ผู้กระทำความผิดทางพินัยหรือบุคคลอื่นได้รับจากการกระทำความผิดทางพินัย

(๔) สถานะทางเศรษฐกิจของผู้กระทำความผิดทางพินัย

ในการชำระค่าปรับเป็นพินัย ถ้าผู้กระทำความผิดทางพินัยร้องขอ และเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือศาลเห็นว่าผู้กระทำความผิดไม่อาจชำระค่าปรับในคราวเดียวได้ เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือศาลจะให้ผ่อนชำระก็ได้ และในกรณีเช่นนั้นหากผู้กระทำความผิดทางพินัยผิดนัดงวดหนึ่งงวดใดโดยไม่มีเหตุอันสมควรให้การผ่อนชำระเป็นอันยกเลิกและผู้กระทำความผิดต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยที่ยังค้างชำระอยู่ให้ครบถ้วนภายในเวลาที่เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือศาลกำหนด หากไม่ชำระค่าปรับเป็นพินัยภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๒๓ หรือมาตรา ๓๐ แล้วแต่กรณี

รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยจะวางระเบียบเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์การกำหนดค่าปรับเป็นพินัยตามวรรคหนึ่งและการผ่อนชำระตามวรรคสองเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งต่อพระราชบัญญัตินี้และระเบียบของนายกรัฐมนตรีตามมาตรา ๘ วรรคสอง ก็ได้

มาตรา ๑๐ ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดทางพินัยผู้ใดเป็นบุคคลธรรมดา และกระทำความผิดทางพินัยเพราะเหตุแห่งความยากจนเหลือทนทานหรือเพราะความจำเป็นอย่างแสนสาหัสในการดำรงชีวิต ผู้นั้นอาจยื่นคำร้องเพื่อให้กำหนดค่าปรับเป็นพินัยต่ำกว่าที่กฎหมายบัญญัติไว้ หรือขอทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับเป็นพินัยได้

ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดทางพินัยผู้ใดเป็นบุคคลธรรมดา และไม่มีเงินชำระค่าปรับเป็นพินัย ผู้นั้นอาจยื่นคำร้องโดยแสดงเหตุผลอันสมควรเพื่อขอทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับเป็นพินัยได้

การยื่นคำร้องตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ถ้าเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นผู้สั่งปรับเป็นพินัย และผู้นั้นไม่ได้แย้งคำสั่งของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ให้ยื่นต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ และให้เจ้าหน้าที่ของรัฐดำเนินการยื่นคำร้องต่อศาลที่มีเขตอำนาจเพื่อพิจารณามีคำสั่งต่อไป ถ้าคดีอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาล การยื่นคำร้องให้ยื่นต่อศาลที่พิจารณาคดีนั้น ในกรณีที่ศาลเห็นว่าผู้นั้นกระทำความผิดทางพินัยเพราะเหตุแห่งความยากจนเหลือทนทานหรือเพราะความจำเป็นอย่างแสนสาหัสในการดำรงชีวิต ศาลจะกำหนดค่าปรับเป็นพินัยต่ำกว่าที่กฎหมายบัญญัติไว้หรือจะว่ากล่าวตักเตือนโดยไม่ปรับเป็นพินัย หรือหากผู้นั้นยินยอม จะมีคำสั่งให้ผู้นั้นทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับเป็นพินัยก็ได้ หรือในกรณีที่ศาลเห็นว่าผู้นั้นไม่มีเงินชำระค่าปรับ จะมีคำสั่งให้ผู้นั้นทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับเป็นพินัยก็ได้ หากผู้นั้นยินยอม

ในกรณีที่ความปรากฏต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐว่ามีกรณีตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง และผู้กระทำความผิดทางพินัยยินยอม ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยื่นคำร้องเพื่อให้ศาลพิจารณามีคำสั่งตามวรรคสาม

ในกรณีที่ความปรากฏต่อศาลในขณะที่พิพากษาว่ามีกรณีตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ศาลมีอำนาจสั่งตามวรรคสามได้แม้ผู้กระทำความผิดจะมีได้ยื่นคำร้องก็ตาม

ให้นำความในมาตรา ๓๐/๑ แห่งประมวลกฎหมายอาญา มาใช้บังคับแก่การสั่งของศาล ตามมาตรานี้ด้วยโดยอนุโลม

หากผู้กระทำความผิดทางพินัยฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งหรือเงื่อนไขที่ศาลกำหนดในการทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์ ศาลจะเพิกถอนคำสั่ง และออกหมายบังคับคดีเพื่อยึดทรัพย์สินหรืออายัดสิทธิเรียกร้องในทรัพย์สินของผู้นั้นเพื่อชำระค่าปรับเป็นพินัยก็ได้ โดยให้หักจำนวนวันที่ทำงานมาแล้วออกจากค่าปรับเป็นพินัย

คำสั่งของศาลตามมาตรานี้ให้เป็นที่สุด

มาตรา ๑๑ ในคดีความผิดทางพินัย ถ้ามิได้มีคำสั่งปรับเป็นพินัยหรือฟ้องภายในกำหนดสองปีนับแต่วันกระทำความผิด เป็นอันขาดอายุความ เว้นแต่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัย จะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

มาตรา ๑๒ เมื่อได้มีคำสั่งหรือคำพิพากษาอันเป็นที่สุดให้ผู้ใดชำระค่าปรับเป็นพินัย ถ้าผู้นั้นมิได้ชำระหรือชำระค่าปรับเป็นพินัยแล้วแต่ยังไม่ครบถ้วน และเกินห้าปีนับแต่วันที่มิได้มีคำสั่งหรือคำพิพากษาดังกล่าว จะบังคับตามคำสั่งหรือคำพิพากษาต่อผู้นั้นมิได้

ความในวรรคหนึ่งไม่ใช้บังคับแก่การขายทอดตลาดหรือจำหน่ายโดยวิธีอื่นซึ่งทรัพย์สินหรือสิทธิเรียกร้องที่ถูกยึดหรืออายัดไว้ภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง

มาตรา ๑๓ ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้สั่งปรับเป็นพินัยรายงานการสั่งปรับเป็นพินัยให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่ตนสังกัดทราบ และให้หน่วยงานของรัฐจัดทำสรุปผลการปรับเป็นพินัยของหน่วยงานนั้นแล้วเปิดเผยผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้ประชาชนทราบเป็นประจำทุกปี

หมวด ๒

กระบวนการพิจารณาคดีความผิดทางพินัย

มาตรา ๑๔ เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดจะมีอำนาจปรับเป็นพินัยตามกฎหมายใด ให้เป็นไปตามที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยนั้นบัญญัติไว้ ในกรณีที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยมิได้บัญญัติไว้ ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายนั้นประกาศกำหนด

ในการกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐให้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามวรรคหนึ่ง รัฐมนตรีจะกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐอื่นใดที่มีใช้เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งรับผิดชอบในการปฏิบัติตามกฎหมายนั้นเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยมิได้ เว้นแต่เป็นกรณีตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๗ วรรคสาม และถ้าค่าปรับเป็นพินัยที่กฎหมายบัญญัติไว้มีอัตราอย่างสูงไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท จะกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐคนเดียวเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยก็ได้ แต่ถ้าค่าปรับเป็นพินัยที่กฎหมายบัญญัติไว้มีอัตราอย่างสูงเกินหนึ่งหมื่นบาท ต้องกำหนดให้การปรับเป็นพินัยกระทำเป็นองค์คณะประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่น้อยกว่าสามคน

มาตรา ๑๕ การกระทำใดอันเป็นกรรมเดียวเป็นความผิดทางพินัยหลายบท ให้ใช้กฎหมายบทที่กำหนดค่าปรับเป็นพินัยสูงสุดในการปรับผู้กระทำความผิดทางพินัย

ก่อนที่ผู้กระทำความผิดทางพินัยจะชำระค่าปรับเป็นพินัย หากความปรากฏต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐว่าการกระทำนั้นเป็นความผิดทางพินัยตามกฎหมายอื่นที่กำหนดค่าปรับเป็นพินัยสูงกว่าด้วย ให้ระงับการรับชำระค่าปรับเป็นพินัยและส่งสำนวนให้เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจปรับเป็นพินัยสำหรับความผิดที่กฎหมายกำหนดค่าปรับเป็นพินัยสูงกว่า เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามวรรคหนึ่งต่อไป

ในกรณีที่ได้มีคำสั่งปรับเป็นพินัยและชำระค่าปรับไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนในความผิดทางพินัยบทใดบทหนึ่งแล้วไม่ว่าจะเป็นบทที่กำหนดค่าปรับเป็นพินัยสูงสุดหรือไม่ ให้ความผิดทางพินัยสำหรับการกระทำความผิดในบทอื่นเป็นอันยุติ

มาตรา ๑๖ การกระทำใดอันเป็นกรรมเดียวเป็นทั้งความผิดทางพินัยและความผิดอาญา ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ถ้าความผิดอาญานั้นไม่อาจเปรียบเทียบได้ ให้ระงับการดำเนินการปรับเป็นพินัยและแจ้งพนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินคดีอาญาต่อไป

(๒) ในกรณีตาม (๑) ถ้าเจ้าหน้าที่ของรัฐได้ปรับเป็นพินัยไปก่อนแล้ว การปรับเป็นพินัยดังกล่าวไม่เป็นการตัดอำนาจของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการที่จะดำเนินคดีอาญา และในกรณีที่ศาลในคดีอาญามีคำพิพากษาถึงที่สุดลงโทษอาญาแก่ผู้กระทำความผิด ให้ความผิดทางพินัยเป็นอันยุติและให้ศาลในคดีอาญาสั่งคืนค่าปรับเป็นพินัยที่ได้ชำระแล้วให้แก่ผู้กระทำความผิด ในกรณีที่

ศาลในคดีอาญาพิพากษาลงโทษปรับไม่ว่าจะลงโทษจำคุกด้วยหรือไม่ก็ตาม ให้ศาลในคดีอาญาสั่งให้นำค่าปรับเป็นพินัยที่ชำระแล้วมาหักกลบกับโทษปรับ หากยังมีจำนวนเงินค่าปรับเป็นพินัยที่ชำระแล้วเหลืออยู่ ให้ศาลในคดีอาญาสั่งให้คืนเงินที่เหลือนั้นให้แก่ผู้กระทำความผิดด้วย

(๓) ถ้าความผิดอาญานั้นเปรียบเทียบได้ และผู้กระทำความผิดได้ชำระค่าปรับเป็นพินัยหรือทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับเป็นพินัยตามคำสั่งของศาลแล้ว ให้คดีอาญานั้นเป็นอันเลิกกัน แต่ไม่ตัดสิทธิผู้เสียหายที่จะเรียกค่าเสียหายจากการกระทำของผู้กระทำความผิดนั้น

(๔) ถ้าความผิดอาญานั้นเปรียบเทียบได้ และได้มีการชำระค่าปรับตามที่เปรียบเทียบแล้ว ให้ความผิดทางพินัยนั้นเป็นอันยุติ

มาตรา ๑๗ ผู้ใดกระทำความผิดทางพินัยอันเป็นความผิดหลายกรรมต่างกัน ให้ปรับเป็นพินัยผู้นั้นทุกกรรมเป็นกระทงความผิดไป

ภายใต้บังคับวรรคสาม ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นผู้ดำเนินการปรับเป็นพินัย และความผิดทางพินัยตามวรรคหนึ่งอยู่ในอำนาจของเจ้าหน้าที่ของรัฐต่างหน่วยงานกัน ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐปรับเป็นพินัยในความผิดที่อยู่ในอำนาจของตน และแจ้งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีอำนาจพิจารณาในความผิดทางพินัยอื่นทราบเพื่อดำเนินการต่อไปด้วย

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการปรับเป็นพินัยตามวรรคหนึ่ง นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีจะวางระเบียบกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องร่วมกันหรือทำแทนกันในการดำเนินการปรับเป็นพินัยก็ได้ ระเบียบดังกล่าวเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

มาตรา ๑๘ เมื่อปรากฏต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐว่าผู้ใดกระทำความผิดอันเป็นความผิดหลายกรรมต่างกัน และบางกรรมเป็นความผิดทางพินัย บางกรรมเป็นความผิดอาญา ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐปรับเป็นพินัยในกรรมที่เป็นความผิดทางพินัย และแจ้งให้พนักงานสอบสวนที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาดำเนินคดีอาญาสำหรับกรรมที่เป็นความผิดอาญาต่อไป

ในการสืบสวนและสอบสวนการกระทำความผิดอาญา หากพบว่ามีการกระทำความผิดทางพินัยรวมอยู่ด้วย ให้พนักงานสอบสวนแจ้งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องพิจารณาดำเนินการปรับเป็นพินัย

มาตรา ๑๙ เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยหรือมีการกล่าวหาหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐพบเห็นว่ามี การกระทำความผิดทางพินัยไม่ว่าความผิดนั้นจะเกิดขึ้นในท้องที่ใด ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐาน และต้องให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหาได้ชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหา นั้นตามสมควร ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๒๐ เมื่อดำเนินการตามมาตรา ๑๙ แล้ว และเจ้าหน้าที่ของรัฐมีพยานหลักฐานเพียงพอว่าผู้ใดกระทำความผิดทางพินัย ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีคำสั่งปรับเป็นพินัยและส่งคำสั่งให้ผู้นั้นทราบทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับไปยังที่อยู่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรของผู้ถูกกล่าวหาหรือตามที่ได้แจ้งไว้ต่อหน่วยงานของรัฐ และให้ถือว่าผู้นั้นได้รับแจ้งตั้งแต่วันครบสิบห้าวันนับแต่วันที่ปรากฏในทะเบียนตอบรับ

มาตรา ๒๑ คำสั่งปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๒๐ ให้ทำเป็นหนังสือโดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

(๑) ข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับการกระทำอันเป็นความผิดทางพินัย

(๒) อัตราค่าปรับเป็นพินัยที่กฎหมายบัญญัติ และจำนวนค่าปรับเป็นพินัยที่เจ้าหน้าที่ของรัฐกำหนดให้ต้องชำระ

(๓) ระยะเวลาที่ต้องชำระซึ่งต้องไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน แต่ไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง

(๔) กระบวนการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องดำเนินการต่อไป ถ้าผู้ถูกกล่าวหาปฏิเสธข้อกล่าวหาหรือไม่ชำระค่าปรับเป็นพินัยภายในระยะเวลาที่กำหนด

(๕) สิทธิในการขอผ่อนชำระตามมาตรา ๙ วรรคสอง หรือการยื่นคำร้องขอต่อศาลตามมาตรา ๑๐

(๖) รายละเอียดอื่นใดที่เห็นสมควรอันจะทำให้ผู้ถูกกล่าวหาเข้าใจสภาพแห่งการกระทำความผิดหรือที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ถูกกล่าวหา

มาตรา ๒๒ ความในมาตรา ๑๙ มาตรา ๒๐ และมาตรา ๒๑ ไม่ใช่บังคับแก่การดำเนินการเกี่ยวกับความผิดทางพินัยที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยได้บัญญัติวิธีดำเนินการไว้เป็นการเฉพาะหรือแตกต่างไปจากบทบัญญัติแห่งมาตราดังกล่าว

มาตรา ๒๓ ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาตามมาตรา ๒๐ ปฏิเสธข้อกล่าวหา หรือไม่ชำระค่าปรับเป็นพินัยภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐสรุปข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย พยานหลักฐาน

และส่งสำนวนให้พนักงานอัยการเพื่อดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลต่อไป เว้นแต่ในกรณีที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยได้บัญญัติให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีอำนาจดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลได้เอง เจ้าหน้าที่ของรัฐอาจดำเนินการฟ้องคดีโดยไม่ต้องส่งให้พนักงานอัยการ

มาตรา ๒๔ ในกรณีที่พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาพบการกระทำความผิดทางพินัย ให้มีหน้าที่แจ้งให้หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบกฎหมายนั้น ๆ เพื่อพิจารณาดำเนินการปรับเป็นพินัยต่อไป เว้นแต่เป็นความผิดทางพินัยที่พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจดังกล่าวเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐตามพระราชบัญญัตินี้ ในกรณีเช่นนั้นให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ในฐานะเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ

มาตรา ๒๕ เมื่อพนักงานอัยการได้รับสำนวนคดีความผิดทางพินัยจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ หากพนักงานอัยการเห็นควรสั่งฟ้อง ให้ดำเนินการเพื่อฟ้องคดีต่อศาล โดยจะมีหรือไม่มีตัวผู้ถูกกล่าวหาไปศาลก็ได้

ในกรณีพนักงานอัยการสั่งไม่ฟ้อง ให้แจ้งหัวหน้าหน่วยงานของรัฐทราบพร้อมทั้งเหตุผล หากหัวหน้าหน่วยงานของรัฐไม่เห็นด้วยกับคำสั่งของพนักงานอัยการ ให้ทำความเข้าใจแย้งเสนอไปยังผู้ดำรงตำแหน่งเหนือพนักงานอัยการที่มีคำสั่งเพื่อชี้ขาด เมื่อมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีแล้วให้พนักงานอัยการแจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบเป็นหนังสือด้วย

ในการพิจารณาสำนวน พนักงานอัยการมีอำนาจแสวงหาข้อเท็จจริงเพิ่มเติม รวมทั้งมีหนังสือเรียกบุคคลมาให้ถ้อยคำได้ตามที่เห็นสมควร หรือจะสั่งเป็นหนังสือให้เจ้าหน้าที่ของรัฐดำเนินการก็ได้

เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานอัยการตามพระราชบัญญัตินี้ และการกำหนดผู้มีอำนาจชี้ขาดความเห็นแย้ง ให้อัยการสูงสุดออกระเบียบให้พนักงานอัยการปฏิบัติได้ และเพื่อประโยชน์ในการประสานและร่วมมือกันในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้และไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ประชาชนรวมทั้งสอดคล้องกับเขตอำนาจของพนักงานอัยการ อัยการสูงสุดจะมีหนังสือแจ้งให้หน่วยงานของรัฐทราบถึงแนวปฏิบัติในการส่งเรื่องให้พนักงานอัยการในแต่ละท้องที่ก็ได้

มาตรา ๒๖ ในการพิจารณาสำนวนคดีความผิดทางพินัย หากพนักงานอัยการเห็นว่า เป็นความผิดทางอาญาหรือมีการกระทำความผิดทางอาญารวมอยู่ด้วย ให้พนักงานอัยการแจ้งให้พนักงานสอบสวนเพื่อพิจารณาดำเนินคดีอาญาต่อไป

ในการพิจารณาสำนวนคดีความผิดทางอาญา หากพนักงานอัยการเห็นว่าเป็นความผิดทางพินัย หรือมีการกระทำความผิดทางพินัยรวมอยู่ด้วย ให้พนักงานอัยการแจ้งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้อง พิจารณาดำเนินการปรับเป็นพินัยต่อไป

มาตรา ๒๗ ถ้าผู้กระทำความผิดทางพินัยชำระค่าปรับเป็นพินัยครบถ้วนตามจำนวนที่ เจ้าหน้าที่ของรัฐกำหนดก่อนฟ้องคดีต่อศาล ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือพนักงานอัยการ แล้วแต่กรณี ยุติการดำเนินการฟ้องคดี หรือถ้าได้มีการฟ้องคดีต่อศาลแล้ว ก่อนศาลมีคำพิพากษา ให้ศาลสั่งจำหน่ายคดี

มาตรา ๒๘ ให้ศาลแขวง ศาลจังหวัด ศาลอาญาที่มีเขตอำนาจ หรือศาลชำนาญพิเศษ ทั้งนี้ ตามกฎหมายว่าด้วยกรณนั้น เป็นศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีความผิดทางพินัย

วิธีพิจารณาคดีความผิดทางพินัยให้เป็นไปตามข้อบังคับของประธานศาลฎีกาโดยความเห็นชอบ ของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา

ข้อบังคับตามวรรคสองต้องคำนึงถึงความสะดวก รวดเร็ว เป็นธรรม และไม่เป็นภาระ แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องจนเกินสมควร และจะกำหนดให้ศาลพิจารณาลับหลังจำเลยก็ได้ แต่ไม่ว่ากรณีจะเป็น ประการใด จำเลยมีสิทธิแต่งตั้งทนายความหรือบุคคลอื่นซึ่งมีคุณสมบัติตามที่กำหนดในข้อบังคับให้มา ต่อสู้คดีแทนได้ โดยมีให้ถือว่าเป็นการพิจารณาลับหลังจำเลย และในการส่งเอกสารให้กำหนด ให้สามารถส่งทางอิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศอื่นที่เหมาะสมได้ด้วย ในกรณีสมควร จะกำหนดค่าฤชาธรรมเนียมในการบังคับคดีไว้ด้วยก็ได้ ข้อบังคับดังกล่าวเมื่อได้ประกาศ ในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

มาตรา ๒๙ เมื่อความผิดทางพินัยเกิดขึ้น อ้างหรือเชื่อว่าเกิดขึ้นในเขตอำนาจของศาลใด ให้ฟ้องที่ศาลนั้น แต่ถ้าความผิดทางพินัยเกิดขึ้นในหลายท้องที่ ให้ฟ้องต่อศาลที่มีเขตอำนาจในท้องที่ใด ท้องที่หนึ่งได้

ในกรณีที่ไม่ปรากฏชัดว่าความผิดทางพินัยเกิดขึ้นในท้องที่ใด ให้ฟ้องต่อศาลที่ผู้กระทำความผิด มีที่อยู่ แต่ถ้าไม่ทราบที่อยู่ของผู้กระทำความผิด ให้ถือที่อยู่ที่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียน ตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร หากมีผู้กระทำความผิดหลายคน ให้ฟ้องต่อศาลที่ผู้กระทำ ความผิดคนใดคนหนึ่งมีที่อยู่

มาตรา ๓๐ ผู้ใดต้องคำพิพากษาให้ชำระค่าปรับเป็นพินัย ไม่ชำระค่าปรับภายในเวลาที่ศาลกำหนด ให้ศาลมีอำนาจออกหมายบังคับคดีเพื่อยึดทรัพย์สินหรืออายัดสิทธิเรียกร้องในทรัพย์สินของผู้นั้นเพื่อชำระค่าปรับเป็นพินัย

มาตรา ๓๑ ให้นำความในมาตรา ๒๙/๑ วรรคสองและวรรคสาม แห่งประมวลกฎหมายอาญา มาใช้บังคับแก่การบังคับคดีตามคำสั่งศาลตามมาตรา ๑๐ และมาตรา ๓๐ ด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๓๒ ห้ามมิให้อุทธรณ์คำพิพากษาของศาลในปัญหาข้อเท็จจริงและจำนวนค่าปรับเป็นพินัย

ผู้กระทำความผิดทางพินัยมีสิทธิอุทธรณ์ปัญหาข้อกฎหมายตามเงื่อนไขที่กำหนดในข้อบังคับที่ออกตามมาตรา ๒๘ เงื่อนไขดังกล่าวต้องคำนึงถึงความเป็นธรรมต่อผู้อุทธรณ์และสังคมโดยรวมในการรับภาระค่าใช้จ่ายประกอบกัน

คำพิพากษาของศาลชั้นอุทธรณ์ให้เป็นที่สุด

มาตรา ๓๓ คดีความผิดทางพินัยเป็นอันยุติ ด้วยเหตุดังต่อไปนี้

(๑) เมื่อมีการชำระค่าปรับเป็นพินัยหรือทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับเป็นพินัยครบถ้วนแล้ว

(๒) โดยความตายของผู้กระทำความผิดทางพินัย

(๓) เมื่อมีการเปรียบเทียบความผิดอาญาตามมาตรา ๑๖ (๔)

(๔) เมื่อคดีขาดอายุความตามมาตรา ๑๑ หรือพ้นกำหนดเวลาตามมาตรา ๑๒ แล้วแต่กรณี

มาตรา ๓๔ ห้ามมิให้หน่วยงานของรัฐบันทึกการกระทำความผิดทางพินัยของบุคคลใดรวมไว้ในบันทึกประวัติอาชญากรรม หรือในฐานะเป็นประวัติอาชญากรรม

มาตรา ๓๕ เพื่อประโยชน์ในการอำนวยความสะดวกในการชำระค่าปรับเป็นพินัย จะกำหนดให้ชำระผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวงก็ได้

มาตรา ๓๖ ค่าปรับเป็นพินัยให้นำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน เว้นแต่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยหรือกฎหมายอื่นจะบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น

มาตรา ๓๗ เมื่อพระราชบัญญัตินี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ผู้มีหน้าที่และอำนาจในการออกกฎกระทรวง ระเบียบ ข้อบังคับ หรือประกาศตามมาตรา ๘ วรรคสอง มาตรา ๙ วรรคสาม มาตรา ๑๔ วรรคหนึ่ง มาตรา ๑๗ วรรคสาม มาตรา ๑๙ มาตรา ๒๕ วรรคสี่ มาตรา ๒๘ วรรคสอง และมาตรา ๓๕ ดำเนินการออกกฎกระทรวง ระเบียบ ข้อบังคับ หรือประกาศ แล้วแต่กรณี ให้แล้วเสร็จ และประกาศในราชกิจจานุเบกษาก่อนวันพ้นกำหนดสองร้อยสี่สิบวัน นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา แต่กฎกระทรวง ระเบียบ ข้อบังคับ และประกาศดังกล่าวต้องไม่ใช้บังคับก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๓๘ ในวาระเริ่มแรกให้นายกรัฐมนตรีแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งมีจำนวนตามที่เห็นสมควร เพื่อให้คำแนะนำและคำปรึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ รวมทั้งการเสนอแนะการออกกฎกระทรวง และระเบียบ ตามมาตรา ๘ วรรคสอง และมาตรา ๑๗ วรรคสาม โดยให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ทำหน้าที่หน่วยธุรการของคณะกรรมการดังกล่าว และให้เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกาแต่งตั้งข้าราชการของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเป็นเลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการ

เมื่อครบห้าปีหลังจากที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาประเมินความจำเป็นในการให้มีคณะกรรมการตามวรรคหนึ่งปฏิบัติหน้าที่ต่อไป เสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาอนุมัติ โดยในกรณีมีความจำเป็นต้องมีคณะกรรมการต่อไปให้เสนอแนะหน่วยงานที่จะทำหน้าที่หน่วยธุรการของคณะกรรมการต่อไปด้วย ในกรณีที่เห็นว่าไม่มีความจำเป็นที่จะต้องมีคณะกรรมการดังกล่าวต่อไป และคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบด้วย ให้คณะกรรมการดังกล่าวสิ้นสุดลงนับแต่วันที่คณะรัฐมนตรีมีมติหรือวันที่คณะรัฐมนตรีกำหนด แล้วแต่กรณี

ในกรณีที่เห็นควรมีคณะกรรมการตามวรรคหนึ่งต่อไป คณะรัฐมนตรีจะกำหนดให้มีคณะกรรมการเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไปเป็นคราว ๆ หรือตลอดไปก็ได้ ในกรณีเช่นนั้น การแต่งตั้งและวาระการดำรงตำแหน่งให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๓๙ เมื่อพ้นกำหนดสามร้อยหกสิบห้าวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ให้เปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวตามกฎหมายในบัญชี ๑ ท้ายพระราชบัญญัตินี้ เป็นความผิดทางพินัยตามพระราชบัญญัตินี้ และให้ถือว่าอัตราโทษปรับอาญาที่บัญญัติไว้ในกฎหมายดังกล่าว เป็นอัตราค่าปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔๐ บรรดาความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวตามกฎหมายในบัญชี ๒ ท้ายพระราชบัญญัตินี้ จะเปลี่ยนเป็นความผิดทางพินัยก็ได้ โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

ก่อนตราพระราชกฤษฎีกาตามวรรคหนึ่ง ให้คณะรัฐมนตรีเสนอร่างพระราชกฤษฎีกานั้น ให้สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาเป็นเวลาไม่น้อยกว่าหกสิบวัน เมื่อพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวแล้ว หากสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาได้มีมติไม่เห็นชอบ ให้นำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงตราพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวต่อไป

การตราพระราชกฤษฎีกาตามวรรคหนึ่งจะเปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียว เป็นความผิดทางพินัยตามกฎหมายที่ระบุไว้ในบัญชีบางมาตราหรือทุกมาตรา โดยจะกำหนดเงื่อนไข ในการเปลี่ยนไว้ด้วยหรือไม่ก็ได้

มาตรา ๔๑ ความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวตามกฎหมายในบัญชี ๑ และบัญชี ๒ ท้ายพระราชบัญญัตินี้ ไม่รวมถึง

(๑) ความผิดที่มีโทษจำคุกหรือโทษที่สูงกว่าสำหรับกรณีที่บุคคลธรรมดาเป็นผู้กระทำความผิด แต่มีโทษปรับสถานเดียวสำหรับกรณีที่นิติบุคคลเป็นผู้กระทำความผิดเดียวกันนั้น

(๒) ความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียวแต่มีเงื่อนไขไว้เป็นการเฉพาะให้รับโทษสูงกว่าโทษปรับ เมื่อกระทำความผิดอีกหรือเมื่อมีเหตุอื่นตามที่กฎหมายกำหนดด้วย

มาตรา ๔๒ ในกรณีที่มีกฎหมายบัญญัติให้อำนาจองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นออกข้อบัญญัติ ท้องถิ่นกำหนดโทษจำคุกหรือโทษปรับอาญาสำหรับผู้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามข้อบัญญัติท้องถิ่นได้ไม่เกิน ที่กฎหมายนั้นกำหนด เมื่อพ้นกำหนดสามร้อยหกสิบห้าวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ประกาศ ในราชกิจจานุเบกษา ให้เปลี่ยนอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเฉพาะในการกำหนดโทษปรับอาญา เป็นการปรับเป็นพินัยไม่เกินอัตราที่กำหนดสำหรับการกำหนดโทษปรับอาญา

บรรดาข้อบัญญัติท้องถิ่นที่ยังใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันพ้นกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง ถ้าได้ กำหนดความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียว ให้เปลี่ยนความผิดอาญานั้นเป็นความผิดทางพินัย และ ให้ถือว่าอัตราโทษปรับอาญาที่บัญญัติไว้ในข้อบัญญัติท้องถิ่นดังกล่าว เป็นอัตราค่าปรับเป็นพินัย ตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔๓ เมื่อพ้นกำหนดสามร้อยหกสิบห้าวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ประกาศ ในราชกิจจานุเบกษา ให้เปลี่ยนความผิดที่มีโทษปรับทางปกครองตามกฎหมายในบัญชี ๓

ท้ายพระราชบัญญัตินี้ เป็นความผิดทางพินัยตามพระราชบัญญัตินี้ และให้ถือว่าอัตราทะปรับทางปกครองที่บัญญัติไว้ในกฎหมายดังกล่าว เป็นอัตราค่าปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัตินี้

ในกรณีที่กฎหมายตามวรรคหนึ่งได้กำหนดเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจปรับทางปกครองไว้แล้ว ให้ถือว่ากฎหมายนั้นได้บัญญัติให้เจ้าหน้าที่ผู้นั้นเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัตินี้ ในกรณีที่กฎหมายดังกล่าวมิได้กำหนดเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจปรับทางปกครองไว้ ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดตามมาตรา ๑๔ เป็นผู้ที่มีอำนาจปรับเป็นพินัย

มาตรา ๔๔ บรรดาความผิดทางพินัยที่เปลี่ยนจากความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียว ตามมาตรา ๓๙ มาตรา ๔๐ หรือมาตรา ๔๒ หรือความผิดที่มีโทษปรับทางปกครองตามมาตรา ๔๓ ที่ได้กระทำก่อนวันที่เปลี่ยนเป็นความผิดทางพินัย ให้มีอายุความตามกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่เปลี่ยนเป็นความผิดทางพินัยดังกล่าว ในกรณีที่กฎหมายที่มีโทษปรับทางปกครองใดไม่ได้กำหนดอายุความไว้ในกฎหมายนั้น ให้มีอายุความตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔๕ บรรดาความผิดอาญาที่เปลี่ยนเป็นความผิดทางพินัยตามมาตรา ๓๙ มาตรา ๔๐ หรือมาตรา ๔๒

(๑) ถ้าอยู่ในระหว่างการดำเนินการของผู้มีอำนาจเปรียบเทียบปรับ ให้ถือว่าผู้มีอำนาจเปรียบเทียบปรับนั้นเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐตามพระราชบัญญัตินี้ และดำเนินการปรับเป็นพินัยไป ตามพระราชบัญญัตินี้

(๒) ถ้าอยู่ในระหว่างการดำเนินการของพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ แล้วแต่กรณี ส่งเรื่องไปให้เจ้าหน้าที่ของรัฐภายในสามสิบวันนับแต่วันที่เปลี่ยนเป็นความผิดทางพินัยเพื่อดำเนินการต่อไป

(๓) ถ้าอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาล ให้ศาลพิจารณาปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔๖ ผู้ใดต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำความผิดอาญาที่เปลี่ยนเป็นความผิดทางพินัยตามมาตรา ๓๙ มาตรา ๔๐ หรือมาตรา ๔๒ ให้ผู้นั้นพ้นจากการเป็นผู้กระทำความผิด และให้ถือว่าผู้นั้นไม่เคยต้องคำพิพากษาว่าได้กระทำความผิดนั้น ถ้าผู้นั้นยังถูกกักขังแทนค่าปรับอยู่ก็ให้การกักขังนั้นสิ้นสุดลง และค่าปรับที่ยังไม่ได้ชำระให้เป็นอันพับไป

มาตรา ๔๗ บรรดาความผิดอาญาที่เปลี่ยนเป็นความผิดทางพินัยตามพระราชบัญญัตินี้ หากมีการบันทึกประวัติอาชญากรรมของบุคคลผู้กระทำความผิดหรือมีการบันทึกไว้ในฐานะเป็นประวัติอาชญากรรม ให้ประวัตินั้นเป็นอันสิ้นผล และจะนำไปใช้กับบุคคลนั้นในทางที่เป็นโทษมิได้

เพื่อให้เป็นไปตามมาตรา ๓๔ ให้หน่วยงานของรัฐซึ่งมีหน้าที่และอำนาจจัดทำหรือจัดเก็บประวัติอาชญากรรมตามวรรคหนึ่งลบข้อมูลความผิดทางอาญาที่เปลี่ยนเป็นความผิดทางพินัยของบุคคลที่ถูกบันทึกในประวัติอาชญากรรมสำหรับความผิดนั้น ให้แล้วเสร็จภายในสามร้อยหกสิบห้าวันนับแต่วันที่ความผิดอาญานั้นเปลี่ยนเป็นความผิดทางพินัย

มาตรา ๔๘ บรรดาความผิดที่มีโทษปรับทางปกครองที่เปลี่ยนเป็นความผิดทางพินัย ถ้าเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจได้มีคำสั่งให้ปรับทางปกครองแล้วก่อนพ้นกำหนดระยะเวลาตามมาตรา ๔๓ วรรคหนึ่ง การพิจารณาและการโต้แย้งคำสั่ง รวมทั้งการบังคับชำระค่าปรับให้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในขณะกระทำความผิดต่อไปจนแล้วเสร็จ

ภายใต้บังคับมาตรา ๑๑ ผู้ใดกระทำความผิดที่มีโทษปรับทางปกครองก่อนวันพ้นกำหนดระยะเวลาตามมาตรา ๔๓ วรรคหนึ่ง ถ้าเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจมิได้มีคำสั่งให้ปรับทางปกครองก่อนวันพ้นกำหนดระยะเวลาดังกล่าว การดำเนินการต่อไปให้ดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา

นายกรัฐมนตรี

บัญชี ๑

ท้ายพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕

๑. พระราชบัญญัติกองทุนการออมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๔
๒. พระราชบัญญัติกองทุนน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. ๒๕๖๒
๓. พระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. ๒๕๓๙
๔. พระราชบัญญัติกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ พ.ศ. ๒๕๓๐
๕. พระราชบัญญัติกักพืช พ.ศ. ๒๕๐๗
๖. พระราชบัญญัติการกีฬาแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๘
๗. พระราชบัญญัติการขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ พ.ศ. ๒๕๔๘
๘. พระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒
๙. พระราชบัญญัติการขุดดินและถมดิน พ.ศ. ๒๕๔๓
๑๐. พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช ๒๔๘๕
๑๑. พระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. ๒๕๕๘
๑๒. พระราชบัญญัติการมาปนกิจสงเคราะห์ พ.ศ. ๒๕๔๕
๑๓. พระราชบัญญัติการทำเรือแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๔๙๔
๑๔. พระราชบัญญัติการทางพิเศษแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๐
๑๕. พระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๒
๑๖. พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. ๒๕๔๓
๑๗. พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘
๑๘. พระราชบัญญัติการประกอบโรคศิลปะ พ.ศ. ๒๕๔๒
๑๙. พระราชบัญญัติการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๑
๒๐. พระราชบัญญัติการมาตรฐานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๑
๒๑. พระราชบัญญัติการยางแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๘
๒๒. พระราชบัญญัติการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๔๓
๒๓. พระราชบัญญัติการเรียกเงินสมทบเข้ากองทุนระหว่างประเทศเพื่อชดใช้ความเสียหายจากมลพิษน้ำมันอันเกิดจากเรือ พ.ศ. ๒๕๖๐
๒๔. พระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. ๒๕๓๔
๒๕. พระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. ๒๕๔๕
๒๖. พระราชบัญญัติการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. ๒๕๓๕
๒๗. พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕
๒๘. พระราชบัญญัติกำลัังพลสำรอง พ.ศ. ๒๕๕๘
๒๙. พระราชบัญญัติกำหนดความผิดเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด สมาคม และมูลนิธิ พ.ศ. ๒๔๙๙
๓๐. พระราชบัญญัติกำหนดค่าธรรมเนียมการใช้ยานยนตร์บนทางหลวงและสะพาน พ.ศ. ๒๔๙๗
๓๑. พระราชบัญญัติกีฬามวย พ.ศ. ๒๕๔๒

๓๒. พระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ. ๒๕๔๕
๓๓. พระราชบัญญัติเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. ๒๕๖๑
๓๔. พระราชบัญญัติคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย พ.ศ. ๒๕๕๐
๓๕. พระราชบัญญัติคลังสินค้า ไซโล และห้องเย็น พ.ศ. ๒๕๕๘
๓๖. พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค่าของเก่า พุทธศักราช ๒๔๗๔
๓๗. พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๙
๓๘. พระราชบัญญัติควบคุมการโฆษณาโดยใช้เครื่องขยายเสียง พ.ศ. ๒๔๙๓
๓๙. พระราชบัญญัติควบคุมการเรียไร พุทธศักราช ๒๔๘๗
๔๐. พระราชบัญญัติควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๘
๔๑. พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. ๒๕๕๑
๔๒. พระราชบัญญัติควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. ๒๕๔๒
๔๓. พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. ๒๕๖๐
๔๔. พระราชบัญญัติควบคุมยาง พ.ศ. ๒๕๔๒
๔๕. พระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๓๐
๔๖. พระราชบัญญัติควบคุมโรคจากการประกอบอาชีพและโรคจากสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๒
๔๗. พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒
๔๘. พระราชบัญญัติความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. ๒๕๕๔
๔๙. พระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางแพ่งต่อความเสียหายจากมลพิษน้ำมันอันเกิดจากเรือ พ.ศ. ๒๕๖๐
๕๐. พระราชบัญญัติคุ้มครองซากดึกดำบรรพ์ พ.ศ. ๒๕๕๑
๕๑. พระราชบัญญัติคุ้มครองแบบผังภูมิของวงจรรวม พ.ศ. ๒๕๔๓
๕๒. พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๒๒
๕๓. พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. ๒๕๓๕
๕๔. พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้รับงานไปทำที่บ้าน พ.ศ. ๒๕๕๓
๕๕. พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑
๕๖. พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. ๒๕๔๒
๕๗. พระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งปงซ์ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๔๖
๕๘. พระราชบัญญัติเครื่องแบบทหาร พุทธศักราช ๒๔๗๗
๕๙. พระราชบัญญัติเครื่องแบบนักเรียน พ.ศ. ๒๕๕๑
๖๐. พระราชบัญญัติเครื่องมือแพทย์ พ.ศ. ๒๕๕๑
๖๑. พระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ. ๒๕๕๘
๖๒. พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. ๒๕๓๔
๖๓. พระราชบัญญัติงาช้าง พ.ศ. ๒๕๕๘
๖๔. พระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ. ๒๕๐๑
๖๕. พระราชบัญญัติจดทะเบียนเครื่องจักร พ.ศ. ๒๕๑๔
๖๖. พระราชบัญญัติจดหมายเหตุแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๖
๖๗. พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒
๖๘. พระราชบัญญัติจัดระเบียบกิจการแพปลา พ.ศ. ๒๔๙๖
๖๙. พระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๕๘

๗๐. พระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ. ๒๕๒๘
๗๑. พระราชบัญญัติเชื้อโรคและพิษจากสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๘
๗๒. พระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. ๒๔๙๙
๗๓. พระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. ๒๕๓๕
๗๔. พระราชบัญญัติทางหลวงสัมปทาน พ.ศ. ๒๕๔๒
๗๕. พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖
๗๖. พระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทย พุทธศักราช ๒๔๘๕
๗๗. พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. ๒๕๕๑
๗๘. พระราชบัญญัติธุรกิจรักษาความปลอดภัย พ.ศ. ๒๕๕๘
๗๙. พระราชกำหนดนิติบุคคลเฉพาะกิจเพื่อการแปลงสินทรัพย์เป็นหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๔๐
๘๐. พระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. ๒๕๓๕
๘๑. พระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. ๒๕๒๖
๘๒. พระราชบัญญัติบำรุงพันธุ์สัตว์ พ.ศ. ๒๕๐๙
๘๓. พระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. ๒๕๓๕
๘๔. พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. ๒๕๓๕
๘๕. พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓
๘๖. พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๗
๘๗. พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. ๒๕๓๙
๘๘. พระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔
๘๙. พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗
๙๐. พระราชบัญญัติปุย พ.ศ. ๒๕๑๘
๙๑. พระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๑๘
๙๒. พระราชบัญญัติเพิ่มอำนาจตำรวจในการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดทางน้ำ พ.ศ. ๒๔๙๖
๙๓. พระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑
๙๔. พระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. ๒๕๖๒
๙๕. พระราชบัญญัติภาษีป้าย พ.ศ. ๒๕๑๐
๙๖. พระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. ๒๕๑๑
๙๗. พระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑
๙๘. พระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าขาออก พ.ศ. ๒๕๐๓
๙๙. พระราชบัญญัติมาตรฐานชั่งตวงวัด พ.ศ. ๒๕๔๒
๑๐๐. พระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. ๒๕๒๒
๑๐๑. พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๒๘
๑๐๒. พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. ๒๕๔๒
๑๐๓. พระราชบัญญัติรักษาคลองประปา พ.ศ. ๒๕๒๖
๑๐๔. พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕
๑๐๕. พระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗
๑๐๖. พระราชบัญญัติเรือไทย พุทธศักราช ๒๔๘๑
๑๐๗. พระราชบัญญัติแรงงานทางทะเล พ.ศ. ๒๕๕๘

๑๐๘. พระราชบัญญัติแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๓
๑๐๙. พระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๘
๑๑๐. พระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. ๒๕๕๘
๑๑๑. พระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. ๒๕๓๕
๑๑๒. พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๘
๑๑๓. พระราชบัญญัติโรงงานผลิตอาวุธของเอกชน พ.ศ. ๒๕๕๐
๑๑๔. พระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. ๒๕๐๕
๑๑๕. พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. ๒๕๕๐
๑๑๖. พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓
๑๑๗. พระราชบัญญัติเลื่อยโซยนต์ พ.ศ. ๒๕๔๕
๑๑๘. พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๕๐
๑๑๙. พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๔๔
๑๒๐. พระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. ๒๕๔๒
๑๒๑. พระราชบัญญัติวิชาชีพกายภาพบำบัด พ.ศ. ๒๕๔๗
๑๒๒. พระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ พ.ศ. ๒๕๒๘
๑๒๓. พระราชบัญญัติวิชาชีพการแพทย์แผนไทย พ.ศ. ๒๕๕๖
๑๒๔. พระราชบัญญัติวิชาชีพการสัตวแพทย์ พ.ศ. ๒๕๔๕
๑๒๕. พระราชบัญญัติวิชาชีพการสาธารณสุขชุมชน พ.ศ. ๒๕๕๖
๑๒๖. พระราชบัญญัติวิชาชีพทันตกรรม พ.ศ. ๒๕๓๗
๑๒๗. พระราชบัญญัติวิชาชีพเทคนิคการแพทย์ พ.ศ. ๒๕๔๗
๑๒๘. พระราชบัญญัติวิชาชีพเภสัชกรรม พ.ศ. ๒๕๓๗
๑๒๙. พระราชบัญญัติวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ พ.ศ. ๒๕๕๖
๑๓๐. พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓
๑๓๑. พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนามือแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๕
๑๓๒. พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว พ.ศ. ๒๕๖๒
๑๓๓. พระราชบัญญัติส่งเสริมการพาณิชย์นาวี พ.ศ. ๒๕๒๒
๑๓๔. พระราชบัญญัติส่งเสริมกิจการฮัจย์ พ.ศ. ๒๕๒๔
๑๓๕. พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐
๑๓๖. พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา พ.ศ. ๒๕๖๐
๑๓๗. พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕
๑๓๘. พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. ๒๕๔๓
๑๓๙. พระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๕๙
๑๔๐. พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. ๒๕๐๙
๑๔๑. พระราชบัญญัติสถานพยาบาล พ.ศ. ๒๕๔๑
๑๔๒. พระราชบัญญัติสถานพยาบาลสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๓
๑๔๓. พระราชบัญญัติสถาบันคุ้มครองเงินฝาก พ.ศ. ๒๕๕๑

๑๔๔. พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. ๒๕๔๖
๑๔๕. พระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ. ๒๕๔๓
๑๔๖. พระราชบัญญัติสถิติ พ.ศ. ๒๕๕๐
๑๔๗. พระราชบัญญัติสภาการเหมืองแร่ พ.ศ. ๒๕๒๖
๑๔๘. พระราชบัญญัติสภาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๖๒
๑๔๙. พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗
๑๕๐. พระราชบัญญัติสภาผู้ส่งสินค้าทางเรือแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๓๗
๑๕๑. พระราชบัญญัติสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๔๔
๑๕๒. พระราชบัญญัติสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๓๐
๑๕๓. พระราชบัญญัติสมาคมการค้า พ.ศ. ๒๕๐๙
๑๕๔. พระราชบัญญัติสวนป่า พ.ศ. ๒๕๓๕
๑๕๕. พระราชบัญญัติสัตว์พาหนะ พุทธศักราช ๒๔๘๒
๑๕๖. พระราชบัญญัติสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๕๘
๑๕๗. พระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล พ.ศ. ๒๕๑๗
๑๕๘. พระราชบัญญัติสำหรับรักษาช้างป่า พระพุทธศักราช ๒๔๖๔
๑๕๙. พระราชบัญญัติสุสานและฌาปนสถาน พ.ศ. ๒๕๒๘
๑๖๐. พระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. ๒๕๕๘
๑๖๑. พระราชบัญญัติหอการค้า พ.ศ. ๒๕๐๙
๑๖๒. พระราชบัญญัติหอพัก พ.ศ. ๒๕๕๘
๑๖๓. พระราชบัญญัติให้อำนาจปฏิบัติการเกี่ยวกับกองทุนการเงินและธนาคารระหว่างประเทศ พ.ศ. ๒๔๙๔
๑๖๔. พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓
๑๖๕. พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๕๐
๑๖๖. พระราชบัญญัติอ้อยและน้ำตาลทราย พ.ศ. ๒๕๒๗
๑๖๗. พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. ๒๔๙๐
๑๖๘. พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒

บัญชี ๒

ท้ายพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕

---

๑. พระราชบัญญัติการค้ำน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. ๒๕๔๓
๒. พระราชบัญญัติการจัดสรรที่ดิน พ.ศ. ๒๕๔๓
๓. พระราชบัญญัติการเดินอากาศ พ.ศ. ๒๔๙๗
๔. พระราชบัญญัติการทะเบียนคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๔๙๓
๕. พระราชกำหนดการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๕๖๐
๖. พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. ๒๕๔๕
๗. พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๕๔๒
๘. พระราชกำหนดการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล พ.ศ. ๒๕๖๑
๙. พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. ๒๕๕๘
๑๐. พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒
๑๑. พระราชบัญญัติควบคุมการส่งเสริมการตลาดอาหารสำหรับเด็กเล็ก พ.ศ. ๒๕๖๐
๑๒. พระราชบัญญัติช่างรังวัดเอกชน พ.ศ. ๒๕๓๕
๑๓. พระราชบัญญัติธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๔๕
๑๔. พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๕๑
๑๕. พระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. ๒๕๒๐
๑๖. พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๔๑
๑๗. พระราชบัญญัติไปรษณีย์ พุทธศักราช ๒๔๗๗
๑๘. พระราชบัญญัติผลิตภัณฑ์สมุนไพร พ.ศ. ๒๕๖๒
๑๙. พระราชบัญญัติภาษีการรับมรดก พ.ศ. ๒๕๕๘
๒๐. พระราชบัญญัติภาษีเงินได้ปิโตรเลียม พ.ศ. ๒๕๑๔
๒๑. พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๐
๒๒. พระราชบัญญัติยา พ.ศ. ๒๕๑๐
๒๓. ประมวลกฎหมายยาเสพติด
๒๔. พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐
๒๕. พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕
๒๖. พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. ๒๕๓๕
๒๗. พระราชบัญญัติว่าด้วยสิทธิการประมงในเขตการประมงไทย พุทธศักราช ๒๔๘๒
๒๘. พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. ๒๕๖๐
๒๙. พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒
๓๐. พระราชบัญญัติสัญญาซื้อขายล่วงหน้า พ.ศ. ๒๕๔๖
๓๑. พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕
๓๒. พระราชบัญญัติอาคารชุด พ.ศ. ๒๕๒๒
๓๓. พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. ๒๕๒๒

บัญชี ๓

ท้ายพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕

---

๑. พระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. ๒๕๖๒
๒. พระราชบัญญัติเรือไทย พุทธศักราช ๒๔๘๑
๓. พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคม พ.ศ. ๒๕๖๒

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่มาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้บัญญัติให้รัฐพึงกำหนดโทษอาญาเฉพาะความผิดร้ายแรง ประกอบกับแผนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายได้กำหนดให้มีการปรับปรุงกฎหมายในการกำหนดโทษอาญาให้เหมาะสมกับสภาพความผิดหรือกำหนดมาตรการลงโทษให้เหมาะสมกับการกระทำความผิด และฐานะของผู้กระทำความผิดเพื่อมิให้บุคคลต้องรับโทษหนักเกินสมควร หรือต้องรับภาระในการรับโทษที่แตกต่างกันอันเนื่องมาจากฐานะทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน เนื่องจากกรณีที่กฎหมายกำหนดโทษปรับ ผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจดีย่อมสามารถชำระค่าปรับได้ แต่ผู้มีฐานะยากจนและไม่อยู่ในฐานะที่จะชำระค่าปรับได้จะถูกกักขังแทนค่าปรับอันกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อย่างรุนแรง ประกอบกับเมื่อค่านึงถึงข้อห้ามหรือข้อบังคับที่กฎหมายกำหนดให้ประชาชนต้องปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติแล้ว จะพบว่ามิข้อห้ามหรือข้อบังคับจำนวนมากอาจรุกล้ำเข้าไปในสิทธิพื้นฐานหรือสร้างภาระอันเกินสมควรแก่ประชาชน และนับวันจะมีกฎหมายตราออกมากำหนดการกระทำให้เป็นความผิดมากขึ้น หลายกรณีทำให้ประชาชนกลายเป็นผู้กระทำความผิดเพราะรู้เท่าไม่ถึงการณ์ บางกรณีกระทำไปเพราะความยากจนเหลือทนทาน และเมื่อได้กระทำความผิดแล้ว ก็ต้องถูกนำตัวเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญา เช่น ถูกจับกุม คุมขัง พิมพ์ลายนิ้วมือ และลงบันทึกประวัติอาชญากรเป็นประวัติติดตัวตลอดไป และในที่สุดไม่ว่าผู้นั้นจะเป็นผู้กระทำความผิดหรือไม่ กระบวนการที่กล่าวมาย่อมสร้างรอยต่างให้เกิดแก่ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ถ้ามีทางใดที่จะป้องกันมิให้ประชาชนจะต้องตกเข้าสู่กระบวนการนั้นได้ จะเป็นประโยชน์แก่ประชาชนและขจัดความเหลื่อมล้ำในสังคมได้ตามสมควร แม้ว่าการกำหนดมาตรการอันเป็นโทษที่ผู้กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องมิเพื่อให้กฎหมายมีสภาพบังคับ แต่โทษนั้นก็มิจำเป็นต้องใช้โทษอาญาเสมอไป ซึ่งนานาประเทศได้เริ่มปรับเปลี่ยนบทลงโทษจากความผิดอาญาเป็นมาตรการอื่นที่มีใช้โทษอาญามากขึ้น รวมทั้งการใช้มาตรการอื่นแทนการลงโทษทางอาญา เช่น การคุมประพฤติ กรณีจึงสมควรที่ประเทศไทยจะพัฒนากฎหมายไทยให้สอดคล้องกับนานาประเทศ และเกิดประโยชน์แก่ประชาชนยิ่งขึ้น โดยปรับเปลี่ยนโทษอาญาบางประการที่มุ่งต่อการปรับเป็นเงินตามบัญชีท้ายพระราชบัญญัติ เปลี่ยนเป็นมาตรการปรับเป็นพินัยที่สร้างขึ้นใหม่ไม่ให้มีสภาพเป็นโทษอาญา โดยกำหนดหลักเกณฑ์ให้ใช้ดุลพินิจกำหนดค่าปรับที่ต้องชำระให้เหมาะสมกับสภาพความร้ายแรงแห่งการกระทำและฐานะทางเศรษฐกิจของผู้กระทำความผิดให้สอดคล้องกัน และในกรณีที่ผู้กระทำความผิดไม่มีเงินชำระค่าปรับ อาจขอทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์แทนการชำระค่าปรับได้ โดยไม่มีการกักขังแทนค่าปรับดังเช่นที่เป็นอยู่ในคดีอาญา การเปลี่ยนสภาพบังคับไม่ให้โทษอาญาโดยกำหนดวิธีการดำเนินการขึ้นใหม่เป็นการเฉพาะนี้ ย่อมจะช่วยทำให้ประชาชนที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดไม่ต้องเข้าสู่กระบวนการทางอาญา และไม่มีประวัติอาชญากรรมติดตัวอีกต่อไป การเปลี่ยนแปลงเช่นนี้จะเป็นกลไกทางกฎหมายเพื่อสร้างความเป็นธรรมและขจัดความเหลื่อมล้ำทางสังคม และส่งเสริมการบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ตามเจตนารมณ์ของมาตรา ๗๗ และมาตรา ๒๕๘ ค. ด้านกฎหมาย (๑) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและแผนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมาย นอกจากนั้นสำหรับกฎหมายบางฉบับที่กำหนดให้มีโทษทางปกครอง แต่บัญญัติให้ฟ้องคดีต่อศาลที่มีเขตอำนาจในการพิจารณาคดีอาญาเพื่อบังคับชำระค่าปรับทางปกครองไว้แล้ว สมควรเปลี่ยนโทษดังกล่าวเป็นมาตรการปรับเป็นพินัยเช่นเดียวกัน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงการแสวงหาข้อเท็จจริง การรวบรวม
พยานหลักฐาน และการชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหา
พ.ศ. ๒๕๖๖

กฎกระทรวง

การแสวงหาข้อเท็จจริง การรวบรวมพยานหลักฐาน และการชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหา
พ.ศ. ๒๕๖๖

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ นายกรัฐมนตรีออกกฎกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้

- ข้อ ๑ กฎกระทรวงนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๒๒ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๖ เป็นต้นไป
ข้อ ๒ ในกฎกระทรวงนี้

“การกล่าวหา” หมายความว่า การที่บุคคลใดได้แจ้งต่อข้าราชการและพนักงานของหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือหน่วยงานของรัฐ ว่ามีการกระทำความผิดทางพินัยขึ้น โดยรู้ตัวผู้กระทำความผิดหรือไม่ก็ตาม และจะแจ้งเป็นหนังสือ หรือด้วยวาจา หรือโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ก็ตาม

“การแสวงหาข้อเท็จจริง” หมายความว่า ความรวมถึงการรวบรวมพยานหลักฐานด้วย

“ข้าราชการและพนักงานของหน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า บุคคลซึ่งกฎหมายที่กำหนดความผิดทางพินัยบัญญัติให้มีอำนาจในการดำเนินการตามกฎหมายนั้น ทั้งนี้ บรรดาที่ไม่ได้เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ

“เจ้าหน้าที่ของรัฐ” หมายความว่า พนักงานเจ้าหน้าที่ เจ้าพนักงาน นายทะเบียน คณะบุคคล และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เรียกชื่ออย่างอื่น บรรดาที่กฎหมายบัญญัติให้มีอำนาจปรับเป็นพินัยหรือที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดให้เป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๑๔

“หัวหน้าหน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า

- (๑) ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ปลัดกระทรวง หรือปลัดทบวง ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐสังกัดสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงานปลัดกระทรวง หรือสำนักงานปลัดทบวง แล้วแต่กรณี
(๒) อธิบดีหรือหัวหน้าส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นซึ่งมีฐานะเทียบเท่ากรม ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐสังกัดกรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นซึ่งมีฐานะเทียบเท่ากรม แล้วแต่กรณี
(๓) ผู้ว่าราชการจังหวัด ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐสังกัดราชการส่วนภูมิภาคในจังหวัด
(๔) ผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐสังกัดรัฐวิสาหกิจ
(๕) ผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงานอื่นของรัฐ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐสังกัดหน่วยงานอื่นของรัฐ

(๖) นายกองค้การบริหารส่วนจังหวัด นายกเทศมนตรี ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร นายกเมืองพัทยา หรือนายกองค้การบริหารส่วนตำบล ในกรณีทีเจ้าหน้าทีของรัฐสังกัดกองค้การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา หรือองค้การบริหารส่วนตำบล แล้วแต่กรณี

(๗) นายกสภาวิชาชีพ ในกรณีทีพนักงานหรือลูกจ้างของสภาวิชาชีพมีอำนาจปรับเป็นพินัย

(๘) ผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงานของรัฐซึ่งเป็นผู้ขายเลขานุการของคณะกรรมการหรือคณะบุคคลทีเรียกชื่ออย่างอื่น ตามทีกฎหมายบัญญัติให้มีอำนาจปรับเป็นพินัย

ข้อ ๓ การดำเนินการใด ๆ ในคดีความผิดทางพินัยทีมีบุคคลอายุไม่เกินสิบแปดปีเป็นผู้กล่าวหา ผู้ถูกกล่าวหา หรือพยาน เจ้าหน้าทีของรัฐต้องดำเนินการโดยคำนึงถึงการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชน เป็นสำคัญ

หมวด ๑

การแสวงหาข้อเท็จจริง

ข้อ ๔ เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยหรือความปรากฏต่อเจ้าหน้าทีของรัฐว่ามีการกระทำความผิดทางพินัยเกิดขึ้น ไม่ว่าเจ้าหน้าทีของรัฐพบเห็นเอง มีการกล่าวหา หรือความปรากฏด้วยวิธีอื่นใด ให้เจ้าหน้าทีของรัฐเริ่มการแสวงหาข้อเท็จจริงโดยมิชักช้า

ในกรณีทีความตามวรรคหนึ่งปรากฏต่อข้าราชการและพนักงานของหน่วยงานของรัฐ ให้เป็นหน้าทีของข้าราชการและพนักงานของหน่วยงานของรัฐทีจะต้องแจ้งให้เจ้าหน้าทีของรัฐทราบ

ข้อ ๕ ในการแสวงหาข้อเท็จจริงตามข้อ ๔ ให้เจ้าหน้าทีของรัฐดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) แสวงหาข้อเท็จจริงสำหรับการกระทำความผิดทางพินัยทีเกิดขึ้นไม่ว่าในท้องทีใด ท้วราชอาณาจักร และการแสวงหาข้อเท็จจริงให้กระทำได้ในทุกท้องทีท้วราชอาณาจักร ทั้งนี้ เว้นแต่หัวหน้าหน่วยงานของรัฐจะได้กำหนดเขตอำนาจของเจ้าหน้าทีของรัฐไว้เป็นอย่างอื่น

(๒) ในการแสวงหาข้อเท็จจริงตาม (๑) เจ้าหน้าทีของรัฐจะดำเนินการเองหรือมอบหมายให้ข้าราชการและพนักงานของหน่วยงานของรัฐดำเนินการแทนก็ได้

ข้อ ๖ ให้เจ้าหน้าทีของรัฐรวบรวมพยานหลักฐานทุกชนิดเท่าทีสามารถจะทำได้ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่าง ๆ อันเกี่ยวกับการกระทำความผิดทางพินัย เพื่อให้รู้ว่า มีการกระทำความผิดทางพินัยหรือไม่และใครเป็นผู้กระทำความผิด และในกรณีทีผู้ถูกกล่าวหา เสนอพยานหลักฐานใด ๆ เพื่อแสดงความบริสุทธิ์ของตน ให้เป็นหน้าทีของเจ้าหน้าทีของรัฐทีจะต้องรวบรวมพยานหลักฐานนั้นไว้ในสำนวนการแสวงหาข้อเท็จจริง

ข้อ ๗ เพื่อประโยชน์ในการแสวงหาข้อเท็จจริง เจ้าหน้าทีของรัฐอาจขอความร่วมมือจากหน่วยงานอื่นของรัฐหรือเอกชนให้ดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดหรือส่งเอกสารอย่างหนึ่งอย่างใด ให้ตามทีจำเป็นก็ได้

หมวด ๒

การให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหา

ข้อ ๘ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐพบเห็นว่ามีบุคคลกำลังกระทำความผิดทางพินัย หรือ มีพยานหลักฐานซึ่งแทบจะไม่มี ความสงสัยว่าบุคคลนั้นได้กระทำความผิดทางพินัย และเจ้าหน้าที่ของรัฐ คนเดียวเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐแจ้งเป็นหนังสือหรือด้วยวาจาให้ผู้ถูกกล่าวหา ทราบข้อกล่าวหา พร้อมทั้งข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดทางพินัย และแจ้งด้วยว่าผู้ถูกกล่าวหา มีสิทธิจะให้การทันทีหรือจะให้ถ้อยคำภายหลังภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ ได้รับแจ้งก็ได้ หากผู้ถูกกล่าวหา ยอมรับสารภาพและมีข้อโต้แย้ง ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐบันทึก การรับสารภาพและการไม่โต้แย้งนั้นไว้ และให้ผู้กระทำความผิดลงนามไว้เป็นหลักฐาน แล้วออกคำสั่ง ปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๒๐ เว้นแต่กรณีการออกคำสั่งปรับเป็นพินัยต้องกระทำเป็นองค์คณะ ให้เสนอองค์คณะเพื่อพิจารณาออกคำสั่งปรับเป็นพินัยต่อไป

เมื่อมีผู้กระทำความผิดทางพินัย และมีใช่เป็นกรณีที่จะดำเนินการได้ตามวรรคหนึ่ง ให้หัวหน้า หน่วยงานของรัฐหรือผู้ซึ่งหัวหน้าหน่วยงานของรัฐมอบหมายแจ้งข้อกล่าวหา พร้อมทั้งข้อเท็จจริงและ ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดทางพินัยต่อผู้ถูกกล่าวหาเป็นหนังสือ และแจ้งให้ ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหาภายในระยะเวลาที่กำหนดซึ่งต้องไม่น้อยกว่าสามสิบวัน

ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาเป็นนิติบุคคล การแจ้งตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ให้แจ้งต่อผู้จัดการ หรือผู้แทนอื่นของนิติบุคคลนั้น

ข้อ ๙ การชี้แจง การแก้ข้อกล่าวหา หรือการยอมรับสารภาพต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้ถูกกล่าวหาจะทำเป็นหนังสือ หรือทำด้วยวาจา หรือทำโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ ในกรณีที่ทำ ด้วยวาจา ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐบันทึกไว้และให้ผู้ถูกกล่าวหาลงนามไว้เป็นหลักฐาน

ข้อ ๑๐ ผู้ถูกกล่าวหา มีสิทธิทำหนังสือแต่งตั้งทนายความหรือบุคคลหนึ่งบุคคลใด ซึ่งบรรลุนิติภาวะแล้ว ให้เป็นผู้ชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหาแทนตนหรือร่วมกับตนได้

ข้อ ๑๑ ถ้าปรากฏว่าผู้ถูกกล่าวหาตกเป็นผู้วิกลจริตในระหว่างการแสวงหาข้อเท็จจริง ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐระงับการแสวงหาข้อเท็จจริงไว้จนกว่าผู้นั้นจะหายวิกลจริต ในกรณีที่คดีขาดอายุความ ก่อนที่ผู้นั้นจะหายวิกลจริต ให้ยุติเรื่องและจำหน่ายคดีจากสารบบ

ข้อ ๑๒ เมื่อพ้นกำหนดเวลาที่ผู้ถูกกล่าวหาจะต้องชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหาแล้ว ไม่ว่าผู้ถูกกล่าวหา จะได้ชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหาหรือไม่ และเมื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐได้พิจารณาจากคำชี้แจงหรือคำแก้ข้อกล่าวหา (ถ้ามี) ประกอบกับข้อเท็จจริงที่แสวงหาได้แล้วเห็นว่า ผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดทางพินัย ให้ดำเนินการ สั่งปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๒๐ ต่อไป ในกรณีที่ไม่ได้ความว่าผู้นั้นกระทำความผิดทางพินัย หรือมีเหตุ ตามกฎหมายที่ผู้ถูกกล่าวหาไม่ต้องรับโทษ หรือคดีขาดอายุความแล้ว ให้สั่งยุติเรื่องและแจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหา และผู้กล่าวหาทราบ

ข้อ ๑๓ ภายใต้บังคับแห่งอายุความตามมาตรา ๑๑ การพิจารณาและออกคำสั่งของเจ้าหน้าที่ของรัฐตามข้อ ๑๒ ต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่รับคำชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหา หรือนับแต่วันที่พ้นกำหนดเวลาการส่งคำชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหา หากมีความจำเป็นอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ทำให้การพิจารณาและออกคำสั่งไม่แล้วเสร็จ ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐมีอำนาจขยายระยะเวลาได้ครั้งละไม่เกินสามสิบวัน แต่จะขยายระยะเวลาเกินสองครั้งไม่ได้ เว้นแต่จะได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยที่นายกรัฐมนตรีแต่งตั้งตามมาตรา ๓๘

ในกรณีที่จะฟ้องคดีต่อผู้ถูกกล่าวหา เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องส่งสำนวนให้พนักงานอัยการอย่างช้าไม่น้อยกว่าสี่สิบห้าวันก่อนวันที่คดีจะขาดอายุความ

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๖

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้กฎกระทรวงฉบับนี้ คือ โดยที่มาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ บัญญัติว่า เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยหรือมีการกล่าวหาหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐพบเห็นว่ามี การกระทำความผิดทางพินัยไม่ว่าความผิดนั้นจะเกิดขึ้นในท้องที่ใด ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐาน และต้องให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหาได้ชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหา นั้นตามสมควร ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง จึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวงนี้

ภาคผนวก

กฎกระทรวงการชำระค่าปรับเป็นพินัยผ่านระบบ
อิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๖

กฎกระทรวง

การชำระค่าปรับเป็นพินัยผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์

พ.ศ. ๒๕๖๖

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ นายกรัฐมนตรีออกกฎกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ กฎกระทรวงนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๒๒ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๖ เป็นต้นไป

ข้อ ๒ การชำระค่าปรับเป็นพินัยผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ ให้ชำระตามจำนวนที่ระบุไว้ในคำสั่งปรับเป็นพินัยหรือคำสั่งให้ผ่อนชำระค่าปรับเป็นพินัย ณ สถานที่หรือโดยวิธีการที่หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบกฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยกำหนดไว้ในคำสั่งดังกล่าว ผ่านช่องทาง ดังต่อไปนี้

- (๑) ธนาคาร
- (๒) หน่วยบริการรับชำระเงินที่เป็นของรัฐหรือเอกชนตามที่หน่วยงานของรัฐกำหนด
- (๓) เครื่องรับจ่ายเงินอัตโนมัติ (ATM)
- (๔) บัตรอิเล็กทรอนิกส์
- (๕) โมบายล์แบงกิง (Mobile Banking)
- (๖) อินเทอร์เน็ตแบงกิง (Internet Banking)
- (๗) สถานที่หรือวิธีการอื่นใดที่สามารถเข้าถึงการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ได้

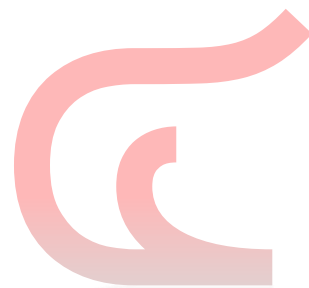
ข้อ ๓ หน่วยงานของรัฐต้องจัดให้มีช่องทางการชำระค่าปรับเป็นพินัยผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ตามข้อ ๒ โดยพิจารณาให้ประชาชนสามารถเข้าถึงและใช้ได้โดยสะดวกอย่างน้อยหนึ่งช่องทาง และหน่วยงานของรัฐจะเรียกค่าธรรมเนียมหรือค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมจากค่าปรับเป็นพินัยไม่ได้

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๖

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้กฎกระทรวงฉบับนี้ คือ โดยที่มาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ บัญญัติว่า เพื่อประโยชน์ในการอำนวยความสะดวกในการชำระค่าปรับเป็นพินัย จะกำหนดให้ชำระผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวงก็ได้ จึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวงนี้

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติ
ในการปรับเปลี่ยนพินัย พ.ศ. ๒๕๖๖

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี

ว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัย

พ.ศ. ๒๕๖๖

โดยที่เป็นการสมควรวางระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัย รวมทั้งระยะเวลาในการดำเนินการที่เกี่ยวข้อง เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ ให้เป็นไปโดยเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๘ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี จึงวางระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๖”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๒๒ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๖ เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

“ข้าราชการและพนักงานของหน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า บุคคลซึ่งกฎหมายที่กำหนดความผิดทางพินัยบัญญัติให้อำนาจในการดำเนินการตามกฎหมายนั้น ทั้งนี้ บรรดาที่ไม่ได้เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ

“เจ้าหน้าที่ของรัฐ” หมายความว่า พนักงานเจ้าหน้าที่ เจ้าพนักงาน นายทะเบียน คณะบุคคล และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เรียกชื่ออย่างอื่น บรรดาที่กฎหมายบัญญัติให้อำนาจปรับเป็นพินัยหรือที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดให้เป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๑๔

“หัวหน้าหน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า

(๑) ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ปลัดกระทรวง หรือปลัดทบวง ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐสังกัดสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงานปลัดกระทรวง หรือสำนักงานปลัดทบวง แล้วแต่กรณี

(๒) อธิบดีหรือหัวหน้าส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นซึ่งมีฐานะเทียบเท่ากรม ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐสังกัดกรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นซึ่งมีฐานะเทียบเท่ากรม แล้วแต่กรณี

(๓) ผู้ว่าราชการจังหวัด ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐสังกัดราชการส่วนภูมิภาคในจังหวัด

(๔) ผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐสังกัดรัฐวิสาหกิจ

(๕) ผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงานอื่นของรัฐ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐสังกัดหน่วยงานอื่นของรัฐ

(๖) นายกองจัดการบริหารส่วนจังหวัด นายกเทศมนตรี ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร นายกเมืองพัทยา หรือนายกองจัดการบริหารส่วนตำบล ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา หรือองค์การบริหารส่วนตำบล แล้วแต่กรณี

(๗) นายกสภาวิชาชีพ ในกรณีที่พนักงานหรือลูกจ้างของสภาวิชาชีพมีอำนาจปรับเป็นพินัย

(๘) ผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงานของรัฐซึ่งเป็นฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการหรือคณะบุคคลที่เรียกชื่ออย่างอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติให้อำนาจปรับเป็นพินัย

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยที่นายกรัฐมนตรีแต่งตั้ง ตามมาตรา ๓๘

ข้อ ๔ หน่วยงานของรัฐต้องจัดให้มีช่องทางติดต่อสื่อสารโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ถูกกล่าวหาหรือบุคคลอื่นใด

ผู้ถูกกล่าวหาหรือบุคคลอื่นใดมีสิทธิยื่นคำร้อง คำรับสารภาพ คำชี้แจง คำแก้ข้อกล่าวหา การปฏิเสธข้อกล่าวหา การแจ้ง ยื่น หรือส่งหนังสือหรือเอกสารอื่นใดต่อหน่วยงานของรัฐโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ได้

ในการติดต่อสื่อสารที่เจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นผู้ดำเนินการติดต่อผู้ถูกกล่าวหาหรือบุคคลอื่นใด ให้ดำเนินการโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ได้เมื่อผู้ถูกกล่าวหาหรือบุคคลอื่นนั้นยินยอมหรือร้องขอ

ข้อ ๕ ในการดำเนินการปรับเป็นพินัย หากผู้ถูกกล่าวหาผู้ใดไม่อาจกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด ภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในกฎหมาย กฎ หรือคำสั่งได้เพราะมีพฤติการณ์ที่จำเป็นอันมิได้เกิดขึ้นจากความผิดของผู้นั้น ถ้าผู้นั้นมีคำขอหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐเห็นสมควร เจ้าหน้าที่ของรัฐอาจขยายระยะเวลา และดำเนินการส่วนหนึ่งส่วนใดที่ล่วงมาแล้วเสียใหม่ก็ได้ ทั้งนี้ ในกรณีที่มีการยื่นคำขอ ต้องยื่นคำขอ ภายในสิบห้าวันนับแต่พฤติการณ์เช่นนั้นได้สิ้นสุดลง

ข้อ ๖ ในการวางระเบียบเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์การกำหนดค่าปรับเป็นพินัยของรัฐมนตรี ตามมาตรา ๙ วรรคสาม อย่างน้อยต้องกำหนดให้มีผล ดังต่อไปนี้

(๑) ในการพิจารณากำหนดค่าปรับเป็นพินัย เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องคำนึงถึงข้อเท็จจริง ตามมาตรา ๙ (๑) เพื่อกำหนดจำนวนค่าปรับเป็นพินัยในเบื้องต้น จากนั้นจึงพิจารณาข้อเท็จจริง ตามมาตรา ๙ (๒) ถึง (๔) ประกอบ เพื่อใช้เป็นเหตุในการลดหรือเพิ่มจำนวนค่าปรับเป็นพินัย ที่ได้กำหนดไว้ในเบื้องต้น

(๒) ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดทางพินัยได้รับผลประโยชน์จากการกระทำความผิดทางพินัย จำนวนค่าปรับเป็นพินัยต้องไม่ต่ำกว่าผลประโยชน์ที่ได้รับ แต่ต้องไม่เกินอัตราขั้นสูงที่กฎหมายซึ่งบัญญัติ ความผิดทางพินัยกำหนดไว้

(๓) ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดทางพินัยมีฐานะยากจนและกระทำความผิดด้วยความจำเป็น เพื่อเลี้ยงชีพของตนและครอบครัว ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐกำหนดค่าปรับเป็นพินัยในอัตราต่ำที่สุดเท่าที่จะทำได้ แต่ต้องไม่ต่ำกว่าห้าสิบบาทหรือไม่น้อยกว่าอัตราขั้นต่ำที่กฎหมายกำหนดไว้ แล้วแต่กรณี โดยมีให้นำความใน (๒) มาใช้บังคับ

ข้อ ๗ ในการพิจารณาให้ผู้กระทำความผิดทางพินัยผ่อนชำระตามมาตรา ๙ วรรคสอง ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐพิจารณาฐานะการเงิน รายได้ รายจ่าย และภาระหนี้สิน เว้นแต่ผู้กระทำความผิดทางพินัยมีพฤติการณ์หลีกเลี่ยงไม่ชำระค่าปรับเป็นพินัย

การกำหนดจำนวนเงินและระยะเวลาในการผ่อนชำระ ให้พิจารณาจากจำนวนค่าปรับเป็นพินัย ประกอบกับฐานะการเงิน รายได้ รายจ่าย และภาระหนี้สิน เพื่อไม่ให้กระทบต่อการดำรงชีวิตของผู้กระทำความผิดทางพินัยและครอบครัว ทั้งนี้ การผ่อนชำระต้องเสร็จสิ้นก่อนขาดอายุความตามมาตรา ๑๑ ไม่น้อยกว่าหกสิบวัน

ข้อ ๘ ในกรณีที่รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยไม่ได้ออกระเบียบ ตามข้อ ๖ ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐพิจารณากำหนดค่าปรับเป็นพินัยตามแนวทางตามข้อ ๖

ข้อ ๙ ในการรายงานการสั่งปรับเป็นพินัยให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐทราบตามมาตรา ๑๓ เจ้าหน้าที่ของรัฐอาจจัดทำรายงานเป็นรายเดือน รายไตรมาส หรือรายปี ตามที่หัวหน้าหน่วยงานของรัฐ กำหนด โดยให้คำนึงถึงปริมาณคดีความผิดทางพินัย

การจัดทำสรุปผลการปรับเป็นพินัยเพื่อเปิดเผยผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศตามมาตรา ๑๓ อย่างน้อยต้องระบุข้อมูล ดังต่อไปนี้

- (๑) จำนวนคดีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐยุติการพิจารณากำหนดค่าปรับเป็นพินัย
- (๒) จำนวนคดีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐมีคำสั่งปรับเป็นพินัย
- (๓) จำนวนคดีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐส่งสำนวนให้พนักงานอัยการตามมาตรา ๒๓
- (๔) จำนวนคดีที่พนักงานอัยการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐฟ้องคดีต่อศาล
- (๕) จำนวนคดีที่ศาลมีคำพิพากษาว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดทางพินัย และจำนวนคดีที่ศาลสั่งยกฟ้องหรือไม่รับไว้พิจารณา

(๖) จำนวนเงินค่าปรับเป็นพินัยทั้งหมดที่เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือศาลมีคำสั่งปรับเป็นพินัยและจำนวนเงินค่าปรับเป็นพินัยทั้งหมดที่ได้รับการชำระ

(๗) จำนวนคดีที่ศาลมีคำสั่งตามมาตรา ๑๐ โดยแยกคำสั่งตามมาตรา ๑๐ วรรคหนึ่งและวรรคสอง

(๘) ข้อมูลอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด

ข้อมูลตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้แยกตามประเภทฐานความผิด

การจัดทำข้อมูลตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้ทำโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งสามารถประมวลผลได้

ข้อ ๑๐ ในกรณีที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยมิได้บัญญัติให้เจ้าหน้าที่ของรัฐตำแหน่งใด มีอำนาจปรับเป็นพินัย ให้รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายนั้นประกาศกำหนดบัญชีรายชื่อตำแหน่งข้าราชการ และพนักงานของหน่วยงานของรัฐที่มีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับชำนาญการขึ้นไปหรือเทียบเท่าเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย โดยในกรณีที่กฎหมายกำหนดอัตราค่าปรับเป็นพินัยสูงสุดไว้ไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท รัฐมนตรี จะกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐดังกล่าวคนเดียวเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาการปรับเป็นพินัยก็ได้

การพิจารณาปรับเป็นพินัยที่ต้องทำเป็นองค์คณะ ให้องค์คณะประกอบด้วยหัวหน้าองค์คณะหนึ่งคน และองค์คณะอีกไม่น้อยกว่าสองคน

เมื่อรัฐมนตรีกำหนดให้การพิจารณาปรับเป็นพินัยในเรื่องใดอยู่ในอำนาจของผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยเพียงคนเดียว ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่พบเห็นการกระทำความผิด หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่หัวหน้าหน่วยงานของรัฐกำหนดจากบัญชีรายชื่อตามวรรคหนึ่งเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย

เมื่อการพิจารณาปรับเป็นพินัยเรื่องใดต้องทำเป็นองค์คณะ ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐกำหนดผู้เป็นหัวหน้าองค์คณะและองค์คณะจากบัญชีรายชื่อตามวรรคหนึ่ง ตามที่เห็นสมควร

ในระหว่างการพิจารณาปรับเป็นพินัย หากมีเหตุที่ทำให้องค์คณะคนใดคนหนึ่งไม่อาจพิจารณาปรับเป็นพินัยต่อไปได้ ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐในบัญชีรายชื่อตามวรรคหนึ่ง เพื่อประกอบเป็นองค์คณะแทน

ข้อ ๑๑ ในกรณีที่การปรับเป็นพินัยกระทำเป็นองค์คณะ ในการพิจารณาเพื่อมีคำสั่งหัวหน้าองค์คณะและองค์คณะทุกคนมีหน้าที่พิจารณาวินิจฉัย จะงดออกเสียงมิได้

ให้หัวหน้าองค์คณะตามข้อ ๑๐ วรรคสี่ ถ้ามององค์คณะที่เข้าร่วมพิจารณาที่ละคน ให้ออกความเห็นและลงมติทุกประเด็นที่จะพิจารณา โดยให้หัวหน้าออกความเห็นและลงมติเป็นคนสุดท้าย การวินิจฉัยให้ถือตามความเห็นของฝ่ายข้างมาก ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ออกเสียงลงคะแนนใหม่โดยพลันอีกครั้งหนึ่ง ถ้าคะแนนเสียงยังเท่ากันอีก ให้ถือว่าองค์คณะมีมติในทางที่เป็นคุณแก่ผู้ถูกกล่าวหามากกว่าหรือเป็นผลร้ายแก่ผู้ถูกกล่าวหาน้อยกว่า แล้วแต่กรณี

องค์คณะที่ร่วมพิจารณาผู้ใดไม่เห็นพ้องด้วยกับเสียงข้างมากมีสิทธิทำความเห็นแย้งแนบไว้ในสำนวน

ข้อ ๑๒ คำสั่งปรับเป็นพินัยหรือยุติการปรับเป็นพินัยต้องทำเป็นหนังสือระบุวัน เดือน ปี และลงลายมือชื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยหรือลายมือชื่อขององค์คณะทุกคน แล้วแต่กรณี

ข้อ ๑๓ หนังสือแจ้งข้อกล่าวหาอย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญตามแนวทางที่ระบุไว้ท้ายระเบียบนี้ คำสั่งปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๒๐ อย่างน้อยต้องมีรายละเอียดตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๑ (๑) ถึง (๕) และจะมีรายละเอียดตามแนวทางที่ระบุไว้ท้ายระเบียบนี้ด้วยก็ได้

ข้อ ๑๔ เพื่อประโยชน์ในการกำหนดค่าปรับเป็นพินัยให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ตามมาตรา ๙ และการจัดทำรายงานตามมาตรา ๑๓ ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐเก็บรักษาข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการปรับเป็นพินัยไว้เป็นหลักฐาน แต่จะนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ในทางที่เป็นโทษแก่ผู้กระทำความผิดทางพินัยในเรื่องอื่นที่มีใช้การพิจารณากำหนดค่าปรับเป็นพินัยหรือการจัดทำรายงานดังกล่าวมิได้ เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น

การเก็บรักษาข้อมูลตามวรรคหนึ่ง ให้จัดเก็บโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์

ข้อ ๑๕ ในกรณีที่ศาลกำหนดวิธีพิจารณาความผิดทางพินัยโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ การจัดทำสำนวนตามมาตรา ๒๓ ให้จัดทำโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ให้สอดคล้องกับวิธีพิจารณาคดีที่ศาลกำหนดดังกล่าว

ข้อ ๑๖ หัวหน้าหน่วยงานของรัฐอาจกำหนดระเบียบปฏิบัติเพิ่มเติมจากที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้ได้ แต่ต้องไม่ขัดหรือแย้งต่อกฎหมายและระเบียบนี้ โดยให้คำนึงถึงความสะดวก รวดเร็ว เป็นธรรม และไม่เป็นการแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องจนเกินสมควร

ข้อ ๑๗ ในวาระเริ่มแรกไม่เกินห้าปีนับแต่วันที่ระเบียบนี้ใช้บังคับ หากมีกรณีที่ไม่อาจปฏิบัติตามระเบียบนี้ได้หรือการปฏิบัติตามระเบียบนี้ก่อให้เกิดการแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องจนเกินสมควร หัวหน้าหน่วยงานของรัฐอาจขออนุมัติคณะกรรมการ เพื่อดำเนินการแตกต่างจากระเบียบนี้ในเรื่องหนึ่งเรื่องใดก็ได้ และให้คณะกรรมการมีอำนาจอนุมัติให้ดำเนินการแตกต่างจากระเบียบนี้ได้ตามที่จำเป็น โดยคำนึงถึงความสะดวก รวดเร็ว เป็นธรรม และการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนเป็นสำคัญ

ประกาศ ณ วันที่ ๒๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๖

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา

นายกรัฐมนตรี

หนังสือแจ้งข้อกล่าวหาการกระทำความผิดทางพินัย

เลขที่ .../....

... (ชื่อหน่วยงานของรัฐ) ...

<u>สถานที่ออกหนังสือ</u>
<u>วันที่ออกหนังสือ</u>
<u>ชื่อผู้ถูกกล่าวหา</u> <u>ที่อยู่</u>
<u>ข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับการกระทำอันเป็นความผิดทางพินัย</u> ๑. การกระทำที่กล่าวหาว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิด รวมทั้งวัน เวลา และสถานที่ที่กระทำความผิด ๒. พยานหลักฐานเชิงประจักษ์ประกอบข้อกล่าวหา (ถ้ามี)
<u>ข้อกฎหมาย</u> (ข้อกล่าวหา โดยระบุมাত্রาที่บัญญัติความผิดทางพินัย พร้อมทั้งอัตราค่าปรับเป็นพินัยที่กฎหมายบัญญัติ)
<u>ช่องทางการชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหา</u> (ให้ระบุสถานที่ในการจัดส่งหรือช่องทางติดต่อสื่อสารทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์)
<u>สิทธิในการชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหา</u> ท่านมีสิทธิที่จะชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหาหรือไม่ก็ได้ หากท่านไม่ชี้แจงภายในระยะเวลา ... วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือนี้ เจ้าหน้าที่ของรัฐจะพิจารณาเพื่อมีคำสั่งปรับเป็นพินัยต่อไป

ลงชื่อ ..... เจ้าหน้าที่ของรัฐ

หนังสือแจ้งข้อกล่าวหาการกระทำความผิดทางพินัย

เลขที่ .../....

... (ชื่อหน่วยงานของรัฐ) ...

<u>สถานที่ออกหนังสือ</u>
<u>วันที่ออกหนังสือ</u>
<u>ชื่อผู้ถูกล่าวหา</u> <u>ที่อยู่</u>
<u>ข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับการกระทำอันเป็นความผิดทางพินัย</u> ๑. การกระทำที่กล่าวหาว่าผู้ถูกล่าวหาได้กระทำความผิด รวมทั้งวัน เวลา และสถานที่ที่กระทำ ความผิด ๒. พยานหลักฐานเชิงประจักษ์ประกอบข้อกล่าวหา (ถ้ามี)
<u>ข้อกฎหมาย</u> (ข้อกล่าวหา โดยระบุมাত্রาที่บัญญัติความผิดทางพินัย พร้อมทั้งอัตราค่าปรับเป็นพินัย ที่กฎหมายบัญญัติ)
<u>ช่องทางการชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหา</u> (ให้ระบุสถานที่ในการจัดส่งหรือช่องทางติดต่อสื่อสารทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์)
<u>สิทธิในการชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหา</u> ท่านมีสิทธิที่จะชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหาหรือไม่ก็ได้ หากท่านไม่ชี้แจงภายในระยะเวลา ... วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือนี้ เจ้าหน้าที่ของรัฐจะพิจารณาเพื่อมีคำสั่งปรับเป็นพินัยต่อไป

ลงชื่อ ..... หัวหน้าหน่วยงานของรัฐ/ ผู้ซึ่งหัวหน้าหน่วยงานของรัฐมอบหมาย

คำสั่ง ....(ชื่อหน่วยงานของรัฐ)....

เลขที่ ... /....

เรื่อง คำสั่งปรับเป็นพินัย

สถานที่ออกคำสั่ง
วันที่ออกคำสั่ง
ชื่อผู้ถูกกล่าวหา ที่อยู่
<p>๑. ข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับการกระทำอันเป็นความผิดทางพินัย (มาตรา ๒๑ (๑))</p> <p>๑.๑ การกระทำที่กล่าวหาว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิด รวมทั้งวัน เวลา และสถานที่ที่กระทำความผิด</p> <p>๑.๒ คำชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกกล่าวหา (ถ้ามี)</p> <p>๑.๓ เจ้าหน้าที่ของรัฐพิจารณารายละเอียดของการกระทำความผิดและคำชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหาของท่านแล้ว (ถ้ามี) เห็นว่า ท่านกระทำความผิดทางพินัยตามมาตรา... มาตรา... และมาตรา... แห่งพระราชบัญญัติ...</p>
<p>๒. อัตราค่าปรับเป็นพินัยตามกฎหมายและจำนวนค่าปรับเป็นพินัย (มาตรา ๒๑ (๒))</p> <p>๒.๑ อัตราค่าปรับเป็นพินัยที่กฎหมายกำหนด</p> <p>การกระทำความผิดของท่าน กฎหมายกำหนดอัตราค่าปรับเป็นพินัย ดังนี้</p> <p>มาตรา ... อัตราค่าปรับ ... บาท</p> <p>มาตรา ... อัตราค่าปรับ ... บาท</p> <p>มาตรา ... อัตราค่าปรับ ... บาท</p> <p>ฯลฯ   ฯลฯ</p> <p>๒.๒ จำนวนค่าปรับเป็นพินัยที่เจ้าหน้าที่ของรัฐกำหนดให้ต้องชำระ</p> <p>เจ้าหน้าที่ของรัฐพิจารณาแล้ว กำหนดให้ท่านต้องชำระค่าปรับเป็นพินัย ดังนี้</p> <p>มาตรา ... จำนวนค่าปรับ ... บาท</p> <p>มาตรา ... จำนวนค่าปรับ ... บาท</p> <p>มาตรา ... จำนวนค่าปรับ ... บาท</p> <p>ฯลฯ   ฯลฯ</p> <p>รวมจำนวนค่าปรับเป็นพินัยที่ท่านต้องชำระทั้งสิ้น ... บาท</p>

<p>๓. ระยะเวลาที่ต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยซึ่งต้องไม่น้อยกว่าสิบห้าวันแต่ไม่เกินสามสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้ง (มาตรา ๒๑ (ก))</p> <p>ต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยภายใน .... วัน นับแต่วันที่รับคำสั่งนี้</p>
<p>๔. กระบวนการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องดำเนินการต่อไป ถ้าผู้ถูกกล่าวหาปฏิเสธข้อกล่าวหา หรือไม่ชำระค่าปรับเป็นพินัยภายในระยะเวลาที่กำหนด (มาตรา ๒๑ (ข))</p> <p>ในกรณีที่ท่านปฏิเสธข้อกล่าวหาหรือไม่ชำระค่าปรับเป็นพินัยภายในระยะเวลาที่กำหนด เจ้าหน้าที่ของรัฐจะสรุปข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย และพยานหลักฐาน เพื่อดำเนินการให้มีการฟ้องคดีต่อศาลต่อไป</p> <p>ในการปฏิเสธข้อกล่าวหาสามารถส่งผ่านช่องทางตามข้อ ๗.๒</p>
<p>๕. สิทธิในการขอผ่อนชำระตามมาตรา ๙ วรรคสอง (มาตรา ๒๑ (ค))</p> <p>ในกรณีที่ท่านไม่อาจชำระค่าปรับในคราวเดียวได้ มีสิทธิร้องขอต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือศาลเพื่อผ่อนชำระค่าปรับ โดยให้แจ้งเหตุผลในการขอผ่อนชำระและระบุจำนวนเงินที่ประสงค์จะผ่อนชำระมาในคำร้องขอผ่อนชำระด้วยผ่านช่องทางตามข้อ ๗.๒</p>
<p>๖. สิทธิในการยื่นคำร้องขอต่อศาลตามมาตรา ๑๐ กรณีไม่มีเงินชำระค่าปรับเป็นพินัย (มาตรา ๒๑ (ง))</p> <p>(๑) ในกรณีที่เพื่อบุคคลธรรมดาและกระทำความผิดทางพินัยเพราะเหตุแห่งความยากจน เหลือทนทานหรือเพราะความจำเป็นอย่างแสนสาหัสในการดำรงชีวิต อาจยื่นคำร้องเพื่อให้ศาล กำหนดค่าปรับเป็นพินัยต่ำกว่าที่กฎหมายบัญญัติไว้หรือขอทำงานบริการสังคมหรือทำงาน สาธารณประโยชน์แทนค่าปรับเป็นพินัยได้ โดยให้แจ้งเหตุผลประกอบการยื่นคำร้องมาด้วย</p> <p>(๒) ในกรณีที่เพื่อบุคคลธรรมดาและไม่มีเงินชำระค่าปรับเป็นพินัย อาจยื่นคำร้องต่อศาล โดยแสดงเหตุผลอันสมควรเพื่อขอทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับ เป็นพินัยได้</p> <p>(๓) การยื่นคำร้องตาม (๑) หรือ (๒) สามารถยื่นผ่านช่องทางตามข้อ ๗.๒</p>
<p>๗. ช่องทางการชำระค่าปรับเป็นพินัย / ปฏิเสธข้อกล่าวหา / ยื่นคำร้อง (มาตรา ๒๑ (ฉ))</p> <p>๗.๑ ท่านสามารถชำระค่าปรับเป็นพินัยได้ผ่านช่องทาง ดังต่อไปนี้</p> <p>☐ ธนาคาร .... เลขบัญชี ....</p> <p>☐ หน่วยบริการรับชำระเงินของ ...</p> <p>☐ เครื่องรับจ่ายเงินอัตโนมัติ (ATM) ตามบาร์โคดหรือคิวอาร์โคดที่แนบมาด้วยนี้</p> <p>☐ บัตรอิเล็กทรอนิกส์</p> <p>☐ โมบายล์แบงกิง (Mobile Banking) ตามบาร์โคดหรือคิวอาร์โคดที่แนบมาด้วยนี้</p> <p>☐ อินเทอร์เน็ตแบงกิง (Internet Banking) ธนาคาร .... เลขบัญชี ....</p> <p>☐ สถานที่หรือวิธีการอื่นใดที่สามารถเข้าถึงการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ได้</p> <p>☐ ชำระ ณ จุดรับชำระค่าปรับเป็นพินัยของ...</p>

๗.๒ ท่านสามารถปฏิเสธข้อกล่าวหา / ยื่นคำร้องขอผ่อนชำระ / ยื่นคำร้องขอให้กำหนดค่าปรับ เป็นพินัยต่ำกว่าที่กฎหมายบัญญัติ หรือขอทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์ แทนการชำระค่าปรับเป็นพินัย ตามช่องทางต่อไปนี้

(๑) ช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ตามที่กำหนดตามพระราชบัญญัติการปฏิบัติราชการทาง อิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๕

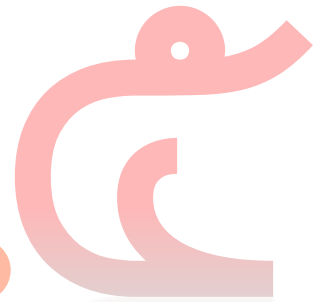
.....

(๒) ที่อยู่ของหน่วยงานของรัฐในการปฏิเสธข้อกล่าวหาหรือยื่นคำร้อง หรือส่งหนังสือ หรือเอกสาร

.....

ลงชื่อ ..... เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ออกคำสั่ง
(ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นองค์คณะ ให้ลงลายมือชื่อขององค์คณะทุกคน)

ภาคผนวก

รวมความเห็นของคณะกรรมการว่าด้วย
การปรับเป็นพินัยที่เกี่ยวข้อง

รวมความเห็นของคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยที่เกี่ยวข้อง

ลำดับ	เรื่องเสร็จที่	หน่วยงาน ที่ขอหารือ	ชื่อเรื่อง
ปี ๒๕๖๖			
๑	๖๓๖/๒๕๖๖	กรมการปกครอง	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การประกาศกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕
๒	๘๘๖/๒๕๖๖	กรมพัฒนาสังคม และสวัสดิการ	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การประกาศกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ พ.ศ. ๒๕๕๖
๓	๘๘๖/๒๕๖๖	สำนักงาน คณะกรรมการ กฤษฎีกา	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง แนวทางการแก้ไขถ้อยคำของกฎหมายในบัญชีท้ายพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ และแนวทางการพิจารณากรณีที่ไม่ต้องเปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวเป็นความผิดทางพินัยตามมาตรา ๔๑
๔	๑๐๖๖/๒๕๖๖	สำนักงานมาตรฐาน สินค้าเกษตรและ อาหารแห่งชาติ	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจปรับเป็นพินัยและหลักเกณฑ์ในการปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑
๕	๑๔๔๐/๒๕๖๖	สำนักงาน สลากกินแบ่งรัฐบาล	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ ของสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล
๖	๑๔๖๔/๒๕๖๖	สำนักงานตำรวจ แห่งชาติ	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การดำเนินการตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒
๗	๑๕๐๓/๒๕๖๖	กรุงเทพมหานคร	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ ตามกฎหมายที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของกรุงเทพมหานคร
๘	๑๕๑๕/๒๕๖๖	กรมการขนส่ง ทางบก	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ ตามกฎหมายที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของกรมการขนส่งทางบก

ลำดับ	เรื่องเสร็จที่	หน่วยงาน ที่ขอหารือ	ชื่อเรื่อง
๙	๑๕๗๔/๒๕๖๖	สำนักงานตำรวจ แห่งชาติ	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การหักค่าปรับ เป็นพินัยตามกฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงาน ตำรวจแห่งชาติเข้ากองทุนเพื่อการสืบสวน สอบสวน การป้องกัน และปราบปรามการกระทำความผิดทางอาญา
๑๐	๑๖๑๔/๒๕๖๖	กรมสวัสดิการ และคุ้มครอง แรงงาน	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การปฏิบัติตาม พระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ ของกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน
ปี ๒๕๖๗			
๑๑	๖๒/๒๕๖๗	กรมอุทยาน แห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การเทียบ ตำแหน่งข้าราชการของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ซึ่งมีตำแหน่งชำนาญการขึ้นไปหรือเทียบเท่าตามข้อ ๑๐ แห่งระเบียบ สำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๖
๑๒	๘๔/๒๕๖๗	กรุงเทพมหานคร	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การเทียบ ตำแหน่งข้าราชการกรุงเทพมหานครเพื่อแต่งตั้งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย การส่งคำสั่งปรับเป็นพินัย และการ ดำเนินการอื่นในกรณีที่มีการผิดนัดการผ่อนชำระค่าปรับเป็นพินัย
๑๓	๑๑๐/๒๕๖๗	กรมป่าไม้	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การปรับ เป็นพินัยกรณีการกระทำความผิดเป็นความผิดกฎหมายหลายบท และการกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตาม พระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. ๒๕๖๒
๑๔	๑๘๐/๒๕๖๗	สำนักงานนโยบาย และแผน ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การดำเนินการ ตามกฎหมายว่าด้วยการปรับเป็นพินัย กรณีการกระทำความผิด ตามมาตรา ๑๐๑/๑ และมาตรา ๑๐๑/๒ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๑
๑๕	๒๑๘/๒๕๖๗	กรุงเทพมหานคร	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การเทียบ ตำแหน่งพนักงานเทศกิจระดับชำนาญงานเพื่อแต่งตั้งเป็นเจ้าหน้าที่ ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕

ลำดับ	เรื่องเสร็จที่	หน่วยงาน ที่ขอหารือ	ชื่อเรื่อง
๑๖	๖๔๕/๒๕๖๗	กรมทางหลวง	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การขออนุมัติ เพื่อดำเนินการแตกต่างจากระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย ระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๖ การชำระ ค่าธรรมเนียมผ่านทางค้ำชำระและค่าปรับเป็นพินัย และการออก กฎหมายเพื่อกำหนดวิธีดำเนินการเรียกค่าปรับเป็นพินัย เป็นการเฉพาะของกรมทางหลวง
๑๗	๖๙๔/๒๕๖๗	คปภ.	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การแต่งตั้ง เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยและการนำค่าปรับเป็นพินัย ส่งเข้ากองทุนตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. ๒๕๓๕
๑๘	๗๕๕/๒๕๖๗	กรุงเทพมหานคร	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การออก ประกาศกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย ตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครซึ่งออกตามพระราชบัญญัติระเบียบ บริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๒๘
๑๙	๘๔๔/๒๕๖๗	กรมการท่องเที่ยว	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การส่งหนังสือ แจ้งข้อกล่าวหา การส่งคำสั่งปรับเป็นพินัย และการบังคับคดีความผิด ทางพินัยแก่คนต่างด้าว ตามพระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑
๒๐	๘๗๘/๒๕๖๗	กรมกิจการสตรี และสถาบัน ครอบครัว	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การดำเนินการ ตามกฎหมายว่าด้วยการปรับเป็นพินัย กรณีการกระทำความผิด ตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปราม การค้าประเวณี พ.ศ. ๒๕๓๙
๒๑	๑๑๓๙/๒๕๖๗	อบต.ไร่รถ	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การปรับเป็นพินัย ตามพระราชบัญญัติการขุดดินและถมดิน พ.ศ. ๒๕๔๓
๒๒	๑๒๒๗/๒๕๖๗	กรมอนามัย	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การกำหนด หัวหน้าองค์คณะและองค์คณะจากบัญชีรายชื่อแนบท้ายประกาศ กระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กำหนดเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย ตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๖๖
๒๓	๑๓๕๓/๒๕๖๗	กรมพัฒนาธุรกิจ การค้า	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การพิจารณา อนุมัติให้กรมพัฒนาธุรกิจการค้าดำเนินการแตกต่างจากระเบียบสำนัก นายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๖

ลำดับ	เรื่องเสร็จที่	หน่วยงาน ที่ขอหารือ	ชื่อเรื่อง
๒๔	๑๓๙๖/๒๕๖๗	กทม.	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การแบ่งค่าปรับตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ ของกรุงเทพมหานคร
๒๕	๑๔๙๐/๒๕๖๗	กรมทางหลวง	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ในกระบวนการปรับเป็นพินัย
๒๖	๑๗๒๙/๒๕๖๗	คปภ.	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การประกาศหรือโฆษณาการกระทำความผิดทางพินัยตามกฎหมายว่าด้วยการประกันวินาศภัยและกฎหมายว่าด้วยการประกันชีวิต
ปี ๒๕๖๘			
๒๗	๓๖๙/๒๕๖๘	กรุงเทพมหานคร	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การออกระเบียบกระทรวงมหาดไทยเพื่อแบ่งค่าปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕
๒๘	๘๔๔/๒๕๖๘	กรมกิจการสตรี และสถาบัน ครอบครัว	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. ๒๕๓๙
๒๙	๙๓๕/๒๕๖๘	กรุงเทพมหานคร	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การแก้ไขหรือเพิกถอน และการดำเนินการอื่นต่อคำสั่งปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕
๓๐	๑๑๘๙/๒๕๖๘	กรมการปกครอง	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การส่งหนังสือแจ้งข้อกล่าวหาแก่ผู้กระทำความผิดทางพินัยซึ่งมีชื่อในทะเบียนบ้านกลาง
๓๑	๑๕๖๐/๒๕๖๘	เทศบาลตำบลโคกสูง จังหวัดสระแก้ว	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง อำนาจในการปรับเป็นพินัยของพนักงานเทศบาล ระดับชำนาญงานซึ่งรักษาราชการแทนในตำแหน่งผู้อำนวยการกองช่าง ตามพระราชบัญญัติการขุดดินและถมดิน พ.ศ. ๒๕๔๓
ปี ๒๕๖๙			
๓๒	๔๘/๒๕๖๙	กรมส่งเสริม การปกครองท้องถิ่น	บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง ผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็น

ลำดับ	เรื่องเสร็จที่	หน่วยงาน ที่ขอหารือ	ชื่อเรื่อง
			ระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ และพระราชบัญญัติ การสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ บริเวณสะพานชมรมการวิถิเฉลิมพระเกียรติ ๘๔ พรรษา

บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย
เรื่อง การประกาศกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจปรับเป็นพินัย
ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕

กรมการปกครองได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๓๐๗.๓/๑๖๖๐๗ ลงวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๖๖ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า ด้วยมาตรา ๓๙ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ บัญญัติให้เมื่อพ้นกำหนดสามร้อยหกสิบห้าวัน นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ให้เปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวตามกฎหมายในบัญชี ๑ ท้ายพระราชบัญญัตินี้ เป็นความผิดทางพินัย ตามพระราชบัญญัตินี้ และให้ถือว่าอัตราโทษปรับอาญาที่บัญญัติไว้ในกฎหมายดังกล่าว เป็นอัตราค่าปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัตินี้ กรมการปกครองได้สำรวจกฎหมายในบัญชีท้ายพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ที่อยู่ในความรับผิดชอบแล้ว พบว่ามีกฎหมายที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้รักษาการหรือรักษาการร่วมกับรัฐมนตรีกระทรวงอื่น ๆ หรือเป็นกรณีที่ไม่มีรัฐมนตรีผู้รักษาการ ดังนั้น เพื่อเตรียมความพร้อมในการดำเนินการเสนอรัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายออกประกาศกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ และเพื่อให้การดำเนินการเป็นไปด้วยความถูกต้อง และสามารถนำมาเป็นแนวทางปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ประกอบกับตามข้อ ๕ แห่งระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๖ กรมการปกครองจึงขอคำปรึกษาคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย ในประเด็น ดังต่อไปนี้

๑. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยในฐานะผู้รักษาการตามกฎหมายมีอำนาจออกประกาศกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐในสังกัดหน่วยงานอื่นให้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๑๔ ร่วมกับเจ้าหน้าที่ของรัฐในสังกัดกระทรวงมหาดไทยได้หรือไม่ เช่น พระราชบัญญัติส่งเสริมกิจการฮัจย์ พ.ศ. ๒๕๒๔

๒. แม้กฎหมายจะระบุให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้รักษาการตามกฎหมายนั้น แต่ได้มีการโอนบรรดาหน้าที่และอำนาจไปตามการปรับโครงสร้างในการบริหารราชการแผ่นดินแล้ว กรณีนี้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้มีอำนาจออกประกาศกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๑๔ ได้หรือไม่ เช่น พระราชบัญญัติเพิ่มอำนาจตำรวจในการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดทางน้ำ พ.ศ. ๒๕๔๖

๓. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้รักษาการร่วมกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอื่น ๆ กรณีนี้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงใดจะเป็นผู้มีอำนาจออกประกาศกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๑๔ เช่น พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. ๒๕๔๐ พระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๕๔๗ พระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. ๒๕๓๕

๔. ถ้าไม่มีผู้รักษาการตามกฎหมาย แต่กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย เป็นหน่วยงานในการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย การจัดทำคำอธิบายและคำแปลของกฎหมาย และเผยแพร่ข้อมูลกฎหมายตามพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๒ ร่วมกับหน่วยงานอื่น กรณีนี้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงใดมีอำนาจ ออกประกาศกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๑๔ เช่น พระราชบัญญัติ กำหนดความผิดเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด สมาคม และมูลนิธิ พ.ศ. ๒๕๙๙

คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยได้พิจารณาข้อหาหรือของกรมการปกครอง โดยมีผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมการปกครอง) เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว มีความเห็น ในแต่ละประเด็น ดังต่อไปนี้

ประเด็นที่หนึ่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยในฐานะผู้รักษาการตามกฎหมาย มีอำนาจออกประกาศกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐในสังกัดหน่วยงานอื่นให้มีอำนาจปรับเป็นพินัยร่วมกับ เจ้าหน้าที่ของรัฐในสังกัดกระทรวงมหาดไทยได้หรือไม่ ปรากฏข้อเท็จจริงเพิ่มเติมจากการชี้แจง ของผู้แทนกรมการปกครองว่า ประสงค์จะสอบถามเกี่ยวกับพระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. ๒๕๖๖ ที่มีการแต่งตั้งเจ้าพนักงานท้องถิ่นเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการ ตามพระราชบัญญัติดังกล่าวด้วย ในกรณีนี้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยสามารถ ออกประกาศแต่งตั้งเจ้าพนักงานท้องถิ่นเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐได้หรือไม่ ในประเด็นนี้ คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เห็นว่า มาตรา ๑๔^๑ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับ เป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ บัญญัติว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดจะมีอำนาจปรับเป็นพินัยตามกฎหมายใด ให้เป็นไปตามที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยนั้นบัญญัติไว้ ในกรณีที่กฎหมายซึ่งบัญญัติ ความผิดทางพินัยมิได้กำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจปรับเป็นพินัยไว้เป็นการเฉพาะ ให้เป็นไป ตามที่รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายนั้นประกาศกำหนด

กรณีพระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชนฯ เป็นกฎหมายตามบัญชี ๑ ที่มาตรา ๓๙^๒ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ บัญญัติให้เปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษ ปรับสถานเดียวเป็นความผิดทางพินัย โดยพระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชนฯ มิได้กำหนด

^๑มาตรา ๑๔ เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดจะมีอำนาจปรับเป็นพินัยตามกฎหมายใด ให้เป็นไปตามที่ กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยนั้นบัญญัติไว้ ในกรณีที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยมิได้บัญญัติไว้ ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายนั้นประกาศกำหนด

ในการกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐให้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามวรรคหนึ่ง รัฐมนตรีจะกำหนดให้ เจ้าหน้าที่ของรัฐอื่นใดที่มีใช้เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งรับผิดชอบในการปฏิบัติตามกฎหมายนั้นเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยได้ เว้นแต่เป็นกรณีตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๗ วรรคสาม และถ้าค่าปรับเป็นพินัยที่กฎหมายบัญญัติไว้มีอัตราอย่างสูง ไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท จะกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐคนเดียวเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยก็ได้ แต่ถ้าค่าปรับเป็นพินัย ที่กฎหมายบัญญัติไว้มีอัตราอย่างสูงเกินหนึ่งหมื่นบาท ต้องกำหนดให้การปรับเป็นพินัยกระทำเป็นองค์คณะ ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่น้อยกว่าสามคน

^๒มาตรา ๓๙ เมื่อพ้นกำหนดสามร้อยหกสิบห้าวันนับแต่วันที่ พระราชบัญญัตินี้ประกาศ ในราชกิจจานุเบกษา ให้เปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวตามกฎหมายในบัญชี ๑ ท้ายพระราชบัญญัตินี้ เป็นความผิดทางพินัยตามพระราชบัญญัตินี้ และให้ถือว่าอัตราโทษปรับอาญาที่บัญญัติไว้ในกฎหมายดังกล่าว เป็นอัตราค่าปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัตินี้

เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจปรับเป็นพินัยไว้เป็นการเฉพาะ จึงเป็นอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยซึ่งเป็นผู้รักษาการตามกฎหมายที่จะประกาศกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจปรับเป็นพินัย แต่ในการกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐให้มีอำนาจปรับเป็นพินัย ตามวรรคสองของมาตรา ๑๔^๓ บัญญัติว่า รัฐมนตรีจะกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐอื่นใดที่มีใช้เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งรับผิดชอบในการปฏิบัติตามกฎหมายนั้นเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยมิได้ เว้นแต่เป็นกรณีของผู้กระทำความผิดทางพินัยหลายกรรมต่างกันที่นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีได้วางระเบียบให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องร่วมกันหรือทำแทนกันในการดำเนินการปรับเป็นพินัยตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๗ วรรคสาม ประกอบกับบทนิยามคำว่า “เจ้าหน้าที่ของรัฐ” ตามมาตรา ๓^๔ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว หมายความว่า พนักงานเจ้าหน้าที่ เจ้าพนักงาน นายทะเบียน คณะบุคคล และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เรียกชื่ออย่างอื่น บรรดาที่กฎหมายบัญญัติให้มีอำนาจปรับเป็นพินัยหรือที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดให้เป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๑๔ ดังนั้น หากมีเจ้าหน้าที่ในสังกัดหน่วยงานอื่นเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ เจ้าพนักงาน นายทะเบียน คณะบุคคล หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เรียกชื่ออย่างอื่น รับผิดชอบในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยซึ่งเป็นผู้รักษาการพระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชนฯ^๕ ย่อมมีอำนาจประกาศกำหนดให้บุคคลนั้นเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจปรับเป็นพินัยได้ แม้ว่าบุคคลดังกล่าวจะมีได้สังกัดหน่วยงานในกระทรวงมหาดไทยหรืออยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

ประเด็นที่สอง กรณีกฎหมายบัญญัติให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้รักษาการตามกฎหมาย แต่มีการโอนบรรดาหน้าที่และอำนาจไปตามการปรับโครงสร้างในการบริหารราชการแผ่นดิน เช่น พระราชบัญญัติเพิ่มอำนาจตำรวจในการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดทางน้ำ พ.ศ. ๒๕๕๖ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมีอำนาจออกประกาศกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ หรือไม่ เห็นว่า หากเป็นกรณีที่มีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับผู้รักษาการตามกฎหมายไว้โดยชัดเจน หรือมีกฎหมายกำหนดให้โอนบรรดาหน้าที่และอำนาจของผู้รักษาการคนเดิมไปเป็นของผู้รักษาการคนใหม่ รัฐมนตรีผู้รักษาการตามบทบัญญัติที่มีการแก้ไขเพิ่มเติมหรือที่รับโอนหน้าที่และอำนาจนั้น ย่อมเป็นผู้มีหน้าที่และอำนาจในการออกประกาศกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ แต่หากเป็นเพียงการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือโอนอำนาจเฉพาะในส่วนที่

^๓โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น

^๔มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

ฯลฯ

ฯลฯ

“เจ้าหน้าที่ของรัฐ” หมายความว่า พนักงานเจ้าหน้าที่ เจ้าพนักงาน นายทะเบียน คณะบุคคล และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เรียกชื่ออย่างอื่น บรรดาที่กฎหมายบัญญัติให้มีอำนาจปรับเป็นพินัยหรือที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดให้เป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๑๔

^๕มาตรา ๒๓ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งเจ้าพนักงานออกบัตร เจ้าพนักงานตรวจบัตร และพนักงานเจ้าหน้าที่ ออกกฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมไม่เกินอัตราท้ายพระราชบัญญัตินี้ ยกเว้นค่าธรรมเนียมและกำหนดกิจการอื่นเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

ฯลฯ

ฯลฯ

เกี่ยวกับการปฏิบัติราชการไปเป็นของหน่วยงานใหม่ รัฐมนตรีตามที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นผู้รักษาการ ยังคงเป็นรัฐมนตรีซึ่งมีอำนาจออกประกาศกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจปรับเป็นพินัย

กรณีพระราชบัญญัติเพิ่มอำนาจตำรวจในการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดทางน้ำ พ.ศ. ๒๔๙๖ มีการปรับโครงสร้างในการบริหารราชการแผ่นดิน โดยการตราพระราชกฤษฎีกาโอนกรมตำรวจ กระทรวงมหาดไทย ไปจัดตั้งเป็นสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๑ เพื่อโอนกรมตำรวจ กระทรวงมหาดไทย ไปจัดตั้งเป็นสำนักงานตำรวจแห่งชาติซึ่งเป็นส่วนราชการที่ไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง หรือทบวง และอยู่ในบังคับบัญชาของนายกรัฐมนตรี โดยมาตรา ๙^๖ แห่งพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว บัญญัติให้โอนหน้าที่และอำนาจในส่วนที่เกี่ยวกับการปฏิบัติราชการของกรมตำรวจหรือในฐานะผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของกรมตำรวจหรือของข้าราชการตำรวจไปเป็นของนายกรัฐมนตรีเท่านั้น ส่วนหน้าที่และอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยอันไม่เกี่ยวกับการปฏิบัติราชการของกรมตำรวจหรือในฐานะผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของกรมตำรวจหรือของข้าราชการตำรวจย่อมไม่โอนไปเป็นของนายกรัฐมนตรี ทั้งนี้ ตามที่คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๕) ได้เคยให้ความเห็นไว้ในเรื่องเสร็จที่ ๑๔๘/๒๕๔๒^๗ ดังนั้น การโอนกรมตำรวจไปจัดตั้งเป็นสำนักงานตำรวจแห่งชาติจึงเป็นการโอนเฉพาะหน้าที่และอำนาจในการปฏิบัติราชการของกรมตำรวจและของข้าราชการตำรวจ โดยไม่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการโอนหน้าที่และอำนาจของรัฐมนตรีผู้รักษาการไปด้วย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยซึ่งเป็นผู้รักษาการพระราชบัญญัติเพิ่มอำนาจตำรวจในการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดทางน้ำ^๘ จึงมีอำนาจออกประกาศกำหนดข้าราชการตำรวจซึ่งรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจปรับเป็นพินัย

ประเด็นที่สาม กรณีที่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้รักษาการตามกฎหมายร่วมกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอื่น เช่น พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. ๒๔๙๐ พระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗ พระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. ๒๕๓๕ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงใดมีอำนาจออกประกาศกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ เห็นว่า ในกรณีที่กฎหมายฉบับใดมีผู้รักษาการตามกฎหมายหลายคน การพิจารณาว่ารัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายคนใดเป็นผู้มีอำนาจออกประกาศกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจ

^๖มาตรา ๙ ให้โอนบรรดาอำนาจหน้าที่ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการปฏิบัติราชการของกรมตำรวจหรือในฐานะผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของกรมตำรวจหรือของข้าราชการตำรวจไปเป็นของนายกรัฐมนตรี

ในกรณีมีปัญหาว่าอำนาจหน้าที่ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นเรื่องเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการของกรมตำรวจหรือในฐานะผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของกรมตำรวจหรือของข้าราชการตำรวจอันจะต้องโอนตามวรรคหนึ่งหรือไม่ ให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของนายกรัฐมนตรี

^๗บันทึก เรื่อง การโอนอำนาจหน้าที่ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยไปเป็นของนายกรัฐมนตรีตามพระราชกฤษฎีกาโอนกรมตำรวจ กระทรวงมหาดไทย ไปจัดตั้งเป็นสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๑ ส่งพร้อมหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ปกปิด ด่วนมาก ที่ นร ๐๖๐๑/๑๙๔ ลงวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๔๒ ถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

^๘มาตรา ๘ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

ปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๑๔^๙ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ต้องพิจารณาบทบัญญัติที่กำหนดหน้าที่และอำนาจของผู้รักษาการกฎหมายแต่ละฉบับประกอบด้วย ดังนี้

กรณีกฎหมายกำหนดหน้าที่และอำนาจของรัฐมนตรีรักษาการไว้เป็นการเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของตน เช่น มาตรา ๕^{๑๐} แห่งพระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. ๒๕๓๕ ที่บัญญัติให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ในส่วนที่เกี่ยวกับราชการของกระทรวงนั้น และให้มีอำนาจแต่งตั้งเจ้าพนักงานทางหลวง กรณีนี้รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายของแต่ละกระทรวงย่อมต้องรับผิดชอบและมีหน้าที่ต้องดำเนินการแต่งตั้งเจ้าพนักงานทางหลวงเพื่อตรวจตราดูแลทางหลวงในส่วนที่อยู่ในความรับผิดชอบของส่วนราชการในแต่ละกระทรวง ดังนั้น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยจึงมีอำนาจประกาศกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐในส่วนที่เกี่ยวข้องกับทางหลวงที่อยู่ในความรับผิดชอบของส่วนราชการของตน

ส่วนกรณีที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการร่วมกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอื่น ๆ โดยไม่มีบทบัญญัติให้รับผิดชอบรักษาการในส่วนที่เกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของตน เช่น มาตรา ๕๑^{๑๑} แห่งพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗ ที่บัญญัติให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงร่วมกันเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ หรือมาตรา ๖^{๑๒}

^๙โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น

^{๑๐}มาตรา ๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ในส่วนที่เกี่ยวกับราชการของกระทรวงนั้น และให้มีอำนาจแต่งตั้งเจ้าพนักงานทางหลวงกับออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ในเรื่องดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดอัตราความเร็วของยานพาหนะ

(๒) จัดทำ ปัก ดัดตั้งป้ายจราจร เครื่องหมายจราจร เครื่องหมายสัญญาณ หรือสัญญาณอย่างอื่น ชิดเส้น เขียนข้อความ หรือเครื่องหมายอื่นใดสำหรับการจราจรบนทางหลวง

(๓) กำหนดกิจการอื่นเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

^{๑๑}มาตรา ๕๑ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงร่วมกันเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

^{๑๒}มาตรา ๖ ให้นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้และให้มีอำนาจแต่งตั้งนายทะเบียนและเจ้าหน้าที่อื่น และออกกฎกระทรวงในเรื่องต่อไปนี้ คือ

(๑) จำกัดชนิดและจำนวนอาวุธปืนของกระทรวง ทบวง กรมอื่น นอกจากของราชการทหาร และตำรวจหรือหน่วยราชการตามมาตรา ๕ วรรคสอง

(๒) วางระเบียบการทะเบียน การขอและการออกใบอนุญาต

(๓) กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมซึ่งต้องไม่เกินอัตราในบัญชีท้ายพระราชบัญญัตินี้

(๔) กิจการอื่นเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

ในส่วนที่เกี่ยวกับการออกกฎกระทรวงตามวรรคหนึ่ง (๑) ตามมาตรา ๕ วรรคสอง และตามมาตรา ๕๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมร่วมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงร่วมกับนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยด้วย

ในส่วนที่เกี่ยวกับการศุลกากร ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย

กฎกระทรวงนั้น เมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

แห่งพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. ๒๔๙๐ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๒๒ บัญญัติให้นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งนายทะเบียนและเจ้าหน้าที่อื่น และออกกฎกระทรวง เป็นกรณีที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยต้องดำเนินการร่วมกันกับ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอื่น การประกาศกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐจึงต้องหารือและลงนามร่วมกัน

ประเด็นที่สี่ กรณีไม่มีผู้รักษาการตามกฎหมาย แต่กรมการปกครองเป็นหน่วยงาน ในการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย การจัดทำคำอธิบายและคำแปลของกฎหมาย และเผยแพร่ ข้อมูลกฎหมายตามพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ ของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๒ ร่วมกับหน่วยงานอื่น เช่น พระราชบัญญัติกำหนดความผิดเกี่ยวกับ ห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด สมาคม และมูลนิธิ พ.ศ. ๒๔๙๙ รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงใดมีอำนาจออกประกาศกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ เห็นว่า พระราชบัญญัติกำหนดความผิดเกี่ยวกับ ห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด สมาคม และมูลนิธิ พ.ศ. ๒๔๙๙ ไม่ได้กำหนด ผู้รักษาการพระราชบัญญัตินี้ทั้งฉบับ แต่เมื่อพิจารณาบทบัญญัติของพระราชบัญญัติซึ่งแบ่งออกเป็น ๒ หมวด โดยในหมวด ๑ ความผิดเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด และบริษัทจำกัดนั้น มาตรา ๔๘/๒^{๓๓} บัญญัติให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์รักษาการตามบทบัญญัติในหมวด ๑ ความผิดเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด และบริษัทจำกัด ดังนั้น การประกาศ กำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยในส่วนที่เกี่ยวกับความผิดตามบทบัญญัติในหมวดนี้ จึงเป็นอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์

สำหรับหมวด ๒ ความผิดเกี่ยวกับสมาคมและมูลนิธิ ไม่มีการกำหนดผู้รักษาการ หมวดดังกล่าว เนื่องจากเนื้อหาของบทบัญญัติในหมวดนี้มีเพียงการกำหนดความผิดและอัตราโทษ ของสมาคมและมูลนิธิเท่านั้น ไม่มีบทบัญญัติที่กำหนดให้เจ้าหน้าที่ต้องดำเนินการใด ๆ เนื่องจากการดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวกับการจดทะเบียนและการกำกับดูแลสมาคมและมูลนิธิ ตลอดจนการแต่งตั้งนายทะเบียนและพนักงานเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติการเกี่ยวกับการจดทะเบียน สมาคมและมูลนิธินั้น มีการกำหนดไว้ในบทบัญญัติส่วนที่ ๒ สมาคม และส่วนที่ ๓ มูลนิธิ แห่งประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์แล้ว โดยมาตรา ๑๐๙^{๓๔} และมาตรา ๑๓๖^{๓๕} ได้บัญญัติให้รัฐมนตรีว่าการ

^{๓๓}มาตรา ๔๘/๒ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์รักษาการตามบทบัญญัติในหมวดนี้

^{๓๔}มาตรา ๑๐๙ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามบทบัญญัติในส่วนนี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งนายทะเบียนกับออกกฎกระทรวงเกี่ยวกับ

(๑) การยื่นคำขอจดทะเบียนและการรับจดทะเบียน

(๒) ค่าธรรมเนียมการจดทะเบียน การขอตรวจเอกสาร การคัดสำเนาเอกสาร และค่าธรรมเนียมการขอให้นายทะเบียนดำเนินการใด ๆ เกี่ยวกับสมาคม รวมทั้งการยกเว้นค่าธรรมเนียมดังกล่าว

(๓) การดำเนินกิจการของสมาคมและการทะเบียนสมาคม

(๔) การอื่นใดเพื่อปฏิบัติให้เป็นไปตามบทบัญญัติในส่วนนี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

^{๓๕}มาตรา ๑๓๖ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามบทบัญญัติในส่วนนี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งนายทะเบียนกับออกกฎกระทรวงเกี่ยวกับ

กระทรวงมหาดไทยรักษาการตามบทบัญญัติในส่วนนี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งนายทะเบียน ซึ่งมีกรมการปกครองเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบและมีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบปฏิบัติการในเรื่องนี้ เป็นการเฉพาะ จึงต้องถือว่ารัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้รักษาการในส่วนของสมาคม และมูลนิธิ และมีอำนาจประกาศกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยในส่วนที่ เกี่ยวกับความผิดตามบทบัญญัติซึ่งเป็นสภาพบังคับของความผิดเกี่ยวกับสมาคมและมูลนิธิ ทั้งนี้ การพิจารณาอำนาจการประกาศกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจปรับเป็นพินัย เป็นคนละกรณีกับการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายตามพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำ ร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๒

(นายปกรณ์ นิลประพันธ์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

พฤษภาคม ๒๕๖๖

(ต่อจากเชิงอรรถที่ ๑๕)

- (๑) การยื่นคำขอจดทะเบียนและการรับจดทะเบียน
  - (๒) ค่าธรรมเนียมการจดทะเบียน การขอตรวจเอกสาร การคัดสำเนาเอกสาร และค่าธรรมเนียมการขอให้นายทะเบียนดำเนินการใด ๆ เกี่ยวกับมูลนิธิ รวมทั้งการยกเว้นค่าธรรมเนียมดังกล่าว
  - (๓) แบบบัตรประจำตัวของนายทะเบียนและพนักงานเจ้าหน้าที่
  - (๔) การดำเนินกิจการของมูลนิธิและการทะเบียนมูลนิธิ
  - (๕) การอื่นใดเพื่อปฏิบัติให้เป็นไปตามบทบัญญัติในส่วนนี้
- กฎกระทรวงนั้น เมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย
เรื่อง การประกาศกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจปรับเป็นพินัย
ตามพระราชบัญญัติวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ พ.ศ. ๒๕๕๖

กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการได้มีหนังสือ ที่ พม ๐๖๐๕.๐๔/๘๓๖๒ ลงวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๖๖ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการมีกฎหมายในบัญชี ๑ ท้ายพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ คือ พระราชบัญญัติวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ พ.ศ. ๒๕๕๖ ซึ่งต้องประกาศกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐให้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามกฎหมาย แต่สภาวิชาชีพสังคมสงเคราะห์และกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการมีความเห็นแตกต่างกัน ดังต่อไปนี้

สภาวิชาชีพสังคมสงเคราะห์เห็นว่า พระราชบัญญัติวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ฯ มิได้กำหนดผู้มีอำนาจในการเปรียบเทียบปรับตามกฎหมาย ประกอบกับในช่วงที่ผ่านมาการดำเนินงานตามพระราชบัญญัตินี้ไม่ปรากฏข้อเท็จจริงในการลงโทษตามมาตรา ๔๕ มาตรา ๔๖ และมาตรา ๔๗ และบุคลากรของสภาวิชาชีพสังคมสงเคราะห์มิใช่เจ้าหน้าที่ของรัฐตามมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ที่กำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดจะมีอำนาจปรับเป็นพินัยตามกฎหมายใด ให้เป็นไปตามที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยนั้นบัญญัติไว้ในกรณีที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยมิได้บัญญัติไว้ ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายนั้นประกาศกำหนด ซึ่งรัฐมนตรีจะกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐอื่นใดที่มีใช้เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งรับผิดชอบในการปฏิบัติตามกฎหมายนั้นเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยมิได้ การประกาศกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้จะมีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ฯ นั้น ต้องเป็นเจ้าหน้าที่ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ประกอบกับพระราชบัญญัติวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ฯ กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์รักษาการตามกฎหมาย

กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการเห็นว่า พระราชบัญญัติวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ฯ มีเจตนารมณ์ให้สภาวิชาชีพสังคมสงเคราะห์เป็นองค์กรควบคุมการประกอบวิชาชีพในรูปของสภาวิชาชีพเพื่อควบคุมมาตรฐานและจรรยาบรรณการประกอบวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ รวมทั้งส่งเสริมและพัฒนาองค์ความรู้และมาตรฐานการประกอบวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ เพื่อให้ผู้ประกอบวิชาชีพสังคมสงเคราะห์มีคุณภาพและมาตรฐาน และมีความก้าวหน้าในวิชาชีพ โดยกำหนดให้สภาวิชาชีพสังคมสงเคราะห์มีฐานะเป็นนิติบุคคล และมีคณะกรรมการสภาวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารและดำเนินกิจการสภาวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ มีหน้าที่ออกข้อบังคับจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ และหลักเกณฑ์และวิธีการว่าด้วยการยื่นคำกล่าวหา การสอบสวน การพิจารณา การอุทธรณ์ และการพิจารณาอุทธรณ์ในกรณีมีการกล่าวหาผู้ประกอบวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ประพฤติผิดจรรยาบรรณ มีนายกสภาวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ทำหน้าที่บริหารและดำเนินกิจการของสภาวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้หรือตามมติของคณะกรรมการ

และมีเลขาธิการเป็นเลขานุการของคณะกรรมการสภาวิชาชีพสังคมสงเคราะห์มีอำนาจหน้าที่ กำกับดูแลและรับผิดชอบในงานธุรการทั่วไปของสภาวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ อีกทั้งในพระราชบัญญัตินี้ ได้กำหนดบทลงโทษไว้ในมาตรา ๔๕ ว่า ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๒๙ ที่ห้ามผู้ใดประกอบวิชาชีพ สังคมสงเคราะห์รับอนุญาตหรือกระทำด้วยวิธีใด ๆ ที่แสดงให้เห็นว่าตนมีสิทธิที่จะ ประกอบวิชาชีพสังคมสงเคราะห์รับอนุญาตโดยมิได้ขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาตจากสภาวิชาชีพ สังคมสงเคราะห์ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองหมื่นบาท และมาตรา ๔๗ กำหนดว่า ผู้ประกอบ วิชาชีพสังคมสงเคราะห์รับอนุญาตผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๔๓ ที่ห้ามผู้ประกอบวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ รับอนุญาตซึ่งอยู่ในระหว่างถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพสังคมสงเคราะห์รับอนุญาต หรือแสดงด้วยวิธีใด ๆ ให้ผู้อื่นเข้าใจว่าตนเป็นผู้มีสิทธิประกอบวิชาชีพสังคมสงเคราะห์รับอนุญาต ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท จึงเห็นควรกำหนดให้คณะกรรมการของสภาวิชาชีพ สังคมสงเคราะห์หรือเจ้าหน้าที่ของสภาวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ ในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ฯ เป็นผู้ที่มีอำนาจปรับเป็นพินัย

กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการจึงขอหารือว่า รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์จะต้องประกาศกำหนดให้คณะกรรมการสภาวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ หรือเจ้าหน้าที่ของสภาวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ หรือเจ้าหน้าที่ของกระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕

คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยได้พิจารณาข้อหารือของกรมพัฒนาสังคม และสวัสดิการ โดยมีผู้แทนกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (สำนักงานปลัดกระทรวง และกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ) และสภาวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว เห็นว่า มาตรา ๑๔^๑ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ บัญญัติว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดจะมีอำนาจปรับเป็นพินัยตามกฎหมายใด ให้เป็นไปตามที่กฎหมายซึ่งบัญญัติ ความผิดทางพินัยนั้นบัญญัติไว้ ในกรณีที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยมิได้กำหนด เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจปรับเป็นพินัยไว้เป็นการเฉพาะ ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีผู้รักษาการ ตามกฎหมายนั้นประกาศกำหนด และมาตรา ๑๔ วรรคสอง บัญญัติว่า รัฐมนตรีจะกำหนดให้ เจ้าหน้าที่ของรัฐอื่นใดที่มีเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งรับผิดชอบในการปฏิบัติตามกฎหมายนั้นเป็นผู้มีอำนาจ ปรับเป็นพินัยมิได้ เว้นแต่เป็นกรณีของผู้กระทำความผิดทางพินัยหลายกรรมต่างกันในนายกรัฐมนตรี โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีได้วางระเบียบให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องร่วมกันหรือทำแทนกัน

^๑มาตรา ๑๔ เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดจะมีอำนาจปรับเป็นพินัยตามกฎหมายใด ให้เป็นไปตามที่ กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยนั้นบัญญัติไว้ ในกรณีที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยมิได้บัญญัติไว้ ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายนั้นประกาศกำหนด

ในการกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐให้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามวรรคหนึ่ง รัฐมนตรีจะกำหนดให้ เจ้าหน้าที่ของรัฐอื่นใดที่มีเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งรับผิดชอบในการปฏิบัติตามกฎหมายนั้นเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย มิได้ เว้นแต่เป็นกรณีตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๗ วรรคสาม และถ้าค่าปรับเป็นพินัยที่กฎหมายบัญญัติไว้มีอัตรา อย่างสูงไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท จะกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐคนเดียวเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยก็ได้ แต่ถ้าค่าปรับเป็นพินัยที่กฎหมายบัญญัติไว้มีอัตราอย่างสูงเกินหนึ่งหมื่นบาท ต้องกำหนดให้การปรับเป็นพินัย กระทำเป็นองค์คณะ ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่น้อยกว่าสามคน

ในการดำเนินการปรับเป็นพินัยตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๗^๒ วรรคสาม ประกอบกับบทนิยามคำว่า “เจ้าหน้าที่ของรัฐ” ตามมาตรา ๓^๓ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว กำหนดให้หมายความว่า พนักงานเจ้าหน้าที่ เจ้าพนักงาน นายทะเบียน คณะบุคคล และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เรียกชื่ออย่างอื่น บรรดาที่กฎหมายบัญญัติให้มีอำนาจปรับเป็นพินัยหรือที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดให้เป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๑๔^๔ ดังนั้น การประกาศกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีอำนาจปรับเป็นพินัยจึงต้องประกาศกำหนดให้ผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติตามกฎหมายนั้นเป็นผู้มีอำนาจดังกล่าว

กรณีตามข้อหาหรือนี้ คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยเห็นว่า พระราชบัญญัติวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ พ.ศ. ๒๕๕๖ กำหนดให้มีสภาวิชาชีพสังคมสงเคราะห์มีวัตถุประสงค์เพื่อควบคุมมาตรฐาน จรรยาบรรณ ส่งเสริม และพัฒนาวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ ตลอดจนให้ความช่วยเหลือหรือบริการทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ และมีฐานะเป็นนิติบุคคล โดยมีอำนาจหน้าที่รับขึ้นทะเบียนและออกใบอนุญาตให้แก่ผู้ขอเป็นผู้ประกอบวิชาชีพสังคมสงเคราะห์รับอนุญาต ออกหนังสือรับรองการขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกอบวิชาชีพสังคมสงเคราะห์รับอนุญาต รวมทั้งออกคำสั่งลงโทษผู้ประกอบวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ซึ่งประพฤติผิดจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ตามมาตรา ๕^๕ และมาตรา ๖^๖ แห่งพระราชบัญญัติวิชาชีพสังคม

^๒มาตรา ๑๗ ผู้ใดกระทำความผิดทางพินัยอันเป็นความผิดหลายกรรมต่างกัน ให้ปรับเป็นพินัยผู้นั้นทุกกรรมเป็นกระทงความผิดไป

ภายใต้บังคับวรรคสาม ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นผู้ดำเนินการปรับเป็นพินัย และความผิดทางพินัยตามวรรคหนึ่งอยู่ในอำนาจของเจ้าหน้าที่ของรัฐต่างหน่วยงานกัน ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐปรับเป็นพินัยในความผิดที่อยู่ในอำนาจของตน และแจ้งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีอำนาจพิจารณาในความผิดทางพินัยอื่นทราบเพื่อดำเนินการต่อไปด้วย

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการปรับเป็นพินัยตามวรรคหนึ่ง นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีจะวางระเบียบกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องร่วมกันหรือทำแทนกันในการดำเนินการปรับเป็นพินัยก็ได้ ระเบียบดังกล่าวเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

“มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

ฯลฯ

ฯลฯ

“เจ้าหน้าที่ของรัฐ” หมายความว่า พนักงานเจ้าหน้าที่ เจ้าพนักงาน นายทะเบียน คณะบุคคล และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เรียกชื่ออย่างอื่น บรรดาที่กฎหมายบัญญัติให้มีอำนาจปรับเป็นพินัยหรือที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดให้เป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๑๔

^๔โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น

^๕มาตรา ๕ ให้มีสภาวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ มีวัตถุประสงค์เพื่อควบคุมมาตรฐาน จรรยาบรรณ ส่งเสริม และพัฒนาวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ ตลอดจนให้ความช่วยเหลือหรือบริการทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพสังคมสงเคราะห์

ให้สภาวิชาชีพสังคมสงเคราะห์มีฐานะเป็นนิติบุคคล

^๖มาตรา ๖ สภาวิชาชีพสังคมสงเคราะห์มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) รับขึ้นทะเบียนและออกใบอนุญาตให้แก่ผู้ขอเป็นผู้ประกอบวิชาชีพสังคมสงเคราะห์รับอนุญาต

(๒) กำหนดมาตรฐานการให้บริการของผู้ประกอบวิชาชีพสังคมสงเคราะห์

(๓) จัดทำหลักสูตรสำหรับการฝึกอบรมในวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ของสภาวิชาชีพสังคม

สงเคราะห์หรือสถาบันอื่นที่สภาวิชาชีพสังคมสงเคราะห์มอบหมายให้ดำเนินการฝึกอบรมในวิชาชีพสังคมสงเคราะห์

(มีต่อหน้าถัดไป)

สงเคราะห์ฯ โดยในการดำเนินการของสภาฯ มีคณะกรรมการสภาวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ เป็นผู้บริหารและดำเนินกิจการของสภาฯ รวมทั้งออกข้อบังคับและระเบียบทั้งในเรื่องการควบคุม วิชาชีพและการบริหารงานภายในของสภาฯ ตามมาตรา ๒๓ (๑) (๓) (๔) และ (๕)^๗ และมีอำนาจ อนุมัติหรือไม่อนุมัติให้ขึ้นทะเบียนเพื่อรับใบอนุญาตตามข้อ ๑๑^๘ แห่งข้อบังคับสภาวิชาชีพสังคม สงเคราะห์ ว่าด้วยหลักเกณฑ์การประเมินความรู้ แบบและประเภทใบอนุญาต หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ รับอนุญาตจากสภาวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ พ.ศ. ๒๕๕๖ โดยมีนายกสภาวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ เป็นผู้แทนสภาฯ ในกิจการต่าง ๆ ตามมาตรา ๒๔^๙ และมีอำนาจออกใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพ

(ต่อจากเชิงอรรถที่ ๖)

(๔) ออกหนังสือรับรองการขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกอบวิชาชีพสังคมสงเคราะห์รับอนุญาต

(๕) ออกหนังสืออนุมัติหรือวุฒิบัตรแสดงความรู้ ความชำนาญในการประกอบวิชาชีพ สังคมสงเคราะห์รับอนุญาตสาขาต่าง ๆ

(๖) ออกคำสั่งตามมาตรา ๔๐ วรรคสาม

ฯลฯ

ฯลฯ

มาตรา ๒๓ ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) บริหารและดำเนินกิจการสภาวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ตามวัตถุประสงค์และอำนาจหน้าที่ ที่กำหนดในมาตรา ๕ และมาตรา ๖

ฯลฯ

ฯลฯ

(๓) กำหนดแผนการดำเนินงานและงบประมาณของสภาวิชาชีพสังคมสงเคราะห์

(๔) ออกข้อบังคับว่าด้วย

ฯลฯ

ฯลฯ

(ง) แบบและประเภทใบอนุญาต หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขึ้นทะเบียน การออกใบอนุญาต อายุใบอนุญาต การต่ออายุใบอนุญาต การพักใช้ใบอนุญาต การเพิกถอนใบอนุญาต การออก หนังสือรับรองการขึ้นทะเบียน และการออกใบแทนใบอนุญาต

(จ) หลักเกณฑ์การออกหนังสืออนุมัติหรือวุฒิบัตรแสดงความรู้ ความชำนาญในการ ประกอบวิชาชีพสังคมสงเคราะห์รับอนุญาตสาขาต่าง ๆ

ฯลฯ

ฯลฯ

(ข) จรรยาบรรณแห่งวิชาชีพสังคมสงเคราะห์

ฯลฯ

ฯลฯ

(๕) ออกระเบียบเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน การจัดหาประโยชน์ และการจัดทำรายงานสถานะการเงินของสภาวิชาชีพสังคมสงเคราะห์

ฯลฯ

ฯลฯ

^๗ข้อ ๑๑ เมื่อเลขาธิการตรวจสอบคำขอ หากหลักฐานครบถ้วน ให้เสนอต่อคณะกรรมการ พิจารณาอนุมัติหรือไม่อนุมัติให้ขึ้นทะเบียนเพื่อรับใบอนุญาต แล้วให้เลขาธิการแจ้งผลให้ผู้ยื่นคำขอทราบ

^๘มาตรา ๒๔ นายกสภาวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ อุปนายกสภาวิชาชีพสังคมสงเคราะห์คนที่หนึ่ง อุปนายกสภาวิชาชีพสังคมสงเคราะห์คนที่สอง เลขาธิการ รองเลขาธิการ ประชาสัมพันธ์ เหนรัญญิก ที่ปรึกษา และผู้ดำรงตำแหน่งอื่น มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) นายกสภาวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ มีอำนาจหน้าที่

(ก) บริหารและดำเนินกิจการของสภาวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ให้เป็นไปตาม พระราชบัญญัตินี้หรือตามมติของคณะกรรมการ

(มีต่อหน้าถัดไป)

สังคมสงเคราะห์รับอนุญาตตามข้อ ๑๒ วรรคหนึ่ง^{๑๐} แห่งข้อบังคับดังกล่าว นอกจากนี้ยังมีคณะกรรมการจรรยาบรรณซึ่งมีอำนาจสอบสวน พิจารณาวินิจฉัยว่าผู้ประกอบวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ประพฤติผิดจรรยาบรรณ รวมทั้งลงโทษตักเตือนเป็นหนังสือ ภาคทัณฑ์ พักใช้ใบอนุญาตโดยกำหนดเวลาตามที่เห็นสมควร แต่ไม่เกินสองปี หรือเพิกถอนใบอนุญาตตามมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง^{๑๑} มาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง^{๑๒} และมาตรา ๓๙ วรรคหนึ่ง^{๑๓} โดยในการปฏิบัติหน้าที่กฎหมายกำหนดให้กรรมการจรรยาบรรณและอนุกรรมการจรรยาบรรณเป็นเจ้าพนักงานตามมาตรา ๔๒^{๑๔} แห่งประมวลกฎหมายอาญา

เมื่อพิจารณาสถานะทางกฎหมายของสภาฯ แล้ว จะเห็นได้ว่า สภาฯ ไม่ใช่กระทรวง ทบวง กรม ส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรม ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ แต่เป็นหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายให้ใช้อำนาจทางปกครองซึ่งเป็นอำนาจฝ่ายเดียวของรัฐ อันได้แก่ การขึ้นทะเบียนและให้ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ และอำนาจควบคุมมาตรฐานและจรรยาบรรณการประกอบวิชาชีพ ดังนั้น คณะบุคคลหรือผู้ที่ปฏิบัติงานในสภาฯ ซึ่งมีหน้าที่ในการใช้อำนาจทางปกครองดังกล่าวจึงเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐตามมาตรา ๓^{๑๕} แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒

(ต่อจากเชิงอรรถที่ ๙)

(ข) เป็นผู้แทนสภาวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ในกิจการต่าง ๆ

(ค) เป็นประธานในที่ประชุมคณะกรรมการ

ฯลฯ

ฯลฯ

^{๑๐}ข้อ ๑๒ ผู้ซึ่งได้รับอนุมัติตามข้อ ๑๑ เมื่อจ่ายค่าธรรมเนียมตามอัตราที่กฎกระทรวงกำหนดแล้ว ให้เลขาธิการเสนอนายกสภาลงนามในใบอนุญาตต่อไป

ฯลฯ

ฯลฯ

^{๑๑}มาตรา ๓๕ ให้มีคณะกรรมการจรรยาบรรณ ประกอบด้วย ประธานกรรมการจรรยาบรรณ และกรรมการจรรยาบรรณจำนวนไม่น้อยกว่าห้าคนแต่ไม่เกินเก้าคน ซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งจากผู้ซึ่งมีความเที่ยงธรรม ซื่อสัตย์สุจริต มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

ฯลฯ

ฯลฯ

^{๑๒}มาตรา ๓๘ เมื่อมีผู้กล่าวหาหรือปรากฏต่อคณะกรรมการจรรยาบรรณว่า ผู้ประกอบวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ผู้ใดประพฤติผิดจรรยาบรรณ ให้คณะกรรมการจรรยาบรรณดำเนินการสอบสวนพิจารณาโดยเร็ว

ฯลฯ

ฯลฯ

^{๑๓}มาตรา ๓๙ เมื่อคณะกรรมการจรรยาบรรณพิจารณาผลการสอบสวนแล้วมีมติว่า ผู้ใดประพฤติผิดจรรยาบรรณ ให้มีคำสั่งลงโทษผู้นั้นตามมาตรา ๓๔

ฯลฯ

ฯลฯ

^{๑๔}มาตรา ๔๒ ในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการจรรยาบรรณและอนุกรรมการจรรยาบรรณ ให้กรรมการจรรยาบรรณและอนุกรรมการจรรยาบรรณ มีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือเรียกให้บุคคลซึ่งเกี่ยวข้อง มาให้ถ้อยคำหรือส่งเอกสารหรือวัตถุใด ๆ เพื่อประโยชน์แก่การพิจารณา แต่ถ้าเป็นการมีคำสั่งต่อบุคคลซึ่งมิใช่ผู้ได้รับใบอนุญาตจะต้องได้รับความเห็นชอบจากสภานายกพิเศษหรือผู้ซึ่งสภานายกพิเศษมอบหมาย

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้กรรมการจรรยาบรรณหรืออนุกรรมการจรรยาบรรณเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

^{๑๕}มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

ฯลฯ

ฯลฯ

“เจ้าหน้าที่ของรัฐ” หมายความว่า

(มีต่อหน้าถัดไป)

หากมีข้อพิพาทเกี่ยวกับการใช้อำนาจทางปกครองของเจ้าหน้าที่ของรัฐดังกล่าว ก็ต้องเสนอให้ศาลปกครองพิจารณาวินิจฉัย ดังนั้น จึงต้องถือว่าคณะกรรมการสภาวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ นายกสภาวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ และคณะกรรมการจรรยาบรรณ ตามพระราชบัญญัติวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ฯ เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งรับผิดชอบการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ฯ รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติดังกล่าวจึงประกาศให้เจ้าหน้าที่ดังกล่าวข้างต้นมีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ฯ ได้ แม้สภาฯ จะมีใช้ส่วนราชการในบังคับบัญชาโดยตรงของรัฐมนตรีก็ตาม ดังที่คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยได้ให้ความเห็นไว้ในบันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การประกาศกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ (เรื่องเสรีที่ ๖๓๖/๒๕๖๖) ว่า หากมีเจ้าหน้าที่ในสังกัดหน่วยงานอื่นเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ เจ้าพนักงาน นายทะเบียน คณะบุคคล หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เรียกชื่ออย่างอื่น รับผิดชอบในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติใดด้วยแล้ว รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายย่อมมีอำนาจประกาศกำหนดให้บุคคลนั้นเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจปรับเป็นพินัยได้ แม้บุคคลนั้นจะไม่ได้สังกัดหน่วยงานในกระทรวงหรืออยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐมนตรีเจ้ากระทรวงนั้น ส่วนเจ้าหน้าที่ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ซึ่งมิได้เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งรับผิดชอบในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ฯ นั้น รัฐมนตรีผู้รักษาการไม่อาจประกาศกำหนดให้เป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยได้

(นายปกรณ์ นิลประพันธ์)
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
กรกฎาคม ๒๕๖๖

(ต่อจากเชิงอรรถที่ ๑๕)

- (๑) ข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้าง คณะบุคคล หรือผู้ที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานทางปกครอง
- (๒) คณะกรรมการวินิจฉัยข้อพิพาท คณะกรรมการหรือบุคคลซึ่งมีกฎหมายให้อำนาจในการออกกฎ คำสั่ง หรือมติใด ๆ ที่มีผลกระทบต่อบุคคล และ
- (๓) บุคคลที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของหน่วยงานทางปกครอง หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐตาม (๑) หรือ (๒)

บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย

เรื่อง แนวทางการแก้ไขถ้อยคำของกฎหมายในบัญชีท้ายพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ และแนวทางการพิจารณากรณีที่ไม่ต้องเปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวเป็นความผิดทางพินัยตามมาตรา ๔๑^๑

โดยที่มาตรา ๓๙^๒ และมาตรา ๔๓^๓ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ บัญญัติให้เปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวของกฎหมายในบัญชี ๑ และความผิดที่มีโทษปรับทางปกครองในบัญชี ๓ ท้ายพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวเป็นความผิดทางพินัย และให้ถือว่าอัตราโทษปรับอาญาและอัตราโทษปรับทางปกครองที่บัญญัติไว้ในกฎหมายดังกล่าวเป็นอัตราค่าปรับเป็นพินัย เมื่อพ้นกำหนดสามร้อยหกสิบห้าวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา และมาตรา ๔๒^๔ บัญญัติให้กรณีที่มีกฎหมายบัญญัติให้อำนาจองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นออกข้อบัญญัติท้องถิ่นกำหนดโทษจำคุกหรือโทษปรับอาญาสำหรับผู้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามข้อบัญญัติท้องถิ่นได้ไม่เกินที่กฎหมายนั้นกำหนด เมื่อพ้นกำหนดสามร้อยหกสิบห้าวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ให้เปลี่ยนอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเฉพาะในการกำหนดโทษปรับ

^๑ส่งพร้อมหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๙๑๐/๑๓๖ ลงวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๖๖ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

^๒มาตรา ๓๙ เมื่อพ้นกำหนดสามร้อยหกสิบห้าวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ให้เปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวตามกฎหมายในบัญชี ๑ ท้ายพระราชบัญญัตินี้เป็นความผิดทางพินัยตามพระราชบัญญัตินี้ และให้ถือว่าอัตราโทษปรับอาญาที่บัญญัติไว้ในกฎหมายดังกล่าวเป็นอัตราค่าปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัตินี้

^๓มาตรา ๔๓ เมื่อพ้นกำหนดสามร้อยหกสิบห้าวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ให้เปลี่ยนความผิดที่มีโทษปรับทางปกครองตามกฎหมายในบัญชี ๓ ท้ายพระราชบัญญัตินี้เป็นความผิดทางพินัยตามพระราชบัญญัตินี้ และให้ถือว่าอัตราโทษปรับทางปกครองที่บัญญัติไว้ในกฎหมายดังกล่าวเป็นอัตราค่าปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัตินี้

ในกรณีที่กฎหมายตามวรรคหนึ่งได้กำหนดเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจปรับทางปกครองไว้แล้ว ให้ถือว่ากฎหมายนั้นได้บัญญัติให้เจ้าหน้าที่ผู้นั้นเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัตินี้ ในกรณีที่กฎหมายดังกล่าวมิได้กำหนดเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจปรับทางปกครองไว้ ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดตามมาตรา ๑๔ เป็นผู้ที่มีอำนาจปรับเป็นพินัย

^๔มาตรา ๔๒ ในกรณีที่มีกฎหมายบัญญัติให้อำนาจองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นออกข้อบัญญัติท้องถิ่นกำหนดโทษจำคุกหรือโทษปรับอาญาสำหรับผู้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามข้อบัญญัติท้องถิ่นได้ไม่เกินที่กฎหมายนั้นกำหนด เมื่อพ้นกำหนดสามร้อยหกสิบห้าวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ให้เปลี่ยนอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเฉพาะในการกำหนดโทษปรับอาญาเป็นการปรับเป็นพินัยไม่เกินอัตราที่กำหนดสำหรับการกำหนดโทษปรับอาญา

บรรดาข้อบัญญัติท้องถิ่นที่ยังใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันพ้นกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง ถ้าได้กำหนดความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียว ให้เปลี่ยนความผิดอาญานั้นเป็นความผิดทางพินัย และให้ถือว่าอัตราโทษปรับอาญาที่บัญญัติไว้ในข้อบัญญัติท้องถิ่นดังกล่าว เป็นอัตราค่าปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัตินี้

อาญาเป็นการปรับเป็นพินัย ไม่เกินอัตราที่กำหนดสำหรับการกำหนดโทษปรับอาญา และโดยที่ การดำเนินการแก้ไขถ้อยคำในกฎหมายตามบัญชีท้ายพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ และการเปลี่ยนอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่เคยปรากฏแนวทางการแก้ไขเพิ่มเติม ถ้อยคำของกฎหมายอื่นในลักษณะเช่นเดียวกับบทบัญญัติในมาตรา ๓๙^๕ มาตรา ๔๒^๖ และมาตรา ๔๓^๗ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ มาก่อน ดังนั้น กองกฎหมายไทย สำนักงาน คณะกรรมการกฤษฎีกา จึงขอหารือคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เพื่อกำหนดแนวทางการแก้ไขถ้อยคำของกฎหมายในบัญชีท้ายพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ และกฎหมาย เกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

นอกจากนั้น มาตรา ๔๑^๘ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ กำหนด ข้อยกเว้นความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวของกฎหมายในบัญชี ๑ บัญชี ๒ ที่ไม่ต้องเปลี่ยนเป็น ความผิดทางพินัยไว้

ดังนั้น เพื่อให้เกิดความชัดเจนและเป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติ ดังกล่าว คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยได้พิจารณามาตรา ๓๙ มาตรา ๔๑ มาตรา ๔๒ และมาตรา ๔๓ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ แล้ว เห็นสมควรกำหนดแนวทางการพิจารณาเป็น ๓ ประเด็น ดังต่อไปนี้

๑. แนวทางการแก้ไขถ้อยคำของกฎหมายในบัญชีท้ายพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ

๒. แนวทางการแก้ไขถ้อยคำของกฎหมายเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๓. แนวทางการพิจารณากรณีที่ไม่ต้องเปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียว เป็นความผิดทางพินัย ตามมาตรา ๔๑ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ

ประเด็นที่หนึ่ง แนวทางการแก้ไขถ้อยคำของกฎหมายในบัญชีท้ายพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ

คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยได้พิจารณามาตรา ๓๙ ที่บัญญัติให้เปลี่ยน ความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวเป็นความผิดทางพินัย และให้ถือว่าอัตราโทษปรับอาญา เป็นอัตราค่าปรับเป็นพินัย และมาตรา ๔๓ แห่งพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวที่บัญญัติให้เปลี่ยนความผิด ทางปกครองเป็นความผิดทางพินัยและให้ถือว่าอัตราโทษปรับทางปกครองเป็นอัตราค่าปรับเป็นพินัย ประกอบกับมาตรา ๗^๙ แห่งพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว ที่กำหนดให้ผู้ใดกระทำความผิดทางพินัย

^๕โปรดดูเชิงอรรถที่ ๒, ข้างต้น

^๖โปรดดูเชิงอรรถที่ ๔, ข้างต้น

^๗โปรดดูเชิงอรรถที่ ๓, ข้างต้น

^๘มาตรา ๔๑ ความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวตามกฎหมายในบัญชี ๑ และบัญชี ๒ ท้ายพระราชบัญญัตินี้ ไม่รวมถึง

(๑) ความผิดที่มีโทษจำคุกหรือโทษที่สูงกว่าสำหรับกรณีที่ถูกคลุณครมดาเป็นผู้กระทำความผิด แต่มีโทษปรับสถานเดียวสำหรับกรณีนี้บุคคลเป็นผู้กระทำความผิดเดียวกันนั้น

(๒) ความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียวแต่มีเงื่อนไขไว้เป็นการเฉพาะให้รับโทษสูงกว่าโทษปรับ เมื่อกระทำความผิดอีกหรือเมื่อมีเหตุอื่นตามที่กฎหมายกำหนดด้วย

^๙มาตรา ๗ ผู้ใดกระทำความผิดทางพินัยต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยตามจำนวนเงินที่เจ้าหน้าที่ ของรัฐหรือศาลกำหนดตามวิธีการที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งต้องไม่เกินจำนวนสูงสุดที่กฎหมายซึ่งบัญญัติ ความผิดทางพินัยนั้นบัญญัติไว้ เว้นแต่พระราชบัญญัตินี้จะบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น

ต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยแล้ว เห็นว่า พระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ มีวัตถุประสงค์ให้มี การเปลี่ยนโทษอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวและโทษปรับทางปกครองของกฎหมายตามที่ระบุไว้ในบัญชีท้ายเป็นมาตรการปรับเป็นพินัย^{๑๐} ดังนั้น เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้หน่วยงานของรัฐ ประชาชน ผู้ใช้และอ้างอิงกฎหมายให้สามารถเข้าใจกฎหมายเมื่อเข้าไปสืบค้นกฎหมาย ในฐานข้อมูลกฎหมายของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย จึงเห็นควรกำหนดแนวทางการแก้ไขเพิ่มเติมถ้อยคำของกฎหมายในบัญชีท้ายพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ให้เป็นปัจจุบัน ปรากฏตามตัวอย่าง ดังต่อไปนี้

^{๑๐}เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่มาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้บัญญัติให้รัฐพึงกำหนดโทษอาญาเฉพาะความผิดร้ายแรง ประกอบกับแผนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายได้กำหนดให้มีการปรับปรุงกฎหมายในการกำหนดโทษอาญาให้เหมาะสมกับสภาพความผิดหรือกำหนดมาตรการลงโทษให้เหมาะสมกับการกระทำความผิด และฐานะของผู้กระทำความผิดเพื่อมิให้บุคคลต้องรับโทษหนักเกินสมควร หรือต้องรับภาระในการรับโทษที่แตกต่างกันอันเนื่องมาจากฐานะทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน เนื่องจากกรณีที่กำหนดโทษปรับ ผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจดีย่อมสามารถชำระค่าปรับได้ แต่ผู้มีฐานะยากจนและไม่อยู่ในฐานะที่จะชำระค่าปรับได้จะถูกกักขังแทนค่าปรับอันกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อย่างรุนแรง ประกอบกับเมื่อคำนึงถึงข้อห้ามหรือข้อบังคับที่กฎหมายกำหนดให้ประชาชนต้องปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติแล้ว จะพบว่า มีข้อห้ามหรือข้อบังคับจำนวนมากอาจรุกล้ำเข้าไปในสิทธิพื้นฐานหรือสร้างภาระอันเกินสมควรแก่ประชาชน และนับวันจะมีกฎหมายตราออกมากำหนดการกระทำให้เป็นความผิดมากขึ้น หลายกรณีทำให้ประชาชนกลายเป็นผู้กระทำความผิดเพราะรู้เท่าไม่ถึงการณ์ บางกรณีกระทำไปเพราะความยากจนเหลือทนทาน และเมื่อได้กระทำความผิดแล้ว ก็ต้องถูกนำตัวเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญา เช่น ถูกจับกุม คุมขัง พิมพ์ลายนิ้วมือ และลงบันทึกประวัติอาชญากรเป็นประวัติติดตัวตลอดไป และในที่สุดไม่ว่าผู้กระทำความผิดหรือไม่ กระบวนการที่กล่าวมาย่อมสร้างรอยด่างให้เกิดแก่ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ถ้ามีทางใดที่จะป้องกันมิให้ประชาชนจะต้องตกเข้าสู่กระบวนการนั้นได้ จะเป็นประโยชน์แก่ประชาชนและขจัดความเหลื่อมล้ำในสังคมลงได้ตามสมควร แม้ว่าการกำหนดมาตรการอันเป็นโทษที่ผู้กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องมิเพื่อให้กฎหมายมีสภาพบังคับ แต่โทษนั้นก็จำเป็นต้องใช้โทษอาญาเสมอไป ซึ่งนานาประเทศได้เริ่มปรับเปลี่ยนบทลงโทษจากความผิดอาญาเป็นมาตรการอื่นที่มีโทษอาญามากขึ้น รวมทั้งการใช้มาตรการอื่นแทนการลงโทษทางอาญา เช่น การคุมประพฤติ กรณีจึงสมควรที่ประเทศไทยจะพัฒนากฎหมายไทยให้สอดคล้องกับนานาประเทศ และเกิดประโยชน์แก่ประชาชนยิ่งขึ้น โดยปรับเปลี่ยนโทษอาญาบางประการที่มุ่งต่อการปรับเป็นเงินตามบัญชีท้ายพระราชบัญญัติ เปลี่ยนเป็นมาตรการปรับเป็นพินัยที่สร้างขึ้นใหม่ไม่ให้มีสภาพเป็นโทษอาญา โดยกำหนดหลักเกณฑ์ให้ใช้ดุลพินิจกำหนดค่าปรับที่ต้องชำระให้เหมาะสมกับสภาพความร้ายแรงแห่งการกระทำ และฐานะทางเศรษฐกิจของผู้กระทำความผิดให้สอดคล้องกัน และในกรณีที่ผู้กระทำความผิดไม่มีเงินชำระค่าปรับ อาจขอทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์แทนการชำระค่าปรับได้ โดยไม่มีการกักขังแทนค่าปรับ ดังเช่นที่เป็นอยู่ในคดีอาญา การเปลี่ยนสภาพบังคับมิให้เป็นโทษอาญาโดยกำหนดวิธีการดำเนินการขึ้นใหม่เป็นการเฉพาะนี้ ย่อมจะช่วยให้ประชาชนที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดไม่ต้องเข้าสู่กระบวนการทางอาญา และไม่มีประวัติอาชญากรรมติดตัวอีกต่อไป การเปลี่ยนแปลงเช่นนี้จะ เป็นกลไกทางกฎหมายเพื่อสร้างความเป็นธรรมและขจัดความเหลื่อมล้ำทางสังคมและส่งเสริมการบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ตามเจตนารมณ์ของมาตรา ๗๗ และมาตรา ๒๕๘ ค. ด้านกฎหมาย (๑) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และแผนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมาย นอกจากนี้ สำหรับกฎหมายบางฉบับที่กำหนดให้มีโทษทางปกครอง แต่บัญญัติให้ฟ้องคดีต่อศาลที่มีเขตอำนาจในการพิจารณาคดีอาญาเพื่อบังคับชำระค่าปรับทางปกครองไว้แล้ว สมควรเปลี่ยนโทษดังกล่าวเป็นมาตรการปรับเป็นพินัยเช่นเดียวกัน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

พระราชบัญญัติจดหมายเหตุแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๖ (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติมโดยสำนักงานฯ)

“มาตรา ๒๙ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๖ มีความผิดทางพินัยต้องชำระค่าปรับ
เป็นพินัยไม่เกินหนึ่งแสนบาท*

[*มาตรา ๓๙ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ บัญญัติ
ให้เปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวเป็นความผิดทางพินัย และให้ถือว่าอัตราโทษปรับ
อาญาเป็นอัตราค่าปรับเป็นพินัย”]

ทั้งนี้ให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกานำแนวทางดังกล่าวข้างต้นไปปรับใช้กับ
การแก้ไขเพิ่มเติมถ้อยคำของบทบัญญัติที่มีการเปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวของ
กฎหมายในบัญชี ๑ และถ้อยคำของบทบัญญัติที่มีโทษปรับทางปกครองในบัญชี ๓ ต่อไป เพื่อให้
สอดคล้องกับการที่มาตรา ๓๙^{๑๑} และมาตรา ๔๓^{๑๒} แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ
ได้เปลี่ยนโทษดังกล่าวไปแล้ว รวมถึงกรณีที่จะมีการตราพระราชกฤษฎีกาเปลี่ยนความผิดอาญา
ที่มีโทษปรับสถานเดียวสำหรับกฎหมายในบัญชี ๒ ตามมาตรา ๔๐^{๑๓} แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวด้วย
นอกจากนั้น หากหน่วยงานของรัฐซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบการใช้บังคับกฎหมายในบัญชีท้าย
พระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ดังกล่าว ประสงค์จะแก้ไขเพิ่มเติมถ้อยคำในทำนองเดียวกับ
ที่กล่าวข้างต้น ก็ให้หน่วยงานของรัฐดังกล่าวกระทำได้ ทั้งนี้ เพื่อความสะดวกของประชาชน
ในการทำความเข้าใจกับการเปลี่ยนแปลงและเพื่อความสะดวกของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการปฏิบัติ
ตามกฎหมาย

ประเด็นที่สอง แนวทางการแก้ไขถ้อยคำของกฎหมายเกี่ยวกับองค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น

คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยพิจารณากฎหมายเกี่ยวกับองค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ แล้ว เห็นว่า บทบัญญัติที่ให้อำนาจองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดโทษจำคุก
หรือโทษปรับอาญาสำหรับผู้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามข้อบัญญัติท้องถิ่นได้ไม่เกินที่กฎหมายนั้นกำหนด
ในกฎหมายเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ มีลักษณะการเขียนที่แตกต่างกัน จึงเห็นสมควร
กำหนดแนวทางการแก้ไขถ้อยคำในบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าว ดังต่อไปนี้

^{๑๑}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๒, ข้างต้น

^{๑๒}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๓, ข้างต้น

^{๑๓}มาตรา ๔๐ บรรดาความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวตามกฎหมายในบัญชี ๒ ท้าย
พระราชบัญญัตินี้ จะเปลี่ยนเป็นความผิดทางพินัยก็ได้ โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

ก่อนตราพระราชกฤษฎีกาตามวรรคหนึ่ง ให้คณะรัฐมนตรีเสนอร่างพระราชกฤษฎีกานั้น
ให้สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาเป็นเวลาไม่น้อยกว่าหกสิบวัน เมื่อพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวแล้ว หากสภาผู้แทนราษฎร
หรือวุฒิสภามีได้มีมติไม่เห็นชอบให้นำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงตราพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวต่อไป

การตราพระราชกฤษฎีกาตามวรรคหนึ่งจะเปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวเป็น
ความผิดทางพินัยตามกฎหมายที่ระบุไว้ในบัญชีบางมาตราหรือทุกมาตรา โดยจะกำหนดเงื่อนไขในการเปลี่ยนไว้ด้วย
หรือไม่ก็ได้

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๒๘

มาตรา ๙๗ วรรคสอง (เดิม)

“ในข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครจะกำหนดโทษผู้ละเมิดข้อบัญญัติไว้ด้วยก็ได้ แต่มิให้กำหนดโทษจำคุกเกินหกเดือน และหรือปรับเกินหนึ่งหมื่นบาท”

แนวทางที่คณะกรรมการฯ กำหนด

“ในข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครจะกำหนดโทษผู้ละเมิดข้อบัญญัติไว้ด้วยก็ได้ แต่มิให้กำหนดโทษจำคุกเกินหกเดือน หรือจะกำหนดทั้งโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนและปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือจะกำหนดให้มีความผิดทางพินัยและต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทก็ได้”

พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐

มาตรา ๕๑ วรรคสอง (เดิม)

“ในข้อบัญญัติจะกำหนดโทษผู้ละเมิดข้อบัญญัติไว้ด้วยก็ได้ แต่ห้ามมิให้กำหนดโทษจำคุกเกินหกเดือน และหรือปรับเกินหนึ่งหมื่นบาท เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น”

แนวทางที่คณะกรรมการฯ กำหนด

“ในข้อบัญญัติจะกำหนดโทษผู้ละเมิดข้อบัญญัติไว้ด้วยก็ได้ แต่ห้ามมิให้กำหนดโทษจำคุกเกินหกเดือน หรือจะกำหนดทั้งโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนและปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือจะกำหนดให้มีความผิดทางพินัยและต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทก็ได้ เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น”

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. ๒๕๔๒

มาตรา ๗๐ วรรคสอง (เดิม)

“ในข้อบัญญัติตามวรรคหนึ่ง จะกำหนดโทษจำคุกหรือโทษปรับหรือทั้งจำและปรับผู้ละเมิดข้อบัญญัติไว้ด้วยก็ได้ แต่จะกำหนดโทษจำคุกเกินหกเดือนและโทษปรับเกินหนึ่งหมื่นบาทไม่ได้”

แนวทางที่คณะกรรมการฯ กำหนด

“ในข้อบัญญัติตามวรรคหนึ่ง จะกำหนดโทษจำคุก หรือกำหนดทั้งโทษจำคุกและปรับสำหรับผู้ละเมิดข้อบัญญัติไว้ด้วยก็ได้ แต่จะกำหนดโทษจำคุกเกินหกเดือนและโทษปรับเกินหนึ่งหมื่นบาทไม่ได้ หรือจะกำหนดให้ผู้ละเมิดข้อบัญญัติมีความผิดทางพินัยและต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทก็ได้”

พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖

มาตรา ๖๐ วรรคสอง (เดิม)

“ในเทศบัญญัตินั้น จะกำหนดโทษปรับผู้ละเมิดเทศบัญญัติไว้ด้วยก็ได้ แต่ห้ามมิให้กำหนดเกินกว่าหนึ่งพันบาท”

แนวทางที่คณะกรรมการฯ กำหนด

“ในเทศบัญญัตินั้น จะกำหนดให้ผู้ละเมิดเทศบัญญัติมีความผิดทางพินัยและต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยไม่เกินหนึ่งพันบาทไว้ด้วยก็ได้”

พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗

มาตรา ๗๑ วรรคหนึ่ง (เดิม)

“องค์การบริหารส่วนตำบลอาจออกข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อใช้บังคับในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลได้เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งต่อกฎหมายเพื่อปฏิบัติการ ให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล หรือเมื่อมีกฎหมายบัญญัติให้องค์การบริหารส่วนตำบลออกข้อบัญญัติหรือให้มีอำนาจออกข้อบัญญัติ ในการนี้ จะกำหนดค่าธรรมเนียมที่จะเรียกเก็บและกำหนดโทษปรับผู้ฝ่าฝืนด้วยก็ได้ แต่มิให้กำหนดโทษปรับเกินหนึ่งพันบาท เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น”

แนวทางที่คณะกรรมการฯ กำหนด

“องค์การบริหารส่วนตำบลอาจออกข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อใช้บังคับในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลได้เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งต่อกฎหมายเพื่อปฏิบัติการ ให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล หรือเมื่อมีกฎหมายบัญญัติให้องค์การบริหารส่วนตำบลออกข้อบัญญัติหรือให้มีอำนาจออกข้อบัญญัติ ในการนี้ จะกำหนดค่าธรรมเนียมที่จะเรียกเก็บและกำหนดให้ผู้ฝ่าฝืนข้อบัญญัติมีความผิดทางพินัยและต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยด้วยก็ได้ แต่มิให้กำหนดค่าปรับเป็นพินัยเกินหนึ่งพันบาท เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น”

ประเด็นที่สาม แนวทางการพิจารณากรณีที่ไม่ต้องเปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวเป็นความผิดทางพินัย ตามมาตรา ๔๑ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ

คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยได้พิจารณามาตรา ๔๑^{๑๔} แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ แล้ว เห็นว่า ความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวตามกฎหมายในบัญชี ๑ และบัญชี ๒ ท้ายพระราชบัญญัตินี้ จะไม่เปลี่ยนเป็นความผิดทางพินัยและค่าปรับทางพินัย ในกรณีดังต่อไปนี้

กรณีหนึ่ง ความผิดที่มีโทษจำคุกหรือโทษที่สูงกว่าสำหรับกรณีที่บุคคลธรรมดาเป็นผู้กระทำความผิด แต่มีโทษปรับสถานเดียวสำหรับกรณีที่นิติบุคคลเป็นผู้กระทำความผิดเดียวกันนั้น ตามมาตรา ๔๑ (๑) แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ เห็นว่า จะต้องเป็นกรณีที่บุคคลธรรมดาและนิติบุคคลกระทำความผิดอย่างเดียวกัน แต่กฎหมายได้บัญญัติให้บุคคลธรรมดาที่กระทำความผิดนั้นต้องรับโทษจำคุกหรือโทษอาญาที่สูงกว่า ส่วนนิติบุคคลที่กระทำความผิดเดียวกันนั้นต้องรับโทษปรับสถานเดียว ซึ่งบทบัญญัติของกฎหมายในบัญชี ๑ ที่เข้าช้อยกเว้นดังกล่าวที่ไม่ต้องเปลี่ยนเป็นความผิดทางพินัย เช่น มาตรา ๘๙ แห่งพระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. ๒๕๓๙ มาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๕๙ มาตรา ๖๐ และมาตรา ๖๒ แห่งพระราชบัญญัติธุรกิจรักษาความปลอดภัย พ.ศ. ๒๕๕๘ และมาตรา ๗๔ แห่งพระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ. ๒๕๔๓ แต่สำหรับมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. ๒๕๓๔ นั้น แม้กฎหมายกำหนดโทษจำคุกไว้กรณีบุคคลธรรมดากระทำความผิดในมาตรา ๖ แต่องค์ประกอบของการกระทำความผิดของบุคคลธรรมดาเบื้องต้นประกอบแตกต่างจากการกระทำความผิดของนิติบุคคล จึงไม่เข้าช้อยกเว้นตามมาตรา ๔๑ (๑) ความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวตามมาตรา ๑๖ แห่ง

^{๑๔}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๘, ข้างต้น

พระราชบัญญัติการเล่นแร่ พ.ศ. ๒๕๓๔ จึงต้องเปลี่ยนเป็นความผิดทางพินัย (รายละเอียดบทบัญญัติปรากฏตามตารางแนบท้าย ๑)

กรณีที่สอง ความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียวแต่มีเงื่อนไขไว้เป็นการเฉพาะให้รับโทษสูงกว่าโทษปรับเมื่อกระทำความผิดอีกครั้งหรือเมื่อมีเหตุอื่นตามที่กฎหมายกำหนดด้วย ตามมาตรา ๔๑ (๒) แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ เห็นว่า

(๑) กรณีที่กฎหมายกำหนดความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียวแต่มีเงื่อนไขไว้เป็นการเฉพาะให้รับโทษสูงกว่าโทษปรับ โทษที่สูงกว่าโทษปรับต้องเป็นโทษอาญาเท่านั้น ไม่รวมถึงกรณีที่กฎหมายกำหนดโทษปรับสถานเดียวและกำหนดมาตรการอื่นเพิ่มเติมจากโทษปรับ เช่น กำหนดให้ศาลมีคำสั่งริบทรัพย์หรือมีคำสั่งให้เลิกประกอบกิจการ หรือกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีอำนาจกำหนดมาตรการทางปกครอง เช่น สั่งเพิกถอนใบอนุญาต หรือมีอำนาจสั่งกักเรือ หรือกำหนดค่าปรับบังคับการไว้ เนื่องจากเป็นมาตรการอื่นที่ไม่ใช่โทษอาญา กรณีดังกล่าวจึงสามารถเปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวเป็นความผิดทางพินัยได้ (รายละเอียดบทบัญญัติปรากฏตามตารางแนบท้าย ๒)

(๒) เงื่อนไขที่กำหนดไว้เป็นการเฉพาะให้รับโทษสูงกว่าโทษปรับเมื่อกระทำความผิดอีกครั้งต้องเป็นกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นบุคคลเดียวกันและกฎหมายกำหนดให้บุคคลคนเดียวกันนั้นต้องรับโทษอาญาที่สูงกว่าโทษปรับเมื่อกระทำความผิดเดียวกันซ้ำอีก เช่น มาตรา ๑๐๒ แห่งพระราชกำหนดการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๑

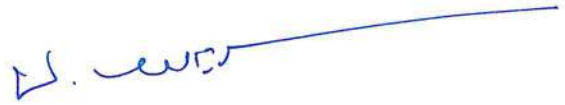
(๓) เงื่อนไขที่กำหนดไว้เป็นการเฉพาะให้รับโทษสูงกว่าโทษปรับเมื่อมีเหตุอื่นตามที่กฎหมายกำหนด ต้องเป็นการกระทำความผิดที่มีองค์ประกอบความผิดเดียวกันกับความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียว และกฎหมายกำหนดให้ต้องรับโทษสูงกว่าโทษปรับเมื่อมีเหตุอื่นตามที่กฎหมายกำหนดไว้ เช่น มาตรา ๖ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติเครื่องแบบทหาร พุทธศักราช ๒๔๗๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติเครื่องแบบทหาร (ฉบับที่ ๓) พุทธศักราช ๒๔๘๕ และมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ (รายละเอียดบทบัญญัติปรากฏตามตารางแนบท้าย ๓)

สำหรับกรณีที่กฎหมายกำหนดความผิดอาญาและกำหนดโทษจำคุกไว้ และได้กำหนดเหตุผลโทษไว้สำหรับการกระทำที่มีองค์ประกอบความผิดเดียวกัน โดยกำหนดให้ผู้กระทำความผิดเมื่อมีเหตุดังกล่าวได้รับเพียงโทษปรับสถานเดียวเป็นกรณีที่กฎหมายมีวัตถุประสงค์โทษให้แก่ผู้กระทำความผิด เนื่องจากเห็นว่าการกระทำความผิดโดยมีเหตุที่กฎหมายกำหนดไว้เป็นการกระทำความผิดที่ไม่ร้ายแรงและไม่ควรรับโทษถึงจำคุก จึงไม่เข้าช้อยกเว้นตามมาตรา ๔๑ (๒) สามารถเปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวเป็นความผิดทางพินัยได้ เช่น มาตรา ๕๖ แห่งพระราชบัญญัติกีฬามวย พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๗๒ แห่งพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. ๒๔๙๐ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๒๒ และมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ หรือกรณีที่กฎหมายกำหนดความผิดอาญาซึ่งบุคคลคนเดียวกระทำความผิดและมีโทษสองระดับ เพราะมีองค์ประกอบความผิดคนละองค์ประกอบ เช่น มาตรา ๑๒๗ ทวิ และมาตรา ๑๕๑ แห่งพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก (ฉบับที่ ๘) พ.ศ. ๒๕๔๒ และมาตรา ๘๓ แห่งพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. ๒๕๕๘ จึงไม่เข้าช้อยกเว้นตามมาตรา ๔๑ (๒)

และสามารถเปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวเป็นความผิดทางพินัยได้ (รายละเอียด บทบัญญัติปรากฏตามตารางแนบท้าย ๔)

ข้อเสนอให้คณะรัฐมนตรีมีมติให้ความเห็นชอบ

คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยเห็นว่าการกำหนดแนวทางการแก้ไขถ้อยคำของกฎหมายในบัญชีท้ายพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยและแนวทางการพิจารณากรณีที่ไม่ต้องเปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวเป็นความผิดทางพินัยตามมาตรา ๔๑ ดังกล่าว จะอำนวยความสะดวกแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐในการบังคับใช้กฎหมาย และแก่ประชาชนที่จะสามารถเข้าใจกฎหมายได้ง่ายเพื่อจะได้ปฏิบัติตามกฎหมายได้อย่างถูกต้องตามเจตนารมณ์ของมาตรา ๗๗^{๑๔} ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และโดยที่กฎหมายในบัญชีท้ายพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ อยู่ในความรับผิดชอบของหลายหน่วยงาน จึงเห็นควรเสนอต่อคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบและมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาและหน่วยงานผู้รับผิดชอบกฎหมายปฏิบัติให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันกับที่คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย ได้วางแนวทางไว้สามประการข้างต้น

(นายปกรณ์ นิลประพันธ์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สิงหาคม ๒๕๖๖

---

^{๑๔}มาตรา ๗๗ รัฐพึงจัดให้มีกฎหมายเพียงเท่าที่จำเป็น และยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่หมดความจำเป็นหรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ หรือที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพ โดยไม่ชักช้าเพื่อไม่ให้เป็นการก่อกวนประชาชน และดำเนินการให้ประชาชนเข้าถึงตัวบทกฎหมายต่าง ๆ ได้โดยสะดวกและสามารถเข้าใจกฎหมายได้ง่ายเพื่อปฏิบัติตามกฎหมายได้อย่างถูกต้อง

ก่อนการตรากฎหมายทุกฉบับ รัฐพึงจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายอย่างรอบด้านและเป็นระบบ รวมทั้งเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์นั้นต่อประชาชน และนำมาประกอบการพิจารณาในกระบวนการตรากฎหมายทุกขั้นตอน เมื่อกฎหมายมีผลใช้บังคับแล้ว รัฐพึงจัดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายในรอบระยะเวลาที่กำหนดโดยรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องประกอบด้วย เพื่อพัฒนากฎหมายทุกฉบับให้สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป

รัฐพึงใช้ระบบอนุญาตและระบบคณะกรรมการในกฎหมายเฉพาะกรณีที่จำเป็น พึงกำหนดหลักเกณฑ์การใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ของรัฐและระยะเวลาในการดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ ที่บัญญัติไว้ในกฎหมายให้ชัดเจน และพึงกำหนดโทษอาญาเฉพาะความผิดร้ายแรง

บทบัญญัติตามมาตรา ๔๑ (๑) แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕
กรณีไม่เปลี่ยนความผิดอาญาเป็นความผิดทางพินัย

ลำดับ	ชื่อกฎหมาย	มาตรา	เนื้อหา
๑	พระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. ๒๕๓๙	๘๙	<p>ผู้ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการจัดการกองทุนรายใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๘๕ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาท และปรับอีกไม่เกินวันละหนึ่งแสนบาท จนกว่าจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง</p> <p>ในกรณีที่ผู้ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการจัดการกองทุนกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง ถ้าการกระทำความผิดของผู้ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการจัดการกองทุนนั้นเกิดจากการสั่งการหรือการกระทำของกรรมการ หรือผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของผู้ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการจัดการกองทุนนั้น หรือในกรณีที่บุคคลดังกล่าวมีหน้าที่ต้องสั่งการหรือกระทำการและละเว้นไม่สั่งการหรือไม่กระทำการจนเป็นเหตุให้ผู้ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการจัดการกองทุนนั้นกระทำความผิด ผู้นั้นต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ</p>
๒	พระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. ๒๕๓๔	๒๖	<p>ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๕ หรือมาตรา ๘ เป็นนิติบุคคล ถ้าการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้นเกิดจากการสั่งการหรือการกระทำของกรรมการ หรือผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น หรือในกรณีที่บุคคลดังกล่าวมีหน้าที่ต้องสั่งการหรือกระทำการและละเว้นไม่สั่งการหรือไม่กระทำการจนเป็นเหตุให้นิติบุคคลนั้นกระทำความผิด ผู้นั้นต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ</p>
๓	พระราชบัญญัติธุรกิจรักษาความปลอดภัย พ.ศ. ๒๕๕๘	๕๙	<p>บริษัทรักษาความปลอดภัยใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๗ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท</p> <p>ในกรณีที่บริษัทรักษาความปลอดภัยใดกระทำความผิดตามมาตรา ๕ กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของบริษัทรักษาความปลอดภัย ต้องระวางโทษจำคุก</p>

ลำดับ	ชื่อกฎหมาย	มาตรา	เนื้อหา
			<p>ไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ต่อเมื่อการกระทำความผิดของบริษัทรักษาความปลอดภัยนั้นเกิดจากการสั่งการหรือการกระทำของกรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลนั้น หรือไม่สั่งการหรือไม่กระทำการอันเป็นหน้าที่ที่ต้องกระทำของกรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลนั้น</p>
		๖๐	<p>บริษัทรักษาความปลอดภัยใดไม่ปฏิบัติตาม มาตรา ๒๘ หรือมาตรา ๒๙ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองหมื่นบาท</p> <p>ในกรณีที่บริษัทรักษาความปลอดภัยใดกระทำความผิดตามมาตรา นี้ กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของบริษัทรักษาความปลอดภัย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ต่อเมื่อการกระทำความผิดของบริษัทรักษาความปลอดภัยนั้นเกิดจากการสั่งการหรือการกระทำของกรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลนั้น หรือไม่สั่งการหรือไม่กระทำการอันเป็นหน้าที่ที่ต้องกระทำของกรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลนั้น</p>
		๖๒	<p>บริษัทรักษาความปลอดภัยใดทำสัญญารักษาความปลอดภัยในระหว่างถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาต ตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองหมื่นบาท</p> <p>ในกรณีที่บริษัทรักษาความปลอดภัยใดกระทำความผิดตามมาตรา นี้ กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของบริษัทรักษาความปลอดภัย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ต่อเมื่อการกระทำความผิดของบริษัทรักษาความปลอดภัยนั้นเกิดจากการสั่งการหรือการกระทำของกรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลนั้น หรือไม่สั่งการหรือไม่กระทำการอันเป็นหน้าที่ที่ต้องกระทำของกรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลนั้น</p>

ลำดับ	ชื่อกฎหมาย	มาตรา	เนื้อหา
๔	พระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ. ๒๕๔๓	๗๔	ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นนิติบุคคล ถ้าการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้นเกิดจากการสั่งการหรือการกระทำของกรรมการ หรือผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น หรือในกรณีที่บุคคลดังกล่าวมีหน้าที่ต้องสั่งการหรือทำการและละเว้นไม่สั่งการหรือไม่ทำการจนเป็นเหตุให้นิติบุคคลนั้นกระทำความผิด ผู้นั้นต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น และสำหรับนิติบุคคลต้องระวางโทษปรับไม่เกินสิบเท่าของอัตราโทษปรับสำหรับความผิดนั้นด้วย

กรณีเปลี่ยนความผิดอาญาเป็นความผิดทางพินัย

ลำดับ	ชื่อกฎหมาย	มาตรา	เนื้อหา
๑	พระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. ๒๕๓๔	๑๖	นิติบุคคลใดฝ่าฝืนมาตรา ๕ มีความผิดทางพินัยต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยตั้งแต่หนึ่งเท่าถึงสามเท่าของทุนกองกลางแต่ละงวดของทุกวงแชร์ แต่ต้องไม่ต่ำกว่าสองแสนบาท และให้ศาลสั่งให้นิติบุคคลนั้นหยุดดำเนินการเป็นนายวงแชร์ หรือการจัดให้มีการเล่นแชร์

บทบัญญัติที่ไม่เข้าข่ายเว้นตามมาตรา ๔๑ (๒)
 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕
 กรณีที่กำหนดโทษปรับสถานเดียวและมีมาตรการอื่นเพิ่มเติมจากโทษปรับ
 สามารถเปลี่ยนความผิดอาญาเป็นความผิดทางพินัยได้

ลำดับ	ชื่อกฎหมาย	มาตรา	เนื้อหา
๑	พระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๒	๗๓	ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๔๑ วรรคหนึ่ง มีความผิดทางพินัยต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยไม่เกินห้าพันบาท และให้ศาลสั่งให้ผู้นั้นหยุดประกอบกิจการจนกว่าจะได้รับอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้
๒	พระราชบัญญัติควบคุมการโฆษณาโดยใช้เครื่องขยายเสียง พ.ศ. ๒๕๓๓	๙	ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๔ มาตรา ๕ หรือคำสั่งของเจ้าพนักงานที่สั่งตามความในมาตรา ๖ มีความผิดทางพินัยต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยไม่เกินสองร้อยบาท และให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งเพิกถอนใบอนุญาตได้ด้วย
๓	พระราชบัญญัติควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. ๒๕๔๒	๖๔	ผู้ใดประกอบกิจการควบคุมประเภทที่ ๒ โดยแจ้งการประกอบกิจการไม่ถูกต้องครบถ้วนตามที่กำหนดในกฎกระทรวงซึ่งออกตามมาตรา ๑๙ วรรคสอง มีความผิดทางพินัยต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยไม่เกินห้าหมื่นบาท ผู้ประกอบกิจการควบคุมประเภทที่ ๒ ผู้ใดไม่แจ้งการประกอบกิจการให้ถูกต้องครบถ้วนตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๑๙ วรรคสี่ มีความผิดทางพินัยต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยไม่เกินหนึ่งแสนบาท และให้ศาลสั่งให้เลิกการประกอบกิจการ
๔	พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒	๗๗ วรรคสอง	ถ้าเจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารผู้ใดปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้ผู้นั้นได้รับยกเว้นโทษ แต่ถ้าผู้นั้นไม่ปฏิบัติตาม ผู้นั้นมีความผิดทางพินัยต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยไม่เกินห้าหมื่นบาท และให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีคำสั่งให้ผู้นั้นรื้อถอนอาคารนั้นเสียภายในระยะเวลาที่กำหนด ถ้าผู้นั้นไม่รื้อถอนอาคารให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ผู้นั้นต้องระวางโทษปรับเป็นรายวันอีกวันละหนึ่งพันบาท ตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนอยู่ หรือจนกว่าผู้นั้นยินยอมให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นดำเนินการรื้อถอนอาคาร

ลำดับ	ชื่อกฎหมาย	มาตรา	เนื้อหา
			นั่นเอง ในกรณีหลังนี้ให้นำมาตรา ๔๒ วรรคสี่ และวรรคห้า มาใช้บังคับโดยอนุโลม
๕	พระราชบัญญัติความรับผิดทางแพ่งต่อความเสียหายจากมลพิษน้ำมันอันเกิดจากเรือ พ.ศ. ๒๕๖๐	๓๗	การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๕ มาตรา ๑๙ หรือมาตรา ๒๐ นายเรือและเจ้าของเรือ มีความผิดทางพินัยต้องชำระค่าปรับเป็นพินัย รายละเอียดไม่เกินสองล้านบาท และให้พนักงานเจ้าหน้าที่กักเรือที่ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามนั้นไว้ จนกว่าจะได้มีการจัดให้มีใบรับรองตามมาตรา ๑๕ มาตรา ๑๙ หรือมาตรา ๒๐ แล้วแต่กรณี
๖	พระราชบัญญัติจดทะเบียนเครื่องจักร พ.ศ. ๒๕๑๔	๑๕ จัดว่า	เจ้าของเครื่องจักรผู้ใดไม่แจ้งต่อนายทะเบียน ตามมาตรา ๑๓ ทวิ มีความผิดทางพินัยต้องชำระค่าปรับเป็นพินัย ไม่เกินห้าพันบาท และให้นายทะเบียนมีอำนาจสั่งเพิกถอนหนังสือสำคัญ แสดงการจดทะเบียนเครื่องจักรสำหรับเครื่องจักรนั้นได้ ในกรณีเช่นนี้ให้นำความในมาตรา ๙ ตริ และมาตรา ๑๓ ทวิ มาใช้บังคับโดยอนุโลม
๗	พระราชบัญญัติเลื่อยโซยนต์ พ.ศ. ๒๕๔๕	๑๘	ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๔ วรรคสอง มีความผิดทางพินัยต้องชำระค่าปรับเป็นพินัย ไม่เกินห้าพันบาท และต้องแก้ไขให้เลื่อยโซยนต์นั้น มีกำลังเครื่องจักรกลเท่าที่ขออนุญาตไว้เดิมภายในเวลาที่ศาลกำหนด หากไม่ปฏิบัติตามให้ศาลสั่งริบเลื่อยโซยนต์นั้น
๘	พระราชบัญญัติอ้อยและน้ำตาลทราย พ.ศ. ๒๕๒๗	๗๔	โรงงานใดไม่ส่งเงินเข้ากองทุน หรือส่งไม่ครบถ้วน ตามมาตรา ๕๗ มีความผิดทางพินัยต้องชำระค่าปรับเป็นพินัย ไม่เกินหนึ่งแสนบาท และให้ส่งเงินเข้ากองทุนจนครบพร้อมด้วยเงินเพิ่มอีกร้อยละสาม ต่อเดือนนับแต่วันที่ถึงกำหนดส่งหรือชำระ การคำนวณระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง ถ้ามีเศษของเดือนให้คิดเป็นหนึ่งเดือน เงินเพิ่มตามวรรคหนึ่ง ให้ตกเป็นของกองทุนด้วย

บทบัญญัติตามมาตรา ๔๑ (๒) แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕
 กรณีกำหนดเหตุอื่นที่ทำให้ต้องรับโทษอาญาซึ่งเป็นโทษที่สูงกว่าโทษปรับ
 ไม่เปลี่ยนความผิดอาญาเป็นความผิดทางพินัย

ลำดับ	ชื่อกฎหมาย	มาตรา	เนื้อหา
๑	พระราชบัญญัติเครื่องแบบทหาร พุทธศักราช ๒๔๗๗	๖ ทวิ	ผู้ใดแต่งกายโดยใช้เครื่องแต่งกายคล้าย เครื่องแบบทหารตามพระราชบัญญัตินี้ หรือคล้าย เครื่องแบบทหารที่ทหารยังคงใช้ในราชการอยู่ อันอาจนำความดูหมิ่นเกลียดชัง หรือความเสื่อมเสีย มาสู่ราชการทหารก็ดี อันอาจทำให้บุคคลอื่น หลงเชื่อว่าเป็นทหารก็ดี ผู้นั้นมีความผิดต้องระวางโทษ ปรับไม่เกินสองร้อยบาท และถ้าการกระทำเช่นว่านี้ ได้กระทำภายในเขตซึ่งได้ประกาศใช้กฎอัยการศึก ก็ดี ในเวลาสงครามก็ดี ในเวลาบ้านเมือง มีเหตุฉุกเฉินก็ดี หรือเพื่อก่อทำความผิด ทางอาญาก็ดี ผู้นั้นมีความผิดต้องระวางโทษ จำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี
๒	พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒	๔๘	ผู้ใดกระทำการตามมาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง หรือมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง โดยไม่ได้รับอนุญาต ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองหมื่นบาท ในกรณีความผิดตามวรรคหนึ่ง ถ้าเป็นการนำ หรือปล่อยสัตว์ที่เป็นอันตรายหรือก่อให้เกิด ผลกระทบต่อระบบนิเวศอย่างรุนแรงในอุทยาน แห่งชาติ วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ หรือ สวนรุกขชาตินั้น ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุก ไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือ ทั้งจำทั้งปรับ

บทบัญญัติที่ไม่เข้าข่ายเว้นตามมาตรา ๔๑ (๒)
 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕
 กรณีกำหนดเหตุอื่นอันเป็นการลดโทษจากโทษจำคุกเป็นโทษปรับสถานเดียว
 สามารถเปลี่ยนความผิดอาญาเป็นความผิดทางพินัยได้

ลำดับ	ชื่อกฎหมาย	มาตรา	เนื้อหา
๑	พระราชบัญญัติ กีฬามวย พ.ศ. ๒๕๔๒	๕๖	<p>ผู้จัดการการแข่งขันมวยหรือนายสนามมวย ผู้ใดกระทำการฝ่าฝืนเงื่อนไขในการอนุญาตที่นายทะเบียนกำหนดตามมาตรา ๒๖ วรรคสาม ซึ่งเป็นเงื่อนไขในสาระสำคัญ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ</p> <p>ถ้าการฝ่าฝืนเงื่อนไขในการอนุญาตที่นายทะเบียนกำหนดตามมาตรา ๒๖ วรรคสาม ซึ่งไม่ใช่เงื่อนไขในสาระสำคัญ มีความผิดทางพินัยต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยไม่เกินห้าพันบาท</p>
๒	พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. ๒๕๔๐	๓๒	<p>ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๗ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสองหมื่นบาท</p> <p>ถ้าการฝ่าฝืนตามวรรคหนึ่งเป็นเพียงกรณีเกี่ยวกับส่วนหนึ่งส่วนใดของอาวุธปืนตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง หรือเป็นกรณีมีเครื่องกระสุนปืน ผู้ฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ</p> <p>ถ้าการฝ่าฝืนตามวรรคหนึ่งเป็นเพียงการมีอาวุธปืนที่เป็นของผู้อื่นซึ่งได้รับใบอนุญาตให้มีและใช้ตามกฎหมาย ผู้ฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงห้าปี และปรับตั้งแต่หนึ่งพันบาทถึงหนึ่งหมื่นบาท</p> <p>ถ้าการฝ่าฝืนตามวรรคหนึ่งเป็นการทำเครื่องกระสุนปืนที่ทำด้วยดินปืนมีควันสำหรับใช้เอง โดยไม่ได้รับอนุญาตจากนายทะเบียนท้องที่ ผู้ฝ่าฝืนมีความผิดทางพินัยต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยไม่เกินหนึ่งพันบาท</p>
๓	พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒	๔๒	<p>ผู้ใดเก็บหา นำออกไป กระทำด้วยประการใด ๆ ให้เป็นอันตราย หรือทำให้เสื่อมสภาพ ซึ่งไม้ ดิน หิน</p>

ลำดับ	ชื่อกฎหมาย	มาตรา	เนื้อหา
			<p>กรวด ทราย แร่ ปีโตรเลียม หรือทรัพยากรธรรมชาติอื่น หรือกระทำการอื่นใดอันส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ ความหลากหลายทางชีวภาพ หรือทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมในอุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ หรือสวนรุกขชาติ อันเป็นการฝ่าฝืน มาตรา ๑๙ (๒) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ</p> <p>ในกรณีความผิดตามวรรคหนึ่ง ถ้าเป็นการกระทำแก่ทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถเกิดใหม่ทดแทนได้ตามฤดูกาลและมีมูลค่ารวมกันไม่เกินสองพันบาท ผู้กระทำความผิดทางพินัยต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยไม่เกินห้าพันบาท</p> <p>ในกรณีความผิดตามวรรคหนึ่ง ถ้าเป็นการกระทำที่ได้ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ไม้ที่เป็นต้นหรือเป็นท่อนอย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้งสองอย่างรวมกันเกินยี่สิบต้นหรือท่อน หรือรวมปริมาตรไม่เกินสี่ลูกบาศก์เมตร ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สี่แสนบาทถึงสองล้านบาท</p>

กรณีกำหนดความผิดอาญาซึ่งบุคคลคนเดียวกระทำความผิดและมีโทษสองระดับ เพราะมีองค์ประกอบความผิดคนละองค์ประกอบ สามารถเปลี่ยนความผิดอาญาเป็นความผิดทางพินัยได้

ลำดับ	ชื่อกฎหมาย	มาตรา	เนื้อหา
๑	พระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒	๑๒๗ ทวิ	<p>ผู้ได้รับใบอนุญาตปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ประจำรถ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๐๒ (๓) มีความผิดทางพินัย ต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยไม่เกินห้าพันบาท แต่ถ้าผู้นั้นเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตเป็นผู้ขับรถ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ</p> <p>ผู้ได้รับใบอนุญาตปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ประจำรถ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๐๒ (๓ ทวิ) หรือ (๓ ตร) ต้องระวางโทษตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วย ยาเสพติดให้โทษหรือกฎหมายว่าด้วยวัตถุที่ออกฤทธิ์ ต่อจิตและประสาทแล้วแต่กรณี แต่ถ้าผู้นั้นเป็น</p>

ลำดับ	ชื่อกฎหมาย	มาตรา	เนื้อหา
			<p>ผู้ได้รับใบอนุญาตเป็นผู้ขับรถ ต้องระวางโทษสูงกว่าที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ หรือกฎหมายว่าด้วยวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท แล้วแต่กรณี อีกหนึ่งในสาม</p>
		๑๕๑	<p>ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๙๓ วรรคหนึ่ง มีความผิดทางพินัยต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยไม่เกินสี่หมื่นบาท แต่ถ้าผู้ฝ่าฝืนปฏิบัติหน้าที่ผู้ขับรถต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ</p> <p>ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๙๓ วรรคหนึ่ง และได้กระทำการใด ๆ อันเป็นความผิดที่กำหนดไว้สำหรับการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ได้รับใบอนุญาตปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ประจำรถตามพระราชบัญญัตินี้ นอกจากต้องระวางโทษตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้ถือว่าผู้นั้นกระทำความผิดและต้องระวางโทษสำหรับการกระทำนั้นเช่นเดียวกับผู้ได้รับใบอนุญาตปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ประจำรถด้วย</p>
๒	พระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. ๒๕๕๘	๘๓	<p>ผู้รับหลักประกันผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๐ วรรคหนึ่งหรือวรรคสอง มาตรา ๒๑ วรรคสอง มาตรา ๔๐ มาตรา ๔๓ วรรคหนึ่ง หรือมาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง มีความผิดทางพินัยต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยไม่เกินหนึ่งแสนบาท</p> <p>ผู้รับหลักประกันผู้ใดกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งโดยทุจริต ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปีหรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ</p>

บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย
เรื่อง เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจปรับเป็นพินัยและหลักเกณฑ์ในการปรับเป็นพินัย
ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑

สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.) ได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ กษ ๒๓๐๑/๑๖๙๙ ลงวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๖ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า มาตรา ๗๗ แห่งพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ กำหนดให้บรรดาความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ที่มีโทษปรับสถานเดียว ให้คณะกรรมการเปรียบเทียบความผิดที่รัฐมนตรีแต่งตั้ง มีอำนาจเปรียบเทียบได้ ซึ่งคณะกรรมการเปรียบเทียบที่รัฐมนตรีแต่งตั้งให้มีจำนวนสามคน ประกอบด้วย ข้าราชการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์หนึ่งคน พนักงานอัยการหนึ่งคน และพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาอีกหนึ่งคน โดยเมื่อผู้กระทำความผิดได้เสียค่าปรับตามที่เปรียบเทียบแล้ว ให้ถือว่าคดีเลิกกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ประกอบกับได้มีการออกระเบียบกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการเปรียบเทียบปรับตามกฎหมายว่าด้วยมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๘ เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการเปรียบเทียบปรับสำหรับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการเปรียบเทียบความผิด รวมทั้งจัดทำประกาศสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ ลงวันที่ ๑๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๘ เพื่อกำหนดแบบบันทึกสรุปข้อเท็จจริง พยานหลักฐาน และความเห็นคณะกรรมการเปรียบเทียบความผิด แบบหนังสือแจ้งการเปรียบเทียบปรับ แบบบันทึกคำให้การ แบบบัญชีของกลาง แบบบันทึกการเปรียบเทียบปรับ และแบบบันทึกประวัติผู้ต้องหา ต่อมาเมื่อมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ โดยกำหนดให้พระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ เป็นกฎหมายในบัญชี ๑ ท้ายพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว และจะต้องเปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวเป็นความผิดทางพินัย และให้ถือว่าอัตราโทษปรับอาญาที่บัญญัติไว้เป็นอัตราค่าปรับเป็นพินัย นั้น

มกอช. จึงขอหารือแนวทางปฏิบัติตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

๑. ตามที่มาตรา ๑๔ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ กำหนดว่า ในกรณีที่กฎหมายฉบับใดได้กำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐที่จะทำหน้าที่ในการปรับเป็นพินัยไว้แล้ว ให้เป็นไปตามที่กฎหมายฉบับนั้นกำหนดไว้ ในกรณีที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยมิได้บัญญัติไว้ ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายนั้นประกาศกำหนด นั้น คณะกรรมการเปรียบเทียบความผิดตามประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการเปรียบเทียบความผิดตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ ลงวันที่ ๒๙ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ ซึ่งออกโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๗๗ แห่งพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตรฯ จะยังคงมีอำนาจในการปรับเป็นพินัยได้หรือไม่ หรือจะต้องเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ดำเนินการประกาศกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยออกเป็นประกาศฉบับใหม่หรือไม่

๒. การดำเนินการปรับเป็นพินัยจะต้องปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการเปรียบเทียบปรับตามกฎหมายว่าด้วยมาตรฐานสินค้าเกษตรฯ และประกาศสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ เรื่อง แบบบันทึกสรุปข้อเท็จจริงพยานหลักฐาน และความเห็นคณะกรรมการเปรียบเทียบความผิด แบบหนังสือแจ้งการเปรียบเทียบปรับ แบบบันทึกคำให้การ แบบบัญชีของกลาง แบบบันทึกการเปรียบเทียบปรับ และแบบบันทึกประวัติผู้ต้องหา ลงวันที่ ๑๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๘ หรือต้องดำเนินการตามกฎหมายกระทรวงการแสวงหาข้อเท็จจริงการรวบรวมพยานหลักฐาน และการชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหา พ.ศ. ๒๕๖๖ และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๖ อันเป็นกฎระเบียบกลาง หรือกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จะต้องออกประกาศกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการปรับเป็นพินัยฉบับใหม่หรือไม่ อีกทั้งการเปลี่ยนโทษปรับทางอาญาเป็นโทษปรับเป็นพินัย ซึ่งผู้กระทำความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียวจะไม่ถูกบันทึกประวัติอาชญากรรมนั้น จะต้องยกเลิกแบบบันทึกประวัติผู้ต้องหาตามประกาศสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติดังกล่าวหรือไม่

๓. โดยที่ ระเบียบกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการเปรียบเทียบปรับตามกฎหมายว่าด้วยมาตรฐานสินค้าเกษตรฯ มิได้กำหนดให้ผู้กระทำความผิดสามารถผ่อนชำระค่าปรับได้ จึงอาจไม่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ หน่วยงานของรัฐจะต้องออกระเบียบหรือแก้ไขเพิ่มเติมระเบียบเพื่อวางหลักเกณฑ์การกำหนดค่าปรับเป็นพินัย และการผ่อนชำระค่าปรับเป็นพินัยเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ หรือไม่

คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย ได้พิจารณาข้อหารือของสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ โดยมีผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (สำนักงานปลัดกระทรวงและสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ) เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้วปรากฏข้อเท็จจริงเพิ่มเติมจากคำชี้แจงของผู้แทน มกอช. ว่า หลังจากที่พระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ ใช้บังคับ มกอช. ได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการเปรียบเทียบความผิดตามประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการเปรียบเทียบความผิดตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ ลงวันที่ ๒๙ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ และการดำเนินการเปรียบเทียบความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียว คณะกรรมการเปรียบเทียบจะปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงเกษตรและสหกรณ์และประกาศสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติที่เกี่ยวข้อง และชี้แจงเพิ่มเติมว่า การบันทึกประวัติผู้ต้องหาไม่ได้มีการเชื่อมโยงกับการบันทึกประวัติอาชญากรรมของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ แต่มีไว้เพื่อใช้ในการประกอบการกำหนดค่าปรับในกรณีที่มีการกระทำความผิดซ้ำ โดยปัจจุบันไม่มีการดำเนินการเปรียบเทียบความผิดที่ค้างอยู่ในระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการเปรียบเทียบ คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยพิจารณาข้อหารือดังกล่าวประกอบกับข้อเท็จจริงที่ผู้แทน มกอช. ชี้แจงเพิ่มเติมแล้ว มีความเห็นในแต่ละประเด็น ดังต่อไปนี้

ประเด็นที่หนึ่ง คณะกรรมการเปรียบเทียบความผิดตามมาตรา ๗๗ แห่งพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ มีอำนาจในการปรับเป็นพินัยได้หรือไม่ เห็นว่า มาตรา ๑๔^๑ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ บัญญัติว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดจะมีอำนาจปรับเป็นพินัยตามกฎหมายใด ให้เป็นไปตามที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยนั้นบัญญัติไว้ แต่ในกรณีที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยมิได้บัญญัติไว้ ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายนั้นประกาศกำหนด ประกอบกับมาตรา ๕^๒ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ได้กำหนดให้การปรับเป็นพินัยไม่เป็นโทษอาญา

เมื่อคณะกรรมการเปรียบเทียบตามมาตรา ๗๗^๓ แห่งพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตรฯ เป็นผู้ซึ่งกฎหมายนั้นบัญญัติให้มีอำนาจในการเปรียบเทียบความผิดอาญาซึ่งมีโทษปรับสถานเดียว จึงมิใช่เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจปรับเป็นพินัยตามที่พระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตรฯ อันเป็นกฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยบัญญัติไว้ มกอช. จึงต้องดำเนินการเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ซึ่งเป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว เพื่อประกาศกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งรับผิดชอบในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๑๔ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ต่อไป

ประเด็นที่สอง การดำเนินการปรับเป็นพินัยในความผิดตามกฎหมายว่าด้วยมาตรฐานสินค้าเกษตร มกอช. สามารถดำเนินการตามหลักเกณฑ์ในการเปรียบเทียบปรับที่เคยกำหนดไว้ หรือจะต้องประกาศกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการปรับเป็นพินัยใหม่ รวมทั้งต้องยกเลิกแบบบันทึกประวัติผู้ต้องหาตามประกาศสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติหรือไม่ เห็นว่า เมื่อมีการเปลี่ยนความผิดอาญาซึ่งมีโทษปรับสถานเดียวตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้า

^๑มาตรา ๑๔ เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดจะมีอำนาจปรับเป็นพินัยตามกฎหมายใด ให้เป็นไปตามที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยนั้นบัญญัติไว้ ในกรณีที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยมิได้บัญญัติไว้ ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายนั้นประกาศกำหนด

ในการกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐให้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามวรรคหนึ่ง รัฐมนตรีจะกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐอื่นใดที่มีเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งรับผิดชอบในการปฏิบัติตามกฎหมายนั้นเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยมิได้ เว้นแต่เป็นกรณีตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๗ วรรคสาม และถ้าค่าปรับเป็นพินัยที่กฎหมายบัญญัติไว้มีอัตราอย่างสูงไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท จะกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐคนเดียวเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยก็ได้ แต่ถ้าค่าปรับเป็นพินัยที่กฎหมายบัญญัติไว้มีอัตราอย่างสูงเกินหนึ่งหมื่นบาท ต้องกำหนดให้การปรับเป็นพินัยกระทำเป็นองค์คณะ ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่น้อยกว่าสามคน

^๒มาตรา ๕ การปรับเป็นพินัยตามกฎหมายทั้งปวง ให้ดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ โดยไม่ถือว่าการปรับเป็นพินัยหรือคำสั่งปรับเป็นพินัยเป็นการกระทำทางปกครองหรือคำสั่งทางปกครอง การปรับเป็นพินัยไม่เป็นโทษอาญา

^๓มาตรา ๗๗ บรรดาความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ที่มีโทษปรับสถานเดียว ให้คณะกรรมการเปรียบเทียบความผิดที่รัฐมนตรีแต่งตั้งมีอำนาจเปรียบเทียบได้

คณะกรรมการเปรียบเทียบที่รัฐมนตรีแต่งตั้งตามวรรคหนึ่ง ให้มีจำนวนสามคนประกอบด้วยข้าราชการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์หนึ่งคน พนักงานอัยการหนึ่งคน และพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาอีกหนึ่งคน

เมื่อผู้กระทำความผิดได้เสียค่าปรับตามที่เปรียบเทียบแล้ว ให้ถือว่าคดีเลิกกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

เกษตรฯ เป็นความผิดทางพินัยตามมาตรา ๓๙^๔ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ แล้ว มาตรา ๕ วรรคหนึ่ง^๕ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ได้บัญญัติว่า การปรับเป็นพินัย ตามกฎหมายทั้งปวง ให้ดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อให้การดำเนินการปรับเป็นพินัย ซึ่งมีลักษณะแตกต่างจากโทษทางอาญามีหลักเกณฑ์ที่เหมาะสมสอดคล้องกับลักษณะการกระทำ ความผิดที่ไม่ใช่ความผิดร้ายแรง ดังนั้น หลักเกณฑ์และวิธีการเปรียบเทียบปรับตามระเบียบ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการเปรียบเทียบปรับตามกฎหมาย ว่าด้วยมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๘ และประกาศสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหาร แห่งชาติ เรื่อง แบบบันทึกสรุปข้อเท็จจริง พยานหลักฐาน และความเห็นคณะกรรมการเปรียบเทียบ ความผิด แบบหนังสือแจ้งการเปรียบเทียบปรับ แบบบันทึกคำให้การ แบบบัญชีของกลาง แบบบันทึก การเปรียบเทียบปรับ และแบบบันทึกประวัติผู้ต้องหา ลงวันที่ ๑๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๘ ซึ่งเป็น หลักเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นเพื่อใช้สำหรับการเปรียบเทียบปรับทางอาญา จึงไม่อาจนำมาใช้บังคับ แก่การดำเนินการปรับเป็นพินัยได้ ดังนั้น การดำเนินการปรับเป็นพินัยในความผิดตามกฎหมาย ว่าด้วยมาตรฐานสินค้าเกษตร มกอช. จึงต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่พระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับ เป็นพินัยฯ รวมทั้งกฎกระทรวงการแสวงหาข้อเท็จจริง การรวบรวมพยานหลักฐาน และการชี้แจง หรือแก้ข้อกล่าวหา พ.ศ. ๒๕๖๖ กฎกระทรวงการชำระค่าปรับเป็นพินัยผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๖ และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๖ กำหนดไว้

สำหรับแบบบันทึกประวัติผู้ต้องหาซึ่งใช้กับกรณีการกระทำความผิดอาญา เมื่อความผิดทางพินัยไม่ใช่ความผิดอาญา จึงไม่สามารถนำมาใช้ต่อไปได้ เพราะมาตรา ๓๔^๖ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ บัญญัติห้ามมิให้หน่วยงานของรัฐบันทึกการกระทำความผิดทางพินัยของบุคคลใดรวมไว้ในบันทึกประวัติอาชญากรรมหรือในฐานะเป็นประวัติ อาชญากรรม เพื่อให้ผู้กระทำความผิดที่มีโทษการกระทำความผิดอาญาอย่างร้ายแรงต้องมีประวัติ อาชญากรรมติดตัว อย่างไรก็ตาม การเก็บรักษาข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการปรับเป็นพินัยเพื่อประโยชน์ ในการใช้ประกอบการพิจารณาคำปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๙^๗ หรือเพื่อประโยชน์ในการ

^๔มาตรา ๓๙ เมื่อพ้นกำหนดสามร้อยหกสิบห้าวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ประกาศ ในราชกิจจานุเบกษา ให้เปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวตามกฎหมายในบัญชี ๑ ท้ายพระราชบัญญัตินี้ เป็นความผิดทางพินัยตามพระราชบัญญัตินี้ และให้ถือว่าอัตราโทษปรับอาญาที่บัญญัติไว้ในกฎหมายดังกล่าว เป็นอัตราค่าปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัตินี้

^๕โปรดดูเชิงอรรถที่ ๒, ข้างต้น

^๖มาตรา ๓๔ ห้ามมิให้หน่วยงานของรัฐบันทึกการกระทำความผิดทางพินัยของบุคคลใดรวมไว้ ในบันทึกประวัติอาชญากรรม หรือในฐานะเป็นประวัติอาชญากรรม

^๗มาตรา ๙ ในการกำหนดค่าปรับเป็นพินัย ให้พิจารณาให้เหมาะสมกับข้อเท็จจริง ดังต่อไปนี้

(๑) ระดับความรุนแรงของผลกระทบที่เกิดขึ้นแก่ชุมชนหรือสังคมจากการกระทำความผิด ทางพินัย และพฤติการณ์อื่นอันเกี่ยวกับสภาพความผิดทางพินัย

(๒) ความรู้ผิดชอบ อายุ ประวัติ ความประพฤติ สติปัญญา การศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ สิ่งแวดล้อม การกระทำความผิดซ้ำ และสิ่งอื่นทั้งปวงเกี่ยวกับผู้กระทำความผิดทางพินัย

(๓) ผลประโยชน์ที่ผู้กระทำความผิดทางพินัยหรือบุคคลอื่นได้รับจากการกระทำความผิดทางพินัย

(๔) สถานะทางเศรษฐกิจของผู้กระทำความผิดทางพินัย

(มีต่อหน้าถัดไป)

จัดทำรายงานการสั่งปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๑๓^{๘๘} เจ้าหน้าที่ของรัฐย่อมสามารถดำเนินการดังกล่าวได้ตามข้อ ๑๔^{๘๙} แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัยฯ แต่จะนำข้อมูลนั้นไปใช้ในทางที่เป็นโทษแก่ผู้กระทำความผิดทางพินัยในเรื่องอื่นที่มีใช้การพิจารณากำหนดค่าปรับเป็นพินัยหรือการจัดทำรายงานดังกล่าวมิได้ เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น นอกจากนี้ บันทึกประวัติดังกล่าวควรใช้คำว่า “ผู้ถูกกล่าวหา” หรือ “ผู้กระทำความผิดทางพินัย” จะใช้คำว่า “ผู้ต้องหา” ซึ่งใช้เรียกบุคคลที่ถูกกล่าวหาว่าได้กระทำความผิดอาญามิได้

ประเด็นที่สาม มกอช. จะต้องออกระเบียบหรือแก้ไขเพิ่มเติมระเบียบกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการเปรียบเทียบปรับตามกฎหมายว่าด้วยมาตรฐานสินค้าเกษตรฯ เพื่อวางหลักเกณฑ์การกำหนดค่าปรับเป็นพินัยและการผ่อนชำระค่าปรับเป็นพินัยให้สอดคล้องกับมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ หรือไม่ เห็นว่า ตามที่ได้ให้ความเห็นในประเด็นที่สองแล้วว่า หลักเกณฑ์และวิธีการเปรียบเทียบปรับตามระเบียบกระทรวงเกษตรและสหกรณ์และประกาศสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติดังกล่าวเป็นหลักเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นเพื่อใช้สำหรับการเปรียบเทียบปรับทางอาญา จึงไม่อาจนำมาใช้บังคับแก่การดำเนินการปรับเป็นพินัยได้ ดังนั้น การดำเนินการปรับเป็นพินัยในความผิดตามกฎหมายว่าด้วยมาตรฐานสินค้าเกษตร มกอช. จึงต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ รวมทั้งกฎกระทรวงและระเบียบที่ออกตามพระราชบัญญัติดังกล่าว และโดยที่มาตรา ๙ วรรคหนึ่งและวรรคสอง^{๙๐} แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ประกอบกับข้อ ๖^{๙๑}

(ต่อจากเชิงอรรถที่ ๗)

ในการชำระค่าปรับเป็นพินัย ถ้าผู้กระทำความผิดทางพินัยร้องขอ และเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือศาลเห็นว่าผู้กระทำความผิดไม่อาจชำระค่าปรับในคราวเดียวได้ เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือศาลจะให้ผ่อนชำระก็ได้ และในกรณีเช่นนั้นหากผู้กระทำความผิดทางพินัยผิดนัดงวดหนึ่งงวดใดโดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้การผ่อนชำระเป็นอันยกเลิกและผู้กระทำความผิดต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยที่ยังค้างชำระอยู่ให้ครบถ้วนภายในเวลาที่เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือศาลกำหนด หากไม่ชำระค่าปรับเป็นพินัยภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๒๓ หรือมาตรา ๓๐ แล้วแต่กรณี

รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยจะวางระเบียบเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์การกำหนดค่าปรับเป็นพินัยตามวรรคหนึ่งและการผ่อนชำระตามวรรคสองเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งต่อพระราชบัญญัตินี้และระเบียบของนายกรัฐมนตรีตามมาตรา ๘ วรรคสอง ก็ได้

“มาตรา ๑๓ ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้สั่งปรับเป็นพินัยรายงานการสั่งปรับเป็นพินัยให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่ตนสังกัดทราบ และให้หน่วยงานของรัฐจัดทำสรุปผลการปรับเป็นพินัยของหน่วยงานนั้นแล้วเปิดเผยผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้ประชาชนทราบเป็นประจำทุกปี

“ข้อ ๑๔ เพื่อประโยชน์ในการกำหนดค่าปรับเป็นพินัยให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ตามมาตรา ๙ และการจัดทำรายงานตามมาตรา ๑๓ ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐเก็บรักษาข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการปรับเป็นพินัยไว้เป็นหลักฐาน แต่จะนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ในทางที่เป็นโทษแก่ผู้กระทำความผิดทางพินัยในเรื่องอื่นที่มีใช้การพิจารณากำหนดค่าปรับเป็นพินัยหรือการจัดทำรายงานดังกล่าวมิได้ เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น

การเก็บรักษาข้อมูลตามวรรคหนึ่ง ให้จัดเก็บโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์

^{๘๘}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๗, ข้างต้น

^{๘๙}ข้อ ๖ ในการวางระเบียบเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์การกำหนดค่าปรับเป็นพินัยของรัฐมนตรีตามมาตรา ๙ วรรคสาม อย่างน้อยต้องกำหนดให้มีผล ดังต่อไปนี้

(๑) ในการพิจารณากำหนดค่าปรับเป็นพินัย เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องคำนึงถึงข้อเท็จจริงตามมาตรา ๙ (๑) เพื่อกำหนดจำนวนค่าปรับเป็นพินัยในเบื้องต้น จากนั้นจึงพิจารณาข้อเท็จจริงตามมาตรา ๙ (๒) ถึง (๔) ประกอบ เพื่อใช้เป็นเหตุในการลดหรือเพิ่มจำนวนค่าปรับเป็นพินัยที่ได้กำหนดไว้ในเบื้องต้น

(มีต่อหน้าถัดไป)

ข้อ ๗^{๑๒} และข้อ ๘^{๑๓} แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัยฯ ได้กำหนดหลักเกณฑ์การกำหนดค่าปรับเป็นพินัยและการผ่อนชำระค่าปรับเป็นพินัยเพื่อเป็นหลักเกณฑ์กลางให้เจ้าหน้าที่ของรัฐและหน่วยงานของรัฐต่าง ๆ ถือปฏิบัติในการกำหนดค่าปรับเป็นพินัยและการผ่อนชำระค่าปรับเป็นพินัยไว้แล้ว เจ้าหน้าที่ของรัฐตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตรฯ จึงถือปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ดังกล่าวได้ อย่างไรก็ตาม หากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์หรือเลขาธิการสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติประสงค์จะวางระเบียบเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์การกำหนดค่าปรับเป็นพินัยและการผ่อนชำระค่าปรับเป็นพินัยเพิ่มเติมในรายละเอียดเพื่อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการดังกล่าวให้เหมาะสมแก่การปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตรฯ ก็สามารถดำเนินการวางระเบียบตามมาตรา ๙ วรรคสาม^{๑๔} ประกอบกับข้อ ๑๖^{๑๕} แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัยฯ ได้ โดยให้คำนึงถึงความสะดวก รวดเร็ว เป็นธรรม และไม่เป็นภาระแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องจนเกินสมควร และต้องไม่ขัดหรือแย้งต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัยฯ

(นายปกรณ์ นิลประพันธ์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

กันยายน ๒๕๖๖

(ต่อจากเชิงอรรถที่ ๑๑)

(๒) ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดทางพินัยได้รับผลประโยชน์จากการกระทำความผิดทางพินัยจำนวนค่าปรับเป็นพินัยต้องไม่ต่ำกว่าผลประโยชน์ที่ได้รับ แต่ต้องไม่เกินอัตราขั้นสูงที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยกำหนดไว้

(๓) ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดทางพินัยมีฐานะยากจนและกระทำความผิดด้วยความจำเป็นเพื่อยังชีพของตนและครอบครัว ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐกำหนดค่าปรับเป็นพินัยในอัตราต่ำที่สุดเท่าที่จะทำได้ แต่ต้องไม่ต่ำกว่าห้าสิบบาทหรือน้อยกว่าอัตราขั้นต่ำที่กฎหมายกำหนดไว้ แล้วแต่กรณี โดยมีให้นำความใน (๒) มาใช้บังคับ

^{๑๒}ข้อ ๗ ในการพิจารณาให้ผู้กระทำความผิดทางพินัยผ่อนชำระตามมาตรา ๙ วรรคสอง ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐพิจารณาฐานะการเงิน รายได้ รายจ่าย และภาระหนี้สิน เว้นแต่ผู้กระทำความผิดทางพินัยมีพฤติการณ์หลีกเลี่ยงไม่ชำระค่าปรับเป็นพินัย

การกำหนดจำนวนเงินและระยะเวลาในการผ่อนชำระ ให้พิจารณาจากจำนวนค่าปรับเป็นพินัย ประกอบกับฐานะการเงิน รายได้ รายจ่าย และภาระหนี้สิน เพื่อไม่ให้กระทบต่อการดำรงชีวิตของผู้กระทำความผิดทางพินัยและครอบครัว ทั้งนี้ การผ่อนชำระต้องเสร็จสิ้นก่อนขาดอายุความตามมาตรา ๑๑ ไม่น้อยกว่าหกสิบวัน

^{๑๓}ข้อ ๘ ในกรณีที่รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยไม่ได้ออกระเบียบตามข้อ ๖ ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐพิจารณา กำหนดค่าปรับเป็นพินัยตามแนวทางตามข้อ ๖

^{๑๔}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๗, ข้างต้น

^{๑๕}ข้อ ๑๖ หัวหน้าหน่วยงานของรัฐอาจกำหนดระเบียบปฏิบัติเพิ่มเติมจากที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้ก็ได้ แต่ต้องไม่ขัดหรือแย้งต่อกฎหมายและระเบียบนี้ โดยให้คำนึงถึงความสะดวก รวดเร็ว เป็นธรรม และไม่เป็นภาระแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องจนเกินสมควร

บันทึกคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง
เรื่อง การบังคับค่าปรับและการเปลี่ยนเป็นความผิดทางพินัยของค่าปรับ
ตามมาตรา ๖๕ แห่งพระราชบัญญัติการจัดสรรที่ดิน พ.ศ. ๒๕๔๓^๑

กรมที่ดินมีหนังสือ ด่วนมาก ที่ มท ๐๕๑๗.๒/๑๙๐๑๔ ลงวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๖๖ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า จังหวัดชลบุรีได้มีหนังสือถึงกรมที่ดินหาหรือแนวทางการดำเนินการ กรณีสำนักงานศาลปกครองระยองได้มีหนังสือแจ้งคณะกรรมการจัดสรรที่ดินจังหวัดชลบุรีว่า ค่าปรับตามมาตรา ๖๕ แห่งพระราชบัญญัติการจัดสรรที่ดิน พ.ศ. ๒๕๔๓ ถือเป็นค่าปรับบังคับการตามมาตรา ๖๓/๒๐ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ มิได้เป็นค่าปรับที่เป็นระวางโทษตามมาตรา ๑๘ (๔) แห่งประมวลกฎหมายอาญา ดังนั้น การปฏิบัติตามคำบังคับของศาลปกครองระยองในคดีหมายเลขแดง ที่ ๓๐/๒๕๖๑ ซึ่งศาลพิพากษาให้คณะกรรมการจัดสรรที่ดินจังหวัดชลบุรี ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ดำเนินการให้มีการลงโทษบริษัท พ. ผู้จัดสรรที่ดิน ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ตามมาตรา ๖๕ นั้น ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จึงต้องมีหนังสือแจ้งให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ชำระค่าปรับเป็นเงินจำนวน ๓๓๖,๐๐๐ บาท (สามแสนสามหมื่นหกพันบาทถ้วน)

กรมที่ดินพิจารณาแล้ว มีความเห็นเป็น ๒ แนวทาง ดังนี้

ความเห็นที่ ๑ เห็นว่า พระราชบัญญัติการจัดสรรที่ดินฯ เป็นกฎหมายที่มีบทบัญญัติกำหนดโทษในทางอาญาแก่ผู้ฝ่าฝืน คือ โทษปรับและโทษจำคุก โดยมาตรา ๖๕ ได้กำหนดบทลงโทษไว้สำหรับผู้จัดสรรที่ดินที่ฝ่าฝืนคำสั่งของคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการไว้ว่า “ผู้ใดฝ่าฝืนคำสั่งของคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ หรือผู้ซึ่งคณะกรรมการมอบหมายตามมาตรา ๕๒ นอกจากต้องปฏิบัติตามคำสั่งดังกล่าวแล้ว ต้องระวางโทษปรับอีกวันละหนึ่งพันบาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืน” บทกำหนดโทษดังกล่าวไม่ถือว่าเป็นค่าปรับบังคับการตามมาตรา ๖๓/๒๐ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ แต่เป็นค่าปรับทางอาญาตามมาตรา ๑๘ (๔) แห่งประมวลกฎหมายอาญา

ความเห็นที่ ๒ เห็นว่า ค่าปรับบังคับการ คือ ค่าปรับไม่ว่าจะเป็นค่าปรับที่กำหนดโดยพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ หรือโดยกฎหมายอื่น จึงเป็นกรณีที่กฎหมายบัญญัติให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ตามที่กำหนดในกฎกระทรวงมีอำนาจสั่งปรับได้ การลงโทษทางปกครองมีวัตถุประสงค์เป็นการกำหนดมาตรการการบังคับตามกฎหมายให้มีการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่กฎหมายกำหนด เพื่อให้มาตรการทางกฎหมายเหล่านั้นบรรลุผล อันจะทำให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสมดังเจตนารมณ์แห่งกฎหมาย จึงมีความแตกต่างจากวัตถุประสงค์ของการลงโทษทางอาญา ดังนั้น ค่าปรับตามมาตรา ๖๕ แห่งพระราชบัญญัติการจัดสรรที่ดินฯ จึงเป็นค่าปรับบังคับการตามมาตรา ๖๓/๒๐ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ

^๑ส่งพร้อมหนังสือ ด่วนมาก ที่ นร ๐๙๑๑/๑๖๔ ลงวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๖ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กรมที่ดินนำเรื่องเสนอต่อปลัดกระทรวงมหาดไทยเพื่อให้ความเห็นชอบในการหารือต่อคณะกรรมการพิจารณาร่างกฎหมายของกระทรวงมหาดไทย แต่ปลัดกระทรวงมหาดไทยพิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีตามข้อหารือนี้เป็นกรณีเกี่ยวกับอำนาจในการตีความว่าการดำเนินการชำระค่าปรับตามมาตรา ๖๕ แห่งพระราชบัญญัติการจัดสรรที่ดินฯ สามารถใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ ได้หรือไม่ จึงเป็นอำนาจของคณะกรรมการตามมาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ที่จะเป็นผู้พิจารณา หากกรมที่ดินประสงค์จะหารือกรณีดังกล่าวไปยังสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาย่อมสามารถดำเนินการได้ โดยไม่ต้องส่งเรื่องให้คณะกรรมการพิจารณาร่างกฎหมายของกระทรวงมหาดไทยพิจารณาให้ความเห็นก่อน กรมที่ดินจึงนำประเด็นปัญหาดังกล่าวหารือมายังสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาให้ความเห็นเพื่อจะได้ถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองได้พิจารณาข้อหารือของกรมที่ดิน โดยมีผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมที่ดิน) เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว ปรากฏข้อเท็จจริงเพิ่มเติม ดังนี้

๑. คำพิพากษาศาลปกครองระยอง คดีหมายเลขแดง ที่ ๓๐/๒๕๖๑ สรุปความได้ว่า คณะกรรมการจัดสรรที่ดินจังหวัดชลบุรี ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้ใช้อำนาจตามมาตรา ๑๔ (๒) แห่งพระราชบัญญัติการจัดสรรที่ดินฯ ออกใบอนุญาตให้บริษัท พ. ทำการจัดสรรที่ดินตามใบอนุญาตเลขที่ ๓/๒๕๔๙ และได้อนุญาตให้บริษัท พ. ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ แก่ไขแผนผังโครงการและวิธีการจัดสรรที่ดินต่อมาคณะกรรมการฯ ได้มีมติแก้ไขเพิ่มเติมที่อนุญาตให้บริษัท พ. แก้ไขแผนผังโครงการและวิธีการจัดสรรที่ดิน โดยอนุญาตเพียงการแก้ไขเปลี่ยนแปลงแผนผังโครงการในส่วนการจำหน่ายที่ดินพร้อมอาคารพาณิชย์เท่านั้น แต่ไม่อนุญาตให้บริษัท พ. แก้ไขเปลี่ยนแปลงแผนผังโครงการในส่วนของการนำที่ดินสำหรับจำหน่ายเป็นบ้านเดี่ยวไปจำหน่ายเป็นที่ดินพร้อมบ้านแฝด และต่อมากองคณะกรรมการฯ มีมติมอบหมายให้เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดชลบุรีแจ้งให้บริษัท พ. ผู้จัดสรรที่ดินระงับการก่อสร้างบ้านแฝด ซึ่งบริษัท พ. ดำเนินการไปโดยไม่ได้รับอนุญาต รวมทั้งแจ้งเพิ่มเติมว่า หากผู้จัดสรรที่ดินฝ่าฝืนจะมีความผิดระวางโทษปรับวันละหนึ่งพันบาทตลอดเวลาที่ฝ่าฝืน ศาลปกครองระยองวินิจฉัยว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้มอบหมายให้เจ้าหน้าที่ไปตรวจสอบการดำเนินการจัดสรรที่ดินภายในโครงการของผู้รับจัดสรรและได้รับรายงานว่ายังไม่มีกรรื้อถอนบ้านแฝดออกไป กรณีจึงปรากฏข้อเท็จจริงถึงการเพิกเฉยไม่ปฏิบัติตามมติของคณะกรรมการฯ แล้ว ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จึงมีหน้าที่ตามมาตรา ๑๔ ประกอบมาตรา ๖๕ แห่งพระราชบัญญัติการจัดสรรที่ดินฯ ที่จะต้องดำเนินการเพื่อให้ผู้จัดสรรที่ดินต้องถูกลงโทษปรับวันละหนึ่งพันบาทตลอดเวลาที่ฝ่าฝืนในทันที แต่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ไม่ได้ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ดังกล่าว ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จึงละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ จึงพิพากษาให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ดำเนินการเพื่อให้มีการลงโทษผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ผู้จัดสรรที่ดินตามมาตรา ๖๕ แห่งพระราชบัญญัติการจัดสรรที่ดินฯ โดยให้ดำเนินการภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่คดีถึงที่สุด

๒. แนวทางปฏิบัติของกรมที่ดินที่ผ่านมาในการปรับตามมาตรา ๖๕ แห่งพระราชบัญญัติการจัดสรรที่ดินฯ จะดำเนินการโดยการร้องทุกข์กล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนและส่งเรื่องให้พนักงานอัยการดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลซึ่งมีเขตอำนาจในการพิจารณาคดีอาญา โดยมอบหมายให้เจ้าพนักงานที่ดินเป็นผู้ร้องทุกข์ดำเนินการแทนคณะกรรมการ อันได้แก่ คณะกรรมการจัดสรรที่ดินกรุงเทพมหานครและคณะกรรมการจัดสรรที่ดินจังหวัด รวมทั้งคณะอนุกรรมการ

หรือผู้ซึ่งคณะกรรมการมอบหมาย โดยมีตัวอย่างในทางปฏิบัติคือ คำพิพากษาศาลจังหวัดลิ่งซัน คดีหมายเลขแดง ที่ ๑๘๖๘/๒๕๕๗ คำพิพากษาศาลแขวงนันทบุรี คดีหมายเลขแดง ที่ อ. ๓๑๔/๒๕๖๑ และคำพิพากษาศาลอาญาตลิ่งซัน คดีหมายเลขแดง ที่ ๔๐๗/๒๕๖๓ ส่วนการปฏิบัติตามคำบังคับของศาลปกครองระยองในคดีหมายเลขแดง ที่ ๓๐/๒๕๖๑ นั้น คณะกรรมการจัดสรรที่ดินจังหวัดชลบุรีได้มอบหมายให้เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดชลบุรีไปร้องทุกข์กล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวน เมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ แล้ว

คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองได้พิจารณาข้อหาหรือประกอบกับข้อเท็จจริงเพิ่มเติมดังกล่าวแล้ว มีประเด็นที่ต้องพิจารณาว่า ค่าปรับรายวันตามมาตรา ๖๕ แห่งพระราชบัญญัติการจัดสรรที่ดิน พ.ศ. ๒๕๔๓ เป็นค่าปรับบังคับการตามมาตรา ๖๓/๒๐ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ หรือไม่ และค่าปรับรายวันดังกล่าวจะเปลี่ยนเป็นความผิดทางพินัยตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ ได้หรือไม่

คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองเห็นว่า **ค่าปรับอาญาเป็นโทษ** ทางอาญาอย่างหนึ่งซึ่งมุ่งหมายลงโทษผู้กระทำความผิดกฎหมายโดยบังคับเอาแก่ทรัพย์สินของผู้กระทำความผิด และกระบวนการลงโทษปรับจะมีการร้องทุกข์กล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนและส่งเรื่องให้พนักงานอัยการดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลซึ่งมีเขตอำนาจในการพิจารณาคดีอาญา และบังคับชำระค่าปรับตามคำพิพากษาของศาล กรณีจึงเป็นการใช้อำนาจในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาโดยองค์การตุลาการเพื่อลงโทษผู้กระทำความผิด ส่วน**ค่าปรับบังคับการ**เป็นมาตรการบังคับทางปกครองของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองเพื่อบังคับให้บุคคลปฏิบัติตามคำสั่งทางปกครอง โดยมาตรา ๖๓/๒๐^๒ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ ได้กำหนดความหมายของ “ค่าปรับบังคับการ” ว่าหมายถึง ค่าปรับที่เจ้าหน้าที่สั่งให้ผู้ที่ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้กระทำหรือละเว้นกระทำ ชำระเป็นรายวันไปจนกว่าจะยุติการฝ่าฝืนคำสั่งหรือได้มีการปฏิบัติตามคำสั่งแล้ว ไม่ว่าจะ เป็นค่าปรับที่กำหนดโดยพระราชบัญญัตินี้หรือโดยกฎหมายอื่น ซึ่งเมื่อพิจารณาบทบัญญัติอื่น ๆ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ ประกอบด้วยแล้ว ไม่ว่าจะ เป็นมาตรา ๖๓/๒ วรรคหนึ่ง^๓

^๒มาตรา ๖๓/๒๐ ในส่วนนี้

“ค่าปรับบังคับการ” หมายความว่า ค่าปรับที่เจ้าหน้าที่สั่งให้ผู้ที่ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้กระทำหรือละเว้นกระทำ ชำระเป็นรายวันไปจนกว่าจะยุติการฝ่าฝืนคำสั่งหรือได้มีการปฏิบัติตามคำสั่งแล้ว ไม่ว่าจะ เป็นค่าปรับที่กำหนดโดยพระราชบัญญัตินี้หรือโดยกฎหมายอื่น

^๓มาตรา ๖๓/๒ เจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครองมีอำนาจที่จะพิจารณาใช้มาตรการบังคับทางปกครองเพื่อให้เป็นไปตามคำสั่งของตนได้ตามบทบัญญัติในหมวดนี้ เว้นแต่จะมีการสั่งให้ทุเลาการบังคับไว้ก่อนโดยเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งนั้นเอง ผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์ หรือผู้ที่มีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยความถูกต้องของคำสั่งทางปกครองดังกล่าว

มาตรา ๖๓/๒๑ (๑) และ (๒)^๔ หรือมาตรา ๖๓/๒๔^๕ จะเห็นได้ว่า ค่าปรับบังคับการต้องเป็นกรณี
ที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองมีอำนาจตามกฎหมายที่จะสั่งให้บุคคลชำระค่าปรับและดำเนินการบังคับ
ชำระค่าปรับได้เองโดยไม่ต้องฟ้องคดีต่อศาล

สำหรับค่าปรับตามมาตรา ๖๕^๖ แห่งพระราชบัญญัติการจัดสรรที่ดินฯ ที่บัญญัติว่า
“ผู้ใดฝ่าฝืนคำสั่งของคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ หรือผู้ซึ่งคณะกรรมการมอบหมาย
ตามมาตรา ๕๒” นอกจากต้องปฏิบัติตามคำสั่งดังกล่าวแล้ว ต้องระวางโทษปรับอีกวันละหนึ่งพันบาท
ตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืน” นั้น แม้จะเป็นการกำหนดให้ผู้ฝ่าฝืนคำสั่งของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง
ต้องชำระค่าปรับเป็นรายวันไปตลอดระยะเวลาที่ยังฝ่าฝืนอันมีลักษณะคล้ายกับค่าปรับบังคับการ
แต่พระราชบัญญัติการจัดสรรที่ดินฯ มิได้กำหนดให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง ไม่ว่าจะ
เป็นคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ หรือผู้ซึ่งคณะกรรมการมอบหมาย ที่จะสั่งให้ผู้กระทำความผิดชำระ
ค่าปรับและบังคับชำระค่าปรับได้เอง แต่ต้องมีการร้องทุกข์กล่าวโทษผู้กระทำความผิดและฟ้องคดี
ต่อศาลเพื่อพิจารณามีคำพิพากษาให้ผู้กระทำความผิดชำระค่าปรับและดำเนินการบังคับตาม
คำพิพากษาของศาล ค่าปรับรายวันดังกล่าวจึงไม่มีสถานะเป็นค่าปรับบังคับการ แต่เป็นโทษปรับ
ทางอาญาตามมาตรา ๑๘ (๔)^๗ แห่งประมวลกฎหมายอาญา เพื่อลงโทษผู้กระทำความผิดที่มีลักษณะ
เป็นความผิดต่อเนื่อง ซึ่งในทางปฏิบัติที่ผ่านมา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการตามแนวทาง
ดังกล่าวโดยฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรมและศาลได้มีคำพิพากษาในหลายกรณีแล้ว เช่น คำพิพากษา
ศาลจังหวัดตลิ่งชัน คดีหมายเลขแดง ที่ ๑๘๖๘/๒๕๕๗ คำพิพากษาศาลแขวงนนทบุรี คดีหมายเลขแดง ที่
อ. ๓๑๔/๒๕๖๑ และคำพิพากษาศาลอาญาตลิ่งชัน คดีหมายเลขแดง ที่ ๔๐๗/๒๕๖๓ ซึ่งศาลได้มี

^๔มาตรา ๖๓/๒๑ คำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้กระทำหรือละเว้นกระทำ ถ้าผู้อยู่ในบังคับ
ของคำสั่งทางปกครองฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม เจ้าหน้าที่อาจใช้มาตรการบังคับทางปกครองอย่างหนึ่งอย่างใด
ดังต่อไปนี้

(๑) เจ้าหน้าที่เข้าดำเนินการด้วยตนเองหรือมอบหมายให้บุคคลอื่นกระทำการแทน โดยผู้อยู่ในบังคับ
ของคำสั่งทางปกครองจะต้องชดเชยค่าใช้จ่ายและเงินเพิ่มรายวันในอัตราร้อยละยี่สิบห้าต่อปีของค่าใช้จ่ายดังกล่าว
แก่หน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่นั้นสังกัด

(๒) ให้มีการชำระค่าปรับบังคับการตามจำนวนที่สมควรแก่เหตุแต่ต้องไม่เกินห้าหมื่นบาทต่อวัน

ฯลฯ

ฯลฯ

^๕มาตรา ๖๓/๒๔ ในกรณีไม่มีการชำระค่าปรับบังคับการ ค่าใช้จ่าย หรือเงินเพิ่มรายวัน
โดยถูกต้องครบถ้วน ให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการบังคับทางปกครองตามส่วนที่ ๒ ต่อไป

^๖มาตรา ๖๕ ผู้ใดฝ่าฝืนคำสั่งของคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ หรือผู้ซึ่งคณะกรรมการ
มอบหมายตามมาตรา ๕๒ นอกจากต้องปฏิบัติตามคำสั่งดังกล่าวแล้ว ต้องระวางโทษปรับอีกวันละหนึ่งพันบาท
ตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืน

^๗มาตรา ๕๒ ในกรณีที่ผู้จัดสรรที่ดินกระทำการใด ๆ อันเป็นเหตุให้ประโยชน์แห่งภาระจำยอม
ตามมาตรา ๔๓ ลดไปหรือเสื่อมความสะดวก หรือกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดให้ผิดไปจากแผนผัง โครงการ
หรือวิธีการจัดสรรที่ดินที่ได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการ ให้คณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ หรือผู้ซึ่ง
คณะกรรมการมอบหมาย มีอำนาจสั่งให้ผู้จัดสรรที่ดินระงับการกระทำนั้น และบำรุงรักษาสาธารณูปโภคให้คงสภาพ
ดังเช่นที่ได้จัดทำขึ้น หรือดำเนินการตามแผนผัง โครงการ หรือวิธีการจัดสรรที่ดินที่ได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการ
ภายในระยะเวลาที่กำหนด

^๘มาตรา ๑๘ โทษสำหรับลงแก่ผู้กระทำความผิดมีดังนี้

ฯลฯ

ฯลฯ

(๔) ปรับ

ฯลฯ

ฯลฯ

คำพิพากษาลงโทษให้จำเลยชำระค่าปรับในอัตราวันละหนึ่งพันบาทจนกว่าจะปฏิบัติตามคำสั่ง
คณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ หรือผู้ซึ่งคณะกรรมการมอบหมาย

สำหรับประเด็นว่าค่าปรับตามมาตรา ๖๕ แห่งพระราชบัญญัติการจัดสรรที่ดินฯ
จะเป็นค่าปรับซึ่งต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ หรือไม่ นั้น
เนื่องจากพระราชบัญญัติการจัดสรรที่ดินฯ เป็นพระราชบัญญัติที่ได้มีการกำหนดไว้ในบัญชี ๒
ท้ายพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ที่จะมีการเปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับ
สถานเดียวเป็นความผิดทางพินัยฯ เพื่อเป็นการลงโทษบุคคลที่กระทำความผิดกฎหมายซึ่งไม่ใช่ความผิด
ร้ายแรงได้ก็แต่โดยการตราเป็นพระราชกฤษฎีกาตามมาตรา ๔๐^๔ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับ
เป็นพินัยฯ ดังนั้น เมื่อในปัจจุบันยังไม่มีการตราพระราชกฤษฎีกาตามบทบัญญัติดังกล่าว
บรรดาความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวตามพระราชบัญญัติการจัดสรรที่ดินฯ จึงยังคงมีสถานะ
เป็นโทษปรับทางอาญา และไม่อาจนำพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ มาใช้บังคับได้

(นายปรกรณ์ นิลประพันธ์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

พฤศจิกายน ๒๕๖๖

---

^๔มาตรา ๔๐ บรรดาความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวตามกฎหมายในบัญชี ๒
ท้ายพระราชบัญญัตินี้ จะเปลี่ยนเป็นความผิดทางพินัยก็ได้ โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

ก่อนตราพระราชกฤษฎีกาตามวรรคหนึ่ง ให้คณะรัฐมนตรีเสนอร่างพระราชกฤษฎีกานั้น
ให้สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาเป็นเวลาไม่น้อยกว่าหกสิบวัน เมื่อพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวแล้ว
หากสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภามีมติไม่เห็นชอบ ให้นำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงตราพระราชกฤษฎีกา
ดังกล่าวต่อไป

การตราพระราชกฤษฎีกาตามวรรคหนึ่งจะเปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียว
เป็นความผิดทางพินัยตามกฎหมายที่ระบุไว้ในบัญชีบางมาตราหรือทุกมาตรา โดยจะกำหนดเงื่อนไขในการเปลี่ยน
ไว้ด้วยหรือไม่ก็ได้

บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย
เรื่อง การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕
ของสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล

สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลได้มีหนังสือ ที่ ๖๒๗๙/๒๕๖๖ ลงวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๖ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า ด้วยพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ มีผลใช้บังคับในวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๖ กำหนดให้เปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวตามกฎหมายในบัญชี ๑ ท้ายพระราชบัญญัตินี้ (บัญชี ๑ ลำดับที่ ๑๕๗ พระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล พ.ศ. ๒๕๑๗) เป็นความผิดทางพินัยตามพระราชบัญญัตินี้ และให้ถือว่าอัตราโทษปรับอาญาที่บัญญัติไว้ เป็นอัตราค่าปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัตินี้ ตั้งแต่วันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๖ นั้น

สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลเป็นหน่วยงานของรัฐจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลฯ เป็นรัฐวิสาหกิจสังกัดกระทรวงการคลัง ขอรื้อเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่และปัญหาการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ของรัฐตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ตามนัยข้อ ๕ ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๖ ดังต่อไปนี้

๑. กรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐพบเห็นเองหรือมีการกล่าวหาการกระทำความผิดทางพินัยตามมาตรา ๓๙ มาตรา ๓๙/๑ หรือมาตรา ๓๙/๒ แห่งพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลฯ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๒ เมื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐไปตรวจสอบเพื่อแสวงหาข้อเท็จจริงและพบว่ามิบุคคลที่กระทำผิดจริงแต่บุคคลดังกล่าวไม่ยินยอมแจ้งชื่อตนและที่อยู่เพื่อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐดำเนินการแจ้งข้อกล่าวหาและออกคำสั่งปรับเป็นพินัยซึ่งจะต้องทำเป็นหนังสือและส่งให้ทราบทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับไปยังที่อยู่ตามหลักฐานทางทะเบียนราษฎร กรณีดังกล่าวเจ้าหน้าที่ของรัฐจะใช้อำนาจหน้าที่หรือมาตรการใดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ หรือใช้กฎหมายใดในการบังคับ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐจะได้ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายได้ต่อไป

๒. สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลมีที่ทำการแห่งใหญ่อยู่จังหวัดนนทบุรี และมีโรงพิมพ์สลากอยู่ที่กรุงเทพมหานครเท่านั้น โดยไม่มีสาขาในส่วนภูมิภาค ดังนั้น กรณีเกิดเหตุกระทำความผิดทางพินัยตามมาตรา ๓๙ มาตรา ๓๙/๑ หรือมาตรา ๓๙/๒ แห่งพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลฯ ในส่วนภูมิภาค สำนักงานฯ ต้องมีค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ของเจ้าหน้าที่ สำหรับการเดินทางไปปฏิบัติงานตั้งแต่ขั้นแสวงหาข้อเท็จจริงไปจนถึงพนักงานอัยการและชั้นศาล ซึ่งอาจเป็นค่าใช้จ่ายที่สูงกว่าระวางโทษปรับเป็นพินัย และเมื่อเทียบกันแล้วอาจเป็นการดำเนินการที่ไม่คุ้มค่ากรณีเช่นนี้เจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องปฏิบัติอย่างไรจึงจะชอบและเป็นไปตามความมุ่งหมายของพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ

คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยได้พิจารณาข้อหาหรือของสำนักงาน สลากกินแบ่งรัฐบาล โดยมีผู้แทนสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริง ประกอบกับ ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๑) แล้ว มีความเห็นในแต่ละประเด็น ดังต่อไปนี้

ประเด็นที่หนึ่ง กรณีผู้กระทำความผิดทางพินัยตามมาตรา ๓๙ มาตรา ๓๙/๑ หรือมาตรา ๓๙/๒ แห่งพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลฯ ไม่ยินยอมแจ้งชื่อและที่อยู่ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐดำเนินการแจ้งข้อกล่าวหาและออกคำสั่งปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ เจ้าหน้าที่ของรัฐจะใช้อำนาจหน้าที่หรือมาตรการใด ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ หรือใช้กฎหมายใดเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย ได้ต่อไป นั้น

กรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐบุคคลซึ่งกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติสำนักงาน สลากกินแบ่งรัฐบาลฯ แต่บุคคลดังกล่าวไม่ยินยอมแจ้งชื่อตนและที่อยู่เพื่อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐ ดำเนินการแจ้งข้อกล่าวหาและออกคำสั่งปรับเป็นพินัยนั้น คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พิจารณาแล้ว เห็นว่า โดยที่สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลไม่ใช่หน่วยงานราชการ จึงมีปัญหา ข้อกฎหมายว่าเจ้าหน้าที่ของสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลที่ได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามมาตรา ๑๔^๑ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ จะถือเป็น “เจ้าพนักงาน” ตามประมวลกฎหมายอาญาหรือไม่ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาจึงได้นำประเด็นปัญหาดังกล่าว เสนอให้คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๑) พิจารณา

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๑) พิจารณาแล้ว เห็นว่า การดำเนินการตาม พระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ นั้น เจ้าหน้าที่ของสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลที่ได้รับการ แต่งตั้งจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังให้เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐให้มีอำนาจปรับเป็นพินัย จะมีหน้าที่และอำนาจดำเนินการตามมาตรา ๕^๒ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ที่บัญญัติว่า การปรับเป็นพินัยตามกฎหมายทั้งปวง ให้ดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ เช่น การออกคำสั่ง

^๑มาตรา ๑๔ เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดจะมีอำนาจปรับเป็นพินัยตามกฎหมายใด ให้เป็นไปตาม ที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยนั้นบัญญัติไว้ ในกรณีที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยมิได้บัญญัติไว้ ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายนั้นประกาศกำหนด

ในการกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐให้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามวรรคหนึ่ง รัฐมนตรีจะกำหนดให้ เจ้าหน้าที่ของรัฐอื่นใดที่มีชื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งรับผิดชอบในการปฏิบัติตามกฎหมายนั้นเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย มิได้ เว้นแต่เป็นกรณีตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๗ วรรคสาม และถ้าค่าปรับเป็นพินัยที่กฎหมายบัญญัติไว้มีอัตรา อย่างสูงไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท จะกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐคนเดียวเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยก็ได้ แต่ถ้าค่าปรับ เป็นพินัยที่กฎหมายบัญญัติไว้มีอัตราอย่างสูงเกินหนึ่งหมื่นบาท ต้องกำหนดให้การปรับเป็นพินัยกระทำเป็นองค์คณะ ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่น้อยกว่าสามคน

^๒มาตรา ๕ การปรับเป็นพินัยตามกฎหมายทั้งปวง ให้ดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ โดยไม่ให้ ถือว่าการปรับเป็นพินัยหรือคำสั่งปรับเป็นพินัยเป็นการกระทำทางปกครองหรือคำสั่งทางปกครอง

การปรับเป็นพินัยไม่เป็นโทษอาญา

ปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๗^๓ มาตรา ๑๔ วรรคสอง^๔ และมาตรา ๒๐^๕ การให้ผ่อนชำระค่าปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๙ วรรคสอง^๖ การยื่นคำร้องต่อศาลตามมาตรา ๑๐^๗ การรายงานการสั่งปรับ

^๓มาตรา ๗ ผู้ใดกระทำความผิดทางพินัยต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยตามจำนวนเงินที่เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือศาลกำหนดตามวิธีการที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติ^๔ ซึ่งต้องไม่เกินจำนวนสูงสุดที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยนั้นบัญญัติไว้ เว้นแต่พระราชบัญญัตินี้จะบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น

^๔โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น

^๕มาตรา ๒๐ เมื่อดำเนินการตามมาตรา ๑๔ แล้ว และเจ้าหน้าที่ของรัฐมีพยานหลักฐานเพียงพอว่าผู้ใดกระทำความผิดทางพินัย ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีคำสั่งปรับเป็นพินัยและส่งคำสั่งให้ผู้นั้นทราบทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับไปยังที่อยู่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรของผู้ถูกกล่าวหาหรือตามที่ได้แจ้งไว้ต่อหน่วยงานของรัฐ และให้ถือว่าผู้นั้นได้รับแจ้งตั้งแต่วันครบสิบห้าวันนับแต่วันที่ปรากฏในทะเบียนตอบรับ

^๖มาตรา ๙ ในการกำหนดค่าปรับเป็นพินัย ให้พิจารณาให้เหมาะสมกับข้อเท็จจริง ดังต่อไปนี้

๑. ๒. ๓.

๑. ๒. ๓.

ในการชำระค่าปรับเป็นพินัย ถ้าผู้กระทำความผิดทางพินัยร้องขอ และเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือศาลเห็นว่าผู้กระทำความผิดไม่อาจชำระค่าปรับในคราวเดียวได้ เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือศาลจะให้ผ่อนชำระก็ได้ และในกรณีเช่นนั้นหากผู้กระทำความผิดทางพินัยผิดนัดงวดหนึ่งงวดใดโดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้การผ่อนชำระเป็นอันยกเลิกและผู้กระทำความผิดต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยที่ยังค้างชำระอยู่ให้ครบถ้วนภายในเวลาที่เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือศาลกำหนด หากไม่ชำระค่าปรับเป็นพินัยภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๒๓ หรือมาตรา ๓๐ แล้วแต่กรณี

๑. ๒. ๓.

๑. ๒. ๓.

^๗มาตรา ๑๐ ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดทางพินัยผู้ใดเป็นบุคคลธรรมดา และกระทำความผิดทางพินัยเพราะเหตุแห่งความยากจนเหลือทนทานหรือเพราะความจำเป็นอย่างแสนสาหัสในการดำรงชีวิต ผู้นั้นอาจยื่นคำร้องเพื่อให้กำหนดค่าปรับเป็นพินัยต่ำกว่าที่กฎหมายบัญญัติไว้ หรือขอทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับเป็นพินัยได้

ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดทางพินัยผู้ใดเป็นบุคคลธรรมดา และไม่มีเงินชำระค่าปรับเป็นพินัย ผู้นั้นอาจยื่นคำร้องโดยแสดงเหตุผลอันสมควรเพื่อขอทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับเป็นพินัยได้

การยื่นคำร้องตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ถ้าเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นผู้สั่งปรับเป็นพินัย และผู้นั้นไม่ได้แย้งคำสั่งของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ให้ยื่นต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ และให้เจ้าหน้าที่ของรัฐดำเนินการยื่นคำร้องต่อศาลที่มีเขตอำนาจเพื่อพิจารณามีคำสั่งต่อไป ถ้าคดีอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาล การยื่นคำร้องให้ยื่นต่อศาลที่พิจารณาคดีนั้น ในกรณีที่ศาลเห็นว่าผู้นั้นกระทำความผิดทางพินัยเพราะเหตุแห่งความยากจนเหลือทนทานหรือเพราะความจำเป็นอย่างแสนสาหัสในการดำรงชีวิต ศาลจะกำหนดค่าปรับเป็นพินัยต่ำกว่าที่กฎหมายบัญญัติไว้หรือจะว่ากล่าวตักเตือนโดยไม่ปรับเป็นพินัย หรือหากผู้นั้นยินยอม จะมีคำสั่งให้ผู้นั้นทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับเป็นพินัยก็ได้ หรือในกรณีที่ศาลเห็นว่าผู้นั้นไม่มีเงินชำระค่าปรับ จะมีคำสั่งให้ผู้นั้นทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับเป็นพินัยก็ได้ หากผู้นั้นยินยอม

ในกรณีที่ความปรากฏต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐว่ามีกรณีตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง และผู้กระทำความผิดทางพินัยยินยอม ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยื่นคำร้องเพื่อให้ศาลพิจารณามีคำสั่งตามวรรคสาม

ในกรณีที่ความปรากฏต่อศาลในขณะที่พิพากษาว่ามีกรณีตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ศาลมีอำนาจสั่งตามวรรคสามได้แม้ผู้กระทำความผิดจะมีคำร้องก็ตาม

ให้นำความในมาตรา ๓๐/๑ แห่งประมวลกฎหมายอาญา มาใช้บังคับแก่การสั่งของศาลตามมาตรา ๓๑ ด้วยโดยอนุโลม

(มีต่อหน้าถัดไป)

เป็นพินัยให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่ตนสังกัดทราบตามมาตรา ๑๓^๘ การแสวงหาข้อเท็จจริง การรวบรวมพยานหลักฐาน และการชี้แจงหรือการแก้ข้อกล่าวหาตามมาตรา ๑๙^๙ และกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้อง หรือการสรุปข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย พยานหลักฐาน และส่งสำนวนให้พนักงานอัยการเพื่อดำเนินการฟ้องคดีความผิดทางพินัยต่อศาลตามมาตรา ๒๓^{๑๐} อันเป็นอำนาจในการดำเนินการหรือปฏิบัติหน้าที่ราชการของเจ้าหน้าที่ของรัฐตามที่พระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ กำหนดไว้ เจ้าหน้าที่ของสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลที่ได้รับแต่งตั้งโดยชอบด้วยกฎหมายให้เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐตามมาตรา ๑๔ วรรคหนึ่ง^{๑๑} แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ จึงถือเป็นเจ้าพนักงานตามมาตรา ๑ (๑๖)^{๑๒} แห่งประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๒๒) พ.ศ. ๒๕๕๘

คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยพิจารณาความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๑) ดังกล่าวแล้ว เห็นว่า เมื่อเจ้าหน้าที่ของสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐตามมาตรา ๑๔ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา กรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐดังกล่าว ถ้ามชื่อหรือที่อยู่ผู้กระทำความผิดทางพินัยแล้วไม่ยอมบอก หรือแกล้งบอกชื่อหรือที่อยู่อันเป็นเท็จ บุคคลดังกล่าวจึงมีความผิดตามมาตรา ๓๖๗^{๑๓} แห่งประมวลกฎหมายอาญา ดังนั้น เจ้าหน้าที่ของรัฐตาม

(ต่อจากเชิงอรรถที่ ๗)

หากผู้กระทำความผิดทางพินัยฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งหรือเงื่อนไขที่ศาลกำหนดในการทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์ ศาลจะพิพากษาปรับ และออกหมายบังคับคดีเพื่อยึดทรัพย์สินหรืออายัดสิทธิเรียกร้องในทรัพย์สินของผู้นั้นเพื่อชำระค่าปรับเป็นพินัยก็ได้ โดยให้หักจำนวนวันที่ทำงานมาแล้วออกจากค่าปรับเป็นพินัย

คำสั่งของศาลตามมาตรานี้ให้เป็นที่สุด

มาตรา ๑๓ ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้สั่งปรับเป็นพินัยรายงานการสั่งปรับเป็นพินัยให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่ตนสังกัดทราบ และให้หน่วยงานของรัฐจัดทำสรุปผลการปรับเป็นพินัยของหน่วยงานนั้นแล้วเปิดเผยผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้ประชาชนทราบเป็นประจำทุกปี

มาตรา ๑๙ เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยหรือมีการกล่าวหาหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐพบเห็นว่ามีกระทำความผิดทางพินัยไม่ว่าความผิดนั้นจะเกิดขึ้นในท้องที่ใด ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐาน และต้องให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหาได้ชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหาอันนั้นตามสมควร ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๒๓ ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาตามมาตรา ๒๐ ปฏิเสธข้อกล่าวหา หรือไม่ชำระค่าปรับเป็นพินัยภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐสรุปข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย พยานหลักฐาน และส่งสำนวนให้พนักงานอัยการเพื่อดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลต่อไป เว้นแต่ในกรณีที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยได้บัญญัติให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีอำนาจดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลได้เอง เจ้าหน้าที่ของรัฐอาจดำเนินการฟ้องคดีโดยไม่ต้องส่งให้พนักงานอัยการ

^๘โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น

^๙มาตรา ๑ ในประมวลกฎหมายนี้

ฯลฯ

ฯลฯ

(๑๖) “เจ้าพนักงาน” หมายความว่า บุคคลซึ่งกฎหมายบัญญัติว่าเป็นเจ้าพนักงานหรือได้รับแต่งตั้งตามกฎหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ราชการ ไม่ว่าจะเป็นประจำหรือครั้งคราว และไม่ว่าจะได้รับค่าตอบแทนหรือไม่

ฯลฯ

ฯลฯ

^{๑๓}มาตรา ๓๖๗ ผู้ใดเมื่อเจ้าพนักงานถามชื่อหรือที่อยู่ เพื่อปฏิบัติกรตามกฎหมายไม่ยอมบอกหรือแกล้งบอกชื่อหรือที่อยู่อันเป็นเท็จ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท

พระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลฯ จึงสามารถใช้มาตรการในการร้องทุกข์กล่าวโทษ ต่อพนักงานสอบสวนเพื่อให้ดำเนินคดีอาญาต่อบุคคลดังกล่าวได้

ประเด็นที่สอง สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลมีค่าใช้จ่ายต่าง ๆ จากการดำเนินการ ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ที่อาจสูงกว่าระวางโทษปรับเป็นพินัยและอาจเป็น การดำเนินการที่ไม่คุ้มค่า กรณีเช่นนี้เจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องปฏิบัติอย่างไรเพื่อเป็นไปตามความมุ่งหมาย ของพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ นั้น

คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยพิจารณาแล้ว เห็นว่า พระราชบัญญัติว่าด้วย การปรับเป็นพินัยฯ มีเจตนารมณ์ให้มีการเปลี่ยนโทษอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวและโทษปรับ ทางปกครองของกฎหมายตามที่ระบุไว้ในบัญชีท้ายเป็นมาตรการปรับเป็นพินัยที่สร้างขึ้นใหม่ไม่ให้ มีสภาพเป็นโทษอาญา อันเป็นการดำเนินการเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย ที่บัญญัติให้รัฐพึงกำหนดโทษทางอาญาเฉพาะความผิดร้ายแรง ประกอบกับ แผนปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายได้กำหนดให้มีการปรับปรุงกฎหมายในการกำหนดโทษทางอาญา ให้เหมาะสมกับสภาพความผิดหรือกำหนดมาตรการลงโทษให้เหมาะสมกับการกระทำความผิด และฐานะของผู้กระทำความผิดเพื่อมิให้บุคคลต้องรับโทษหนักเกินสมควร หรือต้องรับภาระในการ รับโทษที่แตกต่างกันอันเนื่องมาจากฐานะทางเศรษฐกิจ การเปลี่ยนสภาพบังคับไม่ให้เป็นโทษอาญา โดยกำหนดวิธีการเป็นการเฉพาะตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ จึงมีเจตนารมณ์ ในการช่วยเหลือประชาชนที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดไม่ต้องเข้าสู่กระบวนการทางอาญา และไม่มีประวัติอาชญากรรมติดตัว

สำหรับประเด็นตามข้อหารือนี้โดยที่มาตรา ๑๙^{๑๔} แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับ เป็นพินัยฯ บัญญัติให้เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยหรือมีการกล่าวหาหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐพบเห็นว่ามี การกระทำความผิดทางพินัย ไม่ว่าจะความผิดนั้นจะเกิดขึ้นในท้องที่ใด เจ้าหน้าที่ของรัฐมีหน้าที่ ต้องดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐาน และต้องให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหาได้ชี้แจง หรือแก้ข้อกล่าวหาที่ตามสมควร อันเป็นหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐรวบรวม พยานหลักฐานทุกชนิดเท่าที่สามารถจะทำได้ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่าง ๆ อันเกี่ยวกับการกระทำความผิด เพื่อให้รู้ว่ามีการกระทำความผิดทางพินัยหรือไม่และใครเป็นผู้กระทำ ความผิด อีกทั้งในการแสวงหาข้อเท็จจริงดังกล่าวข้อ ๕^{๑๕} แห่งกฎกระทรวงการแสวงหาข้อเท็จจริง การรวบรวมพยานหลักฐาน และการชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหา พ.ศ. ๒๕๖๖ กำหนดให้ (๑) เจ้าหน้าที่ ของรัฐสามารถดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงสำหรับการกระทำความผิดทางพินัยที่เกิดขึ้นไม่ว่า ในท้องที่ใดทั่วราชอาณาจักร และ (๒) ในการแสวงหาข้อเท็จจริงตาม (๑) เจ้าหน้าที่ของรัฐ จะดำเนินการเองหรือมอบหมายให้ข้าราชการและพนักงานของหน่วยงานของรัฐดำเนินการแทนก็ได้

^{๑๔}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๙, ข้างต้น

^{๑๕}ข้อ ๕ ในการแสวงหาข้อเท็จจริงตามข้อ ๔ ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) แสวงหาข้อเท็จจริงสำหรับการกระทำความผิดทางพินัยที่เกิดขึ้นไม่ว่าในท้องที่ใด ทั่วราชอาณาจักร และการแสวงหาข้อเท็จจริงให้กระทำได้ในทุกท้องที่ทั่วราชอาณาจักร ทั้งนี้ เว้นแต่หัวหน้า หน่วยงานของรัฐจะได้กำหนดเขตอำนาจของเจ้าหน้าที่ของรัฐไว้เป็นอย่างอื่น

(๒) ในการแสวงหาข้อเท็จจริงตาม (๑) เจ้าหน้าที่ของรัฐจะดำเนินการเองหรือมอบหมาย ให้ข้าราชการและพนักงานของหน่วยงานของรัฐดำเนินการแทนก็ได้

และข้อ ๗^{๑๖} แห่งกฎกระทรวงดังกล่าวได้กำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐอาจขอความร่วมมือจากหน่วยงานอื่นของรัฐที่มีเจ้าหน้าที่ประจำอยู่ตามท้องที่ต่าง ๆ หรือเอกชนให้ดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดได้ตามความจำเป็น ดังนั้น การแสวงหาข้อเท็จจริงและการรวบรวมพยานหลักฐานดังกล่าว สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลอาจประสานขอความร่วมมือจากหน่วยงานอื่นของรัฐหรือเอกชนให้ดำเนินการแทนได้ตามความจำเป็น รวมถึงเจ้าหน้าที่ของรัฐอาจอาศัยวิธีการสืบค้นข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ผ่านระบบฐานข้อมูลต่าง ๆ หรือการตรวจสอบจากพยานแวดล้อม หรือบุคคลข้างเคียงเท่าที่จะสามารถดำเนินการได้ เพื่อประโยชน์ในการแสวงหาข้อเท็จจริงก่อนการแจ้งข้อกล่าวหาและการออกคำสั่งปรับเป็นพินัยต่อไป

(นายปกรณ์ นิลประพันธ์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

พฤษภาคม ๒๕๖๖

---

^{๑๖}ข้อ ๗ เพื่อประโยชน์ในการแสวงหาข้อเท็จจริง เจ้าหน้าที่ของรัฐอาจขอความร่วมมือจากหน่วยงานอื่นของรัฐให้ดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดหรือส่งเอกสารอย่างหนึ่งอย่างใดให้ตามที่จำเป็นก็ได้

บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย
เรื่อง การดำเนินการตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕
ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒

สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้มีหนังสือ ที่ ตช ๐๐๑๑.๓๒/๓๙๔๘ ลงวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๖๖ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า โดยที่มาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ บัญญัติว่า ความในมาตรา ๑๙ มาตรา ๒๐ และมาตรา ๒๑ ไม่ใช่บังคับแก่การดำเนินการเกี่ยวกับความผิดทางพินัยที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยได้บัญญัติวิธีดำเนินการไว้เป็นการเฉพาะหรือแตกต่างไปจากบทบัญญัติแห่งมาตราดังกล่าว ซึ่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติได้พิจารณาพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งเป็นกฎหมายที่อยู่ในบัญชี ๑ ท้ายพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ได้บัญญัติให้เจ้าพนักงานจราจรตามมาตรา ๔ (๓๗) (๓๘) เป็นเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติดังกล่าว และพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวได้บัญญัติวิธีการดำเนินการในขั้นตอนการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานการมีคำสั่งปรับและส่งคำสั่งไว้เป็นการเฉพาะ ซึ่งแตกต่างไปจากบทบัญญัติแห่งมาตรา ๑๙ มาตรา ๒๐ และมาตรา ๒๑ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ สำนักงานตำรวจแห่งชาติจึงเห็นว่า เป็นกรณีเข้าข้อยกเว้นตามมาตรา ๒๒ ดังนั้น เพื่อมิให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการ และเพื่อให้การปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานจราจรในฐานะเจ้าหน้าที่ของรัฐตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ถูกต้องตามหลักกฎหมาย เกิดความชัดเจนในการปฏิบัติเมื่อความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียวตามพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ เปลี่ยนเป็นปรับเป็นพินัยในวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๖ แล้ว สำนักงานตำรวจแห่งชาติจึงขอหารือตามประเด็น ดังนี้

๑. สำนักงานตำรวจแห่งชาติสามารถใช้ขั้นตอนและกระบวนการในการออกใบสั่งตามมาตรา ๑๔๐ มาตรา ๑๔๐/๑ มาตรา ๑๔๑ และมาตรา ๑๔๑/๑ แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ ซึ่งเป็นการดำเนินการอันเป็นการเฉพาะหรือแตกต่างจากที่บัญญัติในมาตรา ๑๙ มาตรา ๒๐ และมาตรา ๒๑ ตามที่มาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ บัญญัติไว้ได้หรือไม่

๑.๑ เจ้าพนักงานจราจรที่มีอำนาจในการออกใบสั่งตามมาตรา ๑๔๐ แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ ได้แก่ เจ้าพนักงานจราจรตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๔ (๓๗) ซึ่งดำรงตำแหน่งต่อไปนี้ (ก) รองผู้กำกับการจราจร (ข) สารวัตรจราจร (ค) รองสารวัตรจราจร (ง) ผู้บังคับหมู่จราจร (จ) รองผู้บังคับหมู่จราจร และ (ฉ) ข้าราชการตำรวจตำแหน่งอื่น ซึ่งหัวหน้าเจ้าพนักงานจราจรแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ควบคุมการจราจร ยังคงมีอำนาจในการออกใบสั่งได้หรือไม่

๑.๒ ตามข้อ ๑๐ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๖ ได้กำหนดว่า ให้รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายนั้น ประกาศกำหนดบัญชีรายชื่อตำแหน่งข้าราชการและพนักงานของหน่วยงานของรัฐที่มีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับชำนาญการขึ้นไปหรือเทียบเท่าเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย ซึ่งในส่วนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ตำแหน่งระดับชำนาญการจะเป็นข้าราชการตำรวจระดับตั้งแต่สารวัตรหรือเทียบเท่าสารวัตรขึ้นไป แต่เนื่องจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติตรวจสอบพบว่า มีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ และได้ออกใบสั่งให้กับผู้ขับขี่จำนวนมาก โดยมีประมาณ ๑๖ ล้านใบต่อปี และอัตรากำลังของเจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งมีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับชำนาญการขึ้นไปหรือเทียบเท่า มีจำนวนไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน สำนักงานตำรวจแห่งชาติขอหารือว่าจะสามารถกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยในระดับที่ต่ำกว่าระดับชำนาญการได้หรือไม่

๑.๓ เจ้าพนักงานจราจรตามมาตรา ๔ (๓๗) แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ จะยังคงกล่าวตักเตือนแทนการออกใบสั่งตามมาตรา ๑๔๐ ได้หรือไม่

๑.๔ มาตรา ๑๔๐ แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ ให้อำนาจเจ้าพนักงานจราจรในการกล่าวตักเตือนหรือออกใบสั่งแก่ผู้ขับขี่ซึ่งฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ หรือตามกฎหมายอื่นอันเกี่ยวกับรถหรือการใช้ทาง ซึ่งกฎหมายอื่นอันเกี่ยวกับรถหรือการใช้ทางที่เจ้าพนักงานจราจรมีอำนาจ ได้แก่ พระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถยนต์ พ.ศ. ๒๕๓๕ พระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. ๒๕๓๕ พระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. ๒๕๒๒ ในกรณีดังกล่าว หากภายหลังจากวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๖ รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายนั้น ๆ มิได้ประกาศกำหนดให้ข้าราชการตำรวจเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ เจ้าพนักงานจราจรจะยังคงมีอำนาจในการออกใบสั่งเมื่อพบว่ามีกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติเหล่านี้ได้หรือไม่

๑.๕ การชำระค่าปรับตามใบสั่ง ผู้กระทำความผิดยังคงชำระค่าปรับได้ทุกช่องทางตามที่กำหนดในมาตรา ๑๔๑ แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ หรือไม่

๑.๖ กรณีที่เจ้าพนักงานจราจรมีอำนาจในการออกใบสั่งตามข้อ ๑.๔ แล้วสามารถรับชำระเงินค่าปรับได้ทุกช่องทางตามที่กำหนดในมาตรา ๑๔๑ แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ หรือไม่

๑.๗ กรณีผู้ขับขี่หรือเจ้าของรถซึ่งได้รับใบสั่งแล้วไม่ชำระค่าปรับ ตามมาตรา ๑๔๑/๑ แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ ได้กำหนดให้เจ้าพนักงานจราจรมีหนังสือแจ้งการไม่ปฏิบัติตามใบสั่งและจำนวนค่าปรับที่ค้างชำระ (หนังสือเตือน) ให้ผู้ขับขี่หรือเจ้าของรถทราบ หากผู้ขับขี่หรือเจ้าของรถโต้แย้ง แต่เจ้าพนักงานจราจรยังคงยืนยันและเห็นสมควรดำเนินคดีต่อผู้ขับขี่หรือเจ้าของรถผู้นั้น ให้ส่งเรื่องไปยังพนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินการฟ้องต่อศาลต่อไป ซึ่งขั้นตอนดังกล่าวจะเป็นผลดีและเป็นประโยชน์ต่อประชาชนมากกว่า ทั้งนี้ กรณีดังกล่าวเป็นกรณีที่พนักงานสอบสวนจะเริ่มทำสำนวนหลังจากพ้นกำหนดระยะเวลาชำระค่าปรับตามหนังสือแจ้งการไม่ปฏิบัติตามใบสั่งและจำนวนค่าปรับที่ค้างชำระ (หนังสือเตือน) แล้ว ในกรณีดังกล่าวเจ้าพนักงานจราจรจะสามารถดำเนินการตามวิธีดังกล่าวได้หรือไม่

๒. ตามมาตรา ๑๔๕ แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ กำหนดให้พนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจทำการสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามีอำนาจเปรียบเทียบหรือกล่าวตักเตือนได้ ในกรณีดังกล่าวพนักงานสอบสวนจะยังคงมีอำนาจเปรียบเทียบหรือกล่าวตักเตือนได้หรือไม่

ต่อมาสำนักงานตำรวจแห่งชาติได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ ตช ๐๐๑๑.๓๒/๔๑๘๖ ลงวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๖๖ สรุปความได้ว่า สำนักงานตำรวจแห่งชาติมีความประสงค์ขอหารือเพิ่มเติมในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับแบบใบสั่งเจ้าพนักงานจราจร ดังนี้

๑. ภายหลังจากวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๖ ในกรณีรัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายนั้น ๆ ยังไม่ได้มีประกาศให้ข้าราชการตำรวจเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐตามพระราชบัญญัติรถยนต์ฯ พระราชบัญญัติการขนส่งทางบกฯ พระราชบัญญัติทางหลวงฯ และพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถฯ ใบสั่งที่เจ้าพนักงานจราจรออกให้กับผู้ขับขี่ก่อนวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๖ ในความผิดตามกฎหมายทั้ง ๔ ฉบับข้างต้น จะดำเนินการอย่างไร

๑.๑ กรณีผู้ขับขี่ประสงค์จะชำระค่าปรับ สามารถดำเนินการตามช่องทางการชำระค่าปรับตามนัยมาตรา ๑๔๑ และมาตรา ๑๔๕ แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ ได้หรือไม่ ทั้งนี้ ตามนัยมาตรา ๔๕ (๑) แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ

๑.๒ กรณีผู้ขับขี่ไม่ชำระค่าปรับในกำหนดหรือปฏิเสธการกระทำผิดตามใบสั่งพนักงานสอบสวนยังสามารถดำเนินคดีได้เอง หรือต้องส่งเรื่องไปให้เจ้าหน้าที่ของรัฐตามกฎหมายฉบับนั้น ๆ ตามนัยมาตรา ๔๕ (๒) แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ

๒. สำนักงานตำรวจแห่งชาติอยู่ระหว่างดำเนินการปรับปรุงแบบฟอร์มและข้อความในใบสั่งเพื่อให้เป็นไปตามแนวทางที่กำหนดในพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัยฯ และเนื่องจากใบสั่งของสำนักงานตำรวจแห่งชาติมี ๓ รูปแบบ ได้แก่ (๑) ใบสั่งแบบที่พิมพ์เป็นเล่มสำหรับให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเขียนข้อความในใบสั่งสำหรับการพบการกระทำผิดซึ่งหน้า (๒) ใบสั่งที่ตรวจจับการกระทำผิดโดยภาพถ่าย ซึ่งจะพิมพ์จากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่ชื่อว่า Police Ticket Management (PTM) แล้วส่งไปให้ผู้กระทำผิดทางไปรษณีย์ และ (๓) ใบสั่งอิเล็กทรอนิกส์เป็นใบสั่งที่พิมพ์ออกจากเครื่องคอมพิวเตอร์แบบพกพาผ่านระบบ Police Ticket Management (PTM) สำหรับพบการกระทำผิดซึ่งหน้า ซึ่งใบสั่งทั้ง ๓ รูปแบบนั้น นอกจากสำนักงานตำรวจชาติจะต้องประกาศแบบใบสั่งแล้ว ยังต้องปรับปรุงระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของ Police Ticket Management (PTM) และฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องประกอบ ซึ่งปริมาณใบสั่งมีจำนวนมากกว่า ๑๖ ล้านใบต่อปี จึงมีความจำเป็นต้องใช้เวลาในการปรับปรุงแก้ไข ประกอบกับใบสั่งแบบที่ (๑) นั้น สำนักงานตำรวจแห่งชาติกำหนดให้สั่งพิมพ์จากโรงพิมพ์ตำรวจเพื่อให้เป็นมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ โดยปัจจุบันยังคงมีใบสั่งรูปแบบที่ (๑) คงเหลือที่โรงพิมพ์ตำรวจจำนวน ๕๖,๗๕๐ เล่ม และยังคงมีจำนวนค้างใช้งานอยู่ในแต่ละหน่วยอีกจำนวนหนึ่ง ประกอบกับในการจัดพิมพ์ต้องดำเนินการให้เป็นไปตามวงรอบของกรอบวงเงินงบประมาณ ซึ่งอาจต้องใช้เวลาในการดำเนินการสักกระยะหนึ่ง นอกจากนั้น ในใบสั่งฉบับปัจจุบันก็มีช่องทางการอำนวยความสะดวกของประชาชนในการชำระค่าปรับทางอิเล็กทรอนิกส์ไว้ด้วยแล้ว ด้วยเหตุผลและความจำเป็นข้างต้น สำนักงานตำรวจแห่งชาติจึงขอหารือในประเด็น ดังนี้

๒.๑ สำนักงานตำรวจแห่งชาติประสงค์ขอใช้แบบใบสั่งเจ้าพนักงานจราจรที่ใช้บังคับอยู่ปัจจุบัน เพื่อดำเนินการกับผู้กระทำผิดกฎจราจร ตั้งแต่วันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๖ เป็นต้นไป อีกเป็นระยะเวลา ๑๘๐ วัน ได้หรือไม่

๒.๒ ใบสั่งรูปแบบที่ (๓) ใบสั่งอิเล็กทรอนิกส์ที่พิมพ์ออกจากเครื่องคอมพิวเตอร์แบบพกพาผ่านระบบ Police Ticket Management (PTM) นั้น จะมีลักษณะเป็นใบกระดาษสลีป มีความกว้างไม่เกิน ๘ เซนติเมตร มีพื้นที่จำกัด ดังนั้น การใส่ข้อความต่าง ๆ เพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัยฯ นั้นอาจไม่เพียงพอและทำให้กระดาษมีความยาวมากเกินไป กรณีนี้

สำนักงานตำรวจแห่งชาติจะสามารถกำหนดใส่เป็นรูปแบบ QR Code แทน เพื่อให้ผู้ได้รับใบสั่งรับทราบถึงสิทธิและแนวทางต่าง ๆ แทนการพิมพ์ข้อความโดยตรงลงในใบสั่งอิเล็กทรอนิกส์ได้หรือไม่

๓. ตามมาตรา ๑๔๐/๑ และมาตรา ๑๖๐ จัตวา แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ ได้กำหนดหน้าที่ของพนักงานสอบสวนในการรับแจ้งข้อมูลจากผู้ซึ่งได้รับใบสั่งไว้ ตลอดจนกำหนดหน้าที่ให้ต้องสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงให้ได้ความว่าผู้ขับขี่ที่กระทำผิดคือใคร กรณีดังกล่าว เมื่อคดีจราจรปรับเป็นกระบวนการทางพินัยแล้ว พนักงานสอบสวนจะยังคงมีอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายระบุไว้ในทั้งสองมาตราดังกล่าวอีกหรือไม่

๔. ประเด็นเรื่องเงินสินบนรางวัล ภายหลังจาก ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๖ เงินค่าปรับตามกฎหมายที่กระทรวงการคลังอนุญาตให้หักนำไปใช้จ่ายเป็นเงินสินบน รางวัล หรือเงินค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน หรือนำส่งเข้ากองทุนตามกฎหมาย และข้อบังคับของกระทรวงการคลัง ออกตามความในมาตรา ๔ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติเงินคงคลัง พ.ศ. ๒๕๙๑ ยังสามารถดำเนินการได้ภายใต้กฎหมาย และข้อบังคับนั้นได้หรือไม่

คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย ได้พิจารณาข้อหารือของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยมีผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว ปรากฏข้อเท็จจริงเพิ่มเติมว่า เมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๖ ได้มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ กำหนดให้เจ้าพนักงานจราจรที่ดำรงตำแหน่งสารวัตรหรือเทียบเท่าขึ้นไปเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ

คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยพิจารณาข้อหารือของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ประกอบกับข้อเท็จจริงดังกล่าวข้างต้นแล้วมีความเห็นในแต่ละประเด็น ดังต่อไปนี้

ประเด็นที่หนึ่ง สำนักงานตำรวจแห่งชาติสามารถใช้ขั้นตอนและกระบวนการในการออกใบสั่งตามมาตรา ๑๔๐ มาตรา ๑๔๐/๑ มาตรา ๑๔๑ และมาตรา ๑๔๑/๑ แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ ซึ่งเป็นการดำเนินการอันเป็นการเฉพาะหรือแตกต่างจากที่บัญญัติในมาตรา ๑๙ มาตรา ๒๐ และมาตรา ๒๑ ตามที่มาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ บัญญัติไว้ได้หรือไม่ นั้น เห็นว่า พระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ มีเจตนารมณ์ให้มีการเปลี่ยนโทษอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวและโทษปรับทางปกครองของกฎหมายตามที่ระบุไว้ในบัญชีท้ายเป็นมาตรการปรับเป็นพินัยที่สร้างขึ้นใหม่ไม่ให้มีสภาพเป็นโทษอาญา อันเป็นการดำเนินการเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ที่บัญญัติให้รัฐพึงกำหนดโทษทางอาญาเฉพาะความผิดร้ายแรง ประกอบกับแผนปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายได้กำหนดให้มีการปรับปรุงกฎหมายในการกำหนดโทษทางอาญาให้เหมาะสมกับสภาพความผิดหรือกำหนดมาตรการลงโทษให้เหมาะสมกับการกระทำความผิด และฐานะของผู้กระทำความผิดเพื่อมิให้บุคคลต้องรับโทษหนักเกินสมควร หรือต้องรับภาระในการรับโทษที่แตกต่างกันอันเนื่องมาจากฐานะทางเศรษฐกิจ การเปลี่ยนสภาพบังคับไม่ให้โทษอาญาโดยกำหนดวิธีการเป็นการเฉพาะตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ จึงมีเจตนารมณ์จะช่วยประชาชนที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดไม่ต้องเข้าสู่กระบวนการทางอาญา

และไม่มีประวัติอาชญากรรมติดตัวอีกต่อไป โดยมาตรา ๕^๑ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ได้กำหนดให้การปรับเป็นพินัยตามกฎหมายทั้งปวง ให้ดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ อย่างไรก็ตาม ในมาตรา ๒๒^๒ แห่งพระราชบัญญัตินี้ได้บัญญัติยกเว้นให้การดำเนินการเกี่ยวกับการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐาน การมีคำสั่งปรับเป็นพินัย การส่งคำสั่งปรับเป็นพินัยและการมีผลของคำสั่ง และรายละเอียดของคำสั่งปรับเป็นพินัยตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๙^๓ มาตรา ๒๐^๔ และมาตรา ๒๑^๕ หากกฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยใดได้บัญญัติวิธีการดำเนินการไว้เป็นการเฉพาะหรือแตกต่างจากพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ก็ให้ดำเนินการไปตามที่กฎหมายเฉพาะนั้นบัญญัติได้ และโดยที่มาตรา ๑๔๐^๖

^๑มาตรา ๕ การปรับเป็นพินัยตามกฎหมายทั้งปวง ให้ดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ โดยไม่ถือว่าการปรับเป็นพินัยหรือคำสั่งปรับเป็นพินัยเป็นการกระทำทางปกครองหรือคำสั่งทางปกครอง

การปรับเป็นพินัยไม่เป็นโทษอาญา

^๒มาตรา ๒๒ ความในมาตรา ๑๙ มาตรา ๒๐ และมาตรา ๒๑ ไม่ใช้บังคับแก่การดำเนินการเกี่ยวกับความผิดทางพินัยที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยได้บัญญัติวิธีการไว้เป็นการเฉพาะหรือแตกต่างไปจากบทบัญญัติแห่งมาตราดังกล่าว

^๓มาตรา ๑๙ เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยหรือมีการกล่าวหาหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐพบเห็นว่ามีกรกระทำความผิดทางพินัยไม่ว่าความผิดนั้นจะเกิดขึ้นในท้องที่ใด ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐาน และต้องให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหาได้ชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหาตามสมควร ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

^๔มาตรา ๒๐ เมื่อดำเนินการตามมาตรา ๑๙ แล้ว และเจ้าหน้าที่ของรัฐมีพยานหลักฐานเพียงพอว่าผู้ใดกระทำความผิดทางพินัย ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีคำสั่งปรับเป็นพินัยและส่งคำสั่งให้ผู้นั้นทราบทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับไปยังที่อยู่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรของผู้ถูกกล่าวหาหรือตามที่ได้แจ้งไว้ต่อหน่วยงานของรัฐ และให้ถือว่าผู้นั้นได้รับแจ้งตั้งแต่วันครบสิบห้าวันนับแต่วันที่ปรากฏในทะเบียนตอบรับ

^๕มาตรา ๒๑ คำสั่งปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๒๐ ให้ทำเป็นหนังสือโดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

(๑) ข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับการกระทำอันเป็นความผิดทางพินัย

(๒) อัตราค่าปรับเป็นพินัยที่กฎหมายบัญญัติ และจำนวนค่าปรับเป็นพินัยที่เจ้าหน้าที่ของรัฐ

กำหนดให้ต้องชำระ

(๓) ระยะเวลาที่ต้องชำระซึ่งต้องไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน แต่ไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง

(๔) กระบวนการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องดำเนินการต่อไป ถ้าผู้ถูกกล่าวหาปฏิเสธข้อกล่าวหาหรือไม่ชำระค่าปรับเป็นพินัยภายในระยะเวลาที่กำหนด

(๕) สิทธิในการขอผ่อนชำระตามมาตรา ๙ วรรคสอง หรือการยื่นคำร้องขอต่อศาลตามมาตรา ๑๐

(๖) รายละเอียดอื่นใดที่เห็นสมควรอันจะทำให้ผู้ถูกกล่าวหาเข้าใจสภาพแห่งการทำความผิด

หรือที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ถูกกล่าวหา

^๖มาตรา ๑๔๐ เมื่อปรากฏแก่เจ้าพนักงานจราจร ไม่ว่าพบด้วยตนเอง หรือโดยการใช้เครื่องอุปกรณ์หรือโดยวิธีการอื่นใดว่า ผู้ขับขี่ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้หรือตามกฎหมายอื่นอันเกี่ยวกับรถหรือการใช้ทาง ที่เป็นความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียว หรือมีโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนและมีโทษปรับเจ้าพนักงานจราจรจะว่ากล่าวตักเตือนหรือออกไปสั่งให้ผู้ขับขี่ผู้นั้นชำระค่าปรับตามที่เปรียบเทียบก็ได้

(มีต่อหน้าถัดไป)

มาตรา ๑๔๐/๑^๗ มาตรา ๑๔๑^๘ และมาตรา ๑๔๑/๑^๙ แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ ได้บัญญัติหลักเกณฑ์ในการดำเนินการเกี่ยวกับการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐาน

(ต่อจากเชิงอรรถที่ ๖)

ในกรณีเจ้าพนักงานจราจรที่ออกใบสั่งไม่พบตัวผู้ขับขี่ ให้ติด ผูก หรือแสดงใบสั่งไว้ที่รถที่ผู้ขับขี่สามารถเห็นได้ง่าย หากไม่สามารถติด ผูก หรือแสดงใบสั่งไว้ที่รถได้ไม่ว่าด้วยเหตุใด ให้ส่งใบสั่งพร้อมด้วยพยานหลักฐานโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับไปยังภูมิลำเนาของเจ้าของรถหรือผู้ครอบครองรถเพื่อให้ชำระค่าปรับภายในระยะเวลาที่กำหนดในใบสั่งนั้น ทั้งนี้ ตามระเบียบที่ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติกำหนด

ให้นำความในวรรคสองมาใช้บังคับกับกรณีที่เจ้าพนักงานจราจรพบการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นอันเกี่ยวกับรถหรือการใช้งาน แต่ไม่อาจทราบตัวผู้ขับขี่ด้วยโดยอนุโลม

เกณฑ์การกำหนดจำนวนค่าปรับตามที่เปรียบเทียบและแบบของใบสั่งตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติประกาศกำหนด

^๗มาตรา ๑๔๐/๑ เมื่อเจ้าพนักงานจราจรได้ติด ผูก หรือแสดงใบสั่งไว้ที่รถหรือส่งใบสั่งทางไปรษณีย์ตามมาตรา ๑๔๐ วรรคสองและวรรคสาม แล้ว ให้ถือว่าเจ้าของรถหรือผู้ครอบครองรถได้รับใบสั่งเมื่อพ้นกำหนดสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้ติด ผูก หรือแสดงใบสั่งไว้ที่รถหรือส่งใบสั่งทางไปรษณีย์ดังกล่าว เว้นแต่จะมีการพิสูจน์ได้ว่าไม่มีการได้รับหรือได้รับหลังจากวันนั้น เมื่อเจ้าของรถหรือผู้ครอบครองรถได้รับใบสั่งดังกล่าวแล้ว ให้สันนิษฐานว่าเจ้าของรถหรือผู้ครอบครองรถนั้นเป็นผู้กระทำความผิดตามที่ระบุในใบสั่ง เว้นแต่เจ้าของรถหรือผู้ครอบครองรถจะได้แจ้งต่อพนักงานสอบสวนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับใบสั่งว่าผู้อื่นเป็นผู้ขับขี่ และผู้นั้นยอมรับว่าตนเป็นผู้ขับขี่ หรือในกรณีที่ไม่มีผู้ใดยอมรับว่าเป็นผู้ขับขี่ เจ้าของรถหรือผู้ครอบครองรถซึ่งไม่ใช่นิติบุคคลจะต้องแสดงหลักฐานให้พนักงานสอบสวนเชื่อได้ว่าตนเองมิได้เป็นผู้ขับขี่นั้น

^๘มาตรา ๑๔๑ เมื่อผู้ขับขี่เจ้าของรถ หรือผู้ครอบครองรถได้รับใบสั่งตามมาตรา ๑๔๐ แล้ว ให้ชำระค่าปรับภายในเวลาที่กำหนดไว้ในใบสั่ง ด้วยวิธีการอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(๑) ชำระค่าปรับโดยการส่งธนาคาหรือการส่งตัวแลกเงินของธนาคารโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนส่งจ่ายให้แก่ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติพร้อมด้วยสำเนาใบสั่งไปยังสถานที่ที่ระบุไว้ในใบสั่ง หรือโดยวิธีการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ บัตรเครดิต หรือวิธีการอื่น โดยผ่านธนาคารหรือหน่วยบริการรับชำระเงิน ตามจำนวนที่ระบุไว้ในใบสั่ง ทั้งนี้ ตามระเบียบที่ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติกำหนด

(๒) ชำระค่าปรับที่สถานีตำรวจ โดยชำระตามจำนวนที่กำหนดไว้ในใบสั่งหรือตามจำนวนที่พนักงานสอบสวนเปรียบเทียบ และในกรณีนี้ให้พนักงานสอบสวนทุกท้องที่มีเขตอำนาจในการเปรียบเทียบปรับได้ทำราชอาณาจักร

เมื่อผู้ได้รับใบสั่งได้ชำระค่าปรับครบถ้วนถูกต้องแล้ว ให้คดีเป็นอันเลิกกัน

^๙มาตรา ๑๔๑/๑ ในกรณีที่ผู้ขับขี่หรือเจ้าของรถซึ่งได้รับใบสั่งไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๔๑ ให้เจ้าพนักงานจราจร และนายทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์หรือกฎหมายว่าด้วยการขนส่งทางบกมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) ให้เจ้าพนักงานจราจร ตำแหน่งตั้งแต่สารวัตรขึ้นไปมีหนังสือแจ้งการไม่ปฏิบัติตามใบสั่งและจำนวนค่าปรับที่ค้างชำระให้ผู้ขับขี่หรือเจ้าของรถทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ครบกำหนดชำระค่าปรับตามที่ระบุในใบสั่ง และให้ผู้ขับขี่หรือเจ้าของรถทำการชำระค่าปรับที่ค้างชำระด้วยวิธีการอย่างใดอย่างหนึ่งตามมาตรา ๑๔๑ ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่รับแจ้ง

การแจ้งตามวรรคหนึ่ง ให้ทำเป็นหนังสือส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับให้ผู้ขับขี่หรือเจ้าของรถ แล้วแต่กรณี ณ ภูมิลำเนาของผู้นั้น ทั้งนี้ ตามแบบที่ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติกำหนดและให้ถือว่าผู้ขับขี่หรือเจ้าของรถได้รับแจ้งเมื่อพ้นกำหนดสิบห้าวันนับแต่วันที่ส่ง

(มีต่อหน้าถัดไป)

การมีคำสั่งปรับเป็นพินัย การส่งคำสั่งปรับเป็นพินัยและการมีผลของคำสั่ง และรายละเอียดของคำสั่งปรับเป็นพินัย ไว้โดยเฉพาะ เจ้าพนักงานจราจรซึ่งได้รับแต่งตั้งให้เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับ

(ต่อจากเชิงอรรถที่ ๙)

(๒) ในกรณีที่ผู้ขับขี่หรือเจ้าของรถคันใดไม่ชำระค่าปรับตาม (๑) ให้ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(ก) ให้เจ้าพนักงานจราจรแจ้งจำนวนค่าปรับที่ค้างชำระพร้อมหลักฐานตาม (๑) ไปยังนายทะเบียน และให้นายทะเบียนตรวจสอบข้อมูลและแจ้งให้ผู้มาติดต่อขอชำระภาษีประจำปีสำหรับรถคันนั้นทราบเพื่อไปชำระค่าปรับที่ค้างชำระภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง ถ้าผู้มาติดต่อขอชำระภาษีประจำปีเป็นเพียงตัวแทนเจ้าของรถ ให้ผู้มาติดต่อแจ้งให้เจ้าของรถทราบเพื่อไปชำระค่าปรับภายในระยะเวลาดังกล่าว ในการนี้ให้นายทะเบียนรับชำระภาษีประจำปีสำหรับรถคันนั้นไว้โดยออกหลักฐานชั่วคราวแทนการออกเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีประจำปีให้เจ้าของรถหรือตัวแทนเจ้าของรถแทน

หลักฐานชั่วคราวตามวรรคหนึ่งให้ใช้แทนเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีประจำปีโดยให้มีอายุสามสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนได้ออกให้

(ข) ในกรณีที่เจ้าของรถได้ชำระค่าปรับที่ค้างชำระครบถ้วนภายในระยะเวลาตามที่กำหนดใน (ก) ให้เจ้าของรถหรือตัวแทนเจ้าของรถนำหลักฐานแสดงการชำระค่าปรับที่ได้รับจากเจ้าพนักงานจราจรมาแสดงต่อนายทะเบียนเพื่อให้ออกเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีประจำปีสำหรับรถคันนั้น

(ค) ในกรณีที่เจ้าของรถหรือตัวแทนเจ้าของรถที่ได้รับหนังสือแจ้งตาม (ก) ประสงค์จะชำระค่าปรับในวันที่มาติดต่อขอชำระภาษีประจำปีให้นายทะเบียนมีอำนาจรับชำระค่าปรับตามจำนวนที่ค้างชำระแทนได้โดยให้นายทะเบียนรับชำระภาษีประจำปีสำหรับรถคันนั้นและออกเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีประจำปีให้เจ้าของรถหรือตัวแทนเจ้าของรถ

(ง) ในกรณีที่เจ้าของรถไม่ชำระค่าปรับที่ค้างชำระหรือชำระไม่ครบถ้วนภายในระยะเวลาที่กำหนดใน (ก) ให้เจ้าพนักงานจราจรแจ้งนายทะเบียนให้งดการออกเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีประจำปีสำหรับรถคันนั้น และแจ้งให้พนักงานสอบสวนดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไป

ในกรณีที่ผู้ขับขี่หรือเจ้าของรถผู้ใดเห็นว่า ตนมิได้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นอันเกี่ยวกับรถนั้น ให้ทำหนังสือโต้แย้งข้อกล่าวหาที่ตนได้รับแจ้งจากนายทะเบียนตาม (ก) ส่งไปยังสถานที่ที่ระบุไว้ในใบสั่งหรือสถานที่ที่ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ทั้งนี้ การทำหนังสือโต้แย้งให้ใช้วิธีส่งทางไปรษณีย์ตอบรับหรือสำนักงานตำรวจแห่งชาติจะกำหนดวิธีการอื่นใดด้วยก็ได้

เมื่อเจ้าพนักงานจราจรหรือหัวหน้าเจ้าพนักงานจราจรได้รับหนังสือโต้แย้งตามวรรคสอง หากเจ้าพนักงานจราจรหรือหัวหน้าเจ้าพนักงานจราจรยังคงยืนยันและเห็นสมควรดำเนินคดีต่อผู้ขับขี่หรือเจ้าของรถผู้นั้น ให้ส่งเรื่องไปยังพนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินการฟ้องต่อศาลต่อไป แล้วแจ้งผลให้ผู้ขับขี่หรือเจ้าของรถทราบ

เมื่อได้มีการชำระค่าปรับครบถ้วนถูกต้องแล้ว ให้คดีเป็นอันเลิกกัน และในกรณีที่มีการเรียกเก็บใบอนุญาตขับขี่ไว้ ให้ผู้ขับขี่นำหลักฐานการชำระค่าปรับไปขอรับใบอนุญาตขับขี่คืนจากเจ้าพนักงานจราจรผู้เรียกเก็บ ทั้งนี้ ในระหว่างที่ยังไม่ได้รับใบอนุญาตขับขี่คืน ให้ถือว่าหลักฐานแสดงการชำระค่าปรับเป็นใบแทนใบอนุญาตขับขี่ที่มีกำหนดสิบวันนับแต่วันที่ชำระค่าปรับ

การรับชำระและการนำส่งเงินค่าปรับ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติและกรมการขนส่งทางบกกำหนด

เงินที่ได้รับตามวรรคหนึ่ง (๒) (ก) ให้อธิบดีกรมการขนส่งทางบกหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายหักไว้เป็นค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บหรือค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานในอัตราร้อยละห้าของจำนวนเงินที่ได้รับโดยให้นำไปใช้จ่ายได้เช่นเดียวกับเงินงบประมาณตามระเบียบที่อธิบดีกรมการขนส่งทางบกกำหนดส่วนเงินที่เหลือให้นำส่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

การดำเนินการใด ๆ ของเจ้าพนักงานจราจรและนายทะเบียนตามมาตรา นี้ สามารถใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ หรือวิธีการอื่นใดตามที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติและกรมการขนส่งทางบกกำหนด

เป็นพินัยจึงสามารถใช้ขั้นตอนและกระบวนการในการออกใบสั่งซึ่งถือเป็นคำสั่งปรับเป็นพินัยตามที่พระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ กำหนดได้

ประเด็นที่สอง เจ้าพนักงานจราจรซึ่งมีอำนาจในการออกใบสั่งตามมาตรา ๑๔๐ แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ ได้แก่ เจ้าพนักงานจราจรตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๔ (๓๗) ยังคงมีอำนาจในการออกใบสั่งได้หรือไม่ นั้น เห็นว่า มาตรา ๓๙^{๑๐} แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ได้บัญญัติให้เปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวเป็นความผิดทางพินัย โดยให้ถือว่าอัตราโทษปรับอาญาที่บัญญัติไว้ในกฎหมายนั้นเป็นอัตราค่าปรับเป็นพินัย โดยไม่มีบทบัญญัติใดกำหนดรองรับให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจปรับในความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวก่อนที่ความผิดนั้นจะถูกเปลี่ยนเป็นความผิดทางพินัย เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย ซึ่งแตกต่างจากกรณีของเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจปรับทางปกครองที่มีบทบัญญัติในมาตรา ๔๓ วรรคสอง^{๑๑} แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ กำหนดรองรับให้ถือเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยไว้ ดังนั้น แม้มาตรา ๔ (๓๗)^{๑๒} แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ จะบัญญัติให้เจ้าพนักงานจราจรมีอำนาจในการออกใบสั่งตามมาตรา ๑๔๐^{๑๓} แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ แต่เมื่ออำนาจในการออกใบสั่งซึ่งเป็นอำนาจในการกำหนดค่าปรับอาญา ประกอบกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ไม่มีบทบัญญัติรองรับให้เจ้าพนักงานจราจรปรับในความผิดอาญาเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยดังที่กล่าวไว้ข้างต้น เมื่อมีการเปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวเป็นความผิดทางพินัยในวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๖ เจ้าพนักงานจราจรจึงไม่มีอำนาจออกคำสั่งปรับเป็นพินัยได้ นายกรัฐมนตรีในฐานะรัฐมนตรีรักษากฎหมายจึงต้องประกาศกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งรับผิดชอบในการปฏิบัติ

^{๑๐}มาตรา ๓๙ เมื่อพ้นกำหนดสามร้อยหกสิบห้าวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ให้เปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวตามกฎหมายในบัญชี ๑ ท้ายพระราชบัญญัตินี้ เป็นความผิดทางพินัยตามพระราชบัญญัตินี้ และให้ถือว่าอัตราโทษปรับอาญาที่บัญญัติไว้ในกฎหมายดังกล่าวเป็นอัตราค่าปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัตินี้

^{๑๑}มาตรา ๔๓ ๖๓๖ ๖๓๖

ในกรณีที่กฎหมายตามวรรคหนึ่งได้กำหนดเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจปรับทางปกครองไว้แล้ว ให้ถือว่ากฎหมายนั้นได้บัญญัติให้เจ้าหน้าที่ผู้นั้นเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัตินี้ ในกรณีที่กฎหมายดังกล่าวมิได้กำหนดเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจปรับทางปกครองไว้ ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดตามมาตรา ๑๔ เป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย

^{๑๒}มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

๖๓๖

๖๓๖

(๓๗) “เจ้าพนักงานจราจร” หมายความว่า หัวหน้าเจ้าพนักงานจราจรและข้าราชการตำรวจซึ่งดำรงตำแหน่ง ดังต่อไปนี้

(ก) รองผู้กำกับการจราจร

(ข) สารวัตรจราจร

(ค) รองสารวัตรจราจร

(ง) ผู้บังคับหมู่งานจราจร

(จ) รองผู้บังคับหมู่งานจราจร

(ฉ) ข้าราชการตำรวจตำแหน่งอื่นซึ่งหัวหน้าเจ้าพนักงานจราจรแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ควบคุม

การจราจร

^{๑๓}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๖, ข้างต้น

ตามกฎหมายนั้นเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย ทั้งนี้ ตามมาตรา ๑๔^{๑๔} แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ประกอบกับข้อ ๑๐^{๑๕} แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๖ เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงว่าได้มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย ตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ ลงวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๖ กำหนดให้เจ้าพนักงานจราจรที่ดำรงตำแหน่งสารวัตรหรือเทียบเท่าขึ้นไปเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย ตามพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ ดังนั้น เจ้าพนักงานจราจรตามมาตรา ๔ (๓๗)^{๑๖} ซึ่งดำรงตำแหน่งสารวัตรหรือเทียบเท่าขึ้นไปที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยเท่านั้น จึงสามารถออกคำสั่งปรับเป็นพินัยได้

ประเด็นที่สาม ตามข้อ ๑๐ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัยฯ ได้กำหนดว่า ให้รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายนั้นประกาศกำหนดบัญชีรายชื่อตำแหน่งข้าราชการและพนักงานของหน่วยงานของรัฐที่มีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับชำนาญการขึ้นไปหรือเทียบเท่าเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย ซึ่งในส่วนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ตำแหน่งระดับชำนาญการจะเป็นข้าราชการตำรวจระดับตั้งแต่สารวัตรหรือเทียบเท่าสารวัตรขึ้นไป แต่เนื่องจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติตรวจสอบพบว่า มีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ และได้ออกใบสั่งให้กับผู้ขับขี่จำนวนมาก โดยมีประมาณ ๑๖ ล้านใบต่อปี และอัตรากำลังของเจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งมีตำแหน่งสารวัตรซึ่งเป็นตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับชำนาญการขึ้นไปหรือเทียบเท่าทั่วประเทศมีจำนวนประมาณ ๒,๑๓๓ อัตรา ซึ่งไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน สำนักงานตำรวจแห่งชาติขอหารือว่าจะสามารถกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย ในระดับที่ต่ำกว่าระดับชำนาญการได้หรือไม่ นั้น เห็นว่า ข้อ ๑๐ วรรคหนึ่ง แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัยฯ ได้กำหนดให้รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายนั้นต้องประกาศกำหนดบัญชีรายชื่อตำแหน่งข้าราชการที่มีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับชำนาญการขึ้นไปหรือเทียบเท่าเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย แต่หากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

^{๑๔}มาตรา ๑๔ เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดจะมีอำนาจปรับเป็นพินัยตามกฎหมายใด ให้เป็นไปตามที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยนั้นบัญญัติไว้ ในกรณีที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยมิได้บัญญัติไว้ ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายนั้นประกาศกำหนด

ในการกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐให้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามวรรคหนึ่ง รัฐมนตรีจะกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐอื่นใดที่มีใช้เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งรับผิดชอบในการปฏิบัติตามกฎหมายนั้นเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยได้ เว้นแต่เป็นกรณีตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๗ วรรคสาม และถ้าค่าปรับเป็นพินัยที่กฎหมายบัญญัติไว้มีอัตราอย่างสูงไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท จะกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐคนเดียวเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยก็ได้ แต่ถ้าค่าปรับเป็นพินัยที่กฎหมายบัญญัติไว้มีอัตราอย่างสูงเกินหนึ่งหมื่นบาท ต้องกำหนดให้การปรับเป็นพินัยกระทำเป็นองค์คณะ ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่น้อยกว่าสามคน

^{๑๕}ข้อ ๑๐ ในกรณีที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยมิได้บัญญัติให้เจ้าหน้าที่ของรัฐตำแหน่งใด มีอำนาจปรับเป็นพินัย ให้รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายนั้นประกาศกำหนดบัญชีรายชื่อตำแหน่งข้าราชการและพนักงานของหน่วยงานของรัฐที่มีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับชำนาญการขึ้นไปหรือเทียบเท่าเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย โดยในกรณีที่กฎหมายกำหนดอัตราค่าปรับเป็นพินัยสูงสุดไว้ไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท รัฐมนตรีจะกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐดังกล่าวคนเดียวเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาการปรับเป็นพินัยก็ได้

ฯลฯ

ฯลฯ

^{๑๖}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑๒, ข้างต้น

เห็นว่าสมควรต้องแต่งตั้งข้าราชการตำรวจในระดับที่ต่ำกว่าสารวัตรเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปด้วยความสะดวก รวดเร็ว และเป็นธรรมแก่ประชาชนก็สามารถดำเนินการขออนุมัติคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยตามข้อ ๑๗^{๑๗} แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัยฯ เพื่อดำเนินการแตกต่างจากที่กำหนดไว้ในระเบียบได้

ประเด็นที่สี่ เจ้าพนักงานจราจรตามมาตรา ๔ (๓๗) แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ จะยังคงว่ากล่าวตักเตือนแทนการออกใบสั่งตามมาตรา ๑๔๐ ได้หรือไม่ นั้น เห็นว่า เมื่อพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ ได้กำหนดมาตรการในการว่ากล่าวตักเตือนตามมาตรา ๑๔๐^{๑๘} ไว้เป็นการเฉพาะตามที่ได้วินิจฉัยไว้แล้วในประเด็นที่หนึ่ง ดังนั้น เมื่อเปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวตามพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ เป็นความผิดทางพินัย เจ้าพนักงานจราจรซึ่งได้รับแต่งตั้งให้เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามกฎหมายดังกล่าวจึงสามารถว่ากล่าวตักเตือนตามที่มาตรา ๑๔๐ บัญญัติไว้ได้

ประเด็นที่ห้า มาตรา ๑๔๐ แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ ให้อำนาจเจ้าพนักงานจราจรในการว่ากล่าวตักเตือนหรือออกใบสั่งแก่ผู้ขับขี่ซึ่งฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ หรือตามกฎหมายอื่นอันเกี่ยวกับรถหรือการใช้ทาง ได้แก่ พระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. ๒๕๓๕ พระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. ๒๕๓๕ พระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. ๒๕๒๒ ในกรณีดังกล่าว หากภายหลังจากวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๖ รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายนั้น ๆ มิได้ประกาศกำหนดให้ข้าราชการตำรวจเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ เจ้าพนักงานจราจรจะยังคงมีอำนาจในการออกใบสั่งเมื่อพบว่ามีกรกระทำผิดตามพระราชบัญญัติเหล่านี้ได้หรือไม่ นั้น เห็นว่า หากรัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติการขนส่งทางบกฯ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถฯ พระราชบัญญัติทางหลวงฯ พระราชบัญญัติรถยนต์ฯ ยังมิได้ประกาศให้ข้าราชการตำรวจเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวแล้ว ข้าราชการตำรวจซึ่งเป็นเจ้าพนักงานจราจรย่อมไม่มีอำนาจออกใบสั่งเพื่อปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติเหล่านั้นได้

ประเด็นที่หก การชำระค่าปรับตามใบสั่ง ผู้กระทำความผิดยังคงชำระค่าปรับได้ทุกช่องทางตามที่กำหนดในมาตรา ๑๔๑ แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ หรือไม่ นั้น เห็นว่า มาตรา ๓๕^{๑๙} แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ เพียงกำหนดรองรับเพื่ออำนวยความสะดวกในการรับชำระค่าปรับเป็นพินัย ให้สามารถชำระผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ได้

^{๑๗}ข้อ ๑๗ ในวาระเริ่มแรกไม่เกินห้าปีนับแต่วันที่ระเบียบนี้ใช้บังคับ หากมีกรณีที่ไม่อาจปฏิบัติตามระเบียบนี้ได้หรือการปฏิบัติตามระเบียบนี้ก่อให้เกิดภาระแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องจนเกินสมควร หัวหน้าหน่วยงานของรัฐอาจขออนุมัติคณะกรรมการ เพื่อดำเนินการแตกต่างจากระเบียบนี้ในเรื่องหนึ่งเรื่องใดก็ได้และให้คณะกรรมการมีอำนาจอนุมัติให้ดำเนินการแตกต่างจากระเบียบนี้ได้ตามที่จำเป็น โดยคำนึงถึงความสะดวก รวดเร็ว เป็นธรรม และการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนเป็นสำคัญ

^{๑๘}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๖, ข้างต้น

^{๑๙}มาตรา ๓๕ เพื่อประโยชน์ในการอำนวยความสะดวกในการชำระค่าปรับเป็นพินัย จะกำหนดให้ชำระผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวงก็ได้

โดยไม่ได้บังคับให้ต้องชำระค่าปรับผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์เท่านั้น ดังนั้น ผู้กระทำความผิดยังคงสามารถชำระค่าปรับตามช่องทางที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๔๑^{๒๐} แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ ได้

ประเด็นที่เจ็ด กรณีผู้ขับขี่หรือเจ้าของรถซึ่งได้รับใบสั่งแล้วไม่ชำระค่าปรับตามมาตรา ๑๔๑/๑ แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ ได้กำหนดให้เจ้าพนักงานจราจร มีหนังสือแจ้งการไม่ปฏิบัติตามใบสั่งและจำนวนค่าปรับที่ค้างชำระ (หนังสือเตือน) ให้ผู้ขับขี่หรือเจ้าของรถทราบ หากผู้ขับขี่หรือเจ้าของรถโต้แย้งแต่เจ้าพนักงานจราจรยังคงยืนยันและเห็นสมควรดำเนินคดีต่อผู้ขับขี่หรือเจ้าของรถผู้นั้น ให้ส่งเรื่องไปยังพนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินการฟ้องต่อศาลต่อไป ซึ่งขั้นตอนดังกล่าวจะเป็นผลดีและเป็นประโยชน์ต่อประชาชนมากกว่า ทั้งนี้ กรณีดังกล่าวเป็นกรณีที่พนักงานสอบสวนจะเริ่มทำสำนวนหลังจากพ้นกำหนดระยะเวลาชำระค่าปรับตามหนังสือแจ้งการไม่ปฏิบัติตามใบสั่งและจำนวนค่าปรับที่ค้างชำระ (หนังสือเตือน) แล้ว ในกรณีดังกล่าว เจ้าพนักงานจราจรจะสามารถดำเนินการตามวิธีดังกล่าวได้หรือไม่ นั้น เห็นว่า หลังจากที่มีการเปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวตามพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ เป็นความผิดทางพินัยในวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๖ เมื่อเจ้าพนักงานจราจรซึ่งได้รับแต่งตั้งให้เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยได้มีการออกใบสั่งเพื่อให้ชำระค่าปรับเป็นพินัยแล้ว หากผู้ขับขี่หรือเจ้าของรถปฏิเสธข้อกล่าวหา หรือไม่ชำระค่าปรับเป็นพินัยภายในระยะเวลาที่กำหนดตามมาตรา ๑๔๑/๑^{๒๑} เมื่อเจ้าพนักงานจราจรหรือหัวหน้าเจ้าพนักงานจราจรยังคงยืนยันที่จะดำเนินคดีกับผู้ขับขี่หรือเจ้าของรถผู้นั้น ให้มีหน้าที่ที่ต้องสรุปข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย พยานหลักฐาน และส่งสำนวนให้พนักงานอัยการเพื่อดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลต่อไป ทั้งนี้ ตามมาตรา ๒๓^{๒๒} แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ อย่างไรก็ตาม ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติอาจกำหนดระเบียบปฏิบัติในการส่งสำนวนไปยังพนักงานอัยการเพิ่มเติมตามที่กำหนดในข้อ ๑๖^{๒๓} แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัยฯ ก็ได้ แต่ต้องไม่ขัดหรือแย้งต่อกฎหมายและระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีดังกล่าว โดยให้คำนึงถึงความสะดวก รวดเร็ว เป็นธรรม และไม่เป็นการแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องจนเกินสมควร

ประเด็นที่แปด ตามมาตรา ๑๔๕ แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ กำหนดให้พนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจทำการสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามีอำนาจเปรียบเทียบหรือว่ากล่าวตักเตือนได้ ในกรณีดังกล่าวพนักงานสอบสวนจะยังคงมีอำนาจเปรียบเทียบหรือว่ากล่าวตักเตือนได้หรือไม่ นั้น เห็นว่า เมื่อความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวตามพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ ได้ถูกเปลี่ยนเป็นความผิดทางพินัยแล้ว และมาตรา ๕^{๒๔} วรรคสอง

^{๒๐}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๘, ข้างต้น

^{๒๑}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๘, ข้างต้น

^{๒๒}มาตรา ๒๓ ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาตามมาตรา ๒๐ ปฏิเสธข้อกล่าวหา หรือไม่ชำระค่าปรับเป็นพินัยภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐสรุปข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย พยานหลักฐาน และส่งให้พนักงานอัยการเพื่อดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลต่อไป เว้นแต่ในกรณีที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยได้บัญญัติให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีอำนาจดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลได้เอง เจ้าหน้าที่ของรัฐอาจดำเนินการฟ้องคดีโดยไม่ต้องส่งให้พนักงานอัยการ

^{๒๓}ข้อ ๑๖ หัวหน้าหน่วยงานของรัฐอาจกำหนดระเบียบปฏิบัติเพิ่มเติมจากที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้ได้แต่ต้องไม่ขัดหรือแย้งต่อกฎหมายและระเบียบนี้ โดยให้คำนึงถึงความสะดวก รวดเร็ว เป็นธรรม และไม่เป็นการแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องจนเกินสมควร

^{๒๔}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น

แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ กำหนดว่า การปรับเป็นพินัยไม่เป็นโทษอาญา ดังนั้น ในกรณีที่มีผู้กระทำความผิดและเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยออกคำสั่งปรับเป็นพินัยและผู้กระทำความผิดโต้แย้งหรือไม่ยินยอมชำระค่าปรับตามระยะเวลาที่กำหนด เจ้าพนักงานจราจรซึ่งได้รับแต่งตั้งให้เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย ต้องส่งสำนวนไปยังพนักงานอัยการตามที่มาตรา ๒๓^{๒๕} แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ได้บัญญัติไว้ โดยไม่จำเป็นต้องส่งสำนวนไปยังพนักงานสอบสวนเพื่อทำการสอบสวนและเปรียบเทียบหรือว่ากล่าวตักเตือนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาก่อนฟ้องคดีต่อศาลตามที่มาตรา ๑๔๕^{๒๖} แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ บัญญัติไว้อีกแต่อย่างใด

อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่พนักงานสอบสวนได้รับแต่งตั้งให้เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ พนักงานสอบสวนดังกล่าว แม้จะไม่มีอำนาจเปรียบเทียบอีกต่อไปก็ยังมีอำนาจว่ากล่าวตักเตือนต่อไปได้ ทั้งนี้ เพราะพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ มีความมุ่งหมายเพียงเปลี่ยนโทษทางอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวให้เป็นความผิดทางพินัยเพื่อลดภาระและเพิ่มสิทธิเสรีภาพให้แก่ประชาชน มิได้มีความมุ่งหมายในการเปลี่ยนกระบวนการหรือการใช้อำนาจตามกฎหมายเฉพาะ นอกจากนั้น การกระทำความผิดทางอาญาที่มีโทษจำคุกบางมาตราตามพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ พนักงานสอบสวนก็มีอำนาจเปรียบเทียบหรือว่ากล่าวตักเตือนได้ การว่ากล่าวตักเตือนซึ่งเป็นมาตรการที่เป็นคุณแก่ผู้กระทำความผิดทางพินัยที่เป็นความผิดเล็กน้อยก็ย่อมอยู่ในอำนาจของพนักงานสอบสวนเช่นเดียวกัน

ประเด็นที่เก้า ภายหลังจากวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๖ ในกรณีรัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติรถยนต์ฯ พระราชบัญญัติการขนส่งทางบกฯ พระราชบัญญัติทางหลวงฯ และพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถฯ ยังไม่ได้ประกาศให้ข้าราชการตำรวจเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ใบสั่งที่เจ้าพนักงานจราจรออกให้กับผู้ขับขี่ก่อนวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๖ ในกฎหมายทั้ง ๔ ฉบับข้างต้น กรณีผู้ขับขี่ประสงค์จะชำระค่าปรับสามารถดำเนินการตามช่องทางการชำระค่าปรับตามนัยมาตรา ๑๔๑ และมาตรา ๑๔๕ แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ ตามมาตรา ๔๕ (๑) แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ได้หรือไม่ นั้น เห็นว่า ใบสั่งที่ออกโดยเจ้าพนักงานจราจรก่อนวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๖ แต่ยังไม่ได้มีการชำระ และต่อมาความผิดดังกล่าวถูกเปลี่ยนเป็นความผิดทางพินัย หากการดำเนินการดังกล่าวยังอยู่ในระหว่างการดำเนินการของผู้มีอำนาจ

^{๒๕}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๒๒, ข้างต้น

^{๒๖}มาตรา ๑๔๕ บรรดาความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ นอกจากความผิดที่กำหนดโทษไว้ในมาตรา ๑๕๓/๑ มาตรา ๑๕๖ มาตรา ๑๕๗/๑ มาตรา ๑๕๘/๑ มาตรา ๑๕๙ มาตรา ๑๖๐ มาตรา ๑๖๐ ทวิ และมาตรา ๑๖๐ ทรี ให้พนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามีอำนาจเปรียบเทียบหรือว่ากล่าวตักเตือนได้

เปรียบเทียบ ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบสามารถออกคำสั่งปรับเป็นพินัยต่อไปได้ตามที่มาตรา ๔๕ (๑)^{๒๗} แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ บัญญัติไว้ หากผู้ชี้ข้อประสงค์จะชำระค่าปรับดังกล่าว จึงสามารถดำเนินการชำระค่าปรับตามช่องทางการรับชำระเงินตามมาตรา ๑๔๑^{๒๘} ได้

ประเด็นที่สิบ ภายหลังจากวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๖ ในกรณีรัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติรถยนต์ฯ พระราชบัญญัติการขนส่งทางบกฯ พระราชบัญญัติทางหลวงฯ และพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถฯ ยังไม่ได้ประกาศให้ข้าราชการตำรวจเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ใบสั่งที่เจ้าพนักงานจราจรออกให้กับผู้ชี้ข้อก่อนวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๖ ในกฎหมายทั้ง ๔ ฉบับข้างต้น กรณีผู้ชี้ข้อไม่ชำระค่าปรับในกำหนดหรือปฏิเสธการกระทำผิดตามใบสั่ง พนักงานสอบสวนยังสามารถดำเนินคดีได้เอง หรือต้องส่งเรื่องไปให้เจ้าหน้าที่ของรัฐตามกฎหมายฉบับนั้น ๆ ตามนัยมาตรา ๔๕ (๒) แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ นั้น เห็นว่า ในกรณีที่ไม่ได้มีการประกาศกำหนดให้พนักงานสอบสวนเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย และคดีอยู่ในระหว่างการดำเนินการของพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการตามมาตรา ๔๕ (๒)^{๒๙} นั้น จะต้องส่งสำนวนกลับไปยังเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยต่อไปตามที่มาตรา ๔๕ (๒) บัญญัติไว้ แต่หากมีการประกาศกำหนดให้พนักงานสอบสวนเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐตามกฎหมายดังกล่าว พนักงานสอบสวนย่อมสามารถออกคำสั่งปรับเป็นพินัยต่อไปได้ตามที่มาตรา ๔๕ (๑) แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ บัญญัติไว้

ประเด็นที่สิบเอ็ด สำนักงานตำรวจแห่งชาติสามารถใช้แบบใบสั่งเจ้าพนักงานจราจรที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน เพื่อดำเนินการกับผู้กระทำความผิดกฎจราจร ตั้งแต่วันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๖ เป็นต้นไปอีก ๑๘๐ วัน ได้หรือไม่ นั้น เห็นว่า โดยที่มาตรา ๒๒^{๓๐} แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ กำหนดให้ดำเนินการตามที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยไว้เป็นการเฉพาะแตกต่างจากที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๙^{๓๑} มาตรา ๒๐^{๓๒} และมาตรา ๒๑^{๓๓} แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ได้ ดังนั้น การที่มาตรา ๑๔๐ วรรคสี่^{๓๔} แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ กำหนดให้แบบของใบสั่งให้เป็นไปตามที่ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติกำหนด ซึ่งปัจจุบันมีประกาศสำนักงานตำรวจแห่งชาติกำหนดแบบใบสั่งเจ้าพนักงานจราจรไว้แล้ว จึงเป็นกรณีที่พระราชบัญญัติ

^{๒๗}มาตรา ๔๕ บรรดาความผิดอาญาที่เปลี่ยนเป็นความผิดทางพินัยตามมาตรา ๓๙ มาตรา ๔๐ หรือมาตรา ๔๒

(๑) ถ้าอยู่ในระหว่างการดำเนินการของผู้มีอำนาจเปรียบเทียบปรับ ให้ถือว่าผู้มีอำนาจเปรียบเทียบปรับนั้นเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐตามพระราชบัญญัตินี้ และดำเนินการปรับเป็นพินัยไปตามพระราชบัญญัตินี้

(๒) ถ้าอยู่ในระหว่างการดำเนินการของพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ แล้วแต่กรณี ส่งเรื่องไปให้เจ้าหน้าที่ของรัฐภายในสามสิบวันนับแต่วันที่เปลี่ยนเป็นความผิดทางพินัยเพื่อดำเนินการต่อไป

ฯลฯ

ฯลฯ

^{๒๘}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๘, ข้างต้น

^{๒๙}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๒๗, ข้างต้น

^{๓๐}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๒, ข้างต้น

^{๓๑}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๓, ข้างต้น

^{๓๒}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๔, ข้างต้น

^{๓๓}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๕, ข้างต้น

^{๓๔}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๖, ข้างต้น

จรรยาทางบกฯ ได้กำหนดรายละเอียดของคำสั่งปรับไว้เป็นการเฉพาะ จึงได้รับยกเว้นไม่ต้องดำเนินการกำหนดรายละเอียดของคำสั่งปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๒๑^{๓๕} ด้วยเหตุนี้ เจ้าพนักงานจรรยาจึงยังคงสามารถใช้แบบใบสั่งที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันต่อไปได้

อนึ่ง คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยมีข้อสังเกตเพิ่มเติมว่า สำนักงานตำรวจแห่งชาติสมควรดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อให้ผู้รับคำสั่งรับทราบว่าเป็นคำสั่งปรับเป็นพินัย ไม่ใช่โทษอาญาอีกต่อไป โดยอาจกำหนดในใบสั่งให้เห็นว่าเป็นคำสั่งปรับเป็นพินัยรวมทั้งแจ้งสิทธิในการดำเนินการตามที่พระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ บัญญัติไว้ด้วย

ประเด็นที่สิบสอง ใบสั่งอิเล็กทรอนิกส์ที่พิมพ์ออกจากเครื่องคอมพิวเตอร์แบบพกพาผ่านระบบ Police Ticket Management (PTM) นั้น จะมีลักษณะเป็นใบกระดาษสลิปมีความกว้างไม่เกิน ๘ เซนติเมตร มีพื้นที่จำกัด ดังนั้น การใส่ข้อความต่าง ๆ เพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัยฯ นั้น อาจไม่เพียงพอและทำให้กระดาษมีความยาวมากเกินไป กรณีนี้สำนักงานตำรวจแห่งชาติจะสามารถกำหนดใส่เป็นรูปแบบ QR Code แทน เพื่อให้ผู้รับใบสั่งทราบถึงสิทธิและแนวทางต่าง ๆ แทนการพิมพ์ข้อความโดยตรงลงในใบสั่งอิเล็กทรอนิกส์ได้หรือไม่ นั้น เห็นว่า แม้ไม่ใช่ประเด็นปัญหาข้อกฎหมายแต่เป็นปัญหาแนวทางการปฏิบัติตามกฎหมายซึ่งรัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายอาจขอคำปรึกษาจากคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๓^{๓๖} แห่งระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๖ ดังนั้น คณะกรรมการฯ จึงเห็นควรให้คำปรึกษาในประเด็นดังกล่าวให้เสร็จไปในคราวเดียวกัน โดยเห็นว่าอาจใช้ QR Code ในใบสั่งอิเล็กทรอนิกส์ได้ แต่ควรเพิ่มข้อความเพียงเล็กน้อย โดยหลังคำว่า “ใบสั่งเจ้าพนักงานจรรยา” ให้เพิ่มข้อความว่า “(คำสั่งปรับเป็นพินัย)” และตอนท้ายใบสั่งอิเล็กทรอนิกส์ให้เพิ่มความว่า

“ผู้รับใบสั่งมีสิทธิ

๑. ขอผ่อนชำระเป็นงวด ๆ

๒. หากไม่มีเงินชำระค่าปรับ อาจยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอให้มีการกำหนดค่าปรับต่ำกว่าที่กฎหมายบัญญัติไว้ หรือทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับได้”

ประเด็นที่สิบสาม ตามมาตรา ๑๔๐/๑ และมาตรา ๑๖๐ จัตวา แห่งพระราชบัญญัติจรรยาทางบกฯ ได้กำหนดหน้าที่ของพนักงานสอบสวนในการรับแจ้งข้อมูลจากผู้ซึ่งได้รับใบสั่งไว้ตลอดจนกำหนดหน้าที่ให้ต้องสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงให้ได้ความว่าผู้ซึ่งซึ่งกระทำผิดคือใครกรณีดังกล่าว เมื่อคดีจรรยาเปลี่ยนเป็นกระบวนการทางพินัยแล้ว พนักงานสอบสวนจะยังคงมีอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายระบุไว้ในทั้งสองมาตราดังกล่าวอีกหรือไม่ นั้น เห็นว่า พนักงานสอบสวนซึ่งจะมี

^{๓๕}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๕, ข้างต้น

^{๓๖}ข้อ ๓ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ ของเจ้าหน้าที่ของรัฐในบังคับบัญชาหรือกำกับดูแลของรัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายให้เป็นแนวทางเดียวกัน รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายอาจขอคำปรึกษาคณะกรรมการเพื่อวางแนวทางการปฏิบัติตามกฎหมายได้

อำนาจตามมาตรา ๑๔๐/๑^{๓๗} และมาตรา ๑๖๐ จัตวา^{๓๘} ดังกล่าว ต้องเป็นพนักงานสอบสวนซึ่งรัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายประกาศกำหนดให้เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย และเมื่อพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการตรวจสอบและแสวงหาข้อเท็จจริงไว้เป็นการเฉพาะแล้ว ดังนั้น พนักงานสอบสวนซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย จึงสามารถดำเนินการตามมาตรา ๑๔๐/๑ และมาตรา ๑๖๐ จัตวา แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ ได้ต่อไป

ประเด็นที่สิบสี่ ภายหลังจากวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๖ เงินค่าปรับตามกฎหมายที่กระทรวงการคลังอนุญาตให้หักนำไปใช้จ่ายเป็นเงินสินบน รางวัล หรือเงินค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน หรือนำส่งเข้ากองทุนตามกฎหมาย และข้อบังคับของกระทรวงการคลังออกตามความในมาตรา ๔ ววรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติเงินคงคลัง พ.ศ. ๒๔๙๑ เมื่อมีการเปลี่ยนความผิดอาญาตามกฎหมาย ดังกล่าวเป็นความผิดทางพินัย ยังสามารถดำเนินการได้ภายใต้กฎหมายและข้อบังคับนั้นได้หรือไม่ นั้น เห็นว่า หากกฎหมายที่กำหนดความผิดเป็นพินัยในเรื่องใดหรือกฎหมายอื่นใดจะกำหนดคดียกเว้น ให้สามารถหักเงินค่าปรับไปใช้จ่ายเงินสินบน รางวัล หรือเงินค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานหรือนำส่งเข้ากองทุนตามกฎหมายได้แล้ว ย่อมสามารถดำเนินการต่อไปได้ตามที่มาตรา ๓๖^{๓๙} แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ บัญญัติไว้ โดยไม่ต้องส่งเงินส่วนดังกล่าวเข้าคลังเป็นรายได้แผ่นดิน

อนึ่ง สำหรับประเด็นข้อบังคับของกระทรวงการคลังนั้น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ควรต้องหารือไปยังกระทรวงการคลังเพื่อให้เกิดความชัดเจนต่อไป

(นายณพดล เกริกฤกษ์)

รองเลขาธิการฯ รักษาการแทน

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

พฤศจิกายน ๒๕๖๖

^{๓๗}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๗, ข้างต้น

^{๓๘}มาตรา ๑๖๐ จัตวา ในกรณีที่เจ้าของรถหรือผู้ครอบครองรถที่ได้รับใบสั่งตามมาตรา ๑๔๐ ววรรคสอง เป็นนิติบุคคล ให้ผู้แทนของนิติบุคคลนั้นมีหน้าที่แจ้งชื่อ ที่อยู่ พร้อมทั้งหลักฐานอื่นใดต่อพนักงานสอบสวนที่แสดงว่าผู้ใดเป็นผู้ขับขี่ในขณะที่พบการกระทำความผิดตามที่ระบุไว้ในใบสั่งภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับใบสั่ง หากผู้แทนของนิติบุคคลไม่แจ้งภายในกำหนดระยะเวลาดังกล่าว ให้นิติบุคคลนั้นต้องระวางโทษปรับในอัตราห้าเท่าของโทษปรับสูงสุดที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น

ในกรณีที่ผู้ขับขี่ที่กระทำความผิดเป็นบุคคลซึ่งไม่มีสัญชาติไทย และผู้แทนของนิติบุคคลได้แจ้งต่อพนักงานสอบสวนตามวรรคหนึ่งแล้ว และผู้ขับขี่ไม่อยู่ในราชอาณาจักร ให้พนักงานสอบสวนแจ้งให้ผู้ขับขี่ที่กระทำความผิดนั้นทราบโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนหรือวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์หรือวิธีการอื่นตามที่เห็นสมควร ในกรณีที่ไม่มีแจ้งให้ผู้ขับขี่ที่กระทำความผิดทราบตามชื่อ ที่อยู่ พร้อมทั้งหลักฐานอื่นใดที่ผู้แทนของนิติบุคคลแจ้งต่อพนักงานสอบสวนได้ ให้พนักงานสอบสวนแจ้งให้ผู้แทนของนิติบุคคลทราบเพื่อประโยชน์ในการดำเนินการของนิติบุคคลนั้นต่อไป

^{๓๙}มาตรา ๓๖ ค่าปรับเป็นพินัยให้นำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน เว้นแต่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยหรือกฎหมายอื่นจะบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น

บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย
เรื่อง การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕
ตามกฎหมายที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของกรุงเทพมหานคร

กรุงเทพมหานครได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ กท ๑๔๐๔/๔๐๗๓ ลงวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๖๖ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า กรุงเทพมหานครได้พบข้อขัดข้อง ในการดำเนินการตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ รวมทั้งปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินการตามกฎหมายที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจตามพระราชบัญญัติรักษา ความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ พระราชบัญญัติ การสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ จึงขอคำปรึกษา ในประเด็นปัญหา ดังต่อไปนี้

๑. อำนาจของเจ้าพนักงานท้องถิ่นและพนักงานเจ้าหน้าที่ในการว่ากล่าวตักเตือน การสั่งให้แก้ไข การจับกุมผู้กระทำความผิดพร้อมสิ่งของที่ใช้ในการกระทำความผิด การเปรียบเทียบ ปรับผู้กระทำความผิด ตลอดจนบทบัญญัติเกี่ยวกับรางวัลนำจับของเจ้าหน้าที่ผู้จับและประชาชน ผู้แจ้ง ตามมาตรา ๔๔ มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๐ และมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติ รักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองฯ ยังคงมีผลใช้บังคับต่อไปหรือไม่ และถือว่าเป็นบทบัญญัติที่มีวิธีดำเนินการไว้เป็นการเฉพาะหรือแตกต่างไปจากบทบัญญัติว่าด้วย การปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ หรือไม่ และในกรณี ที่กรุงเทพมหานครได้ออกระเบียบกรุงเทพมหานคร ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการแบ่ง ค่าปรับที่ได้จากการเปรียบเทียบให้แก่ผู้แจ้งความนำจับตามกฎหมายว่าด้วยการรักษาความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งถือเป็นอนุบัญญัติที่กำหนดหลักเกณฑ์ ในการแบ่งเงินค่าปรับที่ได้จากการเปรียบเทียบให้แก่ผู้แจ้งความนำจับกรณีที่มีการจับกุมผู้กระทำความผิด กรุงเทพมหานครจะดำเนินการอย่างไร

๒. อำนาจการเปรียบเทียบปรับผู้กระทำความผิดซึ่งมีโทษปรับสถานเดียว ตามกฎหมายเฉพาะ เช่น การเปรียบเทียบปรับของเจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือผู้ซึ่งเจ้าพนักงานท้องถิ่น แต่งตั้งตามมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อย ของบ้านเมืองฯ การเปรียบเทียบปรับของเจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือผู้ซึ่งเจ้าพนักงานท้องถิ่นมอบหมาย ตามมาตรา ๘๕ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุขฯ การเปรียบเทียบปรับของคณะกรรมการ เปรียบเทียบคดีตามมาตรา ๗๔ แห่งพระราชบัญญัติควบคุมอาคารฯ มีประเด็นปัญหาดังต่อไปนี้

๒.๑ คำสั่งที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายเฉพาะเพื่อแต่งตั้งหรือมอบหมาย ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบปรับ เช่น คำสั่งกรุงเทพมหานคร ที่ ๑๙๒๗/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๖๒ เรื่อง แต่งตั้งผู้มีอำนาจเปรียบเทียบปรับตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบ เรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ กรณีนี้ผู้ได้รับแต่งตั้งตามคำสั่งดังกล่าวยังคงมีอำนาจ เปรียบเทียบปรับผู้กระทำความผิดต่อไปหรือไม่

๒.๒ คณะกรรมการผู้มีอำนาจเปรียบเทียบปรับผู้กระทำความผิดตามกฎหมายเฉพาะ ซึ่งมีโทษทางอาญาทั้งโทษปรับสถานเดียว โทษจำคุก และทั้งจำทั้งปรับ เช่น พระราชบัญญัติการสาธารณสุขฯ พระราชบัญญัติควบคุมอาคารฯ ยังคงมีอำนาจเปรียบเทียบปรับผู้กระทำความผิดต่อไปหรือไม่

๒.๓ บัญชีอัตราโทษที่มีการกำหนดไว้เพื่อให้ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบปรับใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการกำหนดค่าปรับผู้กระทำความผิดตามกฎหมายเฉพาะ เช่น บัญชีฐานความผิดและอัตราโทษตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ บัญชีการกำหนดอัตราค่าปรับสำหรับความผิดตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการสาธารณสุข (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๐ ยังคงมีผลใช้บังคับต่อไปหรือไม่ และกรุงเทพมหานครจะต้องดำเนินการในกรณีดังกล่าวนี้อย่างไร

๓. หากมีกรณีที่กรุงเทพมหานครไม่อาจปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๖ ได้ กรุงเทพมหานครควรดำเนินการอย่างไร

คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยได้พิจารณาข้อหารือของกรุงเทพมหานคร โดยมีผู้แทนกรุงเทพมหานครเป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว มีความเห็นในแต่ละประเด็น ดังต่อไปนี้

ประเด็นที่หนึ่ง เจ้าพนักงานท้องถิ่นและพนักงานเจ้าหน้าที่ยังคงมีอำนาจดักเตือนสั่งให้แก้ไข และจับกุมผู้กระทำความผิดพร้อมสิ่งของที่ใช้ในการกระทำความผิด ตามมาตรา ๔๔ มาตรา ๔๖ มาตรา ๕๐ และมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองฯ หรือไม่ และถือว่าเป็นบทบัญญัติที่มีวิธีดำเนินการไว้เป็นการเฉพาะหรือแตกต่างไปจากกฎหมายว่าด้วยการปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๒๒ หรือไม่ นั้น เห็นว่าพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ เป็นกฎหมายที่กำหนดมาตรการในการดำเนินการปรับผู้กระทำความผิดทางพินัยซึ่งเป็นการกระทำความผิดในลักษณะที่เป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายที่ไม่ใช่ความผิดร้ายแรง โดยได้กำหนดกระบวนการแสวงหาข้อเท็จจริงการรวบรวมพยานหลักฐาน และการแจ้งคำสั่งปรับเป็นพินัยแก่ผู้กระทำความผิดทางพินัยไว้ในมาตรา ๑๙^๑ มาตรา ๒๐^๒ และมาตรา ๒๑^๓ แต่กรณีกฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยฉบับใด

^๑มาตรา ๑๙ เมื่อมีเหตุอันควรสงสัย หรือมีการกล่าวหา หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐพบเห็นว่ามีผู้กระทำความผิดทางพินัยไม่ว่าความผิดนั้นจะเกิดขึ้นในท้องที่ใด ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐาน และต้องให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหาได้ชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหาตามสมควร ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

^๒มาตรา ๒๐ เมื่อดำเนินการตามมาตรา ๑๙ แล้ว และเจ้าหน้าที่ของรัฐมีพยานหลักฐานเพียงพอว่าผู้ใดกระทำความผิดทางพินัย ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีคำสั่งปรับเป็นพินัย และส่งคำสั่งให้ผู้นั้นทราบทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับไปยังที่อยู่ซึ่งปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรของผู้ถูกกล่าวหาหรือตามที่ได้แจ้งไว้ต่อหน่วยงานของรัฐ และให้ถือว่าผู้นั้นได้รับแจ้งตั้งแต่วันครบสิบห้าวันนับแต่วันซึ่งปรากฏในทะเบียนตอบรับ

^๓มาตรา ๒๑ คำสั่งปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๒๐ ให้ทำเป็นหนังสือ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

(๑) ข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับการกระทำอันเป็นความผิดทางพินัย

(๒) อัตราค่าปรับเป็นพินัยที่กฎหมายบัญญัติ และจำนวนค่าปรับเป็นพินัยที่เจ้าหน้าที่ของรัฐ

กำหนดให้ต้องชำระ

(มีต่อหน้าถัดไป)

ได้กำหนดวิธีดำเนินการของเจ้าหน้าที่ไว้เป็นการเฉพาะหรือแตกต่างจากกฎหมายว่าด้วยการปรับ เป็นพินัย ในมาตรา ๒๒^๕ บัญญัติมิให้นำความในมาตรา ๑๙^๕ มาตรา ๒๐^๖ และมาตรา ๒๑ มาใช้บังคับ

เมื่อพิจารณาหน้าที่และอำนาจของเจ้าพนักงานท้องถิ่นและพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามมาตรา ๔๖^๗ และมาตรา ๔๖^๘ แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองฯ ที่ให้อำนาจในการตักเตือนหรือสั่งให้ผู้กระทำความผิดแก้ไขหรือจัดความสกปรกหรือความไม่เป็นระเบียบหรือความไม่เรียบร้อยให้หมดไป โดยการแจ้งให้ผู้กระทำความผิดลง ล้าง กวาด เก็บ ตกแต่ง หรือปรับปรุงสิ่งที่เป็นความผิดมิให้ปรากฏอีกต่อไป และในกรณีที่ผู้กระทำความผิดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ มาตรา ๔๖ ให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ จัดทำหรือมอบหมายให้ผู้อื่นจัดทำให้เกิดความสะอาดหรือความเป็นระเบียบเรียบร้อย โดยผู้กระทำความผิดต้องชดใช้ค่าใช้จ่ายตามที่ได้อำนาจไปจริงให้แก่เจ้าพนักงานท้องถิ่น เมื่อมีการเปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวเป็นความผิดทางพินัย มาตรา ๓๙^๙ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ บัญญัติแต่เพียงให้ถือว่าอัตราโทษทางอาญาเป็นอัตราค่าปรับเป็นพินัย โดยไม่ได้ตัดอำนาจ

(ต่อจากเชิงอรรถที่ ๓)

(๓) ระยะเวลาที่ต้องชำระซึ่งต้องไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน แต่ไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง

(๔) กระบวนการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องดำเนินการต่อไป ถ้าผู้ถูกกล่าวหาปฏิเสธข้อกล่าวหาหรือไม่ชำระค่าปรับเป็นพินัยภายในระยะเวลาที่กำหนด

(๕) สิทธิในการขอผ่อนชำระตามมาตรา ๙ วรรคสอง หรือการยื่นคำร้องขอต่อศาลตามมาตรา ๑๐

(๖) รายละเอียดอื่นใดที่เห็นสมควรอันจะทำให้ผู้ถูกกล่าวหาเข้าใจสภาพแห่งการกระทำความผิดหรือที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ถูกกล่าวหา

“มาตรา ๒๒ ความในมาตรา ๑๙ มาตรา ๒๐ และมาตรา ๒๑ ไม่ใช่บังคับแก่การดำเนินการเกี่ยวกับความผิดทางพินัยที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยได้บัญญัติวิธีดำเนินการไว้เป็นการเฉพาะหรือแตกต่างไปจากบทบัญญัติแห่งมาตราดังกล่าว

“โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น

๖โปรดดูเชิงอรรถที่ ๒, ข้างต้น

“มาตรา ๔๔ นอกจากอำนาจหน้าที่ที่ได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นและพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) โฆษณาให้ประชาชนได้ทราบถึงหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

(๒) สอดส่องและกวดขันไม่ให้มีการฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้โดยเคร่งครัด

(๓) ตักเตือนผู้กระทำความผิดหรือสั่งให้ผู้กระทำความผิดแก้ไขหรือจัดความสกปรกหรือความไม่เป็นระเบียบหรือความไม่เรียบร้อยให้หมดไป

(๔) จับกุมผู้กระทำความผิดซึ่งไม่เชื่อฟังคำตักเตือนและดำเนินคดีตามพระราชบัญญัตินี้

“มาตรา ๔๖ ในกรณีที่ได้จับกุมผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งให้ผู้กระทำความผิดจัดการลง ล้าง กวาด เก็บ ตกแต่ง ปรับปรุงสิ่งที่เป็นความผิดมิให้ปรากฏอีกต่อไปภายในระยะเวลาที่กำหนด ถ้าผู้กระทำความผิดยินยอมปฏิบัติตาม ให้คดีเป็นอันเลิกกัน ถ้าผู้กระทำความผิดไม่ปฏิบัติตาม พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจจัดทำหรือมอบหมายให้ผู้อื่นจัดทำให้เกิดความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อย และให้ผู้กระทำความผิดชดใช้ค่าใช้จ่ายในการเข้าจัดทำความสะอาดหรือความเป็นระเบียบเรียบร้อยตามที่ได้อำนาจไปจริงให้แก่เจ้าพนักงานท้องถิ่น แต่การชดใช้ค่าใช้จ่ายไม่ลบล้างการกระทำความผิดหรือระงับการดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิด

“มาตรา ๓๙ เมื่อพ้นกำหนดสามร้อยหกสิบห้าวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ให้เปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวตามกฎหมายในบัญชี ๑ ท้ายพระราชบัญญัตินี้ เป็นความผิดทางพินัยตามพระราชบัญญัตินี้ และให้ถือว่าอัตราโทษปรับอาญาที่บัญญัติไว้ในกฎหมายดังกล่าว เป็นอัตราค่าปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัตินี้

ของเจ้าพนักงานท้องถิ่นและพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งรับผิดชอบตามกฎหมายนั้นจะดำเนินการตามมาตรการอื่นตามที่กฎหมายนั้นบัญญัติไว้ เช่น การยึดอายัดยานพาหนะ เครื่องมือ หรือสิ่งของที่ใช้ในการกระทำความผิดเพื่อดำเนินการตามกฎหมายตามมาตรา ๕๐^{๑๐} แต่ไม่รวมถึงอำนาจในการจับกุมผู้กระทำความผิดที่บัญญัติไว้สำหรับการดำเนินคดีอาญา เนื่องจากในการดำเนินคดีความผิดทางพินัยสามารถดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลโดยจะมีหรือไม่มีตัวผู้ถูกกล่าวหาก็ได้ตามที่มาตรา ๒๕^{๑๑} แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ บัญญัติไว้ ดังนั้น เจ้าพนักงานท้องถิ่นและพนักงานเจ้าหน้าที่จึงยังคงสามารถดำเนินการตามที่มาตรา ๔๔^{๑๒} มาตรา ๔๖^{๑๓} และมาตรา ๕๐ แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองฯ ซึ่งบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะได้ แต่จะจับกุมผู้กระทำความผิดไม่ได้ เพราะความผิดดังกล่าวมิใช่ความผิดอาญาอีกต่อไป

ประเด็นที่สอง เจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานครซึ่งได้รับแต่งตั้งให้มีอำนาจเปรียบเทียบตามกฎหมายเฉพาะ และคณะกรรมการเปรียบเทียบยังคงมีอำนาจเปรียบเทียบปรับผู้กระทำความผิดต่อไปได้หรือไม่ นั้น เห็นว่า พระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ มาตรา ๓๙^{๑๔} บัญญัติให้เปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวตามกฎหมายในบัญชี ๑ ท้ายพระราชบัญญัตินี้เป็นความผิดทางพินัย และให้ถือว่าอัตราโทษปรับอาญาที่บัญญัติไว้ในกฎหมายดังกล่าวเป็นอัตราค่าปรับเป็นพินัยตั้งแต่วันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๖ โดยในพระราชบัญญัติดังกล่าวได้กำหนดกระบวนการดำเนินการปรับเป็นพินัยไว้เป็นการเฉพาะ ซึ่งในมาตรา ๕^{๑๕} บัญญัติให้การปรับเป็นพินัยดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้และไม่ให้ถือว่าการปรับเป็นพินัยเป็นโทษอาญา ประกอบกับในการดำเนินการปรับเป็นพินัยมาตรา ๑๔^{๑๖} ได้บัญญัติว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดจะมีอำนาจปรับเป็นพินัย ให้เป็นไปตามที่กฎหมาย

^{๑๐}มาตรา ๕๐ ในกรณีที่มีการกระทำความผิดหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่า มีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นและพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจจับกุมผู้กระทำความผิดหรือผู้ที่ต้องสงสัยว่ากระทำความผิดนั้น พร้อมด้วยยานพาหนะ เครื่องมือ และสิ่งของที่ใช้ในการกระทำความผิดเพื่อดำเนินการตามกฎหมายได้

ในการปฏิบัติหน้าที่ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นและพนักงานเจ้าหน้าที่แสดงบัตรประจำตัวเมื่อบุคคลที่เกี่ยวข้องร้องขอ

บัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ให้เป็นไปตามแบบที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยกำหนด

^{๑๑}มาตรา ๒๕ เมื่อพนักงานอัยการได้รับสำนวนคดีความผิดทางพินัยจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ หากพนักงานอัยการเห็นควรสั่งฟ้อง ให้ดำเนินการเพื่อฟ้องคดีต่อศาล โดยจะมีหรือไม่มีตัวผู้ถูกกล่าวหาไปศาลก็ได้

ฯลฯ

ฯลฯ

^{๑๒}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๗, ข้างต้น

^{๑๓}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๘, ข้างต้น

^{๑๔}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๙, ข้างต้น

^{๑๕}มาตรา ๕ การปรับเป็นพินัยตามกฎหมายทั้งปวง ให้ดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ โดยไม่ให้ถือว่าการปรับเป็นพินัยหรือคำสั่งปรับเป็นพินัยเป็นการกระทำทางปกครองหรือคำสั่งทางปกครอง

การปรับเป็นพินัยไม่เป็นโทษอาญา

^{๑๖}มาตรา ๑๔ เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดจะมีอำนาจปรับเป็นพินัยตามกฎหมายใด ให้เป็นไปตามที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยนั้นบัญญัติไว้ในกรณีที่ถูกกฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยมิได้บัญญัติไว้ ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายนั้นประกาศกำหนด

(มีต่อหน้าถัดไป)

ซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยนั้นกำหนด หรือเป็นไปตามที่รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายฉบับนั้น ประกาศกำหนด ทั้งนี้ เพื่อให้การดำเนินการปรับเป็นพินัยมีลักษณะที่แตกต่างจากโทษทางอาญา และมีหลักเกณฑ์ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับลักษณะของการกระทำความผิดทางพินัยที่ไม่ใช่ความผิดร้ายแรง

กรณีตามประเด็นปัญหาแบ่งได้เป็นสองกรณี ดังนี้

กรณีที่หนึ่ง กรณีกฎหมายกำหนดให้มีคณะกรรมการเปรียบเทียบตามมาตรา ๘๕^{๑๓} วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุขฯ และมาตรา ๗๔^{๑๔} วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติ

(ต่อจากเชิงอรรถที่ ๑๖)

ในการกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐให้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามวรรคหนึ่ง รัฐมนตรีจะกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐอื่นใดที่มีใช้เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งรับผิดชอบในการปฏิบัติตามกฎหมายนั้นเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยได้ เว้นแต่เป็นกรณีตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๗ วรรคสาม และถ้าปรับเป็นพินัยที่กฎหมายบัญญัติไว้ มีอัตราอย่างสูงไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท จะกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐคนเดียวเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยก็ได้ แต่ถ้าปรับเป็นพินัยที่กฎหมายบัญญัติไว้มีอัตราอย่างสูงเกินหนึ่งหมื่นบาท ต้องกำหนดให้การปรับเป็นพินัยกระทำเป็นองค์คณะประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่น้อยกว่าสามคน

^{๑๓}มาตรา ๘๕ ให้มีคณะกรรมการเปรียบเทียบ

(๑) ในเขตกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย ผู้แทนกรุงเทพมหานคร ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด เป็นกรรมการ และให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครแต่งตั้งข้าราชการในสังกัดกรุงเทพมหานครเป็นเลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการอีกไม่เกินสองคน

(๒) ในเขตจังหวัดอื่น ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัด อัยการจังหวัด และผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัด เป็นกรรมการ และให้นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดเป็นเลขานุการ และให้นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดแต่งตั้งข้าราชการในสังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเป็นผู้ช่วยเลขานุการอีกไม่เกินสองคน

บรรดาความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ถ้าเห็นว่าผู้ต้องหาไม่ควรถูกปรับโทษถึงจำคุกหรือไม่ควรถูกฟ้องร้อง ให้คณะกรรมการเปรียบเทียบมีอำนาจเปรียบเทียบ

สำหรับความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียว หรือเป็นความผิดที่มีโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินสองหมื่นห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ คณะกรรมการเปรียบเทียบอาจมอบหมายให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือผู้ซึ่งเจ้าพนักงานท้องถิ่นมอบหมายมีอำนาจเปรียบเทียบได้ด้วย

การเปรียบเทียบของคณะกรรมการเปรียบเทียบและเจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือผู้ซึ่งเจ้าพนักงานท้องถิ่นมอบหมาย ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการ และประกาศในราชกิจจานุเบกษา

เมื่อผู้ต้องหาได้ชำระเงินค่าปรับตามจำนวนที่เปรียบเทียบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มีการเปรียบเทียบแล้ว ให้ถือว่าคดีเลิกกันตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

^{๑๔}มาตรา ๗๔ ให้มีคณะกรรมการเปรียบเทียบคดี

(๑) ในเขตกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด และผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

(๒) ในเขตจังหวัดอื่น ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัด อัยการจังหวัดซึ่งเป็นหัวหน้าทำการอัยการจังหวัด และหัวหน้าตำรวจภูธรจังหวัด

ความผิดตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง มาตรา ๖๕ ทวิ วรรคหนึ่ง มาตรา ๖๕ ตริ วรรคหนึ่ง มาตรา ๖๕ จัตวา วรรคหนึ่ง มาตรา ๖๖ มาตรา ๖๖ ทวิ วรรคหนึ่ง มาตรา ๖๗ วรรคหนึ่ง มาตรา ๖๘ มาตรา ๖๙ หรือมาตรา ๗๐ ให้คณะกรรมการเปรียบเทียบคดีมีอำนาจเปรียบเทียบได้

ในกรณีที่พนักงานสอบสวนพบว่าผู้ใดกระทำความผิดตามวรรคสอง ถ้าผู้กระทำความผิดดังกล่าวและผู้เสียหาย ถ้ามี ยินยอมให้เปรียบเทียบ ให้พนักงานสอบสวนส่งเรื่องให้คณะกรรมการเปรียบเทียบคดีตามวรรคหนึ่งภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ผู้นั้นยินยอมให้เปรียบเทียบ

(มีต่อหน้าถัดไป)

ควบคุมอาคารฯ โดยกำหนดให้มีคณะกรรมการเปรียบเทียบ เพื่อทำการเปรียบเทียบผู้ซึ่งฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย หากเห็นว่าผู้นั้นไม่ควรได้รับโทษจำคุกหรือไม่ควรถูกฟ้องร้อง และเมื่อผู้ต้องหาได้ชำระค่าปรับตามที่เปรียบเทียบแล้ว ให้ถือว่าคดีเลิกกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แต่ถ้าผู้ต้องหาไม่ยินยอมตามที่เปรียบเทียบ หรือยินยอมแล้วแต่ไม่ชำระค่าปรับ ให้ดำเนินคดีเพื่อฟ้องร้องต่อไป ดังนั้น คณะกรรมการเปรียบเทียบซึ่งเป็นผู้มีอำนาจออกคำสั่งปรับในคดีอาญา จึงมิใช่เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจปรับเป็นพินัยตามกฎหมายข้างต้น ทั้งนี้ ตามที่คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยได้เคยให้ความเห็นไว้ในเรื่องเสร็จที่ ๑๐๖๖/๒๕๖๖^{๑๙} แต่คณะกรรมการเปรียบเทียบยังคงมีอำนาจเปรียบเทียบคดีความผิดอาญาที่มีโทษจำคุกและความผิดลหุโทษที่มีโทษจำคุกตามกฎหมายดังกล่าว ซึ่งไม่ได้เปลี่ยนเป็นความผิดทางพินัย

กรณีที่สอง กรณีกฎหมายกำหนดให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจเปรียบเทียบผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๔๘^{๒๐} แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองฯ ที่บัญญัติว่าบรรดาความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือผู้ซึ่งเจ้าพนักงานท้องถิ่นแต่งตั้งและพนักงานสอบสวนมีอำนาจเปรียบเทียบได้ เมื่อผู้ต้องหาชำระค่าปรับตามที่เปรียบเทียบภายในสิบห้าวันแล้ว ให้ถือว่าคดีเลิกกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เมื่อมีการเปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวเป็นความผิดทางพินัย เจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือผู้ซึ่งเจ้าพนักงานท้องถิ่นแต่งตั้งและพนักงานสอบสวนจึงมิใช่เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองฯ ทั้งนี้ ตามที่ได้ให้ความเห็นไว้ในกรณีที่หนึ่ง แต่ยังคงมีอำนาจเปรียบเทียบความผิดที่มีโทษอาญาในมาตรา ๕๘/๑^{๒๑} และมาตรา ๕๘/๒^{๒๒} ซึ่งยังคงบัญญัติให้ผู้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายนี้มีโทษจำคุก หรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ

(ต่อจากเชิงอรรถที่ ๑๘)

ถ้าคณะกรรมการเปรียบเทียบคดีเห็นว่าผู้ต้องหาไม่ควรถูกฟ้องร้องหรือได้รับโทษถึงจำคุก ให้กำหนดค่าปรับซึ่งผู้ต้องหาจะพึงชำระ ถ้าผู้ต้องหาและผู้เสียหาย ถ้ามี ยินยอมตามนั้น เมื่อผู้ต้องหาได้ชำระค่าปรับตามจำนวนที่เปรียบเทียบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มีการเปรียบเทียบ ให้ถือว่าคดีเลิกกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ถ้าผู้ต้องหาไม่ยินยอมตามที่เปรียบเทียบหรือยินยอมแล้วไม่ชำระเงินค่าปรับภายในเวลาตามวรรคสี่ ให้ดำเนินคดีต่อไป

ค่าปรับที่เปรียบเทียบตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ตกเป็นของราชการส่วนท้องถิ่น โดยไม่ต้องนำส่งเป็นรายได้แผ่นดิน

^{๑๙}บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจปรับเป็นพินัย และหลักเกณฑ์ในการปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑

^{๒๐}มาตรา ๔๘ บรรดาความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือผู้ซึ่งเจ้าพนักงานท้องถิ่นแต่งตั้งและพนักงานสอบสวนมีอำนาจเปรียบเทียบได้ เมื่อผู้ต้องหาชำระค่าปรับตามที่เปรียบเทียบภายในสิบห้าวันแล้ว ให้ถือว่าคดีเลิกกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ถ้าผู้ต้องหาไม่ยินยอมตามที่เปรียบเทียบหรือเมื่อยินยอมแล้วไม่ชำระค่าปรับภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ดำเนินคดีเพื่อฟ้องร้องต่อไป

ค่าปรับที่ได้จากการเปรียบเทียบตามวรรคหนึ่ง ให้แบ่งแก่ผู้แจ้งตามมาตรา ๕๑ กึ่งหนึ่ง และพนักงานเจ้าหน้าที่ เจ้าพนักงานจราจร หรือตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่ควบคุมการจราจร ผู้จับกุมอีกกึ่งหนึ่ง

^{๒๑}มาตรา ๕๘/๑ ผู้ใดดำเนินกิจการเกี่ยวกับการจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยโดยมิได้รับใบอนุญาตตามมาตรา ๓๔/๒ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

^{๒๒}มาตรา ๕๘/๒ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดของท้องถิ่นซึ่งออกตามความในมาตรา ๓๔/๓ (๑) และ (๕) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มีต่อหน้าถัดไป)

ประเด็นที่สาม กรุงเทพมหานครสามารถนำค่าปรับเป็นพินัยมาแบ่งเป็นเงินรางวัลนำจับ รวมทั้งนำระเบียบกรุงเทพมหานคร ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการแบ่งค่าปรับที่ได้จากการเปรียบเทียบให้แก่ผู้แจ้งความนำจับตามกฎหมายว่าด้วยการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาใช้ได้หรือไม่ นั้น เห็นว่า มาตรา ๓๖^{๒๓} แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ บัญญัติให้นำค่าปรับเป็นพินัยส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน เว้นแต่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยหรือกฎหมายอื่นจะบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น เมื่อมาตรา ๔๙^{๒๔} แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองฯ บัญญัติให้ค่าปรับที่เปรียบเทียบนั้นเป็นรายได้ของราชการส่วนท้องถิ่น ด้วยเหตุนี้ จึงเป็นกรณีที่กฎหมายบัญญัติการจัดการค่าปรับไว้เป็นอย่างอื่น อันเข้าข้อยกเว้นของมาตรา ๓๖ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ

ส่วนระเบียบกรุงเทพมหานคร ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการแบ่งค่าปรับที่ได้จากการเปรียบเทียบให้แก่ผู้แจ้งความนำจับฯ นั้น อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔๘^{๒๕} วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองฯ ที่บัญญัติให้แบ่งค่าปรับที่ได้จากการเปรียบเทียบให้แก่ผู้แจ้งความนำจับกึ่งหนึ่งและพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้จับกุมอีกกึ่งหนึ่ง อันเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินการตามมาตรา ๔๘ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองฯ ที่ใช้สำหรับการแบ่งค่าปรับจากการกระทำความผิดทางอาญาก่อนที่จะเปลี่ยนเป็นความผิดทางพินัย จึงสมควรที่จะมีการปรับปรุงระเบียบดังกล่าวให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ที่ไม่มีการจับกุมผู้กระทำความผิด

ประเด็นที่สี่ บัญชีอัตราโทษที่ใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการกำหนดค่าปรับของเจ้าหน้าที่จะยังคงมีผลใช้บังคับต่อไปหรือไม่ นั้น คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยได้เคยให้ความเห็นในประเด็นลักษณะเดียวกันนี้ไว้ในเรื่องเสรีจิติ ๑๐๖๖/๒๕๖๖^{๒๖} ว่า เมื่อมีการเปลี่ยนความผิดอาญาซึ่งมีโทษปรับสถานเดียวตามกฎหมายในบัญชี ๑ ท้ายพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ให้เป็นความผิดทางพินัยตามมาตรา ๓๙^{๒๗} แล้ว ในมาตรา ๕^{๒๘} วรรคหนึ่ง ได้บัญญัติให้การปรับเป็นพินัยตามกฎหมายทั้งปวง ดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ ดังนั้น หลักเกณฑ์และวิธีการเปรียบเทียบตามกฎหมายซึ่งเป็นหลักเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นเพื่อใช้สำหรับการเปรียบเทียบคดีความผิดทางอาญาจึงไม่อาจนำมาใช้บังคับแก่การดำเนินการปรับเป็นพินัยได้ เพราะการดำเนินการปรับเป็นพินัย

(ต่อจากเชิงอรรถที่ ๒๒)

ผู้มีหน้าที่หรือได้รับมอบหมายให้เก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยตามมาตรา ๓๔/๑ วรรคหนึ่งและวรรคสอง หรือผู้ได้รับใบอนุญาตตามมาตรา ๓๔/๒ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดของท้องถิ่นซึ่งออกตามความในมาตรา ๓๔/๓ (๒) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

^{๒๓}มาตรา ๓๖ ค่าปรับเป็นพินัยให้นำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน เว้นแต่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยหรือกฎหมายอื่นจะบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น

^{๒๔}มาตรา ๔๙ ภายใต้อำนาจมาตรา ๔๘ วรรคสาม ค่าธรรมเนียมและค่าปรับที่เปรียบเทียบตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เป็นรายได้ของราชการส่วนท้องถิ่น

^{๒๕}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๒๐, ข้างต้น

^{๒๖}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑๙, ข้างต้น

^{๒๗}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๙, ข้างต้น

^{๒๘}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑๕, ข้างต้น

ในความผิดตามกฎหมายดังกล่าวต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การกำหนดค่าปรับเป็นพินัยตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๙^{๒๙} แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ประกอบกับข้อ ๖^{๓๐} แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๖ ดังนั้น การกำหนดค่าปรับตามบัญชีฐานความผิดและอัตราโทษตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ และบัญชีการกำหนดอัตราค่าปรับสำหรับความผิดตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการสาธารณสุข (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๐ จึงไม่สอดคล้องกับกฎหมายว่าด้วยการปรับเป็นพินัย กรุงเทพมหานครไม่สามารถนำบัญชีฐานความผิดและอัตราโทษตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองฯ และบัญชีการกำหนดอัตราค่าปรับสำหรับความผิดตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุขฯ มาใช้บังคับได้

อย่างไรก็ดี การพิจารณากำหนดค่าปรับของเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจปรับเป็นพินัยนั้น ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครซึ่งเป็นหัวหน้าหน่วยงานของรัฐอาจกำหนดระเบียบปฏิบัติในเรื่องดังกล่าวได้ แต่ต้องไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัยฯ โดยให้คำนึงถึงความสะดวก รวดเร็ว เป็นธรรม และไม่เป็นการแก่ผู้ซึ่งเกี่ยวข้องจนเกินสมควร ทั้งนี้ ตามข้อ ๑๖^{๓๑} แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัยฯ

^{๒๙}มาตรา ๙ ในการกำหนดค่าปรับเป็นพินัย ให้พิจารณาให้เหมาะสมกับข้อเท็จจริง ดังต่อไปนี้

(๑) ระดับความรุนแรงของผลกระทบที่เกิดขึ้นแก่ชุมชนหรือสังคมจากการกระทำความผิดทางพินัย และพฤติการณ์อื่นอันเกี่ยวกับสภาพความผิดทางพินัย

(๒) ความรู้ผิดชอบ อายุ ประวัติ ความประพฤติ สติปัญญา การศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ สิ่งแวดล้อม การกระทำความผิดซ้ำ และสิ่งอื่นทั้งปวงเกี่ยวกับผู้กระทำความผิดทางพินัย

(๓) ผลประโยชน์ที่ผู้กระทำความผิดทางพินัยหรือบุคคลอื่นได้รับจากการกระทำความผิดทางพินัย

(๔) สถานะทางเศรษฐกิจของผู้กระทำความผิดทางพินัย

ฯลฯ

ฯลฯ

^{๓๐}ข้อ ๖ ในการวางระเบียบเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์การกำหนดค่าปรับเป็นพินัยของรัฐมนตรี ตามมาตรา ๙ วรรคสาม อย่างน้อยต้องกำหนดให้มีผล ดังต่อไปนี้

(๑) ในการพิจารณากำหนดค่าปรับเป็นพินัย เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องคำนึงถึงข้อเท็จจริง ตามมาตรา ๙ (๑) เพื่อกำหนดจำนวนค่าปรับเป็นพินัยในเบื้องต้น จากนั้นจึงพิจารณาข้อเท็จจริงตามมาตรา ๙ (๒) ถึง (๔) ประกอบ เพื่อใช้เป็นเหตุในการลดหรือเพิ่มจำนวนค่าปรับเป็นพินัยที่ได้กำหนดไว้ในเบื้องต้น

(๒) ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดทางพินัยได้รับผลประโยชน์จากการกระทำความผิดทางพินัย จำนวนค่าปรับเป็นพินัยต้องไม่ต่ำกว่าผลประโยชน์ที่ได้รับ แต่ต้องไม่เกินอัตราขั้นสูงที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยกำหนดไว้

(๓) ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดทางพินัยมีฐานะยากจนและกระทำความผิดด้วยความจำเป็น เพื่อยังชีพของตนและครอบครัว ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐกำหนดค่าปรับเป็นพินัยในอัตราต่ำที่สุดเท่าที่จะทำได้ แต่ต้องไม่ต่ำกว่าห้าสิบบาทหรือไม่น้อยกว่าอัตราขั้นต่ำที่กฎหมายกำหนดไว้ แล้วแต่กรณี โดยมีให้นำความใน (๒) มาใช้บังคับ

^{๓๑}ข้อ ๑๖ หัวหน้าหน่วยงานของรัฐอาจกำหนดระเบียบปฏิบัติเพิ่มเติมจากที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้ได้ แต่ต้องไม่ขัดหรือแย้งต่อกฎหมายและระเบียบนี้ โดยให้คำนึงถึงความสะดวก รวดเร็ว เป็นธรรม และไม่เป็นการแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องจนเกินสมควร

ประเด็นที่ห้า หากมีกรณีที่กรุงเทพมหานครไม่อาจปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๖ ได้ กรุงเทพมหานครควรดำเนินการอย่างไร นั้น เห็นว่า ในข้อ ๑๗^{๓๒} แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัยฯ กำหนดว่าในวาระเริ่มแรกไม่เกินห้าปีนับแต่ระเบียบนี้ใช้บังคับ หากมีกรณีที่ไม่อาจปฏิบัติตามระเบียบนี้ได้ หรือการปฏิบัติตามระเบียบนี้ก่อให้เกิดภาระแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องจนเกินสมควร หัวหน้าหน่วยงานของรัฐอาจขออนุมัติคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เพื่อดำเนินการแตกต่างจากระเบียบนี้ในเรื่องหนึ่งเรื่องใดก็ได้ แต่กรุงเทพมหานครไม่ได้นำเสนอถึงประเด็นปัญหาที่ไม่อาจปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัยฯ คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยจึงไม่อาจให้ความเห็นในประเด็นนี้ได้

(นายพนพล เกริกฤกษ์)

รองเลขาธิการฯ รักษาราชการแทน

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ธันวาคม ๒๕๖๖

---

^{๓๒}ข้อ ๑๗ ในวาระเริ่มแรกไม่เกินห้าปีนับแต่วันที่ระเบียบนี้ใช้บังคับ หากมีกรณีที่ไม่อาจปฏิบัติตามระเบียบนี้ได้หรือการปฏิบัติตามระเบียบนี้ก่อให้เกิดภาระแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องจนเกินสมควร หัวหน้าหน่วยงานของรัฐอาจขออนุมัติคณะกรรมการ เพื่อดำเนินการแตกต่างจากระเบียบนี้ในเรื่องหนึ่งเรื่องใดก็ได้ และให้คณะกรรมการมีอำนาจอนุมัติให้ดำเนินการแตกต่างจากระเบียบนี้ได้ตามที่จำเป็น โดยคำนึงถึงความสะดวก รวดเร็ว เป็นธรรม และการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนเป็นสำคัญ

บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย
เรื่อง การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕
ตามกฎหมายที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของกรมการขนส่งทางบก

กรมการขนส่งทางบกได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ คค ๐๔๐๘.๒/๑๔๓๖๑ ลงวันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๖๖ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า พระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. ๒๕๖๒ และพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมการขนส่งทางบก ถูกกำหนดให้เป็นกฎหมายตามบัญชี ๑ (ลำดับที่ ๘ และลำดับที่ ๑๐๐) ทำโดยพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ ซึ่งการดำเนินการตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ รวมทั้งกฎหรือระเบียบที่เกี่ยวข้อง อาจมีประเด็นปัญหาต่อการบังคับใช้กฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมการขนส่งทางบกและหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับรถหรือการใช้ทาง เช่น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ และกฎหมายดังกล่าวเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ กรมการขนส่งทางบกจึงขอคำปรึกษาในประเด็นปัญหาดังต่อไปนี้

๑. ในการบังคับใช้พระราชบัญญัติการขนส่งทางบกฯ และพระราชบัญญัติรถยนต์ฯ นอกจากอธิบดีกรมการขนส่งทางบกในฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ซึ่งมีอำนาจเปรียบเทียบผู้ต้องหาตามพระราชบัญญัติดังกล่าวแล้ว ได้มีการมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ของกรมการขนส่งทางบกเป็นเจ้าหน้าที่ซึ่งมีอำนาจเปรียบเทียบผู้ต้องหาตามประกาศกรมการขนส่งทางบก เรื่อง มอบอำนาจเปรียบเทียบความผิดตามพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. ๒๕๖๒ และพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่มีโทษปรับสถานเดียว และมีการมอบหมายให้เจ้าพนักงานตำรวจของสำนักงานตำรวจแห่งชาติมีอำนาจเปรียบเทียบผู้ต้องหาตามประกาศกรมการขนส่งทางบก เรื่อง มอบอำนาจให้เจ้าพนักงานตำรวจเปรียบเทียบความผิดตามพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. ๒๕๖๒ และพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่มีโทษปรับสถานเดียว กรมการขนส่งทางบกมีประเด็นปัญหา ดังนี้

๑.๑ กรมการขนส่งทางบกจะเสนอต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม ในฐานะผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติการขนส่งทางบกฯ และพระราชบัญญัติรถยนต์ฯ เพื่อแต่งตั้ง “เจ้าพนักงานตำรวจ” เป็นเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติดังกล่าว โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๔ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ได้หรือไม่

๑.๒ หากไม่สามารถแต่งตั้งตามข้อ ๑.๑ ได้ เพราะต้องห้ามตามมาตรา ๑๔ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ที่ห้ามแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐอื่นซึ่งมิใช่ผู้รับผิดชอบตามกฎหมาย กรมการขนส่งทางบกจะสามารถเสนอต่อนายกรัฐมนตรี เพื่อออกระเบียบตามมาตรา ๑๗ วรรคสาม กำหนดให้เจ้าพนักงานตำรวจดำเนินการปรับเป็นพินัย

สำหรับความผิดตามพระราชบัญญัติการขนส่งทางบกฯ และพระราชบัญญัติรถยนต์ฯ ได้หรือไม่ เนื่องจากมาตรา ๑๗ วรรคหนึ่ง กำหนดให้เฉพาะกรณีที่กระทำความผิดทางพินัยอันเป็นความผิดหลายกรรมต่างกันเท่านั้น

๒. มาตรา ๑๔๑/๑ แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๔/๒๕๖๐ เรื่อง มาตรการเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการจราจรทางบก กำหนดให้นายทะเบียนของกรมการขนส่งทางบกมีอำนาจปรับชำระค่าปรับแทนพนักงานสอบสวนได้ แต่หากผู้ขับขี่หรือเจ้าของรถไม่ยินยอมชำระค่าปรับแต่ประสงค์จะชำระภาษีประจำปีสำหรับรถ เจ้าของรถจะได้รับเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีชั่วคราวสามสิบวัน โดยแนวทางปฏิบัติในปัจจุบัน นายทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์และกฎหมายว่าด้วยการขนส่งทางบกมิได้มีการจัดทำบันทึกเปรียบเทียบปรับ และมีได้ให้เจ้าของรถผู้ขับขี่ หรือผู้มาดำเนินการแทน ลงลายมือชื่อยอมรับผิดและยินยอมชำระค่าปรับ ทั้งนี้ กระบวนการชำระภาษีประจำปีสำหรับรถมิได้กำหนดให้ผู้มาดำเนินการต้องเป็นเจ้าของรถหรือต้องมอบอำนาจให้มาดำเนินการ ดังนั้น เมื่อพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ ถูกกำหนดให้เป็นกฎหมายตามบัญชี ๑ (ลำดับที่ ๖๗) ท้ายพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ กรมการขนส่งทางบกมีประเด็นปัญหาว่า นายทะเบียนของกรมการขนส่งทางบกจะสามารถปรับชำระค่าปรับตามใบสั่งจราจรที่ค้างชำระพร้อมกับปรับชำระภาษีประจำปีสำหรับรถตามมาตรา ๑๔๑/๑ ดังกล่าว ได้หรือไม่

๓. พระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ ซึ่งเป็นกฎหมายตามบัญชี ๑ (ลำดับที่ ๖๗) ท้ายพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ได้กำหนดให้ผู้ตรวจการตามพระราชบัญญัติการขนส่งทางบกฯ และพระราชบัญญัติรถยนต์ฯ มีหน้าที่และอำนาจ เช่น การจัดทำให้มีการตรวจสอบผู้ขับขี่ที่เสพยาเสพติดให้โทษตามกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษตามมาตรา ๔๓ ทวิ การสั่งให้ผู้ขับขี่หยุดรถหากขับขี่รถในขณะที่หย่อนความสามารถในอันที่จะขับหรือในขณะที่เมาสุราหรือของเมาอย่างอื่นเพื่อตรวจสอบตามมาตรา ๔๓ ตริ การสั่งให้ผู้ขับขี่หยุดรถเพื่อทำการตรวจสอบในเมื่อรถนั้นมีสภาพไม่ถูกต้องตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๐ ทวิ หรือมาตรา ๑๔๓ ทวิ กรมการขนส่งทางบกมีประเด็นปัญหาว่าสำนักงานตำรวจแห่งชาติจะต้องเสนอต่อนายกรัฐมนตรีในฐานะผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ เพื่อแต่งตั้ง “ผู้ตรวจการ” ของกรมการขนส่งทางบกเป็นเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๔ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ได้หรือไม่

๔. การที่อธิบดีกรมทางหลวงได้ออกคำสั่งกรมทางหลวง ที่ บ.๑/๒๒๓/๒๕๖๕ เรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติกำหนดค่าธรรมเนียมการใช้นายยนต์บนทางหลวงและสะพาน พ.ศ. ๒๕๔๗ เพื่อแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ของกรมการขนส่งทางบกให้รับชำระค่าธรรมเนียม ค่าเสียหาย และค่าปรับของระบบ M - Flow ที่ค้างชำระผ่านจุดบริการรับชำระภาษีประจำปีของกรมการขนส่งทางบก รวมถึงมีหน้าที่และอำนาจอื่นที่เกี่ยวข้องตามที่กฎหมายกำหนด และกรณีที่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ออกประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๕๓ โดยแต่งตั้งให้ผู้ตรวจการของกรมการขนส่งทางบกเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ปฏิบัติ

ตามมาตรา ๖๕ มาตรา ๖๖ และมาตรา ๖๗ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ เกี่ยวกับการสั่งห้ามใช้ยานพาหนะที่ก่อให้เกิดมลพิษเกินกว่ามาตรฐานควบคุมมลพิษ นั้น

กรมการขนส่งทางบกมีประเด็นปัญหาว่า กรมทางหลวงจะต้องเสนอต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมในฐานะผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติกำหนดค่าธรรมเนียมการใช้นายยนต์บนทางหลวงและสะพานฯ เพื่อแต่งตั้ง “พนักงานเจ้าหน้าที่” ของกรมการขนส่งทางบกเป็นเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติดังกล่าว และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจะต้องเสนอนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในฐานะผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติฯ เพื่อแต่งตั้ง “ผู้ตรวจการ” ของกรมการขนส่งทางบกเป็นเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติดังกล่าว โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๔ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ได้หรือไม่

๕. ตามที่กรมการขนส่งทางบกได้ออกระเบียบกรมการขนส่งทางบกกว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการจ่ายเงินสินบนรางวัล และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน พ.ศ. ๒๕๕๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ซึ่งเป็นไปตามข้อบังคับกระทรวงการคลังว่าด้วยการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง พ.ศ. ๒๕๔๖ โดยกำหนดให้กรมการขนส่งทางบกสามารถหักเงินค่าปรับตามพระราชบัญญัติการขนส่งทางบกฯ และพระราชบัญญัติรถยนต์ฯ เป็นเงินรางวัลหรือเงินสินบน และจ่ายเงินสินบนให้แก่ผู้แจ้งความนำจับโดยเร็ว นั้น กรมการขนส่งทางบกมีประเด็นปัญหา ดังนี้

๕.๑ มาตรา ๓๖ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ กำหนดว่า ค่าปรับเป็นพินัยให้นำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน เว้นแต่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยหรือกฎหมายอื่นจะบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น กรณีของกรมการขนส่งทางบกยังคงมีสิทธิได้รับเงินรางวัลตามข้อบังคับกระทรวงการคลังว่าด้วยการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลังฯ ได้หรือไม่

๕.๒ มาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ กำหนดให้ประชาชนมีสิทธิขอผ่อนชำระค่าปรับเป็นพินัยได้ ในกรณีที่ประชาชนขอใช้สิทธิผ่อนชำระค่าปรับเป็นพินัย กรมการขนส่งทางบกจะสามารถจ่ายเงินสินบนได้หรือไม่ หรือจะต้องรอให้ได้รับค่าปรับเป็นพินัยให้ครบถ้วนถูกต้องก่อน หรือควรจะต้องดำเนินการอย่างไร เพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ และข้อบังคับกระทรวงการคลังว่าด้วยการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลังฯ

๖. กฎกระทรวงการชำระค่าปรับเป็นพินัยผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๖ ข้อ ๓ กำหนดให้หน่วยงานของรัฐจะเรียกค่าธรรมเนียมหรือค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมจากค่าปรับเป็นพินัยไม่ได้ แต่ในทางปฏิบัติธนาคาร หรือหน่วยบริการรับชำระเงินของเอกชน หรืออินเทอร์เน็ตแบงกิง อาจมีการเรียกเก็บค่าบริการในการทำธุรกรรมจากประชาชนผู้ใช้บริการ กรมการขนส่งทางบกมีประเด็นปัญหา ดังนี้

๖.๑ ธนาคาร หรือหน่วยบริการรับชำระเงินของเอกชน หรืออินเทอร์เน็ตแบงกิง สามารถเรียกเก็บค่าบริการในการทำธุรกรรมจากประชาชนผู้ใช้บริการที่ชำระค่าปรับเป็นพินัยได้หรือไม่ เนื่องจากค่าบริการในส่วนนี้เป็นของหน่วยงานดังกล่าว และกรมการขนส่งทางบกไม่ได้เรียกเก็บจากประชาชน

๖.๒ หากไม่สามารถเรียกเก็บค่าบริการตามข้อ ๖.๑ ได้ ธนาคาร หรือหน่วยบริการรับชำระเงินของเอกชน หรืออินเทอร์เน็ตแบงกิง มีความจำเป็นต้องเรียกเก็บค่าบริการเพื่อนำไปเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดทำและดูแลรักษาระบบการรับชำระเงินของตน กรมการขนส่งทางบกจะสามารถหักเงินค่าปรับเป็นพินัยบางส่วนเพื่อเป็นค่าบริการในการทำธุรกรรมจากประชาชน ผู้ใช้บริการดังกล่าวได้หรือไม่

คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย ได้พิจารณาข้อหารือของกรมการขนส่งทางบก โดยมีผู้แทนกระทรวงการคลัง (กรมบัญชีกลาง) ผู้แทนกระทรวงคมนาคม (กรมการขนส่งทางบกและกรมทางหลวง) ผู้แทนกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สำนักงานปลัดกระทรวงและกรมควบคุมมลพิษ) และผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว มีความเห็นในแต่ละประเด็น ดังต่อไปนี้

ประเด็นที่หนึ่ง กรมการขนส่งทางบกจะเสนอต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม ในฐานะผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติการขนส่งทางบกฯ และพระราชบัญญัติรถยนต์ฯ เพื่อแต่งตั้ง “เจ้าพนักงานตำรวจ” เป็นเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติดังกล่าว โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๔ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ได้หรือไม่ นั้น เห็นว่า มาตรา ๑๔^๑ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ได้บัญญัติกรณีที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยมิได้กำหนดว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดจะมีอำนาจปรับเป็นพินัยไว้ว่า ให้เป็นอำนาจของรัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายนั้นประกาศกำหนด โดยในมาตรา ๑๔ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ บัญญัติว่ารัฐมนตรีจะกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐอื่นใด ที่มีชื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งรับผิดชอบในการปฏิบัติตามกฎหมายนั้นเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยได้ เนื่องจากต้องการให้เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งรับผิดชอบในการปฏิบัติตามกฎหมายนั้นเป็นผู้ดำเนินการปรับเป็นพินัย อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่กฎหมายกำหนดให้มีการแต่งตั้งหรือกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐในสังกัดหน่วยงานอื่นเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ เจ้าพนักงาน นายทะเบียน คณะบุคคล หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เรียกชื่ออย่างอื่นรับผิดชอบในการปฏิบัติตามกฎหมายนั้นด้วย รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายนั้นย่อมมีอำนาจประกาศกำหนดให้เจ้าหน้าที่ผู้เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจปรับเป็นพินัยได้ตามมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ แม้ว่าบุคคลดังกล่าว จะมิได้สังกัดหน่วยงานในกระทรวงหรืออยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงนั้นก็ตาม ทั้งนี้ ตามที่คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยได้เคยให้ความเห็นไว้ในเรื่องเสร็จที่ ๖๓๖/๒๕๖๖^๒

^๑มาตรา ๑๔ เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดจะมีอำนาจปรับเป็นพินัยตามกฎหมายใด ให้เป็นไปตามที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยนั้นบัญญัติไว้ ในกรณีที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยมิได้บัญญัติไว้ ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายนั้นประกาศกำหนด

ในการกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐให้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามวรรคหนึ่ง รัฐมนตรีจะกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐอื่นใดที่มีชื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งรับผิดชอบในการปฏิบัติตามกฎหมายนั้นเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยมิได้ เว้นแต่เป็นกรณีตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๗ วรรคสาม และถ้าค่าปรับเป็นพินัยที่กฎหมายบัญญัติไว้มีอัตราอย่างสูงไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท จะกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐคนเดียวเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยก็ได้ แต่ถ้าค่าปรับเป็นพินัยที่กฎหมายบัญญัติไว้มีอัตราอย่างสูงเกินหนึ่งหมื่นบาท ต้องกำหนดให้การปรับเป็นพินัยกระทำเป็นองค์คณะ ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่น้อยกว่าสามคน

^๒บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การประกาศกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕

โดยที่มาตรา ๑๔๐^๓ แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ บัญญัติให้เจ้าพนักงานจราจร ซึ่งในมาตรา ๔ (๓๗)^๔ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว บัญญัติให้หมายความว่า หัวหน้าเจ้าพนักงานจราจร และข้าราชการตำรวจซึ่งดำรงตำแหน่งตามที่กำหนดไว้ เป็นผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการจราจรทางบก และบทบัญญัติแห่งกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับรถหรือการใช้ทาง ซึ่งได้แก่ พระราชบัญญัติการขนส่งทางบกฯ และพระราชบัญญัติรถยนต์ฯ ดังนั้น เมื่อความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียว ตามกฎหมายทั้งสองฉบับดังกล่าวได้เปลี่ยนเป็นความผิดทางพินัยโดยผลของบทเฉพาะกาล ตามมาตรา ๓๙^๕ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ กรมการขนส่งทางบกจึงสามารถเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมในฐานะผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติการขนส่งทางบกฯ และพระราชบัญญัติรถยนต์ฯ เพื่อแต่งตั้งเจ้าพนักงานตำรวจซึ่งเป็นเจ้าพนักงานจราจรเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติดังกล่าว โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๔^๖ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ได้

^๓มาตรา ๑๔๐ เมื่อปรากฏแก่เจ้าพนักงานจราจร ไม่ว่าจะพบด้วยตนเอง หรือโดยการใช้เครื่องอุปกรณ์ หรือโดยวิธีการอื่นใดว่า ผู้ขับขี่ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ หรือตามกฎหมายอื่นอันเกี่ยวกับรถหรือการใช้ทาง ที่เป็นความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียว หรือมีโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนและมีโทษปรับ เจ้าพนักงานจราจรจะว่ากล่าวตักเตือนหรือออกไปสั่งให้ผู้ขับขี่ผู้นั้นชำระค่าปรับตามที่เปรียบเทียบก็ได้

ฯลฯ

ฯลฯ

“มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

ฯลฯ

ฯลฯ

(๓๗) “เจ้าพนักงานจราจร” หมายความว่า หัวหน้าเจ้าพนักงานจราจรและข้าราชการตำรวจซึ่งดำรงตำแหน่ง ดังต่อไปนี้

(ก) รองผู้กำกับจราจร

(ข) สารวัตรจราจร

(ค) รองสารวัตรจราจร

(ง) ผู้บังคับหมู่งานจราจร

(จ) รองผู้บังคับหมู่งานจราจร

(ฉ) ข้าราชการตำรวจตำแหน่งอื่นซึ่งหัวหน้าเจ้าพนักงานจราจรแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่

ควบคุมการจราจร

ฯลฯ

ฯลฯ

^๔มาตรา ๓๙ เมื่อพ้นกำหนดสามร้อยหกสิบห้าวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ให้เปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวตามกฎหมายในบัญชี ๑ ท้ายพระราชบัญญัตินี้ เป็นความผิดทางพินัยตามพระราชบัญญัตินี้ และให้ถือว่าอัตราโทษปรับอาญาที่บัญญัติไว้ในกฎหมายดังกล่าว เป็นอัตราค่าปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัตินี้

^๖โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น

ประเด็นที่สอง เมื่อพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ใช้บังคับแล้ว นายทะเบียนจะสามารถปรับชำระค่าปรับตามใบสั่งที่ค้างชำระพร้อมกับปรับชำระภาษีสำหรับรถได้หรือไม่ นั้น เห็นว่า มาตรา ๑๔๑/๑^๗ แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม

มาตรา ๑๔๑/๑ ในกรณีที่ผู้ขับขี่หรือเจ้าของรถซึ่งได้รับใบสั่งไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๔๑ ให้เจ้าพนักงานจราจรและนายทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์หรือกฎหมายว่าด้วยการขนส่งทางบกมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) ให้เจ้าพนักงานจราจรตำแหน่งตั้งแต่สารวัตรขึ้นไปมีหนังสือแจ้งการไม่ปฏิบัติตามใบสั่งและจำนวนค่าปรับที่ค้างชำระให้ผู้ขับขี่หรือเจ้าของรถทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ครบกำหนดชำระค่าปรับตามที่ระบุในใบสั่ง และให้ผู้ขับขี่หรือเจ้าของรถทำการชำระค่าปรับที่ค้างชำระด้วยวิธีการอย่างใดอย่างหนึ่งตามมาตรา ๑๔๑ ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง

การแจ้งตามวรรคหนึ่ง ให้ทำเป็นหนังสือส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับให้ผู้ขับขี่หรือเจ้าของรถ แล้วแต่กรณี ณ ภูมิลำเนาของผู้ขึ้น ทั้งนี้ ตามแบบที่ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติกำหนด และให้ถือว่าผู้ขับขี่หรือเจ้าของรถได้รับแจ้งเมื่อพ้นกำหนดสิบห้าวันนับแต่วันที่ส่ง

(๒) ในกรณีที่ผู้ขับขี่หรือเจ้าของรถคันใดไม่ชำระค่าปรับตาม (๑) ให้ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(ก) ให้เจ้าพนักงานจราจรแจ้งจำนวนค่าปรับที่ค้างชำระพร้อมหลักฐานตาม (๑) ไปยังนายทะเบียน และให้นายทะเบียนตรวจสอบข้อมูลและแจ้งให้ผู้มาติดต่อขอชำระภาษีประจำปีสำหรับรถคันนั้นทราบ เพื่อไปชำระค่าปรับที่ค้างชำระภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง ถ้าผู้มาติดต่อขอชำระภาษีประจำปีเป็นเพียงตัวแทนเจ้าของรถ ให้ผู้มาติดต่อแจ้งให้เจ้าของรถทราบเพื่อไปชำระค่าปรับภายในระยะเวลาดังกล่าว ในการนี้ให้นายทะเบียนรับชำระภาษีประจำปีสำหรับรถคันนั้นไว้ โดยออกหลักฐานชั่วคราวแทนการออกเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีประจำปีให้เจ้าของรถหรือตัวแทนเจ้าของรถแทน

หลักฐานชั่วคราวตามวรรคหนึ่ง ให้ใช้แทนเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีประจำปีโดยให้มีอายุสามสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนได้ออกให้

(ข) ในกรณีที่เจ้าของรถได้ชำระค่าปรับที่ค้างชำระครบถ้วนภายในระยะเวลาตามที่กำหนดใน (ก) ให้เจ้าของรถหรือตัวแทนเจ้าของรถนำหลักฐานแสดงการชำระค่าปรับที่ได้รับจากเจ้าพนักงานจราจรมาแสดงต่อนายทะเบียนเพื่อให้ออกเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีประจำปีสำหรับรถคันนั้น

(ค) ในกรณีที่เจ้าของรถหรือตัวแทนเจ้าของรถที่ได้รับหนังสือแจ้งตาม (ก) ประสงค์จะชำระค่าปรับในวันที่มาติดต่อขอชำระภาษีประจำปีให้นายทะเบียนมีอำนาจปรับชำระค่าปรับตามจำนวนที่ค้างชำระแทนได้ โดยให้นายทะเบียนรับชำระภาษีประจำปีสำหรับรถคันนั้นและออกเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีประจำปีให้เจ้าของรถหรือตัวแทนเจ้าของรถ

(ง) ในกรณีที่เจ้าของรถไม่ชำระค่าปรับที่ค้างชำระหรือชำระไม่ครบถ้วนภายในระยะเวลาที่กำหนดใน (ก) ให้เจ้าพนักงานจราจรแจ้งนายทะเบียนให้จัดการออกเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีประจำปีสำหรับรถคันนั้นและแจ้งให้พนักงานสอบสวนดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไป

ในกรณีที่ผู้ขับขี่หรือเจ้าของรถผู้ใดเห็นว่า ตนมิได้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นอันเกี่ยวกับรถนั้น ให้ทำหนังสือโต้แย้งข้อกล่าวหาในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากนายทะเบียนตาม (ก) ส่งไปยังสถานที่ที่ระบุไว้ในใบสั่งหรือสถานที่ที่ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ทั้งนี้ การทำหนังสือโต้แย้งให้ใช้วิธีส่งทางไปรษณีย์ตอบรับหรือสำนักงานตำรวจแห่งชาติจะกำหนดวิธีการอื่นใดด้วยก็ได้

เมื่อเจ้าพนักงานจราจรหรือหัวหน้าเจ้าพนักงานจราจรได้รับหนังสือโต้แย้งตามวรรคสอง หากเจ้าพนักงานจราจรหรือหัวหน้าเจ้าพนักงานจราจรยังคงยืนยันและเห็นสมควรดำเนินคดีต่อผู้ขับขี่หรือเจ้าของรถผู้นั้น ให้ส่งเรื่องไปยังพนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินการฟ้องต่อศาลต่อไป แล้วแจ้งผลให้ผู้ขับขี่หรือเจ้าของรถทราบ

(มีต่อหน้าถัดไป)

โดยคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๔/๒๕๖๐ เรื่อง มาตรการเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการจรรยาบรรณ เป็นเพียงการกำหนดให้นายทะเบียนของกรรมการขนส่งทางบกมีอำนาจปรับชำระค่าปรับตามจำนวนที่ค้างชำระแทนเจ้าพนักงานจราจรเท่านั้น อำนาจในการออกคำสั่งปรับเป็นพินัย ไม่ว่าจะเป็นการออกใบสั่ง การกำหนดจำนวนค่าปรับตามที่เปรียบเทียบ และการแจ้งการไม่ปฏิบัติตามใบสั่งยังคงเป็นของเจ้าพนักงานจราจร โดยมาตรา ๓๙^๕ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ เพียงแต่บัญญัติให้เปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวตามกฎหมายในบัญชี ๑ ทำयพระราชบัญญัตินี้ เป็นความผิดทางพินัย และให้ถือว่าอัตราโทษปรับอาญาในกฎหมายดังกล่าวเปลี่ยนเป็นอัตราค่าปรับเป็นพินัยเท่านั้น ไม่มีผลต่อหน้าที่และอำนาจของนายทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการขนส่งทางบกหรือกฎหมายว่าด้วยรถยนต์ในการรับชำระค่าปรับแทนเจ้าพนักงานจราจร ดังนั้น นายทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการขนส่งทางบกหรือกฎหมายว่าด้วยรถยนต์จึงสามารถปรับชำระค่าปรับตามใบสั่งที่ค้างชำระพร้อมกับรับชำระภาษีสำหรับรถได้ต่อไป

ประเด็นที่สาม สำนักงานตำรวจแห่งชาติจะต้องเสนอต่อนายกรัฐมนตรีในฐานะผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ เพื่อแต่งตั้ง “ผู้ตรวจการ” ของกรรมการขนส่งทางบก เป็นเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๔ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ได้หรือไม่ นั้น ปรากฏข้อเท็จจริงจากการชี้แจงของผู้แทนกรรมการขนส่งทางบกกว่า ในการแต่งตั้งผู้ตรวจการของกรรมการขนส่งทางบกเป็นไปตามประกาศกระทรวงคมนาคม เรื่อง การแต่งตั้งผู้ตรวจการและพนักงานตรวจสภาพตามพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ และประกาศกระทรวงคมนาคม เรื่อง การแต่งตั้งผู้ตรวจการตามพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. ๒๕๒๒ โดยกำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งตั้งแต่อธิบดี รองอธิบดี ผู้ตรวจการกรม จนถึงข้าราชการในกองต่าง ๆ เป็นผู้ตรวจการ แต่ทั้งนี้ไม่รวมถึงข้าราชการที่อยู่ในระหว่างทดลองปฏิบัติราชการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน จึงมีผลให้ข้าราชการกลุ่มที่มีตำแหน่งต่ำกว่าระดับชำนาญการสามารถเป็น “ผู้ตรวจการ” ได้ ซึ่งไม่สอดคล้องกับการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจปรับเป็นพินัยที่ต้องมี

(ต่อจากเชิงอรรถที่ ๗)

เมื่อได้มีการชำระค่าปรับครบถ้วนถูกต้องแล้ว ให้คดีเป็นอันเลิกกัน และในกรณีที่มีการเรียกเก็บใบอนุญาตขับขี่ไว้ ให้ผู้ขับขี่นำหลักฐานการชำระค่าปรับไปขอรับใบอนุญาตขับขี่คืนจากเจ้าพนักงานจราจรผู้เรียกเก็บ ทั้งนี้ ในระหว่างที่ยังไม่ได้รับใบอนุญาตขับขี่คืน ให้ถือว่าหลักฐานแสดงการชำระค่าปรับเป็นใบแทนใบอนุญาตขับขี่ที่มีกำหนดสิบวันนับแต่วันที่ชำระค่าปรับ

การรับชำระและการนำส่งเงินค่าปรับ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติและกรรมการขนส่งทางบกกำหนด

เงินที่ได้รับตามวรรคหนึ่ง (๒) (ก) ให้อธิบดีกรมการขนส่งทางบกหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายหักไว้เป็นค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บหรือค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานในอัตราร้อยละห้าของจำนวนเงินที่ได้รับ โดยให้นำไปใช้จ่ายได้เช่นเดียวกับเงินงบประมาณตามระเบียบที่อธิบดีกรมการขนส่งทางบกกำหนด ส่วนเงินที่เหลือให้นำส่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

การดำเนินการใด ๆ ของเจ้าพนักงานจราจรและนายทะเบียนตามมาตรา นี้ สามารถใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์หรือวิธีการอื่นใดตามที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติและกรรมการขนส่งทางบกกำหนด

^๕โปรดดูเชิงอรรถที่ ๕, ข้างต้น

ตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับชำนาญการขึ้นไปหรือเทียบเท่าตามข้อ ๑๐ วรรคหนึ่ง^๙ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๖

ในประเด็นนี้ คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยได้ให้ความเห็นไว้ในประเด็นที่หนึ่งแล้วว่า มาตรา ๑๔^{๑๐} แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ บัญญัติให้อำนาจของรัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายนั้นในการประกาศกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งรับผิดชอบในการปฏิบัติการตามกฎหมายนั้นเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย ดังนั้น การจะเสนอแต่งตั้ง “ผู้ตรวจการ” ของกรมการขนส่งทางบกเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ ย่อมเป็นเรื่องที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติในฐานะที่เป็นหน่วยงานซึ่งรับผิดชอบในการปฏิบัติตามกฎหมายดังกล่าวจะพิจารณาดำเนินการเสนอนายกรัฐมนตรีซึ่งเป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ พิจารณาแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ซึ่งรับผิดชอบในการปฏิบัติตามกฎหมายนั้นเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย และในการแต่งตั้ง “ผู้ตรวจการ” ของกรมการขนส่งทางบกเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจปรับเป็นพินัยก็ต้องเป็นไปตามข้อ ๑๐ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัยฯ ด้วย

ประเด็นที่สี่ กรมทางหลวงจะต้องเสนอต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมในฐานะผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติกำหนดค่าธรรมเนียมการใช้นายยนต์บนทางหลวงและสะพานฯ เพื่อแต่งตั้ง “พนักงานเจ้าหน้าที่” ของกรมการขนส่งทางบกเป็นเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติดังกล่าว และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจะต้องเสนอนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในฐานะผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติฯ เพื่อแต่งตั้ง “ผู้ตรวจการ” ของกรมการขนส่งทางบกเป็นเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติดังกล่าว โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๔ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ได้หรือไม่ นั้น เห็นว่าการเสนอแต่งตั้ง “พนักงานเจ้าหน้าที่” หรือ “ผู้ตรวจการ” ของกรมการขนส่งทางบกให้เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติกำหนดค่าธรรมเนียมการใช้นายยนต์บนทางหลวงและสะพานฯ หรือการแต่งตั้งผู้ตรวจการให้เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติฯ เป็นเรื่องที่กรมทางหลวงหรือกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แล้วแต่กรณี จะต้องพิจารณาว่าพนักงานเจ้าหน้าที่หรือผู้ตรวจการของกรมการขนส่งทางบกเป็นเจ้าหน้าที่ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบในการปฏิบัติตามกฎหมายนั้น จึงจะเสนอนายกรัฐมนตรีเพื่อแต่งตั้งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจปรับเป็นพินัยได้ ทั้งนี้ ตามที่ได้ให้ความเห็นไว้แล้วในประเด็นที่สาม

^๙ข้อ ๑๐ ในกรณีที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยมิได้บัญญัติให้เจ้าหน้าที่ของรัฐตำแหน่งใดมีอำนาจปรับเป็นพินัย ให้รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายนั้นประกาศกำหนดบัญชีรายชื่อตำแหน่งข้าราชการและพนักงานของหน่วยงานของรัฐที่มีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับชำนาญการขึ้นไปหรือเทียบเท่าเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย โดยในกรณีที่กฎหมายกำหนดอัตราค่าปรับเป็นพินัยสูงสุดไว้ไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท รัฐมนตรีจะกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐดังกล่าวคนเดียวเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาการปรับเป็นพินัยก็ได้

ประเด็นที่ห้า กรมการขนส่งทางบกยังคงมีสิทธิได้รับเงินรางวัลตามข้อบังคับกระทรวงการคลังว่าด้วยการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลังฯ ได้หรือไม่ และกรณีที่ประชาชนจะขอใช้สิทธิผ่อนชำระค่าปรับเป็นพินัย กรมการขนส่งทางบกจะสามารถหักเงินค่าปรับเป็นพินัยเพื่อจ่ายเป็นเงินสินบนได้หรือไม่ นั้น เห็นว่า มาตรา ๓๖^{๑๑} แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ บัญญัติว่า ค่าปรับเป็นพินัยให้นำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน เว้นแต่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยหรือกฎหมายอื่นจะบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น สำหรับกรณีของเงินรางวัลที่เจ้าหน้าที่กรมการขนส่งทางบกได้รับตามประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การกำหนดประเภทและอัตราการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง (ฉบับที่ ๓) ได้อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔^{๑๒} แห่งพระราชบัญญัติเงินคงคลัง พ.ศ. ๒๔๙๑ จึงเป็นกรณีที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของกระทรวงการคลัง รวมทั้งการที่กรมการขนส่งทางบกจะหักเงินค่าปรับเป็นพินัยในกรณีที่ประชาชนขอผ่อนชำระค่าปรับเป็นพินัยนั้น เป็นปัญหาในทางปฏิบัติเกี่ยวกับวิธีการหักเงินและวิธีการจ่ายเงินค่าปรับเป็นพินัยที่หน่วยงานได้รับไว้ ดังนั้น กรมการขนส่งทางบกจึงควรหารือกระทรวงการคลังในฐานะที่เป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบกฎหมาย เพื่อกำหนดแนวทางและวิธีปฏิบัติในเรื่องดังกล่าวให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ในการปรับเป็นพินัยต่อไป

ประเด็นที่หก กรมการขนส่งทางบกสามารถหักเงินค่าปรับเป็นพินัยบางส่วนเพื่อเป็นค่าบริการในการชำระค่าปรับเป็นพินัยผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์จากประชาชนได้หรือไม่ นั้น เห็นว่า มาตรา ๓๕^{๑๓} แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ กำหนดให้ผู้กระทำความผิดสามารถชำระค่าปรับเป็นพินัยผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งในข้อ ๒^{๑๔} แห่งกฎกระทรวงการชำระค่าปรับเป็นพินัยผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์

^{๑๑}มาตรา ๓๖ ค่าปรับเป็นพินัยให้นำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน เว้นแต่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยหรือกฎหมายอื่นจะบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น

^{๑๒}มาตรา ๔ ภายใต้บังคับแห่งมาตรา ๑๓ บรรดาเงินทั้งปวงที่พึงชำระให้แก่รัฐบาลไม่ว่าเป็นภาษีอากร ค่าธรรมเนียม ค่าปรับ เงินกู้ หรือเงินอื่นใด หัวหน้าส่วนราชการที่ได้เก็บหรือรับเงินนั้นมีหน้าที่ควบคุมให้ส่งเข้าบัญชีเงินคงคลังบัญชีที่ ๑ หรือส่งคลังจังหวัดหรือคลังอำเภอตามกำหนดเวลาและข้อบังคับที่รัฐมนตรีกำหนด โดยไม่หักเงินไว้เพื่อการใด ๆ เลย

รัฐมนตรีมีอำนาจกำหนดข้อบังคับอนุญาตให้หัวหน้าส่วนราชการใด ๆ หักจ่ายจากเงินที่จะต้องส่งเข้าบัญชีเงินคงคลังบัญชีที่ ๑ หรือส่งคลังจังหวัดหรือคลังอำเภอได้ ในกรณีดังนี้

(๑) รายจ่ายที่หักนั้นเป็นรายจ่ายที่มีกฎหมายอนุญาตให้จ่ายได้

(๒) รายจ่ายที่จำเป็นต้องจ่ายตามระเบียบที่ได้รับความตกลงจากกระทรวงการคลังเพื่อเป็นค่าสินบนรางวัลหรือค่าใช้จ่ายในการจัดให้ได้มาซึ่งเงินอันพึงต้องชำระให้แก่รัฐบาล

(๓) รายจ่ายที่ต้องจ่ายคืนให้แก่บุคคลใด ๆ เพราะเป็นเงินอันไม่พึงต้องชำระให้แก่รัฐบาล

^{๑๓}มาตรา ๓๕ เพื่อประโยชน์ในการอำนวยความสะดวกในการชำระค่าปรับเป็นพินัยจะกำหนดให้ชำระผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวงก็ได้

^{๑๔}ข้อ ๒ การชำระค่าปรับเป็นพินัยผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ ให้ชำระตามจำนวนที่ระบุไว้ในคำสั่งปรับเป็นพินัยหรือคำสั่งให้ผ่อนชำระค่าปรับเป็นพินัย ณ สถานที่หรือโดยวิธีการที่หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบกฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยกำหนดไว้ในคำสั่งดังกล่าว ผ่านช่องทาง ดังต่อไปนี้

(๑) ธนาคาร

(๒) หน่วยบริการรับชำระเงินที่เป็นของรัฐหรือเอกชนตามที่หน่วยงานของรัฐกำหนด

(มีต่อหน้าถัดไป)

พ.ศ. ๒๕๖๖ ได้กำหนดให้การชำระค่าปรับเป็นพินัยหรือการผ่อนชำระค่าปรับเป็นพินัยสามารถชำระผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์หรือผ่านช่องทางต่าง ๆ และในข้อ ๓^{๑๕} กำหนดให้หน่วยงานของรัฐต้องจัดให้มีช่องทางการชำระค่าปรับเป็นพินัยผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยต้องให้ประชาชนสามารถเข้าถึงและใช้ได้โดยสะดวกอย่างน้อยหนึ่งช่องทาง ซึ่งตามช่องทางอย่างน้อยหนึ่งช่องทางนั้น หน่วยงานของรัฐจะเรียกค่าธรรมเนียมหรือค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมจากค่าปรับเป็นพินัยไม่ได้ ดังนั้น กรมการขนส่งทางบกจึงไม่สามารถหักเงินค่าปรับเป็นพินัยบางส่วนเพื่อเป็นค่าบริการจากประชาชนได้

(นายณพต เกร์ฤกษ์)

รองเลขาธิการฯ รักษาราชการแทน

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ธันวาคม ๒๕๖๖

(ต่อจากเชิงอรรถที่ ๑๔)

(๓) เครื่องรับจ่ายเงินอัตโนมัติ (ATM)

(๔) บัตรอิเล็กทรอนิกส์

(๕) โมบายล์แบงกิง (Mobile Banking)

(๖) อินเทอร์เน็ตแบงกิง (Internet Banking)

(๗) สถานที่หรือวิธีการอื่นใดที่สามารถเข้าถึงการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ได้

^{๑๕}ข้อ ๓ หน่วยงานของรัฐต้องจัดให้มีช่องทางการชำระค่าปรับเป็นพินัยผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ตามข้อ ๒ โดยพิจารณาให้ประชาชนสามารถเข้าถึงและใช้ได้โดยสะดวกอย่างน้อยหนึ่งช่องทาง และหน่วยงานของรัฐจะเรียกค่าธรรมเนียมหรือค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมจากค่าปรับเป็นพินัยไม่ได้

บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย

เรื่อง การหักค่าปรับเป็นพินัยตามกฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงาน
ตำรวจแห่งชาติเข้ากองทุนเพื่อการสืบสวน สอบสวน การป้องกันและปราบปราม
การกระทำความผิดทางอาญา

สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้มีหนังสือ ที่ ตช ๐๐๑๑.๓๒/๓๘๖๓ ลงวันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๖๖ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า พระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ มาตรา ๓๖ บัญญัติว่า ค่าปรับเป็นพินัยให้นำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน เว้นแต่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยหรือกฎหมายอื่นจะบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น และมาตรา ๓๘ บัญญัติว่า เมื่อพ้นกำหนดสามร้อยหกสิบห้าวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ให้เปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวตามกฎหมายในบัญชี ๑ ท้ายพระราชบัญญัตินี้ เป็นความผิดทางพินัยตามพระราชบัญญัตินี้ และให้ถือว่าอัตราโทษปรับอาญาที่บัญญัติไว้ในกฎหมายดังกล่าว เป็นอัตราค่าปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัตินี้ นั้น

โดยที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖ ให้ความเห็นชอบตามความเห็นของกระทรวงการคลัง ที่ให้สำนักงานตำรวจแห่งชาตินำเงินค่าปรับที่อยู่ในอำนาจเปรียบเทียบปรับคดีอาญาที่เป็นอำนาจของข้าราชการตำรวจ เงินค่าปรับตามกฎหมายว่าด้วยการจราจรทางบก เฉพาะส่วนที่ต้องนำส่งเป็นรายได้แผ่นดิน และเงินค่าปรับทางปกครองที่ข้าราชการตำรวจสั่งปรับตามกฎหมาย สมทบเข้ากองทุนเพื่อการสืบสวน สอบสวน การป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดทางอาญา สำนักงานตำรวจแห่งชาติจึงขอหารือว่า หากกฎหมายในบัญชี ๑ ท้ายพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ที่อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เปลี่ยนเป็นความผิดทางพินัยในวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๖ สำนักงานตำรวจแห่งชาติสามารถหักเงินค่าปรับตามกฎหมายในบัญชี ๑ ท้ายพระราชบัญญัติดังกล่าวเข้ากองทุนเพื่อการสืบสวน สอบสวน การป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดทางอาญาได้หรือไม่

คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยได้พิจารณาข้อหารือของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยมีผู้แทนกระทรวงการคลัง (กรมบัญชีกลาง) และผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว เห็นว่า มาตรา ๓๖^๑ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ บัญญัติว่า ค่าปรับเป็นพินัยให้นำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน เว้นแต่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยหรือกฎหมายอื่นจะบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น สำหรับการเปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวตามกฎหมายในบัญชี ๑ ท้ายพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ

^๑มาตรา ๓๖ ค่าปรับเป็นพินัยให้นำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน เว้นแต่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยหรือกฎหมายอื่นจะบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น

เป็นความผิดทางพินัยนั้น มาตรา ๓๙^๒ บัญญัติแต่เพียงให้เปลี่ยนอัตราโทษปรับอาญาเป็นอัตราค่าปรับเป็นพินัย มิได้มุ่งหมายที่จะเปลี่ยนแปลงการดำเนินการเกี่ยวกับเงินค่าปรับตามที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยนั้นหรือกฎหมายอื่นบัญญัติไว้ เมื่อมาตรา ๑๕๗ วรรคสอง^๓ แห่งพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๕ บัญญัติว่า คณะรัฐมนตรีจะอนุมัติให้นำเงินค่าเปรียบเทียบปรับคดีอาญาที่เป็นอำนาจของข้าราชการตำรวจ เงินค่าปรับตามกฎหมายว่าด้วยการจราจรทางบก เฉพาะส่วนที่จะต้องนำส่งเป็นรายได้แผ่นดิน และเงินค่าปรับทางปกครองที่ข้าราชการตำรวจสั่งปรับตามกฎหมาย ให้เป็นของกองทุนเพื่อการสืบสวน สอบสวน การป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดทางอาญา โดยไม่ต้องนำส่งเป็นรายได้แผ่นดินก็ได้ ดังนั้น เงินค่าปรับตามกฎหมายในบัญชี ๑ ท้ายพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ที่อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่ได้เปลี่ยนเป็นค่าปรับเป็นพินัยแล้ว หากเงินค่าปรับนั้นเป็นเงินค่าเปรียบเทียบปรับคดีอาญาที่เป็นอำนาจของข้าราชการตำรวจ เงินค่าปรับตามกฎหมายว่าด้วยการจราจรทางบก เฉพาะส่วนที่จะต้องนำส่งเป็นรายได้แผ่นดิน และเงินค่าปรับทางปกครองที่ข้าราชการตำรวจสั่งปรับตามกฎหมาย และคณะรัฐมนตรีได้มีมติอนุมัติตามบทบัญญัติดังกล่าวแล้ว เมื่อมีการเปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวเป็นความผิดทางพินัย จึงถือได้ว่าเป็นกรณีที่มีกฎหมายบัญญัติหลักเกณฑ์การดำเนินการเกี่ยวกับค่าปรับเป็นพินัยไว้เป็นอย่างอื่นตามที่มาตรา ๓๖^๔ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ บัญญัติไว้ สำนักงานตำรวจแห่งชาติจึงสามารถนำเงินดังกล่าวสมทบเข้ากองทุนดังกล่าวได้ โดยไม่ต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน

(นายปรกรณ์ นิลประพันธ์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ธันวาคม ๒๕๖๖

^๒มาตรา ๓๙ เมื่อพ้นกำหนดสามร้อยหกสิบห้าวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ให้เปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวตามกฎหมายในบัญชี ๑ ท้ายพระราชบัญญัตินี้เป็นความผิดทางพินัยตามพระราชบัญญัตินี้ และให้ถือว่าอัตราโทษปรับอาญาที่บัญญัติไว้ในกฎหมายดังกล่าวเป็นอัตราค่าปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัตินี้

^๓มาตรา ๑๕๗

ฯลฯ

ฯลฯ

คณะรัฐมนตรีจะอนุมัติให้นำเงินค่าเปรียบเทียบปรับคดีอาญาที่เป็นอำนาจของข้าราชการตำรวจ เงินค่าปรับตามกฎหมายว่าด้วยการจราจรทางบก เฉพาะส่วนที่จะต้องนำส่งเป็นรายได้แผ่นดิน และเงินค่าปรับทางปกครองที่ข้าราชการตำรวจสั่งปรับตามกฎหมาย ให้เป็นของกองทุนโดยไม่ต้องนำส่งเป็นรายได้แผ่นดินก็ได้

ฯลฯ

ฯลฯ

^๔โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น

บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย
เรื่อง การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕
ของกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน

กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ รง ๐๕๐๕/๘๑๑๑ ลงวันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๖ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า ด้วยพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ กำหนดให้เมื่อพ้นสามร้อยหกสิบห้าวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป (วันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๖) ให้เปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวตามกฎหมายในบัญชี ๑ ท้ายพระราชบัญญัตินี้เป็นความผิดทางพินัย ซึ่งกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานมีกฎหมายในความรับผิดชอบตามบัญชี ๑ ดังกล่าว จำนวน ๖ ฉบับ ประกอบด้วยพระราชบัญญัติแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๓ พระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๘ พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้รับงานไปทำที่บ้าน พ.ศ. ๒๕๕๓ พระราชบัญญัติความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. ๒๕๕๔ และพระราชบัญญัติแรงงานทางทะเล พ.ศ. ๒๕๕๘

กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานขอหารือดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง ตามมาตรา ๔๑ (๑) แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ กำหนดว่า ความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวตามกฎหมายในบัญชี ๑ และบัญชี ๒ ท้ายพระราชบัญญัตินี้ ไม่รวมถึงความผิดที่มีโทษจำคุกหรือโทษที่สูงกว่าสำหรับกรณีที่บุคคลธรรมดาเป็นผู้กระทำความผิด แต่มีโทษปรับสถานเดียวสำหรับกรณีที่นิติบุคคลเป็นผู้กระทำความผิดเดียวกันนั้น หมายความว่า การกระทำความผิดเดียวกันของนิติบุคคลและบุคคลธรรมดาหากความผิดสำหรับบุคคลธรรมดาต้องระวางโทษจำคุก แต่ความผิดสำหรับนิติบุคคลต้องระวางโทษปรับสถานเดียวถือว่าความผิดเดียวกันนั้นไม่เป็นความผิดทางพินัย เมื่อพิจารณาตารางกฎหมายในบัญชี ๑ ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาจัดทำขึ้นและเผยแพร่ในเว็บไซต์ของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้กำหนดให้กรณีที่นิติบุคคลกระทำความผิดซึ่งมีโทษปรับสถานเดียวตามมาตรา ๘๓ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๘๕ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ฯ และมาตรา ๑๔๖ วรรคหนึ่ง มาตรา ๑๕๐ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๑๕๓ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ฯ เปลี่ยนเป็นความผิดทางพินัย แต่การกระทำความผิดเดียวกันของบุคคลธรรมดาต้องระวางโทษจำคุกซึ่งบัญญัติไว้ในวรรคสองของมาตราแห่งกฎหมายนั้น ๆ ยังคงเป็นความผิดอาญาไม่เปลี่ยนเป็นความผิดทางพินัย กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจึงขอหารือว่า การที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้กำหนดในตารางดังกล่าวเป็นการสอดคล้องกับมาตรา ๔๑ (๑) แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ หรือไม่

ประเด็นที่สอง ความผิดทางพินัยตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้รับงานไปทำที่บ้าน พ.ศ. ๒๕๕๓ และพระราชบัญญัติความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. ๒๕๕๔ สามารถนำมาตราการทางปกครอง

โดยการออกคำสั่งมาใช้บังคับก่อนการดำเนินคดีความผิดทางพินัยได้หรือไม่ เพียงใด โดยกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานได้พิจารณาแล้วมีความเห็นเป็น ๒ แนวทาง คือ

แนวทางที่หนึ่ง เห็นว่า ความผิดทางพินัยตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงานฯ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้รับงานไปทำที่บ้านฯ และพระราชบัญญัติความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานฯ มีบทบัญญัติที่ได้กำหนดให้พนักงานตรวจแรงงานและพนักงานตรวจความปลอดภัยมีอำนาจตรวจกำกับสถานประกอบกิจการ นายจ้าง และลูกจ้างให้ปฏิบัติตามกฎหมาย หากพบว่ามี การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถใช้มาตรการทางปกครองโดยการออกคำสั่งให้ผู้กระทำความผิดปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมาย ภายในระยะเวลาที่กำหนด เมื่อบุคคลดังกล่าวได้ปฏิบัติตามคำสั่งภายในระยะเวลาที่กำหนด คดีอาญาเป็นอันระงับตามมาตรา ๑๔๑ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงานฯ มาตรา ๓๘ วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้รับงานไปทำที่บ้านฯ และมาตรา ๔๓ แห่งพระราชบัญญัติความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานฯ หากไม่ปฏิบัติตามคำสั่งจึงจะดำเนินคดีอาญา ต่อผู้กระทำความผิด แต่ข้อ ๘ แห่งกฎกระทรวงการแสวงหาข้อเท็จจริง การรวบรวมพยานหลักฐาน และการชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหา พ.ศ. ๒๕๖๖ กำหนดว่า เมื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐพบเห็นว่ามีบุคคลกำลังกระทำความผิดทางพินัย หรือมีพยานหลักฐานซึ่งแทบจะไม่มี ความสงสัยว่ามีการกระทำความผิดทางพินัยให้เจ้าหน้าที่ของรัฐแจ้งข้อกล่าวหาแล้วออกคำสั่งปรับเป็นพินัย เห็นว่า ความผิดทางพินัย ดังกล่าวเป็นมาตรการลงโทษผู้กระทำความผิดโดยไม่ให้ออกโอกาสผู้กระทำความผิดได้แก้ไขความผิดก่อน ซึ่งไม่สอดคล้องกับมาตรการลงโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายที่ไม่ใช่ความผิดร้ายแรง จึงควรนำมาตรการทางปกครองโดยการออกคำสั่งมาใช้บังคับก่อนการดำเนินคดีความผิดทางพินัย และ

แนวทางที่สอง เห็นว่า ความผิดทางพินัยตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงานฯ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้รับงานไปทำที่บ้านฯ และพระราชบัญญัติความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานฯ ไม่สามารถนำมาตรการทางปกครองโดยการออกคำสั่งมาใช้บังคับ ในการดำเนินคดีความผิดทางพินัยได้ เนื่องจากข้อ ๘ แห่งกฎกระทรวงการแสวงหาข้อเท็จจริง การรวบรวมพยานหลักฐานและการชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหาฯ กำหนดไว้ชัดเจนแล้วว่า เมื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐพบเห็นว่ามีบุคคลกำลังกระทำความผิดทางพินัย หรือมีพยานหลักฐานซึ่งแทบจะไม่มี ความสงสัยว่ามีการกระทำความผิดทางพินัยให้เจ้าหน้าที่ของรัฐแจ้งข้อกล่าวหาและออกคำสั่งปรับเป็นพินัย เพราะคำสั่งปรับเป็นพินัยไม่เป็นการกระทำทางปกครองหรือคำสั่งทางปกครอง จึงไม่สามารถนำ มาตรการทางปกครองโดยการออกคำสั่งให้ผู้กระทำความผิดปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมายก่อนได้

ดังนั้น กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจึงขอหารือในประเด็นปัญหาข้อกฎหมาย ดังกล่าว เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการบังคับใช้กฎหมาย และเพื่อให้เจ้าหน้าที่ของกรมสวัสดิการ และคุ้มครองแรงงานปฏิบัติได้ถูกต้อง

คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยได้ พิจารณาข้อหารือของกรมสวัสดิการ และคุ้มครองแรงงาน โดยมีผู้แทนกระทรวงแรงงาน (กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน) เป็นผู้ชี้แจง ข้อเท็จจริงแล้ว มีความเห็นในแต่ละประเด็นดังต่อไปนี้

ประเด็นที่ หนึ่ง กรณีที่นิติบุคคลกระทำความผิดซึ่งมีโทษปรับสถานเดียว ตามมาตรา ๘๓ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๘๕ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ฯ และมาตรา ๑๔๖ วรรคหนึ่ง มาตรา ๑๕๐ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๑๕๓ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติ

แรงงานสัมพันธ์ฯ ต้องเปลี่ยนเป็นความผิดทางพินัยหรือไม่ นั้น เห็นว่า มาตรา ๓๙^๑ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ บัญญัติว่า เมื่อพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการยื่นฟ้องคดีอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวตามกฎหมายในบัญชี ๑ ท้ายพระราชบัญญัตินี้ เป็นความผิดทางพินัยตามพระราชบัญญัตินี้ แต่ไม่รวมถึงความผิดที่มีโทษจำคุกหรือโทษที่สูงกว่าสำหรับกรณีที่บุคคลธรรมดาเป็นผู้กระทำความผิด แต่มีโทษปรับสถานเดียวสำหรับกรณีที่นิติบุคคลเป็นผู้กระทำความผิดเดียวกันนั้น ทั้งนี้ ตามมาตรา ๔๑^๒ (๑) แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ เว้นแต่กรณีที่องค์ประกอบของการกระทำความผิดของบุคคลธรรมดาแตกต่างจากองค์ประกอบของการกระทำความผิดของนิติบุคคล กรณีเช่นนี้จึงจะเปลี่ยนโทษปรับสถานเดียวของนิติบุคคลเป็นความผิดทางพินัย ดังนี้ความเห็นของคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยในเรื่องเสรีจที่ ๘๙๖/๒๕๖๖^๓

เมื่อพิจารณาองค์ประกอบความผิดของนิติบุคคลตามความในวรรคหนึ่งของมาตรา ๘๓^๔ และมาตรา ๘๕^๕ แห่งพระราชบัญญัติแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ฯ และวรรคหนึ่งของมาตรา ๑๔๖^๖

---

^๑มาตรา ๓๙ เมื่อพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการยื่นฟ้องคดีอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวตามกฎหมายในบัญชี ๑ ท้ายพระราชบัญญัตินี้ เป็นความผิดทางพินัยตามพระราชบัญญัตินี้ และให้ถือว่าอัตราโทษปรับอาญาที่บัญญัติไว้ในกฎหมายดังกล่าวเป็นอัตราค่าปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัตินี้

^๒มาตรา ๔๑ ความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวตามกฎหมายในบัญชี ๑ และบัญชี ๒ ท้ายพระราชบัญญัตินี้ ไม่รวมถึง

(๑) ความผิดที่มีโทษจำคุกหรือโทษที่สูงกว่าสำหรับกรณีที่บุคคลธรรมดาเป็นผู้กระทำความผิด แต่มีโทษปรับสถานเดียวสำหรับกรณีที่นิติบุคคลเป็นผู้กระทำความผิดเดียวกันนั้น

(๒) ความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียวแต่มีเงื่อนไขไว้เป็นการเฉพาะให้รับโทษสูงกว่าโทษปรับเมื่อกระทำความผิดอีกหรือเมื่อมีเหตุอื่นตามที่กฎหมายกำหนดด้วย

^๓บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง แนวทางการแก้ไขถ้อยคำของกฎหมายในบัญชีท้ายพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ และแนวทางการพิจารณากรณีที่ไม่ต้องเปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวเป็นความผิดทางพินัยตามมาตรา ๔๑

^๔มาตรา ๘๓ สหภาพแรงงานใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๖๐ หรือมาตรา ๖๑ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาท

กรรมการสหภาพแรงงานผู้ใดรู้เห็นเป็นใจให้สหภาพแรงงานกระทำการตามวรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

^๕มาตรา ๘๕ สหพันธ์แรงงานใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๗๑ ประกอบด้วยมาตรา ๖๐ หรือมาตรา ๖๑ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาท

กรรมการสหพันธ์แรงงานผู้ใดรู้เห็นเป็นใจให้สหพันธ์แรงงานกระทำการตามวรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

^๖มาตรา ๑๔๖ สมาคมนายจ้างผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๗๑ หรือมาตรา ๗๕ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาท

กรรมการสมาคมนายจ้างผู้ใดรู้เห็นเป็นใจให้สมาคมนายจ้างกระทำการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๗๑ หรือมาตรา ๗๕ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๕๐^๗ และมาตรา ๑๕๓^๘ แห่งพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ฯ ที่ได้บัญญัติความผิดของนิติบุคคลซึ่งเป็นสหภาพแรงงาน สหพันธ์แรงงาน สมาคมนายจ้าง และสหพันธ์นายจ้างไว้ให้มีโทษปรับสถานเดียวไม่เกินสองพันบาท ในขณะที่วรรคสองของแต่ละมาตราดังกล่าวกำหนดองค์ประกอบความผิดของบุคคลธรรมดาซึ่งเป็นกรรมการของนิติบุคคลที่รู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้นให้ต้องรับโทษจำคุกหรือปรับหรือทั้งจำทั้งปรับตามอัตราที่กฎหมายกำหนดแล้ว จึงเห็นว่า องค์ประกอบความผิดของนิติบุคคลและบุคคลธรรมดาในบทบัญญัติต่าง ๆ ข้างต้นไม่แตกต่างกันและเป็นกรณีที่เข้าช้อยกเว้นให้ไม่ต้องเปลี่ยนเป็นความผิดทางพินัยตามมาตรา ๔๑^๙ (๑) แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ

ประเด็นที่สอง พนักงานตรวจแรงงานหรือพนักงานตรวจความปลอดภัยมีอำนาจตามมาตรา ๑๓๙ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงานฯ มาตรา ๓๗ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้รับงานไปทำที่บ้านฯ และมาตรา ๓๖ แห่งพระราชบัญญัติความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานฯ แล้วแต่กรณี ในการสั่งให้ผู้กระทำความผิดทางพินัยปฏิบัติหรือดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ และหากผู้กระทำความผิดทางพินัยปฏิบัติหรือดำเนินการแก้ไขตามคำสั่งของพนักงานตรวจแรงงานหรือพนักงานตรวจความปลอดภัยดังกล่าวแล้ว ความผิดทางพินัยเป็นอันระงับหรือไม่ นั้น เห็นว่า มาตรา ๒๒^{๑๐} แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ กำหนดว่า หากกฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยฉบับใดได้กำหนดวิธีดำเนินการของเจ้าหน้าที่ไว้เป็นการเฉพาะหรือแตกต่างจากกฎหมายว่าด้วยการปรับเป็นพินัยแล้ว

^๗มาตรา ๑๕๐ สหภาพแรงงานใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๐๔ หรือมาตรา ๑๐๘ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาท

กรรมการสหภาพแรงงานผู้รู้เห็นเป็นใจให้สหภาพแรงงานกระทำการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๐๔ หรือมาตรา ๑๐๘ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

^๘มาตรา ๑๕๓ สหพันธ์นายจ้างใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๑๘ ประกอบด้วยมาตรา ๗๑ หรือมาตรา ๗๕ หรือสหพันธ์แรงงานใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๑๘ ประกอบด้วยมาตรา ๑๐๔ หรือมาตรา ๑๐๘ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาท

กรรมการสหพันธ์นายจ้างผู้รู้เห็นเป็นใจให้สหพันธ์นายจ้างกระทำการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๑๘ ประกอบด้วยมาตรา ๗๑ หรือมาตรา ๗๕ หรือกรรมการสหพันธ์แรงงานผู้รู้เห็นเป็นใจให้สหพันธ์แรงงานกระทำการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๑๘ ประกอบด้วยมาตรา ๑๐๔ หรือมาตรา ๑๐๘ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

^๙โปรดดูเชิงอรรถที่ ๒, ข้างต้น

^{๑๐}มาตรา ๒๒ ความในมาตรา ๑๙ มาตรา ๒๐ และมาตรา ๒๑ ไม่ใช้บังคับแก่การดำเนินการเกี่ยวกับความผิดทางพินัยที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยได้บัญญัติวิธีดำเนินการไว้เป็นการเฉพาะหรือแตกต่างไปจากบทบัญญัติแห่งมาตราดังกล่าว

มิให้นำความในมาตรา ๑๙^{๑๑} มาตรา ๒๐^{๑๒} และมาตรา ๒๑^{๑๓} ของพระราชบัญญัติดังกล่าวมาใช้บังคับ ซึ่งหมายความว่าให้ดำเนินการต่อไปตามกฎหมายที่บัญญัติไว้เป็นการเฉพาะนั้น

สำหรับกรณีของพระราชบัญญัติทั้งสามฉบับดังกล่าวเป็นกฎหมายที่บัญญัติความผิดทางพินัยและได้บัญญัติวิธีดำเนินการในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานตรวจแรงงานหรือพนักงานตรวจความปลอดภัยไว้เป็นการเฉพาะในมาตรา ๑๓๙^{๑๔} แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงานฯ มาตรา ๓๗^{๑๕}

^{๑๑}มาตรา ๑๙ เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยหรือมีการกล่าวหาหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐพบเห็นว่ามีกรกระทำ ความผิดทางพินัยไม่ว่าความผิดนั้นจะเกิดขึ้นในท้องที่ใด ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐาน และต้องให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหาได้ชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหาตามสมควร ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

^{๑๒}มาตรา ๒๐ เมื่อดำเนินการตามมาตรา ๑๙ แล้ว และเจ้าหน้าที่ของรัฐมีพยานหลักฐานเพียงพอว่าผู้ใดกระทำความผิดทางพินัย ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีคำสั่งปรับเป็นพินัยและส่งคำสั่งให้ผู้นั้นทราบทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับไปยังที่อยู่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรของผู้ถูกกล่าวหาหรือตามที่ได้แจ้งไว้ต่อหน่วยงานของรัฐ และให้ถือว่าผู้นั้นได้รับแจ้งตั้งแต่วันครบสิบห้าวันนับแต่วันที่ปรากฏในทะเบียนตอบรับ

^{๑๓}มาตรา ๒๑ คำสั่งปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๒๐ ให้ทำเป็นหนังสือโดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้
(๑) ข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับการกระทำอันเป็นความผิดทางพินัย
(๒) อัตราค่าปรับเป็นพินัยที่กฎหมายบัญญัติ และจำนวนค่าปรับเป็นพินัยที่เจ้าหน้าที่ของรัฐกำหนดให้ต้องชำระ

(๓) ระยะเวลาที่ต้องชำระซึ่งต้องไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน แต่ไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง
(๔) กระบวนการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องดำเนินการต่อไป ถ้าผู้ถูกกล่าวหาปฏิเสธข้อกล่าวหาหรือไม่ชำระค่าปรับเป็นพินัยภายในระยะเวลาที่กำหนด
(๕) สิทธิในการขอผ่อนชำระตามมาตรา ๙ วรรคสอง หรือการยื่นคำร้องขอต่อศาลตามมาตรา ๑๐
(๖) รายละเอียดอื่นใดที่เห็นสมควรอันจะทำให้ผู้ถูกกล่าวหาเข้าใจสภาพแห่งการกระทำ ความผิดหรือที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ถูกกล่าวหา

^{๑๔}มาตรา ๑๓๙ ในการปฏิบัติกรตามหน้าที่ ให้พนักงานตรวจแรงงานมีอำนาจดังต่อไปนี้
(๑) เข้าไปในสถานประกอบกิจการหรือสำนักงานของนายจ้าง และสถานที่ทำงานของลูกจ้าง ในเวลาทำการ เพื่อตรวจสอบสภาพการทำงานของลูกจ้างและสภาพการจ้าง สอบถามข้อเท็จจริง ถ่ายภาพ ถ่ายสำเนาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจ้าง การจ่ายค่าจ้าง ค่าล่วงเวลา ค่าทำงานในวันหยุด ค่าล่วงเวลาในวันหยุด และทะเบียนลูกจ้าง เก็บตัวอย่างวัสดุหรือผลิตภัณฑ์เพื่อวิเคราะห์เกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงาน และกระทำกรอย่างอื่น เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงในอันที่จะปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

(๒) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกนายจ้าง ลูกจ้าง หรือบุคคลซึ่งเกี่ยวข้องมาชี้แจงข้อเท็จจริงหรือให้ส่งสิ่งของหรือเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณา

(๓) มีคำสั่งเป็นหนังสือให้นายจ้างหรือลูกจ้างปฏิบัติให้ถูกต้องตามพระราชบัญญัตินี้

^{๑๕}มาตรา ๓๗ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานตรวจแรงงานมีอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) เข้าไปในสถานประกอบกิจการหรือสำนักงานของผู้จ้างงานหรือสถานที่ทำงานของผู้รับงานไปทำที่บ้านในเวลาทำงาน เพื่อตรวจสอบสภาพการทำงานของผู้รับงานไปทำที่บ้าน และสอบถามข้อเท็จจริง ถ่ายภาพ ถ่ายสำเนาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการรับงานไปทำที่บ้านหรือการจ่ายค่าตอบแทน

(มีต่อหน้าถัดไป)

แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้รับงานไปทำที่บ้านฯ และมาตรา ๓๖^{๖๖} แห่งพระราชบัญญัติความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานฯ ในการเข้าไปตรวจสอบสถานประกอบการและสอบถามข้อเท็จจริง ทั้งยังให้อำนาจในการสั่งให้นายจ้าง ลูกจ้าง หรือผู้เกี่ยวข้องอื่นใดแก้ไขหรือปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมายได้ และหากผู้ได้รับคำสั่งของพนักงานตรวจแรงงานหรือพนักงานตรวจความปลอดภัย แล้วแต่กรณี ยินยอมปฏิบัติตามคำสั่งดังกล่าว กฎหมายได้กำหนดผลให้การดำเนินคดีเป็นอันระงับไปด้วย ทั้งนี้ ตามบทบัญญัติมาตรา ๑๔๑^{๖๗} วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงานฯ มาตรา ๓๘^{๖๘} วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้รับงานไปทำที่บ้านฯ

(ต่อจากเชิงอรรถที่ ๑๕)

(๒) เก็บตัวอย่างวัตถุอันตรายหรือผลิตภัณฑ์ที่ทำเพื่อวิเคราะห์เกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงานและกระทำการอย่างอื่นเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงในอันที่จะปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ โดยพนักงานตรวจแรงงานต้องได้รับความยินยอมจากผู้จ้างงาน หรือผู้รับงานไปทำที่บ้าน หรือได้รับความเห็นชอบจากอธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย

(๓) มีหนังสือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำหรือให้ส่งเอกสารหรือวัตถุใด ๆ มาเพื่อประกอบการพิจารณาได้ตามความจำเป็น

(๔) มีคำสั่งเป็นหนังสือให้ผู้จ้างงานหรือผู้รับงานไปทำที่บ้านปฏิบัติให้ถูกต้องตามพระราชบัญญัตินี้

ฯลฯ

ฯลฯ

^{๖๖}มาตรา ๓๖ ในกรณีที่พนักงานตรวจความปลอดภัยพบว่า นายจ้าง ลูกจ้าง หรือผู้ที่เกี่ยวข้องผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎกระทรวงซึ่งออกตามพระราชบัญญัตินี้ หรือพบว่าสภาพแวดล้อมในการทำงาน อาคาร สถานที่ เครื่องจักรหรืออุปกรณ์ที่ลูกจ้างใช้จะก่อให้เกิดความไม่ปลอดภัยแก่ลูกจ้าง ให้พนักงานตรวจความปลอดภัยมีอำนาจสั่งให้ผู้นั้นหยุดการกระทำที่ฝ่าฝืน แก้ไข ปรับปรุง หรือปฏิบัติให้ถูกต้องหรือเหมาะสมภายในระยะเวลาสามสิบวัน ถ้ามีเหตุจำเป็นไม่อาจดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาดังกล่าวได้ พนักงานตรวจความปลอดภัยอาจขยายระยะเวลาออกไปได้ไม่เกินสองครั้ง ครั้งละสามสิบวันนับแต่วันที่ครบกำหนดเวลาดังกล่าว

ในกรณีจำเป็นเมื่อได้รับอนุมัติจากอธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย ให้พนักงานตรวจความปลอดภัยมีอำนาจสั่งให้หยุดการใช้เครื่องจักร อุปกรณ์ อาคารสถานที่ หรือผูกมัดประตูปะทะที่อาจก่อให้เกิดอันตรายอย่างร้ายแรงต่อลูกจ้างดังกล่าวทั้งหมดหรือบางส่วนเป็นการชั่วคราว ในระหว่างการปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานตรวจความปลอดภัยได้ เมื่อนายจ้างได้ปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องตามคำสั่งของพนักงานตรวจความปลอดภัยตามวรรคหนึ่งแล้วให้นายจ้างแจ้งอธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายเพื่อพิจารณาเพิกถอนคำสั่งดังกล่าวได้

^{๖๗}มาตรา ๑๔๑ คำสั่งของพนักงานตรวจแรงงานตามมาตรา ๑๓๙ (๓) ให้อุทธรณ์ต่ออธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายได้ภายในระยะเวลาที่กำหนดในคำสั่ง และให้อธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายพิจารณาคำอุทธรณ์และแจ้งผู้อุทธรณ์โดยไม่ชักช้า แต่ต้องไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่รับอุทธรณ์ คำวินิจฉัยของอธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายดังกล่าวให้เป็นที่สุด

การอุทธรณ์ตามวรรคหนึ่งย่อมไม่เป็นการทุเลาการปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานตรวจแรงงานเว้นแต่อธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น หรือมีการวางหลักประกันตามที่อธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายกำหนด

ในกรณีที่นายจ้างหรือลูกจ้างได้ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานตรวจแรงงานตามมาตรา ๑๓๙ (๓) หรือได้ปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของอธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายตามวรรคหนึ่งภายในระยะเวลาที่กำหนดการดำเนินคดีอาญาต่อนายจ้างหรือลูกจ้างให้เป็นอันระงับไป

^{๖๘}มาตรา ๓๘ คำสั่งของพนักงานตรวจแรงงานตามมาตรา ๓๗ (๔) ให้อุทธรณ์ต่อศาลแรงงานภายในระยะเวลาที่กำหนดในคำสั่ง แต่ต้องไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่ทราบคำสั่ง

(มีต่อหน้าถัดไป)

หรือมาตรา ๔๓^{๑๙} แห่งพระราชบัญญัติความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานฯ แล้วแต่กรณี จึงเป็นกรณีที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยได้กำหนดวิธีดำเนินการของเจ้าหน้าที่ไว้เป็นการเฉพาะ ประกอบกับการเปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวเป็นความผิดทางพินัย มาตรา ๓๙^{๒๐} แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ก็บัญญัติแต่เพียงให้ถืออัตราโทษทางอาญาเป็นอัตราค่าปรับเป็นพินัย โดยไม่ได้ตัดอำนาจของพนักงานตรวจแรงงานหรือพนักงานตรวจความปลอดภัยในการดำเนินการตามมาตรการอื่นที่กฎหมายบัญญัติความผิดทางพินัยนั้นกำหนดไว้

ดังนั้น พนักงานตรวจแรงงานหรือพนักงานตรวจความปลอดภัยยังคงใช้อำนาจมีคำสั่งให้นายจ้าง ลูกจ้าง หรือผู้เกี่ยวข้องชั่งปฏิบัติการให้ถูกต้องตามกฎหมายได้ ทั้งนี้ ตามมาตรา ๑๓๙^{๒๑}(๓) แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงานฯ มาตรา ๓๗^{๒๒}(๔) แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้รับงานไปทำที่บ้านฯ และตามมาตรา ๓๖^{๒๓} วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานฯ และหากนายจ้าง ลูกจ้าง หรือผู้ที่ได้รับคำสั่งดังกล่าวปฏิบัติตามคำสั่งภายในกำหนดเวลา ย่อมทำให้ความผิดระงับไปและไม่ต้องดำเนินการปรับเป็นพินัยอีก แต่ถ้าไม่ปฏิบัติตามคำสั่งภายในกำหนดเวลา ก็ต้องเข้าสู่กระบวนการปรับเป็นพินัยโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ต่อไป

(นายพนพล เกียรติฤกษ์)

รองเลขาธิการฯ รักษาการแทน

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ธันวาคม ๒๕๖๖

(ต่อจากเชิงอรรถที่ ๑๘)

การอุทธรณ์ตามวรรคหนึ่งย่อมไม่เป็นการทุเลาการปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานตรวจแรงงาน เว้นแต่ศาลแรงงานจะกำหนดเป็นอย่างอื่น หรือมีการวางหลักประกันตามที่ศาลแรงงานจะกำหนด

ในกรณีผู้จ้างงานหรือผู้รับงานไปทำที่บ้านไม่นำคดีไปสู่ศาลแรงงานภายในกำหนดให้คำสั่งนั้นเป็นที่ยุติ ในกรณีผู้จ้างงานเป็นฝ่ายนำคดีไปสู่ศาลแรงงาน ให้ศาลแรงงานมีอำนาจกำหนดให้ผู้จ้างงานต้องวางหลักประกันต่อศาลแรงงานตามที่ศาลแรงงานกำหนด จึงจะฟ้องคดีได้ เว้นแต่ศาลแรงงานจะกำหนดเป็นอย่างอื่น

ในกรณีที่ผู้จ้างงานหรือผู้รับงานไปทำที่บ้านได้ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานตรวจแรงงานตามมาตรา ๓๗ (๔) หรือได้ปฏิบัติตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลแรงงาน การดำเนินคดีอาญาต่อผู้จ้างงานหรือผู้รับงานไปทำที่บ้านให้เป็นอันระงับไป

^{๑๙}มาตรา ๔๓ ในกรณีที่นายจ้าง ลูกจ้าง หรือผู้ที่เกี่ยวข้องได้ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานตรวจความปลอดภัยตามมาตรา ๓๖ ภายในระยะเวลาที่กำหนด การดำเนินคดีอาญาต่อนายจ้าง ลูกจ้าง หรือผู้ที่เกี่ยวข้องให้เป็นอันระงับไป

^{๒๐}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น

^{๒๑}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑๔, ข้างต้น

^{๒๒}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑๕, ข้างต้น

^{๒๓}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑๖, ข้างต้น

บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย
เรื่อง การเทียบตำแหน่งข้าราชการของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช
ซึ่งมีตำแหน่งชำนาญการขึ้นไปหรือเทียบเท่าตามข้อ ๑๐ แห่งระเบียบ
สำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๖

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ ทส ๐๙๐๓.๒/๒๐๓๔๓ ลงวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๖๖ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า ด้วยกฎหมายในความรับผิดชอบของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ซึ่งใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันต้องเปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวเป็นความผิดทางพินัย ตามบัญชี ๑ ของพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ คือ พระราชบัญญัติฯ พ.ศ. ๒๕๕๕ และพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ และตามมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ประกอบข้อ ๑๐ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๖ กำหนดให้รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายนั้น ประกาศกำหนดบัญชีรายชื่อตำแหน่งข้าราชการและพนักงานของหน่วยงานของรัฐที่มีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าชำนาญการขึ้นไปหรือเทียบเท่าเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เห็นว่า พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติฯ มาตรา ๕๒ กำหนดว่า บรรดาความผิดตามพระราชบัญญัติที่มีโทษปรับสถานเดียว หรือเป็นความผิดที่มีโทษปรับหรือจำคุกไม่เกินหนึ่งปี ให้อธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายมีอำนาจเปรียบเทียบได้ตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด และตามระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ว่าด้วยการเปรียบเทียบความผิดตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ พ.ศ. ๒๕๖๓ ข้อ ๔ (๕) - (๘) กำหนดให้ หัวหน้าอุทยานแห่งชาติ หัวหน้าวนอุทยาน หัวหน้าสวนพฤกษศาสตร์ และหัวหน้าสวนรุกขชาติ มีอำนาจเปรียบเทียบความผิดซึ่งได้เกิด อ้าง หรือเชื่อว่าได้เกิดขึ้นในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ หรือสวนรุกขชาติ ในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบ โดยแบ่งเป็นอุทยานแห่งชาติ จำนวน ๑๓๓ แห่ง วนอุทยาน จำนวน ๙๑ แห่ง สวนพฤกษศาสตร์ จำนวน ๑๘ แห่ง และสวนรุกขชาติ จำนวน ๕๓ แห่ง ซึ่งในการแต่งตั้งผู้ทำหน้าที่หัวหน้าอุทยานแห่งชาติ หัวหน้าวนอุทยาน หัวหน้าสวนพฤกษศาสตร์ และหัวหน้าสวนรุกขชาติ จะมีทั้งข้าราชการประเภททั่วไป และข้าราชการประเภทวิชาการซึ่งดำรงตำแหน่งดังต่อไปนี้

- ๑) เจ้าพนักงานป่าไม้ชำนาญงาน
- ๒) เจ้าพนักงานป่าไม้อาวุโส
- ๓) นักวิชาการป่าไม้ปฏิบัติการ
- ๔) นักวิชาการป่าไม้ชำนาญการ
- ๕) นักวิชาการป่าไม้ชำนาญการพิเศษ

พระราชบัญญัติฯ มาตรา ๑๖ กำหนดว่า ความผิดตามมาตรา ๑๔ และ มาตรา ๑๕ ให้คณะกรรมการเปรียบเทียบมีอำนาจเปรียบเทียบได้ แต่เมื่อเปลี่ยนความผิดทางอาญา ที่มีโทษปรับสถานเดียวเป็นความผิดทางพินัยแล้ว จะต้องแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งรับผิดชอบ ในการปฏิบัติตามกฎหมายเฉพาะนั้นให้มีอำนาจปรับเป็นพินัย ซึ่งเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ปฏิบัติตาม พระราชบัญญัติฯ มีทั้งข้าราชการประเภททั่วไป และข้าราชการประเภทวิชาการเช่นเดียวกัน เมื่อมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ กำหนดว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดจะมี อำนาจปรับเป็นพินัยตามกฎหมายใดให้เป็นไปตามที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยนั้นบัญญัติไว้ ในกรณีที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยมิได้บัญญัติไว้ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีผู้รักษาการตาม กฎหมายนั้นประกาศกำหนด และข้อ ๑๐ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติ ในการปรับเป็นพินัยฯ กำหนดว่า ในกรณีที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยมิได้บัญญัติให้เจ้าหน้าที่ ของรัฐตำแหน่งใดมีอำนาจปรับเป็นพินัย ให้รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายนั้นประกาศกำหนดบัญชี รายชื่อตำแหน่งข้าราชการและพนักงานของหน่วยงานของรัฐที่มีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับชำนาญการ ขึ้นไปหรือเทียบเท่าเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช จึงได้ทำหรือ สำนักตรวจสอบและประเมินกำลังคน สำนักงาน ก.พ. เกี่ยวกับการเทียบตำแหน่งของข้าราชการพลเรือน ประเภททั่วไป และประเภทวิชาการ เพื่อจัดทำประกาศกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจ ปรับเป็นพินัย ตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติฯ แต่ได้รับแจ้งว่า สำนักงาน ก.พ. ไม่มีการเทียบ การดำรงตำแหน่งของข้าราชการพลเรือนสองประเภทดังกล่าว มีเพียงการเทียบตำแหน่งระหว่าง ข้าราชการพลเรือนกับข้าราชการอื่น เช่น ตำรวจ ทหาร จึงเห็นควรหารือไปยังหน่วยงานที่รับผิดชอบ พระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ต่อไป

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เห็นว่า ความผิดอาญาที่มีโทษปรับ สถานเดียวตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติฯ ที่จะเปลี่ยนเป็นความผิดทางพินัยนั้นที่ผ่านมา กรณีส่วนใหญ่จะเป็นการกระทำความผิดซึ่งหน้าและผู้กระทำความผิดประสงค์ชำระค่าปรับในทันที เนื่องจากเป็นการกระทำความผิดเล็กน้อยและค่าปรับเป็นจำนวนเงินไม่สูงมาก ประกอบกับการกระทำความ ผิดเกิดขึ้นในพื้นที่ทะเล หรือบางกรณีผู้กระทำความผิดเป็นชาวต่างชาติซึ่งเข้ามาท่องเที่ยว ในอุทยานแห่งชาติ และพักอาศัยในประเทศไทยเพียงชั่วระยะเวลาหนึ่ง ดังนั้น หากแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยได้เฉพาะข้าราชการที่มีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าชำนาญการขึ้นไป จะส่งผลให้ ผู้ทำหน้าที่หัวหน้าอุทยานแห่งชาติ หัวหน้าวนอุทยาน หัวหน้าสวนพฤกษศาสตร์ และหัวหน้าสวนรุกขชาติ บางส่วนไม่มีอำนาจปรับเป็นพินัยได้ โดยกรณีตามพระราชบัญญัติฯ เดิมการเปรียบเทียบ เป็นอำนาจของคณะกรรมการเปรียบเทียบ เมื่อเปลี่ยนความผิดทางอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียว เป็นความผิดทางพินัยจึงต้องแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งรับผิดชอบในการปฏิบัติตามกฎหมายเฉพาะนั้น ให้มีอำนาจปรับเป็นพินัย ซึ่งเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติฯ มีทั้งข้าราชการ ประเภททั่วไปและประเภทวิชาการเช่นเดียวกัน ดังนั้น จึงเห็นควรหารือคณะกรรมการว่าด้วย การปรับเป็นพินัยเกี่ยวกับการกำหนดแนวทางในการแต่งตั้งข้าราชการพลเรือน ตำแหน่งประเภททั่วไป ระดับชำนาญการขึ้นไป เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติว่าด้วย การปรับเป็นพินัยฯ

คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย ได้พิจารณาข้อหาหรือของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช โดยมีผู้แทนกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช) และผู้แทนสำนักงาน ก.พ. เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว เห็นว่า ข้อหาเรื่องนี้ มีประเด็นต้องพิจารณาเพียงประเด็นเดียวว่า ข้าราชการของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ซึ่งปฏิบัติหน้าที่เจ้าพนักงานป่าไม้ตำแหน่งประเภททั่วไป ระดับชำนาญงาน และระดับอาวุโส ตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ และพระราชบัญญัติงาช้าง พ.ศ. ๒๕๕๘ ถือเป็น ตำแหน่งที่เทียบเท่าข้าราชการและพนักงานของหน่วยงานของรัฐที่มีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับชำนาญการ ขึ้นไป ตามข้อ ๑๐ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๖ หรือไม่ คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เห็นว่า การที่ข้อ ๑๐^๑ แห่งระเบียบ สำนักนายกรัฐมนตรีฯ ใช้ถ้อยคำว่า “ข้าราชการและพนักงานของหน่วยงานของรัฐที่มีตำแหน่งไม่ต่ำกว่า ระดับชำนาญการขึ้นไปหรือเทียบเท่า” เป็นการกำหนดให้ข้าราชการและพนักงานของหน่วยงาน ของรัฐที่มีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับชำนาญการขึ้นไปหรือเทียบเท่าเป็นตำแหน่งหลักเพื่อใช้เป็นเกณฑ์ ในการพิจารณา และยังได้กำหนดให้มีการเทียบกับตำแหน่งประเภทอื่นซึ่งเทียบได้ไม่ต่ำกว่าตำแหน่ง ระดับชำนาญการขึ้นไปได้ด้วย เพื่อให้การบังคับใช้เรื่องนี้มิได้จำกัดเฉพาะตำแหน่งประเภทวิชาการ เท่านั้น แต่รวมถึงตำแหน่งประเภทอื่นหรือตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นซึ่งมีมาตรฐานตำแหน่ง หน้าที่ความรับผิดชอบ และคุณภาพของงานโดยประมาณไม่ต่ำกว่าในระดับชำนาญการขึ้นไป ในหน่วยงานของรัฐต่าง ๆ ด้วย และการตีความถ้อยคำว่า “ตำแหน่งที่เทียบเท่า” ตามระเบียบ สำนักนายกรัฐมนตรีดังกล่าวและตามข้อหาเรื่องนี้เป็นการเทียบตำแหน่งเพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยซึ่งมีอยู่ตามกฎหมายหลายฉบับที่อยู่ในความรับผิดชอบ ของข้าราชการอื่นที่มีใช้ข้าราชการพลเรือนด้วย เช่น ข้าราชการตำรวจ หรือพนักงานขององค์กรอื่น ของรัฐ เช่น รัฐวิสาหกิจ สถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ จึงสมควรพิจารณาถ้อยคำให้มีผลใช้บังคับได้ และไม่กระทบต่อการปฏิบัติราชการของหน่วยงานของรัฐ อนึ่ง หากใช้การตีความอย่างแคบ ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนฯ ว่า ตำแหน่งที่เทียบเท่าต้องเป็นข้าราชการ ในประเภทเดียวกันเท่านั้น ซึ่งในกรณีนี้^๑ ก็จะหมายถึงเฉพาะตำแหน่งประเภทวิชาการ

^๑ข้อ ๑๐ ในกรณีที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยมิได้บัญญัติให้เจ้าหน้าที่ของรัฐตำแหน่ง ใดมีอำนาจปรับเป็นพินัย ให้รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายนั้นประกาศกำหนดบัญชีรายชื่อตำแหน่งข้าราชการ และพนักงานของหน่วยงานของรัฐที่มีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับชำนาญการขึ้นไปหรือเทียบเท่าเป็นผู้มีอำนาจปรับ เป็นพินัย โดยในกรณีที่กฎหมายกำหนดอัตราค่าปรับเป็นพินัยสูงสุดไว้ไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท รัฐมนตรีจะกำหนดให้ เจ้าหน้าที่ของรัฐดังกล่าวคนเดียวเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาการปรับเป็นพินัยก็ได้

การพิจารณาปรับเป็นพินัยที่ต้องทำเป็นองค์คณะ ให้องค์คณะประกอบด้วยหัวหน้าองค์คณะ หนึ่งคนและองค์คณะอีกไม่น้อยกว่าสองคน

เมื่อรัฐมนตรีกำหนดให้การพิจารณาปรับเป็นพินัยในเรื่องใดอยู่ในอำนาจของผู้มีอำนาจ ปรับเป็นพินัยเพียงคนเดียว ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่พบเห็นการกระทำความผิด หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่หัวหน้า หน่วยงานของรัฐกำหนดจากบัญชีรายชื่อตามวรรคหนึ่งเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย

เมื่อการพิจารณาปรับเป็นพินัยเรื่องใดต้องทำเป็นองค์คณะ ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐกำหนด ผู้เป็นหัวหน้าองค์คณะและองค์คณะจากบัญชีรายชื่อตามวรรคหนึ่ง ตามที่เห็นสมควร

ในระหว่างการศึกษาพิจารณาปรับเป็นพินัย หากมีเหตุที่ทำให้องค์คณะคนใดคนหนึ่งไม่อาจพิจารณา ปรับเป็นพินัยต่อไปได้ ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐในบัญชีรายชื่อตามวรรคหนึ่ง เพื่อประกอบเป็นองค์คณะแทน

จะส่งผลให้ไม่สามารถบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการปรับเป็นพินัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากรัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายจะไม่สามารถประกาศกำหนดให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐ ข้าราชการตำแหน่งประเภทบริหาร ข้าราชการตำแหน่งประเภทอำนวยการ หรือข้าราชการที่มีระดับสูงกว่าแต่ดำรงตำแหน่งประเภทบริหาร ซึ่งมีใช้ตำแหน่งประเภทวิชาการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยได้เลย นอกจากนั้น ข้าราชการและพนักงานของหน่วยงานของรัฐตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นก็อาจได้รับการแต่งตั้งให้เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยได้เช่นกัน ซึ่งมีใช้วัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ

สำหรับในประเด็นว่า ข้าราชการพลเรือนตำแหน่งเจ้าพนักงานป่าไม้ระดับชำนาญงาน และระดับอาวุโส ซึ่งเป็นตำแหน่งประเภททั่วไปในสังกัดกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช จะสามารถเทียบเท่าตำแหน่งชำนาญการขึ้นไปตามข้อ ๑๐^๒ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ ได้หรือไม่ เพียงใด นั้น คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เห็นว่า แม้ว่าตำแหน่งดังกล่าวเป็นตำแหน่งประเภททั่วไป มีใช้ตำแหน่งประเภทวิชาการเหมือนตำแหน่งระดับชำนาญการก็ตาม แต่เมื่อพิจารณามาตรฐานตำแหน่ง หน้าที่ความรับผิดชอบ และคุณภาพของงานโดยประมาณของตำแหน่งทั้งสองเทียบกับตำแหน่งระดับชำนาญการทั้งตามมาตรฐานกำหนดตำแหน่งซึ่ง ก.พ. จัดทำขึ้นตามอำนาจหน้าที่ และข้อ ๗ (๒)^๓ และข้อ ๘ (๒) และ (๓)^๔ แห่งกฎ ก.พ. ว่าด้วยหลักเกณฑ์

^๒โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น

^๓ข้อ ๗ ตำแหน่งประเภทวิชาการ มี ๕ ระดับ ดังต่อไปนี้

๑.ล๑

๑.ล๑

(๒) ตำแหน่งประเภทวิชาการระดับชำนาญการ ได้แก่ ตำแหน่งดังต่อไปนี้

(ก) ตำแหน่งสำหรับผู้ปฏิบัติงานที่มีประสบการณ์ โดยใช้ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และความชำนาญสูงในงานวิชาการ ปฏิบัติงานที่ต้องตัดสินใจหรือแก้ปัญหาที่ยาก

(ข) ตำแหน่งสำหรับหัวหน้างาน ซึ่งต้องกำกับ แนะนำ ตรวจสอบการปฏิบัติงานของผู้ร่วมปฏิบัติงาน โดยใช้ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และความชำนาญสูงในงานวิชาการ ปฏิบัติงานที่ต้องตัดสินใจหรือแก้ปัญหาที่ยาก

๑.ล๑

๑.ล๑

^๔ข้อ ๘ ตำแหน่งประเภททั่วไป มี ๔ ระดับ ดังต่อไปนี้

๑.ล๑

๑.ล๑

(๒) ตำแหน่งประเภททั่วไประดับชำนาญงาน ได้แก่ ตำแหน่งดังต่อไปนี้

(ก) ตำแหน่งสำหรับผู้ปฏิบัติงานที่มีประสบการณ์ โดยใช้ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และความชำนาญ ปฏิบัติงานที่ต้องตัดสินใจหรือแก้ปัญหาที่ค่อนข้างยาก

(ข) ตำแหน่งสำหรับหัวหน้างาน ซึ่งต้องกำกับ แนะนำ ตรวจสอบการปฏิบัติงานของผู้ร่วมปฏิบัติงาน โดยใช้ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และความชำนาญ ปฏิบัติงานที่ต้องตัดสินใจหรือแก้ปัญหาที่ค่อนข้างยาก

(๓) ตำแหน่งประเภททั่วไประดับอาวุโส ได้แก่ ตำแหน่งดังต่อไปนี้

(ก) ตำแหน่งสำหรับผู้ปฏิบัติงานที่มีประสบการณ์ โดยใช้ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และความชำนาญค่อนข้างสูง ในงานเทคนิคเฉพาะด้าน หรืองานที่ใช้ทักษะและความชำนาญเฉพาะตัว ปฏิบัติงานที่ต้องตัดสินใจหรือแก้ปัญหาในงานที่ค่อนข้างยากมาก

(มีต่อหน้าถัดไป)

การจัดประเภทตำแหน่งและระดับตำแหน่ง พ.ศ. ๒๕๕๑ แล้ว จะเห็นได้ว่ามีลักษณะที่อาจเทียบได้ว่า มีหน้าที่ความรับผิดชอบและคุณภาพของงานที่มีลักษณะเดียวกัน ดังนั้น รัฐมนตรีว่าการกระทรวง ทบวงกรมฯ และสิ่งแวดล้อมซึ่งรักษาการตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติฯ และพระราชบัญญัติงาช้างฯ จึงสามารถพิจารณาแต่งตั้งข้าราชการประเภททั่วไปในตำแหน่ง “เจ้าพนักงานป่าไม้ชำนาญงาน” และ “เจ้าพนักงานป่าไม้อาวุโส” เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๑๐^๔ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ ได้ ทั้งนี้ โดยนัยความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา (ที่ประชุมใหญ่กรรมการร่างกฎหมาย) ได้เคยมีความเห็นในเรื่องเสร็จที่ ๔๗๐ - ๔๗๒/๒๕๓๖ สรุปความได้ว่า การแปลความหมายของ คำว่า “ตำแหน่งเทียบเท่า” ที่ใช้อยู่ในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ อันเป็นกฎหมายหลักในการบริหารราชการแผ่นดิน ซึ่งใช้กับข้าราชการหลายประเภทมิได้ใช้บังคับ กับข้าราชการพลเรือนเท่านั้น และข้าราชการหลายประเภทได้มีการแบ่งตำแหน่งเป็นตำแหน่ง ประเภททั่วไป ตำแหน่งประเภทวิชาชีพเฉพาะหรือเชี่ยวชาญเฉพาะ และตำแหน่งประเภทบริหาร ระดับสูงหรือตำแหน่งประเภทบริหารระดับกลาง ดังเช่นตำแหน่งของข้าราชการพลเรือนซึ่งบัญญัติขึ้น เพื่อประโยชน์ในการกำหนดค่าตอบแทนและสิทธิประโยชน์อื่นเป็นหลัก “ตำแหน่งเทียบเท่า” จึงมีความหมายว่าเมื่อได้กำหนดให้ตำแหน่งหลักอยู่ในระดับใด ตำแหน่งอื่นที่กฎหมายได้กำหนดให้อยู่ในระดับเดียวกัน ย่อมเป็นตำแหน่งที่เทียบเท่าแล้วแต่กรณี และโดยนัยความเห็นของ คณะอนุกรรมการพัฒนาระบบราชการเกี่ยวกับการตีความและวินิจฉัยปัญหากฎหมายในการบริหาร ราชการแผ่นดิน ตามหนังสือเวียนของสำนักงาน ก.พ.ร. ที่ นร ๑๒๐๐/ว ๓๓ ลงวันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ ซึ่งวินิจฉัยไว้ในทำนองเดียวกันว่า “คำว่า “ข้าราชการในกรมคนหนึ่งซึ่งดำรงตำแหน่ง ไม่ต่ำกว่าหัวหน้ากองหรือเทียบเท่า” นั้น หมายความว่าข้าราชการในกรมทุกประเภทที่ดำรงตำแหน่ง ไม่ต่ำกว่าหัวหน้ากองหรือเทียบเท่า มิได้หมายความว่าข้าราชการที่ดำรงตำแหน่งบริหารไม่ต่ำกว่า หัวหน้ากองหรือเทียบเท่าเท่านั้น”

อนึ่ง แม้คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยได้เคยมีมติอนุมัติให้กรมการขนส่งทางบก สามารถดำเนินการที่แตกต่างจากข้อ ๑๐ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ โดยสามารถเสนอ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมประกาศกำหนดบัญชีรายชื่อตำแหน่งข้าราชการที่มีตำแหน่ง ไม่ต่ำกว่าระดับชำนาญงานซึ่งรับราชการในกรมการขนส่งทางบกมาแล้วตั้งแต่สามปีขึ้นไป ให้เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยได้ (เรื่องเสร็จที่ ๑๓๕๘/๒๕๖๖) โดยไม่ได้หารือ ข้อกฎหมายมาดังเช่นข้อหารือนี้ แต่เป็นกรณีสืบเนื่องจากการที่กรมการขนส่งทางบกได้ขออนุมัติ

(ต่อจากเชิงอรรถที่ ๔)

(ข) ตำแหน่งสำหรับหัวหน้างาน ซึ่งต้องกำกับ แนะนำ ตรวจสอบการปฏิบัติงานของ ผู้ร่วมปฏิบัติงาน โดยใช้ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และความชำนาญอันค่อนข้างสูง มีงาน ในความรับผิดชอบที่หลากหลาย ปฏิบัติงานที่ต้องตัดสินใจหรือแก้ปัญหาในงานที่ค่อนข้างยากมาก

ฯลฯ

ฯลฯ

^๔โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น

คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยตามข้อ ๑๗^๖ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ เนื่องจากมีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการและการปฏิบัติตามระเบียบดังกล่าวจะก่อให้เกิดภาระแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องจนเกินสมควรเท่านั้น

(นายปรกรณ์ นิลประพันธ์)
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
มกราคม ๒๕๖๗

---

^๖ข้อ ๑๗ ในวาระเริ่มแรกไม่เกินห้าปีนับแต่วันที่ระเบียบนี้ใช้บังคับ หากมีกรณีที่ไม่อาจปฏิบัติตามระเบียบนี้ได้หรือการปฏิบัติตามระเบียบนี้ก่อให้เกิดภาระแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องจนเกินสมควร หัวหน้าหน่วยงานของรัฐอาจขออนุมัติคณะกรรมการ เพื่อดำเนินการแตกต่างจากระเบียบนี้ในเรื่องหนึ่งเรื่องใดก็ได้ และให้คณะกรรมการมีอำนาจอนุมัติให้ดำเนินการแตกต่างจากระเบียบนี้ได้ตามที่จำเป็น โดยคำนึงถึงความสะดวก รวดเร็ว เป็นธรรม และการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนเป็นสำคัญ

บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย

เรื่อง การเทียบตำแหน่งข้าราชการกรุงเทพมหานครเพื่อแต่งตั้งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย การส่งคำสั่งปรับเป็นพินัย และการดำเนินการอื่นในกรณีที่มีการผิดนัดการผ่อนชำระค่าปรับเป็นพินัย

กรุงเทพมหานครได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ กท ๑๔๐๔/๔๗๖๘ ลงวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๖ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า เพื่อให้การดำเนินการปรับเป็นพินัยตามกฎหมายที่กำหนดให้เป็นหน้าที่และอำนาจของกรุงเทพมหานครเป็นไปด้วยความเรียบร้อย กรุงเทพมหานครจึงขอหารือเกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ ดังต่อไปนี้

๑. ตามข้อ ๑๐ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๖ ที่กำหนดให้รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายประกาศกำหนดบัญชีรายชื่อตำแหน่งข้าราชการและพนักงานของหน่วยงานของรัฐที่มีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับชำนาญการขึ้นไปหรือเทียบเท่าเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยนั้น เนื่องจากบางสำนักงานเขตไม่มีข้าราชการหรือพนักงานในระดับไม่ต่ำกว่าชำนาญการ กรณีนี้จะสามารถกำหนดให้ข้าราชการในตำแหน่งระดับอาวุโสเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจปรับเป็นพินัยได้หรือไม่ ทั้งนี้ กรุงเทพมหานครได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ กท ๑๔๐๔/๔๕๔๐ ลงวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๖๖ ถึงปลัดกระทรวงมหาดไทย ขอแต่งตั้งข้าราชการกรุงเทพมหานครสามัญซึ่งดำรงตำแหน่งพนักงานเทคนิคตั้งแต่ระดับอาวุโสขึ้นไปสังกัดฝ่ายเทศกิจทุกสำนักงานเขต เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ กรุงเทพมหานครจึงขอยกเว้นที่จะไม่ปฏิบัติตามข้อ ๑๐ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีดังกล่าวได้หรือไม่

๒. การส่งคำสั่งปรับเป็นพินัย หากผู้กระทำความผิดปรากฏตัวต่อหน้าเจ้าหน้าที่ของรัฐและยินยอมจะชำระค่าปรับเป็นพินัย เช่น กรณีการกระทำความผิดซึ่งหน้าตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองฯ ซึ่งมีอัตราโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถส่งคำสั่งปรับเป็นพินัยโดยตรงต่อผู้กระทำความผิด โดยไม่ต้องส่งคำสั่งปรับเป็นพินัยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับตามมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ได้หรือไม่

๓. กรณีที่คำสั่งปรับเป็นพินัยที่ส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับถูกส่งกลับมายังเจ้าหน้าที่ของรัฐ เนื่องจากไม่มีผู้รับ ผู้รับย้ายที่อยู่ หรือไม่สามารถติดต่อได้ เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานของรัฐต้องดำเนินการอย่างไร

๔. กรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นชาวต่างชาติ นักท่องเที่ยว หรือเป็นคนต่างด้าวซึ่งไม่มีที่พำนักเป็นหลักแหล่ง การส่งคำสั่งปรับเป็นพินัยจะต้องส่งไปยังที่อยู่ใด

๕. กรณีที่ผู้กระทำความผิดผิดนัดการผ่อนชำระค่าปรับเป็นพินัย เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องคืนเงินค่าปรับส่วนที่รับชำระไว้แล้วหรือไม่ และต้องดำเนินการอย่างไร

คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยได้พิจารณาข้อหาหรือของกรุงเทพมหานคร โดยมีผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ผู้แทนกรุงเทพมหานคร และผู้แทนบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว มีความเห็นในแต่ละประเด็น ดังต่อไปนี้

ประเด็นที่หนึ่ง พนักงานเทคนิคซึ่งเป็นข้าราชการกรุงเทพมหานครตำแหน่งประเภททั่วไปในระดับอาวุโส ถือเป็นข้าราชการที่มีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับชำนาญการขึ้นไป หรือเทียบเท่าตามข้อ ๑๐ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๖ หรือไม่ หากไม่สามารถเทียบได้ ในการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อปรับเป็นพินัย ตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ กรุงเทพมหานครจะขออนุมัติเพื่อดำเนินการแตกต่างจากข้อ ๑๐ ได้หรือไม่ เห็นว่า การที่ข้อ ๑๐ วรรคหนึ่ง^๑ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ กำหนดให้รัฐมนตรีประกาศกำหนดรายชื่อตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจปรับเป็นพินัย โดยใช้ถ้อยคำว่า “ข้าราชการและพนักงานของหน่วยงานของรัฐ ที่มีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับชำนาญการขึ้นไปหรือเทียบเท่า” เป็นการกำหนดให้ข้าราชการและพนักงานของหน่วยงานของรัฐที่มีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับชำนาญการขึ้นไปหรือเทียบเท่าเป็นตำแหน่งหลักเพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาและยังได้กำหนดให้มีการเทียบกับตำแหน่งประเภทอื่น ซึ่งเทียบได้ไม่ต่ำกว่าระดับชำนาญการขึ้นไปด้วย เพื่อให้การใช้บังคับเรื่องนี้มิได้จำกัดเฉพาะตำแหน่งประเภทวิชาการเท่านั้น แต่รวมถึงตำแหน่งประเภทอื่นหรือตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นซึ่งมีมาตรฐานตำแหน่ง หน้าที่ความรับผิดชอบ และคุณภาพของงานโดยประมาณไม่ต่ำกว่าตำแหน่งในระดับชำนาญการขึ้นไปในหน่วยงานของรัฐต่าง ๆ ด้วย ทั้งนี้ ตามนัยความเห็นของคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยที่เคยให้ไว้ในเรื่องเสรีที่ ๖๒/๒๕๖๗^๒

สำหรับการเทียบตำแหน่งกรณีพนักงานเทคนิคในระดับอาวุโสซึ่งเป็นข้าราชการกรุงเทพมหานครตำแหน่งประเภททั่วไปนั้น เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบลักษณะหน้าที่ความรับผิดชอบของตำแหน่ง ความรู้ความสามารถ ทักษะ และสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับตำแหน่งข้าราชการประเภทวิชาการในระดับระดับชำนาญการกับตำแหน่งประเภททั่วไปในระดับอาวุโสตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๖^๓ ข้อ ๗ (๒)^๔

^๑ข้อ ๑๐ ในกรณีที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยมิได้บัญญัติให้เจ้าหน้าที่ของรัฐตำแหน่งใด มีอำนาจปรับเป็นพินัย ให้รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายนั้นประกาศกำหนดบัญชีรายชื่อตำแหน่งข้าราชการและพนักงานของหน่วยงานของรัฐที่มีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับชำนาญการขึ้นไปหรือเทียบเท่าเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย โดยในกรณีที่กฎหมายกำหนดอัตราค่าปรับเป็นพินัยสูงสุดไว้ไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท รัฐมนตรีจะกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐดังกล่าวคนเดียวเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาการปรับเป็นพินัยก็ได้

ฯลฯ

ฯลฯ

^๒บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การเทียบตำแหน่งข้าราชการของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ซึ่งมีตำแหน่งชำนาญการขึ้นไปหรือเทียบเท่าตามข้อ ๑๐ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๖

^๓ข้อ ๖ ตำแหน่งประเภทวิชาการ ได้แก่ ตำแหน่งในฐานะผู้ปฏิบัติงานที่ใช้ความรู้ในทางวิชาการ ซึ่ง ก.ก. กำหนดว่าต้องใช้ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเพื่อปฏิบัติงานในหน้าที่ของตำแหน่งนั้น โดยมีการจำแนกตามลักษณะหน้าที่ความรับผิดชอบและคุณภาพของงานเป็นหลัก หรือตำแหน่งอื่นที่ ก.ก. กำหนดให้เป็นตำแหน่งประเภทวิชาการตามกฎหมาย ก.ก. นี้

^๔ข้อ ๗ ตำแหน่งประเภทวิชาการ มี ๕ ระดับ ดังต่อไปนี้

ฯลฯ

ฯลฯ

(มีต่อหน้าถัดไป)

ข้อ ๘^๕ และข้อ ๙ (๓)^๖ แห่งกฎ ก.ก. ว่าด้วยหลักเกณฑ์การจัดประเภทตำแหน่งและระดับตำแหน่ง พ.ศ. ๒๕๖๐ ประกอบกับมาตรฐานกำหนดตำแหน่งของเจ้าพนักงานเทศกิจระดับชำนาญการ และพนักงานเทศกิจระดับอาวุโสตามที่คณะกรรมการข้าราชการกรุงเทพมหานครและบุคลากร กรุงเทพมหานครกำหนด รวมทั้งบัญชีเงินเดือนขั้นต่ำขั้นสูงของข้าราชการกรุงเทพมหานครสามัญ^๗

(ต่อจากเชิงอรรถที่ ๔)

(๒) ตำแหน่งประเภทวิชาการระดับชำนาญการ ได้แก่ ตำแหน่งดังต่อไปนี้

(ก) ตำแหน่งสำหรับผู้ปฏิบัติงานที่มีประสบการณ์ โดยใช้ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และความชำนาญงานสูงในงานวิชาการ ปฏิบัติงานที่ต้องตัดสินใจหรือแก้ปัญหาที่ยาก

(ข) ตำแหน่งสำหรับหัวหน้างาน ซึ่งต้องกำกับ แนะนำ ตรวจสอบการปฏิบัติงานของผู้ร่วมปฏิบัติงาน โดยใช้ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และความชำนาญงานสูง ในงานวิชาการปฏิบัติงานที่ต้องตัดสินใจหรือแก้ปัญหาที่ยาก

ฯลฯ

ฯลฯ

^๕ข้อ ๘ ตำแหน่งประเภททั่วไป ได้แก่ ตำแหน่งซึ่งมิใช่ตำแหน่งประเภทบริหาร ประเภท อำนวยการ และประเภทวิชาการ แต่เป็นตำแหน่งในฐานะผู้ปฏิบัติงานซึ่งเน้นการใช้ทักษะ ฝีมือในการปฏิบัติงาน โดยมีการจำแนกตามลักษณะหน้าที่ความรับผิดชอบและคุณภาพของงานเป็นหลัก และในกรณีที่เห็นสมควร ก.ก. จะกำหนดว่าตำแหน่งใดต้องใช้ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเพื่อปฏิบัติงานในหน้าที่ของตำแหน่งนั้นด้วยก็ได้ หรือตำแหน่งอื่นที่ ก.ก. กำหนดให้เป็นตำแหน่งประเภททั่วไปตามกฎ ก.ก. นี้

^๖ข้อ ๙ ตำแหน่งประเภททั่วไป มี ๔ ระดับ ดังต่อไปนี้

ฯลฯ

ฯลฯ

(๓) ตำแหน่งประเภททั่วไประดับอาวุโส ได้แก่ ตำแหน่งดังต่อไปนี้

(ก) ตำแหน่งสำหรับผู้ปฏิบัติงานที่มีประสบการณ์ โดยใช้ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์และความชำนาญงานค่อนข้างสูง ในงานเทคนิคเฉพาะด้าน หรืองานที่ใช้ทักษะ และความชำนาญ เฉพาะตัวปฏิบัติงานที่ต้องตัดสินใจหรือแก้ปัญหาในงานที่ค่อนข้างยากมาก

(ข) ตำแหน่งสำหรับหัวหน้างาน ซึ่งต้องกำกับ แนะนำ ตรวจสอบการปฏิบัติงานของผู้ร่วมปฏิบัติงาน โดยใช้ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และความชำนาญงานค่อนข้างสูงมีงานในความรับผิดชอบ ที่หลากหลาย ปฏิบัติงานที่ต้องตัดสินใจหรือแก้ปัญหาในงานที่ค่อนข้างยากมาก

ฯลฯ

ฯลฯ

^๗บัญชีเงินเดือนขั้นต่ำขั้นสูงของข้าราชการกรุงเทพมหานครสามัญ

ตำแหน่งประเภทวิชาการ

	บาท	บาท	บาท	บาท	บาท
ขั้นสูง	๒๖,๙๐๐	๔๓,๖๐๐	๕๘,๓๙๐	๖๙,๐๔๐	๗๖,๘๐๐
ขั้นต่ำ	๘,๓๔๐	๑๕,๐๕๐	๒๒,๑๔๐	๓๑,๔๐๐	๔๓,๘๑๐
ขั้นต่ำชั่วคราว	๗,๑๔๐	๑๓,๑๖๐	๑๙,๘๖๐	๒๔,๔๐๐	๒๙,๙๘๐
ระดับ	ปฏิบัติการ	ชำนาญการ	ชำนาญการพิเศษ	เชี่ยวชาญ	ทรงคุณวุฒิ

บัญชีเงินเดือนขั้นต่ำขั้นสูงของข้าราชการกรุงเทพมหานครสามัญ

ตำแหน่งประเภททั่วไป

	บาท	บาท	บาท	บาท
ขั้นสูง	๒๑,๐๑๐	๓๘,๗๕๐	๕๔,๘๒๐	๖๙,๐๔๐
ขั้นต่ำ	๔,๘๗๐	๑๐,๑๙๐	๑๕,๔๑๐	๔๘,๒๒๐
ระดับ	ปฏิบัติงาน	ชำนาญงาน	อาวุโส	ทักษะพิเศษ

ตลอดจนแนวทางการพิจารณาให้ข้าราชการรักษากรในตำแหน่งหัวหน้าฝ่ายตามหนังสือกรุงเทพมหานคร
 ด่วนมาก ที่ กท ๐๔๐๔/ว.๓๒๐ ลงวันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๔ เรื่อง การให้ข้าราชการรักษากร
 ในตำแหน่ง ที่วางแนวทางให้หน่วยงานพิจารณาข้าราชการตำแหน่งประเภททั่วไประดับอาวุโส
 ให้รักษากรในตำแหน่งหัวหน้าฝ่ายก่อนข้าราชการตำแหน่งประเภทวิชาการระดับชำนาญการ
 หรือระดับปฏิบัติการแล้ว จะเห็นได้ว่า พนักงานเทคนิคจระดับอาวุโสเป็นตำแหน่งที่มีลักษณะหน้าที่
 ความรับผิดชอบของตำแหน่ง คุณภาพของงาน ความสามารถ ทักษะ และสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับ
 ตำแหน่งโดยรวมไม่ต่ำกว่าตำแหน่งข้าราชการระดับชำนาญการ ดังนั้น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
 ซึ่งรักษากรตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองฯ
 จึงสามารถพิจารณาแต่งตั้งข้าราชการกรุงเทพมหานครประเภททั่วไปในตำแหน่ง “พนักงานเทคนิค
 ออาวุโส” เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๑๐^๘ แห่งระเบียบ
 สำนักนายกรัฐมนตรีฯ ได้

ประเด็นที่สอง กรณีที่ผู้กระทำความผิดปรากฏตัวต่อหน้าเจ้าหน้าที่ของรัฐ
 และยินยอมจะชำระค่าปรับเป็นพินัย เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถส่งคำสั่งปรับเป็นพินัยโดยตรง
 ต่อผู้กระทำความผิด โดยไม่ต้องส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับได้หรือไม่ เห็นว่า กรณีที่
 ผู้กระทำความผิดปรากฏตัวต่อหน้าเจ้าหน้าที่ของรัฐและยินยอมจะชำระค่าปรับเป็นพินัย เช่น กรณีที่
 เจ้าหน้าที่ของรัฐพบเห็นว่ามีบุคคลกำลังกระทำความผิดทางพินัย หรือมีพยานหลักฐานซึ่งแทบจะไม่มี
 ความสงสัยว่าบุคคลนั้นได้กระทำความผิดทางพินัย และเจ้าหน้าที่ของรัฐคนเดียวเป็นผู้มีอำนาจ
 ปรับเป็นพินัย หากผู้ถูกกล่าวหายอมรับสารภาพและมีได้มีข้อโต้แย้ง ข้อ ๘ วรรคหนึ่ง^๙ แห่งกฎกระทรวง
 การแสวงหาข้อเท็จจริง การรวบรวมพยานหลักฐาน และการชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหา พ.ศ. ๒๕๖๖
 กำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐบันทึกการรับสารภาพและการไม่โต้แย้งนั้นไว้ และให้ผู้กระทำความผิด
 ลงนามไว้เป็นหลักฐาน แล้วออกคำสั่งปรับเป็นพินัยเป็นหนังสือตามที่มาตรา ๒๐^{๑๐} ประกอบกับ

^๘โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น

^๙ข้อ ๘ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐพบเห็นว่ามีบุคคลกำลังกระทำความผิดทางพินัย
 หรือมีพยานหลักฐานซึ่งแทบจะไม่มี ความสงสัยว่าบุคคลนั้นได้กระทำความผิดทางพินัย และเจ้าหน้าที่ของรัฐคนเดียว
 เป็นผู้ มีอำนาจปรับเป็นพินัย ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐแจ้งเป็นหนังสือหรือด้วยวาจาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบข้อกล่าวหา
 พร้อมทั้งข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดทางพินัย และแจ้งด้วยว่าผู้ถูกกล่าวหา มีสิทธิ
 จะให้การทันทีหรือจะให้ถ้อยคำภายหลังภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งก็ได้ หากผู้ถูกกล่าวหา ยอมรับ
 สารภาพและมีได้มีข้อโต้แย้ง ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐบันทึกการรับสารภาพและการไม่โต้แย้งนั้นไว้ และให้ผู้กระทำความ
 ผิดลงนามไว้เป็นหลักฐาน แล้วออกคำสั่งปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๒๐ เว้นแต่กรณีการออกคำสั่งปรับเป็นพินัย
 ต้องกระทำเป็นองค์คณะ ให้เสนอองค์คณะเพื่อพิจารณาออกคำสั่งปรับเป็นพินัยต่อไป

ฯลฯ

ฯลฯ

^{๑๐}มาตรา ๒๐ เมื่อดำเนินการตามมาตรา ๑๙ แล้ว และเจ้าหน้าที่ของรัฐมีพยานหลักฐาน
 เพียงพอว่าผู้ใดกระทำความผิดทางพินัย ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีคำสั่งปรับเป็นพินัยและส่งคำสั่งให้ผู้ผู้นั้นทราบ
 ทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับไปยังที่อยู่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียน
 ราษฎรของผู้ถูกกล่าวหาหรือตามที่ได้แจ้งไว้ต่อหน่วยงานของรัฐ และให้ถือว่าผู้นั้นได้รับแจ้งตั้งแต่วันครบสิบห้าวัน
 นับแต่วันที่ปรากฏในทะเบียนตอบรับ

มาตรา ๒๑^{๑๑} แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ กำหนดไว้ ส่วนกรณีที่บทบัญญัติดังกล่าว กำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐส่งคำสั่งให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับไปยังที่อยู่ ที่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรของผู้ถูกกล่าวหา หรือตามที่ได้แจ้งไว้ต่อหน่วยงานของรัฐ และให้ถือว่าผู้นั้นได้รับแจ้งตั้งแต่วันครบสิบห้าวันนับแต่วันที่ ปรากฏในทะเบียนตอบรับนั้น เป็นข้อกำหนดสำหรับการส่งคำสั่งปรับเป็นพินัยให้แก่ผู้ถูกกล่าวหา ซึ่งมีได้อยู่เฉพาะหน้า เพื่อให้มีหลักฐานในการส่งคำสั่งปรับเป็นพินัยที่ชัดเจน และป้องกันการโต้แย้ง เกี่ยวกับขั้นตอนในการส่งคำสั่งหรือปัญหาการตีความวันที่ถือว่าผู้ถูกกล่าวหาได้รับแจ้งคำสั่งปรับเป็นพินัย แต่สำหรับกรณีที่ผู้กระทำความผิดปรากฏตัวต่อหน้าเจ้าหน้าที่ของรัฐและยินยอมจะชำระค่าปรับ เป็นพินัยแล้ว หากตีความบทบัญญัติดังกล่าวโดยจำกัดว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องส่งคำสั่งปรับเป็นพินัย ทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับก่อน ผู้นั้นจึงจะดำเนินการชำระค่าปรับเป็นพินัยได้ อันเป็นการสร้าง ขั้นตอนและภาระให้แก่ทั้งประชาชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐ และทำให้กระบวนการปรับเป็นพินัย ต้องล่าช้าออกไป ซึ่งไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมายที่กำหนดให้มีมาตรการปรับเป็นพินัยขึ้นใหม่ เพื่อลดขั้นตอนและกระบวนการในการพิจารณาให้รวดเร็วยิ่งขึ้น ดังนั้น เมื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐออกคำสั่ง ปรับเป็นพินัยให้แก่ผู้กระทำความผิดที่ปรากฏตัวต่อหน้าเจ้าหน้าที่ของรัฐและยินยอมจะชำระค่าปรับ เป็นพินัย เจ้าหน้าที่ของรัฐจึงสามารถส่งคำสั่งปรับเป็นพินัยให้แก่ผู้กระทำความผิดซึ่งปรากฏอยู่ต่อหน้า เจ้าหน้าที่ของรัฐโดยตรงได้

อนึ่ง คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยมีข้อสังเกตสองประการว่า ประการแรก ความเห็นนี้ไม่อาจใช้กับการปรับเป็นพินัยที่ อัตราค่าปรับเป็นพินัยสูงเกินหนึ่งหมื่นบาทได้ เพราะเป็นอำนาจขององค์คณะ และประการที่สอง หากจะดำเนินการตามความเห็นนี้ให้ครอบคลุม กรุงเทพมหานครสมควรปรับปรุงแบบคำสั่งปรับเป็นพินัย โดยเพิ่มเติมข้อความในลักษณะที่แสดง ให้เห็นว่าผู้ถูกปรับเป็นพินัยยอมรับว่ากระทำความผิดจริงและยินยอมชำระค่าปรับ และเพิ่มข้อความว่า “ไม่ต้องแจ้งคำสั่งปรับเป็นพินัยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับอีก” พร้อมลงลายมือชื่อของผู้ถูกปรับ เป็นพินัย และต้องมอบคำสั่งปรับเป็นพินัยนั้นให้แก่ผู้ถูกปรับด้วย ทั้งนี้ เพื่อเป็นหลักฐานในการ ดำเนินงานและเพื่อป้องกันการทุจริต

ประเด็นที่สาม กรณีที่คำสั่งปรับเป็นพินัยที่ส่งไปทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ ถูกส่งกลับมายังเจ้าหน้าที่ของรัฐ เนื่องจากไม่มีผู้รับ ผู้รับย้ายที่อยู่ หรือไม่สามารถติดต่อได้ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือหน่วยงานของรัฐต้องดำเนินการอย่างไร เห็นว่า มาตรา ๒๐^{๑๒} แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วย การปรับเป็นพินัยฯ บัญญัติว่า เมื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐได้ส่งคำสั่งปรับเป็นพินัยให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ

^{๑๑}มาตรา ๒๑ คำสั่งปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๒๐ ให้ทำเป็นหนังสือโดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

(๑) ข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับการกระทำอันเป็นความผิดทางพินัย

(๒) อัตราค่าปรับเป็นพินัยที่กฎหมายบัญญัติ และจำนวนค่าปรับเป็นพินัยที่เจ้าหน้าที่ของรัฐ

กำหนดให้ต้องชำระ

(๓) ระยะเวลาที่ต้องชำระซึ่งต้องไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน แต่ไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง

(๔) กระบวนการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องดำเนินการต่อไป ถ้าผู้ถูกกล่าวหาปฏิเสธ

ข้อกล่าวหาหรือไม่ชำระค่าปรับเป็นพินัยภายในระยะเวลาที่กำหนด

(๕) สิทธิในการขอผ่อนชำระตามมาตรา ๙ วรรคสอง หรือการยื่นคำร้องขอต่อศาลตามมาตรา ๑๐

(๖) รายละเอียดอื่นใดที่เห็นสมควรอันจะทำให้ผู้ถูกกล่าวหาเข้าใจสภาพแห่งการกระทำ

ความผิดหรือที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ถูกกล่าวหา

^{๑๒}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑๐, ข้างต้น

ทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับไปยังที่อยู่ที่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรของผู้ถูกกล่าวหาหรือตามที่ได้แจ้งไว้ต่อหน่วยงานของรัฐแล้ว ให้ถือว่าผู้นั้นได้รับแจ้งตั้งแต่วันครบสิบห้าวันนับแต่วันที่ปรากฏในทะเบียนตอบรับ โดยในกรณีที่ไม่มีผู้รับ หรือผู้รับย้ายที่อยู่ หรือไม่สามารถติดต่อได้นั้น ปรากฏข้อเท็จจริงเพิ่มเติมตามคำสั่งแจ้งของผู้แทนบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ว่าเจ้าหน้าที่ไปรษณีย์จะคืนไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับพร้อมระบุวันที่ที่นำส่งและเหตุขัดข้องดังกล่าวให้ผู้ส่งทราบด้วย ดังนั้น เมื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐได้ส่งคำสั่งปรับเป็นพินัยตามหลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๐^{๓๓} แล้ว จึงต้องถือว่าผู้ถูกกล่าวหาได้รับแจ้งคำสั่งปรับเป็นพินัยตั้งแต่วันครบสิบห้าวันนับแต่วันที่ที่เจ้าหน้าที่ไปรษณีย์ได้นำส่งและระบุเหตุขัดข้องดังกล่าวไว้ในใบตอบรับ หากผู้ถูกกล่าวหาไม่ชำระค่าปรับเป็นพินัยภายในระยะเวลาที่เจ้าหน้าที่ของรัฐกำหนดไว้ในคำสั่งปรับเป็นพินัย เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องดำเนินการสรุปข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย พยานหลักฐาน และส่งสำนวนให้พนักงานอัยการเพื่อดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลตามมาตรา ๒๓^{๓๔} ต่อไป

ประเด็นที่สี่ การส่งคำสั่งปรับเป็นพินัยให้แก่ผู้กระทำความผิดซึ่งเป็นชาวต่างชาติ นักท่องเที่ยว หรือคนต่างด้าว ที่ไม่มีที่พำนักเป็นหลักแหล่ง จะต้องส่งไปยังที่อยู่ใด เห็นว่า มาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ บัญญัติให้เจ้าหน้าที่ของรัฐส่งคำสั่งปรับเป็นพินัยให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับไปยังที่อยู่ที่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรของผู้ถูกกล่าวหาหรือตามที่ได้แจ้งไว้ต่อหน่วยงานของรัฐ แม้ชาวต่างชาติ นักท่องเที่ยว หรือคนต่างด้าว ซึ่งไม่มีที่พำนักเป็นหลักแหล่ง จะไม่มีที่อยู่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร แต่เนื่องจากการที่บุคคลดังกล่าวเข้ามาในราชอาณาจักรนั้น มาตรา ๓๗^{๓๕} แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒ บัญญัติให้

^{๓๓}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑๐, ข้างต้น

^{๓๔}มาตรา ๒๓ ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาตามมาตรา ๒๐ ปฏิเสธข้อกล่าวหา หรือไม่ชำระค่าปรับเป็นพินัยภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐสรุปข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย พยานหลักฐาน และส่งสำนวนให้พนักงานอัยการเพื่อดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลต่อไป เว้นแต่ในกรณีที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยได้บัญญัติให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีอำนาจดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลได้เอง เจ้าหน้าที่ของรัฐอาจดำเนินการฟ้องคดีโดยไม่ต้องส่งให้พนักงานอัยการ

^{๓๕}มาตรา ๓๗ คนต่างด้าวซึ่งได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว ต้องปฏิบัติดังต่อไปนี้

(๑) ไม่ประกอบอาชีพหรือรับจ้างทำงาน เว้นแต่จะได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าวหรือกฎหมายว่าด้วยการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว

(๒) พักอาศัย ณ ที่ที่ได้แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ เว้นแต่ในกรณีที่มีเหตุผลสมควรไม่สามารถพักอาศัย ณ ที่ที่ได้แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ให้แจ้งการเปลี่ยนที่พักอาศัยต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายในยี่สิบสี่ชั่วโมงนับแต่เวลาที่เข้าพักอาศัย

(๓) แจ้งต่อเจ้าพนักงานตำรวจ ณ สถานีตำรวจท้องที่ที่คนต่างด้าวผู้นั้นพักอาศัยภายในยี่สิบสี่ชั่วโมงนับแต่เวลาที่ย้ายไป ในกรณีเปลี่ยนที่พักอาศัย และถ้าที่พักอาศัยใหม่อยู่ต่างท้องที่กับสถานีตำรวจท้องที่เดิม คนต่างด้าวผู้นั้นต้องแจ้งต่อเจ้าพนักงานตำรวจ ณ สถานีตำรวจท้องที่ที่ไปพักอาศัยใหม่ภายในยี่สิบสี่ชั่วโมงนับแต่เวลาที่ไปถึงด้วย

(๔) ถ้าเดินทางไปจังหวัดใดและอยู่ในจังหวัดนั้นเกินยี่สิบสี่ชั่วโมง ให้คนต่างด้าวผู้นั้นแจ้งต่อเจ้าพนักงานตำรวจ ณ สถานีตำรวจท้องที่ภายในยี่สิบสี่ชั่วโมงนับแต่เวลาที่ไปถึง

(มีต่อหน้าถัดไป)

คนต่างด้าวซึ่งได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว ต้องพักอาศัย ณ ที่ที่ได้แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ และเมื่อมีการเปลี่ยนที่พักอาศัยจะต้องแจ้งที่พักอาศัยต่อพนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานตำรวจ แล้วแต่กรณี ด้วย และมาตรา ๓๘^{๑๖} แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมืองฯ บัญญัติให้เจ้าบ้าน เจ้าของหรือผู้ครอบครองเคหสถาน หรือผู้จัดการโรงแรมซึ่งรับคนต่างด้าวซึ่งได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวเข้าพักอาศัย จะต้องแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานตำรวจ แล้วแต่กรณี ด้วย ดังนั้น เจ้าหน้าที่ของรัฐจึงสามารถขอความร่วมมือจากสถานีตำรวจหรือสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองในการตรวจสอบข้อมูลที่อยู่ของบุคคลดังกล่าว และส่งคำสั่งปรับเป็นพินัยไปยังที่อยู่ตามที่บุคคลนั้นได้แจ้งไว้ต่อหน่วยงานของรัฐตามมาตรา ๒๐^{๑๗} แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ได้

ประเด็นที่ห้า กรณีที่มีการผิดนัดการผ่อนชำระค่าปรับเป็นพินัย เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องคืนเงินค่าปรับส่วนที่ชำระแล้วหรือไม่ และต้องดำเนินการอย่างไร เห็นว่า กรณีที่ผู้กระทำความผิดทางพินัยผิดนัดการผ่อนชำระค่าปรับเป็นพินัยงวดหนึ่งงวดใดโดยไม่มีเหตุอันสมควร มาตรา ๙ วรรคสอง^{๑๘} แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ บัญญัติให้การผ่อนชำระเป็นอันยกเลิก แต่ผู้กระทำความผิดทางพินัยยังคงมีหน้าที่ต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยที่ยังค้างชำระอยู่

(ต่อจากเชิงอรรถที่ ๑๕)

(๕) ถ้าอยู่ในราชอาณาจักรเกินเก้าสิบวัน คนต่างด้าวผู้นั้นต้องมีหนังสือแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ ณ กองตรวจคนเข้าเมืองทราบถึงที่พักอาศัยของตนโดยมิชักช้าเมื่อครบระยะเก้าสิบวัน และต่อไปให้กระทำเช่นเดียวกันทุกระยะเก้าสิบวัน ถ้าท้องที่เดิมที่ทำการตรวจคนเข้าเมืองตั้งอยู่ จะแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ณ ที่ทำการตรวจคนเข้าเมืองแห่งนั้นก็ไ้

ความใน (๓) และ (๔) จะมีให้ใช้บังคับแก่กรณีใดตามมาตรา ๓๔ โดยเงื่อนไขอย่างใดให้เป็นไปตามที่อธิบดีกำหนด

การแจ้งตามมาตรา^{๑๖}นี้ คนต่างด้าวอาจไปแจ้งด้วยตนเองหรือมีหนังสือแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ก็ได้ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด

^{๑๖}มาตรา ๓๘ เจ้าบ้าน เจ้าของหรือผู้ครอบครองเคหสถาน หรือผู้จัดการโรงแรมซึ่งรับคนต่างด้าวซึ่งได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวเข้าพักอาศัย จะต้องแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ณ ที่ทำการตรวจคนเข้าเมืองซึ่งตั้งอยู่ในท้องที่ที่บ้าน เคหสถาน หรือโรงแรมนั้นตั้งอยู่ภายในยี่สิบสี่ชั่วโมงนับแต่เวลาที่คนต่างด้าวเข้าพักอาศัย ถ้าท้องที่ใดไม่มีที่ทำการตรวจคนเข้าเมืองตั้งอยู่ให้แจ้งต่อเจ้าพนักงานตำรวจ ณ สถานีตำรวจท้องที่นั้น

ในกรณีที่บ้าน เคหสถาน หรือโรงแรมที่คนต่างด้าวเข้าพักอาศัยตามวรรคหนึ่งตั้งอยู่ในเขตท้องที่กรุงเทพมหานคร ให้แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ณ กองตรวจคนเข้าเมือง

การแจ้งตามวรรคหนึ่งและวรรคสองให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด

^{๑๗}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑๐, ข้างต้น

^{๑๘}มาตรา ๙

ฯลฯ

ฯลฯ

ในการชำระค่าปรับเป็นพินัย ถ้าผู้กระทำความผิดทางพินัยร้องขอ และเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือศาลเห็นว่าผู้กระทำความผิดไม่อาจชำระค่าปรับในคราวเดียวได้ เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือศาลจะให้ผ่อนชำระก็ได้ และในกรณีเช่นนั้นหากผู้กระทำความผิดทางพินัยผิดนัดงวดหนึ่งงวดใดโดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้การผ่อนชำระเป็นอันยกเลิกและผู้กระทำความผิดต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยที่ยังค้างชำระอยู่ให้ครบถ้วนภายในเวลาที่เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือศาลกำหนด หากไม่ชำระค่าปรับเป็นพินัยภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๒๓ หรือมาตรา ๓๐ แล้วแต่กรณี

ฯลฯ

ฯลฯ

ให้ครบถ้วนภายในเวลาที่เจ้าหน้าที่ของรัฐกำหนด หากไม่ชำระค่าปรับเป็นพินัยภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐสรุปข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย พยานหลักฐาน ซึ่งรวมถึงข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนเงินค่าปรับเป็นพินัยที่เจ้าหน้าที่ของรัฐได้รับชำระไว้แล้วบางส่วน และส่งสำนวนให้พนักงานอัยการเพื่อดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลตามมาตรา ๒๓^{๙๙} ต่อไป ดังนั้น เจ้าหน้าที่ของรัฐจึงไม่ต้องคืนเงินค่าปรับที่ได้รับชำระไว้แล้วให้แก่ผู้กระทำความผิดทางพินัย เว้นแต่จะมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีตามมาตรา ๒๕ วรรคสอง^{๑๐๐} หรือศาลจะไม่มีคำสั่งปรับเป็นพินัย หรือมีคำพิพากษาให้ปรับน้อยกว่าที่ผู้กระทำความผิดได้ผ่อนชำระไว้แล้ว

(นายปรกรณ์ นิลประพันธ์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มกราคม ๒๕๖๗

^{๙๙}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑๔, ข้างต้น

^{๑๐๐}มาตรา ๒๕

ฯลฯ

ฯลฯ

ในกรณีพนักงานอัยการสั่งไม่ฟ้อง ให้แจ้งหัวหน้าหน่วยงานของรัฐทราบพร้อมทั้งเหตุผล หากหัวหน้าหน่วยงานของรัฐไม่เห็นด้วยกับคำสั่งของพนักงานอัยการ ให้ทำความเห็นแย้งเสนอไปยังผู้ดำรงตำแหน่งเหนือพนักงานอัยการที่มีคำสั่งเพื่อชี้ขาด เมื่อมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีแล้วให้พนักงานอัยการแจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบเป็นหนังสือด้วย

ฯลฯ

ฯลฯ

บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย
เรื่อง การปรับเป็นพินัยกรณีการกระทำความผิดเป็นความผิดกฎหมายหลายบท
และการกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติ
ป่าชุมชน พ.ศ. ๒๕๖๒

กรมป่าไม้ได้มีหนังสือ ที่ ทส ๑๖๐๔.๖๓/๑๘๔๙๘ ลงวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๖ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปลงความได้ว่า มาตรา ๔๓ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ บัญญัติให้เมื่อพ้นกำหนดสามร้อยหกสิบห้าวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้เปลี่ยนความผิดที่มีโทษปรับทางปกครองตามกฎหมายในบัญชี ๓ ท้ายพระราชบัญญัตินี้ เป็นความผิดทางพินัยตามพระราชบัญญัตินี้ และให้ถือว่าอัตราโทษปรับทางปกครองที่บัญญัติไว้ในกฎหมายดังกล่าวเป็นอัตราค่าปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. ๒๕๖๒ เป็นกฎหมายในบัญชี ๓ ลำดับที่ ๑ ท้ายพระราชบัญญัตินี้ว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ กรมป่าไม้จึงขอหารือ ดังนี้

๑. มาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ บัญญัติว่าการกระทำใดอันเป็นกรรมเดียวเป็นความผิดทางพินัยหลายบทให้ใช้กฎหมายบทที่กำหนดค่าปรับเป็นพินัยสูงสุดในการปรับผู้กระทำความผิดทางพินัย ซึ่งไม่สอดคล้องกับมาตรา ๙๒ แห่งพระราชบัญญัติป่าชุมชนฯ ที่บัญญัติว่า การกระทำใดอันเป็นกรรมเดียวเป็นความผิดต่อบทบัญญัติแห่งกฎหมายหลายบททั้งที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้และกฎหมายอื่น ให้ลงโทษปรับทางปกครองตามพระราชบัญญัตินี้ซึ่งเป็นกฎหมายเฉพาะ ดังนั้น กรมป่าไม้จะต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติกฎหมายใด

๒. ข้อ ๑๐ วรรคหนึ่ง แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๖ ให้อำนาจรัฐมนตรีผู้รักษาการประกาศกำหนดบัญชีรายชื่อตำแหน่งข้าราชการและพนักงานของหน่วยงานของรัฐที่มีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับชำนาญการขึ้นไปหรือเทียบเท่าเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย ซึ่งข้าราชการของกรมป่าไม้ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติป่าชุมชนฯ มีทั้งข้าราชการตำแหน่งประเภทวิชาการ ในตำแหน่งนักวิชาการป่าไม้ และตำแหน่งประเภททั่วไป ในตำแหน่งเจ้าพนักงานป่าไม้ ดังนั้น ข้าราชการตำแหน่งประเภททั่วไป ตำแหน่งเจ้าพนักงานป่าไม้ระดับชำนาญการหรือระดับอาวุโสจะสามารถเทียบเท่ากับระดับชำนาญการตามระเบียบดังกล่าวได้หรือไม่

คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยได้พิจารณาข้อหารือของกรมป่าไม้ โดยมีผู้แทนกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (กรมป่าไม้) เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว มีความเห็นดังต่อไปนี้

ประเด็นที่หนึ่ง มาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ และมาตรา ๙๒ แห่งพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. ๒๕๖๒ บัญญัติหลักเกณฑ์กรณีการกระทำความผิดเป็นความผิดทางพินัยหลายบทไว้แตกต่างกัน ต้องปรับผู้กระทำความผิด

ทางพินัยตามบทบัญญัติใด เห็นว่า แม้มาตรา ๕^๑ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ จะบัญญัติให้การปรับเป็นพินัยตามกฎหมายทั้งปวงให้ดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ และมาตรา ๑๕^๒ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวบัญญัติให้การกระทำใดอันเป็นกรรมเดียวเป็นความผิดทางพินัยหลายบท ให้ใช้กฎหมายบทที่กำหนดค่าปรับเป็นพินัยสูงสุดในการปรับผู้กระทำความผิดทางพินัย ซึ่งเป็นการนำหลักการกรรมเดียวผิดกฎหมายหลายบทให้ลงโทษบทหนักตามมาตรา ๙๐^๓ ในภาค ๑ แห่งประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งเป็นกฎหมายทั่วไปมากำหนดไว้ก็ตาม แต่มาตรา ๙๒^๔ แห่งพระราชบัญญัติป่าชุมชนฯ ซึ่งเป็นกฎหมายเฉพาะและตราขึ้นใช้บังคับในขณะที่มาตรา ๙๐ แห่งประมวลกฎหมายอาญามีผลใช้บังคับอยู่ มีวัตถุประสงค์ที่จะยกเว้นมิให้นำหลักการทางอาญาดังกล่าวมาใช้บังคับ ต่อมาเมื่อมีพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ ซึ่งกำหนดมาตรา ๑๕ โดยนำหลักทั่วไปตามมาตรา ๙๐ แห่งประมวลกฎหมายอาญามาบัญญัติไว้ จึงย่อมเห็นได้ว่ามาตรา ๙๒ แห่งพระราชบัญญัติป่าชุมชนฯ ซึ่งให้ใช้การปรับทางปกครองกับผู้กระทำความผิดในเขตป่าชุมชน แทนการลงโทษทางอาญา และกำหนดไว้อย่างชัดเจนว่า “การกระทำใดอันเป็นกรรมเดียวเป็นความผิดต่อบทบัญญัติแห่งกฎหมายหลายบททั้งที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้และกฎหมายอื่น ให้ลงโทษปรับทางปกครองตามพระราชบัญญัตินี้ซึ่งเป็นกฎหมายเฉพาะ” ดังนั้น เมื่อมีการเปลี่ยนความผิดที่มีโทษปรับทางปกครองเป็นความผิดทางพินัยแล้ว การกระทำกรรมเดียวที่เป็นทั้งความผิดทางพินัยตามพระราชบัญญัติป่าชุมชนฯ และเป็นความผิดทางพินัยหรือความผิดทางอาญาตามกฎหมายอื่นด้วย เจ้าหน้าที่ของรัฐยังคงมีอำนาจปรับเป็นพินัยตามที่มาตรา ๙๒ แห่งพระราชบัญญัติป่าชุมชนฯ ซึ่งเป็นกฎหมายเฉพาะที่บัญญัติหลักเกณฑ์ในการกระทำความผิดเป็นความผิดต่อบทบัญญัติแห่งกฎหมายหลายบทได้ ซึ่งเป็นไปตามมาตรา ๑๗^๕ แห่งประมวลกฎหมายอาญา ที่กำหนดให้นำบทบัญญัติในภาค ๑ แห่งประมวลกฎหมายนี้มาใช้บังคับในกรณีแห่งความผิดตามกฎหมายอื่นด้วย เว้นแต่กฎหมายนั้น ๆ จะได้บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น เมื่อมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับ

---

^๑มาตรา ๕ การปรับเป็นพินัยตามกฎหมายทั้งปวง ให้ดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ โดยไม่ถือว่าการปรับเป็นพินัยหรือคำสั่งปรับเป็นพินัยเป็นการกระทำทางปกครองหรือคำสั่งทางปกครอง

การปรับเป็นพินัยไม่เป็นโทษอาญา

^๒มาตรา ๑๕ การกระทำใดอันเป็นกรรมเดียวเป็นความผิดทางพินัยหลายบท ให้ใช้กฎหมายบทที่กำหนดค่าปรับเป็นพินัยสูงสุดในการปรับผู้กระทำความผิดทางพินัย

ก่อนที่ผู้กระทำความผิดทางพินัยจะชำระค่าปรับเป็นพินัย หากความปรากฏต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐว่าการกระทำนั้นเป็นความผิดทางพินัยตามกฎหมายอื่นที่กำหนดค่าปรับเป็นพินัยสูงกว่าด้วย ให้ระงับการรับชำระค่าปรับเป็นพินัยและส่งสำนวนให้เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจปรับเป็นพินัยสำหรับความผิดที่กฎหมายกำหนดค่าปรับเป็นพินัยสูงกว่า เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามวรรคหนึ่งต่อไป

ในกรณีที่ไม่มีคำสั่งปรับเป็นพินัยและชำระค่าปรับไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนในความผิดทางพินัยบทใดบทหนึ่งแล้วไม่ว่าจะเป็นบทที่กำหนดค่าปรับเป็นพินัยสูงสุดหรือไม่ ให้ความผิดทางพินัยสำหรับการกระทำความผิดในบทอื่นเป็นอันยุติ

^๓มาตรา ๙๐ เมื่อการกระทำใดอันเป็นกรรมเดียวเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท ให้ใช้กฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุดลงโทษแก่ผู้กระทำความผิด

^๔มาตรา ๙๒ การกระทำใดอันเป็นกรรมเดียวเป็นความผิดต่อบทบัญญัติแห่งกฎหมายหลายบททั้งที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้และกฎหมายอื่น ให้ลงโทษปรับทางปกครองตามพระราชบัญญัตินี้ซึ่งเป็นกฎหมายเฉพาะ

^๕มาตรา ๑๗ บทบัญญัติในภาค ๑ แห่งประมวลกฎหมายนี้ให้ใช้ในกรณีแห่งความผิดตามกฎหมายอื่นด้วย เว้นแต่กฎหมายนั้น ๆ จะได้บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น

เป็นพินัยฯ นำหลักทั่วไปดังกล่าวมาใช้จึงต้องเข้าใจว่ามาตรา ๙๒^๖ แห่งพระราชบัญญัติป่าชุมชนฯ ซึ่งเป็นบทเฉพาะย่อมยกเว้นการใช้บังคับมาตรา ๑๕^๗ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ซึ่งเป็นบททั่วไปเช่นเดียวกับประมวลกฎหมายอาญาด้วย

ประเด็นที่สอง ข้าราชการตำแหน่งประเภททั่วไป ตำแหน่งเจ้าพนักงานป่าไม้ระดับชำนาญงานหรือระดับอาวุโสเทียบเท่ากับตำแหน่งข้าราชการและพนักงานของหน่วยงานของรัฐระดับชำนาญการขึ้นไป ซึ่งมีอำนาจปรับเป็นพินัย ตามข้อ ๑๐ วรรคหนึ่ง แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๖ หรือไม่ เห็นว่า การที่ข้อ ๑๐^๘ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ ใช้ถ้อยคำว่า “ข้าราชการและพนักงานของหน่วยงานของรัฐที่มีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับชำนาญการขึ้นไปหรือเทียบเท่า” เป็นการกำหนดให้ข้าราชการและพนักงานของหน่วยงานของรัฐที่มีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับชำนาญการขึ้นไปหรือเทียบเท่าเป็นตำแหน่งหลักเพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาและยังได้กำหนดให้มีการเทียบกับตำแหน่งประเภทอื่น ซึ่งเทียบได้ไม่ต่ำกว่าระดับชำนาญการขึ้นไปด้วย เพื่อให้การใช้บังคับเรื่องนี้มีได้จำกัดเฉพาะตำแหน่งประเภทวิชาการเท่านั้น แต่รวมถึงตำแหน่งประเภทอื่นหรือตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นซึ่งมีมาตรฐานตำแหน่ง หน้าที่ ความรับผิดชอบ และคุณภาพของงานโดยประมาณไม่ต่ำกว่าในระดับชำนาญการขึ้นไปในหน่วยงานของรัฐต่าง ๆ ด้วย ทั้งนี้ ตามนัยความเห็นของคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย ในเรื่องเสร็จที่ ๖๒/๒๕๖๗^๙

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบลักษณะหน้าที่ความรับผิดชอบของตำแหน่ง ความรู้ ความสามารถ ทักษะ และสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับตำแหน่งข้าราชการประเภทวิชาการในระดับชำนาญการกับตำแหน่งประเภททั่วไปในระดับชำนาญงานและระดับอาวุโสตามข้อ ๗ (๒)^{๑๐} และ

^๖โปรดดูเชิงอรรถที่ ๔, ข้างต้น

^๗โปรดดูเชิงอรรถที่ ๒, ข้างต้น

^๘ข้อ ๑๐ ในกรณีที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยมิได้บัญญัติให้เจ้าหน้าที่ของรัฐตำแหน่งใดมีอำนาจปรับเป็นพินัย ให้รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายนั้นประกาศกำหนดบัญชีรายชื่อตำแหน่งข้าราชการและพนักงานของหน่วยงานของรัฐที่มีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับชำนาญการขึ้นไปหรือเทียบเท่าเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย โดยในกรณีที่กฎหมายกำหนดอัตราค่าปรับเป็นพินัยสูงสุดไว้ไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท รัฐมนตรีจะกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐดังกล่าวคนเดียวเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาการปรับเป็นพินัยก็ได้

ฯลฯ

ฯลฯ

^๙บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การเทียบตำแหน่งข้าราชการของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชซึ่งมีตำแหน่งชำนาญการขึ้นไปหรือเทียบเท่าตามข้อ ๑๐ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๖

^{๑๐}ข้อ ๗ ตำแหน่งประเภทวิชาการ มี ๕ ระดับ ดังต่อไปนี้

(๑) ตำแหน่งประเภทวิชาการระดับปฏิบัติการ ได้แก่ ตำแหน่งสำหรับผู้ปฏิบัติงานระดับต้น โดยใช้ความรู้ความสามารถทางวิชาการในการทำงาน ปฏิบัติงานภายใต้การกำกับ แนะนำ ตรวจสอบ

(๒) ตำแหน่งประเภทวิชาการระดับชำนาญการ ได้แก่ ตำแหน่งดังต่อไปนี้

(ก) ตำแหน่งสำหรับผู้ปฏิบัติงานที่มีประสบการณ์ โดยใช้ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และความชำนาญงานสูงในงานวิชาการ ปฏิบัติงานที่ต้องตัดสินใจหรือแก้ปัญหาที่ยาก

(ข) ตำแหน่งสำหรับหัวหน้างาน ซึ่งต้องกำกับ แนะนำ ตรวจสอบการปฏิบัติงานของผู้ร่วมปฏิบัติงาน โดยใช้ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และความชำนาญงานสูงในงานวิชาการ ปฏิบัติงานที่ต้องตัดสินใจหรือแก้ปัญหาที่ยาก

ฯลฯ

ฯลฯ

ข้อ ๙^{๑๑} (๒) และ (๓) แห่งกฎ ก.พ. ว่าด้วยหลักเกณฑ์การจัดประเภทตำแหน่งและระดับตำแหน่ง พ.ศ. ๒๕๕๑ แล้วเห็นว่า เจ้าพนักงานป่าไม้ชำนาญงานและเจ้าพนักงานป่าไม้อาวุโสเป็นตำแหน่งที่มีลักษณะหน้าที่ ความรับผิดชอบของตำแหน่ง คุณภาพของงาน ความสามารถ ทักษะ และสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับตำแหน่งโดยรวมไม่ต่ำกว่าตำแหน่งข้าราชการระดับชำนาญการ ดังนั้น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมซึ่งรักษาการตามพระราชบัญญัติป่าชุมชนฯ จึงสามารถพิจารณาแต่งตั้งข้าราชการประเภททั่วไปในตำแหน่ง “เจ้าพนักงานป่าไม้ชำนาญงาน” และ “เจ้าพนักงานป่าไม้อาวุโส” เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๑๐^{๑๒} แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ ได้

(นายปกรณ์ นิลประพันธ์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มกราคม ๒๕๖๗

^{๑๑}ข้อ ๙ ตำแหน่งประเภททั่วไป มี ๔ ระดับ ดังต่อไปนี้

(๑) ตำแหน่งประเภททั่วไประดับปฏิบัติงาน ได้แก่ ตำแหน่งสำหรับผู้ปฏิบัติงานระดับต้น ซึ่งปฏิบัติงานตามแนวทาง แบบอย่าง ขั้นตอน และวิธีการที่ชัดเจน ภายใต้การกำกับ แนะนำ ตรวจสอบ

(๒) ตำแหน่งประเภททั่วไประดับชำนาญงาน ได้แก่ ตำแหน่งดังต่อไปนี้

(ก) ตำแหน่งสำหรับผู้ปฏิบัติงานที่มีประสบการณ์ โดยใช้ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และความชำนาญงาน ปฏิบัติงานที่ต้องตัดสินใจหรือแก้ปัญหาที่ค่อนข้างยาก

(ข) ตำแหน่งสำหรับหัวหน้างาน ซึ่งต้องกำกับ แนะนำ ตรวจสอบการปฏิบัติงานของผู้ร่วมปฏิบัติงาน โดยใช้ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และความชำนาญงาน ปฏิบัติงานที่ต้องตัดสินใจหรือแก้ปัญหาที่ค่อนข้างยาก

(๓) ตำแหน่งประเภททั่วไประดับอาวุโส ได้แก่ ตำแหน่งดังต่อไปนี้

(ก) ตำแหน่งสำหรับผู้ปฏิบัติงานที่มีประสบการณ์ โดยใช้ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และความชำนาญงานค่อนข้างสูง ในงานเทคนิคเฉพาะด้าน หรืองานที่ใช้ทักษะและความชำนาญเฉพาะตัว ปฏิบัติงานที่ต้องตัดสินใจหรือแก้ปัญหาในงานที่ค่อนข้างยากมาก

(ข) ตำแหน่งสำหรับหัวหน้างาน ซึ่งต้องกำกับ แนะนำ ตรวจสอบการปฏิบัติงานของผู้ร่วมปฏิบัติงาน โดยใช้ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และความชำนาญงานค่อนข้างสูง มีงานในความรับผิดชอบที่หลากหลาย ปฏิบัติงานที่ต้องตัดสินใจหรือแก้ปัญหาในงานที่ค่อนข้างยากมาก

ฯลฯ

ฯลฯ

^{๑๒}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๘, ข้างต้น

บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย

เรื่อง การดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการปรับเป็นพินัย กรณีการกระทำความผิดตามมาตรา ๑๐๑/๑ และมาตรา ๑๐๑/๒ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๑

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้มีหนังสือที่ ทส ๑๐๑๒/๒๓๖๑๐ ลงวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๖ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาสรุปความได้ว่า เนื่องจากพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๑ ได้เพิ่มเติมบทกำหนดโทษทางอาญาตามมาตรา ๑๐๑/๑ โดยในวรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ผู้ดำเนินการหรือผู้ขออนุญาตผู้ใดก่อสร้างหรือดำเนินโครงการหรือกิจการก่อนที่รายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมตามมาตรา ๔๘ จะได้รับความเห็นชอบหรือถือว่าได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการผู้ชำนาญการ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาท และปรับอีกไม่เกินวันละหนึ่งแสนบาทตลอดระยะเวลาที่ไม่ได้ปฏิบัติให้ถูกต้องหรือหยุดการกระทำนั้น” และวรรคสองบัญญัติว่า “ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นการก่อสร้างหรือดำเนินการในโครงการหรือกิจการหรือการดำเนินการใดที่อาจมีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ คุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพ อนามัย คุณภาพชีวิตหรือส่วนได้เสียสำคัญอื่นใดของประชาชนหรือชุมชนหรือสิ่งแวดล้อมอย่างรุนแรง ผู้กระทำความผิดระวางโทษหนักกว่าโทษที่กฎหมายบัญญัติในวรรคหนึ่งกึ่งหนึ่ง” และมาตรา ๑๐๑/๒ บัญญัติว่า “ผู้ดำเนินการหรือผู้ขออนุญาตผู้ใดไม่นำส่งรายงานผลการปฏิบัติตามมาตรการที่กำหนดไว้ในรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมตามมาตรา ๕๑/๕ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาท”

เมื่อมาตรา ๓๙ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ กำหนดให้เปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวตามกฎหมายในบัญชี ๑ ท้ายพระราชบัญญัติฯ เป็นความผิดทางพินัย และให้ถือว่าอัตราโทษปรับอาญาที่บัญญัติไว้ในกฎหมายดังกล่าวเป็นอัตราค่าปรับเป็นพินัย นับตั้งแต่วันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๖ ซึ่งทำให้ความผิดอาญาและอัตราโทษปรับอาญาตามมาตรา ๑๐๑/๑ และมาตรา ๑๐๑/๒ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๑ เปลี่ยนเป็นความผิดทางพินัยและอัตราค่าปรับเป็นพินัยโดยผลของกฎหมาย นับแต่วันดังกล่าว สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจึงขอหารือแนวทางปฏิบัติตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ และอนุบัญญัติ เพื่อให้เกิดความชัดเจนและเป็นบรรทัดฐานในการปฏิบัติงาน โดยมีประเด็นข้อหารือ ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง เนื่องจากข้อ ๘ วรรคสอง แห่งกฎกระทรวงการแสวงหาข้อเท็จจริงการรวบรวมพยานหลักฐาน และการชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหา พ.ศ. ๒๕๖๖ กำหนดว่าเมื่อมีผู้กระทำความผิดทางพินัย และเป็นกรณีที่การพิจารณาปรับเป็นพินัยต้องทำเป็นองค์คณะ ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐหรือผู้ซึ่งหัวหน้าหน่วยงานของรัฐมอบหมายแจ้งข้อกล่าวหาพร้อมทั้งข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดทางพินัยต่อผู้ถูกกล่าวหาเป็นหนังสือ กรณีที่โครงการที่เสนอรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมซึ่งได้กระทำความผิดตามมาตรา ๑๐๑/๑ เป็นประเภทโครงการที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครหรือผู้ว่าราชการจังหวัด

ทำหน้าที่ ประธานของคณะกรรมการผู้ชำนาญการ และกรุงเทพมหานครหรือสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด ทำหน้าที่ฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการผู้ชำนาญการ และปรากฏว่ามีการแต่งตั้งคณะกรรมการผู้ชำนาญการเพื่อพิจารณาโครงการด้านอาคาร การจัดสรรที่ดิน และบริการชุมชน ในกรุงเทพมหานคร จังหวัดนนทบุรี จังหวัดปทุมธานี จังหวัดสมุทรปราการ และมีการแต่งตั้งคณะกรรมการผู้ชำนาญการในเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมอีก ๗ จังหวัด และเมื่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ประกาศกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐสังกัดสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด นักวิชาการสิ่งแวดล้อมซึ่งดำรงตำแหน่งระดับชำนาญการขึ้นไป นักวิเคราะห์นโยบายและแผนซึ่งดำรงตำแหน่งระดับชำนาญการขึ้นไป นักวิชาการป่าไม้ซึ่งดำรงตำแหน่งระดับชำนาญการขึ้นไป และเจ้าหน้าที่ของรัฐสังกัดสำนักสิ่งแวดล้อม กรุงเทพมหานคร ตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักสิ่งแวดล้อม รองผู้อำนวยการสำนักสิ่งแวดล้อม ผู้อำนวยการกองจัดการคุณภาพอากาศและเสียง นักวิชาการสิ่งแวดล้อมซึ่งดำรงตำแหน่งระดับชำนาญการขึ้นไป และนักวิชาการสุขาภิบาลซึ่งดำรงตำแหน่งระดับชำนาญการขึ้นไป เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐตามกฎหมายว่าด้วยการปรับเป็นพินัย จะถือว่าผู้ใดเป็นหัวหน้าหน่วยงานของรัฐซึ่งต้องแจ้งข้อกล่าวหาและหัวหน้าหน่วยงานของรัฐดังกล่าวจะมอบหมายให้บุคคลดังกล่าวแจ้งข้อกล่าวหาได้หรือไม่

ประเด็นที่สอง เนื่องจากข้อ ๑๐ วรรคสี่ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๖ กำหนดว่า เมื่อการพิจารณาปรับเป็นพินัยเรื่องใดต้องทำเป็นองค์คณะ ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐกำหนดผู้เป็นหัวหน้าองค์คณะและองค์คณะจากบัญชีรายชื่อตำแหน่งข้าราชการและพนักงานของหน่วยงานของรัฐที่มีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับชำนาญการขึ้นไปหรือเทียบเท่าเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย กรณีที่โครงการที่เสนอรายงานการประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมซึ่งได้กระทำความผิดตามมาตรา ๑๐๑/๑ เป็นประเภทโครงการที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร หรือผู้ว่าราชการจังหวัด ทำหน้าที่ ประธานของคณะกรรมการผู้ชำนาญการ และกรุงเทพมหานครหรือสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด ทำหน้าที่ฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการผู้ชำนาญการ หากเลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในฐานะหัวหน้าหน่วยงานของรัฐ กำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐในสังกัดสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นองค์คณะ องค์คณะดังกล่าวมีอำนาจพิจารณากำหนดอัตราค่าปรับเป็นพินัยสำหรับความผิดที่กระทำขึ้นทั้งในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัดหรือไม่ และเลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสามารถกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐสังกัดหน่วยงานอื่นตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมประกาศกำหนดเป็นองค์คณะเพื่อพิจารณากำหนดค่าปรับเป็นพินัยได้หรือไม่

ประเด็นที่สาม เนื่องจากมาตรา ๑๑๑ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวกับความรับผิดในทางอาญาของผู้แทนนิติบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๐ บัญญัติว่า “ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นนิติบุคคล ถ้าการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้นเกิดจากการสั่งการหรือการกระทำของกรรมการ หรือผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น หรือในกรณีที่บุคคลดังกล่าวมีหน้าที่ต้องสั่งการหรือกระทำการและละเว้นไม่สั่งการหรือไม่กระทำการจนเป็นเหตุให้นิติบุคคลนั้นกระทำความผิด ผู้นั้นต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย” หากผู้ดำเนินการหรือผู้ขออนุญาตที่กระทำความผิดตามมาตรา ๑๐๑/๑ หรือมาตรา ๑๐๑/๒ เป็นนิติบุคคล ประเภทบริษัทจำกัด ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคลจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนจำกัด และนิติบุคคลอาคารชุด ต้องดำเนินกระบวนการปรับเป็นพินัยกับกรรมการ

หรือผู้จัดการนิติบุคคลดังกล่าวหรือไม่ โดยเฉพาะกรณีนิติบุคคลอาคารชุดต้องดำเนินการปรับเป็นพินัยกับผู้จัดการนิติบุคคลอาคารชุด และผู้ดำเนินการแทนผู้จัดการนิติบุคคลอาคารชุด หรือไม่ และอัตราค่าปรับเป็นพินัยของนิติบุคคล และกรรมการหรือผู้จัดการรวมกันแล้วต้องไม่เกินจำนวนสูงสุดตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๐๑/๑ หรือมาตรา ๑๐๑/๒ หรือไม่

ประเด็นที่สี่ โครงการประเภทท่าเทียบเรือที่ได้ก่อสร้างท่าเทียบเรือซึ่งมีขนาดเกินกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้ก่อนที่รายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมจะได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการผู้ชำนาญการ โดยได้ก่อสร้างท่าเทียบเรือแล้วเสร็จเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๖๒ และได้เปิดใช้ท่าเทียบเรือดังกล่าวต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน ต่อมาเจ้าของโครงการได้เสนอรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมต่อสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๖๖ ซึ่งคณะกรรมการผู้ชำนาญการได้มีมติให้ความเห็นชอบรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมโครงการดังกล่าวแล้วในปีเดียวกัน และกรณีโครงการประเภทโรงพยาบาลที่มีขนาดเข้าข่ายต้องจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมซึ่งได้ก่อสร้างแล้วเสร็จและเปิดดำเนินการกิจการโรงพยาบาลมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๐ เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน โดยไม่ได้จัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม ต่อมามีความประสงค์จะเพิ่มจำนวนเตียงผู้ป่วย จึงได้เสนอรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมต่อคณะกรรมการผู้ชำนาญการเพื่อพิจารณา ทั้งสองกรณีดังกล่าวสามารถดำเนินการปรับเป็นพินัยได้หรือไม่ จะถือว่าขาดอายุความการกระทำความผิดตามมาตรา ๑๐๑/๑ หรือไม่

ประเด็นที่ห้า การดำเนินกระบวนการปรับเป็นพินัย ผู้ถูกกล่าวหาต้องยินยอมหรือรับสารภาพก่อนองค์คณะพิจารณาปรับเป็นพินัยหรือไม่

ประเด็นที่หก เนื่องจากข้อ ๑๐ วรรคห้า แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๖ กำหนดว่า ในระหว่างการพิจารณาปรับเป็นพินัย หากมีเหตุทำให้องค์คณะคนใดคนหนึ่งไม่อาจพิจารณาปรับเป็นพินัยต่อไปได้ ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐในบัญชีรายชื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อประกอบเป็นองค์คณะแทนกรณีดังกล่าว ในการพิจารณาปรับเป็นพินัย องค์คณะจะต้องเข้าประชุมครบตามจำนวนที่หัวหน้าหน่วยงานของรัฐแต่งตั้งหรือไม่ และองค์คณะสามารถมอบหมายให้บุคคลอื่นปฏิบัติราชการแทนหรือให้ผู้รักษาราชการแทนเข้าประชุมแทนได้หรือไม่

ประเด็นที่เจ็ด กรณีที่มีการกระทำความผิดตามมาตรา ๑๐๑/๑ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๑ โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐมีคำสั่งให้ชำระค่าปรับเป็นพินัยและให้ผ่อนชำระค่าปรับได้ แต่ในระหว่างที่ยังผ่อนชำระไม่แล้วเสร็จ ผู้กระทำความผิดยังคงดำเนินโครงการหรือกิจการต่อไป ซึ่งกรณีดังกล่าวมีโทษปรับรายวัน เนื่องจากเป็นความผิดต่อเนื่องตลอดระยะเวลาที่ไม่ได้ปฏิบัติให้ถูกต้องหรือหยุดการกระทำนั้น เจ้าหน้าที่ของรัฐจะกำหนดให้ชำระค่าปรับเป็นพินัยเพิ่มเติมได้หรือไม่ หรือต้องดำเนินการอย่างไร

คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยได้พิจารณาข้อหาหรือของสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมีผู้แทนสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว เห็นสมควรกำหนดประเด็นที่ข้อหาหรือให้ชัดเจนตามที่ผู้แทนฯ ได้ขอเสนอแก้ไขเพิ่มเติมในที่ประชุม และมีความเห็นในแต่ละประเด็นดังต่อไปนี้

ประเด็นที่หนึ่ง ผู้ใดเป็นหัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่ต้องแจ้งข้อกล่าวหาตามข้อ ๘ วรรคสอง แห่งกฎกระทรวงการแสวงหาข้อเท็จจริง การรวบรวมพยานหลักฐาน และการชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหา พ.ศ. ๒๕๖๖ ต่อผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๑๐๑/๑ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริม

และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๑ กรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐสังกัดสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐสังกัดสำนักสิ่งแวดล้อม กรุงเทพมหานคร และหัวหน้าหน่วยงานของรัฐ จะมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๑๐๑/๑ และมาตรา ๑๐๑/๒ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ แจ่งข้อกล่าวหาแทนนั้นจะดำเนินการได้หรือไม่ เห็นว่า โดยที่มาตรา ๓๙^๑ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ เพียงแต่บัญญัติให้เปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียว ตามกฎหมายในบัญชี ๑ ท้ายพระราชบัญญัตินี้ เป็นความผิดทางพินัย และให้ถือว่าอัตราโทษปรับอาญา ในกฎหมายดังกล่าวเปลี่ยนเป็นอัตราค่าปรับเป็นพินัยเท่านั้น การปฏิบัติหน้าที่ของสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติฯ จึงยังคงเป็นไปตามกฎหมายดังกล่าว และเมื่อมาตรา ๕๐^๒ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริม

^๑มาตรา ๓๙ เมื่อพ้นกำหนดสามร้อยหกสิบห้าวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ให้เปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวตามกฎหมายในบัญชี ๑ ท้ายพระราชบัญญัตินี้ เป็นความผิดทางพินัยตามพระราชบัญญัตินี้ และให้ถือว่าอัตราโทษปรับอาญาที่บัญญัติไว้ในกฎหมายดังกล่าว เป็นอัตราค่าปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัตินี้

^๒มาตรา ๕๐ ในกรณีที่โครงการหรือกิจการหรือการดำเนินการที่ต้องจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมตามมาตรา ๔๘ เป็นโครงการหรือกิจการหรือการดำเนินการที่จะต้องได้รับอนุญาตตามกฎหมายก่อนเริ่มการก่อสร้างหรือดำเนินการ ให้ผู้ดำเนินการหรือผู้ขออนุญาตเสนอรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมต่อเจ้าหน้าที่ซึ่งมีอำนาจอนุญาตตามกฎหมายนั้น และต่อสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหรือหน่วยงานของรัฐตามที่คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ มอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่แทน ในการเสนอรายงานดังกล่าวอาจจัดทำเป็นรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมเบื้องต้นตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีกำหนดตามมาตรา ๔๘ วรรคสอง ก็ได้

ให้เจ้าหน้าที่ซึ่งมีอำนาจอนุญาตตามกฎหมายหรือการสั่งอนุญาตสำหรับโครงการหรือกิจการหรือการดำเนินการตามวรรคหนึ่งไว้จนกว่ารายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมจะได้รับความเห็นชอบหรือถือว่าได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการผู้ชำนาญการ และได้รับหนังสือแจ้งผลการพิจารณารายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมดังกล่าวจากสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหรือหน่วยงานของรัฐตามที่คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่แทน

ให้สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหรือหน่วยงานของรัฐตามที่คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่แทนตรวจสอบรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและเอกสารที่เกี่ยวข้องที่เสนอมา หากเห็นว่ารายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมนั้นมิได้จัดทำให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในมาตรา ๔๘ วรรคสอง หรือวรรคสาม หรือมีเอกสารไม่ครบถ้วน ให้สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหรือหน่วยงานของรัฐตามที่คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่แทนแจ้งให้ผู้ดำเนินการหรือผู้ขออนุญาตที่เสนอรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมนั้น

ในกรณีที่สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหรือหน่วยงานของรัฐตามที่คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่แทนเห็นว่ารายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมได้จัดทำถูกต้องและมีเอกสารครบถ้วน หรือได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมให้ถูกต้องและครบถ้วนตามวรรคสามแล้ว ให้สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหรือหน่วยงานของรัฐตามที่คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่แทนพิจารณาเสนอความเห็นเบื้องต้นเกี่ยวกับรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมดังกล่าวให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมนั้น เพื่อเสนอให้คณะกรรมการผู้ชำนาญการพิจารณาต่อไป

(มีต่อหน้าถัดไป)

และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติฯ กำหนดให้สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมปฏิบัติหน้าที่ตรวจสอบรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและการดำเนินการที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะต้องอาศัยความรู้และความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ประกอบกับปรากฏข้อเท็จจริงตามที่ผู้แทนสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ชี้แจงว่ายังไม่เคยมีกรณีที่สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมอบหมายให้หน่วยงานของรัฐแห่งอื่นปฏิบัติหน้าที่แทนตามมาตรา ๕๐ วรรคห้า สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจึงเป็นหน่วยงานหลักในการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว และแม้ว่าจะมีการแต่งตั้งฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการชำนาญการจากเจ้าหน้าที่ในสังกัดอื่นนอกจากสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ เจ้าหน้าที่ในสังกัดสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จังหวัด สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐในสังกัดสำนักสิ่งแวดล้อม กรุงเทพมหานคร เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบเพื่อดำเนินการตรวจสอบการกระทำผิดตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๕๖๓) เรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕^๓ รวมทั้งการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ดังกล่าวเป็นเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจปรับ

(ต่อจากเชิงอรรถที่ ๒)

ในการดำเนินการตามมาตรานี้ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติอาจมอบหมายให้หน่วยงานของรัฐแห่งอื่นปฏิบัติหน้าที่แทนได้ เว้นแต่โครงการหรือกิจการหรือการดำเนินการที่ต้องจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมตามวรรคหนึ่ง เป็นโครงการหรือกิจการหรือการดำเนินการที่อาจมีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ คุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพ อนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสียสำคัญอื่นใดของประชาชนหรือชุมชนหรือสิ่งแวดล้อมอย่างรุนแรง หรือเป็นโครงการหรือกิจการหรือการดำเนินการตามมาตรา ๔๙ วรรคสี่ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติประกาศกำหนด

ให้หน่วยงานของรัฐตามที่คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่แทนตามวรรคห้า รายงานผลการปฏิบัติงานและการพิจารณารายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมของคณะกรรมการผู้ชำนาญการให้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติทราบภายในระยะเวลา และตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติประกาศกำหนด

^๓ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๕๖๓) เรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕

ฯลฯ

ฯลฯ

ข้อ ๒ ให้แต่งตั้ง

๒.๑ ข้าราชการและพนักงานราชการ สังกัดสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการตามมาตรา ๕๑/๒ และมาตรา ๑๑๐/๒ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ทั่วราชอาณาจักร ดังนี้

๒.๑.๑ ข้าราชการ ซึ่งดำรงตำแหน่ง

- (๑) ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านระบบประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม
- (๒) ผู้อำนวยการกองพัฒนาระบบการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม
- (๓) ผู้อำนวยการกองวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม
- (๔) ผู้อำนวยการกองสิ่งแวดล้อมชุมชนและพื้นที่เฉพาะ
- (๕) ผู้อำนวยการกลุ่มนิติการ

(มีต่อหน้าถัดไป)

เป็นพินัยตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจ
ปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๑๐๑/๑ และมาตรา ๑๐๑/๒ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพ

(ต่อจากเชิงอรรถที่ ๓)

(๖) นักวิชาการสิ่งแวดล้อม สังกัดกองพัฒนาระบบการวิเคราะห์ผลกระทบ
สิ่งแวดล้อม กองวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม หรือกองสิ่งแวดล้อมชุมชนและพื้นที่เฉพาะ ตั้งแต่ระดับปฏิบัติการ
ขึ้นไปที่รับราชการมาแล้วไม่น้อยกว่า ๖ เดือน

(๗) นิติกร สังกัดกลุ่มนิติการ ตั้งแต่ระดับปฏิบัติการขึ้นไปที่รับราชการมาแล้ว
ไม่น้อยกว่า ๖ เดือน

๒.๑.๒ พนักงานราชการ ซึ่งดำรงตำแหน่ง

(๑) เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน สังกัดกองพัฒนาระบบการวิเคราะห์
ผลกระทบสิ่งแวดล้อม กองวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม หรือกองสิ่งแวดล้อมชุมชนและพื้นที่เฉพาะที่ปฏิบัติงาน
มาแล้วไม่น้อยกว่า ๒ ปี

(๒) นิติกร สังกัดกลุ่มนิติการ ที่ปฏิบัติงานมาแล้วไม่น้อยกว่า ๒ ปี

๒.๒ ข้าราชการและพนักงานราชการ สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อมเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการตามมาตรา ๕๑/๒ และมาตรา ๑๐๑/๒ แห่งพระราชบัญญัติ
ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม เฉพาะในเขตท้องที่ของตน ดังนี้

๒.๒.๑ ข้าราชการ สังกัดสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด ในจังหวัด
ที่มีประกาศกำหนดเขตพื้นที่และมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม และจังหวัดที่คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ
แต่งตั้งคณะกรรมการผู้ชำนาญการให้พิจารณารายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม ซึ่งดำรงตำแหน่ง

(๑) ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด

(๒) นักวิชาการสิ่งแวดล้อม ตั้งแต่ระดับปฏิบัติการขึ้นไปที่รับราชการมาแล้วไม่น้อยกว่า
๖ เดือน

(๓) นักวิเคราะห์นโยบายและแผน ตั้งแต่ระดับปฏิบัติการขึ้นไปที่รับราชการมาแล้ว
ไม่น้อยกว่า ๖ เดือน

(๔) นักวิชาการป่าไม้ ตั้งแต่ระดับปฏิบัติการขึ้นไปที่รับราชการมาแล้วไม่น้อยกว่า
๖ เดือน

(๕) เจ้าพนักงานป่าไม้ ตั้งแต่ระดับปฏิบัติงานขึ้นไปที่รับราชการมาแล้วไม่น้อยกว่า
๖ เดือน

๒.๒.๒ พนักงานราชการ สังกัดสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด
ในจังหวัดที่มีประกาศกำหนดเขตพื้นที่และมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม และในจังหวัดที่คณะกรรมการสิ่งแวดล้อม
แห่งชาติแต่งตั้งคณะกรรมการผู้ชำนาญการให้พิจารณารายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม ซึ่งดำรงตำแหน่ง
นักวิชาการสิ่งแวดล้อม และปฏิบัติงานมาแล้วไม่น้อยกว่า ๒ ปี

๒.๓ ข้าราชการ สังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งดำรงตำแหน่งดังนี้ เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่
ปฏิบัติการตามมาตรา ๕๑/๒ และมาตรา ๑๐๑/๒ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม
แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม เฉพาะในเขตท้องที่ของตน

(๑) ผู้อำนวยการสิ่งแวดล้อม

(๒) รองผู้อำนวยการสิ่งแวดล้อม

(๓) ผู้อำนวยการกองจัดการคุณภาพอากาศและเสียง สำนักสิ่งแวดล้อม

(๔) นักวิชาการสิ่งแวดล้อม สังกัดกองจัดการคุณภาพอากาศและเสียง สำนักสิ่งแวดล้อม
ตั้งแต่ระดับปฏิบัติการขึ้นไปที่รับราชการมาแล้วไม่น้อยกว่า ๖ เดือน

(๕) นักวิชาการสุขาภิบาล สังกัดกองจัดการคุณภาพอากาศและเสียง สำนักสิ่งแวดล้อม
ตั้งแต่ระดับปฏิบัติการขึ้นไปที่รับราชการมาแล้วไม่น้อยกว่า ๖ เดือน

ทั้งนี้ ตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

สิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕^๔ กรณีดังกล่าวก็เป็นการปฏิบัติหน้าที่ภายใต้ภารกิจของสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดังนั้น ในกรณีที่มีการกระทำความผิด

ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๑๐๑/๑ และมาตรา ๑๐๑/๒ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕

ฯลฯ

ฯลฯ

ข้อ ๑ กำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐดังต่อไปนี้ เป็นผู้ที่มีอำนาจปรับเป็นพินัยในความผิดทางพินัยตามความในมาตรา ๑๐๑/๑ และมาตรา ๑๐๑/๒ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕

(๑) เจ้าหน้าที่ของรัฐสังกัดสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดังต่อไปนี้ เป็นผู้ที่มีอำนาจปรับเป็นพินัยทั่วราชอาณาจักร

(ก) เลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(ข) รองเลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(ค) ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านระบบประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม

(ง) ผู้อำนวยการกองประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม

(จ) ผู้อำนวยการกองพัฒนาระบบการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม

(ฉ) ผู้อำนวยการกลุ่มนิติการ

(ช) นักวิชาการสิ่งแวดล้อม สังกัดกองประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม หรือกองพัฒนาระบบการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม ซึ่งดำรงตำแหน่งระดับชำนาญการขึ้นไป

(ซ) นิติกร ซึ่งดำรงตำแหน่งระดับชำนาญการขึ้นไป

(๒) เจ้าหน้าที่ของรัฐสังกัดสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เฉพาะจังหวัดที่มีประกาศกำหนดเขตพื้นที่และมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม และจังหวัดที่คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติแต่งตั้งคณะกรรมการผู้ชำนาญการให้พิจารณาเรียงการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม ดังต่อไปนี้ เป็นผู้ที่มีอำนาจปรับเป็นพินัยเฉพาะในพื้นที่ของตน

(ก) ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด

(ข) นักวิชาการสิ่งแวดล้อม ซึ่งดำรงตำแหน่งระดับชำนาญการขึ้นไป

(ค) นักวิเคราะห์นโยบายและแผน ซึ่งดำรงตำแหน่งระดับชำนาญการขึ้นไป

(ง) นักวิชาการป่าไม้ ซึ่งดำรงตำแหน่งระดับชำนาญการขึ้นไป

(๓) เจ้าหน้าที่ของรัฐสังกัดสำนักสิ่งแวดล้อม กรุงเทพมหานคร ดังต่อไปนี้ เป็นผู้ที่มีอำนาจปรับเป็นพินัยเฉพาะในกรุงเทพมหานคร

(ก) ผู้อำนวยการสำนักสิ่งแวดล้อม

(ข) รองผู้อำนวยการสำนักสิ่งแวดล้อม

(ค) ผู้อำนวยการกองจัดการคุณภาพอากาศและเสียง

(ง) นักวิชาการสิ่งแวดล้อม ซึ่งดำรงตำแหน่งระดับชำนาญการขึ้นไป

(จ) นักวิชาการสุขาภิบาล ซึ่งดำรงตำแหน่งระดับชำนาญการขึ้นไป

ข้อ ๒ การพิจารณาและดำเนินการปรับเป็นพินัยในความผิดทางพินัยตามความในมาตรา ๑๐๑/๑ และมาตรา ๑๐๑/๒ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ต้องทำเป็นองค์คณะประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ของรัฐตามข้อ ๑ จำนวนไม่น้อยกว่าสามคน ซึ่งมีหัวหน้าองค์คณะหนึ่งคน และองค์คณะอีกไม่น้อยกว่าสองคน ตามที่ได้รับการแต่งตั้งจากเลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ข้อ ๓ ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ตามมาตรา ๑๐๑/๑^๕ หัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่ต้องแจ้งข้อกล่าวหาตามข้อ ๘^๖ วรรคสอง แห่งกฎกระทรวงการแสวงหาข้อเท็จจริง การรวบรวมพยานหลักฐานและการชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหา จึงต้องพิจารณาจากหน่วยงานของรัฐซึ่งมีหน้าที่และภารกิจที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำรายงาน การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ^๗ ดังนั้น หัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่ต้องแจ้งข้อกล่าวหาจึงได้แก่เลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สำหรับประเด็นที่ว่าหัวหน้าหน่วยงานของรัฐจะมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมา แจ้งข้อกล่าวหาแทนได้หรือไม่ นั้น เห็นว่า โดยที่ข้อ ๘ วรรคสอง แห่งกฎกระทรวงดังกล่าว กำหนดให้ หัวหน้าหน่วยงานของรัฐหรือผู้ซึ่งหัวหน้าหน่วยงานของรัฐมอบหมายมีหน้าที่แจ้งข้อกล่าวหา เลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นหัวหน้าหน่วยงานของรัฐจึงอาจมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยแจ้งข้อกล่าวหาแทนได้

ประเด็นที่สอง ผู้ใดเป็นหัวหน้าหน่วยงานของรัฐซึ่งเป็นผู้มีอำนาจในการกำหนด องค์คณะเพื่อพิจารณาปรับเป็นพินัยสำหรับการกระทำความผิดตามมาตรา ๑๐๑/๑ แห่งพระราชบัญญัติ ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติ ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๑ และหัวหน้าหน่วยงานของรัฐ จะสามารถกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งสังกัดหน่วยงานอื่นตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมประกาศกำหนดเป็นองค์คณะเพื่อพิจารณากำหนดค่าปรับ

---

^๕ มาตรา ๑๐๑/๑ ผู้ดำเนินการหรือผู้ขออนุญาตผู้ใดก่อสร้างหรือดำเนินโครงการหรือกิจการก่อนที่ รายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมตามมาตรา ๔๘ จะได้รับความเห็นชอบหรือถือว่าได้รับความเห็นชอบ จากคณะกรรมการผู้ชำนาญการ มีความผิดทางพินัยต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยไม่เกินหนึ่งล้านบาท และชำระค่าปรับ เป็นพินัยอีกไม่เกินวันละหนึ่งแสนบาทตลอดระยะเวลาที่ไม่ได้ปฏิบัติให้ถูกต้องหรือหยุดการกระทำนั้น

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นการก่อสร้างหรือดำเนินการในโครงการหรือกิจการ หรือการดำเนินการใดที่อาจมีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ คุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพ อนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสียสำคัญอื่นใดของประชาชนหรือชุมชนหรือสิ่งแวดล้อมอย่างรุนแรง ผู้กระทำความผิดทางพินัย ต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยหนักกว่าที่กฎหมายบัญญัติในวรรคหนึ่งถึงหนึ่ง

^๖ ข้อ ๘ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐพบเห็นว่ามีบุคคลกำลังกระทำความผิดทางพินัย หรือมีพยานหลักฐาน ซึ่งแทบจะไม่มีควมสงสัยว่าบุคคลนั้นได้กระทำความผิดทางพินัย และเจ้าหน้าที่ของรัฐคนเดียวเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐแจ้งเป็นหนังสือหรือด้วยวาจาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบข้อกล่าวหา พร้อมทั้งข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดทางพินัย และแจ้งด้วยว่าผู้ถูกกล่าวหาจะมีสิทธิจะให้การทันทีหรือจะให้ถ้อยคำ ภายหลังภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งก็ได้ หากผู้ถูกกล่าวหาทยอยรับสารภาพและมีได้มีข้อโต้แย้ง ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐบันทึกการรับสารภาพและการโต้แย้งนั้นไว้ และให้ผู้กระทำความผิดลงนามไว้เป็นหลักฐาน แล้วออกคำสั่งปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๒๐ เว้นแต่กรณีการออกคำสั่งปรับเป็นพินัยต้องกระทำเป็นองค์คณะ ให้เสนอองค์คณะเพื่อพิจารณาออกคำสั่งปรับเป็นพินัยต่อไป

เมื่อมีผู้กระทำความผิดทางพินัย และมีใช้เป็นกรณีที่จะดำเนินการได้ตามวรรคหนึ่ง ให้หัวหน้า หน่วยงานของรัฐหรือผู้ซึ่งหัวหน้าหน่วยงานของรัฐมอบหมายแจ้งข้อกล่าวหา พร้อมทั้งข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดทางพินัยต่อผู้ถูกกล่าวหาเป็นหนังสือ และแจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจงหรือแก้ ข้อกล่าวหาภายในระยะเวลาที่กำหนดซึ่งต้องไม่น้อยกว่าสามสิบวัน

ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาเป็นนิติบุคคล การแจ้งตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ให้แจ้งต่อผู้จัดการ หรือผู้แทนอื่นของนิติบุคคลนั้น

เป็นพินัยได้หรือไม่ เห็นว่า ข้อ ๑๐ วรคดี^๗ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๖ กำหนดว่า เมื่อการพิจารณาปรับเป็นพินัยเรื่องใดต้องทำเป็นองค์คณะให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐกำหนดผู้เป็นหัวหน้าองค์คณะและองค์คณะจากบัญชีรายชื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามที่รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายประกาศกำหนด และเมื่อการกระทำผิดตามมาตรา ๑๐๑/๑^๘ เป็นความผิดซึ่งการพิจารณาปรับเป็นพินัยต้องกระทำเป็นองค์คณะ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ออกประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๑๐๑/๑ และมาตรา ๑๐๑/๒ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ไว้แล้ว และโดยที่ได้ให้ความเห็นในประเด็นที่หนึ่งแล้วว่า เลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นหัวหน้าหน่วยงานของรัฐ ประกอบกับข้อ ๒^๙ แห่งประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมฯ กำหนดว่า เลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้งหัวหน้าองค์คณะหนึ่งคนและองค์คณะอีกไม่น้อยกว่าสองคน เลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจึงเป็นหัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจกำหนดหัวหน้าองค์คณะและองค์คณะในการดำเนินการปรับเป็นพินัยกรณีการกระทำผิดตามมาตรา ๑๐๑/๑ สำหรับประเด็นที่ว่าหัวหน้าหน่วยงานของรัฐจะสามารถกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งสังกัดหน่วยงานอื่นตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมประกาศกำหนด เป็นองค์คณะเพื่อพิจารณากำหนดค่าปรับเป็นพินัยได้หรือไม่ นั้น เห็นว่า เมื่อข้อ ๑^{๑๐} (๒) และ (๓) แห่งประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมฯ กำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐสังกัดสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และเจ้าหน้าที่ของรัฐในสังกัดสำนักงานสิ่งแวดล้อม กรุงเทพมหานคร เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ เลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในฐานะหัวหน้าหน่วยงานของรัฐจึงสามารถกำหนดให้เจ้าหน้าที่

^๗ ข้อ ๑๐ ในกรณีที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยมิได้บัญญัติให้เจ้าหน้าที่ของรัฐตำแหน่งใดมีอำนาจปรับเป็นพินัย ให้รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายนั้นประกาศกำหนดบัญชีรายชื่อตำแหน่งข้าราชการและพนักงานของหน่วยงานของรัฐที่มีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับชำนาญการขึ้นไปหรือเทียบเท่าเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย โดยในกรณีที่กฎหมายกำหนดอัตราค่าปรับเป็นพินัยสูงสุดไว้ไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท รัฐมนตรีจะกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐดังกล่าวคนเดียวเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาการปรับเป็นพินัยก็ได้

การพิจารณาปรับเป็นพินัยที่ต้องทำเป็นองค์คณะ ให้องค์คณะประกอบด้วยหัวหน้าองค์คณะหนึ่งคนและองค์คณะอีกไม่น้อยกว่าสองคน

เมื่อรัฐมนตรีกำหนดให้การพิจารณาปรับเป็นพินัยในเรื่องใดอยู่ในอำนาจของผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยเพียงคนเดียว ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่พบเห็นการกระทำผิด หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่หัวหน้าหน่วยงานของรัฐกำหนดจากบัญชีรายชื่อตามวรรคหนึ่งเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย

เมื่อการพิจารณาปรับเป็นพินัยเรื่องใดต้องทำเป็นองค์คณะ ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐกำหนดผู้เป็นหัวหน้าองค์คณะและองค์คณะจากบัญชีรายชื่อตามวรรคหนึ่ง ตามที่เห็นสมควร

ในระหว่างการพิจารณาปรับเป็นพินัย หากมีเหตุที่ทำให้องค์คณะคนใดคนหนึ่งไม่อาจพิจารณาปรับเป็นพินัยต่อไปได้ ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐในบัญชีรายชื่อตามวรรคหนึ่งเพื่อประกอบเป็นองค์คณะแทน

^๘โปรดดูเชิงอรรถที่ ๕, ข้างต้น

^๙โปรดดูเชิงอรรถที่ ๔, ข้างต้น

^{๑๐}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๔, ข้างต้น

ของรัฐซึ่งสังกัดหน่วยงานอื่นตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประกาศกำหนด เป็นองค์คณะเพื่อพิจารณาปรับเป็นพินัยได้

ประเด็นที่สาม หากผู้ดำเนินการหรือผู้ขออนุญาตที่กระทำความผิดตามมาตรา ๑๐๑/๑ หรือมาตรา ๑๐๑/๒ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๑ เป็นนิติบุคคล ประเภทบริษัทจำกัด ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคลจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด และนิติบุคคลอาคารชุด จะต้องดำเนินการปรับเป็นพินัยกับกรรมการหรือผู้จัดการนิติบุคคลดังกล่าว หรือไม่ โดยเฉพาะกรณีนิติบุคคลอาคารชุดต้องดำเนินการปรับเป็นพินัยกับผู้จัดการนิติบุคคลอาคารชุด และผู้ดำเนินการแทนผู้จัดการนิติบุคคลอาคารชุดหรือไม่ และอัตราค่าปรับเป็นพินัยของนิติบุคคล และกรรมการหรือผู้จัดการรวมกันแล้วต้องไม่เกินจำนวนสูงสุดตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๐๑/๑ หรือมาตรา ๑๐๑/๒ หรือไม่ เห็นว่า โดยที่ประเด็นข้อหาหรือนี้ในส่วนที่หาหรือเกี่ยวกับความรับผิดของนิติบุคคลและผู้แทนนิติบุคคล รวมถึงความรับผิดกรณีนิติบุคคลอาคารชุดและผู้ดำเนินการแทนผู้จัดการนิติบุคคลอาคารชุด นั้น เป็นการขอหาหรือเกี่ยวกับการบังคับใช้พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติฯ จึงไม่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยในการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ ทั้งนี้ เป็นไปตามข้อ ๕^{๑๑} แห่งระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๖ และข้อ ๒ (๕)^{๑๒} แห่งคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๓๑๘/๒๕๖๕ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย ลงวันที่ ๙ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๕

สำหรับในประเด็นที่ขอหาหรือเกี่ยวกับอัตราค่าปรับเป็นพินัยของนิติบุคคล และกรรมการหรือผู้จัดการรวมกันแล้วต้องไม่เกินจำนวนสูงสุดตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๐๑/๑^{๑๓} หรือมาตรา ๑๐๑/๒^{๑๔} หรือไม่ นั้น เห็นว่า โดยที่มาตรา ๗^{๑๕} แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ กำหนดว่า ผู้ใดกระทำความผิดทางพินัยต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยตามจำนวนเงินที่เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือศาลกำหนดตามวิธีการที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งต้องไม่เกินจำนวนสูงสุดที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยนั้นบัญญัติไว้ เมื่อกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษา

^{๑๑}ข้อ ๕ การขอคำปรึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐเสนอเรื่องที่จะขอปรึกษานั้นต่อหัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่ตนสังกัด

เมื่อหัวหน้าหน่วยงานของรัฐเห็นสมควร ให้ส่งเรื่องให้เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการพิจารณาต่อไป

^{๑๒}ข้อ ๒ คณะกรรมการมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

๑. ๑

๑. ๑

(๕) ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕

๑. ๑

๑. ๑

^{๑๓}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๕, ข้างต้น

^{๑๔}มาตรา ๑๐๑/๒ ผู้ดำเนินการหรือผู้ขออนุญาตผู้ใดไม่นำส่งรายงานผลการปฏิบัติตามมาตรการที่กำหนดไว้ในรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมตามมาตรา ๕๑/๕ วรรคหนึ่ง มีความผิดทางพินัย ต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยไม่เกินหนึ่งล้านบาท

^{๑๕}มาตรา ๗ ผู้ใดกระทำความผิดทางพินัยต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยตามจำนวนเงินที่เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือศาลกำหนดตามวิธีการที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งต้องไม่เกินจำนวนสูงสุดที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยนั้นบัญญัติไว้ เว้นแต่พระราชบัญญัตินี้จะบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น

คุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติไม่ได้บัญญัติการกำหนดค่าปรับเป็นพินัยไว้เป็นอย่างอื่น ประกอบกับ มาตรา ๘ วรรคหนึ่ง^{๑๖} แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ บัญญัติให้นำหมวด ๒ การใช้กฎหมายอาญา มาใช้บังคับโดยอนุโลม ซึ่งมาตรา ๑๗^{๑๗} แห่งประมวลกฎหมายอาญา บัญญัติให้นำบทบัญญัติในภาค ๑ แห่งประมวลกฎหมายอาญา ไปใช้ในกรณีความผิดตามกฎหมายอื่นด้วย เว้นแต่กฎหมายนั้น ๆ จะได้บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น ดังนั้น การปรับเป็นพินัยกรณีผู้กระทำความผิดหลายคน ในความผิดอันเดียวกัน ในกรณีเดียวกัน จึงต้องสั่งปรับเป็นพินัยเรียงตามรายตัวบุคคล ทั้งนี้ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๑^{๑๘} แห่งประมวลกฎหมายอาญา

ประเด็นที่สี่ การก่อสร้างหรือดำเนินโครงการหรือกิจการก่อนที่รายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมจะได้รับความเห็นชอบเป็นการกระทำความผิดตามมาตรา ๑๐๑/๑ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๑ ที่ต้องดำเนินการปรับเป็นพินัยหรือไม่ โดยมีประเด็นที่ข้อหาหรือสองประเด็น ดังนี้

(๑) กรณีโครงการประเภททำเทียบเรือที่ได้ก่อสร้างทำเทียบเรือซึ่งมีขนาดเกินที่กฎหมายกำหนดไว้ก่อนที่รายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมจะได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการผู้ชำนาญการ โดยมีการก่อสร้างและใช้ทำเทียบเรือนับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ต่อมาได้มีการเสนอรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมในปี พ.ศ. ๒๕๖๖ และคณะกรรมการผู้ชำนาญการได้มีมติให้ความเห็นชอบรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมโครงการดังกล่าวแล้วในปีเดียวกัน กรณีดังกล่าวจะถือว่าขาดอายุความแล้วหรือไม่ เห็นว่า การกระทำดังกล่าวเกิดขึ้นภายหลังการกำหนดความผิดและบทกำหนดโทษตามมาตรา ๑๐๑/๑^{๑๙} แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๑ แต่เกิดขึ้นก่อนวันที่มีการเปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวเป็นความผิดทางพินัย การกระทำนั้นจึงเป็นความผิดที่มีโทษทางอาญาตามมาตรา ๑๐๑/๑ และเมื่อพิจารณาองค์ประกอบในการกระทำความผิดดังกล่าวจะเห็นได้ว่าเป็นความผิดสำเร็จตั้งแต่มีการก่อสร้างก่อนที่รายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมจะได้รับความเห็นชอบซึ่งไม่ใช่เป็นความผิดต่อเนื่องที่ ต้องมีการกระทำและเจตนากระทำความผิดตลอดระยะเวลา การนับอายุความจึงต้องเริ่มนับตั้งแต่วันที่กระทำความผิดสำเร็จโดยนับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งเป็นช่วงเวลาก่อนที่จะมีการเปลี่ยนจากความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวเป็นความผิดทางพินัย การพิจารณาอายุความการกระทำความผิดดังกล่าว จึงต้องพิจารณาอายุความ

^{๑๖}มาตรา ๘ ให้นำบทบัญญัติในภาค ๑ บทบัญญัติทั่วไป ลักษณะ ๑ บทบัญญัติที่ใช้แก่ความผิดทั่วไป เฉพาะหมวด ๒ การใช้กฎหมายอาญา หมวด ๔ ความรับผิดในทางอาญา หมวด ๕ การพยายามกระทำความผิด และหมวด ๖ ตัวการและผู้สนับสนุน แห่งประมวลกฎหมายอาญา มาใช้บังคับแก่การปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัตินี้ด้วยโดยอนุโลม เว้นแต่พระราชบัญญัตินี้จะบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น

ฯลฯ

ฯลฯ

^{๑๗}มาตรา ๑๗ บทบัญญัติในภาค ๑ แห่งประมวลกฎหมายนี้ ให้ใช้ในกรณีแห่งความผิดตามกฎหมายอื่นด้วย เว้นแต่กฎหมายนั้น ๆ จะได้บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น

^{๑๘}มาตรา ๓๑ ในกรณีที่ศาลจะพิพากษาให้ปรับผู้กระทำความผิดหลายคน ในความผิดอันเดียวกัน ในกรณีเดียวกัน ให้ศาลลงโทษปรับเรียงตามรายตัวบุคคล

^{๑๙}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๕, ข้างต้น

ตามบทเฉพาะกาล มาตรา ๔๔^{๒๐} แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ที่กำหนดว่า ความผิดทางพินัยที่เปลี่ยนจากความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวตามมาตรา ๓๙^{๒๑} ที่ได้กระทำ ก่อนวันที่เปลี่ยนเป็นความผิดทางพินัย ให้มีอายุความตามกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่ เปลี่ยนเป็นความผิดทางพินัย โดยกรณีนี้ต้องพิจารณาอายุความตามมาตรา ๙๕^{๒๒} แห่งประมวล กฎหมายอาญา ซึ่งกำหนดให้มีอายุความหนึ่งปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งเดือน ลงมา หรือต้องระวางโทษอย่างอื่น ดังนั้น การกระทำความผิดดังกล่าวจึงขาดอายุความแล้วตั้งแต่นั้น ปี พ.ศ. ๒๕๖๓

(๒) กรณีโครงการประเภทโรงพยาบาลที่มีขนาดเข้าข่ายต้องจัดทำรายงาน การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมซึ่งได้เปิดดำเนินกิจการโรงพยาบาลมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๔๐ เรื่อยมา จนถึงปัจจุบัน โดยไม่ได้จัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม ต่อมาเมื่อมีความประสงค์จะเพิ่ม จำนวนเตียงผู้ป่วย จึงได้เสนอรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมต่อคณะกรรมการ ผู้ชำนาญการเพื่อพิจารณา กรณีดังกล่าวจะถือว่าขาดอายุความแล้วหรือไม่ เห็นว่า การกระทำ ดังกล่าวเกิดขึ้นก่อนจะมีการกำหนดความผิดและบทกำหนดโทษตามมาตรา ๑๐๑/๑^{๒๓} แห่งพระราชบัญญัติ ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติ ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๑ มีผลใช้บังคับ การดำเนิน โครงการหรือกิจการใดที่ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแต่ไม่มีการจัดทำรายงาน การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมก่อนการดำเนินการดังกล่าวจึงไม่เป็นความผิดและไม่มีโทษ ในทางอาญา ดังนั้น บุคคลที่กระทำการดังกล่าวจึงไม่ต้องรับโทษในทางอาญาตามมาตรา ๒^{๒๔} วรรคหนึ่ง แห่งประมวลกฎหมายอาญา ที่บัญญัติให้บุคคลจักต้องรับโทษในทางอาญาต่อเมื่อได้กระทำการ

^{๒๐}มาตรา ๔๔ บรรดาความผิดทางพินัยที่เปลี่ยนจากความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียว ตามมาตรา ๓๙ มาตรา ๔๐ หรือมาตรา ๔๒ หรือความผิดที่มีโทษปรับทางปกครองตามมาตรา ๔๓ ที่ได้กระทำ ก่อนวันที่เปลี่ยนเป็นความผิดทางพินัย ให้มีอายุความตามกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่เปลี่ยนเป็นความผิด ทางพินัยดังกล่าว ในกรณีที่กฎหมายที่มีโทษปรับทางปกครองใดไม่ได้กำหนดอายุความไว้ในกฎหมายนั้น ให้มีอายุความตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้

^{๒๑}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น

^{๒๒}มาตรา ๙๕ ในคดีอาญา ถ้ามิได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาลภายในกำหนด ดังต่อไปนี้ นับแต่วันกระทำความผิด เป็นอันขาดอายุความ

- (๑) ยี่สิบปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกยี่สิบปี
- (๒) สิบห้าปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าเจ็ดปีแต่ยังไม่ถึงยี่สิบปี
- (๓) สิบปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าหนึ่งปีถึงเจ็ดปี
- (๔) ห้าปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าหนึ่งเดือนถึงหนึ่งปี
- (๕) หนึ่งปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งเดือนลงมา หรือต้องระวางโทษอย่างอื่น

ถ้าได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาลแล้ว ผู้กระทำความผิดหลบหนีหรือวิกลจริต และศาลสั่งงดการพิจารณาไว้จนเกินกำหนดดังกล่าวแล้วนับแต่วันที่หลบหนีหรือวันที่ศาลสั่งงดการพิจารณา ก็ให้ถือว่าเป็นอันขาดอายุความเช่นเดียวกัน

^{๒๓}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๕, ข้างต้น

^{๒๔}มาตรา ๒ บุคคลจักต้องรับโทษในทางอาญาต่อเมื่อได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้ ในขณะกระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้น ต้องเป็นโทษ ที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย

ถ้าตามบทบัญญัติของกฎหมายที่บัญญัติในภายหลัง การกระทำเช่นนั้นไม่เป็นความผิดต่อไป ให้ผู้ที่ได้กระทำการนั้นพ้นจากการเป็นผู้กระทำความผิด และถ้าได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษแล้ว ก็ให้ถือว่าผู้นั้น ไม่เคยต้องคำพิพากษาว่าได้กระทำความผิดนั้น ถ้ารับโทษอยู่ก็ให้การลงโทษนั้นสิ้นสุดลง

อันกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำ ความผิดนั้น ต้องเป็นโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย กรณีจึงไม่มีประเด็นต้องพิจารณาเรื่องอายุความ

ประเด็นที่ห้า องค์คณะจะพิจารณาดำเนินการปรับเป็นพินัยได้ต่อเมื่อผู้ถูกกล่าวหา ยินยอมหรือรับสารภาพก่อนหรือไม่ เห็นว่า ข้อ ๘^๕ วรรคสอง แห่งกฎกระทรวงการแสวงหาข้อเท็จจริง การรวบรวมพยานหลักฐาน และการชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหา พ.ศ. ๒๕๖๖ กำหนดกรณีการกระทำ ความผิดทางพินัยซึ่งต้องพิจารณาเป็นองค์คณะไว้ว่า เมื่อมีผู้กระทำความผิดทางพินัย ให้หัวหน้า หน่วยงานของรัฐหรือผู้ซึ่งหัวหน้าหน่วยงานของรัฐมอบหมายแจ้งข้อกล่าวหา พร้อมทั้งข้อเท็จจริง และข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดทางพินัยต่อผู้ถูกกล่าวหาเป็นหนังสือ และแจ้ง ให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหาภายในระยะเวลาที่กำหนดซึ่งต้องไม่น้อยกว่าสามสิบวัน และข้อ ๑๒^๖ แห่งกฎกระทรวงดังกล่าว กำหนดว่า เมื่อพ้นกำหนดเวลาที่ผู้ถูกกล่าวหาจะต้องชี้แจง หรือแก้ข้อกล่าวหาแล้ว ไม่ว่าผู้ถูกกล่าวหาจะได้ชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหาหรือไม่ และเมื่อเจ้าหน้าที่ ของรัฐได้พิจารณาจากคำชี้แจงหรือคำแก้ข้อกล่าวหา (ถ้ามี) ประกอบกับข้อเท็จจริงที่แสวงหาได้แล้ว เห็นว่า ผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดทางพินัย ให้ดำเนินการสั่งปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๒๐^๗ ต่อไป จะเห็นได้ว่า การดำเนินกระบวนการปรับเป็นพินัย องค์คณะย่อมพิจารณาปรับเป็นพินัยได้ โดยไม่จำเป็นต้องให้ผู้ถูกกล่าวหายินยอมหรือรับสารภาพก่อน

ประเด็นที่หก ในกรณีการปรับเป็นพินัยต้องกระทำเป็นองค์คณะ เจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งเป็นองค์คณะจะต้องเข้าประชุมครบตามจำนวนที่หัวหน้าหน่วยงานของรัฐแต่งตั้งหรือไม่ และเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งเป็นองค์คณะสามารถมอบหมายให้บุคคลอื่นปฏิบัติราชการแทน หรือให้ผู้รักษาราชการแทนเข้าประชุมแทนได้หรือไม่ เห็นว่า การปรับเป็นพินัยที่ต้องกระทำเป็นองค์คณะ เป็นหลักกฎหมายที่กำหนดให้องค์คณะทำหน้าที่ กึ่งตุลาการ (quasi-judicial) ในการพิจารณา ปรับเป็นพินัย เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยซึ่งได้รับการแต่งตั้งจึงต้องเข้าร่วมพิจารณาทุกคน เพื่อให้ครบองค์คณะและต้องพิจารณาให้ความเห็นโดยห้ามงดออกเสียง ซึ่งหลักการดังกล่าวได้บัญญัติไว้ในข้อ ๑๑^๘ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๖

^๕โปรดดูเชิงอรรถที่ ๖, ข้างต้น

^๖ข้อ ๑๒ เมื่อพ้นกำหนดเวลาที่ผู้ถูกกล่าวหาจะต้องชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหาแล้ว ไม่ว่าผู้ถูกกล่าวหา จะได้ชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหาหรือไม่ และเมื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐได้พิจารณาจากคำชี้แจงหรือคำแก้ข้อกล่าวหา (ถ้ามี) ประกอบกับข้อเท็จจริงที่แสวงหาได้แล้วเห็นว่า ผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดทางพินัย ให้ดำเนินการสั่งปรับเป็นพินัย ตามมาตรา ๒๐ ต่อไป ในกรณีที่ไม่ได้ความว่าผู้นั้นกระทำความผิดทางพินัย หรือมีเหตุตามกฎหมายที่ผู้ถูกกล่าวหา ไม่ต้องรับโทษ หรือคดีขาดอายุความแล้ว ให้ยุติเรื่องและแจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาและผู้กล่าวหาทราบ

^๗มาตรา ๒๐ เมื่อดำเนินการตามมาตรา ๑๙ แล้ว และเจ้าหน้าที่ของรัฐมีพยานหลักฐานเพียงพอ ว่าผู้ใดกระทำความผิดทางพินัย ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีคำสั่งปรับเป็นพินัยและส่งคำสั่งให้ผู้นั้นทราบทางไปรษณีย์ ลงทะเบียนตอบรับไปยังที่อยู่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร ของผู้ถูกกล่าวหาหรือตามที่ได้แจ้งไว้ต่อหน่วยงานของรัฐ และให้ถือว่าผู้นั้นได้รับแจ้งตั้งแต่วันที่ครบสิบห้าวัน นับแต่วันที่ปรากฏในทะเบียนตอบรับ

^๘ข้อ ๑๑ ในกรณีที่มีการปรับเป็นพินัยกระทำเป็นองค์คณะ ในการพิจารณาเพื่อมีคำสั่ง หัวหน้าองค์คณะและองค์คณะทุกคนมีหน้าที่พิจารณาวินิจฉัย จะงดออกเสียงมิได้

ให้หัวหน้าองค์คณะตามข้อ ๑๐ วรรคสี่ ถ้าองค์คณะที่เข้าร่วมพิจารณาที่ละคน ให้ออก ความเห็นและลงมติทุกประเด็นที่จะพิจารณา โดยให้หัวหน้าออกความเห็นและลงมติเป็นคนสุดท้าย การวินิจฉัย ให้ถือตามความเห็นของฝ่ายข้างมาก ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ออกเสียงลงคะแนนใหม่โดยพลันอีกครั้งหนึ่ง (มีต่อหน้าถัดไป)

ที่กำหนดว่า ในการพิจารณาเพื่อมีคำสั่งปรับเป็นพินัย หัวหน้าองค์คณะและองค์คณะทุกคนมีหน้าที่พิจารณาวินิจฉัย จะได้ออกเสียงมิได้ และให้หัวหน้าองค์คณะถามองค์คณะที่เข้าร่วมพิจารณาที่ละคนรวมทั้งให้ออกความเห็นและลงมติทุกประเด็นที่จะพิจารณา ประกอบกับข้อ ๑๐^{๒๙} วรคห่า ที่กำหนดว่า ในระหว่างการพิจารณาปรับเป็นพินัย หากมีเหตุที่ทำให้องค์คณะคนใดคนหนึ่งไม่อาจพิจารณาปรับเป็นพินัยต่อไปได้ ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐในบัญชีรายชื่อซึ่งรัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายได้ประกาศกำหนดให้เป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยเพื่อประกอบเป็นองค์คณะแทน ดังนั้น จะเห็นได้ว่า ในการพิจารณาออกคำสั่งปรับเป็นพินัยขององค์คณะจึงต้องประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งเป็นองค์คณะเข้าร่วมพิจารณาครบตามจำนวนที่หัวหน้าหน่วยงานของรัฐแต่งตั้ง เพื่อให้องค์คณะทุกคนพิจารณาให้ความเห็นและลงมติ

สำหรับกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งเป็นองค์คณะจะมอบหมายให้บุคคลอื่นปฏิบัติราชการแทนหรือให้ผู้รักษาการแทนเข้าประชุมแทนได้หรือไม่ นั้น เห็นว่า เมื่อได้ให้ความเห็นแล้วว่าการพิจารณาโดยองค์คณะเป็นการใช้อำนาจกึ่งตุลาการ ไม่ใช่การใช้อำนาจในทางบริหารหรือทางปกครอง จึงไม่อาจมอบอำนาจได้ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และในข้อ ๑๐ วรคห่า แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัยฯ กำหนดไว้เป็นการเฉพาะแล้วว่า หากเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐจากประกาศบัญชีรายชื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยเพื่อประกอบเป็นองค์คณะแทน ดังนั้น เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งเป็นองค์คณะจึงไม่สามารถมอบหมายให้บุคคลอื่นปฏิบัติราชการแทนได้

ส่วนกรณีการรักษาการแทนเกิดขึ้นโดยผลของกฎหมายตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ เพื่อให้การปฏิบัติราชการเป็นไปโดยต่อเนื่อง ซึ่งจะต้องเป็นตำแหน่งที่กำหนดไว้ให้รักษาการแทนและเป็นกรณีที่ไม่มีการดำรงตำแหน่งหรือมีแต่ไม่อาจ

(ต่อจากเชิงอรรถที่ ๒๘)

ถ้าคะแนนเสียงยังเท่ากันอีก ให้ถือว่าองค์คณะมีมติในทางที่เป็นคุณแก่ผู้ถูกกล่าวหามากกว่าหรือเป็นผลร้ายแก่ผู้ถูกกล่าวหาน้อยกว่า แล้วแต่กรณี

องค์คณะที่ร่วมพิจารณาผู้ใดไม่เห็นพ้องด้วยกับเสียงข้างมากมีสิทธิให้ความเห็นแย้งแนบไว้ในสำนวน

^{๒๙}ข้อ ๑๐ ในกรณีที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยมิได้บัญญัติให้เจ้าหน้าที่ของรัฐตำแหน่งใดมีอำนาจปรับเป็นพินัย ให้รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายนั้นประกาศกำหนดบัญชีรายชื่อตำแหน่งข้าราชการและพนักงานของหน่วยงานของรัฐที่มีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับชำนาญการขึ้นไปหรือเทียบเท่าเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย โดยในกรณีที่กฎหมายกำหนดอัตราค่าปรับเป็นพินัยสูงสุดไว้ไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท รัฐมนตรีจะกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐดังกล่าวคนเดียวเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาการปรับเป็นพินัยก็ได้

การพิจารณาปรับเป็นพินัยที่ต้องทำเป็นองค์คณะ ให้องค์คณะประกอบด้วยหัวหน้าองค์คณะหนึ่งคนและองค์คณะอีกไม่น้อยกว่าสองคน

เมื่อรัฐมนตรีกำหนดให้การพิจารณาปรับเป็นพินัยในเรื่องใดอยู่ในอำนาจของผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยเพียงคนเดียว ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่พบเห็นการกระทำความผิด หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่หัวหน้าหน่วยงานของรัฐกำหนดจากบัญชีรายชื่อตามวรรคหนึ่งเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย

เมื่อการพิจารณาปรับเป็นพินัยเรื่องใดต้องทำเป็นองค์คณะ ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐกำหนดผู้เป็นหัวหน้าองค์คณะและองค์คณะจากบัญชีรายชื่อตามวรรคหนึ่ง ตามที่เห็นสมควร

ในระหว่างการพิจารณาปรับเป็นพินัย หากมีเหตุที่ทำให้องค์คณะคนใดคนหนึ่งไม่อาจพิจารณาปรับเป็นพินัยต่อไปได้ ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐในบัญชีรายชื่อตามวรรคหนึ่งเพื่อประกอบเป็นองค์คณะแทน

ปฏิบัติราชการได้ โดยผู้รักษาราชการแทนมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับผู้ดำรงตำแหน่งซึ่งตนแทน
 ดังนั้น ในกรณีที่มีการแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งใดเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ การปรับเป็นพินัยจึงอาจให้
 ผู้รักษาราชการแทนตำแหน่งนั้นปฏิบัติหน้าที่แทนได้โดยผลของกฎหมาย

ประเด็นที่เจ็ด การพิจารณาออกคำสั่งปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๑๐๑/๑ แห่งพระราชบัญญัติ
 ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติ
 ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๑ กรณีที่กำหนดให้ชำระค่าปรับ
 เป็นพินัยทั่วไปและค่าปรับเป็นพินัยรายวัน ต้องทำคำสั่งปรับเป็นพินัยเป็นสองฉบับแต่ละกรณีหรือไม่
 และกรณีค่าปรับเป็นพินัยรายวันจะกำหนดให้ผ่อนชำระได้หรือไม่ เห็นว่า มาตรา ๑๐๑/๑^{๓๐} วรรคหนึ่ง
 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติฯ เป็นบทกำหนดโทษซึ่งกำหนด
 โทษปรับเป็นพินัยไว้ ๒ ลักษณะ คือ (๑) โทษปรับเป็นพินัยซึ่งปรับได้ไม่เกินหนึ่งล้านบาท
 และ (๒) โทษปรับเป็นพินัยรายวันซึ่งปรับไม่เกินวันละหนึ่งแสนบาทตลอดระยะเวลาที่ไม่ได้ปฏิบัติ
 ให้ถูกต้องหรือหยุดการกระทำนั้น ซึ่งโทษปรับเป็นพินัยลักษณะแรกเป็นการพิจารณาออกคำสั่งปรับ
 เป็นพินัยเพื่อให้خذใช้ความผิดที่กระทำมาตั้งแต่ต้นจนถึงวันกำหนดชำระค่าปรับเป็นพินัย ส่วนกรณีโทษ
 ปรับเป็นพินัยรายวันเป็นมาตรการที่มีไว้สำหรับบังคับให้ผู้กระทำความผิดต้องเลิกกระทำผิด
 และดำเนินการแก้ไขเสียใหม่ให้ถูกต้องจึงเป็นคนละกรณีกับโทษปรับเป็นพินัยลักษณะแรก
 และเจ้าหน้าที่ของรัฐมีอำนาจพิจารณาปรับเป็นพินัยรายวันจนกว่าผู้กระทำความผิดจะปฏิบัติ
 ให้ถูกต้องหรือหยุดการกระทำที่ฝ่าฝืนมาตรา ๑๐๑/๑ ดังนั้น การออกคำสั่งปรับเป็นพินัยจึงขึ้นอยู่กับ
 ข้อเท็จจริงแต่ละกรณี ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐได้มีการแจ้งคำสั่งให้ปฏิบัติให้ถูกต้องหรือหยุด
 การกระทำที่ฝ่าฝืนไปพร้อมกับการแจ้งข้อกล่าวหาแล้ว จึงควรทำเป็นคำสั่งฉบับเดียวโดยกำหนด
 ทั้งการปรับเป็นพินัยลักษณะแรกและการปรับเป็นพินัยเป็นรายวันด้วย แต่หากเป็นกรณีที่พบว่า
 ไม่มีการปฏิบัติให้ถูกต้องหรือหยุดการกระทำที่ฝ่าฝืนนั้นหลังจากมีคำสั่งปรับเป็นพินัยลักษณะแรกแล้ว
 กรณีนี้จึงต้องทำคำสั่งปรับเป็นพินัยรายวันอีกฉบับหนึ่ง สำหรับกรณีค่าปรับเป็นพินัยรายวัน
 จะกำหนดให้ผ่อนชำระได้หรือไม่ นั้น เห็นว่า หากผู้กระทำความผิดร้องขอ เจ้าหน้าที่ของรัฐจะให้ผ่อน
 ชำระก็ได้ตามที่มาตรา ๙^{๓๑} แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ บัญญัติไว้

^{๓๐}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๕, ข้างต้น

^{๓๑}มาตรา ๙ ในการกำหนดค่าปรับเป็นพินัย ให้พิจารณาให้เหมาะสมกับข้อเท็จจริง ดังต่อไปนี้

(๑) ระดับความรุนแรงของผลกระทบที่เกิดขึ้นแก่ชุมชนหรือสังคมจากการกระทำความผิด
 ทางพินัย และพฤติการณ์อื่นอันเกี่ยวกับสภาพความผิดทางพินัย

(๒) ความรู้ผิดชอบ อายุ ประวัติ ความประพฤติ สติปัญญา การศึกษาอบรม สุขภาพ
 ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ สิ่งแวดล้อม การกระทำความผิดซ้ำ และสิ่งอื่นทั้งปวงเกี่ยวกับผู้กระทำความผิดทางพินัย

(๓) ผลประโยชน์ที่ผู้กระทำความผิดทางพินัยหรือบุคคลอื่นได้รับจากการกระทำความผิด
 ทางพินัย

(๔) สถานะทางเศรษฐกิจของผู้กระทำความผิดทางพินัย

ในการชำระค่าปรับเป็นพินัย ถ้าผู้กระทำความผิดทางพินัยร้องขอ และเจ้าหน้าที่ของรัฐ
 หรือศาลเห็นว่าผู้กระทำความผิดไม่อาจชำระค่าปรับในคราวเดียวได้ เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือศาลจะให้ผ่อนชำระก็ได้
 และในกรณีเช่นนั้นหากผู้กระทำความผิดทางพินัยผิดนัดงวดหนึ่งงวดใดโดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้การผ่อนชำระ
 เป็นอันยกเลิกและผู้กระทำความผิดต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยที่ยังค้างชำระอยู่ให้ครบถ้วนภายในเวลาที่เจ้าหน้าที่
 ของรัฐหรือศาลกำหนด หากไม่ชำระค่าปรับเป็นพินัยภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๒๓
 หรือมาตรา ๓๐ แล้วแต่กรณี

(มีต่อหน้าถัดไป)

อนึ่ง คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยมีข้อสังเกตว่า ในการฟ้องคดี คำขอท้ายฟ้องในกรณีที่มีการกระทำความผิดตามมาตรา ๑๐๑/๑^{๓๖} วรรคหนึ่ง จะต้องขอให้ศาล มีคำพิพากษาปรับเป็นพินัย ทั้งการปรับเป็นพินัยในลักษณะแรกและการปรับเป็นพินัยรายวัน ในลักษณะที่สองไปในคำขอเดียวกัน เพื่อมิให้เกิดปัญหาเรื่องการฟ้องซ้ำตามข้อ ๖^{๓๓} แห่งข้อบังคับ ของประธานศาลฎีกาว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีความผิดทางพินัย พ.ศ. ๒๕๖๖ ประกอบมาตรา ๓๙^{๓๔} (๔) แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

(นายปกรณ์ นิลประพันธ์)
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗

(ต่อจากเชิงอรรถที่ ๓๑)

รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยจะวางระเบียบเพื่อกำหนด หลักเกณฑ์การกำหนดค่าปรับเป็นพินัยตามวรรคหนึ่งและการผ่อนชำระตามวรรคสองเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้ง ต่อพระราชบัญญัตินี้และระเบียบของนายกรัฐมนตรีตามมาตรา ๘ วรรคสอง ก็ได้

^{๓๒}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๕, ข้างต้น

^{๓๓}ข้อ ๖ การพิจารณาคดีความผิดทางพินัยให้เป็นไปตามที่กำหนดในข้อบังคับนี้ และในกรณีที่ ข้อบังคับนี้ไม่ได้กำหนดไว้ ให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และกฎหมายว่าด้วย การจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวงมาใช้บังคับโดยอนุโลมเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับข้อบังคับนี้ โดยคำนึงถึงความสะดวก รวดเร็ว เป็นธรรม และไม่เป็นการแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องจนเกินสมควร

ในกรณีที่มีกฎหมายกำหนดวิธีพิจารณาสำหรับคดีประเภทใดไว้เป็นการเฉพาะ หากข้อหา ตามฟ้องในคดีดังกล่าวมีความผิดทางพินัยรวมอยู่ด้วย ให้นำวิธีพิจารณาตามข้อบังคับนี้ไปใช้บังคับแก่การพิจารณา พิพากษาคดีดังกล่าวในส่วนที่เป็นความผิดทางพินัยเท่าที่จะทำได้

คดีความผิดทางพินัยที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลเยาวชนและครอบครัว ให้ คำนึงถึงการคุ้มครองและการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนเป็นสำคัญ

^{๓๔}มาตรา ๓๙ สิทธินำคดีอาญามาฟ้องย้อนมะเร็งไป ดังต่อไปนี้

(๑) โดยความตายของผู้กระทำความผิด

(๒) ในคดีความผิดต่อส่วนตัว เมื่อได้ถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้องหรือยอมความกันโดยถูกต้อง

ตามกฎหมาย

(๓) เมื่อคดีเลิกกันตามมาตรา ๓๗

(๔) เมื่อมีคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดในความผิดซึ่งได้ฟ้อง

(๕) เมื่อมีกฎหมายออกใช้ภายหลังการกระทำความผิดยกเลิกความผิดเช่นนั้น

(๖) เมื่อคดีขาดอายุความ

(๗) เมื่อมีกฎหมายยกเว้นโทษ

บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย

เรื่อง การเทียบตำแหน่งพนักงานเทศกิจระดับชำนาญงานเพื่อแต่งตั้งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ
ผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็น
ระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕

กรุงเทพมหานครได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ กท ๑๔๐๔/๒๖๙ ลงวันที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๖๗ และหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ กท ๑๔๐๔/๔๘๘ ลงวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า ตามที่ได้มีประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง กำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ กำหนดให้ข้าราชการกรุงเทพมหานคร ตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับชำนาญการขึ้นไป สังกัดฝ่ายเทศกิจ สำนักงานเขตกรุงเทพมหานคร เป็นผู้ที่มีอำนาจปรับเป็นพินัยนั้น เนื่องจากกรุงเทพมหานครมีจำนวนข้าราชการตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับชำนาญการขึ้นไป สังกัดฝ่ายเทศกิจ สำนักงานเขต ๕๐ เขต เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยไม่รวมผู้อำนวยการเขตและผู้ช่วยผู้อำนวยการเขต จำนวน ๑๑๓ คน แม้ต่อมาคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยได้ให้ความเห็นในเรื่องเสร็จที่ ๘๔/๒๕๖๗ ว่า พนักงานเทศกิจระดับอาวุโสถือเป็นข้าราชการหรือพนักงานของหน่วยงานของรัฐที่มีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับชำนาญการขึ้นไปหรือเทียบเท่าตามข้อ ๑๐ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๖ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยจึงสามารถพิจารณาแต่งตั้งข้าราชการดังกล่าวเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยได้ก็ตาม แต่บางสำนักงานเขตยังคงมีเจ้าหน้าที่ของรัฐที่สามารถเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยได้จำนวน ๑ ถึง ๒ คน จึงไม่เพียงพอที่จะปฏิบัติงานบังคับการตามกฎหมาย และเมื่อเทียบกับสถิติปริมาณคดีที่กรุงเทพมหานครได้ดำเนินการเปรียบเทียบปรับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ ถึง พ.ศ. ๒๕๖๖ มีคดีที่เปรียบเทียบปรับโดยเฉลี่ยต่อเดือน ประมาณ ๑๘,๖๐๐ คดี (๓๗๒ คดี/เดือน/สำนักงานเขต) ประกอบกับสำนักงานเขตได้มอบหมายงานให้ข้าราชการกรุงเทพมหานครสามัญ ตำแหน่งพนักงานเทศกิจระดับชำนาญงาน เป็นหัวหน้างานเพื่อควบคุมและปฏิบัติงานตรวจตราดูแลและดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองฯ และกฎหมายอื่นที่กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานครด้วย หากสามารถกำหนดให้ข้าราชการดังกล่าวเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยได้ จะทำให้เกิดความสะดวกต่อการปฏิบัติงาน เช่น กรณีพบความผิดซึ่งหน้า เจ้าหน้าที่ดังกล่าวจะสามารถแจ้งข้อกล่าวหาและออกคำสั่งปรับเป็นพินัยแก่ผู้กระทำความผิดได้ โดยไม่ต้องเดินทางกลับไปสำนักงานเขตเพื่อส่งเรื่องให้เจ้าหน้าที่ของรัฐดำเนินการออกคำสั่งปรับเป็นพินัยอีก นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบลักษณะหน้าที่ ความรับผิดชอบของตำแหน่ง ความรู้ความสามารถ ทักษะ และสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับตำแหน่งโดยรวมของพนักงานเทศกิจระดับชำนาญงานจากมาตรฐานกำหนดตำแหน่ง คำสั่งมอบหมายงาน และลักษณะงานที่ปฏิบัติจริงแล้ว กรุงเทพมหานครเห็นว่า ลักษณะงานของพนักงานเทศกิจระดับชำนาญงานสามารถปฏิบัติหน้าที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยได้

กรุงเทพมหานครจึงขอหารือว่า ข้าราชการกรุงเทพมหานครสามัญ ตำแหน่งพนักงานเทคนิคระดับชำนาญงาน สังกัดฝ่ายเทคนิค สำนักงานเขต กรุงเทพมหานคร ซึ่งปฏิบัติหน้าที่บังคับการตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองฯ ถือเป็นข้าราชการหรือพนักงานของหน่วยงานของรัฐที่มีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับชำนาญการขึ้นไป หรือเทียบเท่าตามข้อ ๑๐ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัยฯ หรือไม่ หากไม่สามารถเทียบได้ กรุงเทพมหานครจะขออนุมัติเพื่อดำเนินการแตกต่างจากข้อ ๑๐ โดยขอให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยประกาศกำหนดให้ข้าราชการดังกล่าวเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยได้หรือไม่

คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยได้พิจารณาข้อหารือของกรุงเทพมหานคร โดยมีผู้แทนกรุงเทพมหานครเป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว เห็นว่า การที่ข้อ ๑๐ วรรคหนึ่ง^๑ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ กำหนดให้รัฐมนตรีประกาศกำหนดรายชื่อตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจปรับเป็นพินัย โดยใช้ถ้อยคำว่า “ข้าราชการและพนักงานของหน่วยงานของรัฐที่มีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับชำนาญการขึ้นไปหรือเทียบเท่า” เป็นการกำหนดให้ข้าราชการและพนักงานของหน่วยงานของรัฐที่มีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับชำนาญการขึ้นไปหรือเทียบเท่าเป็นตำแหน่งหลักเพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาและยังได้กำหนดให้มีการเทียบกับตำแหน่งประเภทอื่นซึ่งเทียบได้ไม่ต่ำกว่าระดับชำนาญการขึ้นไปด้วย เพื่อให้การใช้บังคับเรื่องนี้ได้จำกัดเฉพาะตำแหน่งประเภทวิชาการเท่านั้น แต่รวมถึงตำแหน่งประเภทอื่นหรือตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นซึ่งมีมาตรฐานตำแหน่ง หน้าที่ ความรับผิดชอบ และคุณภาพของงานโดยประมาณไม่ต่ำกว่าตำแหน่งในระดับชำนาญการขึ้นไป ในหน่วยงานของรัฐต่าง ๆ ด้วย และเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบลักษณะหน้าที่ความรับผิดชอบของตำแหน่ง ความรู้ความสามารถ ทักษะ และสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับตำแหน่งข้าราชการประเภทวิชาการในระดับชำนาญการกับตำแหน่งประเภททั่วไปในระดับชำนาญงานตามข้อ ๖^๒ ข้อ ๗ (๒)^๓

^๑ข้อ ๑๐ ในกรณีที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยมิได้บัญญัติให้เจ้าหน้าที่ของรัฐตำแหน่งใดมีอำนาจปรับเป็นพินัย ให้รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายนั้นประกาศกำหนดบัญชีรายชื่อตำแหน่งข้าราชการและพนักงานของหน่วยงานของรัฐที่มีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับชำนาญการขึ้นไปหรือเทียบเท่าเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย โดยในกรณีที่กฎหมายกำหนดอัตราค่าปรับเป็นพินัยสูงสุดไว้ไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท รัฐมนตรีจะกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐดังกล่าวคนเดียวเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาการปรับเป็นพินัยก็ได้

ฯลฯ

ฯลฯ

^๒ข้อ ๖ ตำแหน่งประเภทวิชาการ ได้แก่ ตำแหน่งในฐานะผู้ปฏิบัติงานที่ใช้ความรู้ในทางวิชาการ ซึ่ง ก.ก. กำหนดว่าต้องใช้ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเพื่อปฏิบัติงานในหน้าที่ของตำแหน่งนั้น โดยมีการจำแนกตามลักษณะหน้าที่ความรับผิดชอบและคุณภาพของงานเป็นหลัก หรือตำแหน่งอื่นที่ ก.ก. กำหนดให้เป็นตำแหน่งประเภทวิชาการตามกฎหมาย ก.ก. นี้

^๓ข้อ ๗ ตำแหน่งประเภทวิชาการ มี ๕ ระดับ ดังต่อไปนี้

ฯลฯ

ฯลฯ

(๒) ตำแหน่งประเภทวิชาการระดับชำนาญการ ได้แก่ ตำแหน่งดังต่อไปนี้

(ก) ตำแหน่งสำหรับผู้ปฏิบัติงานที่มีประสบการณ์ โดยใช้ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และความชำนาญสูงในงานวิชาการ ปฏิบัติงานที่ต้องตัดสินใจหรือแก้ปัญหาที่ยาก

(ข) ตำแหน่งสำหรับหัวหน้างาน ซึ่งต้องกำกับ และนำ ตรวจสอบการปฏิบัติงานของผู้ร่วมปฏิบัติงาน โดยใช้ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และความชำนาญสูง ในงานวิชาการปฏิบัติงานที่ต้องตัดสินใจหรือแก้ปัญหาที่ยาก

ฯลฯ

ฯลฯ

ข้อ ๘^๔ และข้อ ๙ (๒)^๕ แห่งกฎ ก.ก. ว่าด้วยหลักเกณฑ์การจัดประเภทตำแหน่งและระดับตำแหน่ง พ.ศ. ๒๕๖๐ ประกอบกับมาตรฐานกำหนดตำแหน่งของเจ้าพนักงานเทศกิจระดับชำนาญการ และพนักงานเทศกิจระดับชำนาญงานตามที่คณะกรรมการข้าราชการกรุงเทพมหานครและบุคลากร กรุงเทพมหานครกำหนดแล้ว จะเห็นได้ว่า พนักงานเทศกิจระดับชำนาญงานเป็นตำแหน่งที่มีลักษณะหน้าที่ความรับผิดชอบของตำแหน่ง คุณภาพของงาน ความสามารถ ทักษะ และสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับตำแหน่งโดยรวมไม่ต่ำกว่าตำแหน่งข้าราชการระดับชำนาญการ ทั้งนี้ ตามนัยความเห็นของคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยที่เคยให้ไว้ในเรื่องเสร็จที่ ๖๒/๒๕๖๗^๖ เรื่องเสร็จที่ ๘๔/๒๕๖๗^๗ และเรื่องเสร็จที่ ๑๑๐/๒๕๖๗^๘ ดังนั้น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยซึ่งรักษาการตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองฯ จึงสามารถพิจารณาแต่งตั้งข้าราชการกรุงเทพมหานครประเภททั่วไปในตำแหน่ง “พนักงานเทศกิจชำนาญงาน” เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๑๐^๙ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ ได้

(นายปกรณ์ นิลประพันธ์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗

^๔ข้อ ๘ ตำแหน่งประเภททั่วไป ได้แก่ ตำแหน่งซึ่งมิใช่ตำแหน่งประเภทบริหาร ประเภทอำนวยการ และประเภทวิชาการ แต่เป็นตำแหน่งในฐานะผู้ปฏิบัติงานซึ่งเน้นการใช้ทักษะ ฝีมือในการปฏิบัติงาน โดยมีการจำแนกตามลักษณะหน้าที่ความรับผิดชอบและคุณภาพของงานเป็นหลัก และในกรณีที่เห็นสมควร ก.ก. จะกำหนดว่าตำแหน่งใดต้องใช้ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเพื่อปฏิบัติงานในหน้าที่ของตำแหน่งนั้นด้วยก็ได้ หรือตำแหน่งอื่นที่ ก.ก. กำหนดให้เป็นตำแหน่งประเภททั่วไปตามกฎหมาย ก.ก. นี้

^๕ข้อ ๙ ตำแหน่งประเภททั่วไป มี ๔ ระดับ ดังต่อไปนี้

๑.๓๓

๑.๓๓

(๒) ตำแหน่งประเภททั่วไประดับชำนาญงาน ได้แก่ ตำแหน่งดังต่อไปนี้

(ก) ตำแหน่งสำหรับผู้ปฏิบัติงานที่มีประสบการณ์ โดยใช้ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และความชำนาญงาน ปฏิบัติงานที่ต้องตัดสินใจหรือแก้ปัญหาที่ค่อนข้างยาก

(ข) ตำแหน่งสำหรับหัวหน้างาน ซึ่งต้องกำกับ แนะนำ ตรวจสอบการปฏิบัติงานของผู้ร่วมปฏิบัติงาน โดยใช้ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และความชำนาญงาน ปฏิบัติงานที่ต้องตัดสินใจหรือแก้ปัญหาที่ค่อนข้างยาก

๑.๓๓

๑.๓๓

^๖บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การเทียบตำแหน่งข้าราชการของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ซึ่งมีตำแหน่งชำนาญการขึ้นไปหรือเทียบเท่าตามข้อ ๑๐ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๖

^๗บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การเทียบตำแหน่งข้าราชการกรุงเทพมหานคร เพื่อแต่งตั้งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย การส่งคำสั่งปรับเป็นพินัย และการดำเนินการอื่นในกรณีที่มีการผิดนัดการผ่อนชำระค่าปรับเป็นพินัย

^๘บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การปรับเป็นพินัยกรณีการกระทำกรรมเดียว เป็นความผิดกฎหมายหลายบท และการกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. ๒๕๖๒

^๙โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น

บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย

เรื่อง การขออนุมัติเพื่อดำเนินการแตกต่างจากระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๖ การชำระค่าธรรมเนียมผ่านทาง ค้างชำระและค่าปรับเป็นพินัย และการออกกฎหมายเพื่อกำหนดวิธีดำเนินการ เรียกค่าปรับเป็นพินัยเป็นการเฉพาะของกรมทางหลวง

กรมทางหลวงมีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ คค ๐๖๑๑๒.๖/๓๐๑๔ ลงวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๖๗ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า ตามที่พระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ มีผลใช้บังคับและกำหนดให้พระราชบัญญัติกำหนดค่าธรรมเนียมการใช้นายยนต์บนทางหลวงและสะพาน พ.ศ. ๒๕๔๗ พระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. ๒๕๓๕ และพระราชบัญญัติทางหลวงสัมปทาน พ.ศ. ๒๕๔๒ เป็นกฎหมายในบัญชี ๑ ท้ายพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ นั้น เพื่อให้การดำเนินการตามกฎหมายของกรมทางหลวงเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ กรมทางหลวงจึงขอหารือคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยในประเด็นดังต่อไปนี้

๑. การขออนุมัติเพื่อดำเนินการแตกต่างจากระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๖ ในเรื่องระดับของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมได้ออกประกาศกระทรวงคมนาคมกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติกำหนดค่าธรรมเนียมการใช้นายยนต์บนทางหลวงและสะพานฯ พระราชบัญญัติทางหลวงฯ และพระราชบัญญัติทางหลวงสัมปทานฯ แล้วเมื่อวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๖๖ อย่างไรก็ตาม กรมทางหลวงได้เปิดให้ใช้งานระบบ M-Flow ซึ่งเป็นระบบจัดเก็บค่าธรรมเนียมผ่านทางอัตโนมัติแบบไม่มีไม้กั้นและเป็นระบบที่กำหนดให้ผู้ใช้ทางสามารถชำระค่าธรรมเนียมผ่านทางได้ภายหลังจากการใช้ทางแล้ว ซึ่งมีผู้ใช้ทางบางส่วนไม่ชำระค่าธรรมเนียมผ่านทาง โดยสรุปจำนวนหมายเรียกผู้ใช้ทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองหมายเลข ๔ ที่ฝ่าฝืนก่อนใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ มีจำนวน ๕๒๙,๕๒๘ ราย และในอนาคตเมื่อกรมทางหลวงได้นำระบบ M-Flow ไปใช้ในทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองสายทางอื่น ๆ คาดว่าจะมีจำนวนผู้ใช้ทางซึ่งไม่ชำระค่าธรรมเนียมผ่านทางเพิ่มสูงขึ้นอีกเป็นจำนวนมาก แต่กรมทางหลวงมีข้อจำกัดในเชิงโครงสร้างและอัตราตำแหน่ง รวมไปถึงการบังคับใช้มาตรา ๖๔ แห่งพระราชบัญญัติทางหลวงฯ ที่กำหนดว่า ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา ๕ หรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๔๒ มีความผิดทางพินัยต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยไม่เกินห้าพันบาท โดยกรมทางหลวงมีเส้นทางในความดูแลรับผิดชอบทั่วประเทศจำนวนไม่น้อยกว่า ๕๐,๐๐๐ กิโลเมตร มีประชาชนผู้ใช้เส้นทางและมีผู้ฝ่าฝืนตามมาตราดังกล่าวจำนวนมาก ในขณะที่ข้าราชการสังกัดกรมทางหลวงซึ่งมีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับชำนาญการขึ้นไปหรือเทียบเท่า และเจ้าหน้าที่ตำรวจทางหลวง กองบังคับการตำรวจทางหลวง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ตำแหน่งสารวัตรหรือเทียบเท่าตำแหน่งสารวัตรขึ้นไปที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย มีอัตรากำลังดังนี้

๑.๑ ประกาศกระทรวงคมนาคม เรื่อง กำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐของกรมทางหลวง ให้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติกำหนดค่าธรรมเนียมการใช้นายยนต์รับนทางหลวงและ สะพาน พ.ศ. ๒๔๙๗ พ.ศ. ๒๕๖๖

๑.๑.๑ กองทางหลวงพิเศษระหว่างเมือง ข้าราชการในสังกัดจำนวน ๗๑ ตำแหน่ง ตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับชำนาญการขึ้นไปหรือเทียบเท่าจำนวน ๗ ตำแหน่ง รวม ๓๔ คน

๑.๑.๒ แขวงทางหลวงพิเศษระหว่างเมือง ข้าราชการในสังกัดจำนวน ๓๒ ตำแหน่ง ตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับชำนาญการขึ้นไปหรือเทียบเท่าจำนวน ๗ ตำแหน่ง รวม ๙ คน

๑.๑.๓ เจ้าหน้าที่ตำรวจทางหลวง กองกำกับการ ๘ กองบังคับการตำรวจทางหลวง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ รับผิดชอบในเขตทางหลวงพิเศษหมายเลข ๗ และหมายเลข ๙ ข้าราชการในสังกัดจำนวน ๒๒๐ ตำแหน่ง ตำแหน่งสารวัตรหรือเทียบเท่าตำแหน่งสารวัตรขึ้นไป จำนวน ๑๔ คน

๑.๒ ประกาศกระทรวงคมนาคม เรื่อง กำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐของกรมทางหลวง ให้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. ๒๕๓๕ พ.ศ. ๒๕๖๖

๑.๒.๑ สำนักงานทางหลวง ข้าราชการในสังกัดจำนวน ๕๔ - ๕๖ ตำแหน่ง ตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับชำนาญการขึ้นไปหรือเทียบเท่าจำนวน ๑๓ ตำแหน่ง รวม ๒๘ คน

๑.๒.๒ แขวงทางหลวง ข้าราชการในสังกัดจำนวน ๒๘ ตำแหน่ง ตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับชำนาญการขึ้นไปหรือเทียบเท่าจำนวน ๗ ตำแหน่ง รวม ๖ คน

๑.๒.๓ แขวงทางหลวงพิเศษระหว่างเมือง ข้าราชการในสังกัดจำนวน ๓๒ ตำแหน่ง ตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับชำนาญการขึ้นไปหรือเทียบเท่าจำนวน ๗ ตำแหน่ง รวม ๖ คน

๑.๒.๔ สำนักงานควบคุมน้ำหนัทยานพาหนะ ข้าราชการในสังกัดจำนวน ๑๔๘ ตำแหน่ง ตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับชำนาญการขึ้นไปหรือเทียบเท่าจำนวน ๒ ตำแหน่ง รวม ๖ คน

๑.๒.๕ กองทางหลวงพิเศษระหว่างเมือง ข้าราชการในสังกัดจำนวน ๗๑ ตำแหน่ง ตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับชำนาญการขึ้นไปหรือเทียบเท่าจำนวน ๗ ตำแหน่ง รวม ๓๔ คน

๑.๒.๖ เจ้าหน้าที่ตำรวจทางหลวง กองบังคับการตำรวจทางหลวง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ รับผิดชอบในเขตทางหลวงแผ่นดินนอกเขตกรุงเทพมหานครที่เป็นทางหลวงหลัก ตั้งแต่เลข ๑ - ๓ ทิวราชาอาณาจักร จำนวน ๒,๒๓๗ ตำแหน่ง ตำแหน่งสารวัตรหรือเทียบเท่าตำแหน่งสารวัตรขึ้นไป จำนวน ๑๐๑ คน

๑.๓ ประกาศกระทรวงคมนาคม เรื่อง กำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐของกรมทางหลวง ให้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติทางหลวงสัมปทาน พ.ศ. ๒๕๔๒ พ.ศ. ๒๕๖๖ กองทางหลวงพิเศษระหว่างเมือง ข้าราชการในสังกัดจำนวน ๗๑ ตำแหน่ง ตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับชำนาญการขึ้นไปหรือเทียบเท่าจำนวน ๗ ตำแหน่ง รวม ๓๔ คน

จากอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยข้างต้น อาจส่งผลกระทบต่อ การบังคับใช้กฎหมายของกรมทางหลวง กรมทางหลวงจึงขออนุมัติคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยเพื่อดำเนินการแตกต่างจากข้อ ๑๐ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ในเรื่องระดับของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ดังต่อไปนี้

(๑) ประกาศกระทรวงคมนาคม เรื่อง กำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐของกรมทางหลวง ให้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติกำหนดค่าธรรมเนียมการใช้นายยนต์รับนทางหลวง และสะพาน พ.ศ. ๒๔๙๗ พ.ศ. ๒๕๖๖ ขอเพิ่มเติมตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับปฏิบัติการ ปฏิบัติงาน

ชำนาญงานขึ้นไปหรือเทียบเท่า และเจ้าหน้าที่ตำรวจทางหลวง กองบังคับการตำรวจทางหลวง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ตำแหน่งเจ้าพนักงานจราจรตามมาตรา ๔ (๓๗) (ก) (ข) (ค) (ง) (จ) และ (ฉ) แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ ให้เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย

(๒) ประกาศกระทรวงคมนาคม เรื่อง กำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐของกรมทางหลวง ให้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. ๒๕๓๕ พ.ศ. ๒๕๖๖ ขอเพิ่มเติมตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับชำนาญงานขึ้นไปหรือเทียบเท่า และเจ้าหน้าที่ตำรวจทางหลวง กองบังคับการตำรวจทางหลวง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ตำแหน่งเจ้าพนักงานจราจรตามมาตรา ๔ (๓๗) (ก) (ข) (ค) (ง) (จ) และ (ฉ) แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ ให้เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย

(๓) ประกาศกระทรวงคมนาคม เรื่อง กำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐของกรมทางหลวง ให้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติทางหลวงสัมปทาน พ.ศ. ๒๕๔๒ พ.ศ. ๒๕๖๖ ขอเพิ่มเติมตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับปฏิบัติการ ปฏิบัติงาน ชำนาญงานขึ้นไปหรือเทียบเท่า และเจ้าหน้าที่ตำรวจทางหลวง กองบังคับการตำรวจทางหลวง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ตำแหน่งเจ้าพนักงานจราจรตามมาตรา ๔ (๓๗) (ก) (ข) (ค) (ง) (จ) และ (ฉ) แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ ให้เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย

๒. การดำเนินการเกี่ยวกับความผิดทางพินัยตามพระราชบัญญัติกำหนดค่าธรรมเนียมการใช้นายนตรรับทางหลวงและสะพานฯ

๒.๑ กรมทางหลวงได้ดำเนินการจัดเก็บค่าธรรมเนียมการใช้นายนตรรับทางหลวงพิเศษหมายเลข ๙ โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติกำหนดค่าธรรมเนียมการใช้นายนตรรับทางหลวงและสะพานฯ ด้วยการพัฒนาระบบจัดเก็บค่าธรรมเนียมผ่านทางอัตโนมัติแบบไม่มีไม้กั้น (ระบบ M-Flow) โดยนำระบบกล้องอ่านป้ายทะเบียนรถอัตโนมัติด้วยเทคโนโลยีระบบปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence) ร่วมกับระบบการตรวจจับยานพาหนะอัตโนมัติ เพื่อใช้ตรวจสอบยานพาหนะและระบุตัวตนผู้ใช้ทาง โดยผู้ใช้รถยนต์สามารถขับขึ้นบริเวณด่านที่จะมีการติดตั้งโครงเสาแขวนสูงเหนือศีรษะ (Overhead Gantry) พร้อมอุปกรณ์ระบบตรวจจับยานพาหนะอัตโนมัติ (AVI) ระบบอ่านป้ายทะเบียนรถอัตโนมัติ (ALPR) และระบบการจำแนกประเภทยานพาหนะอัตโนมัติ (AVC) ได้สะดวกรวดเร็วโดยไม่ต้องหยุดหรือชะลอรถ จากนั้นอุปกรณ์ระบบจะส่งข้อมูลไปประมวลผลและตรวจสอบความถูกต้องที่ระบบงานหลังบ้าน (Back Office System) เพื่อสร้างรายการผ่านทางและแจ้งเรียกเก็บค่าธรรมเนียมผ่านทางไปยังผู้ใช้บริการผ่านวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Billing) โดยเป็นการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมผ่านทางภายหลังการใช้บริการ (Post-Paid) ซึ่งผู้ใช้ทางสามารถเลือกวิธีการชำระเงินทั้งแบบชำระเป็นรายครั้งหรือชำระตามรอบปี โดยมีทางเลือกในการชำระค่าธรรมเนียมได้หลากหลายช่องทาง เช่น การชำระผ่านเว็บไซต์หรือแอปพลิเคชันของระบบ M-Flow ด้วยบัตรเครดิตหรือบัตรเดบิต การโอนเงินผ่านแอปพลิเคชันของธนาคารด้วย QR Code การจ่ายเงินผ่านตู้ ATM การตัดเงินผ่านบัญชีธนาคารหรือบัตรเครดิตอัตโนมัติ และการชำระเงินที่เคาน์เตอร์ตัวแทนให้บริการ รวมถึงการอำนวยความสะดวกผู้ใช้บริการ M-Pass และ Easy Pass ให้สามารถจ่ายค่าธรรมเนียมผ่านทางของระบบ M-Flow ได้ โดยต้องลงทะเบียนเป็นสมาชิกกับระบบ M-Flow เพื่อตัดบัญชีเติมเงินของ M-Pass และ Easy Pass แบบอัตโนมัติในแต่ละครั้งที่วิ่งผ่านระบบ M-Flow

๒.๒ เดิมกรมทางหลวงได้ดำเนินการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมผ่านทางและค่าปรับของระบบ M-Flow สรุปได้ดังนี้

๒.๒.๑ เมื่อระบบ M-Flow ตรวจสอบพบว่ามีการใช้ยานยนต์ผ่านช่องทางของระบบ M-Flow ผู้ใช้ทางจะมีเวลาชำระค่าธรรมเนียมผ่านทางภายใน ๗ วัน กล่าวคือ (ก) กรณีเป็นสมาชิก จะต้องชำระภายใน ๗ วันนับถัดจากวันที่มีการใช้ยานยนต์แต่ละครั้ง (ไม่นับวันที่มีการใช้ยานยนต์) หรือภายใน ๗ วัน นับถัดจากวันที่ครบรอบปี (ไม่นับรวมวันที่ครบรอบปี) แล้วแต่กรณี ว่าตอนสมัครสมาชิกจะเลือกชำระค่าธรรมเนียมผ่านทางเป็นรายครั้งหรือรายรอบปี (ข) กรณีไม่เป็นสมาชิก ผู้ใช้ทางจะต้องชำระภายใน ๗ วันนับถัดจากวันที่มีการใช้ยานยนต์แต่ละครั้ง (ไม่นับวันที่มีการใช้ยานยนต์) เท่านั้น

๒.๒.๒ เมื่อครบกำหนด ๗ วัน ผู้ใช้ทางไม่ชำระค่าธรรมเนียม หรือชำระไม่ครบถ้วนถูกต้อง กรณีอาจถือได้ว่ามีเจตนาหลีกเลี่ยงไม่เสียค่าธรรมเนียม มีความผิดตามมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติกำหนดค่าธรรมเนียมการใช้ยานยนต์บนทางหลวงและสะพานฯ ต้องระวางโทษปรับเป็นจำนวน ๑๐ เท่าของอัตราค่าธรรมเนียม โดยในวันที่ ๘ กรมทางหลวงโดยพนักงานที่ได้รับการแต่งตั้งตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติกำหนดค่าธรรมเนียมการใช้ยานยนต์บนทางหลวงและสะพานฯ อาศัยอำนาจตามมาตรา ๔ (๑) และมาตรา ๔ (๓) ออกหนังสือทวงถาม ครั้งที่ ๑ เพื่อเรียกให้ชำระค่าธรรมเนียมผ่านทาง และค่าปรับ ๑๐ เท่า พร้อมทั้งออกคำสั่งให้ผู้ใช้ทางไปชี้แจงหรือแสดงหลักฐานเกี่ยวกับการหลีกเลี่ยงไม่เสียค่าธรรมเนียมภายใน ๗ วัน

๒.๒.๓ หากยังไม่ชำระหรือชำระไม่ครบถ้วนถูกต้อง ในวันที่ ๑๖ กรมทางหลวงจะมีหนังสือทวงถามครั้งที่ ๒ เพื่อเรียกให้ชำระค่าธรรมเนียมผ่านทาง และค่าปรับ ๑๐ เท่า ภายใน ๗ วัน

๒.๒.๔ หากยังไม่ชำระหรือชำระไม่ครบถ้วนถูกต้อง ในวันที่ ๒๓ กรมทางหลวงจะดำเนินการส่งเรื่องให้ตำรวจทางหลวงดำเนินคดีอาญาตามขั้นตอนต่อไป

๒.๓ ต่อมา เมื่อมาตรา ๗ และมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติกำหนดค่าธรรมเนียมการใช้ยานยนต์บนทางหลวงและสะพานฯ เปลี่ยนเป็นความผิดทางพินัย กรมทางหลวงจึงได้ปรับปรุงกระบวนการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมผ่านทางและค่าปรับของระบบ M-Flow ให้สอดคล้องกับขั้นตอนของกฎหมายฉบับดังกล่าว สรุปได้ดังนี้

๒.๓.๑ เมื่อระบบ M-Flow ตรวจสอบพบว่ามีการใช้ยานยนต์ผ่านช่องทางของระบบ M-Flow ผู้ใช้ทางจะยังคงมีเวลาชำระค่าธรรมเนียมผ่านทางภายใน ๗ วัน เช่นเดิม

๒.๓.๒ เมื่อครบกำหนด ๗ วัน ผู้ใช้ทางไม่ชำระค่าธรรมเนียม หรือชำระไม่ครบถ้วนถูกต้อง ในวันที่ ๘ กรมทางหลวงโดยพนักงานที่ได้รับการแต่งตั้งตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติกำหนดค่าธรรมเนียมการใช้ยานยนต์บนทางหลวงและสะพานฯ อาศัยอำนาจตามมาตรา ๔ (๑) และมาตรา ๔ (๓) ออกหนังสือทวงถาม ครั้งที่ ๑ เพื่อเรียกให้ชำระค่าธรรมเนียมผ่านทางค้างชำระ พร้อมทั้งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐตามมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ มีหนังสือแจ้งข้อกล่าวหา และให้สิทธิชี้แจงภายใน ๓๐ วัน นับจากวันที่ได้รับแจ้งข้อกล่าวหา

๒.๓.๓ เจ้าหน้าที่ของรัฐออกคำสั่งปรับเป็นหนังสือภายใน ๓๐ วันนับแต่รับคำชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหาหรือพ้นกำหนดเวลาการส่งคำชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหา โดยส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับหรือออกคำสั่งยุติเรื่อง กรณีที่ไม่ได้ความว่ากระทำผิด มีเหตุยกเว้นโทษ หรือคดีขาดอายุความ

๒.๓.๔ กรณีผู้ถูกกล่าวหาไม่ชำระค่าปรับภายในกำหนด เจ้าหน้าที่ของรัฐสรุปข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย พยานหลักฐาน และส่งสำนวนให้พนักงานอัยการดำเนินการฟ้องคดี

ต่อศาลต่อไป กรณีผู้ถูกกล่าวหาชำระค่าปรับเป็นพินัยครบถ้วน เจ้าหน้าที่ของรัฐมีคำสั่งยุติการปรับเป็นพินัย

๒.๔ จากการดำเนินการดังกล่าวกรมทางหลวงพบว่า

๒.๔.๑ การดำเนินการตามขั้นตอนพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ เมื่อนำมาใช้กับการเรียกค่าปรับของระบบ M-Flow อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อการใช้งานของกรมทางหลวง รวมถึงประชาชนผู้ใช้ทางเป็นวงกว้าง โดยข้อ ๘ วรรคหนึ่ง แห่งกฎกระทรวงการแสวงหาข้อเท็จจริง การรวบรวมพยานหลักฐาน และการชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหา พ.ศ. ๒๕๖๖ กำหนดให้แม้ในกรณีผู้ถูกกล่าวหาจะไม่โต้แย้งใด ๆ และยอมรับสารภาพ เจ้าหน้าที่ของรัฐเมื่อบันทึกการไม่โต้แย้งนั้นไว้แล้ว ยังคงต้องออกคำสั่งปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ โดยมาตรา ๒๐ กำหนดให้คำสั่งปรับเป็นพินัยต้องส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับไปยังที่อยู่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร และต้องรอให้ครบ ๑๕ วันนับแต่วันที่ปรากฏในทะเบียนตอบรับจึงจะถือว่าผู้ถูกกล่าวหาได้รับแจ้งคำสั่งปรับ นอกจากนี้ มาตรา ๒๑ (๓) กำหนดให้ผู้ใช้ทางจะสามารถชำระค่าปรับภายในกำหนดระยะเวลาที่ระบุไว้ในคำสั่งปรับ (ไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน แต่ไม่เกินสามสิบวัน) นับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่งปรับ ซึ่งเป็นกรณีที่ ทำให้เข้าใจได้ว่า หากยังไม่มีกรออกคำสั่งปรับโดยส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ และยังไม่ครบกำหนด ๑๕ วันปรากฏในทะเบียนตอบรับอันจะถือว่าผู้ถูกกล่าวหาได้รับแจ้งคำสั่งปรับ ผู้ถูกกล่าวหาจะยังไม่สามารถชำระค่าปรับได้ แม้จะไม่ต้องการโต้แย้งใด ๆ ก็ตาม

๒.๔.๒ การเรียกเก็บค่าปรับของระบบ M-Flow มีลักษณะเฉพาะกล่าวคือ นอกจากยอดค่าปรับแล้ว ยังมียอดค่าธรรมเนียมผ่านทางค้างชำระควบคู่กันไป ประกอบกับการหลีกเลี่ยงไม่เสียค่าธรรมเนียมผ่านทางของระบบ M-Flow บนทางหลวงพิเศษที่ผ่านมาถึงแม้จะมีจำนวนมาก แต่ไม่ใช่กรณีร้ายแรงหรือต่อเนื่อง ผู้หลีกเลี่ยงส่วนใหญ่ไม่เสียค่าธรรมเนียมผ่านทางเมื่อถูกทวงถามจากกรมทางหลวงก็จะมาชำระในเวลาไม่นาน จากสถิติในปี ๒๕๖๖ ผู้ใช้ทางส่วนใหญ่จะชำระค่าธรรมเนียมผ่านทางในช่วงวันที่ ๑๕ - ๒๒ นับถัดจากวันที่มีการใช้ยานยนต์ และเกือบทั้งหมดประสงค์ที่จะชำระค่าธรรมเนียมผ่านทางและค่าปรับควบคู่ไปพร้อมในคราวเดียวกัน เพื่อให้ไม่เป็นภาระที่จะต้องชำระสองรอบ นอกจากนี้ ระบบ M-Flow บนทางหลวงพิเศษของกรมทางหลวงมีประชาชนผู้ใช้ทางใช้งานเป็นจำนวนมาก กรมทางหลวงจึงอำนวยความสะดวกโดยเปิดช่องทางการชำระค่าธรรมเนียมผ่านทางและค่าปรับไว้หลายช่องทาง อาทิ สถานที่จุดบริการต่าง ๆ ที่กรมทางหลวงกำหนดให้เป็นจุดรับชำระ เว็บไซต์ระบบ M-Flow แอปพลิเคชัน mflowthai และระบบ Line OA ดังนั้น กรมทางหลวงจึงเห็นว่า ในระหว่างที่กรมทางหลวงมีหนังสือแจ้งข้อกล่าวหา แต่ยังไม่ได้ออกคำสั่งปรับเป็นพินัยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ หรือยังไม่ครบกำหนด ๑๕ วันอันจะถือว่าผู้ถูกกล่าวหาได้รับแจ้งคำสั่งปรับ หากกรมทางหลวงยังไม่สามารถรับชำระค่าปรับไว้ได้ โดยอาจต้องปฏิเสธและแจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาที่มาชำระค่าปรับ ณ สถานที่จุดบริการต่าง ๆ หรือในเว็บไซต์ให้กลับมาชำระค่าปรับอีกครั้งหนึ่ง การดำเนินการลักษณะดังกล่าวอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อประชาชนผู้ใช้ทางเป็นวงกว้าง สร้างความสับสน และสร้างภาระต่อประชาชนเกินสมควร จนอาจนำไปสู่ปัญหาการเกิดข้อร้องเรียนหรือข้อพิพาทระหว่างรัฐและประชาชน

๒.๕ กรมทางหลวงจึงขอหารือในประเด็นดังต่อไปนี้

๒.๕.๑ กรมทางหลวงจะรับชำระค่าธรรมเนียมผ่านทางค้างชำระและค่าปรับเป็นพินัยจากผู้ถูกกล่าวหา ก่อนออกคำสั่งปรับเป็นพินัย หรือก่อนครบกำหนดเวลาที่จะถือว่า

ผู้ถูกกล่าวหาได้รับแจ้งคำสั่งปรับเป็นพินัย และมีผลทำให้คดีเลิกกันตามมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติกำหนดค่าธรรมเนียมการใช้ยานยนต์บนทางหลวงและสะพานฯ ได้หรือไม่

๒.๕.๒ กรณีไม่สามารถดำเนินการข้อ (๑) ได้ กรมทางหลวงจะรับชำระหรือรับฝากค่าปรับเป็นพินัยจากประชาชนผู้ใช้ทางไว้ก่อน แล้วออกคำสั่งปรับเป็นพินัยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับตามไปภายหลังได้หรือไม่

๒.๕.๓ กรมทางหลวงจะอาศัยอำนาจตามมาตรา ๓ (๔) แห่งพระราชบัญญัติกำหนดค่าธรรมเนียมการใช้ยานยนต์บนทางหลวงและสะพานฯ ออกกฎหมายเพื่อกำหนดวิธีดำเนินการเรียกค่าปรับเป็นพินัยไว้เป็นการเฉพาะหรือแตกต่างตามมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ได้หรือไม่

คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พิจารณาข้อหาหรือของกรมทางหลวง โดยมีผู้แทนกระทรวงคมนาคม (สำนักงานปลัดกระทรวง และกรมทางหลวง) และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว มีความเห็นในแต่ละประเด็นดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง การขออนุมัติเพื่อดำเนินการแตกต่างจากระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๖ กรณีระดับของเจ้าหน้าที่ของรัฐของกรมทางหลวง นั้น คณะกรรมการฯ ได้พิจารณาเรื่องดังกล่าวแล้วมีมติ ดังต่อไปนี้

๑. พระราชบัญญัติกำหนดค่าธรรมเนียมการใช้ยานยนต์บนทางหลวงและสะพาน พ.ศ. ๒๕๖๗

เมื่อพิจารณาข้อเท็จจริงที่กรมทางหลวงชี้แจงประเด็นปัญหาการปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัตินี้ เกิดจากการเปิดใช้งานระบบ M-Flow ที่เป็นการทำงานด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ และสามารถตรวจจับผู้ไม่ชำระค่าธรรมเนียมผ่านทางแบบอัตโนมัติทั้งหมดโดยมีพยานหลักฐานชัดเจน คณะกรรมการฯ จึงยังไม่เห็นถึงความจำเป็นที่ต้องอนุมัติให้กรมทางหลวงดำเนินการแตกต่างจากข้อ ๑๐ วรรคหนึ่ง^๑ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัยฯ เพื่อเพิ่มอัตราค่าปรับเจ้าหน้าที่ของรัฐในการออกคำสั่งปรับเป็นพินัยในความผิดที่เกิดขึ้น

๒. พระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. ๒๕๓๕

เมื่อพิจารณาเหตุผลที่กรมทางหลวงชี้แจงถึงข้อจำกัดในเชิงโครงสร้างและอัตราตำแหน่งของกรมทางหลวง รวมไปถึงการบังคับใช้มาตรา ๖๙ แห่งพระราชบัญญัติทางหลวงฯ ที่กำหนดว่าผู้ใดไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา ๕ หรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๔๒ มีความผิดทางพินัยต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยไม่เกินห้าพันบาท โดยมีเส้นทางในความดูแลรับผิดชอบทั่วประเทศจำนวนไม่น้อยกว่า ๕๐,๐๐๐ กิโลเมตร มีประชาชนผู้ใช้เส้นทางและมีผู้ฝ่าฝืนตามมาตราดังกล่าวจำนวนมาก ในขณะที่ข้าราชการในสังกัดซึ่งมีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับชำนาญการขึ้นไปหรือเทียบเท่า และเจ้าหน้าที่ตำรวจทางหลวง กองบังคับการตำรวจทางหลวง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ตำแหน่งสารวัตรหรือเทียบเท่า

^๑ข้อ ๑๐ ในกรณีที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยมิได้บัญญัติให้เจ้าหน้าที่ของรัฐตำแหน่งใดมีอำนาจปรับเป็นพินัย ให้รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายนั้นประกาศกำหนดบัญชีรายชื่อตำแหน่งข้าราชการและพนักงานของหน่วยงานของรัฐที่มีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับชำนาญการขึ้นไปหรือเทียบเท่าเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย โดยในกรณีที่กฎหมายกำหนดอัตราค่าปรับเป็นพินัยสูงสุดไว้ไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท รัฐมนตรีจะกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐดังกล่าวคนเดียวเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาการปรับเป็นพินัยก็ได้

ตำแหน่งสารวัตรขึ้นไปที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย มีอยู่อย่างจำกัด ทำให้กรมทางหลวงสามารถเสนอขอออกประกาศกระทรวงคมนาคมเพื่อกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติทางหลวงฯ เพื่อแต่งตั้งข้าราชการในสังกัดซึ่งมีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับชำนาญการขึ้นไปหรือเทียบเท่าได้เพียง ๑๓ ตำแหน่ง รวม ๘๐ คน รวมทั้งแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ตำรวจทางหลวง ตำแหน่งสารวัตรหรือเทียบเท่าตำแหน่งสารวัตรขึ้นไปในสังกัดกองบังคับการตำรวจทางหลวง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้เพียงจำนวน ๑๐๑ คน ทำให้ส่งผลกระทบต่อการบังคับใช้กฎหมายของกรมทางหลวง กรมทางหลวงจึงขออนุมัติเพื่อดำเนินการแตกต่างจากระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัยฯ ในเรื่องระดับของเจ้าหน้าที่โดยอนุมัติให้กรมทางหลวงเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมประกาศบัญชีรายชื่อตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับชำนาญการขึ้นไปหรือเทียบเท่า และเจ้าหน้าที่ตำรวจทางหลวง กองบังคับการตำรวจทางหลวง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ตำแหน่งเจ้าพนักงานจราจรตามมาตรา ๔ (๓๗) (ก) (ข) (ค) (ง) (จ) และ (ฉ) แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ ให้เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยนั้น

คณะกรรมการฯ พิจารณาแล้วเห็นว่า กรมทางหลวงสามารถเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมกำหนดบัญชีรายชื่อตำแหน่งข้าราชการที่มีตำแหน่งระดับชำนาญการของกรมทางหลวงเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยได้โดยไม่ต้องขออนุมัติเพื่อดำเนินการแตกต่างจากระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัยฯ เนื่องจากตำแหน่งประเภททั่วไประดับชำนาญการ ถือได้ว่าเป็นตำแหน่งเทียบเท่าตำแหน่งประเภทวิชาการ ระดับชำนาญการ ที่สามารถกำหนดให้เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามข้อ ๑๐ แห่งระเบียบดังกล่าวได้อยู่แล้ว ทั้งนี้ ตามนัยความเห็นคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยในเรื่องเสรีจที่ ๖๒/๒๕๖๗^๒ สำหรับเจ้าหน้าที่ตำรวจทางหลวง กองบังคับการตำรวจทางหลวง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ตำแหน่งเจ้าพนักงานจราจรตามมาตรา ๔ (๓๗) (ก) (ข) (ค) (ง) (จ) และ (ฉ) แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ ที่กรมทางหลวงขออนุมัติเพื่อดำเนินการแตกต่างจากระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัยฯ นั้น กรมทางหลวงก็สามารถเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมกำหนดบัญชีรายชื่อให้เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยในความผิดตามพระราชบัญญัติทางหลวงฯ ได้เช่นกัน เนื่องจากคณะกรรมการฯ ได้เคยอนุมัติให้สามารถเสนอรัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายนั้นประกาศกำหนดบัญชีรายชื่อเจ้าพนักงานจราจรดังกล่าวให้เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามกฎหมายอื่นอันเกี่ยวกับรถหรือการใช้ทาง ตามที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้เคยขออนุมัติไว้แล้ว ทั้งนี้ ตามประกาศคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง อนุมัติให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติดำเนินการแตกต่างจากข้อ ๑๐ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๖ ลงวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๖

๓. พระราชบัญญัติทางหลวงสัมปทาน พ.ศ. ๒๕๔๒

เมื่อพิจารณาข้อเท็จจริงที่กรมทางหลวงสามารถเสนอขอออกประกาศกระทรวงคมนาคมเพื่อกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยเพื่อแต่งตั้งข้าราชการสังกัดกรมทางหลวงซึ่งมีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับชำนาญการขึ้นไปหรือเทียบเท่าได้เพียง ๗ ตำแหน่งจากกองทางหลวงพิเศษระหว่างเมือง รวม ๓๔ คน และกรมทางหลวงขออนุมัติตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับปฏิบัติการ ปฏิบัติงาน

^๒บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การเทียบตำแหน่งข้าราชการของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ซึ่งมีตำแหน่งชำนาญการขึ้นไปหรือเทียบเท่าตามข้อ ๑๐ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๖

ชำนาญงานขึ้นไปหรือเทียบเท่า และเจ้าหน้าที่ตำรวจทางหลวง กองบังคับการตำรวจทางหลวง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ตำแหน่งเจ้าพนักงานจราจรตามมาตรา ๔ (๓๗) (ก) (ข) (ค) (ง) (จ) และ (ฉ) แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ ให้เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย นั้น เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปโดยมีประสิทธิภาพสูงสุด เป็นประโยชน์ต่อประชาชนโดยส่วนรวม ลดภาระแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ และเพื่อให้กระบวนการปรับเป็นพินัยเป็นไปด้วยความสะดวก รวดเร็ว เป็นธรรม และอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนเป็นสำคัญ คณะกรรมการฯ จึงเห็นควรอนุมัติให้กรมทางหลวงดำเนินการแตกต่างจากข้อ ๑๐ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัยฯ ในเรื่องระดับของเจ้าหน้าที่ของรัฐตามที่กรมทางหลวงขออนุมัติตามข้อ ๑๗ แห่งระเบียบฉบับเดียวกัน โดยให้สามารถเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมเพื่อกำหนดบัญชีรายชื่อข้าราชการระดับปฏิบัติการหรือระดับปฏิบัติงานซึ่งรับราชการในกรมทางหลวงมาแล้วตั้งแต่สามปีขึ้นไป ให้เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยได้ โดยข้าราชการระดับปฏิบัติงานต้องผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการปรับเป็นพินัยและกฎหมายที่ต้องดำเนินการปรับเป็นพินัยที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมทางหลวงด้วย

ประเด็นที่สอง กรมทางหลวงจะรับชำระค่าธรรมเนียมผ่านทางค้ำชำระและค่าปรับเป็นพินัยจากผู้ถูกกล่าวหา ก่อนออกคำสั่งปรับเป็นพินัย หรือก่อนครบกำหนดเวลาที่จะถือว่าผู้ถูกกล่าวหาได้รับแจ้งคำสั่งปรับเป็นพินัย และมีผลทำให้คดีเลิกกันตามมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติกำหนดค่าธรรมเนียมการใช้ยานยนต์บนทางหลวงและสะพานฯ ได้หรือไม่ นั้น เห็นว่า เมื่อผู้ถูกกล่าวหาได้รับหนังสือแจ้งข้อกล่าวหาแล้ว หากมาปรากฏตัวอยู่เฉพาะหน้าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย และประสงค์จะชำระค่าธรรมเนียมผ่านทางค้ำชำระและค่าปรับเป็นพินัยก่อนเจ้าหน้าที่ของรัฐออกคำสั่งปรับเป็นพินัย หรือก่อนครบกำหนดเวลาที่จะถือว่าผู้ถูกกล่าวหาได้รับแจ้งคำสั่งปรับเป็นพินัย ถือว่ากรณีดังกล่าวผู้ถูกกล่าวหายอมรับสารภาพและมีได้มีข้อโต้แย้งตามข้อ ๘^๓ วรรคหนึ่ง แห่งกฎกระทรวงการแสวงหาข้อเท็จจริง การรวบรวมพยานหลักฐาน และการชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหา พ.ศ. ๒๕๖๖ เจ้าหน้าที่ของรัฐนั้นสามารถส่งคำสั่งปรับเป็นพินัยให้แก่ผู้กระทำความผิดซึ่งปรากฏอยู่ต่อหน้าเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยตรงได้ และมีผลทำให้กรมทางหลวงสามารถรับชำระค่าธรรมเนียมผ่านทางค้ำชำระและค่าปรับเป็นพินัยดังกล่าวในขณะนั้นได้ทันที ทั้งนี้ ตามนัยความเห็นคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยในเรื่องเสรีจที ๘๔/๒๕๖๗^๔

^๓ข้อ ๘ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐพบเห็นว่ามีบุคคลกำลังกระทำความผิดทางพินัย หรือมีพยานหลักฐานซึ่งแทบจะไม่มี ความสงสัยว่าบุคคลนั้นได้กระทำความผิดทางพินัย และเจ้าหน้าที่ของรัฐคนเดียวเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐแจ้งเป็นหนังสือหรือด้วยวาจาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบข้อกล่าวหา พร้อมทั้งข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดทางพินัยและแจ้งด้วยว่าผู้ถูกกล่าวหา มีสิทธิ จะให้การทันทีหรือจะให้ถ้อยคำภายหลังภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งก็ได้ หากผู้ถูกกล่าวหายอมรับสารภาพ และมีได้มีข้อโต้แย้ง ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐบันทึกการรับสารภาพและการไม่โต้แย้งนั้นไว้ และให้ผู้กระทำความผิด ลงนามไว้เป็นหลักฐาน แล้วออกคำสั่งปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๒๐ เว้นแต่กรณีการออกคำสั่งปรับเป็นพินัยต้องกระทำ เป็นองค์คณะให้เสนอองค์คณะเพื่อพิจารณาออกคำสั่งปรับเป็นพินัยต่อไป

ฯลฯ

ฯลฯ

^๔บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การเทียบตำแหน่งข้าราชการกรุงเทพมหานคร เพื่อแต่งตั้งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย การส่งคำสั่งปรับเป็นพินัย และการดำเนินการอื่นในกรณีที่มีการผิดนัดการผ่อนชำระค่าปรับเป็นพินัย

สำหรับผู้ถูกกล่าวหาซึ่งประสงค์จะชำระค่าปรับเป็นพินัยออนไลน์ผ่านทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ก่อนที่กรมทางหลวงจะออกคำสั่งปรับเป็นพินัย หรือก่อนครบกำหนดเวลาที่จะถือว่าผู้ถูกกล่าวหาได้รับแจ้งคำสั่งปรับเป็นพินัย โดยชำระค่าปรับออนไลน์ผ่านทางเว็บไซต์ระบบ M-Flow แอปพลิเคชัน mflowthai และระบบ Line OA นั้น โดยที่ข้อ ๙^๕ แห่งกฎกระทรวงการแสวงหาข้อเท็จจริง การรวบรวมพยานหลักฐาน และการชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหา กำหนดให้การยอมรับสารภาพต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถทำได้โดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ได้ ดังนั้น หากกรมทางหลวงสามารถออกแบบให้ผู้ต้องหามอบสารภาพผ่านระบบดังกล่าว พร้อมทั้งบันทึกว่ายินยอมให้กรมทางหลวงไม่ต้องส่งคำสั่งปรับเป็นพินัยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับไว้เป็นหลักฐาน กรมทางหลวงก็สามารถรับชำระค่าธรรมเนียมผ่านทางค่างชำระและค่าปรับเป็นพินัยที่มีการชำระผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ก่อนที่กรมทางหลวงจะออกคำสั่งปรับเป็นพินัยหรือก่อนครบกำหนดเวลาที่จะถือว่าผู้ถูกกล่าวหาได้รับแจ้งคำสั่งปรับเป็นพินัยได้ และเมื่อมีการชำระค่าปรับเป็นพินัยครบถ้วนแล้วถือว่าความผิดทางพินัยเป็นอันยุติตามมาตรา ๓๓ (๑)^๖ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ

ประเด็นที่สาม กรมทางหลวงจะอาศัยอำนาจตามมาตรา ๓ (๔) แห่งพระราชบัญญัติกำหนดค่าธรรมเนียมการใช้ยานยนต์รับทางหลวงและสะพานฯ ออกกฎหมายเพื่อกำหนดวิธีดำเนินการเรียกค่าปรับเป็นพินัยไว้เป็นการเฉพาะหรือแตกต่างตามมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ได้หรือไม่ นั้น เห็นว่า มาตรา ๒๒^๗ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ เป็นบทบัญญัติยกเว้นการดำเนินการเกี่ยวกับการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานตามมาตรา ๑๙^๘ การมีคำสั่งปรับเป็นพินัย การส่งคำสั่งปรับเป็นพินัย และการมีผลของคำสั่งปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๒๐^๙ และรายละเอียดของคำสั่งปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๒๑^{๑๐} ดังนั้น หากกฎหมาย

^๕ข้อ ๙ การชี้แจง การแก้ข้อกล่าวหา หรือการยอมรับสารภาพต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกกล่าวหา จะทำเป็นหนังสือ หรือทำด้วยวาจา หรือทำโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ ในกรณีที่ทำด้วยวาจาให้เจ้าหน้าที่ของรัฐบันทึกไว้และให้ผู้ถูกกล่าวหาลงนามไว้เป็นหลักฐาน

^๖มาตรา ๓๓ คดีความผิดทางพินัยเป็นอันยุติ ด้วยเหตุดังต่อไปนี้

(๑) เมื่อมีการชำระค่าปรับเป็นพินัยหรือทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับเป็นพินัยครบถ้วนแล้ว

ฯลฯ

ฯลฯ

^๗มาตรา ๒๒ ความในมาตรา ๑๙ มาตรา ๒๐ และมาตรา ๒๑ ไม่ใช่บังคับแก่การดำเนินการเกี่ยวกับความผิดทางพินัยที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยได้บัญญัติวิธีดำเนินการไว้เป็นการเฉพาะหรือแตกต่างไปจากบทบัญญัติแห่งมาตราดังกล่าว

^๘มาตรา ๑๙ เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยหรือมีการกล่าวหาหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐพบเห็นว่ามีการกระทำความผิดทางพินัยไม่ว่าความผิดนั้นจะเกิดขึ้นในท้องที่ใด ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐาน และต้องให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหาได้ชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหาตามสมควร ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

^๙มาตรา ๒๐ เมื่อดำเนินการตามมาตรา ๑๙ แล้ว และเจ้าหน้าที่ของรัฐมีพยานหลักฐานเพียงพอว่าผู้ใดกระทำความผิดทางพินัย ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีคำสั่งปรับเป็นพินัยและส่งคำสั่งให้ผู้ผู้นั้นทราบทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับไปยังที่อยู่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรของผู้ถูกกล่าวหาหรือตามที่ได้แจ้งไว้ต่อหน่วยงานของรัฐ และให้ถือว่าผู้นั้นได้รับแจ้งตั้งแต่วันครบสิบห้าวันนับแต่วันที่ปรากฏในทะเบียนตอบรับ

^{๑๐}มาตรา ๒๑ คำสั่งปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๒๐ ให้ทำเป็นหนังสือโดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

(๑) ข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับการกระทำอันเป็นความผิดทางพินัย

(๒) อัตราค่าปรับเป็นพินัยที่กฎหมายบัญญัติ และจำนวนค่าปรับเป็นพินัยที่เจ้าหน้าที่ของรัฐกำหนดให้ต้องชำระ

(๓) ระยะเวลาที่ต้องชำระซึ่งต้องไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน แต่ไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่รับแจ้ง

(๔) กระบวนการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องดำเนินการต่อไป ถ้าผู้ถูกกล่าวหาปฏิเสธข้อกล่าวหาหรือไม่ชำระค่าปรับเป็นพินัยภายในระยะเวลาที่กำหนด

(๕) สิทธิในการขอผ่อนชำระตามมาตรา ๙ วรรคสอง หรือการยื่นคำร้องขอต่อศาลตามมาตรา ๑๐

(๖) รายละเอียดอื่นใดที่เห็นสมควรอันจะทำให้ผู้ถูกกล่าวหาเข้าใจสภาพแห่งการกระทำความผิดหรือที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ถูกกล่าวหา

ในระดับพระราชบัญญัติซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยได้บัญญัติวิธีการดำเนินการไว้เป็นการเฉพาะ หรือแตกต่างจากพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ก็ให้ดำเนินการไปตามกฎหมายที่บัญญัติไว้เป็นการเฉพาะได้ ทั้งนี้ ตามนัยความเห็นคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยในเรื่องเสร็จที่ ๑๔๖๔/๒๕๖๖^{๑๑} แต่โดยที่พระราชบัญญัติกำหนดค่าธรรมเนียมการใช้นายยนต์รับทางหลวงและ สะพานฯ ไม่ได้บัญญัติหลักเกณฑ์วิธีดำเนินการเรียกค่าปรับเป็นพินัยไว้เป็นการเฉพาะ กรมทางหลวง จึงไม่สามารถอาศัยอำนาจตามมาตรา ๓ (๔)^{๑๒} แห่งพระราชบัญญัติกำหนดค่าธรรมเนียมการใช้นายยนต์รับทางหลวงและสะพานฯ ออกกฎกระทรวงเพื่อกำหนดระเบียบหรือวิธีการอื่นใด เกี่ยวกับวิธีดำเนินการเรียกค่าปรับเป็นพินัยไว้เป็นการเฉพาะหรือแตกต่างตามมาตรา ๒๒^{๑๓} แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ได้

(นายปกรณ์ นิลประพันธ์)
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
พฤษภาคม ๒๕๖๗

^{๑๑}บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การดำเนินการตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒

^{๑๒}มาตรา ๓ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงในส่วนที่เกี่ยวกับราชการของกระทรวงนั้น เพื่อกำหนด

ฯลฯ

ฯลฯ

(๔) ระเบียบและวิธีการอื่น ๆ เพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

ฯลฯ

ฯลฯ

^{๑๓}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๗, ข้างต้น

บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย

เรื่อง การแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยและการนำเงินค่าปรับเป็นพินัย
ส่งเข้ากองทุนตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. ๒๕๓๕

สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (สำนักงาน คปภ.) ได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ ๑๐๕๒/๑๐๒๓ ลงวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๖๗ ถึงสำนักงาน คณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า ด้วยพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. ๒๕๓๕ ที่อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงาน คปภ. เป็นกฎหมายตามบัญชี ๑ ลำดับที่ ๕๓ ท้ายพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ สำนักงาน คปภ. จึงขอหารือเกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติ คุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถฯ ในประเด็นดังต่อไปนี้

๑. ตามมาตรา ๔ ประกอบกับมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถฯ กำหนดให้นายทะเบียนหรือผู้ซึ่งนายทะเบียนมอบหมายมีอำนาจเปรียบเทียบปรับบรรดา ความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ที่มีโทษปรับสถานเดียวได้ ซึ่งนายทะเบียนได้มีการมอบหมาย ให้ข้าราชการตำรวจเป็นนายทะเบียนเปรียบเทียบความผิดตามพระราชบัญญัติดังกล่าวด้วย ทั้งนี้ ตามประกาศกรมการประกันภัย เรื่อง มอบหมายให้เป็นนายทะเบียนเปรียบเทียบความผิด ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. ๒๕๓๕ ที่มีโทษปรับสถานเดียว (ฉบับที่ ๒) ลงวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๔๑ ต่อมาเมื่อพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ มีผลใช้บังคับ และกำหนดให้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถฯ ต้องเปลี่ยนความผิดทางอาญาที่มีโทษปรับ สถานเดียวเป็นความผิดทางพินัย ซึ่งมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ กำหนดให้รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายจะต้องออกประกาศกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจ ปรับเป็นพินัย จึงขอหารือว่า สำนักงาน คปภ. จะเสนอต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังในฐานะ รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถฯ เพื่อแต่งตั้งข้าราชการตำรวจ เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถฯ โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ได้หรือไม่

๒. หากไม่สามารถแต่งตั้งข้าราชการตำรวจเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจ ปรับเป็นพินัยตามข้อ ๑ ได้ เพราะต้องห้ามตามมาตรา ๑๔ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วย การปรับเป็นพินัยฯ สำนักงาน คปภ. จะเสนอต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังในฐานะรัฐมนตรี ผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถฯ เพื่อแต่งตั้งเจ้าพนักงานจราจร ตามมาตรา ๔ (๓๗) แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ และพนักงานสอบสวน

เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถฯ เพื่อให้เป็นไปตามหนังสือของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ด่วนที่สุด ที่ ตช ๐๐๑๑.๑๔/๕๐๑๑ ลงวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๖๖ ซึ่งขอให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังแต่งตั้งเจ้าพนักงานจราจรเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถฯ ได้หรือไม่

๓. เนื่องจากมาตรา ๓๓ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถฯ บัญญัติให้มีการจัดตั้งกองทุนทดแทนผู้ประสบภัย โดยกำหนดให้เงินและทรัพย์สินต่าง ๆ เป็นของสำนักงาน คปภ. เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ของกองทุน โดยไม่ต้องนำส่งกระทรวงการคลังเป็นรายได้แผ่นดิน อีกทั้งรายได้ของเงินค่าปรับถือเป็นรายได้จากการดำเนินงานของสำนักงาน คปภ. ตามมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ที่ไม่ต้องนำส่งกระทรวงการคลังเป็นรายได้แผ่นดินด้วย จึงขอหารือว่า สำนักงาน คปภ. จะรับเงินค่าปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถฯ ไว้เป็นเงินรายได้เพื่อใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ของกองทุน โดยไม่ต้องนำส่งกระทรวงการคลังเป็นรายได้แผ่นดินได้หรือไม่

คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยได้พิจารณาข้อหารือของสำนักงาน
คณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (สำนักงาน คปภ.) โดยมีผู้แทนสำนักงาน คปภ. และผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว ปรากฏข้อเท็จจริงเพิ่มเติมว่า สำนักงาน คปภ. ได้เคยมีการเปรียบเทียบปรับในความผิดตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. ๒๕๓๕ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๖๐ และนำเงินค่าปรับดังกล่าวส่งกระทรวงการคลังเป็นรายได้แผ่นดิน โดยไม่ปรากฏข้อมูลว่าสำนักงาน คปภ. ได้ทำความตกลงกับกระทรวงการคลังเพื่อนำเงินค่าปรับดังกล่าวสมทบเข้ากองทุนทดแทนผู้ประสบภัย นอกจากนี้ ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติได้ชี้แจงเพิ่มเติมเรื่องการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานจราจรว่าเป็นไปตามมาตรา ๑๔๐ วรรคหนึ่ง^๑ แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ ในกรณีที่พบว่าผู้ขับขี่รถกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ เจ้าพนักงานจราจรจะกล่าวตักเตือนหรือออกไปสั่งให้ผู้ขับขี่ผู้นั้นชำระค่าปรับตามที่เปรียบเทียบ ส่วนการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนจะเข้ามาเกี่ยวข้องเมื่อได้รับแจ้งอุบัติเหตุบนท้องถนนและพบว่าผู้ขับขี่รถกระทำ

^๑มาตรา ๑๔๐ เมื่อปรากฏแก่เจ้าพนักงานจราจร ไม่ว่าจะพบด้วยตนเอง หรือโดยการใช้เครื่องอุปกรณ์ หรือโดยวิธีการอื่นใดว่า ผู้ขับขี่ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้หรือตามกฎหมายอื่นอันเกี่ยวกับรถหรือการใช้ทาง ที่เป็นความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียว หรือมีโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนและมีโทษปรับ เจ้าพนักงานจราจรจะกล่าวตักเตือนหรือออกไปสั่งให้ผู้ขับขี่ผู้นั้นชำระค่าปรับตามที่เปรียบเทียบก็ได้

ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ โดยพนักงานสอบสวนจะใช้อำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเพื่อดำเนินการเปรียบเทียบปรับความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ

คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยพิจารณาข้อหาหรือตั้งกล่าว ประกอบด้วย ข้อเท็จจริงที่ผู้แทนสำนักงาน คปภ. และผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติชี้แจงเพิ่มเติมแล้ว เห็นสมควรกำหนดประเด็นที่ข้อหาหรือให้ชัดเจน และมีความเห็นในแต่ละประเด็นดังต่อไปนี้

ประเด็นที่หนึ่ง สำนักงาน คปภ. จะเสนอต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง เพื่อแต่งตั้งข้าราชการตำรวจ ได้แก่ เจ้าพนักงานจราจรและพนักงานสอบสวน เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้หรือไม่ เห็นว่า มาตรา ๑๔^๒ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ บัญญัติว่า รัฐมนตรีจะกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐอื่นใดที่มีใช้เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งรับผิดชอบในการปฏิบัติตามกฎหมายนั้น เป็นผู้ที่มีอำนาจปรับเป็นพินัยมิได้ อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่กฎหมายกำหนดให้มีการแต่งตั้งหรือกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐหน่วยงานอื่นเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ เจ้าพนักงาน นายทะเบียน คณะบุคคล หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เรียกชื่ออย่างอื่นรับผิดชอบในการปฏิบัติตามกฎหมายนั้นด้วย รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายนั้นย่อมมีอำนาจประกาศกำหนดให้เจ้าหน้าที่นั้นเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๑๔ ได้ แม้ว่าบุคคลดังกล่าวจะมีได้สังกัดหน่วยงานในกระทรวงหรืออยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงนั้นก็ตาม ทั้งนี้ ตามที่คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยได้เคยให้ความเห็นไว้ในเรื่องเสร็จที่ ๖๓๖/๒๕๖๖^๓ และเรื่องเสร็จที่ ๑๕๑๕/๒๕๖๖^๔

---

^๒มาตรา ๑๔ เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดจะมีอำนาจปรับเป็นพินัยตามกฎหมายใด ให้เป็นไปตามที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยนั้นบัญญัติไว้ในกรณีที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยมิได้บัญญัติไว้ ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายนั้นประกาศกำหนด

ในการกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐให้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามวรรคหนึ่ง รัฐมนตรีจะกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐอื่นใดที่มีใช้เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งรับผิดชอบในการปฏิบัติตามกฎหมายนั้นเป็นผู้ที่มีอำนาจปรับเป็นพินัยมิได้ เว้นแต่เป็นกรณีตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๗ วรรคสาม และถ้าค่าปรับเป็นพินัยที่กฎหมายบัญญัติไว้มีอัตราอย่างสูงไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท จะกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐคนเดียวเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยก็ได้ แต่ถ้าค่าปรับเป็นพินัยที่กฎหมายบัญญัติไว้มีอัตราอย่างสูงเกินหนึ่งหมื่นบาท ต้องกำหนดให้การปรับเป็นพินัยกระทำเป็นองค์คณะประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่น้อยกว่าสามคน

^๓บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การประกาศกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งมีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕

^๔บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ ตามกฎหมายที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของกรมการขนส่งทางบก

โดยที่มาตรา ๔^๕ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถฯ บัญญัติให้ “นายทะเบียน” หมายความว่า เลขาธิการคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจ ประกันภัยหรือผู้ซึ่งเลขาธิการคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย มอบหมายโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งแนวปฏิบัติที่ผ่านมา นายทะเบียนได้มอบหมายให้ ข้าราชการตำรวจเป็นนายทะเบียนเปรียบเทียบความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย ตามประกาศ กรรมการประกันภัย เรื่อง มอบหมายให้เป็นนายทะเบียนเปรียบเทียบความผิดตามพระราชบัญญัติ คุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. ๒๕๓๕ ที่มีโทษปรับสถานเดียว (ฉบับที่ ๒) ลงวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๔๑ ประกอบกับข้าราชการตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานจราจรได้อาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๔๐ วรรคหนึ่ง^๖ แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ ซึ่งบัญญัติให้เจ้าพนักงานจราจรมีอำนาจว่ากล่าวตักเตือน หรือออกใบสั่งให้ชำระค่าปรับตามที่เปรียบเทียบที่เป็นความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียวแก่ผู้ขับขี่ ที่ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยจราจรทางบกหรือกฎหมายอื่นอันเกี่ยวกับรถหรือการใช้ทาง อันหมายความว่ารวมถึงความผิดตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถฯ ด้วย กรณีจึงถือได้ว่า มีกฎหมายบัญญัติให้เจ้าพนักงานจราจรเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งรับผิดชอบในการปฏิบัติตาม พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถฯ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังในฐานะที่เป็น ผู้รักษาการตามกฎหมายย่อมมีอำนาจประกาศกำหนดให้เจ้าพนักงานจราจรเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๑๔^๗ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ได้

นอกจากนั้น คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยได้มีประกาศ เรื่อง อนุมัติให้ สำนักงานตำรวจแห่งชาติดำเนินการแตกต่างจากข้อ ๑๐ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย ระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๖ เพื่อแก้ปัญหาอัตรากำลังของเจ้าพนักงานจราจร ในระดับชำนาญการขึ้นไปซึ่งเทียบเท่ากับข้าราชการตำรวจตำแหน่งสารวัตรขึ้นไปซึ่งปฏิบัติหน้าที่ ในการออกใบสั่งผู้ที่กระทำความผิดเกี่ยวกับจราจรทางบกและการใช้รถหรือการใช้ทางมีไม่เพียงพอ โดยอนุมัติให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติเสนอรัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายประกาศกำหนดบัญชี รายชื่อเจ้าพนักงานจราจรตามมาตรา ๔ (๓๗)^๘ (ก) (ข) (ค) (ง) (จ) และ (ฉ) แห่งพระราชบัญญัติ

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

ฯลฯ

ฯลฯ

“นายทะเบียน” หมายความว่า เลขาธิการคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจ ประกันภัยหรือผู้ซึ่งเลขาธิการคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยมอบหมายโดยประกาศ ในราชกิจจานุเบกษา

ฯลฯ

ฯลฯ

^๖โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น

^๗โปรดดูเชิงอรรถที่ ๒, ข้างต้น

^๘มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

จรรยาทางบกฯ เว้นแต่เจ้าพนักงานจรรยาตามมาตรา ๔ (๓๗) (ฉ) จะต้องผ่านการอบรม และการทดสอบด้านงานจรรยาตามที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติกำหนด และพนักงานสอบสวน ให้เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยในความผิดตามกฎหมายว่าด้วยจรรยาทางบก และกฎหมายอื่นอันเกี่ยวกับรถหรือการใช้ทาง ดังนั้น สำนักงาน คปภ. ในฐานะหน่วยงานที่รับผิดชอบ ตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถจึงสามารถเสนอแต่งตั้งเจ้าพนักงานจรรยา และพนักงานสอบสวนตามบัญชีรายชื่อที่รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายว่าด้วยจรรยาทางบก ประกาศกำหนดให้เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยในความผิดตามกฎหมายว่าด้วย จรรยาทางบกและกฎหมายอื่นอันเกี่ยวกับรถหรือการใช้ทางต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ตามที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติร้องขอให้เป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยได้

ประเด็นที่สอง เงินค่าปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. ๒๕๓๕ จะต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน ตามมาตรา ๓๖ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับ เป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ หรือไม่ เห็นว่า มาตรา ๓๙^๙ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ มุ่งประสงค์แต่เพียงให้เปลี่ยนอัตราโทษปรับอาญาเป็นอัตราค่าปรับเป็นพินัย โดยมีได้มุ่งหมายที่จะ เปลี่ยนแปลงการดำเนินการเกี่ยวกับค่าปรับตามที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยหรือกฎหมายอื่น บัญญัติไว้ ดังนั้น การดำเนินการเกี่ยวกับเงินค่าปรับเป็นพินัยย่อมเป็นไปตามมาตรา ๓๖^{๑๐} แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ซึ่งบัญญัติให้ค่าปรับเป็นพินัยให้นำส่งคลังเป็นรายได้ แผ่นดิน เว้นแต่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยหรือกฎหมายอื่นจะบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น

ฯลฯ

ฯลฯ

(๓๗) “เจ้าพนักงานจรรยา” หมายความว่า หัวหน้าเจ้าพนักงานจรรยาและข้าราชการตำรวจ ซึ่งดำรงตำแหน่ง ดังต่อไปนี้

- (ก) รองผู้กำกับการจรรยา
- (ข) สารวัตรจรรยา
- (ค) รองสารวัตรจรรยา
- (ง) ผู้บังคับหมู่งานจรรยา
- (จ) รองผู้บังคับหมู่งานจรรยา
- (ฉ) ข้าราชการตำรวจตำแหน่งอื่นซึ่งหัวหน้าเจ้าพนักงานจรรยาแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่

ควบคุมการจรรยา

ฯลฯ

ฯลฯ

^๙มาตรา ๓๙ เมื่อพ้นกำหนดสามร้อยหกสิบห้าวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ประกาศ ในราชกิจจานุเบกษา ให้เปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวตามกฎหมายในบัญชี ๑ ท้ายพระราชบัญญัตินี้ เป็นความผิดทางพินัยตามพระราชบัญญัตินี้ และให้ถือว่าอัตราโทษปรับอาญาที่บัญญัติไว้ในกฎหมายดังกล่าว เป็นอัตราค่าปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัตินี้

^{๑๐}มาตรา ๓๖ ค่าปรับเป็นพินัยให้นำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน เว้นแต่กฎหมายซึ่งบัญญัติ ความผิดทางพินัยหรือกฎหมายอื่นจะบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น

ในกรณีของเงินค่าปรับตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถฯ ที่อยู่ในอำนาจสั่งปรับของสำนักงาน คปภ. แม้มาตรา ๓๓^{๑๑} แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถฯ จะกำหนดให้จัดตั้งกองทุนทดแทนผู้ประสบภัย โดยให้เงินและทรัพย์สินเป็นของสำนักงาน คปภ. เพื่อใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ของกองทุนทดแทนผู้ประสบภัย โดยไม่ต้องนำส่งกระทรวงการคลังเป็นรายได้แผ่นดินก็ตาม แต่มาตรา ๓๓ ไม่ได้กำหนดให้เงินค่าปรับตกเป็นรายได้ของกองทุนทดแทนผู้ประสบภัย ดังเช่นกรณีกองทุนประกันวินาศภัยที่กำหนดไว้อย่างชัดเจนตามมาตรา ๘๐^{๑๒} (๖)

^{๑๑}มาตรา ๓๓ ให้จัดตั้งกองทุนขึ้นเรียกว่า “กองทุนทดแทนผู้ประสบภัย” มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นทุนสำหรับจ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นให้แก่ผู้ประสบภัยเมื่อมีกรณีตามมาตรา ๒๓ และเป็นค่าใช้จ่ายอื่นในการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้

กองทุนประกอบด้วย

(๑) เงินทุนประเดิมที่รัฐบาลจัดสรรให้

(๒) เงินที่บริษัทจ่ายสมทบตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดตามมาตรา ๓๖ และเงินเพิ่มที่ได้รับ

ตามมาตรา ๓๖ ทวิ

(๓) เงินอุดหนุนที่รัฐบาลจัดสรรให้จากงบประมาณรายจ่ายประจำปี

(๔) เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาตามมาตรา ๒๘ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๑ หรือมาตรา ๓๒

(๕) เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้อุทิศให้

(๖) ดอกผลของเงินกองทุน

(๗) เงินที่ได้จากการขายทรัพย์สินที่ได้มาตาม (๔) และ (๕)

(๘) เงินรายได้อื่น ๆ

เงินและทรัพย์สินดังกล่าวให้เป็นของสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยเพื่อใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ของกองทุน โดยไม่ต้องนำส่งกระทรวงการคลังเป็นรายได้แผ่นดิน

^{๑๒}มาตรา ๘๐ กองทุนประกอบด้วย

(๑) เงินและทรัพย์สินที่ได้รับโอนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาธุรกิจประกันวินาศภัยของสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย

(๒) เงินที่ได้รับตามมาตรา ๕๘

(๓) เงินที่ได้รับตามมาตรา ๘๐/๓

(๔) เงินเพิ่มที่ได้รับตามมาตรา ๘๐/๔

(๕) เงินที่ตกเป็นของกองทุนตามมาตรา ๘๐/๕

(๖) เงินค่าปรับตามมาตรา ๑๑๑

(๗) เงินที่ได้จากการกู้ยืมเงิน หรือการออกตราสารทางการเงินอื่น

(๘) เงินค่าตอบแทนที่ได้รับจากการชำระบัญชีตามที่คณะกรรมการแต่งตั้ง

(๙) เงินหรือทรัพย์สินอื่นที่มีผู้มอบให้

(๑๐) ดอกผลหรือรายได้จากเงินหรือทรัพย์สินของกองทุน

(๑๑) เงินสนับสนุนจากรัฐบาล

แห่งพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. ๒๕๓๕ ที่กำหนดให้เงินค่าปรับตกเป็นของกองทุน แต่กรณีเงินค่าปรับตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถฯ เป็นเงินที่ได้มาจากการบังคับใช้กฎหมาย ซึ่งมาตรา ๓๔ วรรคหนึ่ง^{๑๓} แห่งพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๑ กำหนดว่า บรรดาเงินที่หน่วยงานของรัฐจัดเก็บหรือได้รับไว้เป็นกรณีพิเศษ ไม่ว่าจะได้รับตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับ หรือได้รับชำระตามอำนาจหน้าที่หรือสัญญา หรือได้รับจากการให้ใช้ทรัพย์สิน หรือเก็บดอกผลจากทรัพย์สินของราชการ ให้นำส่งคลังตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด เว้นแต่จะมีกฎหมายกำหนดเป็นอย่างอื่น ดังนั้น เมื่อไม่ปรากฏว่ามีบทบัญญัติกฎหมายใดกำหนดไว้อย่างชัดเจน ให้เงินค่าปรับตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถฯ ต้องส่งเข้ากองทุนทดแทนผู้ประสบภัย รวมทั้งเงินค่าปรับซึ่งเป็นเงินที่กฎหมายกำหนดเพื่อเป็นสภาพบังคับให้ปฏิบัติตามกฎหมายก็มีใช้เงินที่เป็นรายได้จากการดำเนินงานของสำนักงาน คปภ. ตามมาตรา ๒๒^{๑๔} แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ สำนักงาน คปภ. จึงไม่สามารถเก็บเงินค่าปรับเป็นพินัยที่ได้สั่งปรับดังกล่าวไว้เป็นเงินรายได้เพื่อใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ของกองทุนทดแทนผู้ประสบภัยหรือนำไปใช้เพื่อกิจการของสำนักงาน คปภ. ได้ แต่จะต้องส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดินต่อไป ทั้งนี้ เป็นไปตามแนวทางที่คณะกรรมการกฤษฎีกาได้เคยให้ความเห็นไว้ในเรื่องเสร็จที่ ๓๒๕/๒๕๔๘^{๑๕} เว้นแต่สำนักงาน คปภ. จะได้ทำความตกลงกับกระทรวงการคลังดังเช่นที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้กระทำมา

(นายพนพล เภรีฤกษ์)

รองเลขาธิการฯ รักษาการแทน
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

พฤษภาคม ๒๕๖๗

^{๑๓}มาตรา ๓๔ บรรดาเงินที่หน่วยงานของรัฐจัดเก็บหรือได้รับไว้เป็นกรณีพิเศษ ไม่ว่าจะได้รับตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับ หรือได้รับชำระตามอำนาจหน้าที่หรือสัญญา หรือได้รับจากการให้ใช้ทรัพย์สิน หรือเก็บดอกผลจากทรัพย์สินของราชการ ให้นำส่งคลังตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด เว้นแต่จะมีกฎหมายกำหนดเป็นอย่างอื่น

ฯลฯ

ฯลฯ

^{๑๔}มาตรา ๒๒ บรรดารายได้ทั้งปวงที่สำนักงานได้รับจากการดำเนินงานในปีหนึ่ง ๆ ให้ตกเป็นของสำนักงานเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับการดำเนินงานและค่าภาระต่าง ๆ ที่เหมาะสม เช่น ค่าบำรุงรักษา และค่าเสื่อมราคา ประโยชน์ตอบแทนของคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการและพนักงาน เงินสมทบกองทุนเพื่อการสวัสดิการและการสงเคราะห์ และเงินสำรองเพื่อใช้จ่ายในกิจการของสำนักงานหรือเพื่อการอื่น

รายได้ตามวรรคหนึ่งไม่ต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน

^{๑๕}บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง เงินค่าปรับที่คณะกรรมการเปรียบเทียบทำการเปรียบเทียบผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า พ.ศ. ๒๕๔๒ ส่งพร้อมหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร ๐๙๐๑/๐๖๖๗ ลงวันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๔๘ ถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย
เรื่อง การออกประกาศกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามข้อบัญญัติ
กรุงเทพมหานครซึ่งออกตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร
พ.ศ. ๒๕๒๘

กรุงเทพมหานครได้มีหนังสือ ที่ กท ๐๔๐๕/๑๕๕๑ ลงวันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๖๗ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า ด้วยมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ กำหนดให้เป็นอำนาจของรัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายในการประกาศกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย และโดยที่มาตรา ๘๗ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๒๘ กำหนดให้ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครที่ตราขึ้นโดยความเห็นชอบของสภากรุงเทพมหานครจะกำหนดโทษผู้ละเมิดข้อบัญญัติไว้ด้วยก็ได้ แต่มิให้กำหนดโทษจำคุกเกินหกเดือนและหรือปรับเกินหนึ่งหมื่นบาท ซึ่งกรุงเทพมหานครได้ออกข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานครฯ ได้แก่ ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การเลือกตั้งสมาชิกสภาเขต พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การควบคุมการนำช้างมาหารายได้ในเขตกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๕๓ และข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการจอดยานยนต์ในอาคารที่จอดยานยนต์ของกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๓๓ โดยข้อบัญญัติทั้งสามฉบับมีบทกำหนดโทษที่มีโทษปรับสถานเดียว ซึ่งกรุงเทพมหานครได้มีหนังสือถึงปลัดกระทรวงมหาดไทยเพื่อขอให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยซึ่งเป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานครฯ แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การเลือกตั้งสมาชิกสภาเขต พ.ศ. ๒๕๓๕ และข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การควบคุมการนำช้างมาหารายได้ในเขตกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๕๓ โดยสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยได้มีหนังสือแจ้งกรุงเทพมหานครว่า การกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครนั้น มิใช่กรณีของการออกประกาศกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามที่พระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ บัญญัติไว้ ประกอบกับยังไม่เคยมีแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครมาก่อน จึงส่งเรื่องคืนให้กรุงเทพมหานครนำไปหารือคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยและแจ้งผลการหารือให้กระทรวงมหาดไทยทราบ เพื่อที่กระทรวงมหาดไทยจะได้แจ้งเวียนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นทราบและถือปฏิบัติต่อไป กรุงเทพมหานครจึงขอหารือว่า กรุงเทพมหานครจะแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครได้หรือไม่

คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยได้พิจารณาข้อหารือของกรุงเทพมหานคร โดยมีผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (สำนักงานปลัดกระทรวง) และผู้แทนกรุงเทพมหานครเป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว ปรากฏข้อเท็จจริงเพิ่มเติมจากคำชี้แจงของผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (สำนักงานปลัดกระทรวง) ว่า ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นผู้รักษาการตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร

สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยจึงได้แจ้งกรุงเทพมหานครว่าการกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครนั้นมิใช่การออกประกาศกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามที่พระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ บัญญัติไว้

คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยพิจารณาข้อหารือและข้อเท็จจริงเพิ่มเติมแล้วเห็นว่า มาตรา ๑๔^๑ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ กำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดจะมีอำนาจปรับเป็นพินัยให้เป็นไปตามกฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยนั้นบัญญัติไว้ หากกฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยมิได้บัญญัติไว้ ก็ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายนั้นประกาศกำหนด ซึ่งคำว่า “กฎหมาย” ตามมาตรา ๑๔ วรรคหนึ่ง ย่อมหมายถึงพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ และพระราชกำหนด ที่ตราขึ้นโดยอำนาจขององค์กรนิติบัญญัติตามมาตรา ๘๑ วรรคหนึ่ง^๒ และมาตรา ๑๗๒ วรรคหนึ่ง^๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ส่วนพระราชกฤษฎีกา กฎ หรือข้อบังคับ มิใช่กฎหมาย ทั้งนี้ ตามที่มาตรา ๕^๔ และมาตรา ๑๗๕^๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติไว้ ดังนั้น กรณีพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๖๘ เป็นกฎหมายตามบัญชี ๑ ท้ายพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ซึ่งมาตรา ๓๙^๖ กำหนดให้เปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียว

^๑มาตรา ๑๔ เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดจะมีอำนาจปรับเป็นพินัยตามกฎหมายใด ให้เป็นไปตามที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยนั้นบัญญัติไว้ ในกรณีที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยมิได้บัญญัติไว้ ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายนั้นประกาศกำหนด

ในการกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามวรรคหนึ่ง รัฐมนตรีจะกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐอื่นใดที่มีเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งรับผิดชอบในการปฏิบัติตามกฎหมายนั้นเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยมิได้ เว้นแต่เป็นกรณีตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๗ วรรคสาม และถ้าค่าปรับเป็นพินัยที่กฎหมายบัญญัติไว้มีอัตราอย่างสูงไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท จะกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐคนเดียวเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยก็ได้ แต่ถ้าค่าปรับเป็นพินัยที่กฎหมายบัญญัติไว้มีอัตราอย่างสูงเกินหนึ่งหมื่นบาท ต้องกำหนดให้การปรับเป็นพินัยกระทำเป็นองค์คณะประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่น้อยกว่าสามคน

^๒มาตรา ๘๑ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญและร่างพระราชบัญญัติ จะตราขึ้นเป็นกฎหมายได้ก็แต่โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา

ฯลฯ

ฯลฯ

^๓มาตรา ๑๗๒ ในกรณีเพื่อประโยชน์ในอันที่จะรักษาความปลอดภัยของประเทศ ความปลอดภัยสาธารณะ ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ หรือป้องปัดภัยพิบัติสาธารณะ พระมหากษัตริย์จะทรงตราพระราชกำหนดให้ใช้บังคับดังเช่นพระราชบัญญัติก็ได้

ฯลฯ

ฯลฯ

^๔มาตรา ๕ รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎหรือข้อบังคับ หรือการกระทำใด ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ บทบัญญัติหรือการกระทำนั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้

เมื่อไม่มีบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้บังคับแก่กรณีใด ให้กระทำการนั้นหรือวินิจฉัยกรณีนั้นไปตามประเพณีการปกครองประเทศไทยในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

^๕มาตรา ๑๗๕ พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการตราพระราชกฤษฎีกาโดยไม่ขัดต่อกฎหมาย

^๖มาตรา ๓๙ เมื่อพ้นกำหนดสามร้อยหกสิบห้าวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ให้เปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวตามกฎหมายในบัญชี ๑ ท้ายพระราชบัญญัตินี้ เป็นความผิดทางพินัยตามพระราชบัญญัตินี้ และให้ถือว่าอัตราโทษปรับอาญาที่บัญญัติไว้ในกฎหมายดังกล่าว เป็นอัตราค่าปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัตินี้

เป็นความผิดทางพินัย และมาตรา ๔๒^๗ กำหนดให้เปลี่ยนอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เฉพาะในการกำหนดโทษปรับอาญาเป็นการปรับเป็นพินัยไม่เกินอัตราที่กำหนดสำหรับการกำหนดโทษปรับอาญา และให้เปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวตามข้อบัญญัติท้องถิ่น เป็นความผิดทางพินัยด้วย โดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานครฯ และข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครที่ออกตามพระราชบัญญัติดังกล่าวซึ่งถูกเปลี่ยนความผิดอาญา ที่มีโทษปรับสถานเดียวเป็นความผิดทางพินัยมิได้กำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย ไว้เป็นการเฉพาะ จึงเป็นอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยผู้รักษาการตามกฎหมาย ที่จะออกประกาศกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย และเมื่อข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เป็น “กฎหรือข้อบังคับ” ที่ออกตามมาตรา ๘๗^๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ กรุงเทพมหานครฯ และมีใช้กฎหมายตามมาตรา ๑๔ วรรคหนึ่ง^๙ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ดังนั้น ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครซึ่งเป็นผู้รักษาการตามข้อบัญญัติ กรุงเทพมหานครตามมาตรา ๔๘ (๖)^{๑๐} แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานครฯ จึงไม่อาจออกประกาศกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยได้ แต่ต้องเป็นรัฐมนตรีว่าการ กระทรวงมหาดไทยในฐานะผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานครฯ เป็นผู้มีอำนาจออกประกาศกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยได้ตามมาตรา ๑๔ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ

^๗มาตรา ๔๒ ในกรณีที่มีกฎหมายบัญญัติให้อำนาจองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นออกข้อบัญญัติ ท้องถิ่นกำหนดโทษจำคุกหรือโทษปรับอาญาสำหรับผู้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามข้อบัญญัติท้องถิ่นได้ไม่เกินที่กฎหมายนั้น กำหนด เมื่อพ้นกำหนดสามร้อยหกสิบห้าวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ให้เปลี่ยน อำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเฉพาะในการกำหนดโทษปรับอาญาเป็นการปรับเป็นพินัยไม่เกินอัตรา ที่กำหนดสำหรับการกำหนดโทษปรับอาญา

บรรดาข้อบัญญัติท้องถิ่นที่ยังใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันพ้นกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง ถ้าได้กำหนดความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียว ให้เปลี่ยนความผิดอาญานั้นเป็นความผิดทางพินัย และให้ถือว่า อัตราโทษปรับอาญาที่บัญญัติไว้ในข้อบัญญัติท้องถิ่นดังกล่าว เป็นอัตราค่าปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัตินี้

^๘มาตรา ๘๗ ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครจะตราขึ้นได้โดยความเห็นชอบของสภากรุงเทพมหานคร ในกรณีดังต่อไปนี้

- (๑) เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร
- (๒) เมื่อมีกฎหมายบัญญัติให้กรุงเทพมหานครมีอำนาจตราเป็นข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร
- (๓) การดำเนินการพาณิชย์ของกรุงเทพมหานคร
- (๔) การคลัง การงบประมาณ การเงิน การทรัพย์สิน การจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สิน

การจ้าง และการพัสดุ

ในข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครจะกำหนดโทษผู้ละเมิดข้อบัญญัติไว้ด้วยก็ได้ แต่มิให้กำหนด โทษจำคุกเกินหกเดือน หรือจะกำหนดทั้งโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนและปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือจะกำหนด ให้มีความผิดทางพินัยและต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทก็ได้

^๙โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น

^{๑๐}มาตรา ๔๘ ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

๑. รักษาการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร

(๒) รักษาการให้เป็นไปตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร

๑. รักษาการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร

๑. รักษาการให้เป็นไปตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร

นอกจากนั้น ที่ผ่านมารัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยได้เคยออกประกาศกระทรวงมหาดไทยเพื่อกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามกฎหมายเกี่ยวกับการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นกฎหมายตามบัญชี ๑ ท้ายพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ แล้ว จำนวน ๔ ฉบับ ซึ่งได้แก่ ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง กำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐^{๑๑} ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง กำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๕๔๖^{๑๒} ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง กำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗^{๑๓} และประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง กำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. ๒๕๔๒^{๑๔} จึงเป็นกรณีที่กระทรวงมหาดไทยมีแนวทางการดำเนินการในเรื่องดังกล่าวแล้ว

^{๑๑}พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐

มาตรา ๕๑ ข้อบัญญัติจะตราขึ้นได้ ในกรณีดังต่อไปนี้

- (๑) เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้
- (๒) เมื่อมีกฎหมายบัญญัติให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดตราข้อบัญญัติ หรือให้มีอำนาจตราข้อบัญญัติ
- (๓) การดำเนินการพาณิชย์ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดตามมาตรา ๕๐

ในข้อบัญญัติจะกำหนดโทษผู้ละเมิดข้อบัญญัติไว้ด้วยก็ได้ แต่ห้ามมิให้กำหนดโทษจำคุกเกินหกเดือน หรือจะกำหนดทั้งโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนและปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือจะกำหนดให้มีความผิดทางพินัยและต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทก็ได้ เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น

^{๑๒}พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๕๔๖

มาตรา ๖๐ เทศบาลมีอำนาจตราเทศบัญญัติโดยไม่ขัดหรือแย้งต่อกฎหมาย ในกรณีดังต่อไปนี้

- (๑) เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามหน้าที่ของเทศบาลที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้
- (๒) เมื่อมีกฎหมายบัญญัติให้เทศบาลตราเทศบัญญัติหรือให้มีอำนาจตราเทศบัญญัติ

ในเทศบัญญัตินั้น จะกำหนดให้ผู้ละเมิดเทศบัญญัติมีความผิดทางพินัยและต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยไม่เกินหนึ่งพันบาทไว้ด้วยก็ได้

^{๑๓}พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗

มาตรา ๗๑ องค์การบริหารส่วนตำบลอาจออกข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อใช้บังคับในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลได้เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งต่อกฎหมายเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล หรือเมื่อมีกฎหมายบัญญัติให้องค์การบริหารส่วนตำบลออกข้อบัญญัติหรือให้มีอำนาจออกข้อบัญญัติ ในการนี้ จะกำหนดค่าธรรมเนียมที่จะเรียกเก็บและกำหนดให้ผู้ฝ่าฝืนข้อบัญญัติมีความผิดทางพินัยและต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยด้วยก็ได้ แต่มิให้กำหนดค่าปรับเป็นพินัยเกินหนึ่งพันบาท เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น

ฯลฯ

ฯลฯ

^{๑๔}พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. ๒๕๔๒

มาตรา ๗๐ เมืองพัทยามีอำนาจตราข้อบัญญัติโดยไม่ขัดหรือแย้งต่อกฎหมาย ในกรณีดังต่อไปนี้

- (๑) การปฏิบัติให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของเมืองพัทยา
- (๒) เมื่อมีกฎหมายบัญญัติให้เมืองพัทยามีอำนาจตราข้อบัญญัติได้
- (๓) การให้บริการโดยมีค่าตอบแทนตามมาตรา ๖๔ วรรคหนึ่ง

(มีต่อหน้าถัดไป)

อนึ่ง โดยที่กรุงเทพมหานครประสงค์จะกำหนดรายชื่อตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยซึ่งรับผิดชอบในการปฏิบัติตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครที่ออกตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานครฯ แต่ละฉบับไว้แตกต่างกัน ดังนั้น ในการออกประกาศดังกล่าว กระทรวงมหาดไทยจึงสามารถระบุรายชื่อตำแหน่งของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยโดยแยกตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครแต่ละฉบับที่ออกตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานครฯ ได้เพื่อความชัดเจน

(นายปกรณ์ นิลประพันธ์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มิถุนายน ๒๕๖๗

(ต่อจากเชิงอรรถที่ ๑๔)

(๔) การพาณิชย์ตามมาตรา ๖๔ วรรคสอง

(๕) การคลัง การงบประมาณ การเงิน ทรัพย์สิน การจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สิน การจ้าง

และการพัสดุ

ในข้อบัญญัติตามวรรคหนึ่ง จะกำหนดโทษจำคุก หรือกำหนดทั้งโทษจำคุกและปรับสำหรับผู้ละเมิดข้อบัญญัติไว้ด้วยก็ได้ แต่จะกำหนดโทษจำคุกเกินหกเดือนและโทษปรับเกินหนึ่งหมื่นบาทไม่ได้ หรือจะกำหนดให้ผู้ละเมิดข้อบัญญัติมีความผิดทางพินัยและต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทก็ได้

ฯลฯ

ฯลฯ

บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย
เรื่อง การส่งหนังสือแจ้งข้อกล่าวหา การส่งคำสั่งปรับเป็นพินัย และการบังคับคดี
ความผิดทางพินัยแก่คนต่างด้าว ตามพระราชบัญญัติภาพยนตร์
และวีดิทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑

กรรมการท่องเที่ยวได้มีหนังสือ ที่ กก ๐๔๐๒/๔๐๑๗ ลงวันที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๖๗ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า ตามที่พระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ บัญญัติให้บทกำหนดโทษตามพระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ อยู่ใน บัญชี ๑ ทำยพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ กรรมการท่องเที่ยวจึงขอหารือ แนวทางปฏิบัติในการดำเนินการตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ และ กฎกระทรวงการแสวงหาข้อเท็จจริง การรวบรวมพยานหลักฐาน และการชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหา พ.ศ. ๒๕๖๖ ดังต่อไปนี้

๑. กรณีผู้ถูกกล่าวหาเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลที่ไม่มีสัญชาติไทย และไม่มีภูมิลำเนาหรือที่อยู่ในราชอาณาจักร แนวทางปฏิบัติในการส่งหนังสือแจ้งข้อกล่าวหา ตามกฎกระทรวงการแสวงหาข้อเท็จจริง การรวบรวมพยานหลักฐาน และการชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหา พ.ศ. ๒๕๖๖ ข้อ ๘ วรรคสอง ควรปฏิบัติอย่างไร

๑.๑ ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลที่ไม่มีสัญชาติไทย ไม่มีภูมิลำเนาในราชอาณาจักรและไม่ได้อาศัยอยู่ในราชอาณาจักร ภายหลังกระทำความผิดแล้ว หัวหน้าหน่วยงานของรัฐหรือผู้ซึ่งหัวหน้าหน่วยงานมอบหมาย จะต้องส่งหนังสือแจ้งข้อกล่าวหาไปยังที่อยู่ นอกราชอาณาจักรของผู้ถูกกล่าวหาหรือไม่

๑.๒ ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาเป็นบุคคลธรรมดาที่ไม่มีสัญชาติไทย ซึ่งอยู่ใน ราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว หัวหน้าหน่วยงานของรัฐจะต้องส่งหนังสือแจ้งข้อกล่าวหาไปยังที่พัก ที่ผู้ถูกกล่าวหาได้แจ้งไว้ขณะอยู่ในราชอาณาจักรหรือไม่ เช่น ส่งหนังสือแจ้งข้อกล่าวหาไปยัง โรงแรมที่พักของผู้ถูกกล่าวหา

๑.๓ ในกรณีที่ข้อเท็จจริงปรากฏว่าผู้ถูกกล่าวหาไม่ได้อาศัยอยู่ในที่อยู่ที่ได้แจ้งไว้ กับหน่วยงานของรัฐ เมื่อหัวหน้าหน่วยงานของรัฐหรือผู้ซึ่งหน่วยงานมอบหมายส่งหนังสือแจ้ง ข้อกล่าวหาไปยังที่พักที่ผู้ถูกกล่าวหาได้แจ้งไว้จะถือว่าผู้ถูกกล่าวหาได้รับแจ้งข้อกล่าวหาโดยชอบ ด้วยกฎหมายหรือไม่

๑.๔ ในกรณีที่ไม่ปรากฏข้อเท็จจริงใด ๆ ว่าผู้ถูกกล่าวหาซึ่งเป็นบุคคลธรรมดา หรือนิติบุคคลที่ไม่มีสัญชาติไทย ได้รับหนังสือแจ้งข้อกล่าวหา ควรปฏิบัติอย่างไรเพื่อที่จะได้ถือว่า ผู้ถูกกล่าวหาได้รับทราบข้อกล่าวหาแล้ว

๒. กรณีผู้กระทำความผิดทางพินัยเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลที่ไม่มี สัญชาติไทย และไม่มีภูมิลำเนาหรือที่อยู่ในราชอาณาจักร แนวทางปฏิบัติในการส่งคำสั่งปรับเป็นพินัย ให้ผู้กระทำความผิดทางพินัยทราบตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ มาตรา ๒๐ ควรปฏิบัติอย่างไร

๒.๑ กรณีผู้กระทำความผิดทางพินัยเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลที่ไม่มีสัญชาติไทย ไม่มีภูมิลำเนาในราชอาณาจักร และไม่อยู่ในราชอาณาจักรภายหลังกระทำความผิดแล้ว การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐส่งคำสั่งปรับเป็นพินัยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับไปยังที่อยู่นอกราชอาณาจักรของผู้กระทำความผิด เป็นการส่งคำสั่งไปยังที่อยู่ที่ปรากฏตามหลักฐานทางกฎหมายว่าด้วยทะเบียนราษฎร ตามมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ หรือไม่

๒.๒ กรณีผู้กระทำความผิดทางพินัยเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลที่ไม่มีสัญชาติไทย ไม่มีภูมิลำเนาในราชอาณาจักร และไม่อยู่ในราชอาณาจักรภายหลังกระทำความผิดแล้ว การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐส่งคำสั่งปรับเป็นพินัยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับไปยังที่อยู่ผู้กระทำความผิดได้แจ้งไว้ต่อหน่วยงานของรัฐขณะอยู่ในราชอาณาจักรถือเป็นการส่งคำสั่งไปยังที่อยู่ตามที่ได้แจ้งไว้กับหน่วยงานของรัฐ แม้ว่าผู้กระทำความผิดจะไม่ได้พักอาศัยในที่อยู่ดังกล่าวแล้ว ตามมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ หรือไม่ เช่น ส่งคำสั่งปรับเป็นพินัยไปยังโรงแรมที่พักของผู้กระทำความผิดตามที่ได้แจ้งไว้ แม้ว่าผู้กระทำความผิดจะไม่ได้อาศัยอยู่ที่โรงแรมแล้วก็ตาม

๒.๓ ในกรณีที่ปรากฏข้อเท็จจริงใด ๆ ว่าผู้กระทำความผิดทางพินัยที่เป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลที่ไม่มีสัญชาติไทย ได้รับหรือถือว่าได้รับคำสั่งปรับเป็นพินัยควรปฏิบัติอย่างไร เพื่อที่จะได้ถือว่าได้รับทราบคำสั่งปรับเป็นพินัยแล้ว

๓. กรณีที่ไม่ปรากฏที่อยู่ของผู้กระทำความผิดทางพินัยที่เป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลที่ไม่มีสัญชาติไทย ทั้งในราชอาณาจักรและนอกราชอาณาจักร ควรปฏิบัติอย่างไร เพื่อที่จะได้ดำเนินการขบวนการปรับเป็นพินัยโดยชอบด้วยกฎหมาย

๔. กรณีการบังคับคดีผู้กระทำความผิดทางพินัยเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลที่ไม่มีสัญชาติไทย ซึ่งศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดแล้ว แต่ผู้กระทำความผิดทางพินัยไม่ได้อาศัยอยู่ในราชอาณาจักรและไม่ปรากฏว่ามีทรัพย์สินอยู่ในราชอาณาจักร ควรปฏิบัติอย่างไร

คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยได้พิจารณาข้อหาหรือของกรรมการท่องเที่ยว โดยมีผู้แทนกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (กรมการท่องเที่ยว) เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว เห็นว่าข้อหาหรือนี้มีประเด็นต้องพิจารณาเพียงสองประเด็น และมีความเห็นในแต่ละประเด็นดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง การส่งหนังสือแจ้งข้อกล่าวหาหรือการส่งคำสั่งปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ให้แก่ผู้กระทำความผิดซึ่งเป็นคนต่างด้าว โดยบุคคลนั้นยังอยู่ในราชอาณาจักร จะส่งไปยังที่พักที่บุคคลนั้นได้แจ้งไว้ขณะอยู่ในราชอาณาจักรได้หรือไม่ เห็นว่า มาตรา ๒๐^๑ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ บัญญัติให้เจ้าหน้าที่ของรัฐส่งคำสั่งปรับเป็นพินัยให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับไปยังที่อยู่ปรากฏตามเอกสารหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรของผู้ถูกกล่าวหาหรือตามที่ได้แจ้งไว้ต่อหน่วยงานของรัฐ แม้ชาวต่างชาติ นักท่องเที่ยว หรือคนต่างด้าว ซึ่งไม่มีที่พำนัก

^๑มาตรา ๒๐ เมื่อดำเนินการตามมาตรา ๑๙ แล้ว และเจ้าหน้าที่ของรัฐมีพยานหลักฐานเพียงพอว่าผู้ใดกระทำความผิดทางพินัย ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีคำสั่งปรับเป็นพินัยและส่งคำสั่งให้ผู้นั้นทราบทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับไปยังที่อยู่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรของผู้ถูกกล่าวหาหรือตามที่ได้แจ้งไว้ต่อหน่วยงานของรัฐ และให้ถือว่าผู้นั้นได้รับแจ้งตั้งแต่วันครบสิบห้าวันนับแต่วันที่ปรากฏในทะเบียนตอบรับ

เป็นหลักแหล่ง ไม่มีที่อยู่ที่ปรากฏตามเอกสารหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร แต่เนื่องจากการที่บุคคลดังกล่าวเข้ามาในราชอาณาจักรนั้น มาตรา ๓๗^๖ แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒ บัญญัติให้คนต่างด้าวซึ่งได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวต้องพักอาศัย ณ ที่ที่ได้แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ และเมื่อมีการเปลี่ยนที่พักอาศัยจะต้องแจ้งที่พักอาศัยต่อพนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานตำรวจ แล้วแต่กรณี ด้วย และมาตรา ๓๘^๗ แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมืองฯ บัญญัติให้เจ้าบ้าน เจ้าของหรือผู้ครอบครองเคหสถาน หรือผู้จัดการโรงแรมซึ่งรับคนต่างด้าวซึ่งได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวเข้าพักอาศัย จะต้องแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานตำรวจ แล้วแต่กรณี ด้วย ดังนั้น เจ้าหน้าที่ของรัฐจึงสามารถขอความร่วมมือจากสถานีตำรวจหรือสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองในการตรวจสอบข้อมูลที่อยู่ของคนต่างด้าวและส่งหนังสือแจ้งข้อกล่าวหาหรือส่งคำสั่งปรับเป็นพินัยไปยังที่อยู่ตามที่บุคคลนั้น

^๖มาตรา ๓๗ คนต่างด้าวซึ่งได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว ต้องปฏิบัติดังต่อไปนี้

(๑) ไม่ประกอบอาชีพหรือรับจ้างทำงาน เว้นแต่จะได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าวหรือกฎหมายว่าด้วยการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว

(๒) พักอาศัย ณ ที่ที่ได้แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ เว้นแต่ในกรณีที่มีเหตุผลสมควร ไม่สามารถพักอาศัย ณ ที่ที่ได้แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ให้แจ้งการเปลี่ยนที่พักอาศัยต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายในยี่สิบสี่ชั่วโมงนับแต่เวลาที่เข้าพักอาศัย

(๓) แจ้งต่อเจ้าพนักงานตำรวจ ณ สถานีตำรวจท้องที่ที่คนต่างด้าวผู้นั้นพักอาศัยภายในยี่สิบสี่ชั่วโมงนับแต่เวลาที่ย้ายไป ในกรณีเปลี่ยนที่พักอาศัย และถ้าที่พักอาศัยใหม่อยู่ต่างท้องที่กับสถานีตำรวจท้องที่เดิม คนต่างด้าวผู้นั้นต้องแจ้งต่อเจ้าพนักงานตำรวจ ณ สถานีตำรวจท้องที่ที่ไปพักอาศัยใหม่ภายในยี่สิบสี่ชั่วโมงนับแต่เวลาที่ไปถึงด้วย

(๔) ถ้าเดินทางไปจังหวัดใดและอยู่ในจังหวัดนั้นเกินยี่สิบสี่ชั่วโมง ให้คนต่างด้าวผู้นั้นแจ้งต่อเจ้าพนักงานตำรวจ ณ สถานีตำรวจท้องที่ภายในสี่สิบแปดชั่วโมงนับแต่เวลาที่ไปถึง

(๕) ถ้าอยู่ในราชอาณาจักรเกินเก้าสิบวัน คนต่างด้าวผู้นั้นต้องมีหนังสือแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ ณ กองตรวจคนเข้าเมืองทราบถึงที่พักอาศัยของตนโดยมิชักช้าเมื่อครบระยะเก้าสิบวัน และต่อไปให้กระทำเช่นเดียวกันทุกระยะเก้าสิบวัน ถ้าท้องที่ใดมีที่ทำการตรวจคนเข้าเมืองตั้งอยู่ จะแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ณ ที่ทำการตรวจคนเข้าเมืองแห่งนั้นก็ไ้

ความใน (๓) และ (๔) จะมีให้ใช้บังคับแก่กรณีใดตามมาตรา ๓๔ โดยเงื่อนไขอย่างไร ให้เป็นไปตามที่อธิบดีกำหนด

การแจ้งตามมาตรา ๓๗ คนต่างด้าวอาจไปแจ้งด้วยตนเองหรือมีหนังสือแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ก็ได้ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด

^๗มาตรา ๓๘ เจ้าบ้าน เจ้าของหรือผู้ครอบครองเคหสถาน หรือผู้จัดการโรงแรมซึ่งรับคนต่างด้าวซึ่งได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวเข้าพักอาศัย จะต้องแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ณ ที่ทำการตรวจคนเข้าเมืองซึ่งตั้งอยู่ในท้องที่ที่บ้าน เคหสถาน หรือโรงแรมนั้นตั้งอยู่ภายในยี่สิบสี่ชั่วโมงนับแต่เวลาที่คนต่างด้าวเข้าพักอาศัย ถ้าท้องที่ใดไม่มีที่ทำการตรวจคนเข้าเมืองตั้งอยู่ให้แจ้งต่อเจ้าพนักงานตำรวจ ณ สถานีตำรวจท้องที่นั้น

ในกรณีที่บ้าน เคหสถาน หรือโรงแรมที่คนต่างด้าวเข้าพักอาศัยตามวรรคหนึ่งตั้งอยู่ในเขตท้องที่กรุงเทพมหานคร ให้แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ณ กองตรวจคนเข้าเมือง

การแจ้งตามวรรคหนึ่งและวรรคสองให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด

ได้แจ้งไว้ต่อหน่วยงานของรัฐตามมาตรา ๒๐^๕ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ได้
 ดึงนัยความเห็นของคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยในเรื่องเสร็จที่ ๘๔/๒๕๖๗^๕

ประเด็นที่สอง การส่งหนังสือแจ้งข้อกล่าวหา การส่งคำสั่งปรับเป็นพินัย การดำเนินคดี
 และการบังคับคดีความผิดทางพินัยตามพระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑
 แก่ผู้กระทำความผิดซึ่งเป็นคนต่างด้าวและไม่อยู่ในราชอาณาจักรภายหลังกระทำความผิดแล้ว
 จะต้องดำเนินการอย่างไร เห็นว่า แม้พระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ ได้เปลี่ยน
 ความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวตามมาตรา ๗๕^๖ มาตรา ๗๖^๗ มาตรา ๗๘^๘ มาตรา ๗๙^๙
 มาตรา ๘๐^{๑๐} มาตรา ๘๑^{๑๑} และมาตรา ๘๒^{๑๒} แห่งพระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ฯ ให้เป็น
 ความผิดทางพินัย แต่ความผิดอาญาที่มีโทษจำคุกและโทษปรับตามมาตรา ๗๗^{๑๓} และมาตรา ๘๓^{๑๔}
 แห่งพระราชบัญญัติเดียวกันยังคงเป็นความผิดทางอาญา การดำเนินคดีในส่วนความผิดทางพินัย
 ตามพระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ฯ แก่ผู้กระทำความผิดซึ่งเป็นคนต่างด้าวซึ่งอยู่
 นอกราชอาณาจักร เช่น การส่งหนังสือแจ้งข้อกล่าวหา การส่งคำสั่งปรับเป็นพินัย หรือการบังคับคดี
 ตามคำพิพากษาที่ถึงที่สุด จึงอาจใช้วิธีการขอความช่วยเหลือในเรื่องทางอาญาตามพระราชบัญญัติ
 ความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้โดยอนุโลม ดังนั้น กรมการท่องเที่ยว
 ควรหารือแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการดำเนินคดีความผิดทางพินัยตามพระราชบัญญัติภาพยนตร์
 และวีดิทัศน์ฯ แก่ผู้กระทำความผิดซึ่งเป็นคนต่างด้าวที่อยู่นอกราชอาณาจักร ต่ออัยการสูงสุด

^๕โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น

^๖บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การเทียบตำแหน่งข้าราชการ
 กรุงเทพมหานครเพื่อแต่งตั้งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย การส่งคำสั่งปรับเป็นพินัย และ
 การดำเนินการอื่นในกรณีที่มีการผิดนัดการผ่อนชำระค่าปรับเป็นพินัย

^๗มาตรา ๗๕ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง มีความผิดทางพินัยต้องชำระค่าปรับเป็นพินัย
 ตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท

^๘มาตรา ๗๖ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๒๑ มีความผิดทางพินัยต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยไม่เกินห้าแสนบาท

^๙มาตรา ๗๘ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง มาตรา ๒๘ วรรคสอง มาตรา ๓๔ วรรคหนึ่ง หรือ
 มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง มีความผิดทางพินัยต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยตั้งแต่สองแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท

^{๑๐}มาตรา ๗๙ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๓๗ วรรคหนึ่ง มาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง หรือประกอบกิจการดังกล่าว
 ในระหว่างถูกพักใช้หรือถูกเพิกถอนใบอนุญาต มีความผิดทางพินัยต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยตั้งแต่สองแสนบาท
 ถึงหนึ่งล้านบาท และปรับอีกไม่เกินวันละหนึ่งหมื่นบาทตลอดระยะเวลาที่ฝ่าฝืนอยู่

^{๑๑}มาตรา ๘๐ ผู้รับใบอนุญาตผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๔๓ มาตรา ๔๔ วรรคสอง มาตรา ๔๕ หรือมาตรา ๕๘
 มีความผิดทางพินัยต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท

^{๑๒}มาตรา ๘๑ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๔๖ หรือมาตรา ๔๗ วรรคหนึ่ง มีความผิดทางพินัย ต้องชำระ
 ค่าปรับเป็นพินัยตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท

^{๑๓}มาตรา ๘๒ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๕๓ วรรคหนึ่ง มาตรา ๕๔ วรรคหนึ่ง หรือประกอบกิจการ
 ดังกล่าวในระหว่างถูกพักใช้หรือถูกเพิกถอนใบอนุญาต มีความผิดทางพินัยต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยตั้งแต่
 หนึ่งแสนบาทถึงห้าแสนบาท และชำระค่าปรับเป็นพินัยอีกไม่เกินวันละหนึ่งหมื่นบาทตลอดระยะเวลาที่ฝ่าฝืนอยู่

^{๑๔}มาตรา ๗๗ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๒๓ วรรคหนึ่ง หรือนำภาพยนตร์ตามมาตรา ๒๖ (๗)
 ออกเผยแพร่ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

^{๑๕}มาตรา ๘๓ ผู้ใดขัดขวางหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของนายทะเบียนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่
 ในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๖๑ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

หรือผู้ซึ่งอัยการสูงสุดมอบหมาย ซึ่งเป็นผู้ประสานงานกลาง ตามมาตรา ๖^๕ และมาตรา ๓๖^๖ แห่งพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา เพื่อให้ได้ข้อยุติในการดำเนินคดีตามข้อหาเรื่องนี้ต่อไป

นอกจากนี้ คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยมีข้อสังเกตว่า หากกรรมการท่องเที่ยวได้รับร้องขอความช่วยเหลือในเรื่องทางอาญาตามพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา แล้ว กรรมการท่องเที่ยวควรแจ้งชื่อและรายละเอียดอื่น ๆ ของคนต่างด้าวผู้กระทำความผิดทางพินัยนั้นให้แก่สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองและขอความร่วมมือให้สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองแจ้งให้กรรมการท่องเที่ยวทราบ ในกรณีที่ต่อมาบุคคลต่างด้าวดังกล่าวเดินทางเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อประโยชน์ในการดำเนินคดีตามพระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์^๗ แก่บุคคลต่างด้าวดังกล่าวต่อไปภายในอายุความ

(นายปรกรณ์ นิลประพันธ์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

กรกฎาคม ๒๕๖๗

---

^๕มาตรา ๖ ให้อัยการสูงสุดหรือผู้ซึ่งอัยการสูงสุดมอบหมายเป็นผู้ประสานงานกลาง

^๖มาตรา ๓๖ หน่วยงานของรัฐที่ประสงค์จะขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศให้เสนอเรื่องต่อผู้ประสานงานกลาง

บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย
เรื่อง การดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการปรับเป็นพินัย กรณีการกระทำความผิด
ตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. ๒๕๓๙

กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัวได้มีหนังสือ ที่ พม ๐๕๐๒/๑๗๘๓ ลงวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๗ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า มาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. ๒๕๓๙ กำหนดความผิดฐานเข้าติดต่อ ชักชวน แนะนำตัว ติดตาม หรือรับไว้บุคคลตามถนนหรือสาธารณะสถาน หรือกระทำการดังกล่าวในที่อื่นใด เพื่อการค้าประเวณีอันเป็นการเปิดเผยและนำอภัย หรือเป็นที่เดือดร้อนรำคาญแก่สาธารณชน มีความผิดทางพินัยต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยไม่เกินหนึ่งพันบาท กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัวจึงขอหารือประเด็นที่เกี่ยวข้องกับบทบัญญัติดังกล่าว เพื่อให้มีแนวทางปฏิบัติในการปรับเป็นพินัยที่ถูกต้องและสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมาย ดังต่อไปนี้

๑. การพิจารณาสถานที่กระทำความผิดตามที่กฎหมายกำหนดว่า “ตามถนนหรือสาธารณะสถาน หรือกระทำการดังกล่าวในที่อื่นใด” จะตีความว่าที่ใดก็ได้ ทุกสถานที่หรือไม่หรือเฉพาะสถานที่ที่เป็นสาธารณะสถาน ไม่ใช่ที่รโหฐาน เช่น เคหสถาน สถานที่ส่วนบุคคลที่ไม่ได้อนุญาตให้บุคคลอื่นเข้าไป

๒. การใช้วิธีการให้สายลับ “ล่อซื้อ” เพื่อพิสูจน์ว่ามีวัตถุประสงค์เพื่อการค้าประเวณีหรือไม่ จะกระทำได้เพียงใด

๓. ความในมาตรา ๕ ที่บัญญัติว่า “อันเป็นการเปิดเผยและนำอภัย” จะตีความอย่างไร หากมีการติดต่อซื้อขายบริการทางเพศในที่ลับ เป็นการส่วนตัว เช่น ห้องนวด โดยไม่ได้บอกกล่าวให้บุคคลอื่นรับรู้ จะเข้าข่ายเป็นการเปิดเผยหรือไม่ และใน ส่วน “นำอภัย” เป็นการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ของรัฐใช่หรือไม่

๔. ความในมาตรา ๕ ที่บัญญัติว่า “เป็นที่เดือดร้อนรำคาญแก่สาธารณชน” จำเป็นต้องมีการแจ้งจากบุคคลอื่นหรือไม่ หรือเจ้าหน้าที่สามารถใช้ดุลพินิจได้

๕. หากเจ้าหน้าที่ของรัฐพิจารณาแล้วพบว่า ผู้ค้าประเวณีกระทำความผิดตามมาตราอื่นร่วมด้วย เช่น มาตรา ๖ หรือมาตรา ๗ แต่เจ้าพนักงานตำรวจแจ้งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐดำเนินการปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๕ เพียงมาตราเดียวได้หรือไม่ และเจ้าหน้าที่ของรัฐมีหน้าที่ต้องร้องทุกข์กล่าวโทษเพื่อให้ดำเนินการในมาตราอื่นที่เกี่ยวข้องด้วยหรือไม่

๖. กรณีที่ผู้กระทำความผิดทางพินัยเป็นคนต่างด้าวซึ่งเดินทางกลับประเทศแล้ว หรือเป็นผู้ที่ไม่ปรากฏที่อยู่เป็นหลักแหล่ง และเป็นกรณีที่ไม่ใช่การกระทำความผิดซึ่งหน้า เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องแจ้งข้อกล่าวหาหรือส่งหนังสือหรือเอกสารให้บุคคลนั้นทราบและดำเนินการปรับเป็นพินัยอย่างไร หากไม่สามารถติดต่อให้ผู้กระทำความผิดทางพินัยรับทราบข้อกล่าวหาได้ เจ้าหน้าที่ของรัฐจะมีความผิดหรือไม่ หรือต้องดำเนินการอย่างไร

คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย ได้พิจารณาข้อหาหรือของกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว โดยมีผู้แทนกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว) และผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้วปรากฏข้อเท็จจริงเพิ่มเติมตามคำชี้แจงของผู้แทนกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัวว่า เมื่อมีการเปลี่ยนความผิดตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. ๒๕๓๙ เป็นความผิดทางพินัยแล้ว พนักงานสอบสวนได้ส่งสำนวนการกระทำความผิดตามมาตรา ๕ มาให้เจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อดำเนินการปรับเป็นพินัย โดยอยู่ระหว่างการดำเนินการประมาณเจ็ดคดี และมีปัญหาข้อกฎหมายว่าข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในแต่ละกรณีจะสามารถดำเนินการปรับเป็นพินัยในความผิดตามมาตรา ๕ ได้หรือไม่ คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยได้รับฟังคำชี้แจงเพิ่มเติมแล้ว เห็นว่า การตีความมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณีฯ ตามประเด็นปัญหาที่ข้อหาหรือมานั้นย่อมขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานต่าง ๆ ในแต่ละกรณีด้วย ดังนั้น การให้ความเห็นตามข้อหาหรือนี้จึงเป็นเพียงการให้ความเห็นเฉพาะหลักกฎหมายเพื่อใช้เป็นแนวทางในการตีความ ซึ่งเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องนำไปพิจารณาปรับใช้ให้เหมาะสมกับข้อเท็จจริงในแต่ละกรณีต่อไป ทั้งนี้ คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยได้พิจารณาข้อหาหรือดังกล่าวแล้วมีความเห็นในแต่ละประเด็น ดังต่อไปนี้

ประเด็นที่หนึ่ง คำว่า “ที่อื่นใด” ตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณีฯ จะตีความรวมถึงเคหสถานหรือสถานที่ส่วนบุคคลซึ่งไม่ได้อนุญาตให้บุคคลอื่นเข้าไปด้วยหรือไม่ เห็นว่า มาตรา ๕^๑ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณีฯ กำหนดความผิดแก่บุคคลซึ่งเข้าติดต่อ ชักชวน แนะนำตัว ติดตาม หรือรับเฝ้าบุคคลเพื่อการค้าประเวณีอันเป็นการเปิดเผยและนำอภัยหรือเป็นที่เดือดร้อนรำคาญแก่สาธารณชนที่ได้กระทำตามถนนหรือสาธารณสถาน หรือกระทำการดังกล่าวในที่อื่นใด เพื่อควบคุมมิให้มีการติดต่อหรือชักชวนเพื่อการค้าประเวณีโดยเปิดเผยจนเป็นที่น่าอภัยหรือสร้างความเดือดร้อนรำคาญให้แก่ประชาชนทั่วไปที่พบเห็น การตีความคำว่า “ที่อื่นใด” ในกรณีนี้จึงต้องเป็นไปตามหลักการตีความกฎหมายที่ว่า กรณีที่บทบัญญัติของกฎหมายมีถ้อยคำต่อเนื่องกันและคำสุดท้ายเป็นคำที่มีความหมายทั่วไป ต้องตีความคำสุดท้ายให้มีความหมายทำนองเดียวกับคำที่มาก่อน (*ejusdem generis*) ตามที่คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๐) เคยให้ความเห็นไว้ในเรื่องเสร็จที่ ๗๑๘/๒๕๔๘^๒ ดังนั้น คำว่า “ที่อื่นใด” จึงต้องเป็นสถานที่อื่นในทำนองเดียวกับถนนหรือสาธารณสถาน ซึ่งหมายถึงสถานที่ที่ประชาชนมีความชอบธรรมที่จะเข้าไปได้ โดยไม่ต้องคำนึงว่าสถานที่นั้นจะเป็นสถานที่ผิดกฎหมายหรือไม่ เช่น ห้องโถงซึ่งใช้เป็นที่รับแขกของสถานการค้าประเวณีหรือห้องโถงโรงแรม

^๑มาตรา ๕ ผู้ใดเข้าติดต่อ ชักชวน แนะนำตัว ติดตาม หรือรับเฝ้าบุคคลตามถนนหรือสาธารณสถานหรือกระทำการดังกล่าวในที่อื่นใด เพื่อการค้าประเวณีอันเป็นการเปิดเผยและนำอภัยหรือเป็นที่เดือดร้อนรำคาญแก่สาธารณชน มีความผิดทางพินัยต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยไม่เกินหนึ่งพันบาท

^๒บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การห้ามแสดงผลิตภัณฑ์ยาสูบ ณ จุดขาย ส่งพร้อมหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ด่วนมาก ที่ นร ๐๙๐๑/๑๓๘๕ ลงวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๘ ถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

ตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๘๓/๒๕๒๐^๓ และคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๐๘-๕๑๐/๒๕๑๓^๔ ด้วยเหตุนี้ เคหสถานหรือสถานที่ส่วนบุคคลที่ประชาชนไม่มีความชอบธรรมที่จะเข้าไปได้ ย่อมไม่อยู่ในความหมายของคำว่า “ที่อื่นใด” ตามมาตรา ๕^๕ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว

ประเด็นที่สอง พยานหลักฐานที่เกิดจากเจ้าพนักงานตำรวจใช้วิธีการให้สายลับ ล่อซื้อจะสามารถนำมาใช้รับฟังเพื่อพิสูจน์ความผิดของผู้ถูกกล่าวหาว่ามีวัตถุประสงค์เพื่อการค้า ประเวณีตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณีฯ ได้หรือไม่ เห็นว่า พระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ และกฎกระทรวงการแสวงหา ข้อเท็จจริง การรวบรวมพยานหลักฐาน และการชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหา พ.ศ. ๒๕๖๖ มิได้กำหนด หลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานของเจ้าหน้าที่ของรัฐไว้เป็นการเฉพาะ แต่อย่างไรก็ดี เมื่อข้อ ๑๕ วรรคหนึ่ง^๖ แห่งข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ. ๒๕๖๖ ได้กำหนดให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเกี่ยวกับการรับฟัง และชี้แจงพยานหลักฐานมาใช้บังคับกับคดีความผิดทางพินัยโดยอนุโลมเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้ง กับข้อบังคับนี้ด้วย การรวบรวมพยานหลักฐานของเจ้าหน้าที่ของรัฐจึงต้องปฏิบัติให้เป็นไปตาม ข้อบังคับดังกล่าวด้วย และโดยที่มาตรา ๒๒๖^๗ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา บัญญัติว่า พยานวัตถุ พยานเอกสาร หรือพยานบุคคลซึ่งน่าจะพิสูจน์ได้ว่าจำเลยมีผิดหรือบริสุทธิ์ ให้อ้างเป็นพยานหลักฐานได้ แต่ต้องเป็นพยานชนิดที่มีได้เกิดขึ้นจากการจงใจ มีคำมั่นสัญญา ชูเช็ญ หลอกลวงหรือโดยมิชอบประการอื่น ดังนั้น หากผู้ถูกกล่าวหา มีการกระทำความผิดอยู่แล้ว การที่เจ้าพนักงานตำรวจใช้วิธีการล่อซื้อเพื่อแสวงหาหลักฐานในการพิสูจน์การกระทำความผิด ของผู้ถูกกล่าวหา การล่อซื้อจึงเป็นเพียงวิธีพิสูจน์ความผิด มิใช่เป็นการก่อหรือใช้ให้ผู้ถูกกล่าวหา กระทำความผิด ฉะนั้น จึงสามารถรับฟังพยานหลักฐานที่ได้จากการล่อซื้อนั้นเพื่อพิสูจน์ความผิด

^๓คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๘๓/๒๕๒๐ สถานที่ใดจะเป็นสาธารณสถานหรือไม่ ไม่ต้องคำนึงว่า สถานที่นั้นจะเป็นสถานที่ผิดกฎหมาย เช่น สถานการค้าประเวณีหรือไม่ เพียงแต่พิจารณาว่าสถานที่นั้นประชาชน มีความชอบธรรมที่จะเข้าไปได้หรือไม่ และต้องพิจารณาข้อเท็จจริงเป็นราย ๆ ไป ถ้าประชาชนมีความชอบธรรม ที่จะเข้าไปได้ สถานที่นั้นก็เป็นสาธารณสถานไม่ใช่ที่รโหฐาน เมื่อได้ความว่าเจ้าของสถานการค้าประเวณีหรือช่องโสเภณี มิได้หวงห้ามผู้หนึ่งผู้ใดที่จะไปหาความสุขกับหญิงโสเภณี หรือไปกระอื่นที่จะเข้าไปในห้องโถงซึ่งใช้เป็นที่รับแขก ในสถานการค้าประเวณีหรือช่องโสเภณินั้น ห้องโถงจึงเป็นสถานที่ซึ่งประชาชนมีความชอบธรรมที่จะเข้าไปได้ เป็นสาธารณสถานไม่ใช่ที่รโหฐาน

^๔คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๐๘-๕๑๐/๒๕๑๓ การที่จำเลยกับพวกนั่งรออยู่ในห้องโถงชั้นล่าง ของโรงแรมอันเป็นสถานที่เปิดเผยก็เพื่อการค้าประเวณี โดยแสดงตัวให้ชายที่มาเที่ยวพบเห็นเพื่อจะได้ร่วมประเวณีด้วย เท่ากับจำเลยได้แนะนำตัวในที่อันเป็นการเปิดเผยและนำอภัยตามความหมายของมาตรา ๕ (๑) แห่งพระราชบัญญัติ ปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. ๒๕๑๓ แล้ว

^๕โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น

^๖ข้อ ๑๕ ให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเกี่ยวกับการรับฟัง และชี้แจงพยานหลักฐานมาใช้บังคับกับคดีความผิดทางพินัยโดยอนุโลมเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับข้อบังคับนี้

ฯลฯ

ฯลฯ

^๗มาตรา ๒๒๖ พยานวัตถุ พยานเอกสาร หรือพยานบุคคลซึ่งน่าจะพิสูจน์ได้ว่าจำเลยมีผิด หรือบริสุทธิ์ ให้อ้างเป็นพยานหลักฐานได้ แต่ต้องเป็นพยานชนิดที่มีได้เกิดขึ้นจากการจงใจ มีคำมั่นสัญญา ชูเช็ญ หลอกลวงหรือโดยมิชอบประการอื่น และให้สืบตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่นอันว่าด้วยการสืบพยาน

ของผู้ถูกกล่าวหาได้ ทั้งนี้ ตามนัยคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๐๖๓๒/๒๕๕๔^{๘๘} แต่หากผู้ถูกกล่าวหาไม่เคยมีเจตนากระทำความผิดนั้นมาก่อน การที่เจ้าพนักงานตำรวจหลอกล่อหรือกระทำการใด ๆ ที่เป็นการก่อหรือจูงใจให้ผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดขึ้นแล้วดำเนินคดี พยานหลักฐานที่ได้มาจากผลของการก่อหรือจูงใจให้กระทำความผิด จึงเป็นพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นโดยมิชอบ ย่อมไม่อาจรับฟังเป็นพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความผิดของผู้ถูกกล่าวหาได้ ทั้งนี้ ตามนัยคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๙๖๐๐/๒๕๕๔^{๘๙} ดังนั้น การล่อให้กระทำความผิดจะฟังเป็นพยานหลักฐานได้หรือไม่ จึงขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงที่จะต้องพิสูจน์ว่าผู้ล่อได้กระทำความผิดมาก่อนการล่อให้กระทำความผิดหรือไม่ ถ้าข้อเท็จจริงฟังได้ว่าผู้ล่อไม่เคยกระทำความผิด แต่เจ้าพนักงานตำรวจใช้วิธีจูงใจด้วยประการต่าง ๆ เช่น เสนอเงินเป็นจำนวนมากเป็นค่าตอบแทนให้กระทำความผิด ทั้งที่ผู้ล่อไม่เคยทำผิดมาก่อนก็อาจถือว่าเป็นการก่อหรือจูงใจให้กระทำความผิด จึงรับฟังเป็นพยานหลักฐานไม่ได้ตามมาตรา ๒๒๖^{๙๐} แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ประเด็นที่สาม หากมีการติดต่อซื้อขายบริการทางเพศในที่ลับเป็นการส่วนตัว เช่น ห้องนวด โดยไม่ได้บอกกล่าวให้บุคคลอื่นรับรู้ จะเข้าองค์ประกอบความผิด “อันเป็นการเปิดเผยและนำอับอาย” ตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณีฯ หรือไม่ และเจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถใช้ดุลพินิจในการพิจารณาว่าการกระทำนั้นมีลักษณะเป็นการนำอับอายได้หรือไม่ เห็นว่า เมื่อพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณีฯ มิได้กำหนดบทนิยามคำว่า “อันเป็นการเปิดเผยและนำอับอาย” ไว้ ย่อมเป็นที่เข้าใจได้ว่า กฎหมายมีได้มุ่งประสงค์ให้ถ้อยคำดังกล่าวมีความหมายพิเศษแตกต่างจากความหมายอันเป็นที่เข้าใจกันโดยทั่วไป ดังนั้น การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐจะใช้ดุลพินิจในการพิจารณาว่าการกระทำนั้นมีลักษณะ “อันเป็นการเปิดเผยและนำอับอาย” หรือไม่ จึงต้องพิจารณาความหมายตามที่กำหนดในพจนานุกรมซึ่งพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ กำหนดความหมายของคำว่า “เปิดเผย” ว่า หมายถึง ทำสิ่งที่ปิดบังอยู่ให้เผยออก เผยให้รู้ เช่น เปิดเผยความจริง เปิดเผยความลับ ส่วนคำว่า “อับอาย” นั้น

^{๘๘}คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๐๖๓๒/๒๕๕๔ การใช้เจ้าพนักงานตำรวจไปล่อซื้อบริการค้าประเวณี เป็นเพียงการกระทำเท่าที่จำเป็นและสมควรในการแสวงหาหลักฐานในการกระทำความผิดของจำเลยตามอำนาจในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒ (๑๐) ขอบที่เจ้าพนักงานตำรวจจะกระทำได้เพื่อให้ได้โอกาสจับกุมจำเลยพร้อมด้วยพยานหลักฐาน ดังนั้น การใช้เจ้าพนักงานตำรวจไปล่อซื้อบริการค้าประเวณีจากจำเลย จึงเป็นเพียงวิธีพิสูจน์ความผิดของจำเลย ไม่เป็นการแสวงหาหลักฐานโดยมิชอบ จึงมิใช่เป็นการก่อหรือใช้ให้จำเลยกระทำความผิด

^{๘๙}คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๙๖๐๐/๒๕๕๔ ร. ผู้รับมอบอำนาจช่วงจากผู้เสียหายว่าจ้างจำเลยให้บันทึกเพลงของผู้เสียหายลงแผ่นซีดีและวีซีดีคาราโอเกะอันเป็นการก่อให้เกิดจำเลยทำซ้ำซึ่งงานอันมีลิขสิทธิ์ของผู้เสียหายซึ่งเป็นความผิดตามที่โจทก์ฟ้อง จำเลยมิได้กระทำความผิดโดยทำซ้ำงานอันมีลิขสิทธิ์ของผู้เสียหายตามที่โจทก์ฟ้องอยู่ก่อนแล้วและนำแผ่นซีดีและวีซีดีคาราโอเกะที่สร้างขึ้นโดยละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้เสียหายนั้นออกขายแก่ ร. ผู้ล่อซื้อ อันจะถือเป็นการแสวงหาพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ว่าจำเลยได้กระทำการละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้เสียหายตามมาตรา ๓๑ (๑) แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗ เมื่อ ร. ผู้รับมอบอำนาจช่วงจากผู้เสียหายเป็นผู้ก่อให้เกิดจำเลยกระทำการละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้เสียหายตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ฯ เพื่อให้เจ้าพนักงานจับจำเลยมาดำเนินคดีนี้ ผู้เสียหายจึงมิใช่ผู้เสียหายโดยนิตินัยที่มีอำนาจร้องทุกข์ให้ดำเนินคดีแก่จำเลยในความผิดดังกล่าวได้ แผ่นซีดีและวีซีดีคาราโอเกะ ที่ ร. ว่าจ้างจำเลยให้สร้างขึ้นและวิดีโอเทปบันทึกภาพเหตุการณ์การบันทึกเพลงลงแผ่นซีดีของจำเลยที่ ร. แอบถ่ายไว้เป็นพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นโดยมิชอบและเป็นพยานหลักฐานที่ได้มาเนื่องจากการกระทำโดยมิชอบต้องห้ามมิให้รับฟังเป็นพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความผิดของจำเลยตามที่โจทก์ฟ้อง

^{๙๐}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๗, ข้างต้น

หมายถึง อยาย ไม่กล้าสู้หน้า ขายหน้า ตัวอย่างเช่น กรณีตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๐๘-๕๑๐/๒๕๑๓^{๑๑} ที่ได้พิพากษาว่า การที่จำเลยกับพวกนั่งรออยู่ในห้องโถงชั้นล่างของโรงแรมอันเป็นสถานที่เปิดเผย ก็เพื่อการค้าประเวณีโดยแสดงตัวให้ชายที่มาเที่ยวพบเห็นเพื่อจะได้ร่วมประเวณีด้วย เท่ากับจำเลยได้แนะนำตัวในที่อันเป็นการเปิดเผยและน่าอับอายแล้ว

สำหรับการติดต่อซื้อขายบริการทางเพศที่กระทำในที่ลับเป็นการส่วนตัว เช่น ห้องนวด หรือการติดต่อซื้อขายบริการทางเพศทางโทรศัพท์ โดยไม่ได้บอกกล่าวให้บุคคลอื่นรับรู้ ย่อมไม่ใช่การติดต่อหรือชักชวนเพื่อการค้าประเวณีอันมีลักษณะเป็นการเปิดเผยและน่าอับอายตามที่ มาตรา ๕^{๑๒} แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณีฯ กำหนด ทั้งนี้ การติดต่อซื้อขายบริการทางเพศในห้องนวดหรือทางโทรศัพท์ย่อมไม่เข้าองค์ประกอบที่ว่า “ตามถนนหรือสาธารณสถาน หรือกระทำการดังกล่าวในที่อื่นใด” มาแล้วตั้งแต่ต้น

ประเด็นที่สี่ การกระทำการอันเป็นที่เดือดร้อนรำคาญแก่สาธารณชนตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณีฯ จำเป็นต้องมีการแจ้งจากบุคคลอื่นหรือไม่ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถใช้ดุลพินิจได้ เห็นว่า โดยที่มาตรา ๑๘^{๑๓} แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ประกอบกับข้อ ๔ วรรคหนึ่ง^{๑๔} แห่งกฎกระทรวงการแสวงหาข้อเท็จจริง การรวบรวมพยานหลักฐาน และการชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหาฯ กำหนดว่า เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยหรือมีการกล่าวหา หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐพบเห็นว่ามีกระทำความผิดทางพินัย ไม่ว่าจะความผิดนั้นจะเกิดขึ้นในท้องที่ใด ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงโดยมิชักช้า ดังนั้น หากเจ้าหน้าที่ของรัฐพบเห็นเองว่ามีบุคคลติดต่อ ชักชวน แนะนำตัว ติดตาม หรือรับไว้บุคคล เพื่อการค้าประเวณีในลักษณะเป็นที่เดือดร้อนรำคาญแก่สาธารณชน เช่น พบว่ามีบุคคลกำลังเดินเข้าไปชักชวนลูกค้าของโรงแรมเพื่อประสงค์จะค้าประเวณี ซึ่งมีลักษณะเป็นการสร้างความเดือดร้อนรำคาญให้แก่บุคคลที่อยู่ในบริเวณดังกล่าว เจ้าหน้าที่ของรัฐที่พบเห็นย่อมมีหน้าที่ต้องเริ่มการแสวงหาข้อเท็จจริงโดยมิชักช้า โดยไม่จำเป็นต้องรอให้มีบุคคลใดมาแจ้งหรือกล่าวหาว่ามีการกระทำความผิดดังกล่าวเกิดขึ้น

ประเด็นที่ห้า กรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐเห็นว่า ผู้ค้าประเวณีกระทำความผิดตามมาตรา ๕ และมาตรา ๖ หรือมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณีฯ ด้วย นั้น เจ้าหน้าที่ของรัฐจะดำเนินการปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๕ เพียงมาตราเดียวได้หรือไม่ และมีหน้าที่ต้องร้องทุกข์กล่าวโทษเพื่อให้ดำเนินการในมาตราอื่นที่เกี่ยวข้องด้วยหรือไม่ เห็นว่า เมื่อพิจารณาองค์ประกอบความผิดตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณีฯ แล้ว จะเห็นได้ว่า กฎหมายมุ่งที่จะบังคับแก่บุคคลซึ่งติดต่อ ชักชวน แนะนำตัว ติดตาม หรือรับไว้บุคคลอื่นใดเพื่อการค้าประเวณีในลักษณะที่เป็นการเปิดเผยและน่าอับอาย

^{๑๑}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๔, ข้างต้น

^{๑๒}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น

^{๑๓}มาตรา ๑๘ เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยหรือมีการกล่าวหาหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐพบเห็นว่ามีกระทำความผิดทางพินัยไม่ว่าความผิดนั้นจะเกิดขึ้นในท้องที่ใด ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐาน และต้องให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหาได้ชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหาตามสมควร ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

^{๑๔}ข้อ ๔ เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยหรือความปรากฏต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐว่ามีการกระทำความผิดทางพินัยเกิดขึ้น ไม่ว่าจะเจ้าหน้าที่ของรัฐพบเห็นเอง มีการกล่าวหา หรือความปรากฏด้วยวิธีอื่นใด ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐเริ่มการแสวงหาข้อเท็จจริงโดยมิชักช้า

หรือสร้างความเดือดร้อนรำคาญแก่สาธารณชน ที่กระทำตามถนน สาธารณสถาน หรือที่อื่นใด ในทำนองเดียวกัน ส่วนองค์ประกอบความผิดตามมาตรา ๖^๕ กฎหมายมุ่งที่จะบังคับแก่บุคคลที่เข้าไป มั่วสุมเพื่อประโยชน์ในการค้าประเวณีของตนเองหรือผู้อื่นที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ค้าประเวณีเป็นการเฉพาะ ส่วนองค์ประกอบความผิดตามมาตรา ๗^๖ กฎหมายมุ่งที่จะบังคับแก่บุคคลซึ่งกระทำการโฆษณา หรือรับโฆษณา ชักชวน หรือแนะนำในลักษณะเพื่อเป็นการเรียกร้องหรือการติดต่อเพื่อการค้าประเวณี โดยใช้เอกสาร สิ่งพิมพ์ หรือวิธีอื่นใดที่ทำให้แพร่หลายไปสู่สาธารณะ ดังนั้น เมื่อสภาพแห่งความผิด ทั้งสามมาตราดังกล่าวมีองค์ประกอบความผิดในส่วนการกระทำที่แตกต่างกัน และมีส่วนประกอบ ความผิดในส่วนเจตนาที่แตกต่างกัน การที่ผู้ค้าประเวณีกระทำความผิดทั้งตามมาตรา ๕^๗ มาตรา ๖ และมาตรา ๗ ด้วย จึงเป็นการกระทำความผิดหลายกรรมต่างกัน โดยความผิดตามมาตรา ๕ เป็นความผิดทางพินัย ส่วนการกระทำความผิดตามมาตรา ๖ และมาตรา ๗ เป็นความผิดอาญา ในกรณีนี้เจ้าหน้าที่ของรัฐจึงต้องปฏิบัติตามมาตรา ๑๘ วรคหนึ่ง^๘ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วย การปรับเป็นพินัยฯ ที่บัญญัติให้เจ้าหน้าที่ของรัฐปรับเป็นพินัยในกรรมที่เป็นความผิดทางพินัย และแจ้งให้พนักงานสอบสวนที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาดำเนินคดีอาญาสำหรับกรรมที่เป็นความผิดอาญา ต่อไป ฉะนั้น เจ้าหน้าที่ของรัฐจึงสามารถพิจารณาและดำเนินการปรับเป็นพินัยแต่เฉพาะความผิด ตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณีฯ เพียงมาตราเดียวได้ และหากเห็นว่ากรกระทำใดเข้าองค์ประกอบความผิดตามมาตรา ๖ หรือมาตรา ๗ ก็ต้องแจ้ง ให้พนักงานสอบสวนดำเนินคดีอาญาต่อไป

ประเด็นที่หก กรณีที่ไม่ใช่การกระทำความผิดซึ่งหน้า เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องแจ้ง ข้อกล่าวหาหรือส่งหนังสือหรือเอกสารให้ผู้กระทำความผิดทางพินัยซึ่งเป็นคนต่างด้าวและไม่อยู่ในราชอาณาจักรภายหลังจากกระทำความผิดแล้ว หรือผู้กระทำความผิดทางพินัยที่ไม่ปรากฏที่อยู่ เป็นหลักแหล่งอย่างไร และหากไม่สามารถติดต่อให้ผู้กระทำความผิดทางพินัยรับทราบข้อกล่าวหาได้ เจ้าหน้าที่ของรัฐจะมีความผิดหรือไม่ หรือต้องดำเนินการอย่างไร เห็นว่า

^๕มาตรา ๖ ผู้ใดเข้าไปมั่วสุมในสถานการณ์การค้าประเวณีเพื่อประโยชน์ในการค้าประเวณีของตนเอง หรือผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งได้กระทำเพราะถูกบังคับ หรือตกอยู่ภายใต้อำนาจ ซึ่งไม่สามารถจะหลีกเลี่ยงหรือขัดขืนได้ ผู้กระทำไม่มีความผิด

^๖มาตรา ๗ ผู้ใดโฆษณาหรือรับโฆษณา ชักชวน หรือแนะนำด้วยเอกสาร สิ่งพิมพ์ หรือกระทำ ให้แพร่หลายด้วยวิธีใดไปยังสาธารณะในลักษณะที่เห็นได้ว่าเป็นการเรียกร้องหรือการติดต่อเพื่อการค้าประเวณี ของตนเองหรือผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงสองปี หรือปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

^๗โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น

^๘มาตรา ๑๘ เมื่อปรากฏต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐว่าผู้ใดกระทำความผิดอันเป็นความผิดหลายกรรม ต่างกัน และบางกรรมเป็นความผิดทางพินัย บางกรรมเป็นความผิดอาญา ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐปรับเป็นพินัยในกรรม ที่เป็นความผิดทางพินัย และแจ้งให้พนักงานสอบสวนที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาดำเนินคดีอาญาสำหรับกรรมที่เป็น ความผิดอาญาต่อไป

๑. กรณีผู้กระทำความผิดทางพินัยซึ่งเป็นคนต่างด้าวและไม่อยู่ในราชอาณาจักร ภายหลังกระทำความผิดแล้วนั้น แม้พระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ได้เปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวตามมาตรา ๕^{๑๙} แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณีฯ ให้เป็นความผิดทางพินัย แต่ความผิดอาญาที่มีโทษจำคุกและโทษปรับตามมาตรา ๖^{๒๐} ถึงมาตรา ๑๒^{๒๑} และมาตรา ๔๑^{๒๒} แห่งพระราชบัญญัติเดียวกันยังคงเป็นความผิดอาญา การดำเนินคดีในส่วนความผิดทางพินัยตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวแก่ผู้กระทำความผิดซึ่งเป็นคนต่างด้าวที่อยู่นอกราชอาณาจักร เช่น การส่งหนังสือแจ้งข้อกล่าวหา การส่งคำสั่งปรับเป็นพินัย หรือการบังคับคดี จึงอาจใช้วิธีการขอความช่วยเหลือในเรื่องทางอาญาตามพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้โดยอนุโลม ตามที่คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยได้เคยให้ความเห็นไว้ในเรื่องเสร็จที่ ๘๔๔/๒๕๖๗^{๒๓} ดังนั้น กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัวควรหาหรือแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการดำเนินคดีความผิดทางพินัยต่ออัยการสูงสุดหรือผู้ซึ่งอัยการสูงสุดมอบหมายซึ่งเป็นผู้ประสานงานกลางตามมาตรา ๖^{๒๔} และมาตรา ๓๖^{๒๕} แห่งพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญาฯ เพื่อให้ได้ข้อยุติในการดำเนินคดีตามข้อหาเรื่องนี้ต่อไป รวมทั้งควรแจ้งชื่อและรายละเอียดอื่น ๆ ของคนต่างด้าวผู้กระทำความผิดทางพินัยนั้นให้แก่สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองและขอความร่วมมือให้สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองแจ้งให้กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัวทราบ ในกรณีที่ต่อมาบุคคลต่างด้าวดังกล่าวเดินทางเข้ามาในราชอาณาจักร เพื่อประโยชน์ในการดำเนินคดีตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณีฯ แก่บุคคลต่างด้าวดังกล่าวต่อไปภายในอายุความ

^{๑๙}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น

^{๒๐}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑๕, ข้างต้น

^{๒๑}มาตรา ๑๒ ผู้ใดทวงหนี้ ยักขัง กระทบด้วยประการใดให้ผู้อื่นปราศจากเสรีภาพ ในร่างกาย หรือทำร้ายร่างกาย หรือขู่เข็ญด้วยประการใด ๆ ว่าจะใช้กำลังประทุษร้ายผู้อื่นเพื่อข่มขืนใจให้ผู้อื่นนั้น กระทำการค้าประเวณี ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงสี่แสนบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำ

(๑) ได้รับอันตรายสาหัส ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต

(๒) ถึงแก่ความตาย ผู้กระทำต้องระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต

ผู้ใดสนับสนุนในการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้ในวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง แล้วแต่กรณี

ถ้าผู้กระทำความผิดหรือผู้สนับสนุนการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง เป็นพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือเจ้าหน้าที่ในสถานแรกรับหรือสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพ ตามพระราชบัญญัตินี้ ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สามแสนบาทถึงสี่แสนบาท

^{๒๒}มาตรา ๔๑ ผู้ใดฝ่าฝืนไม่อำนวยความสะดวกแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติตามมาตรา ๓๙ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

^{๒๓}บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การส่งหนังสือแจ้งข้อกล่าวหา การส่งคำสั่งปรับเป็นพินัย และการบังคับคดีความผิดทางพินัยที่เป็นคนต่างด้าว ตามพระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑

^{๒๔}มาตรา ๖ ให้อัยการสูงสุดหรือผู้ซึ่งอัยการสูงสุดมอบหมายเป็นผู้ประสานงานกลาง

^{๒๕}มาตรา ๓๖ หน่วยงานของรัฐที่ประสงค์จะขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศให้เสนอเรื่องต่อผู้ประสานงานกลาง

๒. การแจ้งข้อกล่าวหาแก่ผู้กระทำความผิดทางพินัยซึ่งไม่ปรากฏที่อยู่เป็นหลักแหล่งนั้น เห็นว่า เมื่อพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ และข้อ ๘^{๒๖} แห่งกฎกระทรวงการแสวงหาข้อเท็จจริง การรวบรวมพยานหลักฐาน และการแจ้งหรือแก้ข้อกล่าวหาฯ ไม่ได้กำหนดหลักเกณฑ์การแจ้งข้อกล่าวหาไว้เป็นการเฉพาะ การแจ้งข้อกล่าวหาจึงต้องปฏิบัติตามมาตรา ๖ วรรคหนึ่ง^{๒๗} แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ที่บัญญัติว่า ในกรณีพระราชบัญญัตินี้มิได้กำหนดไว้เป็นประการอื่น การใดที่กำหนดให้แจ้ง ยื่น หรือส่งหนังสือหรือเอกสารให้บุคคลใดเป็นการเฉพาะ ถ้าได้แจ้ง ยื่น หรือส่งหนังสือหรือเอกสารให้บุคคลนั้น ณ ภูมิลำเนาหรือที่อยู่ที่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร ให้ถือว่าได้แจ้ง ยื่น หรือส่งโดยชอบด้วยพระราชบัญญัตินี้แล้ว ดังนั้น หากเจ้าหน้าที่ของรัฐได้แจ้งข้อกล่าวหาโดยยื่นหรือส่งหนังสือหรือเอกสารให้บุคคลนั้น ณ ถิ่นที่ถือเป็นภูมิลำเนาของบุคคลนั้นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หรือในกรณีที่บุคคลนั้นยังคงมีชื่อปรากฏอยู่ในทะเบียนบ้านแม้จะไม่ปรากฏว่าบุคคลดังกล่าวได้อาศัยอยู่ ณ ที่อยู่ดังกล่าวหรือสถานที่ใดเป็นหลักแหล่ง ย่อมถือว่าเป็นการแจ้งข้อกล่าวหาเป็นหนังสือไปยังที่อยู่ที่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรแล้ว จึงเป็นการแจ้งข้อกล่าวหาโดยชอบด้วยพระราชบัญญัตินี้แล้ว

---

^{๒๖}ข้อ ๘ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐพบเห็นว่ามีบุคคลกำลังกระทำความผิดทางพินัยหรือมีพยานหลักฐานซึ่งแทบจะไม่มีความเสี่ยงว่าบุคคลนั้นได้กระทำความผิดทางพินัย และเจ้าหน้าที่ของรัฐคนเดียวเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐแจ้งเป็นหนังสือหรือด้วยวาจาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบข้อกล่าวหา พร้อมทั้งข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดทางพินัย และแจ้งด้วยวาจาให้ผู้ถูกกล่าวหาสิทธิที่จะให้การทันทีหรือจะให้ถ้อยคำภายหลังภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งก็ได้ หากผู้ถูกกล่าวหายอมรับสารภาพและมีได้มีข้อโต้แย้ง ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐบันทึกการรับสารภาพและการไม่โต้แย้งนั้นไว้ และให้ผู้กระทำความผิดลงนามไว้เป็นหลักฐาน แล้วออกคำสั่งปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๒๐ เว้นแต่กรณีการออกคำสั่งปรับเป็นพินัยต้องกระทำเป็นองค์คณะ ให้เสนอองค์คณะเพื่อพิจารณาออกคำสั่งปรับเป็นพินัยต่อไป

เมื่อมีผู้กระทำความผิดทางพินัย และมีใช้เป็นกรณีที่จะดำเนินการได้ตามวรรคหนึ่ง ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐหรือผู้ซึ่งหัวหน้าหน่วยงานของรัฐมอบหมายแจ้งข้อกล่าวหา พร้อมทั้งข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดทางพินัยต่อผู้ถูกกล่าวหาเป็นหนังสือ และแจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหาภายในระยะเวลาที่กำหนดซึ่งต้องไม่น้อยกว่าสามสิบวัน

ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาเป็นนิติบุคคล การแจ้งตามมาตราหนึ่งหรือวรรคสอง ให้แจ้งต่อผู้จัดการหรือผู้แทนอื่นของนิติบุคคลนั้น

^{๒๗}มาตรา ๖ ในกรณีพระราชบัญญัตินี้มิได้กำหนดไว้เป็นประการอื่น การใดที่กำหนดให้แจ้ง ยื่น หรือส่งหนังสือหรือเอกสารให้บุคคลใดเป็นการเฉพาะ ถ้าได้แจ้ง ยื่น หรือส่งหนังสือหรือเอกสารให้บุคคลนั้น ณ ภูมิลำเนาหรือที่อยู่ที่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร ให้ถือว่าได้แจ้ง ยื่น หรือส่งโดยชอบด้วยพระราชบัญญัตินี้แล้ว

สำหรับการส่งคำสั่งปรับเป็นพินัยนั้น เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องดำเนินการตามมาตรา ๒๐^{๒๘} แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ที่ได้บัญญัติหลักเกณฑ์ไว้เป็นการเฉพาะแล้วว่า ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐส่งคำสั่งปรับเป็นพินัยให้ผู้นั้นทราบทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับไปยังที่อยู่ ที่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรของผู้ถูกกล่าวหาหรือที่อยู่ ตามที่ผู้นั้นได้แจ้งไว้ต่อหน่วยงานของรัฐ ดังนั้น แม้บุคคลดังกล่าวจะไม่มีที่พำนักเป็นหลักแหล่ง แต่หากยังคงมีชื่อปรากฏอยู่ในทะเบียนบ้าน เจ้าหน้าที่ของรัฐก็สามารถส่งคำสั่งปรับเป็นพินัยไปยัง ที่อยู่ดังกล่าวได้ ส่วนคนต่างด้าวซึ่งยังอยู่ในราชอาณาจักรแต่ไม่มีที่พำนักเป็นหลักแหล่ง แม้จะไม่มี ที่อยู่ที่ปรากฏตามเอกสารหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร แต่เนื่องจากการที่บุคคลดังกล่าวเข้ามาในราชอาณาจักรนั้น จะต้องมีการแจ้งที่พักอาศัยต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือเจ้าพนักงานตำรวจตามมาตรา ๓๗^{๒๙} และมาตรา ๓๘^{๓๐} แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง

^{๒๘}มาตรา ๒๐ เมื่อดำเนินการตามมาตรา ๑๙ แล้ว และเจ้าหน้าที่ของรัฐมีพยานหลักฐาน เพียงพอว่าผู้ใดกระทำความผิดทางพินัย ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีคำสั่งปรับเป็นพินัยและสั่งคำสั่งให้ผู้นั้นทราบ ทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับไปยังที่อยู่ ที่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียน ราษฎรของผู้ถูกกล่าวหาหรือตามที่ได้แจ้งไว้ต่อหน่วยงานของรัฐ และให้ถือว่าผู้นั้นได้รับแจ้งตั้งแต่วันครบสิบห้าวัน นับแต่วันที่ปรากฏในทะเบียนตอบรับ

^{๒๙}มาตรา ๓๗ คนต่างด้าวซึ่งได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว ต้องปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

(๑) ไม่ประกอบอาชีพหรือรับจ้างทำงาน เว้นแต่จะได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วย การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าวหรือกฎหมายว่าด้วยการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว

(๒) พักอาศัย ณ ที่ที่ได้แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ เว้นแต่ในกรณีที่มีเหตุผลสมควรไม่สามารถ พักอาศัย ณ ที่ที่ได้แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ให้แจ้งการเปลี่ยนที่พักอาศัยต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายในยี่สิบสี่ชั่วโมง นับแต่เวลาที่เข้าพักอาศัย

(๓) แจ้งต่อเจ้าพนักงานตำรวจ ณ สถานีตำรวจท้องที่ที่คนต่างด้าวผู้นั้นพักอาศัยภายใน ยี่สิบสี่ชั่วโมงนับแต่เวลาที่ย้ายไป ในกรณีเปลี่ยนที่พักอาศัย และถ้าที่พักอาศัยใหม่อยู่ต่างท้องที่กับสถานีตำรวจท้องที่เดิม คนต่างด้าวผู้นั้นต้องแจ้งต่อเจ้าพนักงานตำรวจ ณ สถานีตำรวจท้องที่ที่ไปพักอาศัยใหม่ภายในยี่สิบสี่ชั่วโมง นับแต่เวลาที่ไปถึงด้วย

(๔) ถ้าเดินทางไปจังหวัดใดและอยู่ในจังหวัดนั้นเกินยี่สิบสี่ชั่วโมง ให้คนต่างด้าวผู้นั้นแจ้งต่อ เจ้าพนักงานตำรวจ ณ สถานีตำรวจท้องที่ภายในสี่สิบแปดชั่วโมงนับแต่เวลาที่ไปถึง

(๕) ถ้าอยู่ในราชอาณาจักรเกินเก้าสิบวัน คนต่างด้าวผู้นั้นต้องมีหนังสือแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ ณ กองตรวจคนเข้าเมืองทราบถึงที่พักอาศัยของตนโดยมิชักช้าเมื่อครบระยะเก้าสิบวัน และต่อไปให้กระทำเช่นเดียวกัน ทุกระยะเก้าสิบวัน ถ้าท้องที่ใดมีที่ทำการตรวจคนเข้าเมืองตั้งอยู่ จะแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ณ ที่ทำการตรวจคนเข้าเมือง แห่งนั้นก็ได้

ความใน (๓) และ (๔) จะมีให้ใช้บังคับแก่กรณีใดตามมาตรา ๓๔ โดยเงื่อนไขอย่างใด ให้เป็นไปตามที่อธิบดีกำหนด

การแจ้งตามมาตรา ๓๗ คนต่างด้าวอาจไปแจ้งด้วยตนเองหรือมีหนังสือแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ก็ได้ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด

^{๓๐}มาตรา ๓๘ เจ้าบ้าน เจ้าของหรือผู้ครอบครองเคหสถาน หรือผู้จัดการโรงแรมซึ่งรับคนต่างด้าว ซึ่งได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวเข้าพักอาศัย จะต้องแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ณ ที่ทำการ ตรวจคนเข้าเมืองซึ่งตั้งอยู่ในท้องที่ที่บ้าน เคหสถาน หรือโรงแรมนั้นตั้งอยู่ภายในยี่สิบสี่ชั่วโมงนับแต่เวลาที่คนต่างด้าว เข้าพักอาศัย ถ้าท้องที่ใดไม่มีที่ทำการตรวจคนเข้าเมืองตั้งอยู่ ให้แจ้งต่อเจ้าพนักงานตำรวจ ณ สถานีตำรวจท้องที่นั้น

ในกรณีที่บ้าน เคหสถาน หรือโรงแรมที่คนต่างด้าวเข้าพักอาศัยตามวรรคหนึ่งตั้งอยู่ในเขตท้องที่ กรุงเทพมหานคร ให้แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ณ กองตรวจคนเข้าเมือง

การแจ้งตามวรรคหนึ่งและวรรคสองให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด

พ.ศ. ๒๕๖๒ ด้วย ดังนั้น เจ้าหน้าที่ของรัฐจึงสามารถขอความร่วมมือจากสถานีตำรวจหรือสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองในการตรวจสอบข้อมูลที่อยู่ของคนต่างด้าวและส่งคำสั่งปรับเป็นพินัยไปยังที่อยู่ตามที่บุคคลนั้นได้แจ้งไว้ต่อหน่วยงานของรัฐได้ ตามความเห็นคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยในเรื่องเสรีจที่ ๘๔/๒๕๖๓^{๓๑} หรือในกรณีที่บุคคลนั้นได้มีการแจ้งที่อยู่ไว้ต่อหน่วยงานของรัฐในขั้นตอนการชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหาหรือรับสารภาพ เจ้าหน้าที่ของรัฐย่อมสามารถส่งคำสั่งปรับเป็นพินัยไปยังที่อยู่ตามที่บุคคลนั้นได้แจ้งไว้ตามมาตรา ๒๐^{๓๒} แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ได้ และให้ถือว่าผู้นั้นได้รับแจ้งตั้งแต่วันครบสิบห้าวันนับแต่วันที่ปรากฏในทะเบียนตอบรับ

(นายปกรณ์ นิลประพันธ์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

กรกฎาคม ๒๕๖๗

---

^{๓๑}บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การเทียบตำแหน่งข้าราชการกรุงเทพมหานครเพื่อแต่งตั้งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย การส่งคำสั่งปรับเป็นพินัย และการดำเนินการอื่นในกรณีที่มีการผิดนัดการผ่อนชำระค่าปรับเป็นพินัย

^{๓๒}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๒๘, ข้างต้น

บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย
เรื่อง การปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติการขุดดินและถมดิน พ.ศ. ๒๕๔๓

องค์การบริหารส่วนตำบลไร่รถ ได้มีหนังสือ ที่ สพ ๗๕๖๐๑/๒๗๕ ลงวันที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๖๗ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลไร่รถได้รับแจ้งว่ามีผู้ขุดดินบริเวณหมู่ ๑๐ ตำบลไร่รถ ขนาดพื้นที่ปากบ่อดินประมาณ ๑,๕๑๒ ตารางเมตร ลึกประมาณ ๙ เมตร ระยะห่างจากปากบ่อถึงแนวที่ดินประมาณ ๒ เมตร โดยไม่ได้รับใบรับแจ้งจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น ซึ่งผู้ขุดดินเริ่มขุดดินในช่วงเดือนธันวาคม ๒๕๖๖ และองค์การบริหารส่วนตำบลไร่รถเข้าตรวจสอบแล้ว จึงมีคำสั่งให้หยุดการขุดดินและให้ผู้ขุดดินดำเนินการแจ้งการขุดดินต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นและให้ดำเนินการจัดการป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นหรือจัดการแก้ไขการขุดดินให้ถูกต้อง ซึ่งผู้ขุดดินได้หยุดการขุดดินแล้ว แต่ไม่ได้แจ้งการขุดดินต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นและไม่ดำเนินการจัดการป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นหรือจัดการแก้ไขการขุดดินให้ถูกต้อง จึงเข้าข่ายเป็นความผิดตามมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง มาตรา ๓๖ และมาตรา ๔๑ แห่งพระราชบัญญัติการขุดดินและถมดิน พ.ศ. ๒๕๔๓

เนื่องจากมาตรา ๒ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ บัญญัติให้พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดสองร้อยสี่สิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป (ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๕ มีผลใช้บังคับวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๖) ต่อมากระทรวงมหาดไทยออกประกาศ เรื่อง กำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติการขุดดินและถมดิน พ.ศ. ๒๕๔๓ โดยให้มีผลนับจากวันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๖๗ มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๖๗)

องค์การบริหารส่วนตำบลไร่รถจึงขอหารือคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย ดังนี้

๑. กรณีการกระทำความผิดที่อยู่ในระหว่างที่พระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ มีผลใช้บังคับแล้ว แต่ยังไม่มีการประกาศกระทรวงกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติการขุดดินและถมดิน พ.ศ. ๒๕๔๓ องค์การบริหารส่วนตำบลไร่รถจะต้องดำเนินการตามกฎหมายฉบับใด

๒. กรณีตามที่หารือข้อ ๑ หากต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ ก็เป็นการกระทำความผิดตามมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง มาตรา ๓๖ และมาตรา ๔๑ แห่งพระราชบัญญัติการขุดดินและถมดิน พ.ศ. ๒๕๔๓ ซึ่งเป็นการกระทำความผิดกรรมเดียวเป็นทั้งความผิดทางพินัยและความผิดอาญา ดังนั้น ความผิดตามมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง ซึ่งระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ องค์การบริหารส่วนตำบลไร่รถจึงต้องดำเนินการแจ้งความร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวน และเนื่องจากความผิดตามมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง เป็นความผิดที่สามารถเปรียบเทียบได้ตามมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติการขุดดินและถมดินฯ องค์การบริหารส่วนตำบลไร่รถจะต้องรอผลการสอบสวนจากพนักงานสอบสวนก่อนดำเนินการปรับเป็นพินัยในความผิดตามมาตรา ๓๖ และมาตรา ๔๐ เพราะต้องลงบทที่กำหนดค่าปรับ

เป็นพินัยสูงสุดตามมาตรา ๑๕ ประกอบมาตรา ๑๖ (๓) แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ถูกต้องหรือไม่ หรือต้องดำเนินการอย่างไร

๓. กรณีอายุความตามมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ซึ่งบัญญัติว่าถ้ามิได้มีคำสั่งปรับเป็นพินัยหรือฟ้องร้องภายในกำหนดสองปีนับแต่วันกระทำความผิด เป็นอันขาดอายุความ เว้นแต่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยจะกำหนดเป็นอย่างอื่น ดังนั้น การกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติการชุดดินและถมดินฯ ในระหว่างที่องค์การบริหารส่วนตำบล ไร่รอดเสนอเรื่องเพื่อขอหารือคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยนี้ อายุความจะสะดุดหยุดลงหรือไม่ ประการใด

คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยได้พิจารณาข้อหารือขององค์การบริหาร ส่วนตำบลไร่รอด โดยมีผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมโยธาธิการและผังเมือง) และผู้แทนองค์การ บริหารส่วนตำบลไร่รอด เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว มีความเห็นในแต่ละประเด็นดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง กรณีที่มีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติการชุดดิน และถมดิน พ.ศ. ๒๕๔๓ ในระหว่างที่พระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ มีผลใช้บังคับแล้ว แต่ยังไม่มีการประกาศกระทรวงกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย ตามพระราชบัญญัติการชุดดินและถมดิน พ.ศ. ๒๕๔๓ องค์การบริหารส่วนตำบลไร่รอดจะต้อง ดำเนินการอย่างไร เห็นว่า มาตรา ๔๕ (๑)^๑ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ บัญญัติให้บรรดาความผิดอาญาที่เปลี่ยนเป็นความผิดทางพินัยตามมาตรา ๓๙^๒

^๑มาตรา ๔๕ บรรดาความผิดอาญาที่เปลี่ยนเป็นความผิดทางพินัยตามมาตรา ๓๙ มาตรา ๔๐ หรือมาตรา ๔๒

(๑) ถ้าอยู่ในระหว่างการดำเนินการของผู้มีอำนาจเปรียบเทียบปรับ ให้ถือว่าผู้มีอำนาจ เปรียบเทียบปรับนั้นเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐตามพระราชบัญญัตินี้ และดำเนินการปรับเป็นพินัยไปตามพระราชบัญญัตินี้

(๒) ถ้าอยู่ในระหว่างการดำเนินการของพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ ให้พนักงาน สอบสวนหรือพนักงานอัยการ แล้วแต่กรณี ส่งเรื่องไปให้เจ้าหน้าที่ของรัฐภายในสามสิบวันนับแต่วันที่เปลี่ยน เป็นความผิดทางพินัยเพื่อดำเนินการต่อไป

(๓) ถ้าอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาล ให้ศาลพิจารณาปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัตินี้

^๒มาตรา ๓๙ เมื่อพ้นกำหนดสามร้อยหกสิบห้าวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ประกาศใน ราชกิจจานุเบกษา ให้เปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวตามกฎหมายในบัญชี ๑ ท้ายพระราชบัญญัตินี้ เป็นความผิดทางพินัยตามพระราชบัญญัตินี้ และให้ถือว่าอัตราโทษปรับอาญาที่บัญญัติไว้ในกฎหมายดังกล่าว เป็นอัตราค่าปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔๐^๓ หรือมาตรา ๔๒^๔ ถ้าอยู่ในระหว่างการดำเนินการของผู้มีอำนาจเปรียบเทียบปรับ ให้ถือว่าผู้มีอำนาจเปรียบเทียบปรับนั้นเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ และดำเนินการปรับเป็นพินัยไปตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ เมื่อความผิดอาญาตามพระราชบัญญัติการชุดดินและถมดินฯ ได้เปลี่ยนเป็นความผิดทางพินัยตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๙^๕ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ โดยปรากฏข้อเท็จจริงตามคำชี้แจงว่า องค์การบริหารส่วนตำบลไร่รถพบเห็นการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติการชุดดินและถมดินฯ และส่งเจ้าหน้าที่ไปทำการตรวจสอบ ระวังวัด และทำแผนที่แนวเขตที่ผู้ชุดดินทำการชุดดินโดยมิชอบแล้ว ดังนั้น จึงเป็นกรณีที่ความผิดนั้นอยู่ในระหว่างการดำเนินการเปรียบเทียบขององค์การบริหารส่วนตำบลไร่รถตามมาตรา ๔๕ (๑)^๖ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ เจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือผู้ซึ่งเจ้าพนักงานท้องถิ่นมอบหมายซึ่งเป็นผู้มีอำนาจเปรียบเทียบปรับตามมาตรา ๔๒^๗ แห่งพระราชบัญญัติการชุดดินและถมดินฯ จึงเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ และสามารถดำเนินการปรับเป็นพินัยไปตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ตามมาตรา ๔๕ (๑) แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ได้ ต่อมาเมื่อมีประกาศกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐออกมาเมื่อวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๖๗ โดยกำหนดให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นตำแหน่งเดียวกันกับผู้มีอำนาจเปรียบเทียบปรับตามมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติการชุดดินและถมดินฯ เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ แล้ว หากยังไม่มีกรออกคำสั่งปรับเป็นพินัย เจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือเจ้าหน้าที่ตามประกาศดังกล่าว ย่อมสามารถดำเนินการออกคำสั่งปรับเป็นพินัยต่อไปได้

^๓มาตรา ๔๐ บรรดาความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวตามกฎหมายในบัญชี ๒ ท้ายพระราชบัญญัตินี้ จะเปลี่ยนเป็นความผิดทางพินัยก็ได้ โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

ก่อนตราพระราชกฤษฎีกาตามวรรคหนึ่ง ให้คณะรัฐมนตรีเสนอร่างพระราชกฤษฎีกานั้นให้สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาเป็นเวลาไม่น้อยกว่าหกสิบวัน เมื่อพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวแล้ว หากสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภามีมติไม่เห็นชอบให้นำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงตราพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวต่อไป

การตราพระราชกฤษฎีกาตามวรรคหนึ่งจะเปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวเป็นความผิดทางพินัยตามกฎหมายที่ระบุไว้ในบัญชีบางมาตราหรือทุกมาตรา โดยจะกำหนดเงื่อนไขในการเปลี่ยนไว้ด้วยหรือไม่ก็ได้

^๔มาตรา ๔๒ ในกรณีที่มีกฎหมายบัญญัติให้อำนาจองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นออกข้อบัญญัติท้องถิ่นกำหนดโทษจำคุกหรือโทษปรับอาญาสำหรับผู้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามข้อบัญญัติท้องถิ่นได้ไม่เกินที่กฎหมายนั้นกำหนด เมื่อพ้นกำหนดสามร้อยหกสิบห้าวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ให้เปลี่ยนอำนาจขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเฉพาะในการกำหนดโทษปรับอาญาเป็นการปรับเป็นพินัยไม่เกินอัตราที่กำหนดสำหรับการกำหนดโทษปรับอาญา

บรรดาข้อบัญญัติท้องถิ่นที่ยังใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันพ้นกำหนดเวลาดังกล่าววรรคหนึ่ง ถ้าได้กำหนดความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียว ให้เปลี่ยนความผิดอาญานั้นเป็นความผิดทางพินัย และให้ถือว่าอัตราโทษปรับอาญาที่บัญญัติไว้ในข้อบัญญัติท้องถิ่นดังกล่าว เป็นอัตราค่าปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัตินี้

^๕โปรดดูเชิงอรรถที่ ๒, ข้างต้น

^๖โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น

^๗มาตรา ๔๒ บรรดาความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ นอกจากมาตรา ๓๕ วรรคสอง ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือผู้ซึ่งเจ้าพนักงานท้องถิ่นมอบหมายมีอำนาจเปรียบเทียบปรับผู้ต้องหาได้ เมื่อผู้ต้องหาได้ชำระค่าปรับตามจำนวนที่เปรียบเทียบภายในสามสิบวันแล้ว ให้ถือว่าคดีเลิกกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ประเด็นที่สอง กรณีที่องค์การบริหารส่วนตำบลไร่รถพบเห็นการกระทำความผิดตามมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง มาตรา ๓๖ และมาตรา ๔๑ แห่งพระราชบัญญัติการขุดดินและถมดิน พ.ศ. ๒๕๔๓ องค์การบริหารส่วนตำบลไร่รถจะต้องดำเนินการอย่างไร เห็นว่า การกระทำความผิดตามมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติการขุดดินและถมดิน พ.ศ. ๒๕๔๓ เป็นการขุดดินโดยไม่ได้รับใบรับแจ้งจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น ส่วนความผิดตามมาตรา ๓๖ แห่งพระราชบัญญัติการขุดดินและถมดินฯ ซึ่งเป็นการขุดดินหรือถมดินไม่ถูกต้องตามที่กำหนดในกฎกระทรวง เมื่อมีการกระทำความผิดฐานขุดดินโดยไม่ได้แจ้ง ย่อมเป็นการกระทำความผิดฐานขุดดินโดยไม่เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวงรวมอยู่ด้วย จึงเป็นเจตนาเดียวอันเป็นการกระทำความผิดกฎหมายหลายบท เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงตามข้อหาหรือว่า องค์การบริหารส่วนตำบลไร่รถพบเห็นการกระทำความผิดตามมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๓๖ แห่งพระราชบัญญัติการขุดดินและถมดินฯ ซึ่งความผิดตามมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง เป็นความผิดอาญาที่เปรียบเทียบได้ตามมาตรา ๔๒^{๑๐} แห่งพระราชบัญญัติการขุดดินและถมดินฯ องค์การบริหารส่วนตำบลไร่รถจึงต้องดำเนินการเปรียบเทียบปรับผู้ต้องหาในความผิดตามมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง ตามที่มาตรา ๑๖ (๔)^{๑๑} แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ บัญญัติไว้ต่อไป

สำหรับความผิดตามมาตรา ๔๑^{๑๒} แห่งพระราชบัญญัติการขุดดินและถมดินฯ ซึ่งเป็นกรณีที่ผู้ขุดดินได้รับคำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่นให้จัดการป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นหรือจัดการแก้ไขการขุดดินหรือถมดินแล้ว แต่ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งนั้น ถือเป็นกระทำความผิดอีกกรรมหนึ่งต่างหากจากการกระทำความผิดตามมาตรา ๓๕ และมาตรา ๓๖ แห่งพระราชบัญญัติการขุดดินและถมดินฯ และเมื่อความผิดตามมาตรา ๔๑ แห่งพระราชบัญญัติการขุดดินและถมดินฯ ถูกเปลี่ยนเป็นความผิดทางพินัยตามมาตรา ๓๙^{๑๓} แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ แล้ว

^{๑๐}มาตรา ๓๕ ผู้ใดทำการขุดดินตามมาตรา ๑๗ หรือทำการถมดินตามมาตรา ๒๖ วรรคสาม โดยไม่ได้รับใบรับแจ้งจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามมาตรา ๑๗ วรรคสอง หรือมาตรา ๒๖ วรรคสี่ แล้วแต่กรณี ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

หากการกระทำตามวรรคหนึ่งเกิดขึ้นในบริเวณห้ามขุดดินหรือถมดินตามมาตรา ๖ (๑) ผู้นั้นต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

^{๑๑}มาตรา ๓๖ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๐ หรือมาตรา ๒๗ มีความผิดทางพินัยต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยไม่เกินสามหมื่นบาทและชำระค่าปรับเป็นพินัยเป็นรายวันอีกวันละไม่เกินหนึ่งพันบาท ตลอดเวลาที่ยังไม่ปฏิบัติตาม

^{๑๒}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๗, ข้างต้น

^{๑๓}มาตรา ๑๖ การกระทำใดอันเป็นกรรมเดียวเป็นทั้งความผิดทางพินัยและความผิดอาญา ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

ฯลฯ

ฯลฯ

(๔) ถ้าความผิดอาญานั้นเปรียบเทียบได้ และได้มีการชำระค่าปรับตามที่เปรียบเทียบแล้ว ให้ความผิดทางพินัยนั้นเป็นอันยุติ

^{๑๒}มาตรา ๔๑ ผู้ใดได้รับคำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่นให้จัดการป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นหรือจัดการแก้ไขการขุดดินหรือถมดินตามมาตรา ๒๙ วรรคสอง หรือมาตรา ๓๑ วรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งนั้น มีความผิดทางพินัยต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยไม่เกินสามหมื่นบาทและชำระค่าปรับเป็นพินัยเป็นรายวันอีกวันละไม่เกินห้าร้อยบาท ตลอดเวลาที่มิปฏิบัติตาม

^{๑๓}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๒, ข้างต้น

ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลไร่รถจึงดำเนินการปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ได้ตามที่ให้ความเห็นไว้ในประเด็นที่หนึ่งแล้ว

ประเด็นที่สาม ในระหว่างที่องค์การบริหารส่วนตำบลไร่รถขอหารือต่อคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย จะมีผลให้อายุความสะดุดหยุดลงหรือไม่ เห็นว่า มาตรา ๑๑^๔ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ บัญญัติว่า ถ้ามิได้มีการปรับเป็นพินัยหรือฟ้องร้องภายในกำหนดสองปีนับแต่วันกระทำความผิดเป็นอันขาดอายุความ เว้นแต่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยจะกำหนดเป็นอย่างอื่น เมื่อพระราชบัญญัติการชุดดินและถมดิน พ.ศ. ๒๕๔๓ อันเป็นกฎหมายที่บัญญัติความผิดทางพินัยไม่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับอายุความไว้เป็นอย่างอื่น ประกอบกับไม่มีบทบัญญัติใดในพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ กำหนดให้อายุความการดำเนินคดีความผิดทางพินัยสะดุดหยุดลง ดังนั้น ในระหว่างที่องค์การบริหารส่วนตำบลไร่รถขอหารือต่อคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย จึงไม่มีผลให้อายุความสะดุดหยุดลง การปรับเป็นพินัยหรือฟ้องผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติการชุดดินและถมดินฯ จึงต้องกระทำภายในกำหนดสองปีนับแต่วันกระทำความผิดตามมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ

(นายปกรณ์ นิลประพันธ์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

กันยายน ๒๕๖๗

---

^๔มาตรา ๑๑ ในคดีความผิดทางพินัย ถ้ามิได้มีการปรับเป็นพินัยหรือฟ้องภายในกำหนดสองปีนับแต่วันกระทำความผิด เป็นอันขาดอายุความ เว้นแต่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยจะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย

เรื่อง การกำหนดหัวหน้าองค์คณะและองค์คณะจากบัญชีรายชื่อแนบท้ายประกาศ
กระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กำหนดเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามกฎหมาย
ว่าด้วยการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๖๖

กรมอนามัยได้มีหนังสือ ที่ สธ ๐๙๔๕.๐๔/๕๙๑๓ ลงวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๗ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า โดยที่พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นกฎหมายในบัญชี ๑ ท้ายพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ และต้องดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการปรับเป็นพินัย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๔ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ออกประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กำหนดเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย ตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๖๖ ซึ่งในข้อ ๓ แห่งประกาศดังกล่าว กำหนดให้เจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นข้าราชการหรือพนักงานของราชการส่วนท้องถิ่นที่มีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับชำนาญการขึ้นไปหรือเทียบเท่าผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข ในความผิดที่มีโทษปรับเป็นพินัยซึ่งมีอัตราอย่างสูงไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท ตามบัญชีรายชื่อผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย แนบท้ายประกาศดังกล่าว ซึ่งราชการส่วนท้องถิ่นหลายแห่งหรือมายังกรมอนามัยว่า ในกรณีอัตราค่าปรับเป็นพินัยซึ่งมีอัตราอย่างสูงเกินหนึ่งหมื่นบาท ที่ต้องกำหนดให้การปรับเป็นพินัยกระทำ เป็นองค์คณะประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่น้อยกว่าสามคน ตามมาตรา ๑๔ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ และข้อ ๑๐ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย ระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๖ กำหนดให้รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายประกาศ กำหนดบัญชีรายชื่อตำแหน่งข้าราชการและพนักงานของหน่วยงานของรัฐที่มีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับ ชำนาญการขึ้นไปหรือเทียบเท่าเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย เมื่อการพิจารณาปรับเป็นพินัยเรื่องใด ต้องทำเป็นองค์คณะ ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐกำหนดผู้เป็นหัวหน้าองค์คณะและองค์คณะ จากบัญชีรายชื่อดังกล่าวตามที่เห็นสมควร ดังนั้น ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร นายกเมืองพัทยา นายกเทศมนตรี หรือนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ในฐานะหัวหน้าหน่วยงานของรัฐสามารถกำหนด ผู้เป็นหัวหน้าองค์คณะและองค์คณะจากบัญชีรายชื่อแนบท้ายประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กำหนดเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขฯ ได้หรือไม่ เนื่องจากตามบัญชีแนบท้ายประกาศดังกล่าวมีข้อความว่ารายชื่อผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยซึ่งมีอัตรา อย่างสูงไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท กรมอนามัยจึงขอหารือปัญหาข้อกฎหมาย ดังนี้

๑. หัวหน้าหน่วยงานของรัฐของราชการส่วนท้องถิ่นสามารถกำหนดหัวหน้า องค์คณะและองค์คณะจากบัญชีรายชื่อแนบท้ายประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กำหนด เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๖๖ ที่กำหนดรายชื่อ ผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยซึ่งมีอัตราอย่างสูงไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท เพื่อให้มีอำนาจปรับเป็นพินัย อัตราอย่างสูงเกินหนึ่งหมื่นบาทได้หรือไม่

๒. กระทรวงสาธารณสุขจำเป็นต้องปรับปรุงหรือแก้ไขประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กำหนดเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๖๖ หรือออกประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กำหนดเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขซึ่งมีอัตราอย่างสูงเกินหนึ่งหมื่นบาทหรือไม่

คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยได้พิจารณาข้อหาหรือของกรมอนามัย โดยมีผู้แทนกระทรวงสาธารณสุข (สำนักงานปลัดกระทรวงและกรมอนามัย) เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว มีความเห็นในแต่ละประเด็นดังต่อไปนี้

ประเด็นที่หนึ่ง หัวหน้าหน่วยงานของรัฐของราชการส่วนท้องถิ่นสามารถกำหนด หัวหน้าองค์คณะและองค์คณะจากบัญชีรายชื่อแนบท้ายประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กำหนดเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๖๖ ที่กำหนดบัญชีรายชื่อผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยในความผิดที่มีโทษปรับเป็นพินัยซึ่งมีอัตราอย่างสูงไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท เพื่อให้เป็นองค์คณะมีอำนาจปรับเป็นพินัยในความผิดที่มีโทษปรับเป็นพินัยซึ่งมีอัตราอย่างสูงเกินหนึ่งหมื่นบาทได้หรือไม่ เห็นว่า มาตรา ๑๔^๑ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ กำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดจะมีอำนาจปรับเป็นพินัยให้เป็นไปตามกฎหมายซึ่งบัญญัติ ความผิดทางพินัยนั้นบัญญัติไว้ หากกฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยมิได้บัญญัติไว้ ก็ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายนั้นประกาศกำหนด และในกรณีที่ค่าปรับเป็นพินัยที่กฎหมาย บัญญัติไว้มีอัตราอย่างสูงไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท จะกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐคนเดียวเป็นผู้มีอำนาจ ปรับเป็นพินัยก็ได้ แต่ถ้าค่าปรับเป็นพินัยที่กฎหมายบัญญัติไว้มีอัตราอย่างสูงเกินหนึ่งหมื่นบาท ต้องกำหนดให้การปรับเป็นพินัยกระทำเป็นองค์คณะประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่น้อยกว่าสามคน ประกอบกับข้อ ๑๐^๒ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัย

^๑มาตรา ๑๔ เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดจะมีอำนาจปรับเป็นพินัยตามกฎหมายใด ให้เป็นไปตามที่ กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยนั้นบัญญัติไว้ ในกรณีที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยมิได้บัญญัติไว้ ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายนั้นประกาศกำหนด

ในการกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐให้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามวรรคหนึ่ง รัฐมนตรีจะกำหนด ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐอื่นใดที่มีเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งรับผิดชอบในการปฏิบัติตามกฎหมายนั้นเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย มิได้ เว้นแต่เป็นกรณีตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๗ วรรคสาม และถ้าค่าปรับเป็นพินัยที่กฎหมายบัญญัติไว้มีอัตรา อย่างสูงไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท จะกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐคนเดียวเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยก็ได้ แต่ถ้าค่าปรับ เป็นพินัยที่กฎหมายบัญญัติไว้มีอัตราอย่างสูงเกินหนึ่งหมื่นบาท ต้องกำหนดให้การปรับเป็นพินัยกระทำเป็นองค์คณะ ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่น้อยกว่าสามคน

^๒ข้อ ๑๐ ในกรณีที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยมิได้บัญญัติให้เจ้าหน้าที่ของรัฐตำแหน่งใด มีอำนาจปรับเป็นพินัย ให้รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายนั้นประกาศกำหนดบัญชีรายชื่อตำแหน่งข้าราชการ และพนักงานของหน่วยงานของรัฐที่มีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับชำนาญการขึ้นไปหรือเทียบเท่าเป็นผู้มีอำนาจ ปรับเป็นพินัย โดยในกรณีที่กฎหมายกำหนดอัตราค่าปรับเป็นพินัยสูงสุดไว้ไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท รัฐมนตรีจะกำหนด ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐดังกล่าวคนเดียวเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาการปรับเป็นพินัยก็ได้

การพิจารณาปรับเป็นพินัยที่ต้องทำเป็นองค์คณะ ให้องค์คณะประกอบด้วยหัวหน้าองค์คณะ หนึ่งคน และองค์คณะอีกไม่น้อยกว่าสองคน

เมื่อรัฐมนตรีกำหนดให้การพิจารณาปรับเป็นพินัยในเรื่องใดอยู่ในอำนาจของผู้มีอำนาจ ปรับเป็นพินัยเพียงคนเดียว ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่พบเห็นการกระทำความผิด หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่หัวหน้าหน่วยงานของรัฐกำหนดจากบัญชีรายชื่อตามวรรคหนึ่งเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย

(มีต่อหน้าถัดไป)

พ.ศ. ๒๕๖๖ ที่กำหนดแนวทางในการประกาศกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจปรับเป็นพินัยไว้ โดยให้รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายประกาศกำหนดบัญชีรายชื่อตำแหน่งข้าราชการและพนักงานของหน่วยงานของรัฐที่มีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับชำนาญการขึ้นไปหรือเทียบเท่าเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย โดยในกรณีที่กฎหมายกำหนดอัตราค่าปรับเป็นพินัยสูงสุดไว้ไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท ให้รัฐมนตรีกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐดังกล่าวคนเดียวเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาการปรับเป็นพินัยก็ได้ ส่วนการพิจารณาปรับเป็นพินัยที่ต้องทำเป็นองค์คณะนั้น ให้องค์คณะประกอบด้วยหัวหน้าองค์คณะหนึ่งคนและองค์คณะอีกไม่น้อยกว่าสองคน โดยให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐกำหนดผู้เป็นหัวหน้าองค์คณะและองค์คณะจากบัญชีรายชื่อที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดไว้ตามที่เห็นสมควร และโดยที่ข้อ ๓^๓ แห่งประกาศกระทรวงสาธารณสุขฯ ที่ระบุให้เจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นข้าราชการหรือพนักงานของราชการส่วนท้องถิ่นที่มีตำแหน่งตามที่กำหนด มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขในความผิดที่มีโทษปรับเป็นพินัยซึ่งมีอัตราอย่างสูงไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทนั้น เป็นการกำหนดเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรา ๑๔ วรรคสอง^๔ ว่าเจ้าหน้าที่คนเดียวมีอำนาจปรับเป็นพินัยได้ และแม้ว่าความในข้อ ๓ และในบัญชีแนบท้ายประกาศกระทรวงสาธารณสุขดังกล่าวจะระบุว่า “รายชื่อผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยซึ่งมีอัตราอย่างสูงไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท” ก็มีใช้เงื่อนไขในการห้ามแต่งตั้งองค์คณะจากเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยจากบัญชีรายชื่อดังกล่าว ดังนั้น หัวหน้าหน่วยงานของรัฐจึงสามารถกำหนดหัวหน้าองค์คณะและองค์คณะจากบัญชีรายชื่อตำแหน่งตามที่กำหนดไว้ในประกาศกระทรวงสาธารณสุขนั้นได้ ตามนัยมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ประกอบกับข้อ ๑๐^๕ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัยฯ

ประเด็นที่สอง กระทรวงสาธารณสุขจำเป็นต้องปรับปรุงหรือแก้ไขประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กำหนดเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๖๖ หรือออกประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กำหนดเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข เพื่อให้มีอำนาจปรับเป็นพินัยอัตราอย่างสูงเกินหนึ่งหมื่นบาทหรือไม่ เห็นว่า เมื่อได้วินิจฉัยในประเด็นที่หนึ่งแล้วว่าหัวหน้าหน่วยงานของรัฐของราชการส่วนท้องถิ่นสามารถกำหนดผู้เป็นหัวหน้าองค์คณะและองค์คณะจากบัญชีรายชื่อแนบท้ายประกาศกระทรวงสาธารณสุขฯ ได้ แม้จะไม่มี การแก้ไขประกาศดังกล่าว อย่างไรก็ตาม เพื่อให้เกิดความชัดเจนและไม่เกิดปัญหาในการปฏิบัติราชการ เห็นควรที่กรมอนามัยจะเสนอปรับปรุงประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กำหนดเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามกฎหมายว่าด้วย

(ต่อจากเชิงอรรถที่ ๒)

เมื่อการพิจารณาปรับเป็นพินัยเรื่องใดต้องทำเป็นองค์คณะ ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐกำหนดผู้เป็นหัวหน้าองค์คณะและองค์คณะจากบัญชีรายชื่อตามวรรคหนึ่ง ตามที่เห็นสมควร

ในระหว่างการพิจารณาปรับเป็นพินัย หากมีเหตุที่ทำให้องค์คณะคนใดคนหนึ่งไม่อาจพิจารณาปรับเป็นพินัยต่อไปได้ ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐในบัญชีรายชื่อตามวรรคหนึ่ง เพื่อประกอบเป็นองค์คณะแทน

^๓ข้อ ๓ ให้เจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นข้าราชการหรือพนักงานของราชการส่วนท้องถิ่นที่มีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับชำนาญการขึ้นไปหรือเทียบเท่า มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขในความผิดที่มีโทษปรับเป็นพินัยซึ่งมีอัตราอย่างสูงไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท ตามบัญชีรายชื่อผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยแนบท้ายประกาศนี้

^๔โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น

^๕โปรดดูเชิงอรรถที่ ๒, ข้างต้น

การสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๖๖ เพื่อให้ชัดเจนและครอบคลุมเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย ทั้งกรณีความผิดที่มีค่าปรับเป็นพินัยซึ่งมีอัตราอย่างสูงไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทและกรณีอย่างสูง เกินหนึ่งหมื่นบาท โดยอาจเพิ่มความในประกาศเพื่อให้เกิดความชัดเจน ดังนี้

“การพิจารณาปรับเป็นพินัยในความผิดที่มีอัตราค่าปรับอย่างสูงเกินหนึ่งหมื่นบาท ต้องดำเนินการโดยองค์คณะประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ของรัฐตามบัญชีรายชื่อแนบท้ายประกาศดังกล่าว โดยมีหัวหน้าองค์คณะหนึ่งคน และองค์คณะอีกไม่น้อยกว่าสองคน ตามที่หัวหน้าหน่วยงานของรัฐ กำหนด”

(นายปกรณ์ นิลประพันธ์)
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
กันยายน ๒๕๖๗

บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย

เรื่อง การพิจารณาอนุมัติให้กรมพัฒนาธุรกิจการค้าดำเนินการแตกต่างจากระเบียบ
สำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๖

กรมพัฒนาธุรกิจการค้าได้มีหนังสือ ที่ พณ ๐๘๐๓/๓๖๔๕ ลงวันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๖๗ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปลงความได้ ดังนี้

๑. กรมพัฒนาธุรกิจการค้ามีภารกิจเกี่ยวกับการให้บริการจดทะเบียนธุรกิจ และข้อมูลธุรกิจ รวมทั้งกำกับดูแลธุรกิจให้มีธรรมาภิบาล โดยมีกฎหมายที่อยู่ในบัญชี ๑ ท้ายพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ ที่จะต้องดำเนินการตามกระบวนการพิจารณา คดีความผิดทางพินัย จำนวน ๗ ฉบับ ได้แก่ (๑) พระราชบัญญัติกำหนดความผิดเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วน จดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด สมาคม และมูลนิธิ พ.ศ. ๒๕๕๙ (๒) พระราชบัญญัติ ทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๕๙ (๓) พระราชบัญญัติสมาคมการค้า พ.ศ. ๒๕๐๙ (๔) พระราชบัญญัติ หอการค้า พ.ศ. ๒๕๐๙ (๕) พระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. ๒๕๓๕ (๖) พระราชบัญญัติ การบัญชี พ.ศ. ๒๕๔๓ และ (๗) พระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. ๒๕๕๘ ซึ่งในช่วงเวลา ตั้งแต่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๖๕ ถึง ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๖ มีนิติบุคคลกระทำความผิดตามกฎหมาย ที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมพัฒนาธุรกิจการค้าและอธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายมีอำนาจ เปรียบเทียบได้ จำนวนประมาณ ๖๕,๘๐๐ ราย และส่วนใหญ่เป็นความผิดทางพินัยที่มีอัตราโทษ ตามที่กฎหมายกำหนดไว้เกิน ๑๐,๐๐๐ บาท และโดยลักษณะของการกระทำความผิด ตามพระราชบัญญัติดังกล่าวข้างต้นเป็นความผิดจากการไม่ดำเนินการภายในระยะเวลา ที่กฎหมายบัญญัติไว้ เช่น การไม่จดทะเบียนเปลี่ยนแปลงกรรมการบริษัทจำกัดภายใน ๑๔ วัน นับแต่วันที่มีการเปลี่ยนแปลง ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ บาท ตามมาตรา ๑๓ แห่งพระราชบัญญัติกำหนดความผิดเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด สมาคม และมูลนิธิฯ โดยผู้กระทำความผิดส่วนใหญ่ทราบด้วยตนเองตั้งแต่ต้นว่ามีความผิดเกิดขึ้นแล้ว และจะมีหนังสือรับสารภาพและยินยอมชำระค่าปรับทั้งในนามของบริษัทจำกัดและกรรมการ ที่รับผิดชอบในการดำเนินงานมาพร้อมกับการยื่นจดทะเบียน เมื่อนายทะเบียนรับจดทะเบียนก็จะรับ ชำระค่าปรับไปในคราวเดียวกัน ส่งผลให้คดีอาญาเป็นอันเลิกกัน ตามมาตรา ๓๗ (๔) แห่งประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา อย่างไรก็ตาม เมื่อความผิดดังกล่าวเปลี่ยนเป็นความผิดทางพินัย และมีอัตราโทษตามที่กฎหมายกำหนดไว้เกิน ๑๐,๐๐๐ บาท ทำให้ต้องดำเนินการตามกฎหมาย ว่าด้วยการปรับเป็นพินัย ส่งผลให้ผู้กระทำความผิดไม่สามารถชำระค่าปรับเป็นพินัยเพื่อยุติคดีได้ทันที แต่ต้องรอหนังสือแจ้งข้อกล่าวหา และคำสั่งปรับเป็นพินัยก่อนจึงจะชำระค่าปรับเป็นพินัยได้ อันเป็นการสร้างขั้นตอนและเพิ่มภาระให้แก่ทั้งประชาชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ทำให้กระบวนการปรับ เป็นพินัยล่าช้าออกไป

๒. ผู้มีความผิดทางพินัยตามกฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมพัฒนาธุรกิจ การค้ามีทั้งผู้กระทำความผิดที่เป็นนิติบุคคล ผู้แทนนิติบุคคลที่กระทำการหรืองดเว้นการกระทำการ จะต้องรับผิดชอบร่วมกับนิติบุคคล ในทางปฏิบัติก่อนที่ความผิดดังกล่าวจะเปลี่ยนเป็นความผิดทางพินัย เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบจะปฏิบัติตามระเบียบกรมพัฒนาธุรกิจการค้าว่าด้วยการเปรียบเทียบ

ตามกฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า พ.ศ. ๒๕๕๕ โดยส่งหนังสือแจ้งข้อกล่าวหาและให้ชำระเงินค่าปรับ ไปยังผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีและผู้แทนนิติบุคคลในหนังสือฉบับเดียวกัน ภายใน ๑๐ วัน นับแต่วันที่พบการกระทำความผิด หากผู้กระทำความผิดไม่ยินยอมให้เปรียบเทียบและไม่ชำระเงินค่าปรับภายใน ๔ เดือน นับแต่วันที่หนังสือแจ้งข้อกล่าวหา ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบจะมีหนังสือร้องทุกข์กล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินคดีก่อนหมดอายุความไม่น้อยกว่า ๓ เดือน อย่างไรก็ตาม เมื่อความผิดดังกล่าวเปลี่ยนเป็นความผิดทางพินัย ส่งผลให้เจ้าหน้าที่ของรัฐตามกฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมพัฒนาธุรกิจการค้ามีหน้าที่ต้องปฏิบัติเพิ่มขึ้น คือ จะต้องออกหนังสือ ๒ ครั้ง โดยครั้งแรกเป็นการแจ้งข้อกล่าวหา เพื่อให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหาชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาหรือรับสารภาพ โดยส่งหนังสือดังกล่าวไปยังผู้ถูกกล่าวหาทางไปรษณีย์ลงทะเบียน และครั้งที่สองเป็นการออกคำสั่งปรับเป็นพินัย โดยส่งหนังสือดังกล่าวไปยังผู้กระทำความผิดทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ อีกทั้งในกรณีที่ผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีเป็นนิติบุคคล จะต้องส่งหนังสือแจ้งข้อกล่าวหาและคำสั่งปรับเป็นพินัยไปยังที่อยู่ของกรรมการ หรือผู้จัดการ หรือบุคคลซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้นด้วย ส่งผลให้ต้นทุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีความผิดทางพินัยของกรมพัฒนาธุรกิจการค้าเพิ่มขึ้นถึง ๔.๓๖ เท่า จากเดิมมีค่าใช้จ่ายในการจัดส่งเอกสารต่อปีประมาณ ๙๑๑,๙๐๐ บาท และเพิ่มขึ้นเป็น ๔,๘๙๑,๗๗๖ บาท เมื่อต้องส่งหนังสือแจ้งข้อกล่าวหาและหนังสือแจ้งคำสั่งปรับเป็นพินัยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ

๓. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ได้ประกาศกำหนดบัญชีรายชื่อตำแหน่งข้าราชการที่มีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับชำนาญการขึ้นไปหรือเทียบเท่า ซึ่งเป็นข้าราชการในสังกัดกรมพัฒนาธุรกิจการค้าและสำนักงานพาณิชย์จังหวัดทั่วประเทศ ให้เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามกฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า แต่ในทางปฏิบัติมีข้าราชการที่ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมพัฒนาธุรกิจการค้าในระดับชำนาญการขึ้นไปหรือเทียบเท่าไม่เพียงพอต่อปริมาณคดีความผิดทางพินัย ซึ่งอาจส่งผลให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาตีความผิดทางพินัยในชั้นเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นไปด้วยความล่าช้าและไม่มีประสิทธิภาพ ประกอบกับมีการย้ายข้าราชการเพื่อส่งสมประสงค์ในในงานที่หลากหลาย ซึ่งอาจส่งผลให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐต้องประกาศกำหนดองค์คณะทุกครั้งที่มีการย้ายข้าราชการ อันเป็นการเพิ่มขึ้นตอนและภาระในการปฏิบัติงาน

๔. เมื่อความผิดที่เปรียบเทียบได้เปลี่ยนเป็นความผิดทางพินัย กรมพัฒนาธุรกิจการค้าได้อาศัยอำนาจตามข้อ ๑๖ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๖ จัดทำร่างระเบียบกรมพัฒนาธุรกิจการค้าว่าด้วยการปรับเป็นพินัยของเจ้าหน้าที่ของรัฐตามกฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า พ.ศ. .... เพื่อเป็นคู่มือการปฏิบัติงานให้เจ้าหน้าที่ของรัฐในสังกัดกรมพัฒนาธุรกิจการค้าใช้เป็นแนวทางการดำเนินการและกรอบการใช้ดุลพินิจในการกำหนดค่าปรับเป็นพินัยให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน อย่างไรก็ตาม เนื่องจากเจ้าหน้าที่ของรัฐในสังกัดสำนักงานพาณิชย์จังหวัดถือเป็นข้าราชการส่วนภูมิภาค ผู้ว่าราชการจังหวัดจึงเป็นหัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจในการกำหนดระเบียบปฏิบัติเพิ่มเติมจากระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัยฯ ซึ่งอาจส่งผลให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีความผิดทางพินัยตามกฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมพัฒนาธุรกิจการค้าในแต่ละจังหวัดมีความแตกต่างกัน อันทำให้ประชาชนเกิดความสับสนในการปฏิบัติตามกฎหมาย

ดังนั้น เพื่อให้กระบวนการพิจารณาความผิดทางพินัยมีความสะดวก รวดเร็ว เป็นธรรม และเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน กรมพัฒนาธุรกิจการค้าจึงขอให้คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยพิจารณาอนุมัติให้เจ้าหน้าที่ของรัฐตามกฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมพัฒนาธุรกิจการค้าดำเนินการแตกต่างจากระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัยฯ ดังต่อไปนี้

(๑) กรณีที่ผู้กระทำความผิดปรากฏตัวต่อหน้าเจ้าหน้าที่โดยมีหนังสือรับสารภาพ และยินยอมชำระค่าปรับเป็นพินัย หรือกรณีผู้กระทำความผิดมีหนังสือมอบอำนาจให้บุคคลอื่นมายื่นคำรับสารภาพและยินยอมชำระค่าปรับเป็นพินัย โดยแนบมาพร้อมกับการยื่นคำขอจดทะเบียน หรือการนำส่งงบการเงิน ขอให้เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือองค์กรอิสระสามารถพิจารณาออกคำสั่งปรับเป็นพินัยให้แก่บุคคลดังกล่าวได้ทันที โดยไม่ต้องออกหนังสือแจ้งข้อกล่าวหา และไม่ต้องส่งคำสั่งปรับเป็นพินัยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ เพื่อลดขั้นตอนและกระบวนการพิจารณาให้รวดเร็วยิ่งขึ้น รวมทั้งอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน

(๒) กรณีที่บุคคลธรรมดาซึ่งเป็นผู้แทนของนิติบุคคลต้องรับผิดชอบร่วมกับนิติบุคคล การจัดส่งหนังสือแจ้งข้อกล่าวหา ขอให้สามารถแจ้งนิติบุคคลและบุคคลธรรมดาที่เป็นผู้กระทำความผิดในหนังสือฉบับเดียวกันได้ รวมทั้งให้สามารถส่งหนังสือแจ้งข้อกล่าวหาดังกล่าวไปยังที่ตั้งสำนักงานใหญ่ของนิติบุคคลได้ด้วย เนื่องจากสำนักงานใหญ่เป็นภูมิลำเนาของนิติบุคคล และถือเป็นภูมิลำเนาของผู้แทนนิติบุคคลซึ่งเป็นผู้แทนบุคคลธรรมดา ตามมาตรา ๓๘ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายงบประมาณภาครัฐในการจัดส่งเอกสาร

(๓) การจัดส่งคำสั่งปรับเป็นพินัยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับไปยังผู้แทนของนิติบุคคลซึ่งต้องรับผิดชอบร่วมกับนิติบุคคล ขอให้สามารถส่งไปยังที่ตั้งสำนักงานใหญ่ของนิติบุคคล ซึ่งเป็นที่อยู่ของผู้แทนของนิติบุคคลได้แจ้งไว้ต่อหน่วยงานของรัฐตามคำขอจดทะเบียน ประกอบกับที่ตั้งสำนักงานใหญ่ถือเป็นหลักแหล่งที่ทำการงาน และเป็นภูมิลำเนาของผู้แทนนิติบุคคล เพื่อลดขั้นตอนและภาระให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ รวมทั้งอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนในการได้รับคำสั่งปรับเป็นพินัยตามสถานที่ที่ทำการงาน

(๔) การกำหนดบัญชีรายชื่อตำแหน่งข้าราชการให้เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย ขอให้สามารถเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ประกาศกำหนดบัญชีรายชื่อตำแหน่งของข้าราชการที่มีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับชำนาญงานหรือระดับปฏิบัติการขึ้นไป หรือเทียบเท่า ให้เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยได้ และขอให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐสามารถแต่งตั้งองค์คณะโดยระบุตำแหน่งแทนการระบุชื่อของบุคคลที่มีตำแหน่งดังกล่าว เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน โดยมีเจ้าหน้าที่ของรัฐเพียงพอต่อการดำเนินการตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ รวมทั้งลดขั้นตอนและภาระให้แก่หัวหน้าหน่วยงานของรัฐในการแต่งตั้งองค์คณะพิจารณาปรับเป็นพินัย ส่งผลให้กระบวนการพิจารณาคดีความผิดทางพินัยรวดเร็วยิ่งขึ้น

(๕) กรณีที่กรมพัฒนาธุรกิจการค้ากำหนดระเบียบปฏิบัติเพิ่มเติมจากระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัยฯ ขอให้ระเบียบดังกล่าวมีผลใช้บังคับแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามกฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมพัฒนาธุรกิจการค้าทุกคน เพื่อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐทุกคนมีหลักเกณฑ์และวิธีการในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีความผิดทางพินัยเป็นไปในแนวทางเดียวกัน อันเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน

(๖) การกำหนดจำนวนเงินค่าปรับเป็นพินัยที่ผู้กระทำความผิดจะต้องชำระในแต่ละฐานความผิดตามกฎหมาย ขอให้กรมพัฒนาธุรกิจการค้าสามารถกำหนดจำนวนเงินค่าปรับเป็นพินัยที่ผู้กระทำความผิดจะต้องชำระเป็นตารางกำหนดอัตราค่าปรับเป็นพินัยตามกฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ซึ่งได้ผ่านการพิจารณาข้อเท็จจริงต่าง ๆ ตามที่กำหนดในมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ โดยไม่พิจารณาเป็นรายกรณีเพื่อลดการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการกำหนดค่าปรับเป็นพินัย

คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยได้พิจารณาหนังสือของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า โดยมีผู้แทนกระทรวงพาณิชย์ (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า) และผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น) เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว เห็นว่า โดยที่ข้อ ๑๗^๑ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๖ กำหนดว่า ในวาระเริ่มแรกไม่เกินห้าปีนับแต่วันที่ระเบียบนี้ใช้บังคับ หากมีกรณีที่ไม่อาจปฏิบัติตามระเบียบนี้ได้ หรือการปฏิบัติตามระเบียบนี้ก่อให้เกิดภาระแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องจนเกินสมควร หัวหน้าหน่วยงานของรัฐอาจขออนุมัติคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เพื่อดำเนินการแตกต่างจากระเบียบนี้ในเรื่องหนึ่งเรื่องใดก็ได้ และให้คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยมีอำนาจอนุมัติให้ดำเนินการแตกต่างจากระเบียบนี้ได้ตามที่จำเป็น โดยคำนึงถึงความสะดวก รวดเร็ว เป็นธรรม และการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนเป็นสำคัญ ดังนั้น เรื่องที่คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยจะพิจารณาอนุมัติตามข้อ ๑๗ ได้ จะต้องเป็นข้อปฏิบัติตามที่ระเบียบนี้กำหนด และต้องไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ด้วย โดยผู้แทนกรมพัฒนาธุรกิจการค้าชี้แจงเพิ่มเติมว่า หากเรื่องที่กรมพัฒนาธุรกิจการค้าขออนุมัติยกเว้นเป็นหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยไม่สามารถอนุมัติยกเว้นให้ได้ กรมพัฒนาธุรกิจการค้าประสงค์จะขอคำแนะนำด้วยว่าจะมีแนวทางดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างไร ซึ่งคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยพิจารณาคำขอของกรมพัฒนาธุรกิจการค้าทั้งหกประเด็นแล้ว มีความเห็นในแต่ละประเด็น ดังต่อไปนี้

ประเด็นที่หนึ่ง การขออนุมัติให้เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือองค์กรสามารถออกคำสั่งปรับเป็นพินัยแก่ผู้กระทำความผิดหรือผู้ได้รับมอบอำนาจจากผู้กระทำความผิด ที่ปรากฏตัวต่อหน้าเจ้าหน้าที่ โดยมีหนังสือรับสารภาพและยินยอมชำระค่าปรับเป็นพินัยแนบมาพร้อมกับการยื่นคำขอจดทะเบียนหรือการนำส่งงบการเงินได้ทันที โดยไม่ต้องออกหนังสือแจ้งข้อกล่าวหาและไม่ต้องส่งคำสั่งปรับเป็นพินัยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ นั้น ปรากฏข้อเท็จจริงเพิ่มเติมตามคำชี้แจงของผู้แทนกรมพัฒนาธุรกิจการค้าว่า ในประเด็นนี้ประสงค์จะขออนุมัติยกเว้นการดำเนินการเฉพาะกรณีการปรับเป็นพินัยที่ต้องกระทำโดยองค์กรฯ ซึ่งในทางปฏิบัติจะมีองค์กรฯที่อยู่ประจำ ณ สถานที่ทำการ และสามารถพิจารณาออกคำสั่งปรับเป็นพินัยได้ทันทีในวันที่ผู้กระทำความผิดหรือผู้รับมอบอำนาจจากผู้กระทำความผิดปรากฏตัวต่อหน้าเจ้าหน้าที่ของรัฐ ประกอบกับความผิดที่ต้องดำเนินการ

^๑ข้อ ๑๗ ในวาระเริ่มแรกไม่เกินห้าปีนับแต่วันที่ระเบียบนี้ใช้บังคับ หากมีกรณีที่ไม่อาจปฏิบัติตามระเบียบนี้ได้ หรือการปฏิบัติตามระเบียบนี้ก่อให้เกิดภาระแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องจนเกินสมควร หัวหน้าหน่วยงานของรัฐอาจขออนุมัติคณะกรรมการ เพื่อดำเนินการแตกต่างจากระเบียบนี้ในเรื่องหนึ่งเรื่องใดก็ได้ และให้คณะกรรมการมีอำนาจอนุมัติให้ดำเนินการแตกต่างจากระเบียบนี้ได้ตามที่จำเป็น โดยคำนึงถึงความสะดวก รวดเร็ว เป็นธรรม และการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนเป็นสำคัญ

ปรับเป็นพินัยตามกฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมพัฒนาธุรกิจการค้าส่วนใหญ่เกิดจากการไม่ดำเนินการภายในระยะเวลาที่กฎหมายบัญญัติไว้ ซึ่งมีพยานหลักฐานชัดเจน

คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยพิจารณาแล้วเห็นว่า การแจ้งข้อกล่าวหาเป็นหลักเกณฑ์ที่เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องดำเนินการตามมาตรา ๑๙^๒ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ ที่บัญญัติให้เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหาได้ชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหาขึ้นตามสมควรตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง ประกอบกับข้อ ๘^๓ แห่งกฎกระทรวงการแสวงหาข้อเท็จจริง การรวบรวมพยานหลักฐาน และการชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหา พ.ศ. ๒๕๖๖ ส่วนการส่งคำสั่งปรับเป็นพินัยเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๐^๔ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ที่บัญญัติให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีคำสั่งปรับเป็นพินัยและส่งคำสั่งให้ผู้นั้นทราบทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับไปยังที่อยู่ที่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรของผู้ถูกกล่าวหาหรือที่อยู่ตามที่ได้แจ้งไว้ต่อหน่วยงานของรัฐ หลักเกณฑ์ดังกล่าวจึงมิใช่หลักเกณฑ์ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัยฯ ที่คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยจะมีอำนาจตามข้อ ๑๗^๕ ที่จะอนุมัติให้ดำเนินการแตกต่างได้

^๒มาตรา ๑๙ เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยหรือมีการกล่าวหาหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐพบเห็นว่ามีกรกระทำผิดทางพินัยไม่ว่าความผิดนั้นจะเกิดขึ้นในท้องที่ใด ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐาน และต้องให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหาได้ชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหาขึ้นตามสมควร ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

^๓ข้อ ๘ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐพบเห็นว่ามีบุคคลกำลังกระทำความผิดทางพินัย หรือมีพยานหลักฐานซึ่งแทบจะไม่มี ความสงสัยว่าบุคคลนั้นได้กระทำความผิดทางพินัย และเจ้าหน้าที่ของรัฐคนเดียวเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐแจ้งเป็นหนังสือหรือด้วยวาจาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบข้อกล่าวหา พร้อมทั้งข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดทางพินัย และแจ้งด้วยว่าผู้ถูกกล่าวหาจะมีสิทธิให้การทันทีหรือจะให้ถ้อยคำภายหลังภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งก็ได้ หากผู้ถูกกล่าวหายอมรับสารภาพและมีข้อโต้แย้ง ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐบันทึกการรับสารภาพและการไม่โต้แย้งนั้นไว้ และให้ผู้กระทำความผิดลงนามไว้เป็นหลักฐาน แล้วออกคำสั่งปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๒๐ เว้นแต่กรณีการออกคำสั่งปรับเป็นพินัยต้องกระทำเป็นองค์คณะ ให้เสนอองค์คณะเพื่อพิจารณาออกคำสั่งปรับเป็นพินัยต่อไป

เมื่อมีผู้กระทำความผิดทางพินัย และมีใช่เป็นกรณีที่จะดำเนินการได้ตามวรรคหนึ่ง ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐหรือผู้ซึ่งหัวหน้าหน่วยงานของรัฐมอบหมายแจ้งข้อกล่าวหา พร้อมทั้งข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดทางพินัยต่อผู้ถูกกล่าวหาเป็นหนังสือ และแจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหาภายในระยะเวลาที่กำหนดซึ่งต้องไม่น้อยกว่าสามสิบวัน

ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาเป็นนิติบุคคล การแจ้งตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ให้แจ้งต่อผู้จัดการหรือผู้แทนอื่นของนิติบุคคลนั้น

^๔มาตรา ๒๐ เมื่อดำเนินการตามมาตรา ๑๙ แล้ว และเจ้าหน้าที่ของรัฐมีพยานหลักฐานเพียงพอว่าผู้ใดกระทำความผิดทางพินัย ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีคำสั่งปรับเป็นพินัยและส่งคำสั่งให้ผู้นั้นทราบทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับไปยังที่อยู่ที่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรของผู้ถูกกล่าวหาหรือตามที่ได้แจ้งไว้ต่อหน่วยงานของรัฐ และให้ถือว่าผู้นั้นได้รับแจ้งตั้งแต่วันที่ครบสิบห้าวันนับแต่วันที่ปรากฏในทะเบียนตอบรับ

^๕โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น

อนึ่ง เมื่อพิจารณาข้อ ๘ วรรคหนึ่ง^๖ แห่งกฎกระทรวงการแสวงหาข้อเท็จจริง การรวบรวมพยานหลักฐาน และการชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหา ที่กำหนดว่า ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐ พบเห็นว่ามีบุคคลกำลังกระทำความผิดทางพินัย หรือมีพยานหลักฐานซึ่งแทบจะไม่มี ความสงสัยว่า บุคคลนั้นได้กระทำความผิดทางพินัย และเจ้าหน้าที่ของรัฐคนเดียวเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐแจ้งเป็นหนังสือหรือด้วยวาจาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบข้อกล่าวหา พร้อมทั้ง ข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดทางพินัย และแจ้งด้วยว่าผู้ถูกกล่าวหา มีสิทธิจะให้การทันทีหรือจะให้ถ้อยคำภายหลังภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งก็ได้ หากผู้ถูกกล่าวหายอมรับสารภาพและมีได้มีข้อโต้แย้ง ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐบันทึกการรับสารภาพ และการไม่ได้แย้งนั้นไว้ และให้ผู้กระทำความผิดลงนามไว้เป็นหลักฐาน แล้วออกคำสั่งปรับเป็นพินัย ตามมาตรา ๒๐ เว้นแต่กรณีการออกคำสั่งปรับเป็นพินัยต้องกระทำเป็นองค์คณะ ให้เสนอองค์คณะ เพื่อพิจารณาออกคำสั่งปรับเป็นพินัยต่อไป จะเห็นได้ว่า การแจ้งข้อกล่าวหาตามข้อ ๘ วรรคหนึ่ง นั้น มุ่งหมายที่จะใช้บังคับแก่กรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐพบเห็นว่ามีบุคคลกำลังกระทำความผิดทางพินัย หรือมีพยานหลักฐานซึ่งแทบจะไม่มี ความสงสัยว่าบุคคลนั้นได้กระทำความผิดทางพินัย ซึ่งสามารถใช้ได้กับทั้งกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐคนเดียวหรือองค์คณะเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย หากมีข้อเท็จจริงว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือองค์คณะสามารถพิจารณาการกระทำความผิดนั้นได้ในขณะที่ผู้กระทำความผิด ได้มาปรากฏตัว โดยยอมรับสารภาพและยินยอมชำระค่าปรับ ส่วนกรณีที่ไม่อาจดำเนินการได้ตามข้อ ๘ วรรคหนึ่ง คือ กรณีที่ไม่ได้พบการกระทำความผิดในขณะนั้น หรือพยานหลักฐานยังมีความน่าสงสัยว่า บุคคลนั้นได้กระทำความผิดทางพินัย หรือไม่มีเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือองค์คณะที่จะพิจารณาการกระทำความผิดในขณะนั้นได้ทันที จึงต้องแจ้งข้อกล่าวหาเป็นหนังสือตามข้อ ๘ วรรคสอง

ดังนั้น ในกรณีนี้เมื่อความผิดทางพินัยที่องค์คณะจะดำเนินการปรับเป็นพินัย เป็นกรณีที่มีพยานหลักฐานซึ่งแทบจะไม่มี ความสงสัยว่าบุคคลนั้นกระทำความผิดทางพินัย และปรากฏข้อเท็จจริงว่า มีองค์คณะที่อยู่ประจำ ณ สถานที่ทำการ ซึ่งสามารถพิจารณาออกคำสั่ง ปรับเป็นพินัยได้ทันทีในวันที่ผู้กระทำความผิดหรือผู้รับมอบอำนาจจากผู้กระทำความผิดปรากฏตัว ต่อหน้าเจ้าหน้าที่ของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้เป็นองค์คณะคนใดคนหนึ่งย่อมสามารถแจ้งข้อกล่าวหา ด้วยวาจาต่อบุคคลดังกล่าวโดยตรงตามข้อ ๘ วรรคหนึ่ง ได้ และในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหายังคงประสงค์ จะรับสารภาพและยินยอมชำระค่าปรับเป็นพินัยโดยมิได้มีข้อโต้แย้ง องค์คณะสามารถออกคำสั่ง ปรับเป็นพินัยเป็นหนังสือและแจ้งคำสั่งให้แก่ผู้กระทำความผิดหรือผู้ได้รับมอบอำนาจจากผู้กระทำ ความผิดซึ่งปรากฏอยู่ต่อหน้าเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยตรงได้ โดยไม่ต้องส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ ตามมาตรา ๒๐^๗ ซึ่งเป็นข้อกำหนดที่ใช้สำหรับการส่งคำสั่งปรับเป็นพินัยให้แก่บุคคลซึ่งมิได้อยู่เฉพาะหน้า ทั้งนี้ ตามที่คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยได้เคยให้ความเห็นไว้แล้วในเรื่องเสรีที่ ๘๔/๒๕๖๓^๘ และเรื่องเสรีที่ ๖๔๕/๒๕๖๓^๙

^๖โปรดดูเชิงอรรถที่ ๓ ข้างต้น

^๗โปรดดูเชิงอรรถที่ ๔ ข้างต้น

^๘บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การเทียบตำแหน่งข้าราชการ กรุงเทพมหานครเพื่อแต่งตั้งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย การส่งคำสั่งปรับเป็นพินัย และการดำเนินการอื่นในกรณีที่มีการผิดนัดการผ่อนชำระค่าปรับเป็นพินัย

^๙บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การขออนุมัติเพื่อดำเนินการแตกต่างจากระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๖ การชำระค่าธรรมเนียมผ่านทาง ค้างชำระและค่าปรับเป็นพินัย และการออกกฎหมายเพื่อกำหนดวิธีดำเนินการเรียกค่าปรับเป็นพินัยเป็นการเฉพาะ ของกรมทางหลวง

ประเด็นที่สอง การขออนุมัติให้สามารถแจ้งข้อกล่าวหาต่อผู้กระทำความผิดที่เป็นนิติบุคคลและบุคคลธรรมดาซึ่งเป็นผู้แทนของนิติบุคคลที่ต้องรับผิดชอบร่วมกับนิติบุคคลในหนังสือฉบับเดียวกันได้ รวมทั้งให้สามารถส่งหนังสือแจ้งข้อกล่าวหาดังกล่าวไปยังที่ตั้งสำนักงานใหญ่ของนิติบุคคลได้ นั้น เห็นว่า

๑. การแจ้งข้อกล่าวหาต่อนิติบุคคลและบุคคลธรรมดาซึ่งเป็นผู้กระทำความผิดในหนังสือฉบับเดียวกันนั้น เนื่องจากข้อ ๘ วรรคสาม^{๑๐} แห่งกฎกระทรวงการแสวงหาข้อเท็จจริงการรวบรวมพยานหลักฐาน และการชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหาฯ กำหนดว่า ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาเป็นนิติบุคคล การแจ้งข้อกล่าวหากรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐคนเดียวเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยหรือกรณีที่การปรับเป็นพินัยต้องกระทำโดยองค์คณะ ให้แจ้งต่อผู้จัดการหรือผู้แทนอื่นของนิติบุคคลนั้น ประกอบกับข้อ ๑๓ วรรคหนึ่ง^{๑๑} แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัยฯ กำหนดให้หนังสือแจ้งข้อกล่าวหาอย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญตามแนวทางที่ระบุไว้ท้ายระเบียบ ซึ่งประกอบด้วยข้อมูลสำคัญ ได้แก่ สถานที่ออกหนังสือ วันที่ออกหนังสือ ชื่อผู้ถูกกล่าวหาที่อยู่ของผู้ถูกกล่าวหา ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำความผิดทางพินัย ข้อกฎหมาย ช่องทางการชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหา สิทธิในการชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหา ลงชื่อหัวหน้าหน่วยงานของรัฐหรือผู้ซึ่งหัวหน้าหน่วยงานของรัฐมอบหมาย ดังนั้น เมื่อองค์ประกอบความผิดของนิติบุคคลและบุคคลธรรมดาซึ่งเป็นผู้แทนของนิติบุคคลแตกต่างกัน รวมทั้งผู้ถูกกล่าวหาอาจมีสถานะทางกฎหมายหลายสถานะและมีสิทธิและเหตุผลที่จะชี้แจงข้อกล่าวหาในแต่ละสถานะที่แตกต่างกัน กรมพัฒนาธุรกิจการค้าจึงควรมีหนังสือแจ้งข้อกล่าวหาของนิติบุคคลและผู้แทนนิติบุคคลแยกเป็นคนละฉบับ เพื่อให้ผู้ถูกกล่าวหาสามารถเข้าใจและแก้ข้อกล่าวหาของตนได้อย่างถูกต้อง และหากผู้แทนของนิติบุคคลซึ่งต้องรับผิดชอบร่วมกับนิติบุคคลเป็นผู้จัดการหรือผู้แทนอื่นของนิติบุคคลที่มีหน้าที่ในการรับแจ้งข้อกล่าวหาต่อนิติบุคคลตามข้อ ๘ วรรคสาม แห่งกฎกระทรวงดังกล่าวแล้ว กรมพัฒนาธุรกิจการค้าย่อมสามารถส่งหนังสือแจ้งข้อกล่าวหาแก่บุคคลดังกล่าวไปในคราวเดียวกันได้

สำหรับการแจ้งข้อกล่าวหาต่อบุคคลอื่นซึ่งต้องรับผิดชอบร่วมกับนิติบุคคลที่มีผู้จัดการหรือผู้มีอำนาจทำการแทนนิติบุคคล เช่น ความรับผิดชอบของบุคคลอื่นตามมาตรา ๒๕^{๑๒} แห่งพระราชบัญญัติกำหนดความผิดเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด สมาคม และมูลนิธิ พ.ศ. ๒๕๔๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวกับความรับผิดในทางอาญาของผู้แทนนิติบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๐ ที่บัญญัติให้ในกรณีที่บริษัทจำกัดใดกระทำความผิดตามมาตรา ๗ ถึงมาตรา ๒๔ ถ้าการกระทำความผิดของบริษัทจำกัดนั้นเกิดจากการสั่งการหรือการกระทำของกรรมการ หรือผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของบริษัทจำกัดนั้น หรือในกรณีที่บุคคลดังกล่าวมีหน้าที่ต้องสั่งการหรือการกระทำและละเว้นไม่สั่งการหรือไม่กระทำการจนเป็นเหตุให้บริษัทจำกัดนั้นกระทำความผิด

^{๑๐}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๓, ๔ ข้างต้น

^{๑๑}ข้อ ๑๓ หนังสือแจ้งข้อกล่าวหาอย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญตามแนวทางที่ระบุไว้ท้ายระเบียบนี้

ฯลฯ

ฯลฯ

^{๑๒}มาตรา ๒๕ ในกรณีที่บริษัทจำกัดใดกระทำความผิดตามมาตรา ๗ ถึงมาตรา ๒๔ ถ้าการกระทำความผิดของบริษัทจำกัดนั้นเกิดจากการสั่งการหรือการกระทำของกรรมการ หรือผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของบริษัทจำกัดนั้น หรือในกรณีที่บุคคลดังกล่าวมีหน้าที่ต้องสั่งการหรือการกระทำและละเว้นไม่สั่งการหรือไม่กระทำการจนเป็นเหตุให้บริษัทจำกัดนั้นกระทำความผิด ผู้นั้นมีความผิดทางพินัยต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยไม่เกินห้าหมื่นบาท

ผู้นั้นมีความผิดทางพินัยต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยไม่เกินห้าหมื่นบาท นั้น กรณีเช่นนี้การส่งหนังสือแจ้งข้อกล่าวหาให้บุคคลอื่นซึ่งต้องรับผิดชอบร่วมกับนิติบุคคลที่มีผู้จัดการหรือผู้มีอำนาจทำการแทนนิติบุคคล จึงต้องพิจารณาภูมิลำเนาของแต่ละบุคคลเป็นรายกรณีไป

๒. การส่งหนังสือแจ้งข้อกล่าวหาต่อนิติบุคคลและผู้แทนของนิติบุคคลซึ่งต้องร่วมรับผิดชอบกับนิติบุคคลไปยังที่ตั้งสำนักงานใหญ่ของนิติบุคคล โดยที่มาตรา ๖ วรรคหนึ่ง^{๑๓} แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ บัญญัติให้การส่งหนังสือหรือเอกสารให้บุคคลให้ส่ง ณ ภูมิลำเนาหรือที่อยู่ที่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรของบุคคลนั้น เมื่อมาตรา ๖๘^{๑๔} แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บัญญัติให้ถิ่นอันเป็นที่ตั้งสำนักงานใหญ่ หรือถิ่นอันเป็นที่ตั้งที่ทำการ หรือถิ่นที่ได้เลือกเอาเป็นภูมิลำเนาเฉพาะการตามข้อบังคับหรือตราสารจัดตั้ง เป็นภูมิลำเนาของนิติบุคคล ส่วนภูมิลำเนาของผู้แทนนิติบุคคลซึ่งเป็นบุคคลธรรมดา นั้น ถ้าบุคคลธรรมดามีถิ่นที่อยู่หลายแห่งซึ่งอยู่สลับเปลี่ยนกันไปหรือมีหลักแหล่งที่ทำการงานเป็นปกติหลายแห่ง มาตรา ๓๘^{๑๕} แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บัญญัติให้ถือเอาแห่งใดแห่งหนึ่งเป็นภูมิลำเนาของบุคคลนั้น ประกอบกับเคยมีแนวคำพิพากษาศาลฎีกา เช่น คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๒๗/๒๕๖๑^{๑๖} คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๕๒๘/๒๕๓๗^{๑๗} คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๒๕๑/๒๕๒๓^{๑๘} พิพากษาว่า สำนักทำการงานซึ่งเป็นนิติบุคคล อันเป็นหลักแหล่งที่ทำการงานเป็นปกติของผู้มีอำนาจทำการแทนนิติบุคคล ถือเป็นภูมิลำเนาของผู้มีอำนาจทำการแทน

^{๑๓}มาตรา ๖ ในกรณีพระราชบัญญัตินี้มิได้กำหนดไว้เป็นประการอื่น การใดที่กำหนดให้แจ้ง ยื่น หรือส่งหนังสือหรือเอกสารให้บุคคลใดเป็นการเฉพาะ ถ้าได้แจ้ง ยื่น หรือส่งหนังสือหรือเอกสารให้บุคคลนั้น ณ ภูมิลำเนาหรือที่อยู่ที่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร ให้ถือว่าได้แจ้ง ยื่น หรือส่งโดยชอบด้วยพระราชบัญญัตินี้แล้ว

าลา

าลา

^{๑๔}มาตรา ๖๘ ภูมิลำเนาของนิติบุคคล ได้แก่ ถิ่นอันเป็นที่ตั้งสำนักงานใหญ่ หรือถิ่นอันเป็นที่ตั้งที่ทำการ หรือถิ่นที่ได้เลือกเอาเป็นภูมิลำเนาเฉพาะการตามข้อบังคับหรือตราสารจัดตั้ง

^{๑๕}มาตรา ๓๘ ถ้าบุคคลธรรมดา มีถิ่นที่อยู่หลายแห่งซึ่งอยู่สลับเปลี่ยนกันไปหรือมีหลักแหล่งที่ทำการงานเป็นปกติหลายแห่ง ให้ถือเอาแห่งใดแห่งหนึ่งเป็นภูมิลำเนาของบุคคลนั้น

^{๑๖}คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๒๗/๒๕๖๑ จำเลยที่ ๒ เป็นกรรมการผู้มีอำนาจกระทำการแทนบริษัท ๘ ซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตอำนาจศาลชั้นต้น ที่ทำการบริษัทดังกล่าวจึงเป็นสำนักทำการงานที่สำคัญ อันเป็นถิ่นที่อยู่ที่สำคัญอีกแห่งหนึ่งของจำเลยที่ ๒ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๗ จึงเป็นกรณีที่จำเลยที่ ๒ มีภูมิลำเนาหลายแห่ง โจทก์จึงสามารถฟ้องจำเลยที่ ๒ ยังภูมิลำเนาแห่งใดก็ได้

^{๑๗}คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๕๒๘/๒๕๓๗ ภูมิลำเนาของห้างหุ้นส่วนจำกัดจำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นนิติบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๗๑ (เดิม) ได้แก่ ถิ่นที่สำนักงานแห่งใหญ่หรือที่ตั้งทำการหรือถิ่นที่ได้เลือกเอาเป็นภูมิลำเนาเฉพาะการตามข้อบังคับหรือตราสารจัดตั้ง คือ บ้านเลขที่ ๓๖๔๒-๓๖๔๖ ส่วนจำเลยที่ ๒ ที่อ้างว่าอยู่บ้านเลขที่ ๑๗๒๒๓ ตามสำเนาทะเบียนบ้านนั้น แม้นบ้านดังกล่าวถือได้ว่าเป็นภูมิลำเนาของจำเลยที่ ๒ ก็ตาม แต่เมื่อจำเลยที่ ๒ เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของจำเลยที่ ๑ จำเลยที่ ๒ ย่อมเป็นผู้มีอำนาจจัดการแทนหรือแสดงความรู้สึกแทนจำเลยที่ ๑ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๗๕ (เดิม) ถือได้ว่าจำเลยที่ ๒ มีหลักแหล่งที่ทำการเป็นปกติ ณ ภูมิลำเนาของจำเลยที่ ๑ อีกแห่งจึงเป็นภูมิลำเนาของจำเลยที่ ๒ ด้วย

^{๑๘}คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๒๕๑/๒๕๒๓ จำเลยเป็นกรรมการผู้จัดการบริษัทซึ่งตั้งอยู่ที่จังหวัดลำพูนเป็นที่ทำงานสำคัญของจำเลย จึงถือได้ว่าที่ทำการบริษัทเป็นภูมิลำเนาของจำเลยแม้จำเลยจะมีบ้านอยู่ที่กรุงเทพมหานครเป็นภูมิลำเนาอีกแห่งหนึ่งก็ตาม การที่โจทก์ฟ้องจำเลยที่ศาลจังหวัดลำพูนและนำส่งหมายเรียกสำเนาฟ้องตลอดจนหมายนัดสืบพยานให้จำเลยที่จังหวัดลำพูน จึงชอบด้วยกฎหมายแล้ว

นิติบุคคลอีกแห่งหนึ่งด้วย ดังนั้น กรมพัฒนาธุรกิจการค้าจึงสามารถส่งหนังสือแจ้งข้อกล่าวหาต่อนิติบุคคลหรือผู้มีอำนาจทำการแทนนิติบุคคล ไปยังที่ตั้งสำนักงานใหญ่ของนิติบุคคลได้

ประเด็นที่สาม การขออนุมัติให้สามารถจัดส่งคำสั่งปรับเป็นพินัยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับไปยังผู้แทนของนิติบุคคลซึ่งต้องรับผิดชอบร่วมกับนิติบุคคล ไปยังที่ตั้งสำนักงานใหญ่ของนิติบุคคล ซึ่งเป็นที่อยู่ของผู้แทนของนิติบุคคลได้แจ้งไว้ต่อหน่วยงานของรัฐตามคำขอจดทะเบียน นั้น เห็นว่า โดยที่มาตรา ๒๐^{๙๙} แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ บัญญัติให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีคำสั่งปรับเป็นพินัยและส่งคำสั่งให้ผู้นั้นทราบทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับไปยังที่อยู่อย่างหนึ่งอย่างใดใน ๒ แห่ง ได้แก่ (๑) ที่อยู่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรของผู้ถูกกล่าวหา หรือ (๒) ที่อยู่ตามที่ได้แจ้งไว้ต่อหน่วยงานของรัฐ และให้ถือว่าผู้นั้นได้รับแจ้งตั้งแต่วันครบสิบห้าวันนับแต่วันที่ปรากฏในทะเบียนตอบรับ ดังนั้น ในการส่งคำสั่งปรับเป็นพินัยหากปรากฏข้อเท็จจริงว่าผู้แทนของนิติบุคคลนั้นได้แจ้งว่าที่ตั้งสำนักงานใหญ่ของนิติบุคคลเป็นที่อยู่ของผู้แทนของนิติบุคคล เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยจึงสามารถส่งคำสั่งปรับเป็นพินัยไปยังที่อยู่นั้นได้

อนึ่ง การแจ้งข้อกล่าวหาและคำสั่งปรับเป็นพินัยในประเด็นที่สองและประเด็นที่สามนั้น หากปรากฏข้อเท็จจริงเช่นเดียวกับกรณีตามที่ได้ให้ความเห็นไว้แล้วในประเด็นที่หนึ่ง เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถดำเนินการตามที่ได้ให้ความเห็นไว้แล้วในประเด็นที่หนึ่งได้

ประเด็นที่สี่ การขออนุมัติให้สามารถประกาศกำหนดบัญชีรายชื่อตำแหน่งของข้าราชการที่มีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับชำนาญงานหรือระดับปฏิบัติการขึ้นไปหรือเทียบเท่า ให้เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยได้ และขอให้สามารถแต่งตั้งองค์คณะผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยโดยระบุตำแหน่งแทนการระบุชื่อของบุคคลที่มีตำแหน่งได้ นั้น ปรากฏข้อเท็จจริงเพิ่มเติมตามคำชี้แจงของผู้แทนกรมพัฒนาธุรกิจการค้าว่า ภายหลังจากพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ มีผลใช้บังคับมีจำนวนคดีภายใต้กฎหมายที่กรมพัฒนาธุรกิจการค้ารับผิดชอบประมาณ ๒๘๒,๐๐๐ คดี ซึ่งความผิดส่วนใหญ่เป็นความผิดที่มีอัตราโทษปรับเกิน ๑๐,๐๐๐ บาท เป็นผลให้การปรับเป็นพินัยต้องทำเป็นองค์คณะ แต่กระทรวงพาณิชย์มีจำนวนเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยไม่เพียงพอกับจำนวนคดีความผิดทางพินัย โดยเฉพาะในการปฏิบัติงานในส่วนภูมิภาคจำนวน ๒๒ จังหวัด ที่ไม่มีข้าราชการที่มีตำแหน่งระดับชำนาญการที่รับผิดชอบปฏิบัติงานในกฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยตรงเพื่อแต่งตั้งให้เป็นองค์คณะผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย อันเนื่องมาจากไม่สามารถเข้าสู่ตำแหน่งที่สูงขึ้นได้ทันหรือเกิดจากการโยกย้ายการปฏิบัติงาน ทำให้ต้องแต่งตั้งข้าราชการระดับชำนาญการจากส่วนงานอื่นที่ไม่ได้รับผิดชอบงานโดยตรงเพื่อมาปฏิบัติหน้าที่แทนซึ่งส่งผลกระทบต่อความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติหน้าที่และเกิดผลกระทบต่อภาระงานที่เพิ่มขึ้นแก่ข้าราชการในส่วนงานอื่น

คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยพิจารณาแล้ว มีความเห็นดังนี้

๑. เนื่องจากตำแหน่งประเภททั่วไประดับชำนาญงาน ถือได้ว่าเป็นตำแหน่งเทียบเท่าตำแหน่งประเภทวิชาการ ระดับชำนาญการที่สามารถกำหนดให้เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจ

^{๙๙}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๔, ข้างต้น

ปรับเป็นพินัยตามข้อ ๑๐^{๒๐} แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัยฯ ได้อยู่แล้ว ทั้งนี้ ตามที่คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยได้เคยให้ความเห็นไว้แล้ว ในเรื่องเสรีจที่ ๖๒/๒๕๖๗^{๒๑} เรื่องเสรีจที่ ๑๑๐/๒๕๖๗^{๒๒} เรื่องเสรีจที่ ๒๑๘/๒๕๖๗^{๒๓} และเรื่องเสรีจที่ ๖๔๕/๒๕๖๗^{๒๔} ดังนั้น กรมพัฒนาธุรกิจการค้าสามารถเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์กำหนดบัญชีรายชื่อตำแหน่งข้าราชการที่มีตำแหน่งระดับชำนาญงานให้เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยได้โดยไม่ต้องขออนุมัติเพื่อดำเนินการแตกต่างจากระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัยฯ

ส่วนกรณีข้าราชการระดับปฏิบัติการนั้น เมื่อเปรียบเทียบจำนวนเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยในปัจจุบันกับปริมาณคดีตามกฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบดังกล่าวด้วยแล้ว เห็นได้ว่ามีจำนวนเจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติงานไม่เพียงพอที่จะดำเนินการให้สอดคล้องกับปริมาณคดีในความรับผิดชอบได้ อันอาจส่งผลให้ไม่สามารถบังคับใช้กฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ และก่อให้เกิดภาระแก่ประชาชน จึงเห็นควรอนุมัติให้กรมพัฒนาธุรกิจการค้าดำเนินการแตกต่างจากข้อ ๑๐ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัยฯ โดยให้กรมพัฒนาธุรกิจการค้าเสนอรัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายแต่ละฉบับประกาศกำหนดบัญชีรายชื่อตำแหน่งข้าราชการกรมพัฒนาธุรกิจการค้าและข้าราชการส่วนภูมิภาคที่ปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องซึ่งดำรงตำแหน่งประเภทวิชาการในระดับปฏิบัติการหรือเทียบเท่า ซึ่งปฏิบัติหน้าที่มาแล้วตั้งแต่สามปีขึ้นไป หรือปฏิบัติหน้าที่มาแล้วหนึ่งปีขึ้นไปแต่ไม่ถึงสามปี

---

^{๒๐}ข้อ ๑๐ ในกรณีที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยมิได้บัญญัติให้เจ้าหน้าที่ของรัฐตำแหน่งใดมีอำนาจปรับเป็นพินัย ให้รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายนั้นประกาศกำหนดบัญชีรายชื่อตำแหน่งข้าราชการและพนักงานของหน่วยงานของรัฐที่มีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับชำนาญการขึ้นไปหรือเทียบเท่าเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย โดยในกรณีที่กฎหมายกำหนดอัตราค่าปรับเป็นพินัยสูงสุดไว้ไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท รัฐมนตรีจะกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐดังกล่าวคนเดียวเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาการปรับเป็นพินัยก็ได้

การพิจารณาปรับเป็นพินัยที่ต้องทำเป็นองค์คณะ ให้องค์คณะประกอบด้วยหัวหน้าองค์คณะหนึ่งคนและองค์คณะอีกไม่น้อยกว่าสองคน

เมื่อรัฐมนตรีกำหนดให้การพิจารณาปรับเป็นพินัยในเรื่องใดอยู่ในอำนาจของผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยเพียงคนเดียว ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่พบเห็นการกระทำความผิด หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่หัวหน้าหน่วยงานของรัฐกำหนดจากบัญชีรายชื่อตามวรรคหนึ่งเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย

เมื่อการพิจารณาปรับเป็นพินัยเรื่องใดต้องทำเป็นองค์คณะ ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐกำหนดผู้เป็นหัวหน้าองค์คณะและองค์คณะจากบัญชีรายชื่อตามวรรคหนึ่ง ตามที่เห็นสมควร

ในระหว่างการพิจารณาปรับเป็นพินัย หากมีเหตุที่ทำให้องค์คณะคนใดคนหนึ่งไม่อาจพิจารณาปรับเป็นพินัยต่อไปได้ ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐในบัญชีรายชื่อตามวรรคหนึ่งเพื่อประกอบเป็นองค์คณะแทน

^{๒๑}บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การเทียบตำแหน่งข้าราชการของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ซึ่งมีตำแหน่งชำนาญการขึ้นไปหรือเทียบเท่าตามข้อ ๑๐ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๖

^{๒๒}บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การปรับเป็นพินัยกรณีการกระทำความผิดเดียวเป็นความผิดกฎหมายหลายบท และการกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. ๒๕๖๒

^{๒๓}บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การเทียบตำแหน่งพนักงานเทคนิค ระดับชำนาญงานเพื่อแต่งตั้งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕

^{๒๔}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๙, ข้างต้น

และผ่านการอบรมและทดสอบเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการปรับเป็นพินัยและกฎหมายอื่น ในความรับผิดชอบที่เกี่ยวข้อง ให้เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยได้ เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงาน มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ที่เพียงพอสำหรับการปฏิบัติงาน และบังคับใช้กฎหมาย ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒. การขอให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐสามารถแต่งตั้งองค์คณะโดยระบุตำแหน่ง แทนการระบุชื่อของบุคคลที่มีตำแหน่งดังกล่าว นั้น โดยที่มาตรา ๑๔ วรรคสอง^{๒๕} แห่งพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ประกอบกับข้อ ๑๐^{๒๖} แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบ ปฏิบัติในการปรับเป็นพินัยฯ กำหนดให้กรณีค่าปรับเป็นพินัยที่กฎหมายบัญญัติไว้มีอัตราอย่างสูง เกินหนึ่งหมื่นบาท ต้องกำหนดให้การปรับเป็นพินัยกระทำเป็นองค์คณะที่ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ของรัฐ ไม่น้อยกว่าสามคน โดยให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐกำหนดผู้เป็นหัวหน้าองค์คณะและองค์คณะ จากบัญชีรายชื่อที่รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายนั้นประกาศกำหนดบัญชีรายชื่อตำแหน่ง ข้าราชการและพนักงานของหน่วยงานของรัฐที่เป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย จึงเห็นได้ว่า ทั้งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติ ในการปรับเป็นพินัยฯ ไม่ได้บังคับให้การประกาศกำหนดผู้เป็นหัวหน้าองค์คณะและองค์คณะ ผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยต้องทำเป็นบัญชีรายชื่อบุคคล ดังนั้น กรมพัฒนาธุรกิจการค้าจึงสามารถ แต่งตั้งองค์คณะโดยระบุตำแหน่งผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยได้ โดยไม่ต้องขออนุมัติเพื่อดำเนินการ แตกต่างจากระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัยฯ

ประเด็นที่ห้า การขออนุมัติให้ระเบียบปฏิบัติที่กรมพัฒนาธุรกิจการค้ากำหนด เพิ่มเติมจากระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัยฯ มีผลใช้บังคับ แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยทุกคนตามกฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบ ของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า นั้น เห็นว่า ระเบียบปฏิบัติที่กรมพัฒนาธุรกิจการค้าจะอาศัยอำนาจ ตามข้อ ๑๖^{๒๗} แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัยฯ ที่กำหนดให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐอาจกำหนดระเบียบปฏิบัติเพิ่มเติมจากที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้ก็ได้ แต่ต้องไม่ขัดหรือแย้งต่อกฎหมายและระเบียบนี้ โดยให้คำนึงถึงความสะดวก รวดเร็ว เป็นธรรม และไม่เป็นการแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องจนเกินสมควรนั้น โดยที่มาตรา ๙^{๒๘} วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติ

^{๒๕}มาตรา ๑๔

ฯลฯ

ฯลฯ

ในการกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐให้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามวรรคหนึ่ง รัฐมนตรีจะกำหนดให้ เจ้าหน้าที่ของรัฐอื่นใดที่มีชื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งรับผิดชอบในการปฏิบัติตามกฎหมายนั้น เป็นผู้มีอำนาจปรับ เป็นพินัยมิได้ เว้นแต่เป็นกรณีตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๗ วรรคสาม และถ้าค่าปรับเป็นพินัยที่กฎหมายบัญญัติไว้ มีอัตราอย่างสูงไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท จะกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐคนเดียวเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยก็ได้ แต่ถ้าค่าปรับเป็นพินัยที่กฎหมายบัญญัติไว้มีอัตราอย่างสูงเกินหนึ่งหมื่นบาท ต้องกำหนดให้การปรับเป็นพินัย กระทำเป็นองค์คณะประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่น้อยกว่าสามคน

^{๒๖}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๒๐, ข้างต้น

^{๒๗}ข้อ ๑๖ หัวหน้าหน่วยงานของรัฐอาจกำหนดระเบียบปฏิบัติเพิ่มเติมจากที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้ ก็ได้ แต่ต้องไม่ขัดหรือแย้งต่อกฎหมายและระเบียบนี้ โดยให้คำนึงถึงความสะดวก รวดเร็ว เป็นธรรม และไม่เป็นการแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องจนเกินสมควร

^{๒๘}มาตรา ๙ ในการกำหนดค่าปรับเป็นพินัย ให้พิจารณาให้เหมาะสมกับข้อเท็จจริง ดังต่อไปนี้

(๑) ระดับความรุนแรงของผลกระทบที่เกิดขึ้นแก่ชุมชนหรือสังคมจากการกระทำความผิด ทางพินัย และพฤติการณ์อื่นอันเกี่ยวกับสภาพความผิดทางพินัย

(๒) ความรู้ผิดชอบ อายุ ประวัติ ความประพฤติ สติปัญญา การศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ สิ่งแวดล้อม การกระทำความผิดซ้ำ และสิ่งอื่นทั้งปวงเกี่ยวกับผู้กระทำความผิดทางพินัย

(มีต่อหน้าถัดไป)

ว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ บัญญัติให้รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายเป็นผู้มีอำนาจออกระเบียบ และหลักเกณฑ์ในการกำหนดค่าปรับเป็นพินัย ดังนั้น ระเบียบที่กรมพัฒนาธุรกิจการค้าจะกำหนด หลักเกณฑ์ต้องไม่รวมถึงการกำหนดค่าปรับเป็นพินัยซึ่งจะให้ความเห็นต่อไปในประเด็นที่หก

สำหรับขอบเขตการมีผลใช้บังคับของระเบียบปฏิบัติที่หัวหน้าหน่วยงานของรัฐ กำหนดเพิ่มเติมจะใช้บังคับแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐในสังกัดอื่นได้หรือไม่นั้น ย่อมเป็นไปโดยผลของกฎหมาย ที่ให้อำนาจในการวางระเบียบปฏิบัติ จึงมิใช่เรื่องหลักเกณฑ์การปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัยฯ ที่คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยจะมีอำนาจ อนุมัติให้ดำเนินการแตกต่างได้

ทั้งนี้ ในกรณีที่มีเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจปรับเป็นพินัยหลายสังกัด หัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจในการกำหนดระเบียบปฏิบัติเพิ่มเติมตามข้อ ๓^{๒๙} และข้อ ๑๖^{๓๐} แห่งระเบียบ สำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัยฯ จะต้องพิจารณาจากหน่วยงานของรัฐ ซึ่งมีหน้าที่และภารกิจหลักที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามกฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัย

(ต่อจากเชิงอรรถที่ ๒๘)

(๓) ผลประโยชน์ที่ผู้กระทำความผิดทางพินัยหรือบุคคลอื่นได้รับจากการกระทำความผิดทางพินัย

(๔) สถานะทางเศรษฐกิจของผู้กระทำความผิดทางพินัย

ในการชำระค่าปรับเป็นพินัย ถ้าผู้กระทำความผิดทางพินัยร้องขอ และเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือศาลเห็นว่าผู้กระทำความผิดไม่อาจชำระค่าปรับในคราวเดียวได้ เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือศาลจะให้ผ่อนชำระก็ได้ และในกรณีเช่นนั้นหากผู้กระทำความผิดทางพินัยผิดนัดงวดหนึ่งงวดใดโดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้การผ่อนชำระ เป็นอันยกเลิกและผู้กระทำความผิดต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยที่ยังค้างชำระอยู่ให้ครบถ้วนภายในเวลาที่เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือศาลกำหนด หากไม่ชำระค่าปรับเป็นพินัยภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๒๓ หรือมาตรา ๓๐ แล้วแต่กรณี

รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยจะวางระเบียบเพื่อกำหนด หลักเกณฑ์การกำหนดค่าปรับเป็นพินัยตามวรรคหนึ่งและการผ่อนชำระตามวรรคสองเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้ง ต่อพระราชบัญญัตินี้และระเบียบของนายกรัฐมนตรีตามมาตรา ๘ วรรคสอง ก็ได้

^{๒๙}ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

ฯลฯ

ฯลฯ

“หัวหน้าหน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า

(๑) ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ปลัดกระทรวง หรือปลัดทบวง ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐสังกัด สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงานปลัดกระทรวง หรือสำนักงานปลัดทบวง แล้วแต่กรณี

(๒) อธิบดีหรือหัวหน้าส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นซึ่งมีฐานะเทียบเท่ากรม ในกรณีที่ เจ้าหน้าที่ของรัฐสังกัดกรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นซึ่งมีฐานะเทียบเท่ากรม แล้วแต่กรณี

(๓) ผู้ว่าราชการจังหวัด ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐสังกัดราชการส่วนภูมิภาคในจังหวัด

(๔) ผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐสังกัดรัฐวิสาหกิจ

(๕) ผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงานอื่นของรัฐ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐสังกัดหน่วยงานอื่นของรัฐ

(๖) นายองค์การบริหารส่วนจังหวัด นายกเทศมนตรี ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร นายเมืองพัทยา หรือนายองค์การบริหารส่วนตำบล ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา หรือองค์การบริหารส่วนตำบล แล้วแต่กรณี

(๗) นายกสทวิขาชีพ ในกรณีที่พนักงานหรือลูกจ้างของกสทวิขาชีพมีอำนาจปรับเป็นพินัย

(๘) ผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงานของรัฐซึ่งเป็นฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการหรือคณะบุคคล ที่เรียกชื่ออย่างอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติให้มีอำนาจปรับเป็นพินัย

ฯลฯ

ฯลฯ

^{๓๐}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๒๗, ข้างต้น

ตามที่คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยเคยให้ความเห็นไว้แล้วในเรื่องเสร็จที่ ๑๘๐/๒๕๖๗^{๓๑} ด้วยเหตุนี้ เมื่อกรมพัฒนาธุรกิจการค้าเป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติ กำหนดความผิดเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด สมาคม และมูลนิธิ พ.ศ. ๒๕๕๙ พระราชบัญญัติสมาคมการค้า พ.ศ. ๒๕๐๙ พระราชบัญญัติหอการค้า พ.ศ. ๒๕๐๙ พระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. ๒๕๓๕ พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. ๒๕๔๓ และพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. ๒๕๕๘ อธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้าจึงเป็น หัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจในการวางระเบียบปฏิบัติเพิ่มเติมตามข้อ ๑๖^{๓๒} แห่งระเบียบ สำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัยฯ และระเบียบดังกล่าวย่อมมีผลใช้บังคับ แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามกฎหมายดังกล่าวทุกคน

ส่วนการกำหนดระเบียบปฏิบัติเพิ่มเติมเพื่อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับ เป็นพินัยตามพระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๕๙ ถือเป็นปฏิบัตินั้น เมื่อข้อ ๒^{๓๓} แห่งประกาศ กระทรวงพาณิชย์ เรื่อง กำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐให้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติทะเบียน พาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๕๙ พ.ศ. ๒๕๖๖ ไม่ได้กำหนดให้เจ้าหน้าที่ของกรมพัฒนาธุรกิจการค้าเป็นเจ้าหน้าที่ ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามกฎหมายดังกล่าว ดังนั้น อธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้าจึงมิใช่ หัวหน้าหน่วยงานของรัฐซึ่งมีอำนาจในการกำหนดระเบียบปฏิบัติเพิ่มเติมตามข้อ ๓^{๓๔} และข้อ ๑๖ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัยฯ แต่อย่างไรก็ดี กรมพัฒนาธุรกิจการค้าในฐานะที่เป็นสำนักงานกลางทะเบียนพาณิชย์ซึ่งมีหน้าที่กำกับดูแลการรับ จดทะเบียนพาณิชย์ตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง^{๓๕} แห่งพระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ฯ ย่อมสามารถ ที่จะประสานขอความร่วมมือกับผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร นายกเมืองพัทยา นายกเทศมนตรี และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งเป็นข้าราชการส่วนท้องถิ่นดำเนินการ ปรับเป็นพินัยโดยถือปฏิบัติตามแนวทางเดียวกันกับระเบียบที่กรมพัฒนาธุรกิจการค้ากำหนด เพื่อให้การดำเนินการปรับเป็นพินัยของเจ้าหน้าที่ของรัฐตามกฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบ ของกรมพัฒนาธุรกิจการค้าเป็นไปในแนวทางเดียวกัน ทั้งนี้ ก่อนออกระเบียบดังกล่าว กรมพัฒนาธุรกิจ การค้าควรหารือกับผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย

^{๓๑}บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการปรับเป็นพินัย กรณีการกระทำความผิดตามมาตรา ๑๐๑/๑ และมาตรา ๑๐๑/๒ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพ สิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๑

^{๓๒}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๒๗, ข้างต้น

^{๓๓}ข้อ ๒ ให้ข้าราชการคนหนึ่งคนใดซึ่งดำรงตำแหน่งดังต่อไปนี้ เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจ ปรับเป็นพินัย เฉพาะในท้องที่ของตน

- (๑) ข้าราชการกรุงเทพมหานครตั้งแต่ระดับชำนาญการขึ้นไป
- (๒) พนักงานเมืองพัทยาตั้งแต่ระดับชำนาญการขึ้นไป
- (๓) พนักงานเทศบาลตั้งแต่ระดับชำนาญการขึ้นไป
- (๔) พนักงานส่วนตำบลตั้งแต่ระดับชำนาญการขึ้นไป

^{๓๔}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๒๙, ข้างต้น

^{๓๕}มาตรา ๙ ให้กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ เป็นสำนักงานกลางทะเบียนพาณิชย์ เป็นหน้าที่กำกับดูแลการรับจดทะเบียนพาณิชย์ตามพระราชบัญญัตินี้

ประเด็นที่หก การขออนุมัติให้สามารถกำหนดจำนวนเงินค่าปรับเป็นพินัยที่ผู้กระทำความผิดจะต้องชำระเป็นตารางกำหนดอัตราค่าปรับเป็นพินัยตามกฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ซึ่งได้ผ่านการพิจารณาข้อเท็จจริงต่าง ๆ ตามที่กำหนดในมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ โดยไม่ต้องพิจารณาข้อเท็จจริงเป็นรายกรณี นั้น เห็นว่า โดยที่การจัดทำตารางกำหนดอัตราค่าปรับเป็นพินัยตามกฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า นั้น เป็นการกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการกำหนดค่าปรับเป็นพินัยซึ่งมาตรา ๙^{๓๖} วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ บัญญัติให้เป็นอำนาจของรัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยในการวางระเบียบเรื่องดังกล่าวเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งต่อพระราชบัญญัตินี้และระเบียบของนายกรัฐมนตรีตามมาตรา ๘ วรรคสอง จึงมิใช่อำนาจของอธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้าในฐานะหัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่จะวางระเบียบปฏิบัติเรื่องดังกล่าวเพิ่มเติมได้ อย่างไรก็ตาม หากการจัดทำตารางกำหนดอัตราค่าปรับเป็นพินัยมีการวางแนวทางการกำหนดอัตราค่าปรับเป็นพินัยให้เหมาะสมกับข้อเท็จจริงในแต่ละกรณีตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ และไม่ขัดหรือแย้งกับหลักเกณฑ์ตามข้อ ๖^{๓๗} และข้อ ๘^{๓๘} แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัยฯ ที่กำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องคำนึงถึงข้อเท็จจริงตามที่มาตรา ๙ บัญญัติไว้ โดยให้คำนึงถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับระดับความรุนแรงของผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการกระทำความผิดตามมาตรา ๙ (๑) เพื่อกำหนดจำนวนค่าปรับเป็นพินัยในเบื้องต้นก่อน แล้วจึงนำข้อเท็จจริงตามมาตรา ๙ (๒) ถึง (๔) มาประกอบการพิจารณา โดยต้องคำนึงถึงปัจจัยเกี่ยวกับตัวผู้กระทำความผิด ผลประโยชน์ที่ได้รับจากการกระทำความผิด และสถานะทางเศรษฐกิจของตัวผู้กระทำความผิด ซึ่งเป็นพฤติการณ์เกี่ยวกับตัวผู้กระทำความผิดที่จะต้องพิจารณาตามข้อเท็จจริงในแต่ละกรณี เพื่อใช้เป็นเหตุลดหรือเพิ่มจำนวนค่าปรับเป็นพินัยแล้ว กรมพัฒนาธุรกิจการค้าย่อมสามารถเสนอรัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดเป็นพินัย เป็นผู้ออกระเบียบตามมาตรา ๙ วรรคสาม เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์การกำหนดค่าปรับเป็นพินัยในรูปแบบตาราง

^{๓๖}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๒๘, ข้างต้น

^{๓๗}ข้อ ๖ ในการวางระเบียบเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์การกำหนดค่าปรับเป็นพินัยของรัฐมนตรีตามมาตรา ๙ วรรคสาม อย่างน้อยต้องกำหนดให้มีผล ดังต่อไปนี้

(๑) ในการพิจารณากำหนดค่าปรับเป็นพินัย เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องคำนึงถึงข้อเท็จจริงตามมาตรา ๙ (๑) เพื่อกำหนดจำนวนค่าปรับเป็นพินัยในเบื้องต้น จากนั้นจึงพิจารณาข้อเท็จจริงตามมาตรา ๙ (๒) ถึง (๔) ประกอบ เพื่อใช้เป็นเหตุในการลดหรือเพิ่มจำนวนค่าปรับเป็นพินัยที่ได้กำหนดไว้ในเบื้องต้น

(๒) ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดทางพินัยได้รับผลประโยชน์จากการกระทำความผิดทางพินัย จำนวนค่าปรับเป็นพินัยต้องไม่ต่ำกว่าผลประโยชน์ที่ได้รับ แต่ต้องไม่เกินอัตราขั้นสูงที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยกำหนดไว้

(๓) ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดทางพินัยมีฐานะยากจนและกระทำความผิดด้วยความจำเป็นเพื่อยังชีพของตนและครอบครัว ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐกำหนดค่าปรับเป็นพินัยในอัตราต่ำที่สุดเท่าที่จะทำได้ แต่ต้องไม่ต่ำกว่าห้าสิบบาทหรือไม่น้อยกว่าอัตราขั้นต่ำที่กฎหมายกำหนดไว้ แล้วแต่กรณี โดยมีให้นำความใน (๒) มาใช้บังคับ

^{๓๘}ข้อ ๘ ในกรณีที่รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยไม่ได้ออกระเบียบตามข้อ ๖ ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐพิจารณากำหนดค่าปรับเป็นพินัยตามแนวทางตามข้อ ๖

กำหนดอัตราค่าปรับเป็นพินัย เพื่อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐถือปฏิบัติเป็นการภายในได้ และกรณีนี้ไม่อยู่ในอำนาจคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยที่จะอนุมัติให้ดำเนินการแตกต่างจากที่มาตรา ๙^{๓๔} แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ บัญญัติไว้ได้

(นายปกรณ์ นิลประพันธ์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ตุลาคม ๒๕๖๗

บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย
เรื่อง การแบ่งค่าปรับตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาด
และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕
ของกรุงเทพมหานคร

กรุงเทพมหานครได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ กท ๑๔๐๔/๓๐๓๒ ลงวันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๗ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ มีบทลงโทษปรับสถานเดียวแก่ผู้กระทำความผิด และบัญญัติให้มีการแบ่งเงินค่าปรับให้แก่ผู้แจ้งความนำจับกึ่งหนึ่ง และพนักงานเจ้าหน้าที่ เจ้าพนักงานจราจร หรือตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่ควบคุมการจราจร ผู้จับกุมอีกกึ่งหนึ่ง กรุงเทพมหานครได้ดำเนินการเปรียบเทียบและแบ่งเงินค่าปรับให้แก่ผู้แจ้งและผู้จับ ตามหนังสือกรุงเทพมหานคร ที่ กท ๘๐๐๔/๕๒๕ ลงวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๓๕ ประกอบข้อ ๘ วรรคสอง แห่งระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการเปรียบเทียบคดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๖ และระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการแบ่งค่าปรับที่ได้จากการเปรียบเทียบให้แก่ผู้แจ้งความนำจับ ตามกฎหมายว่าด้วยการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐

ต่อมาเมื่อพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ มีผลบังคับใช้ ส่งผลให้กฎหมายที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของกรุงเทพมหานครรวมถึงพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองฯ มีการบังคับใช้ที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งกฎหมายว่าด้วยการปรับเป็นพินัยเป็นกฎหมายที่กำหนดมาตรการในการดำเนินการปรับผู้กระทำความผิดทางพินัยซึ่งเป็นการกระทำในลักษณะที่เป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายที่มีใช้ความผิดร้ายแรงและไม่ใช้โทษทางอาญา โดยได้กำหนดกระบวนการแสวงหาข้อเท็จจริง การรวบรวมพยานหลักฐาน และการแจ้งคำสั่งปรับแก่ผู้กระทำความผิดทางพินัยไว้เป็นการเฉพาะ กรุงเทพมหานครได้พบปัญหาข้อขัดข้องในการดำเนินการตามกฎหมายที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจหลายประการ จึงขอหารือเกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ซึ่งรวมถึงประเด็นการแบ่งเงินค่าปรับตามมาตรา ๔๘ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองฯ ตามความเห็นของคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ ตามกฎหมายที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของกรุงเทพมหานคร (เรื่องเสร็จที่ ๑๕๐๓/๒๕๖๖) โดยเฉพาะในประเด็นหารือว่า กรุงเทพมหานครสามารถนำค่าปรับเป็นพินัยมาแบ่งเป็นเงินรางวัลนำจับ รวมทั้งนำระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการแบ่งค่าปรับที่ได้จากการเปรียบเทียบให้แก่ผู้แจ้งความนำจับตามกฎหมายว่าด้วยการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองฯ มาใช้ได้หรือไม่ ซึ่งคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยมีความเห็นสรุปความได้ว่า เมื่อมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองฯ บัญญัติให้ค่าปรับที่เปรียบเทียบนั้นเป็นรายได้ของราชการส่วนท้องถิ่น ด้วยเหตุนี้จึงเป็นกรณีที่กฎหมายบัญญัติการจัดการค่าปรับไว้เป็นอย่างอื่น อันเข้าข้อยกเว้นของมาตรา ๓๖ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ส่วนระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยหลักเกณฑ์

วิธีการ และเงื่อนไขการแบ่งค่าปรับที่ได้จากการเปรียบเทียบให้แก่ผู้แจ้งความนำจับตามกฎหมายว่าด้วยการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองฯ นั้น อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔๘ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองฯ ที่บัญญัติให้แบ่งค่าปรับที่ได้จากการเปรียบเทียบแก่ผู้แจ้งความนำจับกึ่งหนึ่ง และพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้จับกุมกึ่งหนึ่ง อันเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินการตามมาตรา ๔๘ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองฯ ที่ใช้สำหรับการแบ่งค่าปรับจากการกระทำความผิดอาญาก่อนที่จะเปลี่ยนโทษเป็นความผิดทางพินัย จึงสมควรที่จะมีการปรับปรุงระเบียบดังกล่าวให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ที่ไม่มีการจับกุมผู้กระทำความผิด

กรุงเทพมหานครได้พิจารณาดำเนินการปรับปรุงระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการแบ่งค่าปรับที่ได้จากการเปรียบเทียบให้แก่ผู้แจ้งความนำจับตามกฎหมายว่าด้วยการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองฯ เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ที่ไม่มีการจับกุมผู้กระทำความผิด และเป็นไปตามความเห็นของคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยแล้ว พบว่ามีประเด็นปัญหาข้อกฎหมายหลายประการที่เป็นสาระสำคัญที่ไม่มีความชัดเจนในทางปฏิบัติ ทั้งมีข้อเรียกร้องจากผู้ปฏิบัติงานเพื่อให้มีการแบ่งค่าปรับกรณีไม่มีการจับกุมเช่นเดียวกับก่อนการเปลี่ยนโทษอาญาเป็นความผิดทางพินัย กรุงเทพมหานครจึงขอหารือคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย โดยมีประเด็นหารือดังต่อไปนี้

๑. มาตรา ๔๘ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองฯ ได้วางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการแบ่งค่าปรับที่ได้จากการเปรียบเทียบตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวไว้ กล่าวคือ ให้แบ่งแก่ผู้แจ้งตามความในมาตรา ๕๑ กึ่งหนึ่ง และให้แบ่งแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ เจ้าพนักงานจราจร หรือตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่ควบคุมจราจรผู้จับกุมอีกกึ่งหนึ่ง โดยเมื่อพิจารณาบทบัญญัติมาตรา ๕๑ และมาตรา ๕๙ ประกอบกันจะเห็นถึงเจตนารมณ์ของกฎหมายที่มุ่งประสงค์จะให้มีความสนใจในการปฏิบัติและบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายโดยเคร่งครัด โดยมีรางวัลให้แก่ประชาชนและเจ้าหน้าที่ผู้ซึ่งบังคับการตามกฎหมายที่ดีเยี่ยมได้รางวัลเป็นสิ่งตอบแทนตามมาตรา ๔๘ (เรื่องเสร็จที่ ๘๐๗/๒๕๓๕) เมื่อกฎหมายเปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวเป็นความผิดทางพินัย เจ้าพนักงานท้องถิ่นและพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งรับผิดชอบตามกฎหมายสามารถดำเนินการตามมาตรการอื่นที่กำหนดในมาตรา ๕๐ ได้ แต่ไม่สามารถใช้อำนาจในการจับกุมผู้กระทำความผิดที่บัญญัติไว้สำหรับการดำเนินคดีอาญาได้ (เรื่องเสร็จที่ ๑๕๐๓/๒๕๖๖) ดังนี้ ประชาชนผู้แจ้งความดังกล่าวจะมีสิทธิได้รับเงินส่วนแบ่งค่าปรับตามมาตรา ๔๘ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองฯ หรือไม่ และประชาชนผู้แจ้งความนั้นจะถือเป็นผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาหรือไม่

๒. จากกรณีข้อ ๑ เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจที่กฎหมายกำหนดจนได้มาซึ่งค่าปรับเป็นพินัย กรุงเทพมหานครจะสามารถแบ่งเงินค่าปรับที่ได้จากการเปรียบเทียบตามวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองฯ เป็นเงินรางวัลให้แก่เจ้าพนักงานท้องถิ่น พนักงานเจ้าหน้าที่ และเจ้าหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง โดยการออกเป็นข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครเพื่อกำหนดให้มีการแบ่งเงินค่าปรับดังกล่าวได้หรือไม่

๓. มาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองฯ ได้กำหนดวิธีการแจ้งความของประชาชนผู้พบเห็นการกระทำความผิดไว้ โดยให้แจ้งต่อพนักงานสอบสวน เจ้าพนักงานท้องถิ่น หรือพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่โดยไม่ชักช้า การแจ้งความตามมาตรา ๕๑ จะถือเป็นการกล่าวหาตามกฎหมายการแสวงหาข้อเท็จจริง การรวบรวมพยานหลักฐาน และการชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหา พ.ศ. ๒๕๖๖ หรือไม่ และถือว่าการแจ้งตามมาตรา ๕๑ เป็นกรณีที่กฎหมายกำหนดไว้เป็นการเฉพาะตามมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ หรือไม่

๔. หากมีกรณีกล่าวหาว่า พนักงานสอบสวน เจ้าพนักงานท้องถิ่น หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๕๑ ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดตามที่มีการแจ้งความ ซึ่งเป็นความผิดตามมาตรา ๕๙ แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองฯ เจ้าหน้าที่ของรัฐจะดำเนินการตามกระบวนการที่กำหนดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ กับพนักงานสอบสวน เจ้าพนักงานท้องถิ่น หรือพนักงานเจ้าหน้าที่นั้น ได้หรือไม่

คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยได้พิจารณาข้อหาหรือของกรุงเทพมหานคร โดยมีผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น) ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และผู้แทนกรุงเทพมหานคร เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว มีความเห็นในแต่ละประเด็น ดังต่อไปนี้

ประเด็นที่หนึ่ง เมื่อพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ เปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวเป็นความผิดทางพินัยแล้ว ประชาชนผู้แจ้งความจะยังมีสิทธิได้รับเงินส่วนแบ่งค่าปรับตามมาตรา ๔๘ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองฯ หรือไม่ นั้น เห็นว่า มาตรา ๓๖^๑ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ บัญญัติให้เมื่อมีการชำระค่าปรับเป็นพินัย ค่าปรับดังกล่าวต้องส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน เว้นแต่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยหรือกฎหมายอื่นจะบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น และมาตรา ๔๙^๒ แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองฯ บัญญัติให้ค่าปรับที่เปรียบเทียบนั้นเป็นรายได้ของราชการส่วนท้องถิ่น จึงเป็นกรณีที่กฎหมายบัญญัติการจัดการค่าปรับไว้เป็นอย่างอื่น ทั้งนี้ ตามนัยความเห็นของคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย ในเรื่องเสร็จที่ ๑๕๐๓/๒๕๖๖^๓

^๑มาตรา ๓๖ ค่าปรับเป็นพินัยให้นำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน เว้นแต่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยหรือกฎหมายอื่นจะบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น

^๒มาตรา ๔๙ ภายใต้งบบังคับมาตรา ๔๘ วรรคสาม ค่าธรรมเนียมและค่าปรับที่เปรียบเทียบตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เป็นรายได้ของราชการส่วนท้องถิ่น

^๓บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ ตามกฎหมายที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของกรุงเทพมหานคร

เมื่อมาตรา ๔๘^๔ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองฯ บัญญัติให้ค่าปรับที่เปรียบเทียบได้ตามกฎหมายให้แบ่งแก่ผู้แจ้งกึ่งหนึ่ง และพนักงานเจ้าหน้าที่ เจ้าพนักงานจราจร หรือตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่ควบคุมการจราจร ผู้จับกุมอีกกึ่งหนึ่ง ซึ่งการกำหนดให้มีการนำค่าปรับไปแบ่งให้แก่บุคคลที่พบเห็นการกระทำความผิด และเป็นผู้แจ้งต่อเจ้าหน้าที่ และเจ้าหน้าที่ผู้จับกุม เนื่องจากกฎหมายประสงค์จะให้มีความตั้งใจให้มีการปฏิบัติและบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายโดยเคร่งครัดโดยมีรางวัลให้แก่ประชาชน และเจ้าหน้าที่ผู้ซึ่งจะบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย เมื่อประชาชนได้ช่วยชี้เบาะแสที่ดี เมื่อเจ้าหน้าที่ได้ดำเนินการบังคับการตามกฎหมายก็ดี ย่อมได้รับรางวัลเป็นสิ่งตอบแทน ดังนั้นแม้ต่อมามีความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองฯ ได้ถูกเปลี่ยนเป็นความผิดทางพินัยซึ่งมีผลทำให้ไม่มีการจับกุม ผู้กระทำความผิดในความผิดทางพินัยดังเช่นการจับกุมผู้กระทำความผิดอาญาและไม่มี การเปรียบเทียบก็ตาม แต่เมื่อค่าปรับทางอาญาที่ได้จากการเปรียบเทียบตามที่กำหนดไว้ใน มาตรา ๔๘ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อย ของบ้านเมืองฯ มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายกับผู้กระทำความผิด อาญาเช่นเดียวกับการกระทำความผิดทางพินัย ดังนั้น แม้ในความผิดทางพินัยจะไม่มีการจับกุม ผู้กระทำความผิด ประชาชนผู้แจ้งความและการแจ้งความดังกล่าวส่งผลให้มีการบังคับใช้กฎหมาย โดยได้รับชำระค่าปรับทางพินัย ประชาชนผู้นั้นก็ยังมีสิทธิได้รับเงินส่วนแบ่งค่าปรับตามที่กำหนดไว้ใน มาตรา ๔๘ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของ บ้านเมืองฯ

ประเด็นที่สอง เมื่อพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบ เรียบร้อยของบ้านเมืองฯ เปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวเป็นความผิดทางพินัยแล้ว ประชาชนผู้แจ้งความจะยังถือเป็นผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ตามมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองฯ อยู่หรือไม่ นั้น เห็นว่า แม้มาตรา ๕๑^๕ แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อย ของบ้านเมืองฯ จะบัญญัติให้ถือว่าประชาชนผู้พบเห็นการกระทำความผิดดังกล่าวเป็นผู้เสียหาย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แต่เมื่อความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียว ตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองฯ ถูกเปลี่ยนเป็น ความผิดทางพินัยแล้ว ดังนั้น จึงไม่มีกรณีที่ประชาชนจะเป็นผู้เสียหายตามประมวลกฎหมาย

^๔มาตรา ๔๘ บรรดาความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือผู้ซึ่ง เจ้าพนักงานท้องถิ่นแต่งตั้งและพนักงานสอบสวน มีอำนาจเปรียบเทียบได้ เมื่อผู้ต้องหาชำระค่าปรับตามที่ เปรียบเทียบภายในสิบห้าวันแล้ว ให้ถือว่าคดีเลิกกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ถ้าผู้ต้องหาไม่ยินยอมตามที่เปรียบเทียบหรือเมื่อยินยอมแล้วไม่ชำระค่าปรับภายในกำหนดเวลา ดังกล่าว ให้ดำเนินคดีเพื่อฟ้องร้องต่อไป

ค่าปรับที่ได้จากการเปรียบเทียบตามวรรคหนึ่ง ให้แบ่งแก่ผู้แจ้งตามมาตรา ๕๑ กึ่งหนึ่ง และ พนักงานเจ้าหน้าที่ เจ้าพนักงานจราจร หรือตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่ควบคุมการจราจร ผู้จับกุมอีกกึ่งหนึ่ง

^๕มาตรา ๕๑ ในกรณีที่มีผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ประชาชนผู้พบเห็นอาจ แจ้งความต่อพนักงานสอบสวน เจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อให้พนักงานสอบสวน เจ้าพนักงานท้องถิ่น หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่โดยไม่ชักช้าและให้ถือว่าประชาชนผู้พบเห็นการกระทำความผิด ดังกล่าวเป็นผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

วิธีพิจารณาความอาญาอีก แต่ในส่วนของความผิดอาญาอื่นที่ไม่ได้ถูกเปลี่ยนเป็นความผิดทางพินัยประชาชนผู้แจ้งความก็ยังคงถือเป็นผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเช่นเดิม

ประเด็นที่สาม เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดจนได้มาซึ่งค่าปรับเป็นพินัย กรุงเทพมหานครจะสามารถแบ่งเงินค่าปรับที่ได้จากการเปรียบเทียบ เป็นเงินรางวัลให้แก่เจ้าพนักงานท้องถิ่น พนักงานเจ้าหน้าที่ และเจ้าหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง โดยการออกเป็นข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครเพื่อกำหนดให้มีการแบ่งเงินค่าปรับดังกล่าวได้หรือไม่ นั้น เห็นว่า เมื่อได้ให้ความเห็นในประเด็นที่หนึ่งแล้วว่า ค่าปรับทางอาญาที่ได้จากการเปรียบเทียบตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๔๘^๖ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองฯ มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายกับผู้กระทำความผิด ดังนั้น เมื่อมีการดำเนินการบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายและมีการชำระค่าปรับเป็นพินัย เจ้าพนักงานท้องถิ่น พนักงานเจ้าหน้าที่ และเจ้าหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้องตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองฯ จึงมีสิทธิได้รับส่วนแบ่งค่าปรับเป็นพินัยตามที่มาตรา ๔๘ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองฯ บัญญัติไว้ได้ โดยกรุงเทพมหานครสมควรที่จะมีการปรับปรุงระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการแบ่งค่าปรับที่ได้จากการเปรียบเทียบให้แก่ผู้แจ้งความนำจับตามกฎหมายว่าด้วยการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองฯ เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ที่ไม่มีการจับกุมผู้กระทำความผิด ตามที่คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยเคยให้ความเห็นไว้ในเรื่องเสรีจี้ที่ ๑๕๐๓/๒๕๖๖^๗ โดยไม่จำเป็นต้องออกข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครเพื่อกำหนดให้มีการแบ่งเงินค่าปรับดังกล่าวไว้เป็นการเฉพาะ

อนึ่ง โดยที่ปรากฏข้อเท็จจริงเพิ่มเติมตามคำชี้แจงของผู้แทนกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นว่า การเปรียบเทียบคดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมดซึ่งรวมถึงกรุงเทพมหานครด้วยนั้น จะเป็นไปตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการเปรียบเทียบคดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๖ ที่กำหนดให้ค่าปรับที่ได้จากการเปรียบเทียบตามมาตรา ๔๘ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองฯ ให้แบ่งแก่ผู้แจ้งความนำจับกึ่งหนึ่งและพนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานจราจรหรือตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่ควบคุมการจราจร ผู้จับกุมอีกกึ่งหนึ่ง คณะกรรมการฯ จึงมีข้อสังเกตว่า สมควรที่กระทรวงมหาดไทยจะต้องดำเนินการปรับปรุงระเบียบกระทรวงมหาดไทยดังกล่าวเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมดใช้เป็นแนวทางปฏิบัติให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ที่ไม่มีการจับกุมผู้กระทำความผิดด้วย

ประเด็นที่สี่ การแจ้งความตามมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองฯ ถือเป็นกรกล่าวหาตามกฎหมายกระทรวงการแสวงหาข้อเท็จจริง การรวบรวมพยานหลักฐานและการชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหา พ.ศ. ๒๕๖๖ หรือไม่ และถือว่าการแจ้งความตามมาตรา ๕๑ เป็นกรณีที่กฎหมายกำหนดไว้เป็นการเฉพาะตามมาตรา ๒๒

^๖โปรดดูเชิงอรรถที่ ๔, ข้างต้น

^๗โปรดดูเชิงอรรถที่ ๓, ข้างต้น

แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ หรือไม่ นั้น เห็นว่า เมื่อพิจารณาข้อ ๒^๘ แห่งกฎกระทรวงการแสวงหาข้อเท็จจริง การรวบรวมพยานหลักฐาน และการชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหาที่ได้กำหนดนิยามคำว่า “การกล่าวหา” หมายความว่า การที่บุคคลใดได้แจ้งต่อข้าราชการและพนักงานของหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือหน่วยงานของรัฐ ว่ามีการกระทำความผิดทางพินัยขึ้น แล้วจะเห็นได้ว่า การแจ้งความตามมาตรา ๕๑^๙ เพื่อประสงค์จะให้พนักงานสอบสวน เจ้าพนักงานท้องถิ่น หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ในการลงโทษผู้กระทำความผิดถือเป็นการกล่าวหาว่ามีการกระทำความผิดทางพินัยขึ้นตามกฎกระทรวงการแสวงหาข้อเท็จจริง การรวบรวมพยานหลักฐาน และการชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหาฯ แล้ว เพื่อนำไปสู่กระบวนการในการแสวงหาข้อเท็จจริง การรวบรวมพยานหลักฐาน และการแจ้งคำสั่งปรับเป็นพินัยตามที่กฎหมายกำหนดต่อไป

สำหรับประเด็นที่ขอหารือว่าการแจ้งความตามมาตรา ๕๑ เป็นกรณีที่กฎหมายกำหนดไว้เป็นการเฉพาะตามมาตรา ๒๒^{๑๐} แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ หรือไม่ นั้น เห็นว่า พระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ได้กำหนดกระบวนการในการแสวงหาข้อเท็จจริง การรวบรวมพยานหลักฐาน และการแจ้งคำสั่งปรับเป็นพินัยไว้ในมาตรา ๑๙^{๑๑} มาตรา ๒๐^{๑๒} และมาตรา ๒๑^{๑๓} แต่กรณีกฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยฉบับใดได้กำหนดวิธีดำเนินการ

๘ ข้อ ๒ ในกฎกระทรวงนี้

“การกล่าวหา” หมายความว่า การที่บุคคลใดได้แจ้งต่อข้าราชการและพนักงานของหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือหน่วยงานของรัฐ ว่ามีการกระทำความผิดทางพินัยขึ้น โดยรู้ตัวผู้กระทำความผิดหรือไม่ก็ตาม และจะแจ้งเป็นหนังสือ หรือด้วยวาจา หรือโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ก็ตาม

ฯลฯ

ฯลฯ

๑๐ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๕, ข้างต้น

๑๑ มาตรา ๒๒ ความในมาตรา ๑๙ มาตรา ๒๐ และมาตรา ๒๑ ไม่ใช่บังคับแก่การดำเนินการเกี่ยวกับความผิดทางพินัยที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยได้บัญญัติวิธีดำเนินการไว้เป็นการเฉพาะหรือแตกต่างไปจากบทบัญญัติแห่งมาตราดังกล่าว

๑๒ มาตรา ๑๙ เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยหรือมีการกล่าวหาหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐพบเห็นว่ามี การกระทำความผิดทางพินัยไม่ว่าความผิดนั้นจะเกิดขึ้นในท้องที่ใด ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐาน และต้องให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหาได้ชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหาตามสมควร ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

๑๓ มาตรา ๒๐ เมื่อดำเนินการตามมาตรา ๑๙ แล้ว และเจ้าหน้าที่ของรัฐมีพยานหลักฐานเพียงพอว่า ผู้ใดกระทำความผิดทางพินัย ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีคำสั่งปรับเป็นพินัยและส่งคำสั่งให้ผู้นั้นทราบทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับไปยังที่อยู่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรของผู้ถูกกล่าวหา หรือตามที่ได้แจ้งไว้ต่อหน่วยงานของรัฐ และให้ถือว่าผู้นั้นได้รับแจ้งตั้งแต่วันครบสิบห้าวันนับแต่วันที่ปรากฏในทะเบียนตอบรับ

๑๔ มาตรา ๒๑ คำสั่งปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๒๐ ให้ทำเป็นหนังสือโดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

(๑) ข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับการกระทำอันเป็นความผิดทางพินัย

(๒) อัตราค่าปรับเป็นพินัยที่กฎหมายบัญญัติ และจำนวนค่าปรับเป็นพินัยที่เจ้าหน้าที่ของรัฐ

กำหนดให้ต้องชำระ

(๓) ระยะเวลาที่ต้องชำระซึ่งต้องไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน แต่ไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง

(๔) กระบวนการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องดำเนินการต่อไป ถ้าผู้ถูกกล่าวหาปฏิเสธข้อกล่าวหาหรือไม่ชำระค่าปรับเป็นพินัยภายในระยะเวลาที่กำหนด

(๕) สิทธิในการขอผ่อนชำระตามมาตรา ๙ วรรคสอง หรือการยื่นคำร้องขอต่อศาลตามมาตรา ๑๐

(๖) รายละเอียดอื่นใดที่เห็นสมควรอันจะทำให้ผู้ถูกกล่าวหาเข้าใจสภาพแห่งการกระทำความผิดหรือที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ถูกกล่าวหา

ของเจ้าหน้าที่ไว้เป็นการเฉพาะหรือแตกต่างจากกฎหมายว่าด้วยการปรับเป็นพินัย ในมาตรา ๒๒^{๑๔} บัญญัติมิให้นำความในมาตรา ๑๙^{๑๕} มาตรา ๒๐^{๑๖} และมาตรา ๒๑^{๑๗} มาใช้บังคับ ดังนั้น เมื่อพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองฯ กำหนดไว้เฉพาะในเรื่องของการแจ้งความตามมาตรา ๕๑^{๑๘} ซึ่งถือว่าเป็นเพียงขั้นตอนการกล่าวหาว่า มีการกระทำความผิดทางพินัยเกิดขึ้นเท่านั้น โดยมีได้บัญญัติเกี่ยวกับกระบวนการในการแสวงหา ข้อเท็จจริง การรวบรวมพยานหลักฐาน และการแจ้งคำสั่งปรับเป็นพินัยไว้เป็นการเฉพาะ กรณีจึงไม่อาจถือได้ว่าการแจ้งความตามมาตรา ๕๑ ดังกล่าวเป็นกรณีที่กฎหมายกำหนดวิธีดำเนินการ เกี่ยวกับความผิดทางพินัยไว้เป็นการเฉพาะ อันเข้าข้อยกเว้นตามมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ที่ไม่ต้องดำเนินการตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๙ มาตรา ๒๐ และ มาตรา ๒๑ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ และกฎกระทรวงการแสวงหาข้อเท็จจริง การรวบรวมพยานหลักฐาน และการชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหาฯ

ประเด็นที่ห้า หากพนักงานสอบสวน เจ้าพนักงานท้องถิ่น หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อย ของบ้านเมืองฯ เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยจะดำเนินการตามกระบวนการที่กำหนดตาม พระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ กับพนักงานสอบสวน เจ้าพนักงานท้องถิ่น หรือพนักงาน เจ้าหน้าที่ผู้ถูกกล่าวหา นั้นได้หรือไม่ นั้น เห็นว่า มาตรา ๕๙^{๑๙} แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองฯ กำหนดให้พนักงานสอบสวน เจ้าพนักงานท้องถิ่น หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๕๑ ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิด ตามที่มีการแจ้งความนั้น กรณีจึงต้องพิจารณาว่าความผิดที่ได้แจ้งความนั้นเป็นความผิดทางพินัย หรือความผิดอาญา โดยหากประชาชนผู้พบเห็นการกระทำความผิดทางพินัยและมาแจ้งความต่อ เจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๕๑ แล้ว หากเจ้าหน้าที่นั้นไม่ดำเนินการ เพื่อให้มีการบังคับใช้กฎหมาย ประชาชนผู้พบเห็นสามารถแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยคนอื่นให้ดำเนินการ ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ กับเจ้าหน้าที่นั้นต่อไปได้เสมือนหนึ่งว่าเป็นผู้กระทำความผิดทางพินัยเสียเอง

(นายพนพล เกร็ฤกษ์)

รองเลขาธิการฯ รักษาการแทน
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
ตุลาคม ๒๕๖๗

^{๑๔}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑๐, ข้างต้น

^{๑๕}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑๑, ข้างต้น

^{๑๖}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑๒, ข้างต้น

^{๑๗}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑๓, ข้างต้น

^{๑๘}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๕, ข้างต้น

^{๑๙}มาตรา ๕๙ พนักงานสอบสวน เจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ใดไม่ปฏิบัติตาม มาตรา ๕๑ ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดตามที่มีการแจ้งความนั้น

บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย
เรื่อง การใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ในกระบวนการปรับเป็นพินัย

กรมทางหลวงได้มีหนังสือ ส่วนที่สุด ที่ คค ๐๖๑๑๖.๓/๙๕๕๐ ลงวันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๖๗ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า การดำเนินงานด้านการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนโดยใช้ระบบกล้องตรวจจับการกระทำความผิดผู้ขับขี่ที่ฝ่าฝืน ประกาศตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. ๒๕๓๕ พบสถิติการกระทำความผิดดังกล่าว จำนวนมาก ซึ่งหากผู้กระทำความผิดไม่มาชำระค่าปรับตามกฎหมายจะต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องทำสำนวนส่งพนักงานอัยการเพื่อฟ้องศาล ตามหนังสือของสำนักงานอัยการสูงสุดที่วางแนวทางปฏิบัติในการดำเนินคดีตามพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ โดยในการดำเนินการดังกล่าวจะพบปัญหาด้านปริมาณงาน จำนวนเอกสาร ตลอดจนวิธีการจัดเก็บรักษาเอกสารสำนวน (เอกสาร ๑๐-๑๒ แผ่น หรือมากกว่าต่อ ๑ สำนวน) ดังนั้น เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินงาน การตรวจสอบ การรวบรวมพยานหลักฐาน การจัดทำ รายงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนประสิทธิภาพในการบริหารจัดการงานคดีและเป็นไปตามเจตนารมณ์ ของข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีความผิดทางพินัย พ.ศ. ๒๕๖๖ ข้อ ๗ ที่กำหนดว่า การดำเนินกระบวนการพิจารณาตามข้อบังคับนี้ให้ดำเนินการโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ เป็นหลัก ประกอบกับแนวทางการดำเนินการอื่น ๆ ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ กรมทางหลวงจึงขอปรึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อให้การดำเนินการตามกฎหมาย ของกรมทางหลวงเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดความถูกต้อง และสอดคล้องกับพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ อันเป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติ รวมถึงช่วยลดภาระงาน ด้านเอกสาร ตลอดจนเพิ่มประสิทธิภาพระบบการบริหารงานให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐให้ปฏิบัติหน้าที่ อย่างมีประสิทธิภาพไม่เกิดความเสียหายต่อทางราชการ ในกรณี กรมทางหลวงจึงขอหารือในประเด็น ปัญหาต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

๑. เนื่องจากปริมาณคำสั่งปรับเป็นพินัยของเจ้าหน้าที่ของรัฐตามพระราชบัญญัติ กำหนดค่าธรรมเนียมการใช้ยานยนต์บนทางหลวงและสะพาน พ.ศ. ๒๕๙๗ มีเป็นจำนวนมากและอาจจะ ส่งผลต่อภาระงานด้านเอกสารเพิ่มมากขึ้น จึงขอหารือว่า การส่งสำนวนปรับเป็นพินัยโดยขอยกเว้น ไม่ต้องทำเป็นเอกสารเพื่อฟ้องคดีต่อศาล ตามหนังสือสำนักงานอัยการสูงสุด ที่ อส ๐๐๐๗ (พก)/ ๑๔๔๒๙ ลงวันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๖๖ สำหรับกรณีการตรวจพบการกระทำความผิดด้วยระบบ กล้องตรวจจับ แล้วใช้วิธีการส่งข้อมูลคดีพร้อมไฟล์สำนวนทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ให้พนักงานอัยการ เพื่อฟ้องศาล จะดำเนินการได้หรือไม่

๒. กรณีส่งสำนวนปรับเป็นพินัยโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ให้พนักงานอัยการได้ กรมทางหลวงขอหารือเพิ่มเติม ดังต่อไปนี้

๒.๑ เมื่อมีการส่งสำนวนไปยังพนักงานอัยการแล้ว และต่อมาผู้กระทำความผิดทางพินัยได้ชำระค่าปรับครบถ้วนก่อนฟ้องคดีต่อศาลหรือก่อนศาลมีคำพิพากษาตามมาตรา ๒๗ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ หน่วยงานจะสามารถนำระบบอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการแจ้งยุติการดำเนินการฟ้องคดี โดยไม่ต้องทำเป็นหนังสือแจ้งข้อมูลการชำระค่าปรับถึงพนักงานอัยการได้หรือไม่

๒.๒ เมื่อพนักงานอัยการส่งสำนวนโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์เพื่อฟ้องคดีต่อศาลและศาลได้พิพากษาให้ชำระค่าปรับเป็นพินัยแล้ว ต่อมาหากพบว่าผู้ถูกกล่าวหายังไม่ได้รับทราบคำพิพากษาดังกล่าว แล้วนำคำสั่งปรับเป็นพินัยของเจ้าหน้าที่ของรัฐ (ใบสั่ง) ที่ตนมีอยู่ไปชำระค่าปรับหลังวันพิพากษา และ/หรือก่อนที่จะขาดอายุความ ซึ่งเหตุดังกล่าวจะส่งผลให้ผู้กระทำความผิดโต้แย้งได้ในภายหลัง ดังนั้น เพื่อเป็นการลดระยะเวลา ขั้นตอนในการดำเนินงาน และป้องกันการโต้แย้งของผู้ถูกกล่าวหา หน่วยงานจะสามารถนำระบบอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการยกเลิกคำสั่งปรับเป็นพินัยของเจ้าหน้าที่ของรัฐ (ใบสั่ง) เมื่อศาลได้พิพากษาคดีนั้นแล้ว โดยไม่ต้องขอคัดคำพิพากษาเพื่อยกเลิกคำสั่งปรับเป็นพินัยของเจ้าหน้าที่ของรัฐ (ใบสั่ง) ได้หรือไม่

๓. หากเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยได้ออกคำสั่งปรับเป็นพินัยแล้ว ต่อมาได้รับคำสั่งให้ย้ายสังกัดออกนอกหน่วยงานที่ออกคำสั่งปรับเป็นพินัยหรือได้ถึงแก่ความตาย หากกรณีดังกล่าวผู้กระทำความผิดไม่มาชำระค่าปรับซึ่งต้องดำเนินการทำสำนวนส่งพนักงานอัยการเพื่อฟ้องต่อศาลตามกฎหมายและเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นยังไม่ได้ทำสำนวนส่งให้พนักงานอัยการ จึงขอหารือว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจทางหลวงบุคคลอื่นซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือผู้ที่หัวหน้าหน่วยงานพิจารณา มอบหมายจะเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้รับผิดชอบในการทำสำนวนแทนได้หรือไม่

๔. มาตรา ๓๗ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ กำหนดให้ผู้มีหน้าที่และอำนาจดำเนินการออกกฎหมายลำดับรองภายในระยะเวลาที่กำหนด และต้องไม่ใช้บังคับก่อนวันที่พระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ใช้บังคับ แต่ในปัจจุบันนี้รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายที่บัญญัติความผิดทางพินัยยังไม่ได้ดำเนินการดังกล่าวจนล่วงพ้นระยะเวลาที่กำหนดแล้ว รัฐมนตรีจะยังสามารถดำเนินการออกกฎหมายลำดับรองได้หรือไม่

คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยได้พิจารณาข้อหารือของกรมทางหลวง โดยมีผู้แทนกระทรวงคมนาคม (สำนักงานปลัดกระทรวงและกรมทางหลวง) ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุดเป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว ปรากฏตามคำชี้แจงของผู้แทนกรมทางหลวงว่า รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมซึ่งเป็นรัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมทางหลวงยังไม่ได้ออกระเบียบเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์การกำหนดค่าปรับเป็นพินัยและการผ่อนชำระตามมาตรา ๔ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ และปัจจุบันได้ล่วงพ้นระยะเวลาการออกระเบียบตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๓๗ ส่วนกฎหมายลำดับรองอื่นได้มีการดำเนินการออกครบถ้วนแล้ว และผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติชี้แจงเพิ่มเติมว่า ประเด็นหารือเกี่ยวกับการยกเลิกคำสั่งปรับเป็นพินัยของเจ้าหน้าที่ของรัฐ (ใบสั่ง) ทางระบบอิเล็กทรอนิกส์เมื่อศาลมีคำพิพากษาในคดีความผิดดังกล่าว นั้น สืบเนื่องจากการยกเลิกคำสั่งปรับเป็นพินัยของเจ้าหน้าที่ของรัฐหลังจากศาลมีคำพิพากษาแล้วต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินการ แต่ปรากฏว่ามีกรณีที่ผู้กระทำความผิดได้ไปชำระค่าปรับตามคำสั่งปรับเป็นพินัยของเจ้าหน้าที่ของรัฐก่อนยกเลิกคำสั่งดังกล่าวโดยไม่ทราบว่า ได้มีคำพิพากษาของศาลในคดีนี้แล้ว กรณีจึงประสงค์ขอหารือว่า เมื่อศาลมีคำพิพากษาในคดีความผิด

ทางพินัยแล้ว คำพิพากษาของศาลดังกล่าวจะมีผลไปยกเลิกคำสั่งปรับเป็นพินัยของเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยอัตโนมัติทางระบบอิเล็กทรอนิกส์หรือเปลี่ยนคำสั่งปรับเป็นพินัยของเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นคำพิพากษาของศาล โดยหน่วยงานของรัฐไม่ต้องขอคัดคำพิพากษาเพื่อยกเลิกคำสั่งปรับเป็นพินัยของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ได้หรือไม่ เพื่อเป็นการลดระยะเวลาและขั้นตอนในการดำเนินงาน และป้องกันการโต้แย้งจากผู้กระทำความผิด ที่ได้ชำระค่าปรับตามคำสั่งปรับของเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยไม่ทราบศาลได้มีคำพิพากษาแล้ว

คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยพิจารณาข้อหาหรือของกรมทางหลวงประกอบด้วย ข้อเท็จจริงดังกล่าวข้างต้น เห็นสมควรกำหนดประเด็นให้ชัดเจนยิ่งขึ้นตามคำชี้แจงของผู้แทนกรมทางหลวง และผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยมีความเห็นในแต่ละประเด็นดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง เมื่อมีการตรวจพบการกระทำความผิดด้วยระบบกล้องตรวจจับการกระทำความผิดผู้ขับขี่ หน่วยงานจะใช้วิธีการส่งข้อมูลคดีปรับเป็นพินัยพร้อมไฟล์สำนวนทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยไม่ต้องทำเป็นเอกสารส่งให้พนักงานอัยการเพื่อฟ้องคดีต่อศาลได้หรือไม่ นั้น เห็นว่า มาตรา ๒๓^๑ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ กำหนดให้ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาปฏิเสธข้อกล่าวหาหรือไม่ชำระค่าปรับเป็นพินัยภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐสรุปข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย พยานหลักฐาน และส่งสำนวนให้พนักงานอัยการเพื่อดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลต่อไป และข้อ ๑๕^๒ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๖ กำหนดว่า ในกรณีที่ศาลกำหนดวิธีพิจารณาความผิดทางพินัยโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ การจัดทำสำนวนตามมาตรา ๒๓ ให้จัดทำโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ให้สอดคล้องกับวิธีพิจารณาคดีที่ศาลกำหนดดังกล่าว

เมื่อปัจจุบันศาลยุติธรรมได้มีการออกข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยวิธีพิจารณาความผิดทางพินัย พ.ศ. ๒๕๖๖ โดยข้อ ๗^๓ แห่งข้อบังคับดังกล่าว กำหนดให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาตามข้อบังคับนี้ ให้ดำเนินการโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์เป็นหลัก เว้นแต่หน่วยงานหรือบุคคลใดที่เกี่ยวข้องยังไม่สามารถรองรับการใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์

^๑มาตรา ๒๓ ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาตามมาตรา ๒๐ ปฏิเสธข้อกล่าวหา หรือไม่ชำระค่าปรับเป็นพินัยภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐสรุปข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย พยานหลักฐาน และส่งสำนวนให้พนักงานอัยการเพื่อดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลต่อไป เว้นแต่ในกรณีที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยได้บัญญัติให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีอำนาจดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลได้เอง เจ้าหน้าที่ของรัฐอาจดำเนินการฟ้องคดีโดยไม่ต้องส่งให้พนักงานอัยการ

^๒ข้อ ๑๕ ในกรณีที่ศาลกำหนดวิธีพิจารณาความผิดทางพินัยโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ การจัดทำสำนวนตามมาตรา ๒๓ ให้จัดทำโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ให้สอดคล้องกับวิธีพิจารณาคดีที่ศาลกำหนดดังกล่าว

^๓ข้อ ๗ การดำเนินกระบวนการพิจารณาตามข้อบังคับนี้ ให้ดำเนินการโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์เป็นหลัก โดยให้นำข้อกำหนดของประธานศาลฎีกาว่าด้วยการยื่น ส่ง และรับคำคู่ความและเอกสารทางระบบรับส่งอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๐ ข้อกำหนดของประธานศาลฎีกาว่าด้วยการจัดทำสารบบความ สารบบคำพิพากษา และการรวบรวมเก็บรักษาเอกสารในสำนวนความในรูปแบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๒ และข้อกำหนดของประธานศาลฎีกาว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ มาใช้บังคับ

การดำเนินกระบวนการพิจารณามรรคหนึ่ง หากหน่วยงานหรือบุคคลใดที่เกี่ยวข้องยังไม่สามารถรองรับการใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ก็ให้ปฏิบัติตามวิธีการที่มีการใช้งานกันอย่างแพร่หลายอยู่เดิมไปพลางก่อน

ศาลอาจดำเนินการพิจารณาตามข้อบังคับนี้โดยไม่จำเป็นต้องนั่งพิจารณาหรือกระทำต่อโจทก์ และจำเลยพร้อมกันก็ได้ แต่ต้องให้คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งมีโอกาสโต้แย้งกระบวนการพิจารณานั้น

ก็ให้ปฏิบัติตามวิธีการที่มีการใช้งานกันอย่างแพร่หลายอยู่เดิมไปพลางก่อน และข้อ ๖^๕ แห่งประกาศสำนักงานศาลยุติธรรม เรื่อง การใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ในการดำเนินคดีความผิดทางพินัย ลงวันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๖๖ ได้กำหนดให้การยื่นคำคู่ความและเอกสารทางคดีต่อศาลทางอิเล็กทรอนิกส์ให้ยื่นทางระบบบริการออนไลน์ศาลยุติธรรม (Court Integral Online Service : CIOS) ซึ่งเป็นระบบรับส่งอิเล็กทรอนิกส์ของสำนักงานศาลยุติธรรม ประกอบกับมาตรา ๑๑^๕ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๔๔ ก็ยังได้กำหนดรองรับเกี่ยวกับการรับฟังพยานหลักฐานทางอิเล็กทรอนิกส์ไว้ด้วย โดยกำหนดห้ามมิให้ปฏิเสธการรับฟังข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เป็นพยานหลักฐานในกระบวนการพิจารณาตามกฎหมายเพียงเพราะเหตุว่าเป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ดังนั้น ในการจัดทำสำนวนให้พนักงานอัยการเพื่อดำเนินการฟ้องคดีต่อศาล จึงสามารถจัดทำโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งสอดคล้องกับวิธีพิจารณาคดีของศาลตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๑๕^๖ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัยฯ ได้

สำหรับหนังสือสำนักงานอัยการสูงสุด ที่ อส ๐๐๐๗ (พก)/๑๔๔๒๙ ลงวันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๖๖ ที่มีถึงปลัดกระทรวงคมนาคมเพื่อแจ้งแนวปฏิบัติในการส่งสำนวนคดีความผิดทางพินัยให้พนักงานอัยการนั้น ได้กำหนดให้ส่งสำนวนคดีความผิดทางพินัยและพยานหลักฐานซึ่งน่าจะพิสูจน์ความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ถูกกล่าวหาไปยังสำนักงานคดีของสำนักงานอัยการสูงสุดที่มีอำนาจและหน้าที่ดำเนินคดีที่อยู่ในเขตอำนาจของศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีความผิดทางพินัยในรูปแบบเอกสารและในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์เป็นไฟล์ประเภท PDF หรือ PDF/A ส่วนรูปภาพให้บันทึกเป็นไฟล์ประเภท JPEG ให้สอดคล้องกับประกาศสำนักงานศาลยุติธรรม เรื่อง การใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ในการดำเนินคดีความผิดทางพินัย โดยการส่งในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ให้ส่งเป็นอุปกรณ์บันทึกข้อมูล หรือส่งทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ไปยังสำนักงานคดีนั้น ๆ ซึ่งจะเห็นได้ว่าหนังสือกำหนดแนวปฏิบัติในการส่งสำนวนคดีความผิดทางพินัยให้พนักงานอัยการดังกล่าวได้กำหนดหลักเกณฑ์เพื่อรองรับวิธีพิจารณาคดีทางอิเล็กทรอนิกส์ตามที่ศาลยุติธรรมกำหนดแล้ว ดังนั้น หากกรมทางหลวงเห็นว่ายังมีปัญหาการปฏิบัติในการส่งสำนวนคดีความผิดทางพินัยที่มีการตรวจพบการกระทำความผิดด้วยระบบกล้องตรวจจับการกระทำความผิดผู้ขับขี่ดังกล่าวไปยังสำนักงานคดีของสำนักงานอัยการสูงสุด ที่กำหนดให้ต้องจัดส่งในรูปแบบเอกสารและในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์กรณีจึงสมควรที่กรมทางหลวงจะได้ประสานไปยังสำนักงานอัยการสูงสุดเพื่อหาแนวทางการทำงาน

^๕ข้อ ๖ การยื่นคำคู่ความและเอกสารทางคดีต่อศาลทางอิเล็กทรอนิกส์ ให้ยื่นทางระบบ โดยปฏิบัติตามข้อกำหนดของประธานศาลฎีกาว่าด้วยการยื่น ส่ง และรับคำคู่ความและเอกสารทางระบบรับส่งอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๐ และประกาศสำนักงานศาลยุติธรรม เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการยื่น ส่ง และรับคำคู่ความและเอกสารทางระบบรับส่งอิเล็กทรอนิกส์

คู่ความมีหน้าที่ติดตามผลคำสั่งศาลเกี่ยวกับคำคู่ความหรือเอกสารที่ยื่นทางระบบ และเมื่อได้แจ้งคำสั่งทางระบบแล้ว ถือว่าคู่ความทราบคำสั่งนั้น

^๖มาตรา ๑๑ ห้ามมิให้ปฏิเสธการรับฟังข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เป็นพยานหลักฐานในกระบวนการพิจารณาตามกฎหมายเพียงเพราะเหตุว่าเป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

ในการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานว่าข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์จะเชื่อถือได้หรือไม่เพียงใดนั้น ให้พิเคราะห์ถึงความน่าเชื่อถือของลักษณะหรือวิธีการที่ใช้สร้าง เก็บรักษา หรือสื่อสารข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ลักษณะหรือวิธีการรักษา ความครบถ้วน และไม่มีการเปลี่ยนแปลงของข้อความ ลักษณะหรือวิธีการที่ใช้ในการระบุหรือแสดงตัวผู้ส่งข้อมูล รวมทั้งพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้องทั้งปวง

^๗โปรดดูเชิงอรรถที่ ๒, ข้างต้น

ร่วมกันให้ชัดเจนต่อไปเพื่อให้การดำเนินการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับข้อ ๖^๗ แห่งระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีความผิดทางวินัยของพนักงานอัยการ พ.ศ. ๒๕๖๖ ที่กำหนดว่า เพื่อให้การดำเนินการตามระเบียบนี้ เป็นไปด้วยความสะดวก รวดเร็ว อาจดำเนินการผ่านทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่สำนักงานอัยการสูงสุดกำหนดได้

ประเด็นที่สอง หากผู้กระทำความผิดทางวินัยได้ชำระค่าปรับเป็นพินัยครบถ้วน ก่อนฟ้องคดีความผิดทางวินัยต่อศาลหรือก่อนศาลมีคำพิพากษาตามมาตรา ๒๗ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ หน่วยงานจะแจ้งยุติการฟ้องคดีทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยไม่ต้องทำเป็นหนังสือแจ้งข้อมูลการชำระค่าปรับให้พนักงานอัยการได้หรือไม่ นั้น เห็นว่า หากผู้กระทำความผิดทางวินัยได้ชำระค่าปรับเป็นพินัยครบถ้วนก่อนฟ้องคดีต่อศาลหรือก่อนศาลมีคำพิพากษา มาตรา ๒๗^๘ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ กำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือพนักงานอัยการ แล้วแต่กรณี ยุติการดำเนินการฟ้องคดี หรือถ้าได้มีการฟ้องคดีต่อศาลแล้ว ก่อนศาลมีคำพิพากษา ให้ศาลสั่งจำหน่ายคดี เพราะถือว่าความผิดทางวินัยเป็นอันยุติตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๓๓^๙ (๑) แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ แล้ว

สำหรับการยุติการปรับเป็นพินัยนั้น ข้อ ๑๒^{๑๐} แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัยฯ กำหนดให้ต้องทำเป็นหนังสือระบุวัน เดือน ปี และลงลายมือชื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยหรือลายมือชื่อขององค์คณะทุกคน แล้วแต่กรณี ซึ่งหนังสือดังกล่าวถือเป็นหลักฐานสำคัญที่พนักงานอัยการจะใช้ในการพิจารณาสำนวนคดีความผิดทางวินัยเรื่องเงื่อนไขระงับคดีตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๑๗^{๑๑} วรรคสอง (๒) และวรรคห้า แห่งระเบียบ

^๗ข้อ ๖ เพื่อให้การดำเนินการตามระเบียบนี้ เป็นไปด้วยความสะดวก รวดเร็ว อาจดำเนินการผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่สำนักงานอัยการสูงสุดกำหนด

^๘มาตรา ๒๗ ถ้าผู้กระทำความผิดทางวินัยชำระค่าปรับเป็นพินัยครบถ้วนตามจำนวนที่เจ้าหน้าที่ของรัฐกำหนดก่อนฟ้องคดีต่อศาล ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือพนักงานอัยการ แล้วแต่กรณี ยุติการดำเนินการฟ้องคดี หรือถ้าได้มีการฟ้องคดีต่อศาลแล้ว ก่อนศาลมีคำพิพากษา ให้ศาลสั่งจำหน่ายคดี

^๙มาตรา ๓๓ คดีความผิดทางวินัยเป็นอันยุติ ด้วยเหตุดังต่อไปนี้

(๑) เมื่อมีการชำระค่าปรับเป็นพินัยหรือทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์ แทนค่าปรับเป็นพินัยครบถ้วนแล้ว

(๒) โดยความตายของผู้กระทำความผิดทางวินัย

(๓) เมื่อมีการเปรียบเทียบความผิดอาญาตามมาตรา ๑๖ (๔)

(๔) เมื่อคดีขาดอายุความตามมาตรา ๑๑ หรือพ้นกำหนดเวลาตามมาตรา ๑๒ แล้วแต่กรณี

^{๑๐}ข้อ ๑๒ คำสั่งปรับเป็นพินัยหรือยุติการปรับเป็นพินัยต้องทำเป็นหนังสือระบุวัน เดือน ปี และลงลายมือชื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยหรือลายมือชื่อขององค์คณะทุกคน แล้วแต่กรณี

^{๑๑}ข้อ ๑๗ ในการพิจารณาสำนวนคดีความผิดทางวินัย ให้พนักงานอัยการพิจารณาเรื่องเงื่อนไขระงับคดีก่อน และพนักงานอัยการพึงระมัดระวังในเรื่องเงื่อนไขระงับคดีตลอดระยะเวลาการดำเนินคดี

เงื่อนไขระงับคดี ได้แก่

ฯลฯ

ฯลฯ

(๒) เมื่อได้มีการชำระค่าปรับเป็นพินัยครบถ้วนตามจำนวนที่เจ้าหน้าที่ของรัฐกำหนดก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษา หรือมีการทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับเป็นพินัยครบถ้วนแล้ว

ฯลฯ

ฯลฯ

กรณีที่เกิดคดีไต่มีเงื่อนไขระงับคดีในวรรคสอง ให้พนักงานอัยการส่งคดีว่า “ยุติการดำเนินคดี เพราะ ... (ระบุเงื่อนไขระงับคดีหรือเหตุตามกฎหมาย) ...”

ฯลฯ

ฯลฯ

เมื่อมีคำสั่งยุติการดำเนินคดีตามวรรคสามแล้ว ให้พนักงานอัยการแจ้งคำสั่งยุติการดำเนินคดีแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อแจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบโดยเร็ว

ฯลฯ

ฯลฯ

สำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีความผิดทางพินัยของพนักงานอัยการฯ ก่อนจะแจ้งคำสั่ง ยุติการดำเนินคดีแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อแจ้งคำสั่งให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบโดยเร็ว หรือถ้าคดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลแล้ว พนักงานอัยการจะใช้เป็นหลักฐานประกอบการแถลงข้อเท็จจริงให้ศาลทราบว่า ความผิดทางพินัยเป็นอันยุติเพื่อให้ศาลมีคำสั่งจำหน่ายคดีตามมาตรา ๒๗^{๑๒} แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ประกอบกับข้อ ๑๘^{๑๓} แห่งระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีความผิดทางพินัยของพนักงานอัยการฯ

เมื่อระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีความผิดทางพินัยของพนักงานอัยการฯ และแนวปฏิบัติในการส่งสำนวนคดีความผิดทางพินัยให้พนักงานอัยการ ตามหนังสือสำนักงานอัยการสูงสุด ที่ อส ๐๐๐๗ (พก)/๑๔๔๒๙ ลงวันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๖๖ ไม่ได้กำหนดหลักเกณฑ์ เรื่องการแจ้งยุติการฟ้องคดีความผิดทางพินัยของเจ้าหน้าที่ของรัฐต่อพนักงานอัยการไว้ว่าจะสามารถ ดำเนินการอย่างไรได้บ้าง จึงสมควรที่กรมทวงหลวงจะได้ประสานไปยังสำนักงานอัยการสูงสุด เพื่อหาแนวทางการทำงานร่วมกันให้ชัดเจนเกี่ยวกับการส่งหนังสือยุติการปรับเป็นพินัยตามข้อ ๑๒^{๑๔} แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัยฯ ต่อไป

ประเด็นที่สาม เมื่อศาลมีคำพิพากษาในคดีความผิดทางพินัยแล้ว คำพิพากษาของศาลดังกล่าวจะมีผลไปยกเลิกคำสั่งปรับเป็นพินัยของเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยอัตโนมัติทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ หรือเปลี่ยนคำสั่งปรับเป็นพินัยของเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นคำพิพากษาของศาล โดยหน่วยงานของรัฐไม่ต้อง ขอคัดคำพิพากษาเพื่อมายกเลิกคำสั่งปรับเป็นพินัยของเจ้าหน้าที่ของรัฐได้หรือไม่ นั้น เห็นว่า เมื่อศาล พิพากษาให้ชำระค่าปรับเป็นพินัยแล้ว ศาลจะออกคำสั่งบังคับกำหนดเวลาให้ชำระค่าปรับเป็นพินัย ภายในกำหนดสามสิบวันนับแต่วันทราบคำสั่ง และให้ถือว่าผู้กระทำความผิดทางพินัยได้รับตั้งแต่วันที่ครบสิบห้าวันนับแต่วันที่ปรากฏในทะเบียนตอบรับตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๑๒ วรรคสาม^{๑๕} และ ข้อ ๑๘ วรรคสามและวรรคสี่^{๑๖} แห่งข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีความผิดทางพินัย

^{๑๒}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๘, ข้างต้น

^{๑๓}ข้อ ๑๘ ถ้าความปรากฏแก่พนักงานอัยการว่าคดีความผิดทางพินัยเป็นอันยุติในระหว่างการพิจารณาคดีของศาล ให้พนักงานอัยการแถลงข้อเท็จจริงดังกล่าวให้ศาลทราบ

ถ้าความปรากฏต่อศาลเองว่าคดีความผิดทางพินัยเป็นอันยุติและศาลได้สอบถามพนักงานอัยการ ให้พนักงานอัยการแถลงข้อเท็จจริงให้ศาลทราบ

ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งให้จำหน่ายคดีหรือมีคำพิพากษายกฟ้องโดยอ้างเหตุคดีความผิดทางพินัยเป็นอันยุติตามข้อ ๑๗ ให้หัวหน้าพนักงานอัยการเป็นผู้พิจารณาสั่งยุติการดำเนินคดี แต่ถ้าเห็นว่ามิใช่กรณีตามข้อ ๑๗ ให้อุทธรณ์ต่อไป

^{๑๔}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑๐, ข้างต้น

^{๑๕}ข้อ ๑๒ ๓๑๓ ๓๑๓

การส่งสำเนาคำฟ้องและหมายเรียกให้ส่งโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ โดยหากส่งไปยัง ที่อยู่ที่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรของจำเลยหรือตามที่ได้แจ้งไว้ ต่อหน่วยงานของรัฐ ให้ถือว่าจำเลยได้รับตั้งแต่วันที่ครบสิบห้าวันนับแต่วันที่ปรากฏในทะเบียนตอบรับหรือส่งโดยวิธีอื่นตามที่กำหนดในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งตามที่ศาลเห็นสมควร

^{๑๖}ข้อ ๑๘ ๓๑๓ ๓๑๓

กรณีที่ศาลพิพากษาให้ชำระค่าปรับเป็นพินัย ให้ศาลออกคำสั่งบังคับกำหนดเวลาให้ชำระค่าปรับเป็นพินัยภายในกำหนดสามสิบวันนับแต่วันทราบคำสั่ง

ให้ศาลส่งคำสั่งโดยนำความตามวรรคสามของข้อ ๑๒ มาใช้บังคับแก่การส่งคำสั่ง โดยอนุโลม เว้นแต่จำเลยทราบคำสั่งนั้นแล้ว

พ.ศ. ๒๕๖๖ ผู้กระทำความผิดทางพินัยจึงมีสถานะเป็นจำเลยในคดีความผิดทางพินัย และมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามคำพิพากษาของศาลภายในระยะเวลาที่กำหนดเพื่อไม่ให้ถูกบังคับคดียึดทรัพย์สินหรืออายัดสิทธิเรียกร้องในทรัพย์สินเพื่อชำระค่าปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๓๐^{๓๗} แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ซึ่งคำพิพากษาดังกล่าวมีผลเป็นการยกเลิกคำสั่งปรับเป็นพินัยของเจ้าหน้าที่ของรัฐแล้ว อย่างไรก็ตาม เพื่อให้ประชาชนผู้กระทำความผิดทางพินัยเข้าใจว่ายังสามารถชำระค่าปรับเป็นพินัยตามคำสั่งปรับเป็นพินัยของเจ้าหน้าที่ของรัฐได้ จึงสมควรที่เจ้าหน้าที่ของรัฐจะได้แจ้งว่าศาลได้มีคำพิพากษาแล้วพร้อมแจ้งด้วยว่าคำสั่งปรับเป็นพินัยของตนถูกคำพิพากษาของศาลยกเลิกแล้ว ผู้กระทำความผิดจึงต้องดำเนินการตามผลแห่งคำพิพากษาของศาล อย่างไรก็ตาม ประเด็นปัญหาตามที่กรมทวงหลวงขอหารือเป็นปัญหาเกี่ยวกับการเปลี่ยนคำสั่งปรับเป็นพินัยเป็นคำพิพากษาของศาลว่าจะสามารถดำเนินการได้โดยอัตโนมัติทางระบบอิเล็กทรอนิกส์หรือไม่นั้น เป็นปัญหาในทางปฏิบัติจึงเห็นสมควรที่กรมทวงหลวงจะได้ประสานไปยังสำนักงานอัยการสูงสุดและสำนักงานศาลยุติธรรมเพื่อหาแนวทางในการแจ้งคำพิพากษาของศาลให้ผู้กระทำความผิดทราบต่อไป

ประเด็นที่สี่ หากเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งออกคำสั่งปรับเป็นพินัยมีเหตุทำให้ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ เจ้าหน้าที่ตำรวจทางหลวงบุคคลอื่นซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐจะเป็นผู้รับผิดชอบในการทำสำนวนแทนเพื่อส่งให้พนักงานอัยการได้หรือไม่ นั้น เห็นว่า เมื่อพิจารณาข้อ ๑๐^{๓๘} วรรคหนึ่งและวรรคสาม แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัยฯ ที่กำหนดว่า เมื่อรัฐมนตรีกำหนดให้การพิจารณาปรับเป็นพินัยในเรื่องใดอยู่ในอำนาจของผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยเพียงคนเดียว ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่หัวหน้าหน่วยงานของรัฐกำหนดจากบัญชีรายชื่อที่รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยประกาศกำหนดนั้นเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย โดยประกาศดังกล่าวให้ประกาศกำหนดบัญชีรายชื่อตำแหน่งข้าราชการและพนักงานของรัฐที่มีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับชำนาญการขึ้นไปหรือเทียบเท่าเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย แล้วจะเห็นได้ว่า การกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐที่รับผิดชอบในคดีความผิดทางพินัยแต่ละคดี ไม่ได้กำหนด

^{๓๗}มาตรา ๓๐ ผู้ใดต้องคำพิพากษาให้ชำระค่าปรับเป็นพินัย ไม่ชำระค่าปรับภายในเวลาที่ศาลกำหนดให้ศาลมีอำนาจออกหมายบังคับคดีเพื่อยึดทรัพย์สินหรืออายัดสิทธิเรียกร้องในทรัพย์สินของผู้นั้นเพื่อชำระค่าปรับเป็นพินัย

^{๓๘}ข้อ ๑๐ ในกรณีที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยมิได้บัญญัติให้เจ้าหน้าที่ของรัฐตำแหน่งใดมีอำนาจปรับเป็นพินัย ให้รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายนั้นประกาศกำหนดบัญชีรายชื่อตำแหน่งข้าราชการและพนักงานของหน่วยงานของรัฐที่มีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับชำนาญการขึ้นไปหรือเทียบเท่าเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย โดยในกรณีที่กฎหมายกำหนดอัตราค่าปรับเป็นพินัยสูงสุดไว้ไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท รัฐมนตรีจะกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐดังกล่าวคนเดียวเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาการปรับเป็นพินัยก็ได้

การพิจารณาปรับเป็นพินัยที่ต้องทำเป็นองค์คณะ ให้องค์คณะประกอบด้วยหัวหน้าองค์คณะหนึ่งคนและองค์คณะอีกไม่น้อยกว่าสองคน

เมื่อรัฐมนตรีกำหนดให้การพิจารณาปรับเป็นพินัยในเรื่องใดอยู่ในอำนาจของผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยเพียงคนเดียว ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่พบเห็นการกระทำความผิด หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่หัวหน้าหน่วยงานของรัฐกำหนดจากบัญชีรายชื่อตามวรรคหนึ่งเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย

เมื่อการพิจารณาปรับเป็นพินัยเรื่องใดต้องทำเป็นองค์คณะ ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐกำหนดผู้เป็นหัวหน้าองค์คณะและองค์คณะจากบัญชีรายชื่อตามวรรคหนึ่ง ตามที่เห็นสมควร

ในระหว่างการพิจารณาปรับเป็นพินัย หากมีเหตุที่ทำให้องค์คณะคนใดคนหนึ่งไม่อาจพิจารณาปรับเป็นพินัยต่อไปได้ ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐในบัญชีรายชื่อตามวรรคหนึ่งเพื่อประกอบเป็นองค์คณะแทน

โดยอาศัยความรู้ความสามารถเฉพาะตัวของบุคคลนั้นในการปฏิบัติหน้าที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ แต่อาศัยความรู้ความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งนั้น ๆ เป็นเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนั้น หากปรากฏข้อเท็จจริงว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งออกคำสั่งปรับเป็นพินัยมีเหตุทำให้ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ เช่น การได้รับคำสั่งให้ย้ายสังกัดออกนอกหน่วยงานที่ออกคำสั่งปรับเป็นพินัย หรือเสียชีวิต หัวหน้าหน่วยงานของรัฐสามารถพิจารณากำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐบุคคลอื่นจากบัญชีรายชื่อตำแหน่งที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดเพื่อปฏิบัติหน้าที่แทนได้ อนึ่ง ในกรณีที่การปรับเป็นพินัยใด ต้องทำเป็นองค์คณะ หากมีเหตุที่ทำให้องค์คณะคนใดคนหนึ่งไม่อาจพิจารณาปรับเป็นพินัยต่อไปได้ ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐในบัญชีรายชื่อดังกล่าวเพื่อประกอบเป็นองค์คณะแทนได้ตามข้อ ๑๐^{๑๙} วรรคห้า แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัยฯ

ประเด็นที่ห้า ในกรณีที่รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัย ไม่ได้ดำเนินการออกระเบียบเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์การกำหนดค่าปรับเป็นพินัยและการผ่อนชำระตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๙ วรรคสาม ภายในระยะเวลาที่กำหนดตามมาตรา ๓๗ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ รัฐมนตรีดังกล่าวจะยังสามารถดำเนินการออกระเบียบได้อยู่หรือไม่ นั้น เห็นว่า มาตรา ๓๗^{๒๐} แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดทางพินัยฯ กำหนดให้รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยมีหน้าที่และอำนาจในการออกระเบียบตามมาตรา ๙ วรรคสาม^{๒๑} เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์การกำหนดค่าปรับเป็นพินัยและการผ่อนชำระเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ให้แล้วเสร็จ และประกาศในราชกิจจานุเบกษา ก่อนวันพ้นกำหนดสองร้อยสี่สิบวันนับแต่วันที่ พระราชบัญญัตินี้ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา โดยกำหนดเวลาดังกล่าวเป็นเพียงระยะเวลาเร่งรัดให้รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายดำเนินการเท่านั้น ดังจะเห็นได้จากมาตรา ๙ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ กำหนดให้รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยจะวางระเบียบเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์การกำหนดค่าปรับเป็นพินัยและการผ่อนชำระหรือไม่ก็ได้ โดยหากรัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมาย ยังไม่ได้มีการออกระเบียบตามมาตรา ๙ วรรคสาม ไว้เป็นการเฉพาะซึ่งเป็นหลักเกณฑ์ภายในที่ใช้สำหรับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ การพิจารณากำหนดค่าปรับเป็นพินัยและการผ่อนชำระ

^{๑๙}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑๘, ข้างต้น

^{๒๐}มาตรา ๓๗ เมื่อพระราชบัญญัตินี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ผู้มีหน้าที่และอำนาจในการออกกฎกระทรวง ระเบียบ ข้อบังคับ หรือประกาศตามมาตรา ๘ วรรคสอง มาตรา ๙ วรรคสาม มาตรา ๑๔ วรรคหนึ่ง มาตรา ๑๗ วรรคสาม มาตรา ๑๙ มาตรา ๒๕ วรรคสี่ มาตรา ๒๘ วรรคสอง และมาตรา ๓๕ ดำเนินการออกกฎกระทรวง ระเบียบ ข้อบังคับ หรือประกาศ แล้วแต่กรณี ให้แล้วเสร็จ และประกาศในราชกิจจานุเบกษา ก่อนวันพ้นกำหนดสองร้อยสี่สิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา แต่กฎกระทรวง ระเบียบ ข้อบังคับ และประกาศดังกล่าวต้องไม่ใช่บังคับก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

^{๒๑}มาตรา ๙ ๑๓๑ ๑๓๑

รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยจะวางระเบียบเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์การกำหนดค่าปรับเป็นพินัยตามวรรคหนึ่งและการผ่อนชำระตามวรรคสองเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งต่อพระราชบัญญัตินี้และระเบียบของนายกรัฐมนตรีตามมาตรา ๘ วรรคสอง ก็ได้

ก็ยังมีหลักเกณฑ์กลางที่กำหนดรองรับไว้แล้วตามข้อ ๖^{๒๒} และข้อ ๗^{๒๓} แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัยฯ ทั้งนี้ ตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๘^{๒๔} ประกอบกับการออกระเบียบตามมาตรา ๙ วรรคสาม^{๒๕} แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ให้อำนาจรัฐมนตรีที่จะออกระเบียบเป็นการเฉพาะเพื่อใช้กับหน่วยงานในบังคับบัญชาหรือกำกับดูแลเพื่อความเหมาะสมได้ ดังนั้น กรณีของการออกระเบียบตามข้อหาเรื่องนี้จึงไม่อยู่ภายใต้บังคับของมาตรา ๒๒ วรรคสอง^{๒๖} แห่งพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๒ ด้วยเหตุนี้ หากรัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยผู้ใดประสงค์จะดำเนินการออกระเบียบตามมาตรา ๙ วรรคสาม เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติราชการ

^{๒๒}ข้อ ๖ ในการวางระเบียบเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์การกำหนดค่าปรับเป็นพินัยของรัฐมนตรี ตามมาตรา ๙ วรรคสาม อย่างน้อยต้องกำหนดให้มีผล ดังต่อไปนี้

(๑) ในการพิจารณากำหนดค่าปรับเป็นพินัย เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องคำนึงถึงข้อเท็จจริง ตามมาตรา ๙ (๑) เพื่อกำหนดจำนวนค่าปรับเป็นพินัยในเบื้องต้น จากนั้นจึงพิจารณาข้อเท็จจริงตามมาตรา ๙ (๒) ถึง (๔) ประกอบ เพื่อใช้เป็นเหตุในการลดหรือเพิ่มจำนวนค่าปรับเป็นพินัยที่ได้กำหนดไว้ในเบื้องต้น

(๒) ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดทางพินัยได้รับผลประโยชน์จากการกระทำความผิดทางพินัย จำนวนค่าปรับเป็นพินัยต้องไม่ต่ำกว่าผลประโยชน์ที่ได้รับ แต่ต้องไม่เกินอัตราขั้นสูงที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยกำหนดไว้

(๓) ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดทางพินัยมีฐานะยากจนและกระทำความผิดด้วยความจำเป็น เพื่อยังชีพของตนและครอบครัว ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐกำหนดค่าปรับเป็นพินัยในอัตราต่ำที่สุดเท่าที่จะทำได้ แต่ต้องไม่ต่ำกว่าห้าสิบบาทหรือไม่น้อยกว่าอัตราขั้นต่ำที่กฎหมายกำหนดไว้ แล้วแต่กรณี โดยมีให้นำความใน (๒) มาใช้บังคับ

^{๒๓}ข้อ ๗ ในการพิจารณาให้ผู้กระทำความผิดทางพินัยผ่อนชำระตามมาตรา ๙ วรรคสอง ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐพิจารณาฐานะการเงิน รายได้ รายจ่าย และภาระหนี้สิน เว้นแต่ผู้กระทำความผิดทางพินัย มีพฤติการณ์หลีกเลี่ยงไม่ชำระค่าปรับเป็นพินัย

การกำหนดจำนวนเงินและระยะเวลาในการผ่อนชำระ ให้พิจารณาจากจำนวนค่าปรับเป็นพินัย ประกอบกับฐานะการเงิน รายได้ รายจ่าย และภาระหนี้สิน เพื่อไม่ให้กระทบต่อการดำรงชีวิตของผู้กระทำความผิดทางพินัยและครอบครัว ทั้งนี้ การผ่อนชำระต้องเสร็จสิ้นก่อนขาดอายุความตามมาตรา ๑๑ ไม่น้อยกว่าหกสิบวัน

^{๒๔}ข้อ ๘ ในกรณีที่รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยไม่ได้ออกระเบียบ ตามข้อ ๖ ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐพิจารณากำหนดค่าปรับเป็นพินัยตามแนวทางตามข้อ ๖

^{๒๕}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๒๑, ข้างต้น

^{๒๖}มาตรา ๒๒ ๑๓๑

๑๓๑

กฎหมายที่มีใช้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่กำหนดให้ต้องมีการออกกฎ หรือกำหนด ให้รัฐต้องดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใด เพื่อที่ประชาชนจะสามารถปฏิบัติตามกฎหมาย หรือได้รับสิทธิประโยชน์ จากกฎหมายนั้นได้ หากมิได้มีการออกกฎดังกล่าวหรือยังมิได้ดำเนินการนั้นภายในระยะเวลาสองปีนับแต่วันที่ กฎหมายนั้นมีผลใช้บังคับ และบทบัญญัติในเรื่องนั้นก่อภาระหรือเป็นผลร้ายต่อประชาชน ให้บทบัญญัติดังกล่าว เป็นอันสิ้นผลบังคับ แต่ในกรณีที่บทบัญญัติในเรื่องนั้นให้สิทธิประโยชน์แก่ประชาชน ให้บทบัญญัติดังกล่าว มีผลบังคับได้โดยไม่ต้องมีกฎหรือดำเนินการดังกล่าว ทั้งนี้ ระยะเวลาสองปีดังกล่าวคณะรัฐมนตรีจะมีมติ ขยายออกไปอีกก็ได้แต่ไม่เกินหนึ่งปี และต้องมีมติก่อนที่จะครบกำหนดเวลาสองปีดังกล่าว

๑๓๑

๑๓๑

ของหน่วยงานก็ย่อมสามารถดำเนินการได้ แม้จะล่วงพ้นระยะเวลาตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๓๗^{๒๗}
แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ แล้วก็ตาม

(นายปกรณ์ นิลประพันธ์)
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
พฤศจิกายน ๒๕๖๗

บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย
เรื่อง การประกาศหรือโฆษณาการกระทำความผิดทางพินัยตามกฎหมายว่าด้วย
การประกันวินาศภัยและกฎหมายว่าด้วยการประกันชีวิต

สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (สำนักงาน คปภ.) ได้มีหนังสือ ที่ ๓๑๓๐/๑๑๓๒๘ ลงวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๗ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า สำนักงาน คปภ. ได้ออกประกาศคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการในการประกาศหรือโฆษณาการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการประกันวินาศภัย พ.ศ. ๒๕๕๖ โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๑๑/๒ แห่งพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ และประกาศคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการในการประกาศหรือโฆษณาการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการประกันชีวิต พ.ศ. ๒๕๕๖ โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๑๗/๒ แห่งพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันชีวิต (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ เพื่อประกาศหรือโฆษณาการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายจากการกระทำของบริษัทประกันภัย ตัวแทนประกันภัย นายหน้าประกันภัย ผู้ประเมินวินาศภัย หรือนักคณิตศาสตร์ประกันภัย ในเว็บไซต์ของสำนักงาน คปภ. และจัดทำเป็นเอกสารข่าวเพื่อเผยแพร่ต่อสื่อมวลชน โดยมีเจตนาพร้อมเพื่อให้ผู้เอาประกันภัยหรือประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายของผู้กระทำความผิด อีกทั้งเพื่อเป็นการป้องปรามผู้กระทำความผิดให้เกิดความเกรงกลัวผลกระทบต่อชื่อเสียงหรือภาพลักษณ์ที่ดีในการประกอบธุรกิจจากการฝ่าฝืนกฎหมายและไม่กระทำความผิดซ้ำอีก อันจะทำให้การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยจะเป็นการประกาศหรือโฆษณาการกระทำความผิดที่คณะกรรมการเปรียบเทียบตามพระราชบัญญัติประกันวินาศภัยฯ หรือพระราชบัญญัติประกันชีวิตฯ มีมติให้เปรียบเทียบปรับผู้กระทำความผิด โดยแบ่งออกเป็น ๒ กรณี ดังนี้

กรณีที่ ๑ ผู้กระทำความผิดชำระค่าปรับ สำนักงาน คปภ. จะประกาศหรือโฆษณาโดยระบุชื่อผู้กระทำความผิด ลักษณะการกระทำความผิด และโทษที่ได้มีการเปรียบเทียบ

กรณีที่ ๒ ผู้กระทำความผิดไม่ชำระค่าปรับ สำนักงาน คปภ. จะประกาศหรือโฆษณาโดยระบุชื่อผู้กระทำความผิด ลักษณะการกระทำความผิด และโทษที่ได้มีการเปรียบเทียบ อีกทั้งรายละเอียดที่สำนักงาน คปภ. ได้ดำเนินการ และจะต้องเปลี่ยนแปลงข้อมูลในประกาศหรือโฆษณาดังกล่าวตามความคืบหน้าของคดีจนกว่าคดีจะถึงที่สุด

เมื่อพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ มีผลใช้บังคับ ส่งผลให้พระราชบัญญัติประกันวินาศภัยฯ และพระราชบัญญัติประกันชีวิตฯ ต้องเปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวเป็นความผิดทางพินัย โดยให้อำนาจเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังแต่งตั้งเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย นอกจากนี้ สำนักงาน คปภ. จะต้องจัดทำสรุปผลการปรับเป็นพินัยและเปิดเผยผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้ประชาชนทราบเป็นประจำทุกปี ตามมาตรา ๑๓ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ สำนักงาน คปภ. จึงมีความจำเป็นต้องปรับปรุงหลักเกณฑ์และวิธีการในการประกาศหรือโฆษณาการฝ่าฝืน

หรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการประกันวินาศภัยและกฎหมายว่าด้วยการประกันชีวิต เพื่อให้การประกาศหรือโฆษณาการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายของสำนักงาน คปภ. ครอบคลุมถึงการกระทำความผิดทางวินัย โดยมีสาระสำคัญดังนี้

(๑) กรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยมีคำสั่งปรับเป็นพินัยและผู้กระทำความผิดชำระค่าปรับ สำนักงาน คปภ. จะประกาศหรือโฆษณาโดยระบุชื่อผู้กระทำความผิด ลักษณะการกระทำความผิดทางวินัย และโทษที่ได้มีการปรับเป็นพินัย

(๒) กรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยมีคำสั่งปรับเป็นพินัยและผู้กระทำความผิดไม่ชำระค่าปรับ สำนักงาน คปภ. จะประกาศหรือโฆษณาโดยระบุชื่อผู้กระทำความผิด ลักษณะการกระทำความผิดทางวินัย และโทษที่ได้มีการปรับเป็นพินัย อีกทั้งรายละเอียดที่สำนักงาน คปภ. ได้ดำเนินการ และจะต้องเปลี่ยนแปลงข้อมูลในประกาศหรือโฆษณาดังกล่าวตามความคืบหน้าของคดีจนกว่าคดีจะถึงที่สุด

(๓) กรณีที่สำนักงาน คปภ. ได้มีการแจ้งข้อกล่าวหาผู้กระทำความผิดทางวินัยแล้ว แต่ผู้ถูกกล่าวหาปฏิเสธข้อกล่าวหา สำนักงาน คปภ. จะประกาศหรือโฆษณาการปฏิเสธข้อกล่าวหาของผู้ถูกกล่าวหา โดยระบุชื่อผู้ถูกกล่าวหา ลักษณะการกระทำความผิดทางวินัย อีกทั้งรายละเอียดที่สำนักงาน คปภ. ได้ดำเนินการ และจะต้องเปลี่ยนแปลงข้อมูลในประกาศหรือโฆษณาดังกล่าวตามความคืบหน้าของคดีจนกว่าคดีจะถึงที่สุด

(๔) การจัดทำรายงานผลการดำเนินคดี ทั้งในส่วนของการเปรียบเทียบและการปรับเป็นพินัย รวมทั้งการปฏิเสธข้อกล่าวหาของผู้ถูกกล่าวหา เป็นรายปี และการให้เปิดเผยในเว็บไซต์ของสำนักงาน คปภ. เพื่อให้ประชาชนทราบตามมาตรา ๑๓ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ซึ่งจะเป็นการระบุข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนคดีที่ได้มีการดำเนินการในกรณีต่างๆ เช่น จำนวนคดีที่ยุติการพิจารณา จำนวนคดีที่มีการเปรียบเทียบหรือมีคำสั่งปรับเป็นพินัย จำนวนคดีที่มีการร้องทุกข์กล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนหรือส่งสำนวนให้พนักงานอัยการโดยให้แยกตามประเภทฐานความผิดและชื่อผู้กระทำความผิด

อย่างไรก็ตาม พระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ มีเจตนารมณ์ในการคุ้มครองผู้มีฐานะยากจนและไม่อยู่ในฐานะที่จะชำระค่าปรับได้โดยไม่ต้องถูกกักขังแทนค่าปรับ และถูกบันทึกประวัติอาชญากรรม ซึ่งแตกต่างจากเจตนารมณ์ตามมาตรา ๑๑๑/๒ แห่งพระราชบัญญัติประกันวินาศภัยฯ และมาตรา ๑๑๗/๒ แห่งพระราชบัญญัติประกันชีวิตฯ ที่มุ่งกำกับดูแลธุรกิจประกันภัยเป็นสำคัญ สำนักงาน คปภ. จึงขอหารือว่า คณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยมีอำนาจกำหนดให้สำนักงาน คปภ. ประกาศหรือโฆษณาการกระทำความผิดทางวินัยโดยระบุรายละเอียดตามกรณี (๑) - (๔) และกำหนดระยะเวลาในการประกาศหรือโฆษณารายละเอียดดังกล่าวในเว็บไซต์ของสำนักงาน คปภ. และจัดทำเป็นเอกสารข่าวเผยแพร่ต่อสื่อมวลชนเพื่อให้ประชาชนทราบตามพระราชบัญญัติประกันวินาศภัยฯ และพระราชบัญญัติประกันชีวิตฯ ได้หรือไม่

คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยได้พิจารณาข้อหารือของสำนักงาน
คณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (สำนักงาน คปภ.) โดยมีผู้แทนสำนักงาน คปภ. และผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว เห็นสมควรกำหนดประเด็นที่ขอหารือให้ชัดเจน และมีความเห็นในแต่ละประเด็น ดังต่อไปนี้

ประเด็นที่หนึ่ง เมื่อเปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวเป็นความผิดทางพินัยตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ คณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยยังคงมีอำนาจตามมาตรา ๑๑๑/๒ แห่งพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ และมาตรา ๑๑๗/๒ แห่งพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันชีวิต (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ ในการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการให้สำนักงาน คปภ. ประกาศหรือโฆษณาการกระทำความผิดทางพินัยตามพระราชบัญญัติประกันวินาศภัยฯ และพระราชบัญญัติประกันชีวิตฯ ในเว็บไซต์ของสำนักงาน คปภ. และจัดทำเป็นเอกสารข่าวเผยแพร่ต่อสื่อมวลชนเพื่อให้ประชาชนทราบได้หรือไม่ เห็นว่า พระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ มีเจตนารมณ์ให้มีการเปลี่ยนโทษอาญาและโทษทางปกครองบางประการตามที่ระบุในบัญชีท้ายให้เป็นมาตรการปรับเป็นพินัย โดยไม่ให้ถือว่าการปรับเป็นพินัยหรือคำสั่งปรับเป็นพินัยเป็นการกระทำทางปกครองหรือคำสั่งทางปกครองและไม่ให้เป็นโทษอาญา เพื่อให้ผู้กระทำความผิดไม่ต้องเข้าสู่กระบวนการทางอาญา อันเป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๙^๑ ประกอบกับมาตรา ๕^๒ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ โดยไม่ได้มีความมุ่งหมายในการเปลี่ยนกระบวนการหรือการใช้อำนาจตามที่ กฎหมายเฉพาะนั้นบัญญัติไว้ ดังนั้น การที่ มาตรา ๑๑๑/๒^๓ แห่งพระราชบัญญัติประกันวินาศภัยฯ และมาตรา ๑๑๗/๒^๔ แห่งพระราชบัญญัติประกันชีวิตฯ กำหนดให้สำนักงาน คปภ. มีอำนาจประกาศหรือโฆษณาการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติประกันวินาศภัยฯ หรือพระราชบัญญัติประกันชีวิตฯ หรือกฎกระทรวงหรือประกาศที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว อันเกิดจากการกระทำผิดของบริษัท ตัวแทนประกันวินาศภัย ตัวแทนประกันชีวิต นายหน้าประกันวินาศภัย นายหน้าประกันชีวิต ผู้ประเมินวินาศภัย หรือนักคณิตศาสตร์ประกันภัย นั้น จึงเป็นการดำเนินการตามกระบวนการที่พระราชบัญญัติ

---

^๑มาตรา ๓๙ เมื่อพ้นกำหนดสามร้อยหกสิบห้าวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ให้เปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวตามกฎหมายในบัญชี ๑ ท้ายพระราชบัญญัตินี้ เป็นความผิดทางพินัยตามพระราชบัญญัตินี้ และให้ถือว่าอัตราโทษปรับอาญาที่บัญญัติไว้ในกฎหมายดังกล่าว เป็นอัตราค่าปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัตินี้

^๒มาตรา ๕ การปรับเป็นพินัยตามกฎหมายทั้งปวง ให้ดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ โดยไม่ให้ถือว่าการปรับเป็นพินัยหรือคำสั่งปรับเป็นพินัยเป็นการกระทำทางปกครองหรือคำสั่งทางปกครอง

การปรับเป็นพินัยไม่เป็นโทษอาญา

^๓มาตรา ๑๑๑/๒ ในกรณีที่บริษัท ตัวแทนประกันวินาศภัย นายหน้าประกันวินาศภัย ผู้ประเมินวินาศภัย หรือนักคณิตศาสตร์ประกันภัยผู้ใด กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎกระทรวงหรือประกาศที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ ให้สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยมีอำนาจประกาศหรือโฆษณาการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามดังกล่าว โดยระบุรายละเอียดการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามรวมทั้งระบุชื่อบุคคลที่เกี่ยวข้องให้ประชาชนทราบได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

^๔มาตรา ๑๑๗/๒ ในกรณีที่บริษัท ตัวแทนประกันชีวิต นายหน้าประกันชีวิต หรือนักคณิตศาสตร์ประกันภัยผู้ใด กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎกระทรวงหรือประกาศที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ ให้สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยมีอำนาจประกาศหรือโฆษณาการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามดังกล่าว โดยระบุรายละเอียดการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม รวมทั้งระบุชื่อบุคคลที่เกี่ยวข้องให้ประชาชนทราบได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

ประกันวินาศภัยฯ และพระราชบัญญัติประกันชีวิตฯ บัญญัติไว้เป็นการเฉพาะ คณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยจึงยังคงมีอำนาจกำหนดหรือปรับปรุงหลักเกณฑ์และวิธีการประกาศหรือโฆษณาการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกันวินาศภัยฯ หรือพระราชบัญญัติประกันชีวิตฯ กฎกระทรวงหรือประกาศที่ออกตามความในพระราชบัญญัติดังกล่าวเพื่อให้สำนักงาน คปภ. ดำเนินการให้สอดคล้องกับความผิดอาญาที่ได้เปลี่ยนเป็นความผิดทางพินัยต่อไปได้

นอกจากนี้ การประกาศหรือการโฆษณาการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ภายใต้บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติประกันวินาศภัยฯ หรือพระราชบัญญัติประกันชีวิตฯ เป็นการประกาศหรือโฆษณาในระบบสารสนเทศของสำนักงาน คปภ. หรือทำเป็นเอกสารข่าวเผยแพร่ เพื่อให้ผู้เอาประกันภัยหรือประชาชนได้รับทราบข้อมูลหรือข่าวสารเกี่ยวกับการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายของผู้กระทำความผิด โดยมุ่งหมายในการป้องปรามผู้กระทำความผิดให้เกรงกลัวผลกระทบต่อชื่อเสียงหรือภาพลักษณ์ที่ดีในการประกอบธุรกิจจากการฝ่าฝืนกฎหมายและไม่กระทำความผิดซ้ำอีก และไม่ปรากฏว่าได้นำข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำความผิดนั้นบันทึกรวมไว้ในประวัติอาชญากรรม หรือบันทึกในฐานะเป็นประวัติอาชญากรรม จึงไม่เข้าลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๓๔^๕ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ประกอบกับข้อ ๑๔^๖ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๖ ที่ห้ามมิให้หน่วยงานของรัฐบันทึกการกระทำความผิดทางพินัยของบุคคลใดรวมไว้ในบันทึกประวัติอาชญากรรม หรือในฐานะเป็นประวัติอาชญากรรม และให้เจ้าหน้าที่ของรัฐเก็บรักษาข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการปรับเป็นพินัยไว้เป็นหลักฐาน แต่จะนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ในทางที่เป็นโทษแก่ผู้กระทำความผิดทางพินัยในเรื่องอื่นที่มีใช้การพิจารณากำหนดค่าปรับเป็นพินัยหรือการจัดทำรายงานดังกล่าวมิได้ เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น ดังนั้น การประกาศหรือโฆษณาการกระทำความผิดทางพินัยภายใต้หลักเกณฑ์แห่งกฎหมายว่าด้วยการประกันวินาศภัยและกฎหมายว่าด้วยการประกันชีวิตจึงเป็นมาตรการตามกฎหมายเฉพาะที่สำนักงาน คปภ. สามารถดำเนินการได้ ไม่เป็นการขัดหรือแย้งกับเจตนารมณ์และบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ

ประเด็นที่สอง คณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยสามารถกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการให้สำนักงาน คปภ. ประกาศหรือโฆษณาการกระทำความผิดทางพินัย สำหรับกรณีที่หนึ่ง เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยมีคำสั่งปรับเป็นพินัยและผู้กระทำความผิดชำระค่าปรับ กรณีที่สอง เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยมีคำสั่งปรับเป็นพินัยแต่ผู้กระทำความผิดไม่ชำระค่าปรับ และกรณีที่สาม ผู้ถูกกล่าวหาปฏิเสธข้อกล่าวหาตามที่สำนักงาน คปภ. ได้แจ้งข้อกล่าวหา โดยในประกาศหรือโฆษณาจะระบุรายละเอียดเกี่ยวกับชื่อผู้กระทำความผิด ชื่อผู้ปฏิเสธข้อกล่าวหา ลักษณะการกระทำความผิด อัตราค่าปรับเป็นพินัย การชำระค่าปรับหรือไม่ชำระค่าปรับเป็นพินัย รวมทั้งรายละเอียดที่สำนักงาน คปภ. ได้ดำเนินการและจะต้องเปลี่ยนแปลงข้อมูลในประกาศหรือโฆษณาดังกล่าวตามความคืบหน้าของคดีจนกว่า

^๕ มาตรา ๓๔ ห้ามมิให้หน่วยงานของรัฐบันทึกการกระทำความผิดทางพินัยของบุคคลใดรวมไว้ในบันทึกประวัติอาชญากรรม หรือในฐานะเป็นประวัติอาชญากรรม

^๖ ข้อ ๑๔ เพื่อประโยชน์ในการกำหนดค่าปรับเป็นพินัยให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ตามมาตรา ๙ และการจัดทำรายงานตามมาตรา ๑๓ ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐเก็บรักษาข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการปรับเป็นพินัยไว้เป็นหลักฐาน แต่จะนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ในทางที่เป็นโทษแก่ผู้กระทำความผิดทางพินัยในเรื่องอื่นที่มีใช้การพิจารณากำหนดค่าปรับเป็นพินัยหรือการจัดทำรายงานดังกล่าวมิได้ เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น

การเก็บรักษาข้อมูลตามวรรคหนึ่ง ให้จัดเก็บโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์

คดีจะถึงที่สุดได้หรือไม่ นั้น โดยที่ปรากฏข้อเท็จจริงตามการชี้แจงของผู้แทนสำนักงาน คปภ. ว่า การพิจารณาความผิดทางวินัยตามพระราชบัญญัติประกันวินาศภัยฯ และพระราชบัญญัติประกันชีวิตฯ เป็นการดำเนินการโดยองค์คณะ เนื่องจากมีอัตราค่าปรับเป็นพินัยเงินหนึ่งหมื่นบาท และในการดำเนินการสอบสวนการพิจารณาความผิดทางวินัยจะต้องแจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ และดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ รวมถึงการปฏิเสธข้อกล่าวหาของผู้ถูกกล่าวหา แล้วเสนอเรื่องให้องค์คณะดำเนินการวินิจฉัย หากองค์คณะพิจารณาแล้วเห็นว่า เป็นความผิดทางวินัยก็จะออกคำสั่งปรับเป็นพินัย แล้วจึงประกาศหรือโฆษณาการกระทำความผิดนั้น ทั้งในกรณีที่ผู้กระทำความผิดชำระค่าปรับ ไม่ชำระค่าปรับ และปฏิเสธข้อกล่าวหา

คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยพิจารณาข้อเท็จจริงในการดำเนินการของสำนักงาน คปภ. ดังกล่าวข้างต้น แล้ว เห็นว่า เมื่อองค์คณะที่ได้รับการแต่งตั้งเพื่อทำหน้าที่พิจารณาความผิดทางวินัยตามพระราชบัญญัติประกันวินาศภัยฯ หรือพระราชบัญญัติประกันชีวิตฯ ได้แสวงหาข้อเท็จจริง รวบรวมพยานหลักฐาน และรับฟังการแก้ข้อกล่าวหาตามกระบวนการพิจารณาความผิดทางวินัยตามที่กฎหมายว่าด้วยการปรับเป็นพินัยกำหนดไว้แล้ว จึงเป็นกรณีที่องค์คณะได้พิจารณาถึงการกระทำนั้นว่าเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายแล้ว สำนักงาน คปภ. จึงมีอำนาจในการประกาศหรือโฆษณาการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ทั้งในกรณีที่ผู้กระทำความผิดชำระค่าปรับ ไม่ชำระค่าปรับ และปฏิเสธข้อกล่าวหาได้ ในลักษณะเช่นเดียวกับที่สำนักงาน คปภ. ได้ดำเนินการประกาศหรือโฆษณาการกระทำความผิดตามกฎหมายก่อนที่พระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ มีผลใช้บังคับ เนื่องจากกฎหมายว่าด้วยการประกันวินาศภัยและกฎหมายว่าด้วยการประกันชีวิตได้กำหนดหลักเกณฑ์ไว้เป็นการเฉพาะตามที่ได้กล่าวไว้แล้วในประเด็นที่หนึ่ง

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยจึงสามารถกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการให้สำนักงาน คปภ. ประกาศหรือโฆษณาการกระทำความผิดทางวินัยสำหรับกรณีผู้กระทำความผิดชำระค่าปรับ ไม่ชำระค่าปรับ หรือปฏิเสธข้อกล่าวหาตามที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยมีคำสั่งปรับเป็นพินัยได้

ประเด็นที่สาม ในการจัดทำสรุปผลการปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๑๓ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ คณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยสามารถกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการให้รายงานผลการดำเนินคดี ทั้งการเปรียบเทียบและการปรับเป็นพินัย รวมทั้งการปฏิเสธข้อกล่าวหาของผู้ถูกกล่าวหา เป็นรายปี และให้เปิดเผยในเว็บไซต์ของสำนักงาน คปภ. เพื่อให้ประชาชนทราบ โดยระบุข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนคดีที่ได้ดำเนินการในกรณีต่าง ๆ เช่น จำนวนคดีที่ยุติการพิจารณา จำนวนคดีที่มีการเปรียบเทียบหรือมีคำสั่งปรับเป็นพินัย จำนวนคดีที่มีการร้องทุกข์กล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนหรือส่งสำนวนให้พนักงานอัยการ โดยให้แยกตามประเภทฐานความผิดและชื่อผู้กระทำความผิดได้หรือไม่ นั้น เห็นว่า มาตรา ๑๓^๗ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ บัญญัติให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้สั่งปรับเป็นพินัยรายงานการสั่งปรับเป็นพินัยให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่ตนสังกัดทราบ และให้หน่วยงานของรัฐจัดทำสรุปผลการปรับเป็นพินัยของหน่วยงานแล้วเปิดเผยผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้ประชาชนทราบเป็นประจำทุกปี ซึ่งเป็นการรายงานข้อมูลเชิงสถิติ

^๗ มาตรา ๑๓ ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้สั่งปรับเป็นพินัยรายงานการสั่งปรับเป็นพินัยให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่ตนสังกัดทราบ และให้หน่วยงานของรัฐจัดทำสรุปผลการปรับเป็นพินัยของหน่วยงานแล้วเปิดเผยผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้ประชาชนทราบเป็นประจำทุกปี

การบังคับใช้กฎหมายที่เป็นความผิดทางพินัย โดยข้อ ๙^๘ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัยฯ ได้กำหนดแนวทางการจัดทำรายงานการสั่งปรับเป็นพินัยให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐทราบและแนวทางการจัดทำสรุปผลการปรับเป็นพินัยเพื่อเปิดเผยให้ประชาชนทราบแล้ว ดังนั้น สำนักงาน คปภ. สามารถดำเนินการตามแนวทางการรายงานการสั่งปรับเป็นพินัยและการสรุปผลการปรับเป็นพินัยดังกล่าวได้

อนึ่ง การรายงานการสั่งปรับเป็นพินัยและสรุปผลการปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๑๓ เป็นการรายงานข้อมูลเฉพาะที่เกี่ยวกับการดำเนินการตามความผิดทางพินัยเท่านั้น หากสำนักงาน คปภ. ต้องรายงานการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายที่เป็นความผิดอาญาไม่ว่าจะเปรียบเทียบได้หรือไม่ ภายใต้กลไกของพระราชบัญญัติประกันวินาศภัยฯ และพระราชบัญญัติประกันชีวิตฯ ซึ่งไม่ใช่ความผิดทางพินัย ก็สมควรรายงานการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายสำหรับการกระทำความผิดนั้นแยกออกจากการรายงานการสั่งปรับเป็นพินัยและการจัดทำสรุปผลการปรับเป็นพินัย

(นายพนพล เจริญฤทธิ์)

รองเลขาธิการ รักษาการแทน
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
ธันวาคม ๒๕๖๗

^๘ข้อ ๙ ในการรายงานการสั่งปรับเป็นพินัยให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐทราบตามมาตรา ๑๓ เจ้าหน้าที่ของรัฐอาจจัดทำรายงานเป็นรายเดือน รายไตรมาส หรือรายปี ตามที่หัวหน้าหน่วยงานของรัฐกำหนด โดยให้คำนึงถึงปริมาณคดีความผิดทางพินัย

การจัดทำสรุปผลการปรับเป็นพินัยเพื่อเปิดเผยผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศตามมาตรา ๑๓ อย่างน้อยต้องระบุข้อมูล ดังต่อไปนี้

- (๑) จำนวนคดีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐยุติการพิจารณากำหนดค่าปรับเป็นพินัย
- (๒) จำนวนคดีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐมีคำสั่งปรับเป็นพินัย
- (๓) จำนวนคดีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐส่งสำนวนให้พนักงานอัยการตามมาตรา ๒๓
- (๔) จำนวนคดีที่พนักงานอัยการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐฟ้องคดีต่อศาล
- (๕) จำนวนคดีที่ศาลมีคำพิพากษาว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดทางพินัย และจำนวนคดี

ที่ศาลสั่งยกฟ้องหรือไม่รับไว้พิจารณา

(๖) จำนวนเงินค่าปรับเป็นพินัยทั้งหมดที่เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือศาลมีคำสั่งปรับเป็นพินัย และจำนวนเงินค่าปรับเป็นพินัยทั้งหมดที่ได้รับการชำระ

(๗) จำนวนคดีที่ศาลมีคำสั่งตามมาตรา ๑๐ โดยแยกคำสั่งตามมาตรา ๑๐ วรรคหนึ่งและวรรคสอง

(๘) ข้อมูลอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด

ข้อมูลตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้แยกตามประเภทฐานความผิด

การจัดทำข้อมูลตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้ทำโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งสามารถประมวลผลได้

บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย
เรื่อง การออกระเบียบกระทรวงมหาดไทยเพื่อแบ่งค่าปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติ
รักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นมีหนังสือ ที่ มท ๐๘๐๔.๕/๑๓๓๙ ลงวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๖๘ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า ตามที่กรุงเทพมหานคร ได้ขอคำปรึกษาปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ และพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ และสำนักงานฯ ได้ส่งความเห็นของคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย ในเรื่องดังกล่าวให้กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น โดยให้พิจารณาดำเนินการตามข้อสังเกตของคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยซึ่งให้กระทรวงมหาดไทยดำเนินการปรับปรุงระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการเปรียบเทียบคดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๖ นั้น

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นพิจารณาแล้วเห็นว่า ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการเปรียบเทียบคดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองฯ เป็นการเปรียบเทียบปรับคดีความผิดตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองฯ ซึ่งเป็นความผิดทางอาญา และยังมีคดีทางอาญาตามมาตรา ๕๘/๑ และมาตรา ๕๘/๒ แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองฯ ที่ยังมีการเปรียบเทียบคดีความผิดอยู่ จึงเห็นว่าไม่ควรแก้ไขเพิ่มเติมระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการเปรียบเทียบคดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองฯ แต่ควรออกเป็นระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการแบ่งค่าปรับเป็นพินัย พ.ศ. .... โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๔๘ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองฯ จึงขอคำปรึกษาคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยในประเด็นดังต่อไปนี้

๑. หากกระทรวงมหาดไทยโดยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นไม่ปรับปรุงระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการเปรียบเทียบคดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองฯ แต่อออกระเบียบกระทรวงมหาดไทยเกี่ยวกับการแบ่งค่าปรับเป็นพินัย พ.ศ. .... แยกต่างหากขึ้นมาใหม่ โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๔๘ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองฯ จะสามารถกระทำหรือไม่

๒. ในระหว่างที่กระทรวงมหาดไทยยังมิได้แก้ไขปรับปรุงระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการเปรียบเทียบคดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองฯ หรือยังมีได้อออกระเบียบกระทรวงมหาดไทยเกี่ยวกับการแบ่งค่าปรับเป็นพินัย พ.ศ. .... ตามมาตรา ๔๘ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองฯ ขึ้นมาใหม่ การแบ่งค่าปรับเป็นพินัย

ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามมาตรา ๔๘ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองฯ จะสามารถดำเนินการได้หรือไม่

คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยได้พิจารณาข้อหาหรือของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น โดยมีผู้แทนกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นเป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว มีความเห็นในแต่ละประเด็น ดังต่อไปนี้

ประเด็นที่หนึ่ง ในกรณีที่กระทรวงมหาดไทยโดยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ไม่ดำเนินการปรับปรุงระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการเปรียบเทียบคดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๖ ตามข้อสังเกตของคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย แต่จะดำเนินการออกระเบียบกระทรวงมหาดไทยเกี่ยวกับการแบ่งค่าปรับเป็นพินัยแยกต่างหากขึ้นมาใหม่ โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๔๘ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ จะสามารถกระทำได้หรือไม่ เห็นว่า ตามที่คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยให้ความเห็นในเรื่องเสร็จที่ ๑๓๙๖/๒๕๖๗^๑ สรุปความได้ว่า ค่าปรับทางอาญาที่ได้จากการเปรียบเทียบตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๔๘^๒ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองฯ มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายกับผู้กระทำความผิด ดังนั้น เมื่อมีการดำเนินการบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายและมีการชำระค่าปรับเป็นพินัยแล้ว เจ้าพนักงานท้องถิ่น พนักงานเจ้าหน้าที่ และเจ้าหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้องตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองฯ จึงมีสิทธิได้รับส่วนแบ่งค่าปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๔๘ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองฯ บัญญัติไว้ได้ และมีข้อสังเกตว่า กระทรวงมหาดไทยสมควรดำเนินการปรับปรุงระเบียบกระทรวงมหาดไทยดังกล่าวเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมดใช้เป็นแนวทางปฏิบัติให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ นั้น

คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยเห็นว่าเรื่องที่หารือมานี้ เป็นการหารือตามข้อสังเกตของคณะกรรมการฯ ซึ่งให้แนวทางในการดำเนินการเบื้องต้นแก่กระทรวงมหาดไทยเกี่ยวกับระเบียบกระทรวงมหาดไทยฯ ที่ใช้บังคับในปัจจุบัน เพื่อให้มีการปรับปรุงให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองฯ เป็นความผิดทางพินัย เนื่องจากระเบียบดังกล่าวรัฐมนตรีว่าการ

^๑บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การแบ่งค่าปรับตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ ของกรุงเทพมหานคร

^๒มาตรา ๔๘ บรรดาความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือผู้ซึ่งเจ้าพนักงานท้องถิ่นแต่งตั้งและพนักงานสอบสวน มีอำนาจเปรียบเทียบได้ เมื่อผู้ต้องหาชำระค่าปรับตามที่เปรียบเทียบภายในสิบห้าวันแล้ว ให้ถือว่าคดีเลิกกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ถ้าผู้ต้องหาไม่ยินยอมตามที่เปรียบเทียบหรือเมื่อยินยอมแล้วไม่ชำระค่าปรับภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ดำเนินคดีเพื่อฟ้องร้องต่อไป

ค่าปรับที่ได้จากการเปรียบเทียบตามวรรคหนึ่ง ให้แบ่งแก่ผู้แจ้งตามมาตรา ๕๑ กึ่งหนึ่ง และพนักงานเจ้าหน้าที่ เจ้าพนักงานจราจร หรือตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่ควบคุมการจราจร ผู้จับกุมอีกกึ่งหนึ่ง

กระทรวงมหาดไทยซึ่งเป็นผู้รักษาการตามกฎหมายได้อาศัยอำนาจในฐานะหัวหน้าฝ่ายปกครองวางระเบียบไว้เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือปฏิบัติเป็นแนวเดียวกันโดยมิได้มีฐานอำนาจที่มาจากบทบัญญัติของมาตรา ๔๘^๓ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองฯ ด้วยเหตุนี้ เมื่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเห็นสมควรที่จะออกระเบียบกระทรวงมหาดไทยเกี่ยวกับการแบ่งค่าปรับเป็นพินัยแทนการปรับปรุงระเบียบกระทรวงมหาดไทยฯ จึงย่อมกระทำได้ โดยไม่ต้องอ้างบทบัญญัติมาตรา ๔๘ วรรคสาม ดังกล่าว

ประเด็นที่สอง ในระหว่างที่กระทรวงมหาดไทยยังมิได้ปรับปรุงระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการเปรียบเทียบคดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองฯ หรือยังมิได้ออกระเบียบกระทรวงมหาดไทยเกี่ยวกับการแบ่งค่าปรับเป็นพินัยขึ้นมาใหม่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะสามารถแบ่งค่าปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๔๘ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองฯ ได้หรือไม่ เห็นว่า เมื่อได้ให้ความเห็นในประเด็นที่หนึ่งแล้วว่า คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยได้เคยให้ความเห็นในเรื่องเสรีที่ ๑๓๙๖/๒๕๖๗^๔ ว่า เจ้าพนักงานท้องถิ่น พนักงานเจ้าหน้าที่ และเจ้าหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้องตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองฯ มีสิทธิได้รับส่วนแบ่งค่าปรับเป็นพินัยตามที่มาตรา ๔๘ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองฯ บัญญัติไว้ได้ ดังนั้น ในระหว่างที่กระทรวงมหาดไทยยังมิได้ปรับปรุงระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการเปรียบเทียบคดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองฯ หรือยังมิได้ออกระเบียบกระทรวงมหาดไทยเกี่ยวกับการแบ่งค่าปรับเป็นพินัยขึ้นมาใหม่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมสามารถแบ่งค่าปรับเป็นพินัยตามที่มาตรา ๔๘ วรรคสาม บัญญัติไว้ได้

(นายปกรณ์ นิลประพันธ์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มีนาคม ๒๕๖๘

^๓โปรดดูเชิงอรรถที่ ๒, ข้างต้น

^๔โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น

บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย
เรื่อง การปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปราม
การค้าประเวณี พ.ศ. ๒๕๓๙

กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัวมีหนังสือ ที่ พม ๐๕๐๒/๑๔๓๑
ลงวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๖๘ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ดังนี้

๑. ตามที่คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยได้มีความเห็นตามบันทึก
คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการปรับเป็นพินัย
กรณีการกระทำความผิดตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี
พ.ศ. ๒๕๓๙ (เรื่องเสร็จที่ ๘๗๘/๒๕๖๗) สรุปได้ว่า การดำเนินคดีความผิดในส่วนความผิดทางพินัย
ตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว แก่ผู้กระทำความผิดซึ่งเป็นคนต่างด้าวที่อยู่นอกราชอาณาจักร
เช่น การส่งหนังสือแจ้งข้อกล่าวหา การส่งคำสั่งปรับเป็นพินัย หรือการบังคับคดี อาจใช้วิธีการ
ขอความช่วยเหลือในเรื่องทางอาญาตามพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา
พ.ศ. ๒๕๓๕ ดังนั้น กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัวควรหารือแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการ
การดำเนินคดีความผิดทางพินัยต่ออัยการสูงสุดหรือผู้ซึ่งอัยการสูงสุดมอบหมายซึ่งเป็นผู้ประสานงานกลาง
ตามมาตรา ๖ และมาตรา ๓๖ แห่งพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา
เพื่อให้ได้ข้อยุติในการดำเนินคดีตามข้อหารือต่อไป

๒. กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัวได้ขอหารือแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการ
การดำเนินคดีความผิดทางพินัยต่ออัยการสูงสุด กรณีผู้กระทำความผิดเป็นคนต่างด้าวและไม่อยู่
ในราชอาณาจักรภายหลังกระทำความผิด ซึ่งได้รับแจ้งความเห็นเห็นว่า ไม่อาจใช้วิธีการขอความช่วยเหลือ
ในเรื่องทางอาญาตามพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา มาอนุโลมได้
แต่อาจใช้กลไกโดยขอความช่วยเหลือในเรื่องดังกล่าวโดยวิธีการอื่น อนึ่ง การดำเนินการให้ความช่วยเหลือ
หรือขอความช่วยเหลือกับรัฐต่างประเทศจะต้องใช้งบประมาณและทรัพยากรของราชการ
เช่น การส่งเอกสารโต้ตอบกับต่างประเทศ การจัดซื้อจัดจ้างแปลภาษา ซึ่งมีค่าใช้จ่ายที่สูง
และบางประเทศอาจมีข้อกำหนดทุนทรัพย์ขั้นต่ำของการให้ความช่วยเหลือ จึงควรพิจารณาถึง
ความคุ้มค่า และสัดส่วนของทรัพยากรที่ราชการจะต้องใช้ไปกับประโยชน์ที่ราชการจะได้รับจากการ
ติดตามการปรับเป็นพินัยในต่างประเทศด้วย

๓. เพื่อให้มีแนวทางปฏิบัติในการปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติ
ป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณีฯ ที่ถูกต้อง ชัดเจน และดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ
กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัวจึงขอหารือเพื่อเป็นแนวทางสำหรับชี้แจงให้เจ้าหน้าที่ของรัฐ
ผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย เจ้าหน้าที่ตำรวจ และผู้ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องได้รับทราบ และสามารถปฏิบัติ
ตามกฎหมายได้อย่างถูกต้อง ในประเด็นดังนี้

(๑) กรณีผู้กระทำความผิดทางพินัยเป็นคนต่างด้าวซึ่งเดินทางกลับประเทศแล้ว หรือเป็นผู้ซึ่งไม่ปรากฏที่อยู่ตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร และไม่มีการแจ้งที่อยู่ไว้ต่อหน่วยงานของรัฐ ต้องแจ้งข้อกล่าวหาหรือส่งหนังสือหรือเอกสารให้บุคคลนั้น ทราบและดำเนินการปรับเป็นพินัยอย่างไร

(๒) กรณีหนังสือแจ้งข้อกล่าวหาที่ส่งไปยังผู้ถูกกล่าวหาที่มีสัญชาติไทย ทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับถูกส่งกลับมายังเจ้าหน้าที่ของรัฐ เนื่องจากไม่มีผู้รับ ผู้รับย้ายที่อยู่ หรือไม่สามารถติดต่อได้ เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานของรัฐต้องดำเนินการอย่างไร เพื่อที่จะได้ถือว่าผู้ถูกกล่าวหาได้รับหนังสือแจ้งข้อกล่าวหาแล้ว และจะนับกำหนดระยะเวลาที่ให้ผู้ถูกกล่าวหา ดำเนินการชี้แจงข้อกล่าวหาอย่างไร

(๓) กรณีหนังสือแจ้งข้อกล่าวหาที่ส่งไปยังผู้ถูกกล่าวหาที่เป็นคนต่างด้าว ทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับถูกส่งกลับมายังเจ้าหน้าที่ของรัฐ เนื่องจากไม่มีผู้รับ ผู้รับย้ายที่อยู่ หรือไม่สามารถติดต่อได้ เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานของรัฐต้องดำเนินการอย่างไร เพื่อที่จะได้ถือว่าผู้ถูกกล่าวหาได้รับหนังสือแจ้งข้อกล่าวหาแล้ว และจะนับกำหนดระยะเวลาที่ให้ผู้ถูกกล่าวหา ดำเนินการชี้แจงข้อกล่าวหาอย่างไร

(๔) กรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐได้รับแจ้งเหตุการณ์กระทำความผิดตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณีฯ ซึ่งผู้แจ้งเหตุระบุเพียงฐานความผิด โดยไม่ได้ระบุพฤติการณ์หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และเจ้าหน้าที่ของรัฐได้ดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริง แต่ไม่ปรากฏข้อมูลเพิ่มเติม อีกทั้งเมื่อสอบถามผู้ถูกกล่าวหา ผู้ถูกกล่าวหาได้ปฏิเสธข้อกล่าวหา โดยไม่ชี้แจงเหตุการณ์ใด ๆ เจ้าหน้าที่ของรัฐจะมีแนวทางการวินิจฉัยความผิดอย่างไร

(๕) กรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐได้รับแจ้งเหตุการณ์กระทำความผิดตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณีฯ ซึ่งผู้แจ้งเหตุระบุเพียงฐานความผิด โดยไม่ได้ระบุพฤติการณ์หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และเจ้าหน้าที่ของรัฐได้ดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริง แต่ไม่ปรากฏข้อมูลเพิ่มเติม อีกทั้งเมื่อสอบถามผู้ถูกกล่าวหา ผู้ถูกกล่าวหาได้ยอมรับข้อกล่าวหา เจ้าหน้าที่ของรัฐจะมีแนวทางการวินิจฉัยความผิดอย่างไร

คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยได้พิจารณาข้อหารือของกรมกิจการสตรี และสถาบันครอบครัว โดยมีผู้แทนกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว) ผู้แทนสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง และผู้แทนสำนักงาน อัยการสูงสุด เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว เห็นสมควรกำหนดประเด็นข้อหารือให้ชัดเจนและมีความเห็น ในแต่ละประเด็น ดังต่อไปนี้

ประเด็นที่หนึ่ง กรณีผู้กระทำความผิดทางพินัยเป็นคนต่างด้าวซึ่งเดินทางกลับประเทศแล้ว หรือเป็นผู้ซึ่งไม่ปรากฏที่อยู่ตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร และไม่มีการแจ้งที่อยู่ไว้ต่อหน่วยงานของรัฐ ต้องดำเนินการอย่างไร เห็นว่าการบังคับใช้กฎหมายย่อมเป็นไปตามหลักทั่วไปในเรื่องการใช้เขตอำนาจรัฐตามหลักดินแดน (Territorial principle) โดยรัฐมีอำนาจในการออกกฎหมายและใช้บังคับกฎหมายเหนือบุคคล ทรัพย์สิน และเหตุการณ์ที่อยู่หรือเกิดขึ้นในดินแดนของตนได้ โดยไม่จำกัดว่าบุคคลจะมีสัญชาตินั้นหรือไม่ เมื่อเกิดเหตุกระทำผิดกฎหมายในประเทศไทย แม้ว่าผู้กระทำความผิดจะไม่มีสัญชาติไทยย่อมต้องบังคับใช้กฎหมายต่อผู้กระทำความผิดนั้น แต่หากผู้กระทำความผิดเดินทางออกนอกราชอาณาจักร

ไปแล้ว เจ้าหน้าที่ของรัฐจึงไม่สามารถบังคับใช้กฎหมายแก่ผู้กระทำความผิดได้ ดังนั้น การดำเนินคดีในส่วนความผิดทางพินัยแก่ผู้ถูกกล่าวหาหรือผู้กระทำความผิดซึ่งเป็นคนต่างด้าวที่อยู่นอกราชอาณาจักร เช่น การส่งหนังสือแจ้งข้อกล่าวหา การส่งคำสั่งปรับเป็นพินัย การบังคับคดี จะกระทำได้อต่อเมื่อติดตามตัวบุคคลดังกล่าวได้ ซึ่งหากไม่สามารถใช้วิธีการขอความช่วยเหลือในเรื่องทางอาญาตามพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา พ.ศ. ๒๕๓๕ ในทางปฏิบัติอาจใช้วิธีการขอความช่วยเหลือหรือประสานงานกับกระทรวงการต่างประเทศเพื่อติดตามบุคคลดังกล่าว อย่างไรก็ตาม ควรต้องคำนึงถึงความคุ้มค่าของทรัพยากรที่ราชการจะต้องใช้ไปกับประโยชน์ที่จะได้รับจากการติดตามการปรับเป็นพินัยในต่างประเทศด้วย

โดยที่การกระทำความผิดตามมาตรา ๕^๑ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. ๒๕๓๙ เป็นพฤติการณ์ที่ต้องห้ามเข้ามาในราชอาณาจักรตามมาตรา ๑๒ (๘)^๒ แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒ กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัวจึงอาจประสานสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง โดยแจ้งชื่อและรายละเอียดอื่น ๆ ของคนต่างด้าวผู้ถูกกล่าวหาหรือผู้กระทำความผิดทางพินัยนั้นให้แก่สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองเพื่อตรวจสอบและพิจารณาการอนุญาตให้เข้ามาในราชอาณาจักร ทั้งนี้ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองตรวจสอบพบคนต่างด้าวที่เข้ามาในราชอาณาจักรและมีเหตุอันควรสงสัยว่าคนต่างด้าวเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อการค้าประเวณี อันระบุในมาตรา ๑๒ (๘) หรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับการนั้นตามข้อมูลที่กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัวแจ้ง และได้ดำเนินการตามมาตรา ๑๙ วรรคสาม^๓ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองอาจประสานงานให้กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัวทราบเพื่อประโยชน์ในการดำเนินคดีตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณีฯ แก่คนต่างด้าวดังกล่าวต่อไปภายในอายุความ

^๑มาตรา ๕ ผู้ใดเข้าติดต่อ ชักชวน แนะนำตัว ติดตาม หรือรับเร้าบุคคลตามถนนหรือสาธารณสถาน หรือกระทำการดังกล่าวในที่อื่นใด เพื่อการค้าประเวณีอันเป็นการเปิดเผยและน่าอับอายหรือเป็นที่เดือดร้อนรำคาญแก่สาธารณชน มีความผิดทางพินัยต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยไม่เกินหนึ่งพันบาท

^๒มาตรา ๑๒ ห้ามมิให้คนต่างด้าวซึ่งมีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้เข้ามาในราชอาณาจักร

๑.ล๑

๑.ล๑

(๘) มีพฤติการณ์เป็นที่น่าเชื่อว่าเข้ามาเพื่อการค้าประเวณี การค้าหญิงหรือเด็ก การค้ายาเสพติดให้โทษ การลักลอบหนีภาษีศุลกากร หรือเพื่อประกอบกิจการอื่นที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

๑.ล๑

๑.ล๑

^๓มาตรา ๑๙

๑.ล๑

๑.ล๑

ถ้ามีเหตุอันควรสงสัยว่าคนต่างด้าวผู้ใดเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อการอันระบุในมาตรา ๑๒ (๘) หรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับการนั้น หรือหญิงหรือเด็กคนใดเข้ามาเพื่อการเช่นนั้น พนักงานเจ้าหน้าที่อาจอนุญาตให้เข้ามาในราชอาณาจักรได้ชั่วคราวโดยสั่งให้บุคคลดังกล่าวมารายงานตน และตอบคำถามของพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือจะสั่งให้ไปรายงานตนและตอบคำถามของเจ้าพนักงานตำรวจ ณ สถานีตำรวจท้องที่ที่ผู้นั้นอาศัยอยู่ตามระยะเวลาที่พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนดก็ได้ แต่ระยะเวลาที่กำหนดให้รายงานตนและตอบคำถามต้องห่างกันไม่น้อยกว่าเจ็ดวันต่อครั้ง

ประเด็นที่สอง กรณีหนังสือแจ้งข้อกล่าวหาที่ส่งไปยังผู้ถูกกล่าวหาซึ่งมีสัญชาติไทยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับถูกส่งกลับมายังเจ้าหน้าที่ของรัฐ เนื่องจากไม่มีผู้รับ ผู้รับย้ายที่อยู่หรือไม่สามารถติดต่อได้ ต้องดำเนินการอย่างไร และจะนับระยะเวลาที่ให้ผู้ถูกกล่าวหาดำเนินการชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหาเมื่อใด เห็นว่า การดำเนินการของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการกล่าวหาว่าบุคคลใดกระทำความผิดทางพินัย ต้องให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหาได้ชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหาตามสมควร โดยกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐแจ้งเป็นหนังสือหรือด้วยวาจาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบข้อกล่าวหา พร้อมทั้งข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดทางพินัยและแจ้งด้วยว่าผู้ถูกกล่าวหาจะมีสิทธิจะให้การทันทีหรือจะให้ถ้อยคำภายหลังภายในระยะเวลาที่กำหนดก็ได้ ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในมาตรา ๑๙^๕ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ ประกอบกับข้อ ๘^๕ แห่งกฎกระทรวงการแสวงหาข้อเท็จจริง การรวบรวมพยานหลักฐาน และการชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหา พ.ศ. ๒๕๖๖ แต่โดยที่พระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ มิได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการส่งหนังสือแจ้งข้อกล่าวหาไว้เป็นการเฉพาะ กรณีจึงต้องดำเนินการตามมาตรา ๖ วรรคหนึ่ง^๖ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ที่กำหนดให้การแจ้ง ยื่น หรือส่งหนังสือหรือเอกสารให้บุคคล ณ ภูมิลำเนาหรือที่อยู่ที่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร ให้ถือว่าได้แจ้ง ยื่น หรือส่งโดยชอบด้วยพระราชบัญญัตินี้แล้ว ดังนั้น การแจ้งข้อกล่าวหาแก่ผู้ถูกกล่าวหาซึ่งมีสัญชาติไทย ถ้าได้ส่งหนังสือไปยังภูมิลำเนาหรือที่อยู่ที่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร ให้ถือว่าได้แจ้งโดยชอบแล้ว อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่ไม่มีการ

^๕มาตรา ๑๙ เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยหรือมีการกล่าวหาหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐพบเห็นว่าการกระทำความผิดทางพินัยไม่ว่าความผิดนั้นจะเกิดขึ้นในท้องที่ใด ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐาน และต้องให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหาได้ชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหาตามสมควร ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

^๖ข้อ ๘ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐพบเห็นว่ามีบุคคลกำลังกระทำความผิดทางพินัยหรือมีพยานหลักฐานซึ่งแทบจะไม่มี ความสงสัยว่าบุคคลนั้นได้กระทำความผิดทางพินัย และเจ้าหน้าที่ของรัฐคนเดียวเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐแจ้งเป็นหนังสือหรือด้วยวาจาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบข้อกล่าวหา พร้อมทั้งข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดทางพินัยและแจ้งด้วยว่าผู้ถูกกล่าวหาจะมีสิทธิจะให้การทันทีหรือจะให้ถ้อยคำภายหลังภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งก็ได้ หากผู้ถูกกล่าวหายอมรับสารภาพและมีได้มีข้อโต้แย้ง ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐบันทึกการรับสารภาพและการโต้แย้งนั้นไว้ และให้ผู้กระทำความผิดลงนามไว้เป็นหลักฐาน แล้วออกคำสั่งปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๒๐ เว้นแต่กรณีการออกคำสั่งปรับเป็นพินัยต้องกระทำเป็นองค์คณะให้เสนอองค์คณะเพื่อพิจารณาออกคำสั่งปรับเป็นพินัยต่อไป

เมื่อมีผู้กระทำความผิดทางพินัย และมีใช่เป็นกรณีที่จะดำเนินการได้ตามวรรคหนึ่ง ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐหรือผู้ซึ่งหัวหน้าหน่วยงานของรัฐมอบหมายแจ้งข้อกล่าวหา พร้อมทั้งข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดทางพินัยต่อผู้ถูกกล่าวหาเป็นหนังสือ และแจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหาภายในระยะเวลาที่กำหนดซึ่งต้องไม่น้อยกว่าสามสิบวัน

ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาเป็นนิติบุคคล การแจ้งตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ให้แจ้งต่อผู้จัดการหรือผู้แทนอื่นของนิติบุคคลนั้น

^๖มาตรา ๖ ในกรณีพระราชบัญญัตินี้มิได้กำหนดไว้เป็นประการอื่น การใดที่กำหนดให้แจ้ง ยื่น หรือส่งหนังสือหรือเอกสารให้บุคคลใดเป็นการเฉพาะ ถ้าได้แจ้ง ยื่น หรือส่งหนังสือหรือเอกสารให้บุคคลนั้น ณ ภูมิลำเนาหรือที่อยู่ที่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร ให้ถือว่าได้แจ้ง ยื่น หรือส่งโดยชอบด้วยพระราชบัญญัตินี้แล้ว

ผู้รับย้ายที่อยู่ หรือไม่สามารถติดต่อได้ ควรนำทบัญญัติการนับระยะเวลาในการส่งคำสั่งปรับเป็นพินัย ในมาตรา ๒๐^๗ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ มาใช้บังคับโดยอนุโลม โดยให้ถือว่าผู้นั้น ได้รับแจ้งตั้งแต่วันครบสิบห้าวันนับแต่วันที่ปรากฏในทะเบียนตอบรับ การเริ่มนับระยะเวลาที่ให้ ผู้ถูกกล่าวหาดำเนินการชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหาจึงเริ่มนับเมื่อพ้นกำหนดเวลาสิบห้าวันดังกล่าว และเมื่อพ้นกำหนดเวลาที่ผู้ถูกกล่าวหาจะต้องชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหาแล้ว เจ้าหน้าที่ของรัฐ ต้องดำเนินการพิจารณาสั่งปรับเป็นพินัยต่อไป ทั้งนี้ ตามข้อ ๑๒^๘ แห่งกฎกระทรวงการแสวงหา ข้อเท็จจริง การรวบรวมพยานหลักฐาน และการชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหา

ประเด็นที่สาม กรณีหนังสือแจ้งข้อกล่าวหาที่ส่งไปยังผู้ถูกกล่าวหาซึ่งเป็นคนต่างด้าว ทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับถูกส่งกลับมายังเจ้าหน้าที่ของรัฐ เนื่องจากไม่มีผู้รับ ผู้รับย้ายที่อยู่ หรือไม่สามารถติดต่อได้ เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานของรัฐต้องดำเนินการอย่างไร เพื่อที่จะได้ ถือว่าผู้ถูกกล่าวหาได้รับหนังสือแจ้งข้อกล่าวหาแล้ว และจะนับกำหนดระยะเวลาให้ผู้ถูกกล่าวหา ดำเนินการชี้แจงข้อกล่าวหาอย่างไร เห็นว่า กรณีการส่งหนังสือแจ้งข้อกล่าวหาแก่ผู้ถูกกล่าวหา ซึ่งเป็นคนต่างด้าวว่ากระทำความผิด หากปรากฏข้อเท็จจริงว่าคนต่างด้าวยังอยู่ในราชอาณาจักร อาจพิจารณาเทียบเคียงกับหลักการส่งคำสั่งปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๒๐ และแนวทางการดำเนินการ ตามความเห็นของคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยในเรื่องเสรีที่ ๘๔/๒๕๖๗^๙ ที่ให้ส่งคำสั่งปรับเป็นพินัยไปยังที่อยู่ตามที่ได้แจ้งไว้ต่อหน่วยงานของรัฐมาใช้บังคับโดยอนุโลม ดังนั้น หากกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัวได้ส่งหนังสือแจ้งข้อกล่าวหาทางไปรษณีย์ ลงทะเบียนตอบรับไปยังภูมิลำเนาหรือที่อยู่ที่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรของผู้ถูกกล่าวหาหรือตามที่ได้แจ้งไว้ต่อหน่วยงานของรัฐ แล้วแต่กรณี แม้จะไม่มีผู้รับ ผู้รับย้ายที่อยู่ หรือไม่สามารถติดต่อได้ การส่งหนังสือดังกล่าวย่อมเป็นการส่งที่ชอบด้วยกฎหมายแล้ว ส่วนการนับระยะเวลาให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจงข้อกล่าวหาเป็นไปตามที่ให้ความเห็นแล้วในประเด็นที่สอง

แต่หากข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้ถูกกล่าวหาซึ่งเป็นคนต่างด้าวเดินทาง ออกจากราชอาณาจักรแล้ว การแจ้งข้อกล่าวหาตามกระบวนการปรับเป็นพินัยจะดำเนินการได้ ต่อเมื่อติดตามตัวผู้ถูกกล่าวหาได้ ซึ่งอาจใช้วิธีการขอความช่วยเหลือหรือประสานงานกับกระทรวง การต่างประเทศเพื่อติดตามตัวผู้ถูกกล่าวหา หรือประสานข้อมูลกับสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง เพื่อตรวจสอบและพิจารณาการเข้ามาในราชอาณาจักรตามที่ได้วินิจฉัยแล้วในประเด็นที่หนึ่ง

^๗มาตรา ๒๐ เมื่อดำเนินการตามมาตรา ๑๙ แล้ว และเจ้าหน้าที่ของรัฐมีพยานหลักฐานเพียงพอ ว่าผู้ใดกระทำความผิดทางพินัย ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีคำสั่งปรับเป็นพินัยและส่งคำสั่งให้ผู้นั้นทราบทางไปรษณีย์ ลงทะเบียนตอบรับไปยังที่อยู่ที่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรของผู้ถูก กล่าวหาหรือตามที่ได้แจ้งไว้ต่อหน่วยงานของรัฐ และให้ถือว่าผู้นั้นได้รับแจ้งตั้งแต่วันครบสิบห้าวันนับแต่วันที่ปรากฏ ในทะเบียน

^๘ข้อ ๑๒ เมื่อพ้นกำหนดเวลาที่ผู้ถูกกล่าวหาจะต้องชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหาแล้ว ไม่ว่าผู้ถูกกล่าวหา จะได้ชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหาหรือไม่ และเมื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐได้พิจารณาจากคำชี้แจงหรือคำแก้ข้อกล่าวหา (ถ้ามี) ประกอบกับข้อเท็จจริงที่แสวงหาได้แล้วเห็นว่า ผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดทางพินัย ให้ดำเนินการสั่งปรับเป็นพินัย ตามมาตรา ๒๐ ต่อไป ในกรณีที่มิได้ความว่าผู้นั้นกระทำความผิดทางพินัย หรือมีเหตุตามกฎหมายที่ผู้ถูกกล่าวหา ไม่ต้องรับโทษ หรือคดีขาดอายุความแล้ว ให้สั่งยุติเรื่องและแจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาและผู้กล่าวหาทราบ

^๙บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การเทียบตำแหน่งข้าราชการกรุงเทพมหานคร เพื่อแต่งตั้งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย การส่งคำสั่งปรับเป็นพินัย และการดำเนินการอื่นในกรณีที่มี การผิดนัดการผ่อนชำระค่าปรับเป็นพินัย

ประเด็นที่สี่ กรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐได้รับแจ้งเหตุการณ์กระทำความผิดตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณีฯ ซึ่งผู้แจ้งเหตุระบุเพียงฐานความผิด โดยไม่ได้ระบุพฤติการณ์หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และเจ้าหน้าที่ของรัฐได้ดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริง แต่ไม่ปรากฏข้อมูลเพิ่มเติม ทั้งกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาปฏิเสธข้อกล่าวหาโดยไม่ชี้แจงเหตุการณ์ใด ๆ และกรณีที่ยอมรับข้อกล่าวหา จะมีแนวทางการวินิจฉัยความผิดอย่างไร เห็นว่า มาตรา ๑๙^{๑๐} แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ กำหนดว่าเมื่อมีเหตุอันควรสงสัยหรือมีการกล่าวหา หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐพบเห็นว่ามีกระทำความผิดทางพินัย ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐาน และต้องให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหาได้ชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหา นั้น ตามสมควร และตามข้อ ๔^{๑๑} แห่งกฎกระทรวงการแสวงหาข้อเท็จจริง การรวบรวมพยานหลักฐาน และการชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหาฯ กำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐเริ่มการแสวงหาข้อเท็จจริงโดยมิชักช้า จึงเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการรวบรวมพยานหลักฐานทุกชนิดเท่าที่จะสามารถทำได้ เพื่อให้รู้ว่ามีกระทำความผิดทางพินัยหรือไม่และผู้ใดเป็นผู้กระทำความผิด และพิจารณาว่ามีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะกล่าวหาผู้กระทำความผิดหรือไม่ แม้จะเป็นกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาปฏิเสธ หรือไม่ให้ข้อมูลใด ๆ หากเจ้าหน้าที่ของรัฐพิจารณาแล้ว เห็นว่า ข้อเท็จจริงที่แสวงหาได้ประกอบกับ คำชี้แจงหรือคำแก้ข้อกล่าวหา (ถ้ามี) มีพยานหลักฐานชัดเจนเพียงพอว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดทางพินัย ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐดำเนินการแจ้งข้อกล่าวหาและดำเนินการสั่งปรับเป็นพินัยต่อไป ส่วนกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหายอมรับสารภาพ ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐบันทึกการรับสารภาพและการไม่ได้แย้ง และให้ผู้กระทำความผิดลงนามไว้เป็นหลักฐาน แล้วออกคำสั่งปรับเป็นพินัย แต่หากไม่ได้ความว่าผู้นั้น กระทำความผิดทางพินัย หรือมีเหตุตามกฎหมายที่ผู้ถูกกล่าวหาไม่ต้องรับโทษ หรือคดีขาดอายุความแล้ว ให้สั่งยุติเรื่องและแจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาและผู้กล่าวหาทราบต่อไป ทั้งนี้ ตามข้อ ๘^{๑๒} ประกอบกับ ข้อ ๑๒^{๑๓} แห่งกฎกระทรวงการแสวงหาข้อเท็จจริง การรวบรวมพยานหลักฐาน และการชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหาฯ

(นายปกรณ์ นิลประพันธ์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

กรกฎาคม ๒๕๖๘

^{๑๐}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๔, ข้างต้น

^{๑๑}ข้อ ๔ เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยหรือความปรากฏต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐว่ามีกระทำความผิดทางพินัยเกิดขึ้น ไม่ว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐพบเห็นเอง มีการกล่าวหา หรือความปรากฏด้วยวิธีอื่นใด ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐเริ่มการแสวงหาข้อเท็จจริงโดยมิชักช้า

ในกรณีที่ ความตามวรรคหนึ่งปรากฏต่อข้าราชการและพนักงานของหน่วยงานของรัฐ ให้เป็นหน้าที่ของข้าราชการและพนักงานของหน่วยงานของรัฐที่จะต้องแจ้งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐทราบ

^{๑๒}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๕, ข้างต้น

^{๑๓}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๘, ข้างต้น

บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย
เรื่อง การแก้ไขหรือเพิกถอน และการดำเนินการอื่นต่อคำสั่งปรับเป็นพินัย
ตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อย
ของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕

กรุงเทพมหานครมีหนังสือ ที่ กท ๑๔๐๔/๒๗๓๕ ลงวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๖๘
ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ดังนี้

๑. เนื่องด้วยกรุงเทพมหานครกำหนดแนวทางการดำเนินการผู้กระทำความผิด
ในการติดตั้งป้ายโฆษณาในที่สาธารณะ ในกรณีที่ไม่พบตัวผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๑๐
แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕
ประกอบกับกฎกระทรวง (พ.ศ. ๒๕๓๕) ออกตามความในพระราชบัญญัติรักษาความสะอาด
และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยการติดตั้งป้าย ๑ ป้าย ถือเป็นกระทำความ
ผิด ๑ กรรม ซึ่งสำนักงานเขตจะต้องดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิดทุกกรรมแบบต่างกรรม
ต่างวาระ ต่อมาเมื่อพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ มีผลใช้บังคับ และสำนักงาน
เขตลาดกระบังได้พบการฝ่าฝืนทำการโฆษณาด้วยการปิด ติ่ง หรือโปสเตอร์ประกาศ หรือใบปลิว
ในที่สาธารณะโดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นอันเป็นความผิดอาญาที่มีโทษปรับ
สถานเดียวและเปลี่ยนเป็นความผิดทางพินัยตามกฎหมายในบัญชี ๑ ท้ายพระราชบัญญัติว่าด้วย
การปรับเป็นพินัยฯ เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งเป็นข้าราชการกรุงเทพมหานครสามัญ ส่งกักสำนักงานเขต
ลาดกระบัง ได้ออกคำสั่งปรับเป็นพินัยแก่การกระทำความผิดต่างกรรมต่างวาระในฐานความผิด
เดียวกันกับบริษัท ร. ผู้กระทำความผิด จำนวน ๒ คำสั่ง (คำสั่งที่ ๑ จำนวน ๒๑๔ ป้าย และคำสั่งที่ ๒
จำนวน ๑๓ ป้าย) ดังนั้น จึงขอหารือว่า การออกคำสั่งปรับเป็นพินัยแก่การกระทำความผิดต่างกรรม
ต่างวาระเป็นคำสั่งเดียวกัน สามารถกระทำได้หรือไม่

๒. เมื่อพิจารณาเทียบเคียงกับหลักกฎหมายปกครองทั่วไป เจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่ง
ทางปกครองหรือผู้บังคับบัญชามีอำนาจเพิกถอนคำสั่งทางปกครองได้ ซึ่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติ
ราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้ยอมรับหลักกฎหมายปกครองดังกล่าวโดยนำมาบัญญัติ
ให้ชัดเจนยิ่งขึ้นในส่วนที่ ๖ การเพิกถอนคำสั่งทางปกครอง หมวด ๒ คำสั่งทางปกครอง อย่างไรก็ตาม
การที่พระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ มาตรา ๕ กำหนดว่า การปรับเป็นพินัยหรือคำสั่ง
ปรับเป็นพินัยไม่ถือเป็นกระทำความผิดทางปกครองหรือคำสั่งทางปกครอง แต่บทบัญญัติในพระราชบัญญัติ
ว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ไม่ได้กำหนดเรื่องเพิกถอนหรือการแก้ไขคำสั่งปรับเป็นพินัยไว้เป็นการใด
และหากการออกคำสั่งปรับเป็นพินัยได้กระทำขึ้นโดยขัดต่อกฎหมายหรือมีกระบวนการพิจารณา
ที่บกพร่อง หรือมีความจำเป็นต้องปรับปรุงการใช้ดุลพินิจกำหนดอัตราค่าปรับเป็นพินัยให้เหมาะสม
ยิ่งขึ้น หรือมีความจำเป็นต้องปรับปรุงแก้ไขตามข้อเท็จจริงที่ปรากฏเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่กรณี
ภายหลังจากการออกคำสั่งปรับเป็นพินัยข้างต้น เช่น คำสั่งมีอัตราค่าปรับสูงเกินหนึ่งหมื่นบาท
โดยไม่ได้กระทำในรูปแบบเป็นองค์คณะ การออกคำสั่งที่กระบวนการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวม
พยานหลักฐานบกพร่อง การออกคำสั่งโดยละเลยฐานความผิดไม่ถูกต้องครบถ้วน ดังนั้น จึงขอหารือว่า
เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ออกคำสั่งปรับเป็นพินัยจะมีอำนาจพิจารณาเพิกถอนหรือแก้ไขคำสั่งปรับเป็นพินัยได้
หรือไม่

๓. กรณีปรากฏหลักฐานแน่ชัดว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐมีคำสั่งปรับเป็นพินัยแก่ผู้ถูกกล่าวหาผิดตัว โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐได้ออกคำสั่งปรับเป็นพินัยแก่ผู้ซึ่งไม่ได้กระทำความผิดทางพินัยนั้น ก่อนที่จะถึงขั้นตอนในชั้นที่พนักงานอัยการจะไม่สั่งฟ้องคดีตามระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีความผิดทางพินัยของเจ้าพนักงานอัยการ พ.ศ. ๒๕๖๖ ข้อ ๒๖ เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ออกคำสั่งปรับเป็นพินัยสามารถนำหลักเกณฑ์การยุติเรื่องกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาไม่ได้กระทำความผิดตามกฎหมายกระทรวงการแสวงหาข้อเท็จจริง การรวบรวมพยานหลักฐาน และการชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหา พ.ศ. ๒๕๖๖ ข้อ ๑๒ มาปรับใช้กับกรณีที่มีการออกคำสั่งปรับเป็นพินัยต่อบุคคลซึ่งไม่ใช่ผู้กระทำความผิดได้หรือไม่ ทั้งนี้ หากไม่สามารถยุติเรื่องได้ตามข้อ ๑๒ ของกฎกระทรวงดังกล่าว เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ออกคำสั่งปรับเป็นพินัยดังกล่าวจะต้องดำเนินการอย่างไร

๔. กรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐแสวงหาข้อเท็จจริงแล้วไม่สามารถระบุตัวผู้กระทำความผิดหรือผู้ซึ่งเชื่อได้ว่ากระทำความผิดได้นั้น เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถพักการแสวงหาข้อเท็จจริงโดยได้รับความเห็นชอบจากหัวหน้าหน่วยงานของรัฐหรือไม่

คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยได้พิจารณาข้อหารือของกรุงเทพมหานคร โดยมีผู้แทนกรุงเทพมหานครเป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว เห็นสมควรกำหนดประเด็นข้อหารือให้ชัดเจน และมีความเห็นในแต่ละประเด็น ดังต่อไปนี้

ประเด็นที่หนึ่ง การออกคำสั่งปรับเป็นพินัยแก่ผู้กระทำความผิดรายเดียวในกรณีการกระทำความผิดต่างกรรมต่างวาระกัน จะออกเป็นคำสั่งเดียวกันได้หรือไม่ และกรณีที่อัตราค่าปรับทุกกรรมรวมกันเกินหนึ่งหมื่นบาท การปรับเป็นพินัยต้องทำโดยองค์คณะหรือไม่ เห็นว่า การออกคำสั่งและการแจ้งคำสั่งปรับเป็นพินัยมุ่งหมายที่จะให้ผู้ถูกกล่าวหาได้รับทราบการกระทำที่เป็นความผิด และสามารถชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหาได้ตามสมควร โดยมาตรา ๑๗^๑ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ กำหนดให้กรณีกระทำความผิดทางพินัยอันเป็นความผิดหลายกรรมต่างกัน ให้ปรับเป็นพินัยแก่ผู้นั้นทุกกรรมเป็นกระทงความผิดไป และมาตรา ๒๑^๒ กำหนดให้คำสั่งปรับเป็นพินัย

^๑มาตรา ๑๗ ผู้ใดกระทำความผิดทางพินัยอันเป็นความผิดหลายกรรมต่างกันให้ปรับเป็นพินัยผู้นั้นทุกกรรมเป็นกระทงความผิดไป

ภายใต้บังคับวรรคสาม ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นผู้ดำเนินการปรับเป็นพินัยและความผิดทางพินัยตามวรรคหนึ่งอยู่ในอำนาจของเจ้าหน้าที่ของรัฐต่างหน่วยงานกัน ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐปรับเป็นพินัยในความผิดที่อยู่ในอำนาจของตน และแจ้งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีอำนาจพิจารณาในความผิดทางพินัยอื่นทราบเพื่อดำเนินการต่อไปด้วย

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการปรับเป็นพินัยตามวรรคหนึ่ง นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีจะวางระเบียบกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องร่วมกันหรือทำแทนกันในการดำเนินการปรับเป็นพินัยก็ได้ ระเบียบดังกล่าวเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

^๒มาตรา ๒๑ คำสั่งปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๒๐ ให้ทำเป็นหนังสือโดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

(๑) ข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับการกระทำอันเป็นความผิดทางพินัย

(๒) อัตราค่าปรับเป็นพินัยที่กฎหมายบัญญัติ และจำนวนค่าปรับเป็นพินัยที่เจ้าหน้าที่ของรัฐกำหนดให้ต้องชำระ

(๓) ระยะเวลาที่ต้องชำระซึ่งต้องไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน แต่ไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง

(๔) กระบวนการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องดำเนินการต่อไป ถ้าผู้ถูกกล่าวหาปฏิเสธข้อกล่าวหาหรือไม่ชำระค่าปรับเป็นพินัยภายในระยะเวลาที่กำหนด

(มีต่อหน้าถัดไป)

ต้องทำเป็นหนังสือและมีรายละเอียดตามที่กำหนด เช่น อัตราค่าปรับเป็นพินัยตามที่กฎหมายบัญญัติ และจำนวนค่าปรับเป็นพินัยที่เจ้าหน้าที่ของรัฐกำหนดให้ต้องชำระ ซึ่งกรณีตามข้อหาหรือของ กรุงเทพมหานคร เมื่อผู้ถูกกล่าวหาได้ฝ่าฝืนทำการโฆษณาด้วยการปิดแผ่นประกาศในที่สาธารณะ จำนวนหลายป้ายอันเป็นความผิดหลายกรรมโดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามมาตรา ๑๐^๓ แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ เจ้าพนักงานเทศกิจจึงสามารถออกคำสั่งปรับเป็นพินัยสำหรับการกระทำความผิดหลายกรรมที่กระทำต่างวาระกันรวมเป็นคำสั่งเดียวกัน แต่ต้องระบุข้อเท็จจริงในการกระทำความผิดแต่ละกรรม ตลอดจนอัตราค่าปรับเป็นพินัยตามที่กฎหมายบัญญัติและจำนวนค่าปรับเป็นพินัยที่เจ้าหน้าที่ของรัฐกำหนดแต่ละกรรมสำหรับการกระทำความผิดทุกกรรมให้ชัดเจน เพื่อให้ผู้ถูกกล่าวหาได้รับทราบข้อกล่าวหา และชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหาสำหรับการกระทำทุกกรรมนั้น ทั้งนี้ อำนาจของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้สั่งปรับเป็นพินัยย่อมต้องพิจารณาตามมาตรา ๑๔^๔ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ โดยหากค่าปรับเป็นพินัยที่กฎหมายบัญญัติไว้มีอัตราอย่างสูงไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท เจ้าหน้าที่ของรัฐคนเดียวเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยได้ แต่ถ้าค่าปรับเป็นพินัยที่กฎหมายบัญญัติไว้มีอัตราอย่างสูงเกินหนึ่งหมื่นบาท การปรับเป็นพินัยต้องกระทำเป็นองค์คณะ เมื่อความผิดฐานปิดป้าย

(ต่อจากเชิงอรรถที่ ๒)

(๕) สิทธิในการขอผ่อนชำระตามมาตรา ๙ วรรคสอง หรือการยื่นคำร้องขอต่อศาลตามมาตรา ๑๐

(๖) รายละเอียดอื่นใดที่เห็นสมควรอันจะทำให้ผู้ถูกกล่าวหาเข้าใจสภาพแห่งการกระทำความผิดหรือที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ถูกกล่าวหา

การขออนุญาต การอนุญาต การกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมและการงดเว้นค่าธรรมเนียมในการขออนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวง และในกฎกระทรวงดังกล่าวต้องกำหนดให้ชัดเจนว่ากรณีใดที่อนุญาตได้หรืออนุญาตไม่ได้ และกำหนดระยะเวลาในการพิจารณาอนุญาตไว้ด้วย

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับแก่การกระทำของราชการส่วนท้องถิ่น ราชการส่วนอื่นหรือรัฐวิสาหกิจหรือของหน่วยงานที่มีอำนาจกระทำได้ หรือเป็นการโฆษณาด้วยการปิดแผ่นประกาศ ณ สถานที่ซึ่งราชการส่วนท้องถิ่นจัดไว้เพื่อการนั้น หรือเป็นการโฆษณาในการเลือกตั้งตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาตำบลหรือสภาตำบลหรือผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และการโฆษณาด้วยการปิดประกาศของเจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารหรือต้นไม้ เพียงเพื่อให้ทราบชื่อเจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคาร ชื่ออาคาร เลขที่อาคาร หรือข้อความอื่นเกี่ยวแก่การเข้าไปและออกจากอาคารนั้น

มาตรา ๑๐ การโฆษณาด้วยการปิด ทั้ง หรือโปรยแผ่นประกาศหรือใบปลิวในที่สาธารณะ จะกระทำต่อเมื่อได้รับหนังสืออนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ และต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขที่กำหนดในหนังสืออนุญาตด้วย

มาตรา ๑๔ เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดจะมีอำนาจปรับเป็นพินัยตามกฎหมายใด ให้เป็นไปตามที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยนั้นบัญญัติไว้ ในกรณีที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยมิได้บัญญัติไว้ ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายนั้นประกาศกำหนด

ในการกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐให้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามวรรคหนึ่ง รัฐมนตรีจะกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐอื่นใดที่มีใจเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งรับผิดชอบในการปฏิบัติตามกฎหมายนั้นเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยมิได้ เว้นแต่เป็นกรณีตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๗ วรรคสาม และถ้าค่าปรับเป็นพินัยที่กฎหมายบัญญัติไว้มีอัตราอย่างสูงไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท จะกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐคนเดียวเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยก็ได้ แต่ถ้าค่าปรับเป็นพินัยที่กฎหมายบัญญัติไว้มีอัตราอย่างสูงเกินหนึ่งหมื่นบาท ต้องกำหนดให้การปรับเป็นพินัยกระทำเป็นองค์คณะ ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่น้อยกว่าสามคน

โฆษณาในที่สาธารณะโดยไม่ได้รับอนุญาตตามมาตรา ๑๐^๕ แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองฯ มีอัตราโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท โดยการติดตั้งป้ายโฆษณา ๑ ป้าย เป็นการกระทำความผิด ๑ กรรมแล้ว เจ้าพนักงานเทศกิจหนึ่งคนจึงมีอำนาจพิจารณาปรับเป็นพินัยได้โดยไม่ต้องกระทำเป็นองค์คณะ

อย่างไรก็ตาม ปรากฏข้อเท็จจริงจากคำชี้แจงของผู้แทนกรุงเทพมหานครว่า คำสั่งปรับเป็นพินัยคำสั่งที่ ๑ จำนวน ๒๑๔ ป้าย/กรรม และคำสั่งที่ ๒ จำนวน ๑๓ ป้าย/กรรม เป็นคำสั่งปรับเป็นพินัยที่ออกโดยไม่ได้ระบุวัน เวลา และสถานที่ที่กระทำความผิดแต่ละป้าย/กรรม และไม่ได้ระบุค่าปรับเป็นพินัยแต่ละกรรม ดังนั้น คำสั่งปรับเป็นพินัยทั้งสองคำสั่งจึงยังไม่ชัดเจนเพียงพอที่จะให้ผู้ถูกคำสั่งปรับสามารถชี้แจงโต้แย้งได้ จึงไม่เป็นคำสั่งปรับเป็นพินัยที่ถูกต้องตามมาตรา ๒๑^๖ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ

ประเด็นที่สอง กรณีการออกคำสั่งปรับเป็นพินัยมีกระบวนการพิจารณาที่บกพร่อง และเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ออกคำสั่งปรับเป็นพินัยเห็นควรปรับปรุงคำสั่งปรับเป็นพินัยก่อนส่งให้พนักงานอัยการ เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ออกคำสั่งปรับเป็นพินัยจะมีอำนาจในการพิจารณาเพิกถอนหรือแก้ไขคำสั่งปรับเป็นพินัยได้หรือไม่ เห็นว่า มาตรา ๑๙^๗ กำหนดว่า เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยหรือมีการกล่าวหาหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐพบเห็นว่ามีกระทำความผิดทางพินัย เจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องเริ่มดำเนินการตามกระบวนการปรับเป็นพินัย โดยเมื่อดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานแล้ว และมีพยานหลักฐานเพียงพอว่าผู้นั้นกระทำความผิดทางพินัยให้เจ้าหน้าที่ของรัฐดำเนินการสั่งปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๒๐^๘ ต่อไป อย่างไรก็ตาม หากเจ้าหน้าที่ของรัฐออกคำสั่งปรับเป็นพินัยไปแล้วและผู้ถูกกล่าวหาโต้แย้งหรือไม่ได้นำเงินมาชำระ เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องส่งสำนวนให้พนักงานอัยการต่อไปตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๓^๙ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ซึ่งหากเจ้าหน้าที่ของรัฐพบว่ากระบวนการพิจารณาออกคำสั่งปรับเป็นพินัยมีข้อบกพร่อง เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องประสานไปยังพนักงานอัยการในชั้นการพิจารณาสำนวนเพื่อขอให้พนักงานอัยการใช้อำนาจในการแสวงหาข้อเท็จจริงเพิ่มเติม รวมทั้งมีหนังสือเรียกบุคคลมาให้ถ้อยคำได้ตามที่เห็นสมควร หรือจะสั่งเป็นหนังสือ

^๕โปรดดูเชิงอรรถที่ ๓, ข้างต้น

^๖โปรดดูเชิงอรรถที่ ๒, ข้างต้น

^๗มาตรา ๑๙ เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยหรือมีการกล่าวหาหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐพบเห็นว่ามีกระทำความผิดทางพินัยไม่ว่าความผิดนั้นจะเกิดขึ้นในท้องที่ใด ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐาน และต้องให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหาได้ชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหาตามสมควร ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

^๘มาตรา ๒๐ เมื่อดำเนินการตามมาตรา ๑๙ แล้ว และเจ้าหน้าที่ของรัฐมีพยานหลักฐานเพียงพอว่าผู้ใดกระทำความผิดทางพินัย ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีคำสั่งปรับเป็นพินัยและส่งคำสั่งให้ผู้นั้นทราบทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับไปยังที่อยู่ที่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรของผู้ถูกกล่าวหาหรือตามที่โต้แย้งไว้ต่อหน่วยงานของรัฐ และให้ถือว่าผู้นั้นได้รับแจ้งตั้งแต่วันครบห้าวันนับแต่วันที่ปรากฏในทะเบียนตอบรับ

^๙มาตรา ๒๓ ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาตามมาตรา ๒๐ ปฏิเสธข้อกล่าวหา หรือไม่ชำระค่าปรับเป็นพินัยภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐสรุปข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย พยานหลักฐาน และส่งสำนวนให้พนักงานอัยการเพื่อดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลต่อไป เว้นแต่ในกรณีที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยได้บัญญัติให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีอำนาจดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลได้เอง เจ้าหน้าที่ของรัฐอาจดำเนินการฟ้องคดีโดยไม่ต้องส่งให้พนักงานอัยการ

ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐดำเนินการก็ได้ ตามมาตรา ๒๕ วรรคสาม^{๑๐} แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ

ประเด็นที่สาม กรณีมีการออกคำสั่งปรับเป็นพินัยแล้ว และปรากฏหลักฐานว่า ผู้ถูกกล่าวหาไม่ได้เป็นผู้กระทำความผิดทางพินัย เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ออกคำสั่งปรับเป็นพินัยสามารถนำหลักเกณฑ์การยุติเรื่องกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาไม่ได้กระทำความผิด มาปรับใช้กับกรณีที่มีการออกคำสั่งปรับเป็นพินัยต่อบุคคลซึ่งไม่ใช่ผู้กระทำความผิดได้หรือไม่ เห็นว่า หลักเกณฑ์การยุติเรื่องเป็นไปตามข้อ ๑๒^{๑๑} แห่งกฎกระทรวงการแสวงหาข้อเท็จจริง การรวบรวมพยานหลักฐาน และการชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหา พ.ศ. ๒๕๖๖ ซึ่งกำหนดให้ยุติเรื่องเมื่อพ้นกำหนดเวลาที่ผู้ถูกกล่าวหาต้องชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหาไว้เป็น ๓ กรณี ได้แก่ (๑) ไม่ได้ความว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดทางพินัย (๒) มีเหตุตามกฎหมายที่ผู้ถูกกล่าวหาไม่ต้องรับโทษ หรือ (๓) คดีขาดอายุความ โดยให้เจ้าหน้าที่ของรัฐสั่งยุติเรื่องและแจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ ซึ่งเป็นการดำเนินการในชั้นก่อนการออกคำสั่งปรับเป็นพินัยของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ดังนั้น เมื่อข้อเท็จจริงตามข้อหาหรือนี้เป็นกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐได้ออกคำสั่งปรับเป็นพินัยไปแล้ว และปรากฏข้อเท็จจริงในภายหลังว่าเป็นการออกคำสั่งแก่ผู้ซึ่งไม่ได้กระทำความผิดทางพินัย กรณีจึงไม่เข้าเหตุในการยุติเรื่องและไม่สามารถนำหลักเกณฑ์การยุติเรื่องตามข้อ ๑๒ แห่งกฎกระทรวงการแสวงหาข้อเท็จจริง การรวบรวมพยานหลักฐาน และการชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหา มาปรับใช้ได้ แต่สามารถประสานพนักงานอัยการเพื่อพิจารณาสั่งไม่ฟ้องต่อไปตามที่ได้ให้ความเห็นไว้แล้วในประเด็นที่สองได้

ประเด็นที่สี่ กรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐแสวงหาข้อเท็จจริงแล้วไม่สามารถระบุตัวผู้กระทำความผิดหรือผู้ซึ่งเชื่อได้ว่ากระทำความผิดได้ เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถพักการแสวงหาข้อเท็จจริง โดยได้รับความเห็นชอบจากหัวหน้าหน่วยงานของรัฐได้หรือไม่ เห็นว่า กระบวนการพิจารณา คดีความผิดทางพินัยมุ่งหมายที่จะช่วยให้ผู้ถูกกล่าวหาไม่ต้องเข้าสู่กระบวนการทางอาญาและลดระยะเวลาการดำเนินคดี โดยการแสวงหาข้อเท็จจริงเริ่มต้นจากเมื่อมีเหตุอันควรสงสัย หรือมีการกล่าวหา หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐพบเห็นหรือความปรากฏต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐว่ามีการกระทำความผิดทางพินัยเกิดขึ้น เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องรวบรวมพยานหลักฐานทุกชนิดเท่าที่สามารถจะทำได้ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่าง ๆ อันเกี่ยวกับการกระทำความผิดเพื่อให้รู้ว่ามีการกระทำความผิดทางพินัยหรือไม่ และใครเป็นผู้กระทำความผิด เมื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐมีพยานหลักฐานเพียงพอว่าผู้ใดกระทำความผิดทางพินัยแล้ว ก็ให้มีคำสั่งปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๒๐^{๑๒} แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ดังนั้น เมื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐแสวงหาข้อเท็จจริงแล้ว

^{๑๐}มาตรา ๒๕ ๑๒๑ ๑๒๑

ในการพิจารณาสำนวน พนักงานอัยการมีอำนาจแสวงหาข้อเท็จจริงเพิ่มเติม รวมทั้งมีหนังสือเรียกบุคคลมาให้ถ้อยคำได้ตามที่เห็นสมควร หรือจะสั่งเป็นหนังสือให้เจ้าหน้าที่ของรัฐดำเนินการก็ได้

๑๒๑ ๑๒๑

^{๑๑}ข้อ ๑๒ เมื่อพ้นกำหนดเวลาที่ผู้ถูกกล่าวหาจะต้องชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหาแล้ว ไม่ว่าผู้ถูกกล่าวหาจะได้อธิบายข้อเท็จจริงหรือแก้ข้อกล่าวหาหรือไม่ และเมื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐได้พิจารณาจากคำชี้แจงหรือคำแก้ข้อกล่าวหา (ถ้ามี) ประกอบกับข้อเท็จจริงที่แสวงหาได้แล้วเห็นว่า ผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดทางพินัย ให้ดำเนินการสั่งปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๒๐ ต่อไป ในกรณีที่ไม่ได้ความว่าผู้นั้นกระทำความผิดทางพินัย หรือมีเหตุตามกฎหมายที่ผู้ถูกกล่าวหาไม่ต้องรับโทษ หรือคดีขาดอายุความแล้ว ให้สั่งยุติเรื่องและแจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาและผู้กล่าวหาทราบ

^{๑๒}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๘, ข้างต้น

และไม่สามารถระบุตัวผู้กระทำความผิดหรือผู้ซึ่งเชื่อได้ว่ากระทำความผิดได้ กรณีจึงยอมไม่มีเหตุที่จะ
ทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องแสวงหาข้อเท็จจริงนั้นต่อไป และมีอำนาจดำเนินการหรือยุติการดำเนินการ
ตามที่กฎหมายกำหนดได้โดยไม่ต้องได้รับความเห็นชอบจากหัวหน้าหน่วยงานของรัฐอีก

(นายปกรณ์ นิลประพันธ์)
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
สิงหาคม ๒๕๖๘

ที่ นร ๐๙๐๒/๒๓๑

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง
๑ ถนนพระอาทิตย์ เขตพระนคร
กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

๒๓ กันยายน ๒๕๖๘

เรื่อง ข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย
พ.ศ. ๒๕๖๕

เรียน เลขาธิการนายกรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ที่ นร ๐๔๐๔/๓๔๙๑ ลงวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๘

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีกราบเรียนนายกรัฐมนตรีนายกรัฐมนตรี
ในฐานะผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ เพื่อพิจารณา
ข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ
หรือคำสั่งใด ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนตามมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบ
รัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ กรณีการออกกฎกระทรวง
หรือกำหนดแนวทางการแจ้งคำสั่งปรับเป็นพินัยเกี่ยวกับความผิดตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติ
ป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. ๒๕๓๙ เพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
ของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศและผู้ประกอบอาชีพพนักงานบริการ ซึ่งนายกรัฐมนตรีนายกรัฐมนตรี
พิจารณาแล้วมีปัญหามอบหมายคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยพิจารณาข้อเสนอแนะดังกล่าว
และรายงานผลให้สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีทราบด้วย ความละเอียดทราบแล้ว นั้น

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งขอเรียนว่า คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย
ได้พิจารณาข้อเสนอแนะดังกล่าว โดยมีผู้แทนสำนักนายกรัฐมนตรี (สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี)
ผู้แทนกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว)
และผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว เห็นว่า
เรื่องนี้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีประเด็นข้อเสนอแนะเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการส่งหนังสือ
คำสั่งปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณีฯ ไปยังที่อยู่
ที่ปรากฏตามทะเบียนราษฎรซึ่งอาจมีผู้เปิดอ่านอันมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคล

คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยพิจารณาแล้ว เห็นว่า พระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการแจ้ง ยื่น หรือส่งหนังสือหรือเอกสารให้บุคคลใด ในกรณีทั่วไปไปตามมาตรา ๖ โดยกำหนดว่า ถ้าได้แจ้ง ยื่น หรือส่งหนังสือหรือเอกสารให้บุคคล ณ ภูมิลำเนาหรือที่อยู่ที่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร ให้ถือว่าได้แจ้ง ยื่น หรือส่งโดยชอบด้วยพระราชบัญญัตินี้แล้ว และกรณีที่กำหนดไว้เป็นการเฉพาะ เกี่ยวกับการแจ้งคำสั่งปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๒๐ โดยกำหนดว่า ให้ส่งคำสั่งปรับเป็นพินัย ให้ผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดทางพินัยทราบทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับไปยังที่อยู่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรของผู้ถูกกล่าวหาหรือตามที่ได้แจ้งไว้ต่อหน่วยงานของรัฐ และให้ถือว่าผู้นั้นได้รับแจ้งตั้งแต่วันครบสิบห้าวันนับแต่วันที่ปรากฏในทะเบียน ซึ่งการกำหนดตามมาตรา ๒๐ ดังกล่าว เป็นกรณีการส่งคำสั่งปรับเป็นพินัยให้แก่ผู้ถูกกล่าวหาซึ่งมีที่อยู่เฉพาะหน้า เพื่อให้มีหลักฐานในการส่งคำสั่งปรับเป็นพินัยที่ชัดเจน และป้องกันการโต้แย้งเกี่ยวกับขั้นตอนในการส่งคำสั่งหรือปัญหาการตีความวันที่ถือว่าผู้ถูกกล่าวหาได้รับแจ้งคำสั่งปรับเป็นพินัย ทั้งนี้ การกำหนดให้ส่งหนังสือหรือเอกสารหรือคำสั่งปรับเป็นพินัยไปยังที่อยู่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร นั้น เป็นไปตามหลักกฎหมายทั่วไปเช่นเดียวกับการส่งหนังสือหรือเอกสารหรือคำสั่งให้บุคคลใดในคดีแพ่ง คดีอาญา หรือคดีปกครอง ประกอบกับมาตรา ๒๙ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ที่กำหนดว่าผู้ซึ่งมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านใด ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้นั้นอยู่และมีภูมิลำเนาอยู่ ณ ที่นั้น ดังนั้น การส่งหนังสือหรือเอกสารหรือคำสั่งปรับเป็นพินัยไปยังที่อยู่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร จึงเป็นการดำเนินการตามกฎหมายและมีได้เป็นการละเมิดสิทธิและเสรีภาพของเจ้าของข้อมูล ส่วนกรณีปรากฏข้อเท็จจริงว่า มีบุคคลอื่นเปิดอ่านจดหมายที่ปิดผนึกซึ่งภายในเป็นหนังสือหรือเอกสารหรือคำสั่งปรับเป็นพินัยของผู้ถูกกล่าวหาหรือผู้กระทำความผิดทางพินัยตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณีฯ นั้น การกระทำดังกล่าวเป็นการละเมิดสิทธิและเสรีภาพของเจ้าของข้อมูล ซึ่งผู้ที่เปิดอ่านจดหมายดังกล่าว โดยไม่ได้รับความยินยอมอาจมีความผิดฐานเปิดเผยความลับตามมาตรา ๓๒๒ แห่งประมวลกฎหมายอาญา ด้วยเหตุนี้ จึงเห็นว่าไม่ต้องแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่งใด ๆ ที่เกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการปรับเป็นพินัย

อย่างไรก็ดี เพื่อป้องกันความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการถูกเปิดเผยข้อมูลการเป็นผู้ถูกกล่าวหาหรือกระทำความผิดทางพินัยตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณีฯ คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยเห็นสมควรมีข้อเสนอแนะ ดังนี้ (๑) กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัวควรขอความร่วมมือกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรณีที่มีการพบผู้กระทำความผิดให้มีการสอบถามที่อยู่ของผู้กระทำความผิดประสงค์ให้ส่งหนังสือเพื่อแจ้งข้อกล่าวหาหรือคำสั่งปรับเป็นพินัย และ (๒) การส่งหนังสือแจ้งข้อกล่าวหาหรือคำสั่งปรับเป็นพินัยไปยังที่อยู่ตามทะเบียนราษฎรหรือที่อยู่ตามที่อยู่ของผู้ถูกกล่าวหาได้แจ้งไว้ กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัวควรระบุนำของ

จดหมายที่แจ้งข้อกล่าวหาหรือคำสั่งปรับเป็นพินัยว่า การเปิดจดหมายของบุคคลอื่นอาจมีความผิดตามมาตรา ๓๒๒ แห่งประมวลกฎหมายอาญา เพื่อป้องกันมิให้บุคคลซึ่งมิใช่ผู้รับเปิดอ่านหนังสือดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายปกรณ์ นิลประพันธ์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

กองกฎหมายกระบวนการยุติธรรม

ฝ่ายกฎหมายกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

โทร. ๐๘๖ ๘๘๖ ๘๑๔๑ (นางพิมพ์ประภาฯ)

โทรสาร ๐ ๒๒๒๖ ๖๒๐๑

www.ocs.go.th

www.lawreform.go.th

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ saraban@ocs.go.th

บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย
เรื่อง การส่งหนังสือแจ้งข้อกล่าวหาแก่ผู้กระทำความผิดทางพินัย
ซึ่งมีชื่อในทะเบียนบ้านกลาง

กรมการปกครองมีหนังสือ ที่ มท ๐๓๐๗.๓/๒๕๖๗ ลงวันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๖๘ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า กรมการปกครองประสบปัญหาการส่งหนังสือแจ้งข้อกล่าวหาให้แก่ผู้กระทำความผิดทางพินัยซึ่งเป็นผู้มีชื่อในทะเบียนบ้านกลางในกรณีที่มีชื่อความผิดซึ่งหน้า เนื่องจากในการดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงนั้น เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยในสังกัดกรมการปกครองไม่พบภูมิลำเนาของผู้กระทำความผิดทางพินัย เพราะเป็นผู้มีชื่อในทะเบียนบ้านกลาง จึงทำให้ไม่สามารถแจ้งข้อกล่าวหาแก่ผู้กระทำความผิดทางพินัยได้ กรมการปกครองจึงขอหารือเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินการส่งหนังสือแจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้กระทำความผิดทางพินัยตามมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ ในกรณีที่มีชื่อความผิดซึ่งหน้าและมีชื่อในทะเบียนบ้านกลางว่าจะต้องดำเนินการอย่างไร เพื่อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยในสังกัดกรมการปกครองสามารถดำเนินการให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน

คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยได้พิจารณาข้อหารือของกรมการปกครอง โดยมีผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมการปกครอง) เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว เห็นว่า มาตรา ๖ วรรคหนึ่ง^๑ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ กำหนดให้การใดที่กำหนดให้แจ้ง ยื่น หรือส่งหนังสือหรือเอกสารให้บุคคลใดเป็นการเฉพาะ ถ้าได้แจ้ง ยื่น หรือส่งหนังสือหรือเอกสารให้บุคคลนั้น ณ ภูมิลำเนาหรือที่อยู่ซึ่งปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร ให้ถือว่าได้แจ้ง ยื่น หรือส่งโดยชอบด้วยพระราชบัญญัตินี้แล้ว การส่งหนังสือแจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาจึงสามารถส่งไปยังภูมิลำเนาหรือส่งไปยังที่อยู่ตามที่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร ดังนั้น การส่งหนังสือแจ้งข้อกล่าวหาไม่ว่าจะส่งไปยังภูมิลำเนาหรือที่อยู่ซึ่งปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร ก็ถือได้ว่าเป็นการส่งโดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว โดยภูมิลำเนาในที่นี้หมายถึง ภูมิลำเนาของบุคคลตามที่กำหนดในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ได้แก่ ถิ่นที่บุคคลนั้นมีสถานที่อยู่เป็นแหล่งสำคัญ^๒ หรือกรณีมีถิ่นที่อยู่หรือหลักแหล่งที่ทำการงานหลายแห่ง ให้ถือเอา

^๑มาตรา ๖ ในกรณีพระราชบัญญัตินี้มิได้กำหนดไว้เป็นประการอื่น การใดที่กำหนดให้แจ้ง ยื่น หรือส่งหนังสือหรือเอกสารให้บุคคลใดเป็นการเฉพาะ ถ้าได้แจ้ง ยื่น หรือส่งหนังสือหรือเอกสารให้บุคคลนั้น ณ ภูมิลำเนาหรือที่อยู่ซึ่งปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร ให้ถือว่าได้แจ้ง ยื่น หรือส่งโดยชอบด้วยพระราชบัญญัตินี้แล้ว

ฯลฯ

ฯลฯ

^๒มาตรา ๓๗ ภูมิลำเนาของบุคคลธรรมดา ได้แก่ถิ่นอันบุคคลนั้นมีสถานที่อยู่เป็นแหล่งสำคัญ

แห่งใดแห่งหนึ่งเป็นภูมิลำเนา^๓ หรือถ้าไม่ปรากฏภูมิลำเนา ให้ถือว่าถิ่นที่อยู่เป็นภูมิลำเนา^๔ ถ้าไม่มีที่อยู่ปกติเป็นหลักแหล่งหรือเป็นผู้ครองชีพในการเดินทางไปมาปราศจากหลักแหล่งที่ทำการงาน หากพบตัวที่ใด ให้ถือว่าเป็นภูมิลำเนา^๕

ข้อหาเรื่องนี้เป็นกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านกลาง^๖ อันเป็นทะเบียนซึ่งผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนดให้จัดทำขึ้นสำหรับลงรายการบุคคลซึ่งไม่อาจมีชื่อในทะเบียนบ้านทะเบียนบ้านกลางจึงมิใช่ทะเบียนบ้านตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร การส่งหนังสือแจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาไปยังทะเบียนบ้านกลางย่อมไม่ถึงตัวผู้ถูกกล่าวหาและไม่เป็นไปตามความมุ่งหมายของมาตรา ๖^๗ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ อย่างไรก็ดี โดยที่การส่งหนังสือแจ้งข้อกล่าวหาไปยังภูมิลำเนาของผู้ถูกกล่าวหาได้ ดังนั้น ในกรณีที่พบว่ามีกรกระทำคามผิดทางพินัยเกิดขึ้น เจ้าหน้าที่ของรัฐมีหน้าที่แสวงหาข้อเท็จจริงตามข้อ ๖^๘ แห่งกฎกระทรวงการแสวงหาข้อเท็จจริง การรวบรวมพยานหลักฐาน และการชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหา พ.ศ. ๒๕๖๖ เพื่อให้ทราบถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำความผิด รวมไปถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับภูมิลำเนาหรือที่อยู่ทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรของผู้ถูกกล่าวหาเพื่อแจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหารับทราบ หากปรากฏข้อเท็จจริงหรือหลักฐานอย่างหนึ่งอย่างใดยืนยันได้ว่า ผู้ถูกกล่าวหาที่มีภูมิลำเนาอยู่ที่ใด ก็สามารถส่งหนังสือแจ้งข้อกล่าวหาไปยังภูมิลำเนาดังกล่าวได้และถือได้ว่าเป็นการส่งโดยชอบแล้วเช่นเดียวกับการแจ้งหรือส่งหนังสือหรือเอกสารไปยังที่อยู่ตามที่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร ในกรณีนี้ เจ้าหน้าที่ของรัฐจะขอความร่วมมือจากหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนตามข้อ ๗^๙ แห่งกฎกระทรวงดังกล่าวเพื่อประโยชน์ในการแสวงหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับภูมิลำเนาของผู้ถูกกล่าวหาด้วยก็ได้

^๓มาตรา ๓๘ ถ้าบุคคลธรรมดาที่มีถิ่นที่อยู่หลายแห่งซึ่งอยู่สลับเปลี่ยนกันไปหรือมีหลักแหล่งที่ทำการงานเป็นปกติหลายแห่ง ให้ถือเอาแห่งใดแห่งหนึ่งเป็นภูมิลำเนาของบุคคลนั้น

^๔มาตรา ๓๙ ถ้าภูมิลำเนาไม่ปรากฏ ให้ถือว่าถิ่นที่อยู่เป็นภูมิลำเนา

^๕มาตรา ๔๐ บุคคลธรรมดาซึ่งเป็นผู้ไม่มีที่อยู่ปกติเป็นหลักแหล่ง หรือเป็นผู้ครองชีพในการเดินทางไปมาปราศจากหลักแหล่งที่ทำการงาน พบตัวในถิ่นไหนให้ถือว่าถิ่นนั้นเป็นภูมิลำเนาของบุคคลนั้น

^๖พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

ฯลฯ

ฯลฯ

“ทะเบียนบ้านกลาง” หมายความว่า ทะเบียนซึ่งผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนดให้จัดทำขึ้นสำหรับลงรายการบุคคลที่ไม่อาจมีชื่อในทะเบียนบ้าน

ฯลฯ

ฯลฯ

^๗โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น

^๘ข้อ ๖ ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐรวบรวมพยานหลักฐานทุกชนิดเท่าที่สามารถจะทำได้ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่าง ๆ อันเกี่ยวกับการกระทำความผิดทางพินัย เพื่อให้รู้ว่ามีการกระทำความผิดทางพินัยหรือไม่และใครเป็นผู้กระทำความผิด และในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาเสนอพยานหลักฐานใด ๆ เพื่อแสดงความบริสุทธิ์ของตน ให้เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่จะต้องรวบรวมพยานหลักฐานนั้นไว้ในสำนวนการแสวงหาข้อเท็จจริง

^๙ข้อ ๗ เพื่อประโยชน์ในการแสวงหาข้อเท็จจริง เจ้าหน้าที่ของรัฐอาจขอความร่วมมือจากหน่วยงานอื่นของรัฐหรือเอกชนให้ดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดหรือส่งเอกสารอย่างหนึ่งอย่างใดให้ตามที่จำเป็นก็ได้

สำหรับกรณีที่มีการปกครองมีข้อหาหรือเพิ่มเติมจากการชี้แจงข้อเท็จจริงว่า จะสามารถนำบทบัญญัติตามมาตรา ๓๓ วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาเทียบเคียงกับการส่งหนังสือแจ้งข้อกล่าวหาตามกฎหมายว่าด้วยการปรับเป็นพินัยได้หรือไม่ คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยพิจารณาแล้ว เห็นว่า การแจ้ง ยื่น หรือส่งหนังสือหรือเอกสาร ไปยังที่อยู่ที่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรที่ปรากฏครั้งสุดท้าย ก่อนย้ายมาในทะเบียนบ้านกลางตามมาตรา ๓๓^{๑๐} วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎรฯ เป็นบทบัญญัติเฉพาะสำหรับการแจ้ง ยื่น หรือส่งหนังสือหรือเอกสารให้ผู้ถูกออกหมายจับหรือผู้ถูกย้าย ออกจากทะเบียนบ้านตามมาตรา ๓๓ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวซึ่งมีความมุ่งหมาย ที่แตกต่างจากความมุ่งหมายของพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ จึงไม่สามารถใช้เป็นที่อยู่ ในการแจ้งข้อกล่าวหาแก่ผู้ถูกกล่าวหาในกรณีความผิดทางพินัยได้ แต่อาจใช้เป็นข้อมูลในการแสวงหา ข้อเท็จจริงเพิ่มเติมเพื่อยืนยันมูลสำเนาของผู้ถูกกล่าวหาในกรณีความผิดทางพินัยได้

(นายปรกรณ์ นิลประพันธ์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ตุลาคม ๒๕๖๘

^{๑๐}มาตรา ๓๓ เมื่อผู้อยู่ในบ้านใดออกจากบ้านที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านไปอยู่ที่อื่น เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวัน และเจ้าบ้านไม่ทราบว่ามีคนไปอยู่ที่ใด ให้เจ้าบ้านแจ้งการย้ายออกต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้ง ภายในสามสิบวันนับแต่วันครบหนึ่งร้อยแปดสิบวันโดยระบุว่ามีคนไปอยู่ที่ใด และให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งเพิ่มชื่อ และรายการผู้นั้นในทะเบียนบ้านกลาง

ในกรณีที่ศาลออกหมายจับผู้ใดตามคำร้องขอของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ หรือในกรณีที่พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจได้รับแจ้งจากศาลให้จับกุมผู้ใดตามหมายจับที่ศาลออกเอง ถ้ายังมีได้ตัว ผู้นั้นมาภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ศาลออกหมายจับ ให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจแจ้งให้ ผู้อำนวยราชการทะเบียนกลางทราบ และให้ผู้อำนวยราชการทะเบียนกลางดำเนินการให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งย้ายผู้นั้น ออกจากทะเบียนบ้าน และเพิ่มชื่อและรายการของผู้นั้นไว้ในทะเบียนบ้านกลาง และให้หมายเหตุไว้ในรายการ ของบุคคลนั้นว่าอยู่ในระหว่างการติดตามตัวตามหมายจับด้วย การหมายเหตุดังกล่าวมิให้ถือว่า เป็นการจัดเก็บ ข้อมูลตามมาตรา ๑๓ (๒)

ผู้ใดมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านกลางตามวรรคสอง ถ้าผู้นั้นประสงค์จะย้ายออกจากทะเบียน บ้านกลาง ผู้นั้นต้องมาแสดงตนต่อนายทะเบียนที่จัดทำทะเบียนบ้านกลางนั้นพร้อมทั้งหลักฐานอันแสดงว่า หมายจับนั้นได้ถูกเพิกถอนหรือได้มีการปฏิบัติตามหมายจับนั้นเสร็จสิ้นแล้ว

การแจ้ง ยื่น หรือส่งหนังสือหรือเอกสารให้ผู้ถูกออกหมายจับ หรือผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียน บ้านกลางตามวรรคสอง ถ้าได้แจ้ง ยื่น หรือส่งหนังสือหรือเอกสารให้บุคคลนั้น หรือปิดหมายไว้ ณ มูลสำเนา หรือที่อยู่ที่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรที่ปรากฏครั้งสุดท้ายก่อนย้าย มาในทะเบียนบ้านกลาง ให้ถือว่าได้แจ้ง ยื่น ส่ง หรือปิดโดยชอบด้วยกฎหมายและผู้นั้นได้รับทราบแล้ว

บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย
เรื่อง อำนาจในการปรับเป็นพินัยของพนักงานเทศบาล ระดับชำนาญงาน
ซึ่งรักษาราชการแทนในตำแหน่งผู้อำนวยการกองช่าง
ตามพระราชบัญญัติการขุดดินและถมดิน พ.ศ. ๒๕๔๓

เทศบาลตำบลโคกสูง จังหวัดสระแก้ว ได้มีหนังสือ ที่ สก ๗๒๗๐๑/๐๗๓๘ ลงวันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๖๘ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปลงความได้ดังนี้

๑. เทศบาลตำบลโคกสูงได้รับแจ้งเรื่องร้องเรียนหรือร้องทุกข์ว่า มีผู้ทำการถมดินที่มีพื้นที่ ความสูงของเนินดินต่างจากระดับที่ดินของเจ้าของที่ดินที่อยู่ข้างเคียง โดยมีความสูงของเนินดินประมาณ ๑.๕๐ เมตร ส่วนฐานของเนินดินชิดกำแพงแนวเขตที่ดินของบุคคลอื่น และมีผู้ได้รับความเสียหาย หรือมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจได้รับความเสียหายจากการถมดิน ในกรณีนี้ เทศบาลตำบลโคกสูงได้ลงพื้นที่ ตรวจสอบข้อเท็จจริง พบว่า พื้นที่ของเนินดินที่ทำการถมดินประมาณ ๓ งาน ๖๔ ตารางวา สูงประมาณ ๑.๕๐ เมตร ซึ่งการกระทำดังกล่าวเป็นการถมดินโดยมีความสูงของเนินดินเกินกว่าระดับที่ดินต่างเจ้าของ ที่อยู่ข้างเคียง และส่วนฐานของเนินดินอยู่ชิดแนวเขตที่ดินของบุคคลอื่นโดยไม่จัดให้มีการระบายน้ำ ที่เพียงพอและไม่จัดให้มีการป้องกันการพังทลายของดิน อันเป็นการไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๗ แห่งพระราชบัญญัติการขุดดินและถมดิน พ.ศ. ๒๕๔๓ ประกอบกับข้อ ๑๖ แห่งกฎกระทรวงกำหนดมาตรฐาน การป้องกันการพังทลายของดินหรือสิ่งปลูกสร้างในการขุดดินหรือถมดิน พ.ศ. ๒๕๔๘ ซึ่งผู้กระทำความผิด ทางพินัยตามมาตรา ๓๖ โดยเทศบาลตำบลโคกสูงมีคำสั่งให้หยุดการถมดินบริเวณดังกล่าว และให้ดำเนินการจัดการป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นหรือจัดการแก้ไขการถมดินให้ถูกต้อง แต่ผู้ทำการถมดินไม่ดำเนินการจัดการป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นหรือจัดการแก้ไขการถมดิน ให้ถูกต้อง อันเป็นการไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามมาตรา ๒๙ วรรคสอง ซึ่งเป็นความผิด ทางพินัยตามมาตรา ๔๑ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว

๒. โดยที่มาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ บัญญัติให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดจะมีอำนาจปรับเป็นพินัยตามกฎหมายใด ให้เป็นไปตามที่กฎหมายซึ่งบัญญัติ ความผิดทางพินัยนั้นบัญญัติไว้ ในกรณีที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยมิได้บัญญัติไว้ ให้เป็นไป ตามที่รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายนั้นประกาศกำหนด และถ้าค่าปรับเป็นพินัยที่กฎหมายบัญญัติไว้ มีอัตราอย่างสูงไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท จะกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐคนเดียวเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยก็ได้ แต่ถ้าค่าปรับเป็นพินัยที่กฎหมายบัญญัติไว้มีอัตราอย่างสูงเกินหนึ่งหมื่นบาท ต้องกำหนดให้การปรับ เป็นพินัยกระทำเป็นองค์คณะประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่น้อยกว่าสามคน ประกอบกับข้อ ๒ แห่งประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง กำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติ การขุดดินและถมดิน พ.ศ. ๒๕๔๓ ลงวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ กำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งเป็นข้าราชการหรือพนักงานของราชการส่วนท้องถิ่นที่มีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับชำนาญการ ขึ้นไป หรือเทียบเท่าในพื้นที่ซึ่งมีการกระทำความผิดนั้น เป็นผู้ที่มีอำนาจปรับเป็นพินัยในความผิดทางพินัย ตามความในมาตรา ๓๖ และมาตรา ๔๑ แห่งพระราชบัญญัติการขุดดินและถมดินฯ ทั้งนี้ ในการพิจารณา และดำเนินการปรับเป็นพินัยต้องทำเป็นองค์คณะ ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ของรัฐจำนวนไม่น้อยกว่า สามคนซึ่งมีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับชำนาญการ โดยให้มีหัวหน้าองค์คณะหนึ่งคน และองค์คณะ อีกไม่น้อยกว่าสองคน ตามบัญชีรายชื่อในพื้นที่ซึ่งมีการกระทำความผิดนั้น แล้วแต่กรณี โดยบัญชี รายชื่อเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติการขุดดินและถมดินฯ ในสังกัดเทศบาล

ได้แก่ (๑) นายกรัฐมนตรี (๒) ปลัดเทศบาล (๓) ผู้อำนวยการสำนักช่าง (๔) ผู้อำนวยการกองช่าง (๕) หัวหน้าฝ่ายการโยธา (๖) วิศวกรโยธา ระดับชำนาญการขึ้นไป (๗) สถาปนิก ระดับชำนาญการขึ้นไป และ (๘) นิติกร ระดับชำนาญการขึ้นไป ที่รับผิดชอบงานดำเนินคดีทางกฎหมาย

๓. เทศบาลตำบลโคกสูงจึงขอหารือการดำเนินการปรับเป็นพินัย กรณีการกระทำ ความผิดตามมาตรา ๓๖ แห่งพระราชบัญญัติการขุดดินและถมดินฯ ประกอบกับมาตรา ๑๔ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ อันเป็นกรณีที่กฎหมายบัญญัติค่าปรับเป็นพินัยไว้ มีอัตราอย่างสูงเกินหนึ่งหมื่นบาท การปรับเป็นพินัยจึงต้องกระทำเป็นองค์คณะประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่น้อยกว่าสามคน แต่เทศบาลตำบลโคกสูงมีเจ้าหน้าที่ของรัฐตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง กำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติการขุดดินและถมดินฯ ได้แก่ นายกรัฐมนตรี ปลัดเทศบาล และนายช่างโยธา ระดับชำนาญงาน รักษาการแทน ผู้อำนวยการกองช่าง ซึ่งเมื่อนายช่างโยธาดังกล่าวไม่ใช่ตำแหน่งระดับชำนาญการ จึงมีประเด็นข้อกฎหมายว่า นายช่างโยธา ระดับชำนาญงาน รักษาการแทนผู้อำนวยการกองช่าง จะมีอำนาจปรับเป็นพินัยได้หรือไม่ และนายช่างโยธาดังกล่าวจะเป็นองค์คณะในการปรับเป็นพินัยกรณีค่าปรับเป็นพินัยที่กฎหมายบัญญัติไว้มีอัตราอย่างสูงเกินหนึ่งหมื่นบาท ได้หรือไม่

คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยได้พิจารณาข้อหารือของเทศบาลตำบลโคกสูง จังหวัดสระแก้ว โดยมีผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมโยธาธิการและผังเมืองและกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น) และผู้แทนเทศบาลตำบลโคกสูง เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว ปรากฏข้อเท็จจริงเพิ่มเติมจากคำชี้แจงของผู้แทนเทศบาลตำบลโคกสูง สรุปได้ว่า กรณีตามข้อหารือนี้ นายกรัฐมนตรีตำบลโคกสูง ได้แต่งตั้งนายช่างโยธา ระดับชำนาญงาน เป็นผู้รักษาราชการแทนผู้อำนวยการกองช่าง ตามคำสั่งเทศบาลตำบลโคกสูง ที่ ๒๕๓/๒๕๖๗ เรื่อง แต่งตั้งผู้รักษาราชการแทนหัวหน้าส่วนราชการ ผู้อำนวยการกองช่าง ลงวันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๖๗ โดยอาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ และประกาศคณะกรรมการพนักงานเทศบาล จังหวัดสระแก้ว เรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของเทศบาล ลงวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๕

คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยพิจารณาแล้ว เห็นว่า การรักษาราชการแทน เป็นไปเพื่อให้การปฏิบัติราชการดำเนินต่อไปได้อย่างต่อเนื่องด้วยความเรียบร้อย โดยในกรณีการบริหารงานบุคคลของเทศบาลนั้น เมื่อข้อ ๑๗^๑ และข้อ ๑๘^๒ แห่งประกาศคณะกรรมการกลางพนักงานเทศบาล เรื่อง มาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับโครงสร้างการแบ่งส่วนราชการ วิธีการบริหารและการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาล และกิจการอันเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลในเทศบาล ลงวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๔

^๑ข้อ ๑๗ ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสำนัก ผู้อำนวยการกอง หรือหัวหน้าส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น หรือมีแต่ไม่สามารถปฏิบัติราชการได้ ให้นายกรัฐมนตรีแต่งตั้งพนักงานเทศบาลในสำนัก กอง หรือส่วนราชการนั้นคนใดคนหนึ่งให้เห็นสมควร ให้เป็นผู้รักษาราชการแทนได้ แต่เพื่อความเหมาะสมแก่การรับผิดชอบ การปฏิบัติราชการในสำนัก กองหรือส่วนราชการนั้น นายกรัฐมนตรีอาจจะแต่งตั้งพนักงานเทศบาลคนใดคนหนึ่ง ซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้อำนวยการกอง หรือหัวหน้าส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นเป็นผู้รักษาราชการแทนก็ได้

^๒ข้อ ๑๘ ให้ผู้รักษาราชการแทนมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับผู้ซึ่งตนแทน

ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งใด หรือผู้รักษาราชการแทนผู้ดำรงตำแหน่งนั้นมอบหมายหรือมอบอำนาจ ให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทน ให้ผู้ปฏิบัติราชการแทนมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับผู้ซึ่งมอบหมายหรือมอบอำนาจ

ในกรณีที่มิได้มีกฎหมายอื่นแต่งตั้งให้ผู้ดำรงตำแหน่งใดเป็นกรรมการหรือให้มีอำนาจหน้าที่อย่างใด ให้ผู้รักษาราชการแทนหรือผู้ปฏิบัติราชการแทน มีอำนาจหน้าที่เป็นกรรมการหรือมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับผู้ดำรงตำแหน่งนั้นในการรักษาราชการแทนหรือปฏิบัติราชการแทนด้วยแล้วแต่กรณี

ประกอบกับข้อ ๒๗๐^๓ และข้อ ๒๗๑^๔ แห่งประกาศคณะกรรมการพนักงานเทศบาล จังหวัดสระแก้ว เรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของเทศบาล ลงวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ กำหนดให้ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการกองหรือมีแต่ไม่สามารถปฏิบัติราชการได้ ให้นายกเทศมนตรีแต่งตั้งพนักงานเทศบาลในกองนั้นคนใดคนหนึ่งซึ่งเห็นสมควร ให้เป็นผู้รักษาราชการแทนได้ แต่เพื่อความเหมาะสมแก่การรับผิดชอบการปฏิบัติราชการในกองนั้น นายกเทศมนตรีอาจจะแต่งตั้งพนักงานเทศบาลคนใดคนหนึ่งซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้อำนวยการกองหรือหัวหน้าส่วนราชการ ที่เรียกชื่ออย่างอื่น เป็นผู้รักษาราชการแทนก็ได้ และให้ผู้รักษาราชการแทนมีอำนาจหน้าที่ เช่นเดียวกับผู้ซึ่งตนแทน และในกรณีที่มิได้มีกฎหมายอื่นแต่งตั้งให้ผู้ดำรงตำแหน่งใดเป็นกรรมการ หรือให้มีอำนาจหน้าที่อย่างใด ให้ผู้รักษาราชการแทนมีอำนาจหน้าที่เป็นกรรมการหรือมีอำนาจหน้าที่ เช่นเดียวกับผู้ดำรงตำแหน่งนั้นในการรักษาราชการแทนด้วย ดังนั้น โดยผลของบทบัญญัติดังกล่าว เมื่อประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง กำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติ การชุดดินและถมดิน พ.ศ. ๒๕๔๓ ลงวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ กำหนดให้ผู้อำนวยการกองช่าง มีอำนาจปรับเป็นพินัยและเป็นองค์คณะในการปรับเป็นพินัยสำหรับความผิดทางพินัยตามพระราชบัญญัติ การชุดดินและถมดินฯ การที่นายช่างโยธา ระดับชำนาญงาน เป็นผู้รักษาราชการแทนผู้อำนวยการ กองช่าง จึงย่อมมีอำนาจปรับเป็นพินัยและเป็นองค์คณะในการปรับเป็นพินัยสำหรับกรณีนี้ได้ เช่นเดียวกับผู้อำนวยการกองช่าง

สำหรับการที่ข้อ ๑๐^๕ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับ เป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๖ กำหนดให้รัฐมนตรีผู้รักษาราชการตามกฎหมายประกาศกำหนดบัญชีรายชื่อตำแหน่ง

“ข้อ ๒๗๐ ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสำนัก ผู้อำนวยการกอง หรือหัวหน้า ส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น หรือมีแต่ไม่สามารถปฏิบัติราชการได้ ให้นายกเทศมนตรีแต่งตั้งพนักงานเทศบาล ในสำนัก กองหรือส่วนราชการนั้นคนใดคนหนึ่งซึ่งเห็นสมควร ให้เป็นผู้รักษาราชการแทนได้ แต่เพื่อความเหมาะสม แก่การรับผิดชอบการปฏิบัติราชการในสำนัก กองหรือส่วนราชการนั้น นายกเทศมนตรีอาจจะแต่งตั้งพนักงาน เทศบาลคนใดคนหนึ่งซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้อำนวยการกอง หรือหัวหน้าส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น เป็นผู้รักษาราชการแทนก็ได้

“ข้อ ๒๗๑ ให้ผู้รักษาราชการแทนมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับผู้ซึ่งตนแทน

ในกรณีที่มิได้มีผู้ดำรงตำแหน่งใด หรือผู้รักษาราชการแทนผู้ดำรงตำแหน่งนั้นมอบหมายหรือมอบอำนาจ ให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทน ให้ผู้ปฏิบัติราชการแทนมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับผู้ซึ่งมอบหมายหรือมอบอำนาจ

ในกรณีที่มิได้มีกฎหมายอื่นแต่งตั้งให้ผู้ดำรงตำแหน่งใดเป็นกรรมการหรือให้มีอำนาจหน้าที่อย่างใด ให้ผู้รักษาราชการแทนหรือผู้ปฏิบัติราชการแทน มีอำนาจหน้าที่เป็นกรรมการหรือมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับ ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นในการรักษาราชการแทนหรือปฏิบัติราชการแทนด้วย แล้วแต่กรณี

“ข้อ ๑๐ ในกรณีที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยมิได้บัญญัติให้เจ้าหน้าที่ของรัฐตำแหน่งใด มีอำนาจปรับเป็นพินัย ให้รัฐมนตรีผู้รักษาราชการตามกฎหมายนั้นประกาศกำหนดบัญชีรายชื่อตำแหน่งข้าราชการ และพนักงานของหน่วยงานของรัฐที่มีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับชำนาญการขึ้นไปหรือเทียบเท่าเป็นผู้มีอำนาจ ปรับเป็นพินัย โดยในกรณีที่กฎหมายกำหนดอัตราค่าปรับเป็นพินัยสูงสุดไว้ไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท รัฐมนตรี จะกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐดังกล่าวคนเดียวเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาการปรับเป็นพินัยก็ได้

การพิจารณาปรับเป็นพินัยที่ต้องทำเป็นองค์คณะ ให้องค์คณะประกอบด้วยหัวหน้าองค์คณะ หนึ่งคนและองค์คณะอีกไม่น้อยกว่าสองคน

เมื่อรัฐมนตรีกำหนดให้การพิจารณาปรับเป็นพินัยในเรื่องใดอยู่ในอำนาจของผู้มีอำนาจ ปรับเป็นพินัยเพียงคนเดียว ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่พบเห็นการกระทำความผิด หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่หัวหน้า หน่วยงานของรัฐกำหนดจากบัญชีรายชื่อตามวรรคหนึ่งเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย

เมื่อการพิจารณาปรับเป็นพินัยเรื่องใดต้องทำเป็นองค์คณะ ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐกำหนด ผู้เป็นหัวหน้าองค์คณะและองค์คณะจากบัญชีรายชื่อตามวรรคหนึ่ง ตามที่เห็นสมควร

ในระหว่างการพิจารณาปรับเป็นพินัย หากมีเหตุที่ทำให้องค์คณะคนใดคนหนึ่งไม่อาจพิจารณา ปรับเป็นพินัยต่อไปได้ ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐในบัญชีรายชื่อตามวรรคหนึ่ง เพื่อประกอบ เป็นองค์คณะแทน

ข้าราชการและพนักงานของหน่วยงานของรัฐที่มีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับชำนาญการขึ้นไปหรือเทียบเท่า เป็นผู้ที่มีอำนาจปรับเป็นพินัยนั้น เป็นการกำหนดให้ข้าราชการและพนักงานของหน่วยงานของรัฐที่มีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับชำนาญการขึ้นไปเป็นตำแหน่งหลักเพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการพิจารณา และยังกำหนดให้มีการเทียบกับตำแหน่งประเภทอื่นซึ่งเทียบได้ไม่ต่ำกว่าตำแหน่งระดับชำนาญการ ขึ้นไปด้วย เพื่อให้การบังคับใช้เรื่องนี้มิได้จำกัดเฉพาะตำแหน่งประเภทวิชาการเท่านั้น แต่รวมถึงตำแหน่งประเภทอื่นหรือตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นซึ่งมีมาตรฐานตำแหน่ง หน้าที่ความรับผิดชอบ และคุณภาพของงานโดยประมาณไม่ต่ำกว่าในระดับชำนาญการขึ้นไปในหน่วยงานของรัฐต่าง ๆ ด้วย ทั้งนี้ ตามแนวทางความเห็นของคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยซึ่งได้วินิจฉัยให้ความเห็นไว้ในเรื่องเสรีจที่ ๖๒/๒๕๖๓^๖ เรื่องเสรีจที่ ๘๔/๒๕๖๓^๗ เรื่องเสรีจที่ ๑๑๐/๒๕๖๓^๘ เรื่องเสรีจที่ ๒๑๘/๒๕๖๓^๙ และเรื่องเสรีจที่ ๑๓๕๓/๒๕๖๓^{๑๐}

เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏจากคำชี้แจงของผู้แทนเทศบาลตำบลโคกสูง สรุปได้ว่า พนักงานเทศบาลซึ่งได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยมีจำนวนไม่เพียงพอที่จะเป็นองค์คณะในการพิจารณาปรับเป็นพินัย กรณีจึงมีข้อพิจารณาด้วยว่า รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยจะกำหนดบัญชีรายชื่อตำแหน่งนายช่างโยธา ระดับชำนาญงานซึ่งสังกัดเทศบาล ให้เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติการขุดดินและถมดินฯ ได้หรือไม่ เห็นว่า โดยที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยในฐานะผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติการขุดดินและถมดินฯ ได้ออกประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง กำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติการขุดดินและถมดินฯ กำหนดให้วิศวกรโยธา ระดับชำนาญการขึ้นไป ซึ่งสังกัดเทศบาล มีอำนาจปรับเป็นพินัยและเป็นองค์คณะในการปรับเป็นพินัยสำหรับความผิดทางพินัยตามพระราชบัญญัติการขุดดินและถมดินฯ ได้ ซึ่งเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบลักษณะหน้าที่ ความรับผิดชอบของตำแหน่ง ความรู้ความสามารถ ทักษะ และสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับตำแหน่ง พนักงานเทศบาลประเภทวิชาการในระดับชำนาญการกับตำแหน่งประเภททั่วไปในระดับชำนาญงาน

^๖บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การเทียบตำแหน่งข้าราชการของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ซึ่งมีตำแหน่งชำนาญการขึ้นไปหรือเทียบเท่าตามข้อ ๑๐ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๖

^๗บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การเทียบตำแหน่งข้าราชการกรุงเทพมหานคร เพื่อแต่งตั้งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย การส่งคำสั่งปรับเป็นพินัย และการดำเนินการอื่นในกรณีที่มีการผิดนัดการผ่อนชำระค่าปรับเป็นพินัย

^๘บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การปรับเป็นพินัยกรณีการกระทำความผิดเป็นความผิดกฎหมายหลายบท และการกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. ๒๕๖๒

^๙บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การเทียบตำแหน่งพนักงานเทศกิจ ระดับชำนาญงานเพื่อแต่งตั้งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕

^{๑๐}บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การพิจารณาอนุมัติให้กรมพัฒนาธุรกิจการค้า ดำเนินการแตกต่างจากระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๖

ตามข้อ ๔ (๓) (ข) และข้อ ๔ (๔) (ข)^{๑๑} แห่งประกาศคณะกรรมการกลางพนักงานเทศบาล เรื่อง มาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับอัตราตำแหน่งและมาตรฐานของตำแหน่ง พ.ศ. ๒๕๔๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศคณะกรรมการกลางพนักงานเทศบาล เรื่อง มาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับอัตราตำแหน่งและมาตรฐานของตำแหน่ง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๘ ประกอบกับมาตรฐานกำหนดตำแหน่งของวิศวกรโยธา ระดับชำนาญการ และนายช่างโยธา ระดับชำนาญงานตามที่คณะกรรมการกลางพนักงานเทศบาลกำหนดแล้ว จะเห็นได้ว่า นายช่างโยธา ระดับชำนาญงานเป็นตำแหน่งซึ่งมีลักษณะหน้าที่ความรับผิดชอบของตำแหน่ง คุณภาพของงาน ความสามารถ ทักษะ และสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับตำแหน่งโดยรวมไม่ต่ำกว่าตำแหน่ง วิศวกรโยธา ระดับชำนาญการ ดังนั้น ในกรณีที่เทศบาลตำบลโคกสูงเห็นว่า พนักงานเทศบาลซึ่งได้รับการแต่งตั้งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐมีจำนวนไม่เพียงพอกับภารกิจและไม่มีตำแหน่งวิศวกรโยธา ระดับชำนาญการขึ้นไปซึ่งสังกัดเทศบาลที่จะดำเนินการปรับเป็นพินัยให้เกิดผลสัมฤทธิ์ได้ตามที่กฎหมายบัญญัติ เทศบาลตำบลโคกสูงสามารถเสนอกระทรวงมหาดไทยเพื่อเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย พิจารณากำหนดบัญชีรายชื่อตำแหน่งนายช่างโยธา ระดับชำนาญงานซึ่งสังกัดเทศบาล หรือผู้ดำรงตำแหน่ง ระดับชำนาญงานอื่นที่มีระดับเทียบเท่ากับระดับชำนาญการ ให้เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับ เป็นพินัยตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง กำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย ตามพระราชบัญญัติการขาดดินและถมดินฯ เพิ่มเติมได้

^{๑๑}ข้อ ๔ ให้คณะกรรมการกลางพนักงานเทศบาล จัดทำมาตรฐานกำหนดตำแหน่งไว้เป็นบรรทัดฐาน ในการกำหนดตำแหน่งพนักงานเทศบาล โดยกำหนดตำแหน่งเป็นประเภทและสายงานตามลักษณะงาน และจัดตำแหน่ง ในประเภทเดียวกันและสายงานเดียวกันที่คุณภาพของงานอยู่ในระดับเดียวกันโดยประมาณเป็นกลุ่มเดียวกัน และระดับเดียวกัน โดยคำนึงถึงลักษณะหน้าที่ความรับผิดชอบและคุณภาพของงาน ความก้าวหน้าในสายงานตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

ฯลฯ

ฯลฯ

(๓) ตำแหน่งประเภทวิชาการ

ฯลฯ

ฯลฯ

(ข) ระดับชำนาญการ ได้แก่ ตำแหน่งสำหรับผู้ปฏิบัติงานที่มีประสบการณ์ โดยใช้ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และความชำนาญงานสูงในงานวิชาการ ปฏิบัติงานที่ต้องตัดสินใจหรือแก้ปัญหาที่ยาก หรือตำแหน่งซึ่งต้องกำกับ แนะนำ ตรวจสอบการปฏิบัติงานของผู้ร่วมปฏิบัติงาน โดยใช้ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และความชำนาญงานสูงในงานวิชาการ ปฏิบัติงานที่ต้องตัดสินใจหรือแก้ปัญหาที่ยาก

ฯลฯ

ฯลฯ

(๔) ตำแหน่งประเภททั่วไป

ฯลฯ

ฯลฯ

(ข) ระดับชำนาญงาน ได้แก่ ตำแหน่งสำหรับผู้ปฏิบัติงานที่มีประสบการณ์ โดยใช้ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์และความชำนาญงาน ปฏิบัติงานที่ต้องตัดสินใจหรือแก้ปัญหาที่ค่อนข้างยาก หรือตำแหน่งซึ่งต้องกำกับ แนะนำ ตรวจสอบการปฏิบัติงานของผู้ร่วมปฏิบัติงาน โดยใช้ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และความชำนาญงาน ปฏิบัติงานที่ต้องตัดสินใจหรือแก้ปัญหาที่ค่อนข้างยาก

ฯลฯ

ฯลฯ

อนึ่ง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่าปัญหาลักษณะนี้ มักจะเกิดขึ้นแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็กทั่วประเทศ สมควรที่กระทรวงมหาดไทย จะได้วางระเบียบปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหานี้และแจ้งเวียนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือปฏิบัติ ไปในแนวทางเดียวกันด้วย

(นายปกรณ์ นิลประพันธ์)
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
ธันวาคม ๒๕๖๘

บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย

เรื่อง ผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ และพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ บริเวณสะพานชลมารควิถีเฉลิมพระเกียรติ ๘๔ พรรษา

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นมีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๘๐๔.๕/๑๕๒๒๓ ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๖๘ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า ด้วยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้รับหนังสือขอหารือของจังหวัดชลบุรีเกี่ยวกับผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ และพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ เนื่องจากจังหวัดชลบุรีมีนโยบายจัดระเบียบสังคมบริเวณสะพานชลมารควิถีเฉลิมพระเกียรติ ๘๔ พรรษา เพื่อบังคับใช้กฎหมายแก่ผู้ฝ่าฝืนจำหน่ายสินค้าบนถนนหรือในสถานสาธารณะ อันเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองฯ และพระราชบัญญัติการสาธารณสุขฯ ซึ่งความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวในพระราชบัญญัติทั้งสองฉบับดังกล่าวได้เปลี่ยนเป็นความผิดทางพินัย โดยมีประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง กำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๗ และประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กำหนดเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๖๖ กำหนดให้เจ้าหน้าที่ของเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย แต่ไม่ได้กำหนดให้เจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามกฎหมายดังกล่าว

จังหวัดชลบุรีและกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นมีความเห็นว่า สะพานดังกล่าว ช่วงที่ ๑ ช่วงที่ ๒ ช่วงที่ ๓ และช่วงที่ ๕ อยู่ในความครอบครองดูแลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี และช่วงที่ ๔ อยู่ในความครอบครองดูแลของเทศบาลเมืองชลบุรี แต่เมื่อสะพานดังกล่าวตัดผ่านเขตพื้นที่ความรับผิดชอบของเทศบาล จำนวน ๔ แห่ง ได้แก่ เทศบาลเมืองชลบุรี เทศบาลนครบ้านสวน เทศบาลตำบลบางทราย และเทศบาลตำบลเสม็ด เทศบาลทั้ง ๔ แห่ง จึงเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติทั้งสองฉบับในเขตพื้นที่ของตนเองโดยไม่ต้องพิจารณาว่าพื้นที่ดังกล่าวจะอยู่ใน การครอบครองดูแลของหน่วยงานแห่งใดหรือไม่ต้องได้รับการส่งมอบสะพานจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรีหรือทำบันทึกข้อตกลง (MOU) ร่วมกันก่อน ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการปรับเป็นพินัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและจังหวัดชลบุรีเป็นไปอย่างถูกต้อง รอบคอบ และเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการต่อไป จึงขอหารือว่า ความเห็นของจังหวัดชลบุรีและกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นถูกต้องหรือไม่

คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยได้พิจารณาข้อหาหรือของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น โดยมีผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น) และผู้แทนจังหวัดชลบุรีเป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว เห็นสมควรกำหนดประเด็นที่ขอหาหรือให้ชัดเจนว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยซึ่งสังกัดเทศบาลเมืองชลบุรี เทศบาลนครบ้านสวน เทศบาลตำบลบางทราย และเทศบาลตำบลเสม็ด มีอำนาจปรับเป็นพินัยกรณีการกระทำความผิดทางพินัยตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ และพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ บริเวณสะพานชลมารควิถีเฉลิมพระเกียรติ ๘๔ พรรษาหรือไม่

คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยพิจารณาแล้ว เห็นว่า โดยที่มาตรา ๑๔วรรคหนึ่ง^๑ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ กำหนดว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดจะมีอำนาจปรับเป็นพินัยตามกฎหมายใดให้เป็นไปตามที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยนั้นบัญญัติไว้ ในกรณีที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยมิได้บัญญัติไว้ ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายนั้นประกาศกำหนด เมื่อตามข้อเท็จจริงที่ขอหาหรือ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขซึ่งเป็นรัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองฯ และพระราชบัญญัติการสาธารณสุขฯ ได้ออกประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง กำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๗ และประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กำหนดเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๖๖ โดยในประกาศทั้งสองฉบับดังกล่าวกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐตามบัญชีรายชื่อแนบท้ายประกาศนั้นเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย^๒ การพิจารณาเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยจึงต้องพิจารณาตามที่ประกาศทั้งสองฉบับดังกล่าวกำหนดไว้ ทั้งนี้ เมื่อมีการกระทำความผิดทางพินัยเกิดขึ้น เจ้าหน้าที่ของรัฐตามบัญชีรายชื่อท้ายประกาศทั้งสองฉบับจะมีอำนาจแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานตามมาตรา ๑๙^๓ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ

^๑มาตรา ๑๔ เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดจะมีอำนาจปรับเป็นพินัยตามกฎหมายใด ให้เป็นไปตามที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยนั้นบัญญัติไว้ ในกรณีที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยมิได้บัญญัติไว้ ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายนั้นประกาศกำหนด

ฯลฯ

ฯลฯ

^๒ผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง กำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๗ ซึ่งสังกัดเทศบาล ได้แก่ (๑) นายกเทศมนตรี (๒) ปลัดเทศบาล (๓) รองปลัดเทศบาล (๔) หัวหน้าสำนักปลัดเทศบาล (๕) หัวหน้าฝ่ายนิติการ (๖) นิติกร ระดับชำนาญการขึ้นไปที่ได้รับผิดชอบงานดำเนินคดีทางกฎหมาย และ (๗) นักจัดการงานเทศกิจ ระดับชำนาญการขึ้นไป

ผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กำหนดเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๖๖ ซึ่งสังกัดเทศบาล ได้แก่ (๑) นายกเทศมนตรี (๒) ปลัดเทศบาล (๓) ผู้อำนวยการสำนักสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม (๔) ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม (๕) หัวหน้ากองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม (๖) สัตวแพทย์ นักวิชาการสาธารณสุข นักวิชาการสิ่งแวดล้อม นักวิชาการสุขาภิบาล ตั้งแต่ระดับชำนาญการขึ้นไป และ (๗) นิติกร ระดับชำนาญการขึ้นไป

^๓มาตรา ๑๙ เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยหรือมีการกล่าวหาหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐพบเห็นว่ามีการกระทำความผิดทางพินัยไม่ว่าความผิดนั้นจะเกิดขึ้นในท้องที่ใด ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐาน และต้องให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหาได้ชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหา นั้นตามสมควร ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

ซึ่งกำหนดว่าเมื่อมีเหตุอันควรสงสัยหรือมีการกล่าวหาหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐพบเห็นว่ามี การกระทำ ความผิดทางพินัยไม่ว่าความผิดนั้นจะเกิดขึ้นในท้องที่ใด เจ้าหน้าที่ของรัฐมีหน้าที่ต้องดำเนินการแสวงหา ข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐาน และต้องให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหาได้ชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหา นั้น ตามสมควร ประกอบกับข้อ ๕^๔ (๑) แห่งกฎกระทรวงการแสวงหาข้อเท็จจริง การรวบรวมพยานหลักฐาน และการชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหา พ.ศ. ๒๕๖๖ กำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถดำเนินการแสวงหา ข้อเท็จจริงสำหรับการกระทำความผิดทางพินัยที่เกิดขึ้นไม่ว่าในท้องที่ใดทั่วราชอาณาจักร และการแสวงหาข้อเท็จจริงให้กระทำได้ในทุกท้องที่ทั่วราชอาณาจักร ทั้งนี้ เว้นแต่หัวหน้า หน่วยงานของรัฐจะได้กำหนดเขตอำนาจของเจ้าหน้าที่ของรัฐไว้เป็นอย่างอื่น เมื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ มีพยานหลักฐานเพียงพอว่าผู้ใดกระทำความผิดทางพินัย เจ้าหน้าที่ของรัฐนั้นย่อมมีอำนาจในการ ออกคำสั่งปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๒๐^๕ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ต่อไป

เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า สะพานชลมารควิถีเฉลิมพระเกียรติ ๘๔ พรรษา ตัดผ่าน เขตพื้นที่ความรับผิดชอบของเทศบาล จำนวน ๔ แห่ง ได้แก่ เทศบาลเมืองชลบุรี เทศบาลนครบ้านสวน เทศบาลตำบลบางทราย และเทศบาลตำบลเสม็ด ประกอบกับเมื่อพิจารณาหลักการบังคับใช้กฎหมาย ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ ย่อมมีอำนาจบังคับใช้ กฎหมายในเขตพื้นที่ของตน ดังนั้น เจ้าหน้าที่ของรัฐตามประกาศทั้งสองฉบับดังกล่าว ซึ่งสังกัดเทศบาลทั้ง ๔ แห่ง จึงเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองฯ และพระราชบัญญัติการสาธารณสุขฯ เฉพาะในเขตพื้นที่เทศบาลของตน โดยไม่ต้องพิจารณาว่าหน่วยงานใดเป็นผู้ก่อสร้าง เป็นเจ้าของ หรือเป็นผู้ครอบครองดูแลสะพานดังกล่าว

(นายปรกรณ์ นิลประพันธ์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มกราคม ๒๕๖๙

“ข้อ ๕ ในการแสวงหาข้อเท็จจริงตามข้อ ๔ ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) แสวงหาข้อเท็จจริงสำหรับการกระทำความผิดทางพินัยที่เกิดขึ้นไม่ว่าในท้องที่ใด ทั่วราชอาณาจักร และการแสวงหาข้อเท็จจริงให้กระทำได้ในทุกท้องที่ทั่วราชอาณาจักร ทั้งนี้ เว้นแต่หัวหน้าหน่วยงาน ของรัฐจะได้กำหนดเขตอำนาจของเจ้าหน้าที่ของรัฐไว้เป็นอย่างอื่น

(๒) ในการแสวงหาข้อเท็จจริงตาม (๑) เจ้าหน้าที่ของรัฐจะดำเนินการเองหรือมอบหมายให้ ข้าราชการและพนักงานของหน่วยงานของรัฐดำเนินการแทนก็ได้

“มาตรา ๒๐ เมื่อดำเนินการตามมาตรา ๑๙ แล้ว และเจ้าหน้าที่ของรัฐมีพยานหลักฐานเพียงพอ ว่าผู้ใดกระทำความผิดทางพินัย ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีคำสั่งปรับเป็นพินัยและส่งคำสั่งให้ผู้นั้นทราบทางไปรษณีย์ ลงทะเบียนตอบรับไปยังที่อยู่ที่อยู่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร ของผู้ถูกกล่าวหาหรือตามที่ได้แจ้งไว้ต่อหน่วยงานของรัฐ และให้ถือว่าผู้นั้นได้รับแจ้งตั้งแต่วันครบสิบห้าวัน นับแต่วันที่ปรากฏในทะเบียนตอบรับ

Better Regulation for Better Life

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
กองกฎหมายระบบการยุติธรรม

www.ocs.go.th

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

krisdika connect